

Studiegids Bacheloropleidingen

Faculteit der Managementwetenschappen

Radboud Universiteit Nijmegen

2004-2005

Bedrijfswetenschappen

Economie

Bestuurskunde

Politicologie

Sociale Geografie & Planologie

Milieu- Maatschappijwetenschappen

Faculteit der Managementwetenschappen
Onderwijscentrum
Thomas van Aquinostraat 3 (bezoekadres)
Postbus 9108
6500 HK Nijmegen

Telefoon: (024) 361 59 25
Fax: (024) 361 18 40
Website: www.ru.nl/fm

Openingstijden Studielandschap:

maandag - donderdag 8.45 - 20.00 uur
vrijdag 8.45 - 16.30 uur

Tijdens onderwijsvrije perioden, tentamenperioden en vakanties kunnen
aangepaste openingstijden gelden.

Er is de grootste zorgvuldigheid betracht in het maken van deze studiegids, maar
het is mogelijk dat er fouten zijn opgetreden. Derhalve kunnen er geen rechten
worden ontleend aan het gestelde in deze gids. Surf voor actuele informatie naar
onze homepage: www.ru.nl/fm of log regelmatig in op Blackboard.

Voorwoord

Hartelijk welkom op de Faculteit der Managementwetenschappen in het nieuwe studiejaar 2004-2005. Voor je ligt de studiegids voor de bacheloropleidingen die de Faculteit der Managementwetenschappen verzorgt. In deze gids vind je informatie over de inhoud en organisatie van het onderwijs, de voorzieningen waar je als student gebruik van kunt maken en de organisatie van de faculteit. Ook bevat de studiegids een korte beschrijving van alle vakken die tot de verschillende opleidingen behoren.

Onze onderwijsprogramma's zijn zeer afwisselend. Elk semester heeft een eigen thema. Je volgt een aantal cursussen waarin je kennis maakt met onderdelen van het vakgebied die veelal een aspect van dit thema belichten. Verder werk je vaak in onderwijsgroepen met zo'n 15 medestudenten aan vragen en opdrachten die ten doel hebben de samenhang te ontdekken tussen de verschillende vakken en de kennis die je daar verwerkt uit te diepen. De meeste semesters worden afgesloten met een leeronderzoek of project, dat je samen met enkele medestudenten uitvoert. Je sluit de bacheloropleiding af door het schrijven van een bachelorthesis. Het leeronderzoek/project en de bachelorthesis zijn meestal gebaseerd op eigen onderzoek en zijn de kern van de wetenschappelijke opleiding. Het methodologieonderwijs heeft ten doel om je uit te rusten met de noodzakelijke academische vaardigheden en onderzoeksvaardigheden.

Veel informatie haal je uit deze studiegids. Maar daarnaast is het ook heel belangrijk dat je geregeld (dagelijks!) op Blackboard kijkt. Blackboard is een zgn. elektronische leeromgeving die veel mogelijkheden biedt om ons onderwijs met behulp van ICT in te richten. Actuele informatie over de cursus die je volgt krijg je ook via Blackboard. Daarvoor is het dan wel noodzakelijk dat je je tijdig voor die cursus hebt aangemeld. Doe je dat niet, dan loop je het risico dat je relevante informatie mist.

Studeren aan een universiteit houdt in dat je in de eerste plaats zelf verantwoordelijk bent voor je studie. Natuurlijk doen we er alles aan om je daarbij te helpen. Er zijn in het eerste jaar mentoren. Je kunt altijd een beroep doen op de studieadviseurs. En last but not least zijn onze docenten de mensen waar je bij terecht kunt als je met vragen zit. Maar het begint bij jezelf. Tegenover verantwoordelijkheid staat echter ook inspraak. Inspraak via de opleidingscommissies en de facultaire studentenraad. Daarnaast vormen ook panelgroepen een belangrijke bron van studenteninspraak. De panelgroep bestaat uit een aantal studentvertegenwoordigers van een bepaald semester. Zij komen regelmatig een uurtje samen met de coördinator en enkele leden van het docententeam van dat semester. Doel van deze bijeenkomst is de lopende zaken kort te evalueren en zo nodig bij te stellen. Aan het einde van het semester wordt het semester als geheel geëvalueerd en worden er voorstellen geformuleerd om

het onderwijs (nog) beter te maken. Elke student zou eigenlijk één keer lid van een panelgroep geweest moeten zijn.

Ik wens jullie een plezierig en productief studiejaar toe.

Hans Doorewaard
vice-decaan onderwijs
Faculteit der Managementwetenschappen

1	ALGEMENE INFORMATIE	7
	De opleidingen van de Faculteit der Managementwetenschappen	8
	Het onderwijsmodel van de bacheloropleidingen	10
	Informatievoorziening	13
	Aanmelding en toelatingsvoorwaarden	14
	Verplichte inschrijving	16
	Jaarrooster Bachelorprogramma	18
	Onderwijs en Examenregeling (OER)	20
	De organisatie van het onderwijs	31
	Het Onderwijscentrum	33
	Bibliotheekvoorzieningen	37
	Het aanschaffen van studieboeken en ander studiemateriaal	40
	Naar het buitenland	41
	Vreemde talen leren spreken	42
	Academisch Schrijfcentrum Nijmegen	43
	Instituut voor Leraar en School (ILS)	44
	Studenten FdM en Computervaardigheden	45
	Het Honours Programma	47
	Kwaliteitszorg	48
	Medezeggenschap	49
	De Dienst Studentenzaken	50
2	BEDRIJFSWETENSCHAPPEN	58
	Hoofdpijnen van het curriculum Bacheloropleiding Bedrijfswetenschappen	65
	Hoofdpijnen van het schakelprogramma Bedrijfswetenschappen	67
	Hoofdpijnen van het programma Recht & Management	68
	Semesters Bacheloropleiding Bedrijfswetenschappen	73
	Semesters Schakelprogramma Bedrijfswetenschappen	86
	Cursusbeschrijvingen Bachelor Bedrijfswetenschappen	91
	Cursusbeschrijvingen Schakelprogramma Bedrijfswetenschappen	120
	Cursusbeschrijvingen Recht en Management	135
3	ECONOMIE	142
	Hoofdpijnen van het curriculum van de Bacheloropleiding Economie	147
	Hoofdpijnen curriculum Schakelprogramma Economie	152
	Semesters Economie	153
	Cursusbeschrijvingen Bachelor Economie	174
	Cursusbeschrijvingen Schakelprogramma Economie	207
4	BESTUURSWETENSCHAPPEN	212
	Hoofdpijnen van het curriculum van de Bacheloropleiding Bestuurskunde	217
	Hoofdpijnen van het Schakelprogramma Bestuurskunde	220
	Hoofdpijnen van het curriculum van de Bacheloropleiding Politicologie	229
	Hoofdpijnen van het schakelprogramma Bestuurskunde	230

Semesters Bestuurswetenschappen	231
Schakelprogramma Bestuurskunde	251
Schakelprogramma Politicologie	252
Cursusbeschrijvingen Eerste Jaar Bestuurskunde	253
Cursusbeschrijvingen Eerste Jaar Politicologie	264
Cursusbeschrijvingen tweede en derde jaar Bestuurswetenschappen	275
5 OMGEVINGSWETENSCHAPPEN	306
Hoofdpijnen van het curriculum van de Bacheloropleiding Sociale Geografie en Planologie	318
Hoofdpijnen van het Schakelprogramma Sociale Geografie en Planologie	321
Hoofdpijnen van het curriculum van de Bacheloropleiding Milieu- Maatschappijwetenschappen.....	329
Hoofdpijnen van het Schakelprogramma Milieu-Maatschappijwetenschappen	330
Semesters Omgevingswetenschappen.....	331
Schakelprogramma Sociale Geografie	357
Schakelprogramma Planologie	359
Schakelprogramma Milieu-maatschappijwetenschappen	361
Cursusbeschrijvingen Bachelor Planologie en Sociale Geografie, Milieu- Maatschappijwetenschappen.....	362
6 KEUZEVAKKEN EN OVERIG AANBOD	418
Het Centrum voor Internationaal Conflict - Analyse & Management (CICAM)	419
Centrum voor Vrouwenstudies	430
Universitair Centrum voor Milieuwetenschappen KU Nijmegen	433
Overig keuzevakkenaanbod	441

1 Algemene informatie

Algemene informatie

De opleidingen van de Faculteit der Managementwetenschappen

De faculteit biedt een samenhangend aanbod van opleidingen op het brede terrein van management en bestuur, gevoed vanuit alle beschikbare disciplines. Ook in de manier waarop het onderwijs vorm krijgt komt het streven naar interdisciplinariteit en het verbinden van theorie en praktijk aan de orde. Studenten uit verschillende opleidingen werken met elkaar samen in projecten en in aanvulling op het verplichte vakkenaanbod, kiezen ze of meer cursussen uit het aanbod van andere opleidingen.

Bachelorprogramma's

De faculteit biedt de volgende bachelorprogramma's aan:

- Bedrijfswetenschappen
- Economie
- Bestuurskunde
- Politicologie
- Sociale Geografie & Planologie
- Milieu-maatschappijwetenschappen

Masterprogramma's

De faculteit kent de volgende masteropleidingen:

- Bedrijfswetenschappen, specialisatie:
 - Marketing
 - Strategie
 - Strategisch Personeelsmanagement
 - Kennis- en Informatiemanagement
 - Bedrijfseconomie
 - Analyse, Ontwerp en Verandering van Arbeidsorganisaties
 - International management
- Economie
- Bestuurskunde
- Politicologie
- Sociale Geografie
- Planologie
- Milieu-maatschappijwetenschappen

Bachelorprogramma's duren drie jaar en bestaan uit zes semesters. Als je hebt voldaan aan alle verplichtingen van het eerste jaar, ontvang je het propedeutisch getuigschrift. Aan het einde van de bachelorfase ontvang je het bachelorgetuigschrift.

Afgestudeerden van onze faculteit komen terecht in de meest uiteenlopende management- en beleidsfuncties bij het bedrijfsleven, de overheid en de non-profitsector. Ze geven adviezen aan directies en bestuurders. Ze ontwerpen plannen en organisatiemodellen en ze zijn betrokken bij de uitvoering daarvan. Sommigen gaan als onderzoeker werken in universiteiten of onderzoeksinstituten.

Studiekosten

Studeren aan de Faculteit der Managementwetenschappen brengt geen andere vaste kosten mee dan de kosten voor studieboeken, literatuurbundels en cursus-handleidingen en de kosten voor deelname aan excursies. Voor wat betreft de kosten van studieboeken streeft de faculteit ernaar om onder de normen te blijven die het ministerie heeft vastgesteld.

De leiding van de faculteit

De leiding van de faculteit berust bij de Decaan, prof. dr. J.M. Mastop. De decaan wordt bijgestaan door het Decanaatsoverleg waarin zitting hebben: prof. dr. J.A.C.M. Doorewaard (vice-decaan onderwijs), prof. dr. F.G.H. Hartmann (vice-decaan onderzoek), drs. R.J. van der Staaij (secretaris) en een studentassessor (H. Wiltink).

Het onderwijsmodel van de bacheloropleidingen

Het curriculum van de bacheloropleidingen binnen de Faculteit der Managementwetenschappen is opgebouwd uit semesters. Elk semester staat in het teken van een thema. Het bestaat uit een combinatie van cursorisch onderwijs, methodologie-onderwijs en een integratieprogramma. Het cursorisch deel van het semester legt de nadruk op kennisvergarig. In het methodologieonderwijs oefen je het doen van wetenschappelijk onderzoek. Het integratieprogramma is erop gericht de opgedane kennis te verdiepen, met elkaar in verband te brengen en toe te passen. Het semester wordt meestal afgesloten met een leeronderzoek of project, waar de opgedane kennis, samen met de verworven methodologische vaardigheden in praktijk wordt gebracht.

Cursorisch onderwijs

Studenten volgen in elk semester cursussen, die hen in aanraking brengen met belangrijke facetten van het vakgebied. Het onderwijs is erop gericht voldoende kennis te verwerven en daarnaast op een actieve manier met deze kennis te kunnen omgaan. Je besteedt veel tijd aan het bestuderen van handboeken, literatuurbundels en literatuur. De literatuur wordt tijdens de bijeenkomsten besproken en de opzet van het onderwijs is erop gericht dat je de leerstof actief gaat beheersen. Dat wil zeggen dat je na afloop van een cursus de inhoud met eigen woorden kunt weergeven, voorbeelden kunt geven van theoretische concepten en de impact van bepaalde inhoud en zowel voor de wetenschapsbeoefening als de praktijk kunt verwoorden.

Methodologieonderwijs

Naast het vergaren van kennis over de belangrijkste facetten van het vakgebied is het leren opzetten en uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek een tweede belangrijke doelstelling van het bacheloronderwijs. Daarom volg je gedurende het bachelorprogramma een reeks vakken waarin je kennismaakt met de belangrijkste begrippen van de onderzoeks- en interventiemethodologie en waarin je oefent met methoden en techniek van het opzetten en uitvoeren van onderzoek. In het eerste jaar wordt bovendien veel aandacht geschonken aan de training van academische vaardigheden: het leren om op wetenschappelijke wijze te redeneren en te discussiëren, het leren begrijpen van wetenschappelijke teksten en het oefenen met technieken van wetenschappelijke (schriftelijke en mondelinge) rapportage. De academische vaardigheden en onderzoeksvaardigheden heb je nodig om het leeronderzoek/project en de bachelorthesis succesvol te kunnen afronden.

Integratieprogramma

De meeste semesters worden afgesloten met een leeronderzoek/project waarin je hetgeen je hebt geleerd in het cursorisch onderwijs en in het methodologieprogramma integreert. Soms werk je hierbij samen met studenten van andere opleidingen. De voorbereiding van het leeronderzoek/project behelst het opstellen en uitschrijven van een onderzoeks- of projectplan. Als dit is goedgekeurd wordt begonnen met het verzamelen van data en het lezen van extra literatuur. Tijdens de uitvoering ligt het accent op het schrijven van teksten, het bewerken van de gegevens, het trekken van de conclusies en relateren van de bevindingen van het project aan de inhoud van het cursorisch deel van het integratieprogramma. Er is regelmatig contact tussen docent en student. De docent helpt niet alleen bij de voortgang van het projectwerk, maar wijst ook op verbanden met het cursorisch deel en met de rest van het onderwijs. Het laatste semester (3.2.) staat in het teken van de bachelorthesis. Je bent er dan inmiddels wel aan gewend dat er elk semester een stevig verslag geschreven moet worden. De thesis stelt je in staat te tonen wat je na de afgelopen jaren hebt geleerd. Het is een prima voorbereiding op de masterthesis die je een jaar later moet schrijven. Per semester wordt aan studenten via Backboard of via een semesterhandleiding precies duidelijk gemaakt hoe de semesteropbouw eruit ziet.

ECTS

De Faculteit der Managementwetenschappen hanteert het systeem van de ECTS-credits (European Course Credit Transfer System).

Dit systeem heeft als voordeel dat het internationaal bekend en aanvaard is, wat de internationalisering van het hoger onderwijs ten goede komt.

Een voltijds-studiejaar heeft een studielast van 60 ECTS-credits.

Ook de studieresultaten die voor 2003-2004 zijn behaald, zijn omgerekend naar ECTS-credits. Voor alle resultaten die zijn behaald voor 1 september 2003 geldt dat deze zijn afgerond op 1 decimaal achter de komma (een voorbeeld: wanneer je in januari 2003 een cursus hebt afgerond met een studielast van 3,0

Nederlandse studiepunten, dan staat deze cursus nu te boek als een cursus met een studielast van 4,3 ECTS-credits).

Keuzevakken

Er is keuze ruimte opgenomen in het bachelorcurriculum. Een keuzevak kan bijna elk vak zijn dat aan onze faculteit of elders in binnen- of buitenland wordt aangeboden. Door te kiezen voor een samenhangend geheel van keuzevakken kun je een extra dimensie geven aan je studie. Voor meer informatie over het samenstellen van een gedegen keuzepakket kan je een afspraak maken bij de studieadviseur van jouw opleiding.

Wil je vakken buiten de faculteit volgen dan kan je in de infotheek bij studentenzaken de studiegidsen van de andere opleidingen binnen de Radboud Universiteit Nijmegen inzien. Bij twijfels over de geschiktheid van een vak kan je contact opnemen met de studieadviseur van de betreffende opleiding. Wil je buiten de faculteit zoeken dan is Internet een handig medium. Voor vakken in het buitenland kan je contact opnemen met het International Office.

Binnen de faculteit mogen in principe alle cursorische vakken van andere opleidingen gekozen worden; integratiemodulen, methodologievakken en projecten mogen echter niet altijd als keuzevak worden gekozen. Niet elke cursus is even geschikt om te kiezen als keuzevak. Let bij het maken van je keuze met name op het kopje 'voorkennis' bij de cursusbeschrijvingen. Wil je meer informatie over de geschiktheid van vakken of over de volgorde waarin je de vakken het beste kan kiezen, neem dan contact op met de studieadviseur.

In het laatste deel van deze studiegids wordt een aantal cursussen beschreven die interessant kunnen zijn voor invulling van de keuze ruimte van studenten aan deze faculteit.

Informatievoorziening

Websites

De Faculteit der Managementwetenschappen heeft een website met als adres: www.ru.nl/fm. Deze site informeert je over uiteenlopende zaken. De site bevat ook een adressenlijst van medewerkers met telefoonnummers en kamernummers.

Via de FdM-website kunnen studenten terecht op Blackboard, de digitale leeromgeving.

De FdM-website in combinatie met Blackboard verschaft studenten alle informatie die zij nodig hebben voor hun studie. Van studenten wordt verwacht dat zij zeer regelmatig het internet en Blackboard raadplegen.

De Radboud Universiteit van Nijmegen heeft uiteraard ook een website. Het adres van deze site is: www.ru.nl.

E-mail

Een andere informatiebron is je e-mailadres. De Dienst Studentenzaken kent aan elke student een @student.ru.nl e-mailadres toe. Deze adressen worden gebruikt voor mailings vanuit de faculteit. Het is dus belangrijk je @student.ru.nl-account te activeren en met regelmaat te checken. Voor vragen over dit e-mailaccount kun je terecht bij de Centrale Studentenbalie van de Dienst Studentenzaken, Comeniuslaan 4.

Kabelkrant

Op vijf plaatsen in de faculteit hangen monitoren waarop actuele berichten geplaatst worden over het lopende onderwijs. Berichten voor de kabelkrant kunnen worden opgegeven bij de informatiebalie in het Studielandschap.

Aanmelding en toelatingsvoorwaarden

Iedereen die zich voor het eerst wil inschrijven voor een bacheloropleiding, meldt zich aan bij het Centraal bureau Aanmelding en Plaatsing (CBAP), Postbus 30157, 9700 LJ in Groningen. Een VWO-diploma geeft toegang tot iedere opleiding aan de universiteit, maar in een aantal gevallen stelt de opleiding eisen aan het vakkenpakket (VWO'ers 'oude stijl') of het profiel (VWO tweede fase). Een HBO-getuigschrift en een doctoraalgetuigschrift geven - onder dezelfde voorwaarden als het VWO-diploma - toegang tot een universitaire opleiding. Zij die 21 jaar of ouder zijn en niet in het bezit zijn van één van de vereiste getuigschriften moeten een toelatingsonderzoek (colloquium doctum) aanvragen. Een colloquium doctum-beschikking geeft alleen toegang tot de opleiding waarop de beschikking betrekking heeft. Voor vragen over aanmelding en inschrijving aan de Radboud Universiteit Nijmegen kan men terecht bij de Balie Studentenzaken van de Radboud Universiteit Nijmegen, tel. (024) 361 23 45.

Toelating op basis van bepaalde buitenlandse getuigschriften is eveneens mogelijk. Bezitters van deze documenten wenden zich tot de studentendecanen van de Dienst Studentenzaken, Afdeling Studentenbegeleiding. Een afspraak met één van de studentendecanen kan gemaakt worden via de Balie Studentenzaken, tel. (024) 361 23 45. Meer informatie over toegang en toelating tot een opleiding aan de Radboud Universiteit Nijmegen en de verplichte vakken is te vinden in het Vademecum en Studentenstatuut voor de studenten van de Radboud Universiteit Nijmegen.

Hbo-instromers

Naast VWO-instromers en studenten met een HBO-propedeuse kent de faculteit een groot aantal HBO-instromers. HBO-instromers volgen voordat ze worden toegelaten tot een masteropleiding een schakelprogramma. Het vakkenpakket is toegesneden op de deficiënties tussen de HBO-opleiding en de masteropleiding van je keuze. Neem voor meer informatie contact op met de desbetreffende studieadviseur.

Geen wiskunde

Als je niet volgens het regime van de tweede fase eindexamen hebt gedaan, moet je in het VWO-eindexamenpakket het vak wiskunde A of B hebben. Studenten die wel de tweede fase hebben gevolgd kunnen zich alleen inschrijven voor een opleiding als zij het goede profiel hebben. Het wegwerken van eventuele deficiënties (bijvoorbeeld wiskunde A2 en/of economie 1) moet vóór de inschrijving gebeuren.

Verandering van opleiding

Tot 1 oktober is het mogelijk om je met terugwerkende kracht voor een andere opleiding binnen of buiten de faculteit te laten inschrijven. Na die datum is speciale toestemming nodig. Wend je daarvoor tot de studieadviseur. Deze zal altijd nagaan of de formele afwikkeling van je 'omzwaai' kan wachten tot de eerstvolgende herinschrijving. Dit zal voor eerstejaarsstudenten vrijwel altijd het geval zijn. Omzwaaien na 1 juni is niet mogelijk.

Verplichte inschrijving

Onderwijsinschrijving voor cursussen

Studenten dienen zich voor alle cursussen die zij willen volgen in te schrijven. De onderwijsinschrijving geschiedt via het programma KISS. Voor informatie over dit inschrijfprogramma verwijzen we je naar het internet:

<http://kiss.uci.ru.nl/kiss-html/>. Voor vragen over KISS kun je terecht bij de Centrale Studentenbalie van de Dienst Studentenzaken (informatie over de Dienst Studentenzaken vind je op het internet:

<http://www.ru.nl/studentenzaken/>).

Via Blackboard wordt medegedeeld in welke periode kan worden ingeschreven voor het onderwijs. Het is belangrijk dat je de studiegids raadpleegt alvorens je in te schrijven, zodat je precies weet voor welke cursussen (let ook op de cursuscode!!) je je moet inschrijven.

Onderwijsinschrijving voor keuzevakken

Studenten van de Faculteit der Managementwetenschappen die aan een andere faculteit keuzevakken willen volgen dienen zich te informeren over de wijze waarop de inschrijving plaatsvindt. De wijze van inschrijving kan per faculteit sterk variëren

Studenten van andere faculteiten die een cursus uit het aanbod van de Faculteit der Managementwetenschappen willen volgen als keuzevak dienen zich tijdens de inschrijfperiode via KISS in te schrijven voor deelname aan het onderwijs.

Tentamens

Ook voor deelname aan tentamens dien je je via KISS in te schrijven.

De procedure is als volgt:

1. Het Onderwijscentrum kondigt via Blackboard aan wanneer de tentameninschrijving begint.
2. De tentameninschrijving eindigt vijf werkdagen voor het tentamen; KISS geeft precies aan tot wanneer je je voor een tentamen kunt inschrijven.
3. Je schrijft je in voor de tentamens waaraan je wilt deelnemen via KISS (check de juiste naam en code voordat je je inschrijft!).
4. Je ontvangt per mail een bevestiging van je inschrijving (bewaar deze bevestiging; indien je geen bevestiging ontvangt, neem dan contact op met de Centrale Studentenbalie, Comeniuslaan 4).
5. Wanneer de inschrijving is gesloten kun je je niet meer via KISS inschrijven.

6. Indien je onverhoopt vergeten bent je in te schrijven voor een tentamen, kun je bij de balie van het Studielandschap terecht voor een postinschrijving. Dit kost 10,00 EUR per tentamen. Als bewijs ontvang je een kwitantie: neem deze kwitantie mee naar het tentamen. Alleen op vertoon van deze kwitantie word je – voor zover de capaciteit dit toelaat – toegelaten bij het tentamen. Een postinschrijving is mogelijk tot uiterlijk het moment van aanvang van het tentamen. Studenten die meer dan een kwartier te laat zijn worden niet meer toegelaten tot het tentamen.
7. Het onderwijscentrum stelt lijsten op van studenten die zich hebben ingeschreven voor een tentamen (via KISS of via de postinschrijving).
8. Studenten mogen alleen deelnemen aan een tentamen als:
 - A. zij zich hebben ingeschreven voor het tentamen, hetgeen blijkt uit:
 - de KISS-Inschrijf-bevestiging die zij per mail hebben ontvangen,
 - de kwitantie die zij bij de postinschrijving hebben ontvangen
 - of hun ingeleverde collegekaart bij het tentamen (deze kan na het tentamen tegen een vergoeding van 10 euro bij het studielandschap worden afgehaald).
 - B. EN zij zich kunnen legitimeren (uitsluitend d.m.v. collegekaart, OV-jaarkaart, paspoort of rijbewijs).
9. Studenten die meer dan een kwartier te laat zijn worden niet meer toegelaten tot het tentamen.
10. Studenten mogen de tentamenzaal niet eerder verlaten dan 45 minuten na aanvang van het tentamen.
11. De termijn waarbinnen de tentamenresultaten bekend moeten worden gemaakt is 12 werkdagen. Vanaf de 12e werkdag na het tentamen kun je via KISS het tentamenresultaat raadplegen.
12. Wanneer de resultaten na 12 werkdagen niet bekend zijn gemaakt kun je een klacht indienen.

Roosters

Het onderwijs- en tentamenrooster wordt bij aanvang van het nieuwe studiejaar bekend gemaakt. Een overzicht met de precieze tentamenlocaties wordt tenminste twee werkdagen voordat het betreffende tentamen plaatsvindt via Blackboard bekend gemaakt. Het kan nodig zijn eenmaal vastgestelde data en tijden te veranderen. De faculteit streeft ernaar om dergelijke veranderingen tot een minimum te beperken. Zij kan niet aansprakelijk worden gesteld voor consequenties van onverhoopte veranderingen. Raadpleeg geregeld Blackboard.

Jaarrooster Bachelorprogramma

Faculteit der Managementwetenschappen 2004-2005

Week no	Begin datum	Blokkenrooster Eerste studiejaar		Semester Jaarindeling 2 ^e en 3 ^e studiejaar + schakelprogramma BW			Bijzonderheden
		Cursorisch onderwijs	Tentamens herkansing	Onder wijsper	Cursorisch onderwijs	Tentamens herkansing	
36	30-08						
37	06-09						6-09 Opening academisch jaar
38	13-09						
39	20-09						
40	27-09						
41	04-10						
42	11-10						
43	18-10						
44	25-10						Herfstvakantie
45	01-11						
46	08-11		T 1				
47	15-11						
48	22-11						
49	29-11						
50	06-12					T 1	
51	13-12					T 1	
52	20-12						
53	27-12						Kerstvakantie
01	03-01		HK 1				Kerstvakantie
02	10-01						
03	17-01						
04	24-01					HK 1	
05	31-01		T 2			HK 1	
06	07-02					HK 1	Carnavalsvakantie
07	14-02						
08	21-02						
09	28-02						
10	07-03						
11	14-03						
12	21-03						25-03 Goede Vrijdag
13	28-03						28-03 Tweede Paasdag
14	04-04						
15	11-04						
16	18-04		T 3				
17	25-04						
18	02-05		HK 2				Mei-vakantie
19	09-05						

20	16-05					T 2	16-05 2 ^e Pinksterdag / 19-05 Dies
21	23-05					T 2	
22	30-05						
23	06-06						
24	13-06						
25	20-06						
26	27-06					HK 2	
27	04-07		T4	HK3		HK 2	
28	11-07						Onderwijs- en tentamen vrij
29	18-07						Onderwijs- en tentamen vrij
30	25-07						Onderwijs- en tentamen vrij
31	01-08						Onderwijs- en tentamen vrij
32	08-08		HK 4				Onderwijs vrij
33	15-08						Onderwijs vrij
34	22-08						Onderwijs vrij
35	29-08						
36	05-09						

Onderwijs- en tentamen vrije perioden en dagen

Kerstperiode: maandag 27 december 2004 t/m vrijdag 7 januari 2005

Goede vrijdag: vrijdag 25 maart 2005

Tweede Paasdag: 28 maart 2005

Bevrijdingsdag: 5 mei 2005 (valt in de meivakantie)

Hemelvaart: donderdag 5 mei 2005 (valt in de meivakantie)

Tweede Pinksterdag: maandag 16 mei 2005

Diesviering: 19 mei 2005

Zomerperiode: maandag 11 juli 2005 t/m vrijdag 5 augustus 2005

Onderwijsvrije perioden

Herfstvakantie: maandag 25 oktober t/m vrijdag 29 oktober 2004

Voorjaarsvakantie: maandag 7 februari t/m vrijdag 11 februari 2005

Meivakantie: maandag 2 mei t/m vrijdag 6 mei 2005

Zomervakantie: 8 augustus t/m 26 aug 2005

Inschrijven onderwijs en tentamens

Via de facultaire nieuwskanalen word je op de hoogte gebracht van de start- en einddata van de inschrijvingsperiode.

Onderwijs en Examenregeling (OER)

Het propedeutischexamen, het bachelor- en het masterexamen zijn officiële, geformaliseerde examens. Op het moment dat je alle onderdelen hebt behaald, ben je geslaagd voor het desbetreffende examen. Hoe het examen er precies uitziet, wat de algemene regelingen rond het onderwijs zijn en aan welke voorwaarden je moet voldoen om bijvoorbeeld door te stromen naar een volgend studiejaar, wordt elk jaar opnieuw vastgelegd. De faculteit stelt daartoe een *Onderwijs- en Examenregeling* op, in de volksmond de OER genoemd. De studiegids die elk jaar verschijnt, is een uitvloeisel van die OER in vereenvoudigde vorm. De studiegids is echter geen officieel document waaraan je als student rechten kunt ontleen. De OER is dat wel. Je kunt de OER vinden op het internet, www.ru.nl/fm/onderwijs/regelingen en in het Studielandschap. De examencommissie van elke opleiding is belast met de uitvoering van de OER. Zaken als een vrijstelling of een extra tentamenkans, moet je daarom (via de studieadviseur) voorleggen aan de examencommissie.

Als student is het met name van belang om goed te weten welke onderdelen je precies moet behalen. Ben je nu bijvoorbeeld derdejaars, dan staat in de OER van dit jaar (en dus in de studiegids van dit jaar) het onderwijsprogramma van het derde jaar. Het programma van het tweede jaar stond in de OER van vorig jaar. Als je een onderdeel uit het tweede jaar hebt gemist, dan moet je dat alsnog halen. Het kan voorkomen dat een onderdeel niet meer gegeven wordt. In dat geval worden er overgangsregelingen aangeboden; zorg dat je je tijdig hiervan op de hoogte stelt, houd daarvoor Blackboard in de gaten. Neem zo nodig contact op met de studieadviseur van jouw opleiding. Wanneer je niet wordt toegelaten tot het tweede jaar, of niet tot het derde jaar, val je automatisch onder de nieuwe OER. De vakken die ook in het nieuwe studieprogramma blijven bestaan behouden hun geldigheid. Heb je vakken gehaald die niet meer gegeven worden, dan kom je meestal in aanmerking voor een dispensatieregeling. Wend je voor informatie hierover tot de studieadviseur.

Het kan voorkomen dat je officieel wel doorstroomt naar het derde jaar, maar uit het tweede jaar maar weinig onderdelen hebt behaald. In dat geval doe je er verstandig aan om contact op te nemen met de studieadviseur. Het kan zijn dat het voor jou beter is om het tweede jaar volgens de nieuwe OER te doen.

Hieronder vind je een deel uit de *Onderwijs en Examenregeling 2004 – 2005*. Het betreft regelingen met betrekking tot deelname aan onderwijs, examens, toelating, tentamens en fraude.

Artikel 3.3 Deelname aan onderwijs

1. Studenten moeten zich inschrijven voor elke cursus waaraan zij willen deelnemen, in de daarvoor aangegeven inschrijvingsperiode
2. Bij onvoldoende participatie en/of aanwezigheid kan studenten de toegang tot werkgroepbijeenkomsten worden ontzegd. Per vak moet deze regeling, indien van toepassing, nader worden uitgewerkt in meetbare criteria en via Blackboard minimaal 1 week voor aanvang van desbetreffende cursus bekend worden gemaakt.

De examens

Artikel 4.1 – Algemene bepalingen met betrekking tot de propedeuse

1. Studenten hebben een propedeusediploma behaald voor een bepaalde opleiding indien zij voldoen aan de volgende voorwaarden:
 - Ingeschreven bij de Centrale Studentenadministratie voor de desbetreffende opleiding;
 - Het examen is afgelegd wanneer de tentamens van alle tot het propedeutisch examen behorende onderdelen zijn gehaald.

Artikel 4.2 – Algemene bepalingen met betrekking tot het bachelordiploma

1. Studenten hebben een bachelordiploma gehaald voor een bepaalde opleiding als zij voldoen aan de volgende drie voorwaarden:
 - Ingeschreven bij de Centrale Studentenadministratie voor de desbetreffende opleiding;
 - Een propedeutisch examen gehaald in de desbetreffende opleiding of hiervoor te zijn vrijgesteld;
 - Alle onderdelen te hebben behaald van de semesters 2.1 – 3.2 voor de desbetreffende opleiding.
2. In het kader van de internationalisering kan de examencommissie de student toestemming verlenen één of meer onderdelen van de bacheloropleiding af te leggen bij een opleiding van een buitenlandse universiteit.

Toelatingsregelingen

Artikel 5.1 – Toelating tot het tweede studiejaar

1. Studenten die na het eerste jaar niet voldoen aan de eisen van het propedeutisch examen, worden toegelaten tot het tweede studiejaar – en kunnen derhalve tweedejaarsvakken volgen als ze voldoen aan de volgende voorwaarden:
 - A. het aantal behaalde ECTS bedraagt minimaal 48;
 - B. minstens één methodologie-onderdeel is afgerond met een voldoende.

2. Studenten die niet zijn toegelaten tot het tweede studiejaar mogen alleen aan tweedejaars onderwijs anders dan keuzevakken deelnemen na instemming van de examencommissie.

Artikel 5.2 – Toelating tot het derde studiejaar

Studenten mogen niet aan het onderwijs in het derde studiejaar beginnen als zij niet in het bezit zijn van het propedeutisch diploma.

Artikel 5.3 – Vrijstellingen

Bij de vaststelling van het aantal behaalde studiepunten als bedoeld in artikel 5.1 worden de door de examencommissie verleende vrijstellingen meegeteld.

Afleggen van tentamens

Artikel 6.1 - Toelating, frequentie en volgorde van tentamens

1. De toelating tot het tentamen kan worden beperkt tot degenen die hebben voldaan aan de gestelde eisen inzake aanwezigheid en het inleveren van uitwerkingen van opdrachten, werkstukken, logboeken en dergelijke.
2. Eventuele voorwaarden voor de toelating tot het tentamen worden uiterlijk in de eerste week dat een cursus is begonnen, bekend gemaakt via Blackboard.
3. Tot het afleggen van de tentamens van de in deel 2 te benoemen onderdelen wordt twee maal per studiejaar de gelegenheid gegeven. Een werkstuk, opdracht en dergelijke als onderdeel van een vak mag per studiejaar eenmaal herkanst worden. Op grond van bijzondere omstandigheden kan de student of docent een schriftelijk verzoek indienen bij de examencommissie tot uitzondering op deze regel.
4. Studenten dienen zich vooraf voor tentamens van het voor hen geldende onderwijsprogramma in te schrijven, tenzij anders is bepaald. Zij mogen, behoudens schriftelijke toestemming van de examencommissie, niet deelnemen aan tentamens van het betreffende vak bestemd voor andere categorieën studenten. De inschrijfbepalingen zijn op Blackboard weergegeven.
5. De data waarop tentamens kunnen worden afgelegd, worden uiterlijk bij aanvang van het academisch jaar bekend gemaakt via Blackboard.
6. De tentamenlocaties worden ten minste 2 werkdagen voordat betreffende tentamens plaatsvinden via Blackboard bekend gemaakt.

7. In bijzondere gevallen kan de faculteit afwijken van eerder bekendgemaakte tentamendata. Als de beslissing daartoe plaatsvindt vijf werkdagen of korter voor de oorspronkelijke tentamendatum, worden alle potentiële deelnemers per brief geïnformeerd. In andere gevallen gebeurt de bekendmaking van wijzigingen via Blackboard.

Artikel 6.2 - Vorm van de tentamens

1. Tentamens worden afgelegd op de wijze zoals is vermeld in de Onderwijs- en Examenregeling.
2. Op verzoek van de student of de coördinerend docent kan de examencommissie toestaan dat een tentamen op een andere wijze dan vorenbedoeld wordt afgelegd.
3. Werkstukken, opdrachten en dergelijke kunnen onderdeel van een tentamen zijn.
Indien een tentamen uit meerdere onderdelen of deeltentamens bestaat is de uitslag van het tentamen het (gewogen) gemiddelde van de resultaten van de betreffende onderdelen en/of (deel)tentamens. Bekendmaking hiervan vindt plaats op Blackboard, uiterlijk vijf werkdagen na aanvang van een cursus.
4. Het bij zich hebben van niet technische hulpmiddelen (b.v. (woorden)boeken en readers) en rekenmachines tijdens tentamens is uitsluitend toegestaan indien dit in de tentameninstructies staat aangegeven. Er mag geen apparatuur (b.v. mobiele telefoons, rekenmachines etc.) worden gebruikt waarmee teksten kunnen worden opgeslagen, tenzij de docent in de tentameninstructies uitdrukkelijk anders heeft bepaald.
5. Op verzoek van de student kan de examencommissie bepalen dat aan studenten met een functiestoornis de gelegenheid wordt geboden de tentamens op een zoveel mogelijk aan hun individuele handicap aangepaste wijze af te leggen. De examencommissie wint zo nodig deskundig advies in alvorens te beslissen.
6. Het mondeling afnemen van een tentamen is openbaar, tenzij de examencommissie of de desbetreffende examinerator in een bijzonder geval anders heeft bepaald, dan wel de student daartegen bezwaar heeft gemaakt. In een geval van uitzondering dienen de betreffende student dan wel de examinerator elkaar hierover minimaal 5 werkdagen van tevoren te informeren.

7. In aanvulling op het voorgaande lid wordt een mondeling tentamen afgenomen door een examiner in aanwezigheid van een collega-docent. De student kan desgewenst een collega-student meenemen.
8. Ten behoeve van buitenlandse studenten kunnen een of meer onderdelen ook in de Engelse taal worden getentamineerd.

Tentamenuitslag

Artikel 7.1 - Vaststelling en bekendmaking uitslag

1. Uitslagen van tentamens worden uiterlijk op de tiende werkdag volgend op de dag van het tentamen aangeleverd bij de studentenadministratie. De Studentenadministratie maakt uiterlijk op de twaalfde werkdag volgend op de dag van het tentamen de uitslagen bekend. Deze bekendmaking gebeurt via KISS.
2. Bij de uitslag van een tentamen wordt de student gewezen op het inzagerecht, alsmede op de mogelijkheid van bezwaar bij de meest betrokken examencommissie en van beroep bij het college van beroep voor de examens.
3. De examencommissie kan met inachtneming van het gestelde in artikel 7.1, lid 2, de termijn waarop de uitslagen van tentamens bekend gemaakt moeten worden, verlengen op basis van een gegrond verzoek daartoe door de coördinerende docent uiterlijk drie weken voordat het tentamen plaatsvindt. De coördinerende docent informeert via Blackboard alsmede via het tentamenvoorblad/ tentameninstructie de studenten over de nieuwe datum waarop de uitslag bekend zal worden gemaakt.
4. Indien door een situatie van overmacht het voor de cursuscoördinator niet mogelijk blijkt te voldoen aan het gestelde in lid 4, dan dient hij dit zo spoedig mogelijk te melden bij de examencommissie. De cursuscoördinator is gehouden de nieuwe datum waarop de uitslag bekend zal worden gemaakt – die in overleg met de examencommissie is vastgesteld – op Blackboard te publiceren.
5. De examencommissie wijst na overleg met de betrokken leerstoelhouder een vervanger aan als een examiner niet in staat is zich aan de gestelde correctietermijn te houden.

6. Bij het overschrijden van de correctietermijn treedt de onderstaande regeling "Overschrijding correctietermijn" in werking.
 - a. Indien tengevolge van het overschrijden van de correctietermijn de tijd tussen de dag waarop de uitslag via KISS bekend is gemaakt en de dag waarop de herkansing plaatsvindt minder dan acht werkdagen bedraagt, zal een tweede gelegenheid worden georganiseerd om aan de herkansing deel te nemen. Deze tweede gelegenheid vindt plaats minimaal twee en maximaal drie weken na de uitslag. Het betreft nadrukkelijk géén extra herkansing.
 - b. Studenten kunnen hetzij deelnemen aan de reguliere herkansing, hetzij aan de extra gelegenheid. In het laatste geval dienen zij zich voor de reguliere herkansing uit te schrijven en worden zij in staat gesteld zich op de gebruikelijke weg voor de tweede gelegenheid in te schrijven.
 - c. De uitslagen van de reguliere en extra gelegenheid worden gezamenlijk bekendgemaakt.
 - d. Beide gelegenheden zijn gelijkwaardig voor wat betreft tentamenvorm en moeilijkheidsgraad.
 - e. De reguliere gelegenheid tot herkansing wordt geannuleerd, indien alle studenten hun inschrijving intrekken.
7. De examinerator stelt uiterlijk één dag na het afnemen van een mondeling tentamen de uitslag vast en verschaft de Studentenadministratie van de faculteit de benodigde gegevens ten behoeve van de bekendmaking van de uitslag.
8. De uitslag van een tentamen wordt gegeven in een heel cijfer. Bij afronding geldt dat vanaf 0,5 naar boven wordt afgerond, behoudens de volgende uitzonderingsgevallen:
 - De beoordeling van een thesis, werkstuk of projectverslag moet worden gegeven in een cijfer afgerond op een half punt.
 - Een 5,5 wordt afgerond naar een vijf (5); een 5,6 wordt afgerond naar een zes (6).
9. Een onderdeel is behaald, indien minimaal een zes (6) is behaald.
10. Als een student deelneemt aan meerdere tentamengelegenheden van een vak dan telt de hoogst behaalde score.

Artikel 7.2 – Geldigheidsduur

1. Tentamens in de propedeuse die met goed gevolg zijn afgelegd, verliezen hun geldigheid na verloop van twee jaren nadat de student zich voor de eerste maal voor de propedeutische fase heeft ingeschreven, indien binnen deze termijn het propedeutisch examen niet met goed gevolg is afgelegd.
2. Een definitieve beslissing over het gestelde onder lid 1, wordt genomen door de examencommissie, gehoord de betreffende student.
3. In afwijking van artikel 7.2 lid 1 en als overgangsregeling geldt dat propedeusetentamens die met goed gevolg zijn afgelegd vóór 1 september 2002, hun geldigheid verliezen indien het propedeutisch examen niet is gehaald voor 1 september 2007.
4. Behoudens het gestelde in lid 5 en 6 van dit artikel, is de geldigheidsduur van behaalde onderdelen in het tweede en derde studiejaar onbeperkt.
5. De examencommissie kan met betrekking tot een onderdeel uit het tweede en derde studiejaar waarvan het tentamen langer dan vijf jaar geleden is behaald, een aanvullend dan wel vervangend tentamen opleggen alvorens de student wordt toegelaten tot het afleggen van het desbetreffende examen.
6. Indien studenten tijdens een studiejaar niet alle onderdelen van tentamens behalen, verliezen de behaalde onderdelen hun geldigheid tenzij de coördinerende docent anders beslist. Studenten worden uiterlijk vijf werkdagen na de dag waarop de cursus is begonnen via Blackboard geïnformeerd over de geldigheid van reeds behaalde tentamenonderdelen.

Artikel 7.3 - Beoordeling, inzage en nabespreking

1. De beoordeling van tentamens geschiedt aan de hand van vastgelegde normen dat wil zeggen dat de student aan de hand van het antwoordmodel en de aangegeven puntenverdeling kan nagaan hoe de uitslag van zijn of haar tentamen tot stand is gekomen.
2. Door hun naam te verbinden aan een groepswerkstuk geven de auteurs te kennen dat zij een gelijkwaardige bijdrage hebben geleverd. Alle leden van het team kunnen op de inhoud van het eindrapport worden aangesproken. Het cijfer voor het eindrapport geldt voor alle leden van het projectteam, tenzij de coördinerende docent op basis van gegronde redenen van deze regel afwijkt.

3. Binnen elf werkdagen na de bekendmaking van de uitslag van een schriftelijk tentamen heeft de student gelegenheid tot het inzien van zijn of haar beoordeelde werk alsmede de vragen en/of opdrachten van het betreffende tentamen, alsmede de normen aan de hand waarvan de beoordeling heeft plaatsgevonden. Inzage vindt plaats op een door de examinator te bepalen plaats en tijdstip.
Indien een collectieve inzage wordt georganiseerd kan de student slechts tot een individuele inzage verzoeken indien hij of zij door aantoonbare overmacht verhinderd is geweest bij de collectieve inzage aanwezig te zijn.
4. Binnen twintig werkdagen na de bekendmaking van de uitslag van een schriftelijk tentamen kan elke belanghebbende student kennis nemen van de vragen en opdrachten van het desbetreffende tentamen, alsmede van de normen aan de hand waarvan de beoordeling heeft plaatsgevonden.
5. Binnen vijftien werkdagen na de bekendmaking van de uitslag van een tentamen kan de student de desbetreffende examinator om een nabespreking verzoeken. De nabespreking vindt plaats op een door de examinator te bepalen plaats en tijdstip, maar in ieder geval voorafgaand aan de volgende herkansing.
Indien een collectieve nabespreking wordt georganiseerd, kan de student slechts tot een individuele nabespreking verzoeken wanneer hij of zij bij de collectieve nabespreking aanwezig is geweest en zijn/ haar verzoek motiveert, of indien hij of zij door aantoonbare overmacht verhinderd is geweest bij de collectieve nabespreking aanwezig te zijn.
6. De student kan indien hij of zij het niet eens is met de beoordeling van het tentamen bezwaar aantekenen bij de examinator. Het instellen van dit bezwaar schort de beroepstermijn bij het college van beroep voor de examens niet op (zie art. 7.4).
7. In aansluiting op het voorgaande lid kan de student, na afhandeling van het bezwaar door de examinator, vervolgens bezwaar indienen bij de examencommissie. Het instellen van dit bezwaar schort de beroepstermijn bij het college van beroep voor de examens niet op (zie art. 7.4)
8. De examinator van een cursus bewaart tentamens en tentamenonderdelen zoals werkstukken tenminste twee jaar nadat het tentamen heeft plaatsgevonden.

Artikel 7.4 – Beroep

1. De student kan binnen een maximum termijn van vier weken nadat de uitslag van het tentamen bekend is gemaakt in beroep gaan bij het college van beroep voor de examens indien hij/zij het niet eens is met de beoordeling van een tentamen.
De gronden voor het instellen van beroep zijn:
 - strijd met de geldende regelingen (bijvoorbeeld de Onderwijs- en Examenregeling) en/of
 - strijd met de redelijkheid en billijkheid.
2. Het eventueel bezwaar aantekenen bij de examinerator of de examencommissie (zie artikel 7.3) schort de beroepstermijn niet op. De student kan in dat geval een zogenaamd proforma beroep instellen bij het college van beroep voor de examens. De student vermeldt dan nog niet de gronden van het beroep, maar verzoekt om uitstel.

Artikel 7.5 - Fraude

1. Onder fraude wordt verstaan het handelen of nalaten van een examinandus dat erop is gericht het vormen van een juist oordeel omtrent zijn kennis, inzicht en vaardigheden geheel of gedeeltelijk onmogelijk te maken.
2. Bij fraude stelt de examinerator/surveillant de examencommissie hiervan onverwijld op de hoogte. De examencommissie zorgt ervoor dat geconstateerde fraude wordt vastgelegd in het dossier van de betrokken student.
3. De student van wie is vastgesteld dat hij of zij fraude heeft gepleegd, kan door de examencommissie voor ten hoogste één jaar van tentamens en examens in de opleiding worden uitgesloten inclusief het tentamen waarbij de fraude heeft plaatsgevonden.
4. De examencommissie kan de verantwoordelijke docent en de student horen voordat een sanctie wordt opgelegd.

Beroepsprocedures

Wanneer een student, ook na afwikkeling van een bezwaar bij de betrokken cursuscoördinator, het niet eens is met een tentamenuitslag of zich onbillijk behandeld voelt, kan hij/zij beroep aantekenen tegen een beschikking (een tentamenuitslag) of behandeling. De beschikking/ behandeling moet ofwel in strijd zijn met de Onderwijs- en Examenregeling (OER), danwel in strijd zijn met de redelijkheid of billijkheid. Een beroep dient schriftelijk te worden ingediend binnen 4 weken nadat de beschikking is bekend gemaakt of de behandeling heeft plaatsgevonden. De termijn begint direct te lopen, ook wanneer de student eerst schrift bij de examencommissie schort de termijn niet op.

Bij de Dienst Studentenzaken is een modelberoepschrift verkrijgbaar. Bovendien kunnen de studentendecanen daar helpen bij het opstellen van een beroepschrift. Wanneer het beroep ontvankelijk wordt verklaard door het College van Beroep voor de Examens (COBEX), wordt bekeken of er een oplossing of compromis mogelijk is. Is dat niet het geval, dan zal uiteindelijk het College van Beroep - na beide partijen te hebben gehoord - een uitspraak doen.

Meer informatie over het College van Beroep is te vinden in het instellingsdeel van het studentenstatuut. Adres College van Beroep voor de Examens: Comeniuslaan 4, Postbus 9102, 6500 HC Nijmegen. Telefonische bereikbaarheid: (024) 361 22 70.

Regeling 'Overschrijding correctietermijn'

Indien tengevolge van het overschrijden van de correctietermijn de tijd tussen de dag waarop de uitslag bekend is gemaakt (publicatie via KISS) en de dag waarop de herkansing plaatsvindt minder dan acht werkdagen bedraagt, zal een tweede gelegenheid worden georganiseerd om aan de herkansing deel te nemen. Deze tweede gelegenheid vindt plaats minimaal twee weken en maximaal drie weken na de uitslag. Het betreft nadrukkelijk géén extra herkansing. Studenten kunnen naar keuze deelnemen aan de reguliere herkansing of aan de extra gelegenheid. Dus niet aan beide! Degenen die deelnemen aan de extra herkansing dienen zich uit te schrijven voor de reguliere herkansing en zich op de gebruikelijke weg voor de tweede gelegenheid in te schrijven. De uitslag van de reguliere en extra gelegenheid worden gezamenlijk bekendgemaakt. Beide gelegenheden zijn gelijkwaardig voor wat betreft tentamenvorm en moeilijkheidsgraad. De reguliere gelegenheid tot herkansing wordt geannuleerd, indien alle studenten hun inschrijving intrekken.

Collegekaart

Voor alle aanmeldingen en afmeldingen voor onderwijs en tentamens, voor deelname aan tentamens, voor het opvragen van je tentamenresultaten, alsmede voor het gebruik van computers in het Studielandschap heb je een geldige collegekaart nodig. Zorg dus dat je de collegekaart steeds bij je hebt.

Vrijstellingen, vervangende vakken of extra tentamenkansen

Denk je recht te hebben op een vrijstelling, wil je een vervangend vak opvoeren of een extra tentamenkans aanvragen, dan wijk je formeel af van de OER. Het verzoek tot die afwijking kan de examencommissie van jouw opleiding goed- of afkeuren. Zorg ervoor dat je het verzoek tot afwijking van de OER altijd op tijd (voor vrijstellingen geldt een termijn van drie weken na aanvang van een cursus), met redenen omkleed en voorzien van bewijsstukken indient. Wil je bijvoorbeeld een vrijstelling omdat je een vak elders al behaald hebt, stuur dan een cijferlijst en een kopie uit die studiegids mee. Wil je een extra tentamenkans dan leg je uit waarom en stuur je indien van toepassing een bewijsstuk mee. De brief voor de examencommissie kan je afgeven bij de studieadviseur. Hij of zij kan je ook meer uitleg geven.

N.B. Vrijstellingen worden alleen verleend voor onderdelen van het cursorisch onderwijs en methodevakken, dus niet voor (onderdelen van) integratieprogramma's.

Studieadvies eerste jaar

De facultaire commissie advies einde eerste jaar brengt aan alle reguliere eerstejaars voltijdstudenten een voorlopig advies uit vóór 1 februari en een definitief advies aan het einde van het eerste jaar over de voortzetting van hun studie. Het doel van een studieadvies is studenten te ondersteunen bij de vraag: “moet ik wel of niet doorgaan met deze studie?” Het advies is niet bindend. Het behaalde aantal studiepunten is het belangrijkste uitgangspunt bij het bepalen van het soort advies. Negatieve en ‘twijfel’ adviezen worden nader beargumenteerd met behulp van de informatie van de docent academische vaardigheden en/of de studieadviseur. De student bepaalt zelf of hij het advies al dan niet opvolgt. Op het - schriftelijke - advies volgt desgewenst een persoonlijk gesprek waarin het advies nader wordt toegelicht. Secretaris van de commissie ‘Advies einde eerste jaar’ is ir. L. Meijssen, tel. (024) 361 17 47, kamer: TvA 3.0.39, e-mail: L.Meijssen@fm.ru.nl.

De organisatie van het onderwijs

De Faculteit der Managementwetenschappen heeft twee primaire taken: onderwijs en onderzoek. De organisatie van de faculteit kent zes secties die intern coherent zijn in termen van discipline, aandachtsgebied of kernobject:

- Arbeid, personeel en organisatie
- Strategie en marketing
- Economie
- Onderzoeksmethodologie en kennismanagement
- Milieu, Planologie, Sociale Geografie
- Bestuurskunde en Politicologie

Elke sectie bestaat uit een aantal leerstoelen met daarbij horende medewerkers en wordt geleid door een hoogleraar. De kernformatie van de secties bestaat uit medewerkers met een gecombineerde onderzoek- en onderwijsaanstelling (ud, uhd en hgl) en wordt bijgestaan door een secretariaat.

De dagelijkse leiding van de faculteit is in handen van de decaan met ondersteuning van het decanaatsoverleg (decaan, vice-decanen, studentassessor en secretaris).

Specifieke onderdelen binnen de faculteit zijn het CICAM (Centrum voor Internationaal Conflict – Analyse & Management) en de Stichting UOBN (Stichting Universitaire Opleidingen Beleidswetenschappen Nijmegen). Het CICAM verzorgt keuzevak-onderwijs inzake internationale vrede en veiligheid, oorlog en conflict. De UOBN is de facultaire organisatie voor het ontwikkelen en aanbieden van commerciële facultaire diensten op het terrein van onderwijs voor managers met een opleiding op HBO-niveau en voldoende werkervaring. De UOBN verzorgt de avondopleiding bedrijfskunde. Voor deelname aan de Avondopleiding Bedrijfskunde gelden aparte toelatingscriteria (afgeronde, relevante HBO en minimaal 5 jaar relevante werkervaring) en regelingen. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de ABK: tel. (024) 3612108 of e-mail: abk@fm.ru.nl.

Overzicht Bachelorcoördinatoren

Voor elke bacheloropleiding is een coördinator aangewezen. De coördinator is verantwoordelijk voor de gang van zaken binnen de opleiding. Hij of zij ziet toe op de afstemming tussen de cursussen en let erop of het onderwijs wordt uitgevoerd conform de bedoelingen. De coördinator is het eerste aanspreekpunt voor studenten.

Bacheloropleiding	Coördinator
Bedrijfswetenschappen	Dr. J. Christis en Mr. J. Hooman
Economie	Dr. J.J.M. Peil
Bestuurskunde	Dr. M.G. de Vries
Politologie	Dr. J.A. Verbeek
Sociale Geografie & Planologie	Drs. M.G.J. Ganzevles
Milieu-maatschappij wetenschappen	Prof. dr. P. Leroy

Panelgroepen

Een panelgroep bestaat uit een aantal studentvertegenwoordigers van een bepaald semester. Zij komen regelmatig samen met de coördinator en enkele van de leden van het docententeam van dat semester. Doel van deze bijeenkomst is de lopende zaken kort te evalueren en zo nodig bij te stellen.

Opleidingscommissie

Elke opleiding heeft een opleidingscommissie. De belangrijkste taken zijn de evaluatie van het onderwijs en het geven van een advies bij de jaarlijkse vaststelling van de OER. Verder is de opleidingscommissie de plaats waar studenten en docenten met elkaar kunnen spreken over alle aangelegenheden van het onderwijs. De commissie kan eventueel een ongevraagd advies uitbrengen aan de decaan.

Examencommissie

Elke opleiding heeft een examencommissie. Deze ziet toe op de goede gang van zaken tijdens tentamens. Ook kun je bij de examencommissie terecht als zich bijzondere omstandigheden voordoen waarin de Onderwijs- en examenregeling niet voorziet. Je kunt je het beste tot de studieadviseur wenden voordat je een beroep doet op de examencommissie.

Het Onderwijscentrum

Het Onderwijscentrum is gevestigd in gebouw 3 aan de Thomas van Aquinostraat op de begane grond, en houdt zich bezig met onderwijsondersteuning in de brede zin van het woord. Je kunt hierbij denken aan zaken als: voorlichting voor scholieren, studieadvisering, beheer van de internetpagina's, coördinatie van kwaliteitszorg, databeheer, onderwijskundige professionalisering, language consultancy. Het onderwijscentrum staat onder leiding van het Hoofd Onderwijsmanagement van de faculteit, drs. E.H Kelder (kamer: TvA 3.0.29), tel. (024) 3615930, e-mail: w.kelder@fm.ru.nl. Met de volgende onderdelen van het onderwijscentrum zul je als student het meeste te maken krijgen:

De Studentenadministratie:

De studentenadministratie is verantwoordelijk voor de organisatie en administratie van onderwijs en tentamens. Elke werkdag is er een open spreekuur tussen 13.00 en 14.00 uur.

De studentenadministratie is onderverdeeld per cluster van opleidingen:

Bedrijfswetenschappen

Kamer: TvA 3.0.35, tel. (024) 3611341/ 3611199

Medewerkers:

Mw. drs. J. Sas-Müller, tel. (024) 3611341

Mw. C. Pattikawa , tel. (024) 3611199

Mw. S. Peters, tel. (024) 3611199

Economie, Bestuurskunde en Politicologie

Kamer: TvA 3.0.37, tel. (024) 3612102

Medewerker: Mw. I. Smitjes

Sociale Geografie, Planologie en Milieu-maatschappijwetenschappen

Kamer: TvA 3.0.37, tel. (024) 3611930

Medewerker: Mw. E. Kersten

Studieadviseurs

De faculteit biedt je verschillende mogelijkheden voor studiebegeleiding. In de eerste plaats gebeurt de begeleiding door de studieadviseurs. Bij hem of haar kan je terecht met vragen van allerlei aard. Heb je bijvoorbeeld vragen over de inhoud van de studie, tentamens, de OER, keuzevakken, de keuze van een master etc. dan is de studieadviseur het eerste aanspreekpunt. Verder kun je problemen bespreken, die het verloop van de studie beïnvloeden. De studieadviseur kan je bijvoorbeeld helpen bij het opstellen van de juiste studieplanning. Vooral wanneer je vanwege ziekte of andere persoonlijke omstandigheden langere tijd niet tot studeren in staat bent, is het aan te raden bij de studieadviseur aan te kloppen. Zo nodig kan hij of zij je doorverwijzen naar

een andere instantie, zoals de studentenpsycholoog of een studiefonds. Wil je een afspraak met de studieadviseur, dan staat hieronder wanneer de spreekuren plaatsvinden en hoe je een afspraak kunt maken.

De studiebegeleiding in de propedeutische fase wordt naast de studieadviseurs verzorgd door de docenten Academische Vaardigheden. De AV-docenten ondersteunen je vooral bij de ontwikkeling van een universitaire studiehouding en bijbehorende vaardigheden, inclusief studiemethodiek en –planning. Zij voeren daartoe indien wenselijk gesprekken met individuele studenten. De AV-docenten spelen ook een rol bij het studieadvies dat tweemaal in de propedeuse wordt verstrekt. Bij negatief- of twijfeladvies wordt altijd een motivatie gegeven die grotendeels gebaseerd is op het oordeel van de AV-docent.

Na de propedeuse wordt er nog één keer een studieadvies gegeven, namelijk aan het eind van semester 3.1. Dit studieadvies is vrijblijvend en is enkel bedoeld om studenten te helpen bij de keuze al dan niet aan de bachelorthesis te gaan beginnen. Wil je meer studiebegeleiding dan slechts deze ijkmomenten, stap dan zelf naar de studieadviseur.

Studieadviseurs Bacheloropleidingen

De bacheloropleidingen kennen drie studieadviseurs, voor elk cluster van opleidingen één; ook het schakelprogramma Bedrijfswetenschappen kent een aparte studieadviseur.

Bedrijfswetenschappen:

Dhr. Ir. L.V.M. Meijssen, tel. (024) 361 17 47, kamer: TvA 3.0.39, e-mail: Meijssen@fm.ru.nl. Inlooppreekuur op maandag van 11.00-13.00 uur. Overige afspraken via de balie van het studielandschap, tel. (024) 3615925.

HBO-schakelprogramma

Drs. A.G.F.M. Vermeulen, tel. (024) 3613068, kamer: TvA 3.0.40, e-mail: N.Vermeulen@fm.ru.nl.

Inlooppreekuur op maandag 14.00-16.00 uur en donderdag 11.00-12.00 uur. Afspraken voor spreekuren op maandag (12.00-14.00 uur) en donderdag (14.00-16.00 uur) via de balie van het studielandschap, tel. (024) 3615925.

Economie, Bestuurskunde en Politicologie:

Dhr. drs. S.W. Schrijner, tel. (024) 3613021, kamer: TvA 5.1.68, e-mail: S.Schrijner@fm.ru.nl. Afspraken via het secretariaat, kamer: TvA 5.1.74, tel. (024) 3615890.

Sociale Geografie, Planologie en Milieu-maatschappijwetenschappen:

Mw. drs. J.M. van de Walle, tel. (024) 3616049, kamer: TvA 3.1.38, e-mail: J.vandewalle@fm.ru.nl. Inlooppreekuur op maandagochtend tussen 10.30-12.00 uur. Afspraken voor spreekuur op woensdagmiddag tussen 13.00 en 15.00 via het secretariaat, tel. (024) 3611924.

Het International Office

Het International office is het aanspreekpunt voor alle aspecten die te maken hebben met internationalisering. Denk daarbij aan studeren in het buitenland, het volgen van Engelstalig onderwijs aan onze faculteit of daarbuiten, of language consultancy. Het International Office is ook het aanspreekpunt voor uitwisselingsstudenten die hier te gast zijn. Het International Office heeft spreekuur op werkdagen tussen 13.00 en 14.00 uur (kamer: TvA 3.0.42). Via het Studielandschap kan een afspraak worden gemaakt wanneer het gaat om meer omvangrijke vragen. Op elke werkdag is er telefonisch spreekuur tussen 10.00 en 12.00 uur (telefoonnummer: 024-3615927). E- mails kunnen worden gestuurd naar: io@fm.ru.nl. Aanvullende informatie kan worden gevonden op de website: www.ru.nl/fbw/exchange..

De medewerkers van het International office zijn:

- drs. R. Verhofstad, coördinator (kamer: TvA 3.0.46), e-mail: r.verhofstad@fm.ru.nl.
- dr. B. Reinalda, uitwisselingsprogramma's (kamer: TvA 5.1.39)
- M. Mellion MA, language consultant (kamer : TvA 3.0.44)
- Mw. E. de Jonge, secretariaat (kamer: TvA 3.0.42)

Het Studielandschap

Op de begane grond van gebouw 3 aan de Thomas van Aquinostraat is het Studielandschap gevestigd; het studiecentrum van de Faculteit der Managementwetenschappen. Het Studielandschap wordt druk bezocht door studenten die op uiteenlopende manieren met hun studie bezig zijn. Het Studielandschap bestaat uit de volgende onderdelen:

Informatiebalie

Meteen als je het Studielandschap binnenloopt zie je de informatiebalie. Deze balie wordt bemenst door de beheerders van het Studielandschap (mw. L. Laeven en mw. M. Kokkeler; in de avonden wordt het Studielandschap beheerd door studentmedewerkers). Aan deze balie kunnen vragen worden gesteld, computers worden gereserveerd, etc. Tevens kun je hier terecht voor: het maken van afspraken met de studieadviseurs; informatie over incidentele roosterwijzigingen.

De Informatiebalie is dagelijks geopend van 08.45-16.30 uur.

Werkstukkenkast

Schuin tegenover de balie staat een werkstukkenkast. Docenten kunnen een vakje aanvragen wanneer zij de studenten een werkstuk willen laten inleveren.

Inloggen computers

Alle computers in het Studielandschap kunnen alleen gebruikt worden door studenten van onze faculteit. Dat betekent dat je met een persoonlijk account moet inloggen op deze computers. Jouw inlogaccount voor deze computers is je studentnummer voorafgegaan door een 's' en je persoonlijke wachtwoord.

Cyberspace

De cyberspace omvat 28 terminals, waarmee studenten – zonder zich hiervoor vooraf te hoeven inschrijven – het internet kunnen raadplegen.

Groene zaal, paarse zaal, gele zaal

Deze zalen omvatten in totaal 62 computers, en worden gebruikt voor studieactiviteiten van studenten, individueel en in groepen.

Forumzaal

De forumzaal omvat 26 pc's, en heeft de volgende bestemmingen:
onderwijs op het gebied van visualisatie, elektronisch vergaderen (group systems), GIS-systemen aan groepen tot 50 personen;
onderwijs aan grotere groepen waarbij de docent kan demonstreren met behulp van projectie;
vrij computergebruik van studenten.

RSI-werkplaats

Eén ruimte in het Studielandschap is ingericht als RSI-werkplaats. Momenteel zijn er vier werkplekken. Informatie over deze ruimte kun je verkrijgen bij de informatiebalie.

Openingstijden

De openingstijden van het Studielandschap zijn:

Maandag t/m donderdag van 08.45 tot 20.00 uur

Vrijdag van 8.45 tot 16.30 uur

Het Studielandschap is telefonisch bereikbaar op (024) 3615925

Literatuur

Ook het studielandschap beschikt over een collectie opleidingsgebonden boeken. Deze collectie, waarvan per titel meerdere exemplaren aanwezig zijn, is niet bestemd voor uitlening maar bedoeld als een serie naslagwerken voor studenten.

Beperkte openstelling

Tijdens onderwijsvrije perioden is het Studielandschap vanaf 16.30 uur gesloten. In de zomervakantie, tot de introductieweek is het Studielandschap geopend tussen 8.45 en 13.00 uur. Wanneer hiervan wordt afgeweken wordt dit vooraf in het Studielandschap aangeplakt.

Lockerkastjes

De faculteit beschikt over enkele honderden lockerkastjes om je in staat te stellen je spullen (jassen en tassen) veilig op te bergen. Lockerkastjes zijn te huur voor 15,- euro per jaar. Je betaalt eenmalig 5,- euro borg voor de sleutel. Informatie kun je verkrijgen bij de boden (dhr. A.v. Bergen en dhr. M.Bregonje) van gebouw 3 aan de Thomas van Aquinostraat op kamer: TvA 3.0.48. De lockerkastjes kun je vinden in de kelder van hetzelfde gebouw.

Bibliotheekvoorzieningen

De faculteitsbibliotheek

Bibliotheek Managementwetenschappen is gevestigd in de Thomas van Aquinostraat 1.0.16. De bibliotheek is geopend op maandag t/m donderdag van 08.30-20.00 uur en op vrijdag van 08.30-17.30 uur. De bibliotheek beschikt over een leeszaal met 70 studieplaatsen en er zijn kopieerfaciliteiten.

Informatie

Telefoon: Informatiebalie (024) 361 59 50, Uitleenbalie (024) 361 21 01.

E-mail: infonsm@ubn.ru.nl

Website: www.ru.nl/ubn > Vestigingen > Managementwetenschappen

Blackboard > (tabblad) University Library

Bibliotheekmedewerkers:

mw. J. van Keeken, tel. (024) 361 16 88 Faculteitsbibliothecaris

dhr. G. Tummers, tel. (024) 361 21 13 Assistent-bibliothecaris

dhr. T.H. Jonkheer, tel. (024) 361 59 50 Informatiemedewerker

mw. M. Schipperheijn-Teunissen, tel. (024) 361 21 13

mw. B. Mašina-Coppes, tel. (024) 361 21 13

dhr. P. van Vondelen, tel. (024) 361 21 13

Lenen van publicaties

Met uitzondering van naslagwerken, statistische werken, tentamenliteratuur, tijdschriften en de verzameling kaarten, atlassen en doctoraalscripties kun je op vertoon van je collegekaart publicaties lenen. Inclusief boeken uit andere bibliotheeklocaties mag je in totaal 29 publicaties lenen. De uitleentermijn bedraagt vier weken. Uitgeleende werken kunnen worden gereserveerd. Verlenging van uitleentermijn is alleen mogelijk als het werk niet door een ander is gereserveerd en het niet meer dan 10 maal is verlengd. Verlengen en reserveren kun je doen via de Publieksstations in alle bibliotheken van de Radboud Universiteit Nijmegen en via www.ru.nl/ubn > Catalogi.

Wanneer een publicatie niet op tijd is teruggebracht, worden rappelkosten in rekening gebracht: het eerste rappel bedraagt € 0,45, het tweede € 1,10, het derde € 1,80. Het eerste rappel kun je ook per e-mail ontvangen, dan kost het € 0,35 (zie voor elektronisch formulier www.ru.nl/ubn > Diensten > Lenen, raadplegen, aanvragen). Als extra service ontvang je 3 dagen voor het verstrijken van de uitleentermijn een gratis waarschuwing. Leners die na drie rappels de publicatie(s) nog niet hebben teruggebracht, worden van verder leenverkeer uitgesloten.

De collectie

De bibliotheek bevat collecties op alle vakgebieden van de faculteit: Bedrijfs-wetenschappen, Bestuurskunde, Economie, Politicologie, Milieu-maatschappijwetenschappen, Sociale Geografie en Planologie. De collectie is toegankelijk via de volgende catalogi op www.ru.nl/ubn > Catalogi:

- De Catalogus van de Radboud Universiteit Nijmegen, voor boeken en tijdschriften.
- De Scriptiecatalogus, een catalogus waarin scripties van de laatste 5 jaar van de Faculteit der Managementwetenschappen te vinden zijn.
- Nederlands Centrale Catalogus. Deze catalogus bevat de bibliografische gegevens en de vindplaatsen van boeken en tijdschriften van o.a. alle wetenschappelijke bibliotheken in Nederland.
- PiCarta: een geïntegreerde catalogus waaronder de Nederlandse Centrale Catalogus. PiCarta geeft beschrijvingen van tijdschriftartikelen, boeken en andere documenttypen op alle wetenschapsgebieden. Bij veel publicaties zijn links opgenomen naar de volledige teksten.

Elektronische bestanden:

Op de bibliotheekwebsite van de Radboud Universiteit, www.ru.nl/ubn vindt je een Overzicht van zoeksystemen. In alfabetische volgorde staan hier verschillende elektronische bestanden op veel wetenschapsgebieden.

Een paar voorbeelden:

- ABI/Inform Global: fulltext artikelen op het gebied van bedrijfseconomie en management
- EconLIT : verwijzingen naar economische literatuur
- LexisNexis / Landelijke dagbladen: artikelen fulltext uit Algemeen Dagblad, Volkskrant, NRC, Parool en Trouw
- Web of Science: literatuurgegevens uit de 3 Citation Indexes. In het Web of Science wordt verwezen naar internationale tijdschriftartikelen uit alle wetenschapsgebieden. Uniek is dat kan worden opgezocht in welke later verschenen tijdschriftartikelen een publicatie wordt aangehaald.
- World Development Indicators Online: ontwikkelingsindicatoren van de Wereld Bank

Via www.ru.nl/ubn > Volledige teksten zie je verschillende mogelijkheden om artikelen uit wetenschappelijke tijdschriften fulltext op je scherm te krijgen.

De Universiteitsbibliotheek

De centrale universiteitsbibliotheek aan de Erasmuslaan 36 is voor iedereen toegankelijk. De uitleen geschiedt op vertoon van de collegekaart. De collectie staat voor het grootste gedeelte in gesloten magazijn: dit houdt in dat het aanvragen van boeken en tijdschriften uit de collectie van deze bibliotheek via de Publieksstations moet geschieden. De collectie naslagwerken in de Cataloguszaal en de Leeszaal is rechtstreeks voor het publiek toegankelijk. In de Cataloguszaal staan bibliotheekcatalogi, bibliografieën en adresboeken. In de Leeszaal zijn woordenboeken, encyclopedieën, biografisch materiaal, speciale bibliografieën, handschriften- en oude drukcatalogi te raadplegen.

De centrale Universiteitsbibliotheek is geopend van maandag t/m donderdag van 08.30-22.00 uur (na 17.30 uur is het uitleenbureau gesloten), vrijdag van 08.30-20.00 uur (na 17.30 uur is het uitleenbureau gesloten) en op zaterdag van 09.00-17.00 uur.

Jaarverslagenarchief Nijmegen (JAN)

Ten behoeve van onderzoek en onderwijs bestaat er een jaarverslagencollectie, waarin ruim 1000 verslagen per jaar zijn opgenomen, vooral van bedrijven, maar ook van enige instellingen. Het betreft aan de Amsterdamse beurs genoteerde bedrijven vanaf 1971, andere grote Nederlandse bedrijven, bedrijven in bepaalde sectoren zoals nutsbedrijven, en vooral van de laatste jaren ook grote buitenlandse, meest Europese, bedrijven. Behalve algemene jaarverslagen zijn er ook meer specifieke verslagen zoals kwartaalverslagen, milieuverslagen, sociale jaarverslagen en maatschappelijke verslagen. Een overzicht, dat geregeld wordt vernieuwd, is als "Catalogus" op internet te vinden op de site van de Radboud Universiteit Nijmegen onder Universiteitsbibliotheek, Vestigingen, Documentatiecentra. De verslagen kunnen worden ingezien op Thomas van Aquinostraat 1, etage 1, kamer 1. Omdat het aantal uren van openstelling beperkt is kan het handig zijn voorafgaand aan je bezoek hiernaar via e-mail te informeren. Bij voldoende beschikbaarheid kunnen de verslagen ook korte tijd, meestal een week, worden uitgeleend; identificatie als student aan onze universiteit is dan wel wenselijk. Voor informatie kun je contact opnemen met drs. P.J.J. Moors, tel. (024) 3612296, e-mail: p.moors@fm.ru.nl.

Het aanschaffen van studieboeken en ander studiemateriaal

Het op tijd bezitten van de vereiste studieboeken en aanvullende literatuur geldt op universitair niveau als een verantwoordelijkheid van de studenten zelf. Zorg er daarom voor dat je aan het begin van elke periode alle benodigde boeken en aanvullende literatuur (studiehandleidingen en readers) in je bezit hebt. De cursusbeschrijvingen in deze gids bevatten informatie over de aan te schaffen literatuur. Bij Boekanin kun je naast studieboeken (met korting te verkrijgen voor leden van alle studieverenigingen) readers (literatuurbundels) kopen.

Boekanin

Voor alle boeken en readers die nodig zijn voor de vakken aan de FdM kun je bij Boekanin terecht. Leden van de facultaire studieverenigingen krijgen op vertoon van hun lidmaatschapskaart of -sticker korting op de boeken. Op de readers wordt geen korting gegeven. Bij de bestelling van de literatuur wordt er rekening gehouden met het aantal inschrijvingen voor een cursus. Daarom verzoeken we de studenten ook om zich op tijd voor cursussen in te schrijven, zodat we een betere inschattingen van de hoeveelheid te bestellen literatuur kunnen maken. Boeken en readers kunnen niet gereserveerd worden. Het reserveren van boeken kan wel bij Boekhandel Dekker van de Vegt op de campus (TvA 1A).

Boekanin is een zelfstandige stichting die samenwerkt met de zes studieverenigingen van de faculteit, met als doel het faciliteren van de verkoop van boeken en readers voor de studenten van de FdM. Net als de studieverenigingen, wordt Boekanin bestuurd door studenten. Ook de verkopers van Boekanin zijn studenten. Dus mocht je tijd en zin hebben om actief binnen Boekanin te worden, neem dan contact op met een van de bestuursleden door bij Boekanin langs te komen (TvA 3) of via de e-mail: boekanin@fm.ru.nl.

Boekanin heeft ook een eigen website waarop informatie is te vinden over onder andere de openingstijden, literatuur en het bestuur: www.ru.nl/boekanin.

Naar het buitenland

De Faculteit der Managementwetenschappen acht het een goede zaak wanneer studenten een deel van hun studie aan een buitenlandse universiteit volgen.

Volgens het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen levert internationalisering 'een belangrijk aandeel in de vorming van het individu tot Europees en mondiaal burger. Het verrijkt de opleiding met kennis en vaardigheden die nodig zijn om te functioneren in een internationaal georiënteerde en multiculturele samenleving, een mondiale economie en arbeidsmarkt'. Om een dergelijk buitenlands verblijf mogelijk te maken zijn er allerlei financiële ondersteuningsmogelijkheden.

Een van de voornaamste mogelijkheden om naar het buitenland te gaan levert het Socrates/Erasmus-programma van de Europese Unie. De beurzen uit dit programma stellen studenten in staat om voor een periode van drie maanden tot een jaar aan een buitenlandse universiteit te studeren. De faculteit heeft met een groot aantal universiteiten in West- en Centraal-Europa overeenkomsten gesloten en kan elk jaar ongeveer tachtig studenten uitzenden. Informatie over deze universiteiten is te vinden op de website www.ru.nl/fm/exchange en in de Internationaliseringsbank in het Studielandschap. Daar hangt ook een kaart met een overzicht van alle universiteitssteden, waarmee de faculteit contacten heeft. Andere mogelijkheden om naar het buitenland te gaan, zijn beurzen die men kan krijgen op basis van bilaterale verdragen. Wie een jaar in de Verenigde Staten wil studeren, kan meedingen naar een plaats via het zogenaamde ISEP-programma. Voor het Verenigd Koninkrijk zijn er de British Chevening Scholarships. Andere landen waarvoor men een beurs kan krijgen, zijn o.a. Frankrijk en Japan. Studeren in het buitenland is geenszins tot Europa beperkt. Naast deze beurzenprogramma's zijn er nog andere mogelijkheden. Men kan een stage lopen in het buitenland of bij een internationale organisatie of bedrijf. Men kan deelnemen aan zogeheten 'summer schools' of 'intensive programs', waarbij men zich in de zomervakantie enkele weken lang met studenten uit verschillende landen over een bepaald onderwerp buigt.

Ook pas afgestudeerden kunnen proberen een tijdlang verder te studeren aan een buitenlandse universiteit of universitaire instelling. Hiervoor moet men meedingen naar beurzen uit o.a. het Talentenprogramma, het NAVO-beurzenprogramma, een VSB-beurs, de NIZA-scriptieprijs (voor Zuidelijk Afrika). Ook kan men proberen een plaats te krijgen aan het Europees Universitair Instituut in Florence (Italië), het Europa College in Brugge (België) en Natolin (Polen) of het Instituut voor Europese Geschiedenis in Mainz (Duitsland). Kortom, er zijn volop mogelijkheden. Informatie hierover verschijnt op Blackboard. Van tevoren lijkt het soms veel werk, maar tijdens het verblijf en na afloop blijkt dat heel erg mee te vallen. Bovendien helpt het International Office met de voorbereiding. Studenten keren doorgaans enthousiast terug. Zij hebben er veel van opgestoken. Ook houden zij er een internationaal netwerk van bekenden aan over.

Alle regelingen en procedures betreffende het studeren in het buitenland zijn te vinden in de brochure *Studeren in het buitenland*. Een praktische gids voor studenten Managementwetenschappen is ook via Internet te raadplegen (via www.ru.nl/fm, doorklikken naar International Office).

Hierin zijn de procedures bij de voorbereiding en planning beschreven, alsmede zaken als studiefinanciering, taalvaardigheid (zeer belangrijk), huisvesting en wat te doen na terugkomst.

Studenten die mee willen werken aan de begeleiding en opvang van buitenlandse studenten die in Nijmegen arriveren (het "in touch with the Dutch"-programma), kunnen dit regelen via hun studievereniging of het International Office.

Het International Office bevindt zich op de Thomas van Aquinostraat 3.042.

Contactpersoon is mevr. Elly de Jonge, tel. (024) 361 59 27, E-mail:

E.deJonge@fm.ru.nl. Het vaste inloopsprek uur is iedere werkdag tussen 13.00-14.00 uur.

Vreemde talen leren spreken

Voor afgestudeerden van onze faculteit is de actieve beheersing van een of meer vreemde talen onmisbaar. Bovendien brengen steeds meer studenten - in het kader van internationale uitwisselingsprogramma's - een deel van hun studietijd in het buitenland door. En vrijwel elke student maakt tijdens zijn of haar studie een buitenlandse excursie of studiereis.

Universitair Taal-en Communicatiecentrum Nijmegen (UTN)

Het UTN, Erasmusplein 1 – Kamer: E 0.25, verzorgt taalvaardigheidscursussen, vertalingen, diverse communicatietrainingen en taaladviezen. Het aanbod omvat Engels, Frans, Duits, Spaans, Italiaans, Nederlands en Turks (zowel moedertaal als tweede taal). Voor het gebruik van de faciliteiten van het UTN wordt voor studenten een speciaal tarief berekend. Studenten krijgen vanaf september 2004 50% korting op de interne prijs voor Cursussen Moderne Vreemde Talen en communicatie.

Taalbegeleiding voor buitenlandse studenten

Naast de moderne vreemde talen worden er op verschillende niveaus cursussen Nederlands als tweede taal aangeboden, o.a. een cursus schrijf-, spreek- en luistervaardigheid voor (ver)gevorderden. Voor het volgen van cursussen Nederlands als tweede taal is een staatsexamen op PZ niveau vereist.

Buitenlandse studenten van de Radboud Universiteit Nijmegen voor wie de Nederlandse taal nog problemen oplevert, kunnen ook (kosteloos) voor individuele begeleiding bij het UTN terecht. Zij kunnen bijvoorbeeld hulp krijgen bij het maken van een werkstuk of het houden van een referaat. Je kunt hiervoor een afspraak maken via het secretariaat van het UTN.

Secretariaat: (024) 361 21 59

Openingstijden: maandag t/m vrijdag 9.00-17.00 uur

Website: www.ru.nl/utn

E-mail: utnsecr@fm.ru.nl

Openingstijden Talenlab :

maandag t/m donderdag 9.00-19.00u , vrijdag 9.00-17.00u

Academisch Schrijfcentrum Nijmegen

In alle opleidingen en overall op de wereld zijn er studenten die er last van hebben: schrijfproblemen. Eerstejaars rechten die moeite hebben met het helder op papier zetten van een essay. Biologen die tobben over hun labverslag. En laatstejaars communicatiewetenschap die het lastig vinden om de rode draad strak te trekken in hun enorme verzameling van feitenmateriaal.

Sinds maart 2004 is er aan de Radboud Universiteit Nijmegen een unieke mogelijkheid om echt iets te doen aan alle schrijfproblemen die je tijdens je opleiding kunt tegenkomen: het **Academisch Schrijfcentrum Nijmegen (ASN)**. Daar kun je aankloppen met elk schrijfprobleem, maar je kunt er ook terecht als je een kritische en onafhankelijke lezer wil, waardoor je tekst wellicht nog beter kan worden.

De coördinator, Ron Welters, en speciaal opgeleide tutores staan er klaar om je verder te helpen, of je nou een eerstejaars Managementwetenschappen of vierdejaars Filosofie bent. Gratis en voor niks.

In Het ASN gaat het overigens nadrukkelijk niet in de eerste plaats om spellingscorrectie en eindredactie. Natuurlijk is de tekstversie die er ligt het uitgangspunt en de tekst zoals die moet worden het beoogde eindproduct. Maar centraal staat de weg die van begin naar eindpunt moet worden afgelegd. Daar kan de echte leerwinst worden geboekt en daarop zijn de gesprekken in het ASN gericht. Helder denken leidt tot helder schrijven en andersom, dat is de sleutel.

De uitgangspunten van het ASN op een rijtje:

laagdrempelig en gratis

persoonlijke coaching

één-op-één-tutorgesprekken

inschrijving via internet, per telefoon of ter plekke

aandacht voor specifieke opdrachten voor studenten uit alle opleidingen

workshops en gastlezingen voor studenten en docenten

helpdesk en instructiebank

Het Academisch Schrijfcentrum Nijmegen is een voorziening voor alle faculteiten van de Radboud Universiteit Nijmegen. Beheersmatig valt het ASN onder het Universitair Taal en Communicatiecentrum, dat een onderdeel is van de Faculteit der Letteren.

Adres: Universiteitsbibliotheek , 1^e verdieping, Erasmuslaan 36
Telefoon: 024-3610077
Internet: www.ru.nl/asn
e-mail: asn@asn.ru.nl
Openingstijden: ma t/m do van 9.00-17.00 uur

Instituut voor Leraar en School (ILS)

De universitaire lerarenopleiding is een postdoctorale opleiding, die opleidt tot het beroep van (eerstegraads bevoegd) docent. Als je deze lerarenopleiding wilt volgen, moet je in het bezit zijn van een doctoraal diploma c.q. een masterdiploma in een van de schoolvakken. Studenten verwerven tijdens deze opleiding door intensieve training en begeleiding de bekwaamheden die zij nodig hebben om met succes het beroep van leraar te gaan uitoefenen.

Meer informatie over ILS is te vinden in het Vademecum en Studentenstatuut voor studenten van de Radboud Universiteit Nijmegen en op internet: www.ru.nl/ils. Voor een aanmeldingsformulier kun je terecht op het secretariaat van het Instituut voor Leraar en School, Gymnasium n01.550, Heyendaalseweg 141, tel. (024) 3530093.

Voor aanvullende informatie kun je terecht bij Edith Verbeet, E.Verbeet@ils.ru.nl, tel. (024) 3530094

Studenten FdM en Computervaardigheden

De pc is niet meer weg te denken uit onze maatschappij en functioneren binnen die maatschappij betekent: weten hoe je met die pc om moet gaan. En dat geldt dus ook voor studeren. Bij je studie aan onze faculteit kom je regelmatig in aanraking met de pc. En dan wordt er van je verwacht, dat je de basisvaardigheden onder de knie hebt. En als je ze nog niet beheerst, dan moet je die vaardigheden alsnog opdoen.

Maar wat zijn dan die basisvaardigheden? Voor jou moet het allereerst duidelijk zijn welke eisen de opleiding stelt aan je vaardigheden op de pc. En over welke 'basisvaardigheden' we praten, wat het niveau van de gewenste bekwaamheid is en hoe jij ervan verzekerd kunt zijn dat je over die vaardigheden beschikt.

Dit geldt niet alleen voor jou als student, maar bijvoorbeeld ook voor menig een op de arbeidsmarkt. Werkgevers en werkzoekenden in heel Europa zijn het er dan ook over eens dat een standaard voor praktische vaardigheden in de informatietechnologie een noodzaak is. Om tot een algemeen geaccepteerde standaard te komen is het European Computer Driving License ingesteld.

Waarom een rijbewijs?

Met een rijbewijs toon je aan dat je met een auto kunt omgaan en weet welke verkeersregels gelden, maar je hoeft niet echt te weten wat er onder de motorkap gebeurt. Met het European Computer Driving Licence toon je aan dat je met een computer kunt omgaan. Handelingen die je regelmatig nodig kunt hebben. Het European Computer Driving License is opgebouwd rond een modulekaart. De vaardigheden die je moet beheersen zijn verdeeld over 7 modules, te weten:

Basisbegrippen van informatietechnologie (ICT);

De computer gebruiken en bestanden beheren;

Tekstverwerking;

Spreadsheets;

Databases en bestanden;

Presenteren;

Netwerkinformatiediensten.

Hoe haal je het?

Je behaalt het European Computer Driving License door voor iedere module een test met goed resultaat af te leggen. Wanneer je een test gehaald hebt, krijg je een aantekening op je modulekaart. Alle modules, behalve de eerste, zijn een test van praktische vaardigheden. De rode draad is realiteit; het gaat met name om je praktische vaardigheden en niet om je theoretische kennis. De vaardigheden die per module getest worden, zijn beschreven in zogenaamde eindtermen. Je kunt de beschrijving opvragen bij het Testcentrum van de Faculteit der Managementwetenschappen óf op de website www.ecdl.nl. De zeven tests kunnen in elke gewenste volgorde worden afgelegd binnen de geldigheidsduur van de modulekaart (3 jaar). Heb je alle testen gehaald, dan krijg je het European Computer Driving License.

Wat moet je investeren?

De Faculteit der Managementwetenschappen vindt het belangrijk dat haar studenten over de juiste vaardigheden beschikken. Vandaar dat er voor jou een speciale financiële regeling is opgezet. Meer informatie hierover vind je op de website.

Je moet een modulekaart aanschaffen.

Testgelegenheden worden bijtijds aangekondigd middels de reguliere kanalen.

Je moet je per test inschrijven.

De hoeveelheid tijd die het je gaat kosten is natuurlijk afhankelijk van je huidige vaardigheden. Per toets moet je in ieder geval rekenen op een half uur tot 3 kwartier deelnametijd.

Hoe meld je je aan?

Een modulekaart kun je aanschaffen met behulp van een aanvraagformulier. Dit formulier kun je afhalen bij Stef Migchelbrink of Trudie Benschop (Th. van Aquinostraat 3), printen vanaf de website (www.ru.nl/bw/ecdl), of aanvragen per e-mail (ecdl@fm.ru.nl). De modulekaart kun je afhalen zodra de kosten voldaan zijn. Het is raadzaam om de modulekaart (en dus ook de geldigheidsperiode van 3 jaar) pas te laten ingaan op het moment dat je ook daadwerkelijk klaar bent voor het afleggen van de eerste test. Ook voor deelname aan testen kun je je inschrijven middels een formulier. Deze formulieren zijn verkrijgbaar op dezelfde wijze als de aanvraagformulieren modulekaart. Inschrijvingen worden in volgorde gehonoreerd, je krijgt zo spoedig mogelijk bevestiging of er een plaats vrij is op de door jou gewenste datum. Je kunt je ook inschrijven per e-mail. Stuur daarvoor een e-mail naar ecdl@fm.ru.nl met als onderwerp 'deelname test'. Vermeld verder je cursistnummer (= nummer modulekaart), datum en tijd toetsgelegenheid en aan welke module je wilt deelnemen. Je krijgt de bevestiging teruggestuurd op het e-mail adres waarop je de aanvraag verzendt.

Wanneer en waar zijn de eerste testen?

Het Testcentrum van de faculteit is gesitueerd in het visa skills lab, begane grond Thomas van Aquinostraat 5. Een overzicht van actuele data en tijden van de testgelegenheden vind je op de website.

Het Honours Programma

Voor studenten met een brede kijk op de wereld.

Met het Honours Programma biedt de Radboud Universiteit Nijmegen studenten van alle faculteiten en opleidingen de mogelijkheid om op een gestructureerde manier en intensief begeleid over de grenzen van hun eigen vakgebied heen te kijken. Het gaat daarbij niet om de oppervlakkige bestudering van een willekeurig onderwerp, maar om het zelfstandig en met vrije en brede blik onderzoeken van belangrijke wetenschappelijke, culturele, maatschappelijke en levensbeschouwelijke thema's zonder dat je je op voorhand laat begrenzen door het perspectief van je eigen vakwetenschap.

Wie kunnen er deelnemen?

Het Honours Programma is bedoeld voor alle studenten van de Radboud Universiteit Nijmegen, die hun propedeusediploma hebben behaald en extra gemotiveerd zijn om zich toe te leggen op de bestudering van thema's die binnen hun opleiding niet of minder nadrukkelijk aan de orde komen. De cursussen maken geen deel uit van reguliere opleidingen van faculteiten en kunnen ook niet als bijvak worden opgevoerd.

Studenten krijgen, zonder extra kosten, een gevarieerd programma aangeboden, dat wordt verzorgd door zeer goede docenten van verschillende faculteiten. Wanneer dat voor de bestudering van de thema's zinvol is maken ook studiedagen, excursies of werkbezoeken deel uit van het programma. Het spreekt vanzelf dat er veel aandacht wordt besteed aan de kwaliteit van het cursusmateriaal dat studenten gratis ter beschikking wordt gesteld. Het aantal deelnemers per cursus is doorgaans beperkt tot maximaal 25 studenten. De begeleiding is dus intensief en persoonlijk.

Zelf samenstellen

Wie het Honours Programma volgt kiest elk semester een cursus uit het cursusaanbod. De cursussen vinden plaats op de dinsdag- woensdag- of donderdagavonden van 18.00 uur precies tot uiterlijk 21.00 uur. In de pauze wordt studenten een eenvoudige maaltijd aangeboden. Je hebt het Honours Programma afgerond als je aan de toetsopdracht van vier cursussen hebt voldaan. Door elk semester vrij een cursus te kiezen kun je je eigen programma samenstellen, bijvoorbeeld rond een breder thema of juist zo gevarieerd mogelijk. Studenten die het Honours Programma hebben afgerond ontvangen tijdens een officiële academische plechtigheid uit handen van de rector magnificus een speciale Honoursbul, waarop de aard en de studielast van het programma staan beschreven.

Nadere informatie

Voor uitgebreidere informatie over het Honours Programma kun je terecht op de speciale website: www.ru.nl/honoursprogramma.

Kwaliteitszorg

De Radboud Universiteit Nijmegen hecht veel waarde aan de kwaliteit van het onderwijs. Zowel van de opleiding zelf als van de studenten wordt een aantal inspanningen verwacht om tot een zo goed mogelijk resultaat te komen.

Inspanningen van de opleiding

Voor de opleiding is er sprake van interne en externe kwaliteitszorg. De interne kwaliteitszorg richt zich op het hele scala van activiteiten voor behoud en verbetering van de kwaliteit van het onderwijs binnen een faculteit of opleiding. Belangrijk instrument daarbij zijn de evaluaties die standaard na elke cursus worden gehouden. Ook vinden er geregeld panels plaats waarin studenten hun mening geven over het onderwijs in een heel semester. De resultaten van deze evaluaties worden besproken in de besturen van de verschillende opleidingen. Deze doen voorstellen om eventuele problemen aan te pakken. De opleidingscommissies wordt gevraagd hierover advies te geven.

De externe kwaliteitszorg heeft betrekking op het zogenoemde accreditatiestekel waarmee de kwaliteit van opleidingen één maal per zes jaar door deskundigen van buiten wordt beoordeeld.

Rechten en plichten van de student

Zowel de opleiding als de faculteit spant zich in om te voldoen aan de eis studenten kwalitatief goede en studeerbare programma's te bieden. Van de student worden tegenprestaties verwacht: de student is verplicht zichzelf goed te informeren. Dit betekent dat hij of zij wordt geacht kennis te nemen van de inhoud van de studiegids, het Vademecum en Studentenstatuut voor studenten van de Radboud Universiteit Nijmegen en overige informatie die door de opleiding verstrekt wordt. Docenten mogen er van uit gaan dat studenten van een voltijdopleiding gemiddeld 40 uur per week aan de opleiding besteden.

Collectief klachtrecht en klachtenkaart

Alle medewerk(st)ers van de faculteit doen hun best om goed onderwijs aan te bieden en afgesproken procedures zo goed mogelijk uit te voeren. Toch kun je soms van mening zijn dat je niet terecht behandeld bent. Het kan gaan om individuele docenten, om de uitvoering van het onderwijs, om roosters, zalen, informatie et cetera.

In veel gevallen is rechtstreeks praten met de verantwoordelijke medewerk(st)er de beste oplossing. Als een gesprek niet mogelijk is of niet tot een oplossing leidt, kun je een klachtenkaart invullen. Je kunt dit alleen of met een aantal medestudenten doen. Het klachtenformulier is verkrijgbaar bij de informatiebalie van het Studielandschap. Op deze kaart kun je melding maken van je klacht. Lever het formulier in bij de informatiebalie van het Studielandschap. Je krijgt in de regel binnen een maand antwoord. Om ongewenste dublures met andere bezwaar- en beroepsmogelijkheden te voorkomen neemt de klachtencommissie overigens niet alle mogelijke soorten klachten in

behandeling. Op het klachtenformulier is aangegeven wanneer je wel/geen beroep kunt doen op de commissie. Heb je een klacht over de inhoud van een tentamen of over het toegekende cijfer, wend je dan in ieder geval niet tot de klachtencommissie. Overleg eerst met de betrokken docent tijdens de inzage van de betreffende toets. Levert dit overleg niets op, dan kun je bezwaar aantekenen bij de examencommissie van de betreffende opleiding. De werkwijze en gedragscode van de klachtencommissie kan worden ingezien bij de balie van het Studielandschap. De klacht wordt namens de decaan van de faculteit behandeld door de klachtencommissie. De commissie bestaat uit een voorzitter (prof. dr. B. Prakken), een secretaris (ir. L. Meijssen), een studentlid en een ambtelijk secretaris (mw. E. Veneman).

Medezeggenschap

Studenten hebben in diverse lagen binnen de faculteit en op verschillende momenten inspraak in de besluitvorming. Voor opleidingspecifieke zaken zijn er de opleidingscommissies. In de opleidingscommissies kunnen studenten meepraten over de kwaliteit van het onderwijs. Zij adviseren wat betreft het onderwijsprogramma en praten mee over de gevolgen van facultair beleid voor hun opleiding. Op facultair niveau bestaat de Facultaire Studentenraad. De Studentenraad is er voor alle zaken in het belang van de student Management-wetenschappen. Zij praat mee over de invulling en ontwikkeling van het facultaire beleid. Zij is bereikbaar op het e-mail adres: studentenraad@fm.ru.nl, tel. (024) 3615921. Ook kunnen studenten langskomen op kamer: TvA 1.0.10 voor vragen, opmerkingen of klachten.

De Studentenraad wordt bijgestaan door een studentassessor. Deze assessor neemt tevens zitting in het decanaatsoverleg, en heeft daar adviesrecht. Adres studentassessor: TvA 1.0.10, tel. (024) 3615921, e-mail: Assessor@fm.ru.nl. Tot slot praten studenten ook mee op universitair niveau in de Universitaire Studentenraad.

Naast de medezeggenschapsorganen op opleiding, facultair en universitair niveau bestaan er per semester ook panelgroepen. Voor elk semester wordt een panelgroep samengesteld die het semester evalueert. Zij kijken naar de inhoud en opbouw van een semester en kunnen aanbevelingen doen om de kwaliteit van de semesters te verbeteren.

De Dienst Studentenzaken

Heb je vragen over je inschrijving aan de universiteit of loop je vast in je studievoortgang? Wil je meer weten over regels op het gebied van studiefinanciering of ben je op zoek naar studentencultuur? De medewerkers van de Dienst Studentenzaken zijn er om jou op weg te helpen op onder andere het gebied van studentenadministratie, studentenbegeleiding en studentencultuur. Hieronder worden de centrale studentenvoorzieningen van de Dienst Studentenzaken per onderwerp besproken.

Centrale Studentenbalie

De centrale ingang van de Dienst Studentenzaken wordt gevormd door de Centrale Studentenbalie. Hier kun je onder meer terecht voor informatie over de studentendecanen, de studentenpsychologen en de Studie en Loopbaan Advies Groep. Ook kun je via de Centrale Studentenbalie een afspraak maken met een decaan of psycholoog of je aanmelden voor een studievvaardigheidscursus. Verder kun je bij de Centrale Studentenbalie terecht voor alle vragen met betrekking tot je in- of uitschrijving aan de Radboud Universiteit Nijmegen, voor informatie en aanvraag van het Afstudeer- of het Noodfonds, voor melding van studievertraging wegens bijzondere omstandigheden, voor basisinformatie over studiefinanciering, voor het aanvragen van je examen via het Examenbureau van de A-Faculteiten en voor diverse folders, formulieren en brochures. Ook de KISS-Helpdesk is ondergebracht bij de Centrale Studentenbalie van Studentenzaken.

De Centrale Studentenbalie is dagelijks geopend van 10:00 tot 17:00 uur, met uitzondering van de eerste vrijdagmiddag van elke maand. Je vindt de Centrale Studentenbalie aan de Comeniuslaan 4 op de campus. Ook kun je de medewerkers van de Centrale Studentenbalie op werkdagen van 8:30 tot 12:30 uur en van 13:30 tot 17:00 uur telefonisch bereiken via telefoonnummer 024 - 3612345. Je kunt je vragen ook per e-mail stellen via adres: balie@dsz.ru.nl. Verder vind je Studentenzaken natuurlijk ook op het Internet via www.ru.nl/studentenzaken.

Studentenadministratie

Inschrijving aan de Radboud Universiteit Nijmegen

De Centrale Studentenadministratie verzorgt de inschrijving van alle studenten aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Voor de aanvang van een nieuw collegejaar ontvangt iedere ingeschreven student een herinschrijvingsformulier. Om tijdig in het bezit te komen van je collegekaart kun je dit formulier het beste voor 15 juli terugsturen. Wegens grote drukte bij de Centrale Studentenbalie, juist aan het begin van het studiejaar, wordt aangeraden de herinschrijving per post terug te sturen. Je moet je inschrijfformulier wel ondertekenen, anders is je inschrijving ongeldig. De collegekaart ontvang je doorgaans gemiddeld zes weken nadat je de inschrijfformulieren opgestuurd hebt. Meer informatie

rondom inschrijving vind je in het Vademecum en in het Studentenstatuut. De uitschrijving bij je afstuderen regel je bij het Examenbureau.

Bureau Examens A-faculteiten en ILS

Formulieren voor het aanvragen van je examen kun je verkrijgen bij de Centrale Studentenbalie. Daar kun je je formulieren ook weer inleveren. Het Examenbureau controleert je gegevens, maakt het getuigschrift, organiseert alles rondom het examen en informeert je over de gang van zaken.

KISS (KUN Internet Studenten Service)

Iedere student van de Radboud Universiteit Nijmegen heeft toegang tot KISS. Via KISS kun je onder andere je eigen tentamenresultaten raadplegen, je inschrijven voor werkgroepen en tentamens, je adres wijzigen, e-mail ontvangen en verzenden, een eigen webpagina maken en toegang tot internet krijgen door in te bellen. Ook wordt via KISS de maandelijkse nieuwsbrief verzonden aan alle studenten van de Radboud Universiteit Nijmegen. Hierin staan allerlei belangrijke nieuwtjes die te maken hebben met de universiteit. Aan het begin van je eerste jaar krijg je de informatie over je KISS-account toegestuurd met je persoonlijke activeringswachtwoord. Dit activeringswachtwoord moet de eerste keer omgezet worden in een regulier wachtwoord. Als je je wachtwoord kwijtbent, kun je op vertoon van je collegekaart bij de Centrale Studentenbalie een nieuwe aanvragen. Je vindt het KISS-programma op het internet via www.student.ru.nl. Als je via de Radboud Universiteit Nijmegen op internet wilt, kun je voor installatie van de inbelverbinding bij de Centrale Studentenbalie de cd-rom Surfkit ophalen. Voor vragen en problemen met je KISS-account kun je terecht bij de Centrale Studentenbalie. Ook kun je mailen naar: helpdesk@student.ru.nl.

NB. De internetvoorziening voor studenten, nu nog KISS geheten, zal in de loop van 2004 vanwege de naamsverandering van de universiteit ook een andere naam krijgen. Bij het ter perse gaan van deze studiegids was de nieuwe naam nog niet bekend.

Studentenbegeleiding

Studentendecanen

Als je vragen hebt of informatie wil over wet- en regelgeving, of als je met persoonlijke problemen zit, kun je terecht bij de studentendecanen. De studentendecanen geven advies en begeleiding bij problemen op bijvoorbeeld financieel gebied, bij ziekte, bij het stopzetten van je studie, bij problemen met de studiefinanciering, met huisvesting of omdat je je onrechtvaardig behandeld voelt bij een tentamen of examen. Meldingen van studievertraging moeten via de studentendecanen worden ingediend. Voorts treden de studentendecanen op als vast aanspreekpunt voor topsporters die aan de Radboud Universiteit Nijmegen staan ingeschreven. De studentendecanen zijn er bovendien speciaal voor

studenten met een met een lichamelijke functiebeperking, chronische ziekte, dyslexie of een buitenlandse vooropleiding.

De decanen hebben een geheimhoudingsplicht tegenover anderen.

Je kunt een afspraak met een studentendecan maken via de Centrale Studentenbalie. Ook is er op werkdagen van 9:00 tot 10:00 en van 16:00 tot 17:00 uur telefonisch spreekuur via telefoonnummer 024 - 3612345.

Studentenpsychologen

Bij de studentenpsycholoog kun je terecht met klachten die verband houden met je studie. Als je bijvoorbeeld last hebt van concentratieproblemen of van examenangst kan het wel eens helpen een afspraak te maken met een studentenpsycholoog. Ook andere persoonlijke problemen die je studie belemmeren, zoals depressiviteit of sociale onzekerheid, kun je bespreken met een van de psychologen. Je hoeft niet zwaar in de problemen te zitten voor een afspraak met een studentenpsycholoog. Je kunt ook met persoonlijke vragen terecht die betrekkelijk eenvoudig lijken.

Na een intakegesprek is individuele of groepsgewijze hulpverlening mogelijk. In een aantal gevallen zal doorverwijzing plaatsvinden naar een andere therapeut of instantie. Ook kan het intakegesprek alleen voldoende zijn voor informatie, advies of bemiddeling. Je kunt een afspraak met een studentenpsycholoog maken via de Centrale Studentenbalie. Ook is er op werkdagen van 8:30 tot 9:00 uur en van 12:00 tot 12:30 uur telefonisch spreekuur via telefoonnummer 024 - 3612345.

De intake is gratis. Voor het deelnemen aan een groep of voor een serie individuele gesprekken na de intake, wordt een eigen bijdrage van € 25,- gevraagd.

Vertrouwenspersoon en Klachtencommissie Ongewenst Gedrag

Een studentenpsycholoog en een studentendecan fungeren als Vertrouwenspersoon Ongewenst Gedrag voor studenten. Je kunt bij hen terecht in geval van seksuele intimidatie, discriminatie, agressie en geweld, pesten en treiteren. Je kunt kiezen of je wilt spreken met de vrouwelijke of mannelijke vertrouwenspersoon. Je kunt een afspraak maken met de Vertrouwenspersoon via de Centrale Studentenbalie. Als de tussenkomst van de vertrouwenspersoon geen oplossing biedt, kun je een klacht indienen bij de universitaire Klachtencommissie Ongewenst Gedrag. Je kunt dat overigens ook rechtstreeks doen. Klachten moeten binnen twee jaar nadat het ongewenst gedrag plaatsvond schriftelijk zijn ingediend. Deze termijn geldt niet als het om een strafbaar feit gaat. De Klachtencommissie, waarin ook een student zitting heeft, onderzoekt de klacht en hoort zowel de klager als de aangeklaagde. Binnen zes weken na ontvangst van de klacht wordt het onderzoek afgerond. Uiterlijk twee weken later rapporteert de commissie aan het College van Bestuur en adviseert ze over eventuele maatregelen. De Klachtenregeling is aan het Studentenstatuut toegevoegd als bijlage 8 van het Vademecum. Een folder met nadere informatie is verkrijgbaar bij het Informatiecentrum bachelor master van de Dienst

Studentenzaken en bij de Vertrouwenspersoon. Het adres voor formele klachten is: Secretaris Klachtencommissie Ongewenst Gedrag Radboud Universiteit Nijmegen, Postbus 9102, 6500 HC Nijmegen. Vermeld op de envelop: 'persoonlijk'.

Studeren met een lichamelijke functiebeperking, chronische ziekte of dyslexie

Onder functiebeperking en chronische ziekte vallen alle aandoeningen die (vooral) nog blijvend van aard zijn en die een vertragend effect hebben op de studievoortgang. Hieronder vallen: visuele, auditieve en motorische handicaps; stoornissen in de taal (dyslexie), spraak, in het uithoudingsvermogen, in het geheugen-/concentratievermogen, in orgaanfuncties; het hebben van een psychische aandoening, epilepsie, reuma, M.E., zware migraine, whiplash, RSI etc.

Het onderwijs wordt zo ingericht dat je als student met een functiebeperking met evenveel kansen op succes als elke andere student een opleiding kan volgen. Je kunt daarvoor een beroep doen op allerlei wettelijke en universitaire regelingen op het gebied van financiën, huisvesting, studiemateriaal en studie- en tentamenregelingen. Om van de voorzieningen aan de Radboud Universiteit Nijmegen optimaal gebruik te kunnen maken is het van groot belang om reeds op een vroeg tijdstip contact op te nemen met de studieadviseur en met de studentendecaan. Benodigde voorzieningen en financiële consequenties kunnen dan besproken worden. Meer informatie vind je op www.ru.nl/studentenzaken/handicap.html en in het Vademecum.

Daarnaast is er aan de Radboud Universiteit Nijmegen 'de klankbordgroep studeren met een handicap' werkzaam. Deze zet zich in voor studenten met een handicap, wil bestaande voorzieningen en het huidige beleid in alle geledingen van de Radboud Universiteit Nijmegen bekendmaken, zonodig aan de orde stellen of verder verbeteren in samenwerking met de Dienst Studentenzaken. De groep bestaat uit studenten, docenten, studentendecaan en beleidsmedewerker 'studeren met een handicap' en staat open voor signalen van studenten en docenten, als bepaalde (studie)regelingen ontbreken of niet goed functioneren (je kunt hierbij ook denken aan toegankelijkheid van de gebouwen). Adres: Comeniuslaan 4, postbus 9102, 6500 HC Nijmegen, tel. (024) 3612345, e-mail: klankbord-handicap@dsz.ru.nl

De SLAG: Studie en Loopbaan Advies Groep

Voor vragen, advies en begeleiding op het gebied van je studie en loopbaan kun je terecht bij de medewerkers van de SLAG. In de SLAG werken het Informatiecentrum bachelor-master, de trainers en de studie- en beroepskeuzeadviseur nauw met elkaar samen om jou zo goed mogelijk te kunnen adviseren en te helpen.

Het Informatiecentrum bachelor-master

In het Informatiecentrum bachelor-master vind je alle informatie en documentatie over opleidingen binnen en buiten de Radboud Universiteit Nijmegen, over de arbeidsmarkt en over studeren en stage lopen in het buitenland. Je kunt er met al je vragen over bachelors en masters terecht. Ook beschikt het Infocentrum over uitstekende computervoorzieningen waarmee je (eventueel met behulp van speciale zoekprogramma's) informatie op het Internet kunt opzoeken. Het Informatiecentrum is op werkdagen geopend van 11:00 tot 17:00 uur. Je kunt de medewerkers van het Informatiecentrum ook bereiken via telefoonnummer 024 - 3612975 of via email-adres: infobama@dsz.ru.nl.

Studiekeuze- en loopbaanadviseur

Als je twijfelt over je huidige studie of overweegt te stoppen kun je je door middel van een onderzoek bij de studiekeuze- en loopbaanadviseur oriënteren op alternatieven. Je kunt hierbij onderzoeken wat de mogelijkheden zijn gezien je vooropleiding of vakkenpakket en/of waar je interesse naar uitgaat. Ook als je geen keuze kunt maken tussen twee studies of als je twijfelt of een studie haalbaar is, kun je de adviseur raadplegen. Bovendien kun je haar raadplegen bij vragen over de invulling van de bijvakruimte, voorbereiding op de arbeidsmarkt, om- en bijscholing of post-wo/hbo opleidingen. Het is mogelijk om een beroepskeuzeonderzoek te doen. Het onderzoek bestaat uit een aantal tests en een gesprek met de studiekeuze- en loopbaanadviseur. Voor een consult wordt een eigen bijdrage van € 25,- gevraagd.

Informatie en aanmelding bij de Centrale Studentenbalie.

Studievaardigheidstrainingen

De trainers van de Dienst Studentenzaken verzorgen cursussen en trainingen op het gebied van studievaardigheden, sociale en beroepsgerichte vaardigheden. Je kunt bijvoorbeeld denken aan een cursus scriptie schrijven of strategisch studeren, maar ook aan een cursus presenteren of zelfmanagement. In samenwerking met het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI) is er een begeleidingstraject ontwikkeld met verschillende workshops voor (bijna) afgestudeerden, gericht op het zoeken en vinden van werk.

In het Vademecum en op de website vind je alle cursussen en trainingen kort beschreven. De Centrale Studentenbalie heeft een overzicht met de data waarop de cursussen gepland zijn. In VOX staan geregeld vooraankondigingen. Voor sommige cursussen maak je vooraf een afspraak voor een intakegesprek. Voor iedere cursus wordt een eigen bijdrage gevraagd van € 25,-. Aanmelding loopt via de Centrale Studentenbalie.

Studentencultuur: Cultuur op de Campus

Er is op de campus van alles te doen op het gebied van live muziek, cabaret, theatersport, toneel, film, beeldende kunst, fotografie en literatuur! Bij de Dienst Studentenzaken kun je met al je vragen en ideeën op het gebied van studentencultuur terecht bij het team van Cultuur op de Campus. Zij brengen jou buiten de college-uren om in aanraking met kunst en cultuur. In samenwerking met de Studenten Programmerings Commissie, Stichting Breedbeeld en andere culturele (studenten-)organisaties presenteren zij een divers en hedendaags maandprogramma op verschillende locaties van de campus. Ook organiseert Cultuur op de Campus gedurende het collegejaar verschillende festivals, zoals het StudentenKamerFestival. Houd voor het programma de Cultuur op de Campus maandfolder en de cultuurmenukaartjes in de kantines van de Radboud Universiteit Nijmegen in de gaten! Ook kun je altijd surfen naar www.cultuuropdecampus.nl. Je kunt Cultuur op de Campus bereiken via telefoonnummer 024 - 3615912 of via email-adres: l.vanaert@sdz.ru.nl.

Overige voorzieningen

Noodfonds

Het Noodfonds helpt studenten die aan de Radboud Universiteit Nijmegen zijn ingeschreven via een renteloze lening wanneer er sprake is van financiële noodsituaties. Deze dienen incidenteel te zijn: dat wil zeggen dat het niet gaat om structurele (permanente) problemen met de (studie)financiering. Bij de Centrale Studentenbalie kun je direct een lening tot € 350,- aanvragen. Het maximaal te lenen bedrag is € 700,-, in uitzonderingsgevallen kan dit verhoogd worden tot € 900,-. Leningen boven € 350,- worden op afspraak via een studentendecaan verstrekt.

Financiële ondersteuning bij studievertraging door bijzondere omstandigheden

Als je door omstandigheden studievertraging dreigt op te lopen en daardoor in de problemen komt met studiefinanciering kun je in aanmerking komen voor financiële ondersteuning. Onder bijzondere omstandigheden worden onder andere verstaan ziekte, bijzondere familieomstandigheden, een functiestoornis, de inrichting van de opleiding of topsportbeoefening.

Je moet hierover binnen drie maanden melding maken bij de Centrale Studentenbalie. Hierbij is het noodzakelijk dat je overlegt met je studieadviseur - in verband met studieplanning en eventuele begeleiding - én met een studentendecaan. De afspraken hierover vermeld je op een meldingsformulier, dat verkrijgbaar is bij de Centrale Studentenbalie. Na afloop van het studiejaar ontvang je een registratieformulier om de studievertraging vast te leggen. Dit stuur je samen met bewijsstukken en een verklaring van de studieadviseur terug. Hierna krijg je een beschikking van het College van Bestuur met aanspraak op een aantal maanden financiering uit het fonds. Deze maanden kun je opvragen zodra je door het beursgedeelte van je studiefinanciering bent en nog niet bent afgestudeerd. Voor dit aantal maanden ontvang je dan een uitkering uit het

afstudeerfonds. Bij de Centrale Studentenbalie kun je hiervoor een aanvraagformulier krijgen. De hele regeling Financiële Ondersteuning Studenten staat als bijlage in het Studentenstatuut (opgenomen in het Vademecum).

Financiële ondersteuning bij studievertraging door bestuursactiviteiten

Studenten aan de Radboud Universiteit Nijmegen die bestuurswerk doen in facultaire raden, commissies of studentenverenigingen kunnen financiële ondersteuning krijgen vanuit het Afstudeerfonds als compensatie voor de studievertraging die zij oplopen als gevolg van hun bestuurswerk. Sinds het collegejaar 2002/2003 wordt deze financiële vergoeding direct uitbetaald in het jaar waarin je het bestuurswerk doet en dus niet zoals voorheen, pas als het beursgedeelte van de studiefinanciering afloopt.

De verenigingen waarbij de bestuurders in aanmerking komen voor afstudeersteun staan vermeld in de bijlage bij de regeling FONDS. Jaarlijks krijgen deze verenigingen een aantal 'maanden' die zij over hun bestuursleden verdelen. Om de drie jaar wordt getoetst in hoeverre het aantal toegekende maanden aan deze vereniging nog van toepassing is. Nieuwe verenigingen kunnen een aanvraag doen om ook voor maanden uit het afstudeerfonds in aanmerking te komen.

Informatie over de voorwaarden voor verenigingen en organisaties en ook over de aanvraagprocedure van de vervangende uitkering is te krijgen bij de Centrale Studentenbalie. De hele regeling Financiële Ondersteuning Studenten staat als bijlage in het studentenstatuut (opgenomen in het Vademecum).

Vademecum en het Studentenstatuut voor studenten van de Radboud Universiteit Nijmegen

Het Vademecum voor studenten van de Radboud Universiteit Nijmegen bevat algemene informatie over wonen, leven, welzijn, studiefinanciering, studeren, rechten en plichten van studenten, dienstverlening, verenigingen en organisaties voor studenten. Bovendien zijn er nuttige adressen en telefoonnummers in te vinden.

Ook is het Studentenstatuut opgenomen in het Vademecum. Dit bestaat uit een beschrijving van de rechten en plichten van alle aan de Radboud Universiteit Nijmegen ingeschreven studenten die voortvloeien uit wettelijke en universitaire regelingen. Het Vademecum is gratis verkrijgbaar bij de Centrale Studentenbalie, alle Dictatencentrales en het Adviespunt Letteren. De informatie die vermeld staat in het Vademecum is ook te vinden op het internet: www.ru.nl/studentenzaken.

2 Bedrijfswetenschappen

Hoofdpijnen van de Bacheloropleiding Bedrijfswetenschappen

Het vakgebied in vogelvlucht

De complexiteit van problemen waarvoor het moderne management komt te staan, neemt steeds maar toe. Organisaties zijn voortdurend in verandering. Steeds verdergaande ontwikkelingen in de omgeving van organisaties, zoals toenemende concurrentie, veranderende rol van de overheid, nieuwe technologieën en internationalisering, zijn hier onder meer voor verantwoordelijk. Er is daarom behoefte aan hooggekwalficeerde professionals die in staat zijn om alle verschillende aspecten van voortdurend veranderende organisaties op elkaar te betrekken. Er is dan ook een toenemende behoefte aan bedrijfskundigen.

Een bedrijfskundige ondersteunt een organisatie op het gebied van strategische beleidsvorming (afstemming tussen de organisatie en haar omgeving), van interne organisatieprocessen (afstemming tussen mensen, processen en systemen) en bij het (her)ontwerpen van organisatiestructuren.

Het vakgebied van de bedrijfskunde wordt gekenmerkt door tenminste een tweetal hardnekkige dilemma's:

Bedrijfskunde tussen wetenschap en praktijk: de bedrijfskunde wordt verondersteld wetenschappelijke inzichten bruikbaar te maken voor het oplossen van praktijkproblemen. Dat betekent dat ze met één been in de wetenschap en met één been in de praktijk moet staan. Dit is een moeizame balanceeract. Indien ze zich teveel op de praktijk oriënteert wordt ze door de wetenschap niet serieus genomen en indien ze zich teveel op wetenschap oriënteert, is ze niet acceptabel voor de praktijk.

Bedrijfskunde tussen een aspectmatige benadering en integrale aanpak: de groeiende complexiteit van allerlei bedrijfskundige vraagstukken stelt steeds hogere eisen aan het besturen van organisaties. Organisaties hebben daarbij aan de ene kant behoefte aan gespecialiseerde deskundigheid op uiteenlopende terreinen, zoals bijvoorbeeld: het ontwerpen en veranderen van organisaties, de bedrijfseconomie, de informatiekunde, het human resource management en strategie en marketing. In toenemende mate is er daarnaast ook behoefte aan wetenschappers, stafmanagers, lijnmanagers en beleidsmedewerkers die in staat zijn om al deze verschillende facetten juist in hun onderlinge relaties te bekijken. Het is de uitdaging voor een bedrijfswetenschappelijke opleiding om deze dilemma's van het vak op een verantwoorde manier te betrekken in de keuze voor een bepaald curriculumontwerp.

De Faculteit der Managementwetenschappen biedt daarom een opleiding aan, waarin naast aandacht voor de praktijk van bedrijfsproblemen, ook vooral de wetenschappelijke benadering en reflectie op het handelen centraal staat. Tevens

is de opleiding erop gericht om studenten te leren om specifieke bedrijfsproblemen te analyseren op basis van een breed en integraal inzicht in de complexiteit van organisatievraagstukken.

Daarom is ervoor gekozen om studenten Bedrijfswetenschappen in de Bacheloropleiding Bedrijfswetenschappen een breed en integraal pakket aan te bieden. Daarna kunnen studenten zich verder verdiepen in de bedrijfswetenschappen door te kiezen voor één van de specialisaties binnen de Masteropleiding Bedrijfswetenschappen.

Profiel van de bacheloropleiding

In het licht van de verhouding tussen een - integrale - bacheloropleiding en een - gespecialiseerde - masteropleiding, kan het profiel van de bacheloropleiding als volgt worden getypeerd:

Centraal staat: vanuit een integrale optiek het werken aan het structureren, managen en herontwerpen van processen binnen organisaties, alsook het onderzoeken van de relaties tussen een organisatie en zijn omgeving op nationaal en op internationaal niveau.

Om deze missie te realiseren, hanteert de Bacheloropleiding Bedrijfswetenschappen een aantal uitgangspunten, waarmee zij zich onderscheidt van andere bedrijfskundige opleidingen in Nederland.

Integrale benadering

De Nijmeegse bedrijfswetenschappelijke benadering is gebaseerd op een integrale optiek die gehanteerd wordt bij het kijken naar organisaties en hun omgeving. Deze integrale optiek gaat uit van een multidisciplinaire benadering en is mede gebaseerd op principes van de moderne sociotechniek. De moderne sociotechniek richt zich op het integraal ontwerpen en veranderen van organisaties waarmee 'kwaliteit van de arbeid en' 'kwaliteit van de organisatie' in onderlinge samenhang kunnen worden verbeterd. Dit betekent niet alleen het afstemmen van afzonderlijke beleids- en kennisgebieden, maar een totaal nieuwe inrichting van de organisatie in al haar dimensies. De organisatie wordt zodanig ingericht dat medewerkers meer verantwoordelijkheid kunnen dragen en in staat worden gesteld om te 'leren' en zich te ontwikkelen. De organisatie kan zo flexibeler en innovatiever opereren. Een bekend concept in dit kader is het 'zelfsturende team' dat in steeds meer organisaties een belangrijke bouwsteen van de organisatiestructuur vormt.

Praktische interventies en wetenschappelijke reflectie

De bedrijfskunde is een interventiewetenschap die daarvoor, zoals alle kundes, gebruik maakt van de interventiecyclus. Kundes zijn dan ook gericht op het oplossen van praktijkproblemen met behulp van reeds bestaande kennis. Die bestaande kennis ligt bijvoorbeeld ten grondslag aan de gehanteerde diagnose- en evaluatiemodellen. Daarin onderscheiden ze zich van de wetenschap die met behulp van de empirische cyclus nieuwe kennis produceert.

Haar methodologische identiteit ontleent de bedrijfskunde dus aan haar interventiemethodologie. Haar inhoudelijke identiteit ontleent ze aan het soort praktijkproblemen dat ze wil oplossen. Dat zijn bedrijfsproblemen. Een bedrijfskundige leert dus ten eerste de interventie- of DOVE-cyclus toepassen op bedrijfsproblemen, ten tweede te reflecteren op de toepassing van die cyclus en ten derde te reflecteren op de interventiecyclus zelf. Indien deze cyclus wordt gebruikt, kunnen bedrijfsproblemen worden waargenomen. Indien de cyclus niet toegepast, maar bestudeerd wordt, ontstaan geen bedrijfsproblemen, maar worden problemen zichtbaar van de cyclus zelf (metaniveau). In Nijmegen is gekozen voor een opleiding Bedrijfs"wetenschappen". Dit betekent dat naast interventiemethodologie, ook de empirische cyclus centraal staat. Studenten leren een onderbouwd consistent onderzoeksdesign op te zetten en oefenen het uitvoeren van fundamenteel kwalitatief en kwantitatief onderzoek.

Veranderkundige optiek

De nadruk binnen de bedrijfswetenschappelijke bacheloropleiding ligt op het verwerven van deskundigheid op het terrein van intern management, strategische beleidsvoering en veranderkundige benaderingen, waarbij participatie van betrokkenen een belangrijk uitgangspunt is. In deze zin kan de opleiding Bedrijfswetenschappen van de Faculteit der Managementwetenschappen ook getypeerd worden als een opleiding die is gericht op de managementaspecten van de bedrijfskunde en minder op de technische kant ervan.

De bovenstaande uitgangspunten leiden ertoe dat de kern van de bedrijfswetenschappelijke opleiding wordt gevormd door de complexe en dynamische relatie tussen:

De structurering van organisatieprocessen, in het bijzonder de inrichting van de productiestructuur, de informatiestructuur en de besturingsstructuur;
het besturen en beheersen van organisatieprocessen, zoals bijvoorbeeld beheersen van de input, throughput en output van de verschillende functies binnen een organisatie;

de afstemming van verschillende organisatorische aspecten, zoals het commerciële, financiële, technische, economische en personele beleid; zowel onderling als in de interactie met de omgeving.

Afgestudeerden komen in uiteenlopende functies terecht, zowel bij ondernemingen, de overheid als bij zogenoemde non-profitinstellingen. De meeste afgestudeerden combineren in hun werk onderzoeksmatige en (beleids)adviserende werkzaamheden. Ze doen dit bijvoorbeeld als staflid binnen een onderneming of als consultant van een organisatieadviesbureau.

De masterspecialisaties binnen de masteropleiding Bedrijfswetenschappen

Na succesvolle afronding van de Bacheloropleiding Bedrijfswetenschappen aan de Faculteit der Managementwetenschappen kunnen de studenten zich verdiepen in een van de volgende specialisaties van de Masteropleiding Bedrijfswetenschappen.

Marketing

De Masterspecialisatie Marketing leidt op tot wetenschappelijk onderlegde marketing specialisten. Het vertrekpunt is een brede bedrijfskundige visie. De filosofie achter de Masterspecialisatie Marketing is gestoeld op de volgende punten:

- Marketing gaat om management van klantrelaties.
- Marketing is ingebed in een bedrijfswetenschappelijke context met een sociaal-wetenschappelijke oriëntatie blijkend uit specifieke aandacht voor mens en organisatie.

Strategie

Het vakgebied strategische management houdt zich bezig met de positionering en beleidsontwikkeling van ondernemingen en andere organisaties in een dynamische omgeving. In het eerste deel van de Masterspecialisatie Strategie worden fundamentele vraagstukken bestudeerd: scholen en visies, achterliggende ontwikkelingen, concurrentieprincipes en hoofdvormen van strategieën. In het tweede deel van de opleiding wordt dit verder uitgewerkt en toegepast op belangrijke actuele ontwikkelingen en thema's.

Als afgestudeerde kun je als adviseur/onderzoeker, staffunctionaris of manager bijdragen aan de ontwikkeling en uitvoering van het strategisch beleid van organisaties.

Analyse, ontwerp en verandering van arbeidsorganisatie

Deze masterspecialisatie heeft de inrichting van arbeidsorganisatorische structuren als onderwerp. Vanuit een ontwerpkundige invalshoek worden die structuren geanalyseerd en herontworpen. Vanuit een veranderingskundige invalshoek worden weerstanden tegen arbeidsorganisatorische veranderingen geanalyseerd en interventie- of veranderingsstrategieën ontworpen. Studenten worden voorbereid op een loopbaan als regisseur en/of onderzoeker van veranderingsprocessen van organisaties.

International management

This programme aims to provide students with an analytical knowledge of international economic and business environments in which companies operate. Moreover, it provides students with a thorough knowledge of the role strategies used in international business and the role of the processes which take place in the management of international business operations. The overall aim of this Master Specialisation in International Management is to meet the need for specialised study for undergraduate students, which help them to prepare for an internationally oriented career.

Bedrijfseconomie

De Masterspecialisatie Bedrijfseconomie leidt op tot een financieel economisch specialist en bedrijfswetenschappelijk generalist, oftewel tot bedrijfseconomisch bedrijfswetenschapper. Als afgestudeerde ben je niet alleen bedrijfseconoom die financieel economisch deskundig is, maar ook bedrijfswetenschapper die in staat is strategieën te formuleren en deze kan vertalen in operationele processen en die tevens kennis heeft van integraal management.

Strategisch personeelsmanagement

De ontwikkelingen in organisaties stellen hoge eisen aan het strategische personeelsmanagement; zo is er steeds meer behoefte aan flexibel inzetbaar personeel. In de Masterspecialisatie Strategisch Personeelsmanagement staan nieuwe inzichten op het gebied van personeels- en organisatievraagstukken centraal. In deze masterspecialisatie wordt aandacht besteed aan de structurering van organisaties en werk je actuele thema's uit zoals: competentie management, opleidingsmanagement en cultuurmanagement. Je bekwaamt je in praktische vaardigheden op het gebied van personeelsmanagement en organisatieontwikkeling. De Masterspecialisatie Strategisch Personeelsmanagement is interessant voor wie lijn - of stafmanager in de profit-, not-for-profit en overheidssector wil worden.

Kennis- en informatiemanagement

Meer en meer wordt de - strategische - positie van ondernemingen bepaald door hun kennis en informatievoorsprong. Met andere woorden, ondernemingen worden steeds kennisintensiever. Daarnaast neemt de veroudering van kennis en informatie voortdurend toe. Daarom wordt het uitermate belangrijk aan deze beide zaken expliciet aandacht te besteden door middel van daarop gerichte management tools, waaronder ICT, en vaardigheden. Afgestudeerden in dit masterprogramma zijn in staat tot het inrichten en doen functioneren van adequate kennis- en informatiestructuren binnen (kennisintensieve) organisaties. Zij zullen dan ook met name emplooi vinden op het terrein van het managen van kennis en informatie bij adviesbureaus en grotere ondernemingen waar kennis een centrale plaats inneemt.

Eindtermen van de bacheloropleiding

Het profiel van de bacheloropleiding Bedrijfswetenschappen komt terug in de manier waarop het onderwijs in het curriculum wordt vormgegeven.

In de opleiding staat competentiegericht leren centraal.

Een competentiegericht curriculum kenmerkt zich door gerichtheid op:

- zelfstandig en verantwoordelijk leren
- aandacht voor reflectie en professionalisering
- uitdagende en motiverende opdrachten
- confrontatie met realistische problemen in realistische praktijksituaties
- ontwikkeling van persoonlijke, professionele bekwaamheden

Diverse teams van docenten ontwikkelen een samenhangend

opleidingsprogramma voor de bachelorfase. Een concentrische opbouw kenmerkt de competentieontwikkeling, evenals de op studentenconcerns gebaseerde themakeuze. Per semester begeleiden docentteams het leren van studenten door het ontwikkelen van gevarieerde, uitdagende taken c.q.

(praktijk)opdrachten en projecten. Het onderwijs is interactief van opzet, waarbij onderlinge feedback op de individuele en gezamenlijke leeractiviteiten en -resultaten een belangrijke plaats inneemt. Ook het samenwerken en leren in projectteams draagt hiertoe bij. De docenten nemen afwisselend de rollen van expert, coach en beoordelaar aan. Steeds blijft het doel gericht op het optimaliseren van actief, constructief, competentiegericht en zelfverantwoordelijk leren van de student.

Een student die de Bacheloropleiding Bedrijfswetenschappen succesvol heeft afgerond, heeft een basaal inzicht in de geschiedenis van de bedrijfskunde en in recente ontwikkelingen in vakgebieden die gerekend worden tot de sociale bedrijfskunde. Het gaat daarbij om: Sociale systeemtheorie, Moderne sociotechniek, Human resource management, Bedrijfsinformatiekunde, Strategie, Marketing, Kosten, Winst en financiering, Bedrijfsethiek, Logistiek/operations management.

Een bachelor Bedrijfswetenschappen is in staat om deze vakspecifieke inzichten in verband te brengen met elkaar en met ontwikkelingen in disciplines waaraan de sociale bedrijfskunde 'schatplichtig' is (bijv. filosofie, sociologie, psychologie, bestuurskunde, economie, methodologie). Ook kan de afgestudeerde de relatie leggen met maatschappelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het functioneren van organisaties of beïnvloed worden door het functioneren van organisaties.

Tot slot zal een bachelor Bedrijfswetenschappen in staat zijn om deze inzichten en verbanden in te zetten bij het methodologisch verantwoord beoordelen en produceren van theorie- of praktijkgerichte bedrijfskundige kennis en bij het interveniëren (diagnosticeren, ontwerpen, veranderen en evalueren) in organisaties.

De studievereniging: Synergy

Synergy is de studievereniging voor studenten Bedrijfswetenschappen en telt ongeveer 1750 leden. De doelstelling van Synergy is driedelig, namelijk het overbruggen van de kloof tussen theorie en praktijk, het onderling met elkaar in contact brengen van de studenten en belangenbehartiging van deze studenten. Wij proberen deze doelen mede te verwezenlijken door het organiseren van diverse activiteiten. Voorbeelden hiervan zijn een congres, de bedrijvendagen, studiereizen als het International Research Project en Atlas, een symposium en meerdere themadagen en bedrijfsbezoeken, maar ook informele zaken als een zeilweekend, een skireis, borrels en feesten.

Deze activiteiten ontstaan natuurlijk niet uit zichzelf. Ieder jaar weer bieden we studenten de kans om naast hun studie actief te zijn in een commissie binnen Synergy en activiteiten te organiseren. Op deze manier doe je een stukje praktijkervaring op naast je studie en leer je veel nieuwe mensen kennen. Ook proberen we er voor alle studenten te zijn wanneer zij vragen of problemen hebben. Dus wanneer je een vraag hebt met betrekking tot onderwijs, je rechten en plichten als student, stages of wat dan ook; wij helpen je verder!

Synergy probeert voor haar leden zoveel mogelijk meerwaarde en voordeel te creëren. Zo krijg je bijvoorbeeld korting bij de deelname aan onze activiteiten, maar ook op je studieboeken en in bepaalde uitgaansgelegenheden. Tevens ontvang je viermaal per jaar het full color verenigingsmagazine Synjaal en maandelijks een digitale nieuwsbrief om je op de hoogte te houden van alle activiteiten die we organiseren. Om aanspraak te maken op alle voordelen die Synergy je biedt word je eenvoudig lid voor € 10 per jaar.

Op deze manier proberen we je studententijd in Nijmegen zo waardevol mogelijk te maken! Wil je meer over ons weten, kijk dan op: www.synergy.nu, of loop gerust even binnen op de Synergykamer, TvA 1.0.34, tel. (024) 3615598. Tot ziens bij Synergy!

Hoofddijnen van het curriculum Bacheloropleiding Bedrijfswetenschappen

Het onderstaande overzicht toont het bedrijfskundeprogramma in de bacheloropleiding Bedrijfswetenschappen. Het eerste studiejaar volgt de hoofddijnen van de programmering van het onderwijs zoals deze vanaf 2004-2005 zijn vastgesteld en bestaat uit 10 vakken van elk 6 ECTS. In de komende jaren zullen ook het tweede en derde studiejaar volgens deze hoofddijnen worden geprogrammeerd.

Curriculum 2004-2005 Bacheloropleiding Bedrijfswetenschappen

Semester 1. 1: Inleiding Bedrijfswetenschappen	ECTS
Inleiding in de Bedrijfswetenschappen	6
Onderzoeks- en interventiemethodologie	6
Academische vaardigheden	6
Principles of Marketing and Strategy	6
Economie van de Managementwetenschappen	6
Semester 1.2: Bedrijfswetenschappelijke thema's	
Filosofie van de Managementwetenschappen	6
Statistiek	6
Organizational Behavior	6
Inleiding in Accounting en Finance	6
Project: Bedrijfswetenschappelijke thema's	6
Semester 2. 1: Het primaire proces	
Het primaire proces (integratiemodule)	8
Diagnostic methods	5
Operations management en logistiek	5
Human resource management en organisational behaviour	4
Management Control	4
Keuzevak	4
Semester 2. 2: Strategie en omgeving	
Group model building en scenario-ontwikkeling (integratiemodule)	4
Methoden van marktonderzoek	5
Project: managementgame	4
Strategie	4
Marketing	5
Informatiemanagement	4
Keuzevak	4
Semester 3. 1: Systeem en organisatieverandering / Systems and Organisational Change	
Systeem en organisatieverandering (integratiemodule) / System Theory and Organisational Change (Integration Module - English)	4
Methoden van organisatieverandering / Methods of Organisational Change (English)	5
Project: Systeem en organisatieverandering / Project: Systems and Organisational Change (English)	4
Sociotechniek / Sociotechnical Systems Design (English)	5
Systeemtheorie / Systems Theory (English)	4
Kennismanagement / Knowledge Management (English)	4
Keuzevak / Optional Course	4

Semester 3.2: Het innovatieve proces / The Innovation Process	
Innoverende organisaties (integratiemodule) / Innovating Organisations (Integration Module, English)	3
Methodologie en innoverende organisaties / Methodology for Innovation (English)	3
Project en bachelorthesis / Project and Bachelor Thesis (English)	16
Keuzevak / Optional Course	4
Een uit de volgende drie cursussen:	4
- Financieel-economisch management II	
- Arbeidsmarkt en arbeidsverhoudingen / Employment Relations in the Netherlands and Europe (English)	
- Informatie, besluitvorming en macht	

Hoofddijnen van het schakelprogramma Bedrijfswetenschappen

Afgestudeerde HBO-ers met een aansluitende vooropleiding die een master-opleiding Bedrijfswetenschappen willen volgen binnen onze faculteit kunnen dit doen via een tweejarig traject, waarbij de HBO-student zich in een schakelprogramma prepareert voor een van de masterspecialisaties. In het schakelprogramma gaat de aandacht vooral uit naar het op niveau brengen van wetenschappelijke en methodische kennis en vaardigheden. Het schakelprogramma bestaat uit twee semesters waarin, naast een aantal cursori-sche vakken, ook methodencursussen worden aangeboden. Deze onderdelen komen samen in een project.

Curriculum 2004-2005 Schakelprogramma Bedrijfswetenschappen

Semester 1: Kennismaking met de Bedrijfswetenschappen	ECTS
Financieel economisch management I	4
Systeemtheorie	4
Strategie	4
Eén van de volgende cursussen (afhankelijk van te kiezen masterspecialisatie):	
Kennismanagement (KIM)	4
Human resource management en organisational behavior (SPM)	4
Marketing concepts (Marketing en Strategie)	4
Operationsmanagement en Logistiek (IM en AOV)	5
Methoden van onderzoek	5
Statistiek	5
Project: Kennismaking met de Bedrijfswetenschappen	4

Semester 2: Organisatie en innovatie	ECTS
Sociotechniek	4
Filosofie	4
Eén of twee van de volgende cursussen (afhankelijk van te kiezen masterspecialisatie):	
Financieel economisch management II (Marketing, Strategie en Bedec)	4
Informatie, besluitvorming en macht (KIM)	4
Arbeidsmarkt en arbeidsverhouding (SPM)	4
Organizational behavior (AOV)	6
Globalising the organisation (IM)	5
Management Control (Bedec)	4
Methoden van marktonderzoek	5
Methoden van organisatieverandering	5
Project: Organisatie en innovatie	7

Hoofddijnen van het programma Recht & Management

Bedrijven hebben bij het bepalen van hun strategie en beleid steeds vaker te maken met juridische vraagstukken. Ze nemen juristen in dienst om zich door hen te laten adviseren en juridische kwesties door hen te laten afhandelen. Werknemers die thuis zijn op het gebied van recht én management zijn echter schaars. Want er zijn maar weinig mensen die zowel juridische kanttekeningen bij het betoog van een bedrijfskundige kunnen plaatsen, als de bedrijfskundige gevolgen van een juridisch standpunt kunnen overzien.

Wie straks bij het betreden van de arbeidsmarkt een voorsprong wil hebben, doet er dan ook goed aan om zich van anderen te onderscheiden. Met de dubbele master Recht & Management worden de kansen hierop aanmerkelijk verbeterd. Want de dubbele titel die na het behalen van deze studie mag worden gevoerd, is een uitstekende introductie waarmee vele deuren worden geopend. En de stof die wordt bestudeerd, maakt het mogelijk te werken in het vakgebied van recht en management.

Recht & Management biedt de kans om in vijf jaar de master Nederlands recht en de master Bedrijfswetenschappen te behalen. Door een speciaal samengesteld onderwijsprogramma kan het masterdiploma van beide opleidingen worden afgerond in een jaar extra studietijd.

Dankzij de efficiënte samenstelling van het studieprogramma kunnen twee masteropleidingen worden behaald in 5 jaar. De bachelor- en masteropleiding Nederlands recht worden gecombineerd met de masteropleiding Bedrijfswetenschappen. Tijdens de eerste vier jaar van de studie moeten de studenten naast de opleiding Nederlands recht elf extra vakken (een schakelprogramma van 66 ECTS) uit de bacheloropleiding

Bedrijfswetenschappen volgen. Als deze vakken zijn behaald, wordt een bachelorcertificaat uitgereikt. Daarmee word je in het vijfde jaar toegelaten tot een van de masterspecialisaties Bedrijfswetenschappen.

In de eerste jaren worden vooral vakken gegeven die behoren bij de bachelor Nederlands recht. Daarnaast worden enkele vakken Bedrijfswetenschappen gegeven. Zo wordt kennis gemaakt met beide opleidingen. Na het eerste jaar beslis je of je verder wilt gaan met het dubbelprogramma. Mocht blijken dat het studieprogramma je toch niet ligt, dan kan ervoor worden gekozen om je te beperken tot Nederlands recht. Je ligt dan nog prima op schema.

Al snel wordt duidelijk of de juiste studiekeuze is gemaakt en Recht & Management iets voor jou is. De Nijmeegse universiteit kent namelijk een niet-bindend studieadvies in februari en juli van het eerste jaar. Bovendien kun je pas verder gaan met de vakken Bedrijfswetenschappen uit het tweede studiejaar als je alle vakken uit de propedeuse Rechten **én** de vakken Inleiding Bedrijfswetenschappen en Onderzoeks- en interventiemethodologie (van Bedrijfswetenschappen) uit het eerste studiejaar hebt behaald.

Studenten Recht & Management dienen goed op de hoogte te zijn van de algemene informatie over de Faculteit der Managementwetenschappen (zie hoofdstuk 1 van deze studiegids) en de informatie over de 'bacheloropleiding bedrijfswetenschappen' (zie hoofdstuk 2 van deze studiegids). De coördinator Bedrijfswetenschappen van Recht & Management is mevrouw Ir. R.M.H.J. van Zijl, tel. (024) 3615887, e-mail: R.vanzijl@fm.ru.nl. Heb je vragen of opmerkingen over de aansluiting van de opleidingen Nederlands Recht en Bedrijfswetenschappen, neem dan contact met haar op.

Informatie

Voor vragen over Recht & Management kan contact worden opgenomen met een van de studieadviseurs:

Studieadviseur Faculteit der Managementwetenschappen:

De heer ir. L. Meijssen

024-3611747

l.meijssen@fm.ru.nl

Studieadviseur Faculteit der Rechtsgeleerdheid:

Mw. drs. Annet Hahn

024-3612308

a.hahn@rechten.ru.nl

De studieadviseurs hebben afzonderlijke spreekuren en een keer per maand een gemeenschappelijk spreekuur. Het gemeenschappelijke spreekuur vindt plaats op de eerste donderdag van de maand tussen 12.00 en 13.00 uur in Thomas van Aquinostraat 3.0.37.

Curriculum 2004-2005 programma Recht & Management

Semester 1.1		ECTS
Nederlands Recht	Inleiding tot de rechtswetenschap 1 en 2	10
	Privaatrecht	5
	Staats- en bestuursrecht	9
	Europees Recht	3
	Tutoraat; Bibliotheekinstructie; Strafrechtrota	2
Bedrijfswetenschappen	Inleiding Bedrijfswetenschappen	6
Semester 1.2		
Nederlands Recht	Rechtsfilosofie	7
	Privaatrecht	5
	Straf- en procesrecht	9
	Europees Recht	3
	Tutoraat; Bibliotheekinstructie; Strafrechtrota	1
	Schriftelijke vaardigheden	3
	Schrijfpracticum	3
Bedrijfswetenschappen	Onderzoeks- en interventiemethodologie	6
Voor 2 ^e jaars studenten zijn er twee opties: A. Zij kunnen het oude programma blijven volgen of B. Zij kunnen overstappen op het nieuwe programma		
Semester 2.1 – A. Oude programma		
Nederlands Recht	Staatsrecht	7
	Bestuursrecht	7
	Strafprocesrecht	8
Bedrijfswetenschappen	Onderzoeks- en interventiemethodologie	6
	Principles of Marketing and Strategy	6
Semester 2.2 – A Oude programma		
Nederlands Recht	Staatsrecht	7
	Bestuursrecht	7
	Strafprocesrecht	7
	Vaardigheidstr. Jurid. Infosyst	0
Bedrijfswetenschappen	Organizational behavior	6
	Project: Het bedrijfsleven in rechtssociologisch perspectief	4
Semester 2.1 – B Nieuwe programma		
Nederlands Recht	Staatsrecht	7
	Bestuursrecht	7
	Strafprocesrecht	8
	Belastingrecht	5
Bedrijfswetenschappen	Systeemtheorie	4
	Onderzoeks- en interventiemethodologie	6

Semester 2.2 – B Nieuwe programma		
Nederlands Recht	Staatsrecht	7
	Bestuursrecht	7
	Strafprocesrecht	7
	Vaardigheidstr. Jurid. Infosyst.	0
Bedrijfswetenschappen	Inleiding accounting en finance	6
	Methoden van marktonderzoek	5
	Organizational behavior	6
Semester 3.1		
Nederlands Recht	Burgerlijk Recht 1	11
Bedrijfswetenschappen	Operationsmanagement en logistiek	5
	Human resource management en organizational behavior	4
	Intergratievak: Recht, arbeid en management	4
	Project: Het primaire proces	4
Semester 3.2		
Nederlands Recht	Burgerlijk Recht 2	15
Bedrijfswetenschappen	Marketing	5
	Strategie	4
	Informatiemanagement	4
	Inleiding accounting en finance	6
Semester 4.1		
Nederlands Recht	Burgerlijk procesrecht	6
Bedrijfswetenschappen	Systeemtheorie	4
	Sociotechniek	5
	Kennismanagement	4
	Methoden van organisatieverandering	5
	Integratievak: Systeem en organisatieverandering	4
	Project: Systeem en organisatieverandering	4
Semester 4.2		
Nederlands Recht	Ondernemingsrecht	8
	Keuzevak	14
Bedrijfswetenschappen	Bachelorthesis	9

Cursusbeschrijvingen programma Recht & Management

Nadere informatie over alle Bedrijfswetenschappelijke vakken, vind je aan het einde van hoofdstuk 2 van deze studiegids.

De cursusinformatie van de onderdelen Nederlands Recht alsmede de cursusinformatie van de gezamenlijke vakken ‘Het bedrijfsleven in rechtssociologisch perspectief’ en ‘Recht, arbeid en management’ vind je in de studiegids Nederlands Recht.

Semesters Bedrijfswetenschappen

Semesters Bacheloropleiding Bedrijfswetenschappen

Semester 1.1: Inleiding bedrijfswetenschappen

Het eerste semester is een inspirerende kennismaking met, en tegelijkertijd een overzicht van enkele voor de bedrijfswetenschappen relevante terreinen. Je leert het verschil tussen ‘alledaags denken’ en ‘wetenschappelijk denken’. Je leert hoe (met welke instrumenten) een wetenschapper op zoek gaat naar de waarheid of naar de oplossing voor een organisatieprobleem. Je maakt kennis met verschillende stromingen en verschillende specialisaties (bijvoorbeeld Marketing en HRM) binnen de bedrijfswetenschappen. En vanzelfsprekend kan een bedrijfswetenschapper niet zonder de nodige economische kennis. Aan het eind van dit semester heb je een goed beeld van wat wetenschap is en wat bedrijfswetenschappen zijn. Je kunt aan het eind van dit semester zeker weten of de studie bedrijfswetenschappen iets voor jou is.

Opbouw semester

semestermodel 1.1

Inleiding in de Bedrijfswetenschappen	Onderzoeks- en interventiemethodologie
Economie van de Managementwetenschappen	Principles of marketing and strategy
Academische vaardigheden	

Semestercoördinator:

drs. Herm Joosten
tel. (024) 3611340
e-mail: h.joosten@fm.ru.nl
kamer: TvA 1.1.36

Semester 1.2: Bedrijfswetenschappelijke thema's

Na de eerste brede kennismaking in semester 1.1 zoek je wat meer de diepte op in semester 2. Ook nu weer doe je dat in zowel kleinschalige (projecten, werkgroepen) als grootschalige (hoorcolleges) werkvormen. In verschillende thema's worden de basisprincipes van de bedrijfswetenschappen –zoals je die hebt leren kennen in het voorgaande semester- verder uitgediept en toegelicht. Zowel 'harde' (accounting en finance; statistiek) als 'zachte' onderwerpen (gedrag in organisaties, filosofie) komen aan bod. En daar waar in semester 1.1 de kennismaking met de bedrijfswetenschap in het algemeen centraal stond, staat in dit semester het kenmerkende Nijmeegse perspectief op die bedrijfswetenschappen centraal. Een perspectief dat ondermeer de nadruk legt op de sociale en veranderkundige aspecten van een organisatie. In het Bedrijfswetenschappelijk project tenslotte ga je aan de slag met, en leer je te rapporteren over een concreet bedrijfskundig probleem.

Opbouw semester

semestermodel 1.2

Inleiding Accounting en Finance	Organizational behavior
Statistiek	Project: Bedrijfswetenschappelijke thema's
Filosofie van de Managementwetenschappen	

Semestercoördinator:

drs. Jaap Groot
tel. (024) 3611604
e-mai: j.groot@fm.ru.nl
kamer: TvA 1.1.05

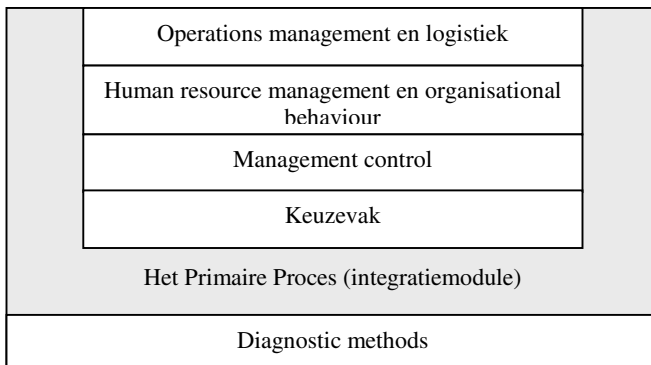
Semester 2.1 Het Primaire proces

Toelichting bij het semesterthema

Het omvormen van de input in een output noemen we het transformatieproces. De uitvoer van dat proces zijn de producten of diensten, waaraan de organisatie haar bestaansrecht in de maatschappij ontleent en waarmee ze geld verdient. Soms zijn transformatieprocessen fysiek zichtbaar, bijvoorbeeld in een autofabriek. Soms is dit in mindere mate het geval, zoals bij een adviesbureau of in een supermarkt. Vaak leveren bedrijven combinaties van producten en diensten en varieert de verhouding tussen die twee afhankelijk van het type bedrijf. Denk bij het product computer aan de handleiding en de helpdesk. Of bij 'uit eten gaan' aan de maaltijd (product) en de sfeer en de (vriendelijke) bediening (diensten). In elk bedrijf vinden transformaties plaats. De activiteiten van mensen en middelen die direct verband houden met het transformatieproces worden aangeduid als het primaire proces.

Opbouw semester

semestermodel 2.1

Het eerste semester van het tweede studiejaar heeft als thema het primaire proces. Elk bedrijf heeft als doel te voorzien in een maatschappelijke behoefte. Hiertoe worden producten of diensten geproduceerd en geleverd. Om die producten of diensten te kunnen maken vindt er een transformatie plaats. Inputfactoren als grondstoffen en onderdelen, informatie, financiële middelen en arbeidsinzet worden gebruikt om output in de vorm van producten, diensten en afval te produceren. Elk van deze onderdelen gaat in op bepaalde aspecten van het primaire proces. Tijdens de introductieweek komt de samenhang tussen deze aspecten aan de orde en licht het docententeam de opzet van het semester toe.

In het vak Operations management and logistics wordt bestudeerd hoe het primaire proces organisatorisch en technisch in elkaar zit en hoe de producten hun gebruikers bereiken via een aantal organisaties, die samen een supply chain vormen. Het sturen en beheersen van een organisatie, waaronder het primaire proces met behulp van financiële en niet financiële maatstaven en de administratieve organisatie wordt behandeld in het vak Management control. Er bestaan geen organisaties zonder mensen. Human resource management en organisational behaviour gaat in op een aantal voor organisaties relevante aspecten van menselijk gedrag, als individu en als lid van een groep. Het vak Diagnostic Methods behandelt methoden om het primaire proces van een bedrijf in kaart te brengen en te onderzoeken.

Parallel aan deze vakken loopt het integratieprogramma: Het primaire proces waarin studenten in teams een programma volgen met lezingen, workshops en opdrachten en deelnemen aan een project, waarbij ze zelf een onderzoek doen naar het primaire proces van een bedrijf en waarin de verschillende vakken worden geïntegreerd.

Semestercoördinator: Drs. Reinald Minnaar
Tel. (024) 3611765
e-mail: r.minnaar@fm.ru.nl
kamer: TvA 5.1.73

Semester 2.2 Strategie en Omgeving

Toelichting bij het semesterthema

Elke organisatie heeft als doel te voorzien in een maatschappelijke behoefte. Hiertoe worden producten of diensten geproduceerd en geleverd. Het transformatieproces van input naar output in een organisatie vindt altijd plaats in relatie tot een omgeving. Deze omgeving wordt gekenmerkt door zeer uiteenlopende ontwikkelingen en vele betrokken actoren met ieder hun eigen belangen.

Om de eigen koers in die turbulente omgeving uit te kunnen zetten en de omgeving te manipuleren wordt een sterk beroep gedaan op het interne vermogen van een organisatie. Dat is het centrale thema van dit semester: strategie en omgeving.

Opbouw semester

Semestermodel 2.2

	Strategie	Project: Management game
	Marketing	
	Informatiemanagement	
	Keuzevak	
Group model building en scenario-ontwikkeling (integratiemodule)		
Methoden van Marktonderzoek		

Tijdens de eerste week van het semester wordt de student ingeleid in het thema van het semester door het uitvoeren van een integrale startopdracht waarin een ondernemingsplan moet worden opgesteld met daarin aandacht voor de verschillende vakgebieden.

Het vak Strategie geeft op verschillende niveaus inzicht in hoe een organisatie haar omgeving en concurrenten in kaart kan brengen en welke tactieken een organisatie kan gebruiken om toegevoegde waarde te creëren voor haar klanten.

In het vak marketing gaat het om positionering van het bedrijf ten aanzien van haar omgeving en segmentatie van groepen (doel)consumenten in de markt. Daarnaast moet een organisatie die wil overleven een effectieve marketingkoers bepalen waarin aan de orde komt welke producten de organisatie wil, of moet produceren, welke prijs daarvoor gevraagd kan worden, hoe het product gedistribueerd moet worden en hoe het product zo goed mogelijk gepromoot kan worden. Het zal duidelijk zijn dat het betrekken van omgevingsvariabelen en het onderzoeken van consumentengedragingen hierbij onontbeerlijk zijn. In het vak marktonderzoek worden methoden en technieken aangereikt die gebruikt kunnen worden om die consumentengedragingen in kaart te brengen en te analyseren. Het vak Informatiemanagement gaat in op de rol, structuur en het managen van informatie, informatiesystemen en informatiestructuren in organisaties. Veel informatie is afkomstig uit de omgeving van de organisatie. In de cursus wordt uitgebreid ingegaan op het stroomlijnen van bedrijfsprocessen en informatiestructuren met de externe omgeving.

De verbindende schakel in dit semester wordt gevormd door het integratieprogramma en het project. Om alle vakgebieden met elkaar in verband te brengen en de afhankelijkheid tussen de disciplines te tonen ten aanzien van de bedrijfsvoering, wordt in het integratieprogramma ingegaan op het trainen van vaardigheden: je leert groepsprocessen te begeleiden en een strategische dialoog in/bij managementteams (in organisaties) te ondersteunen met behulp van Group Model Building en je ontwikkelt uitgebreide integrale scenario's in organisaties als basis voor strategisch beleid.

Het project bestaat uit een management game over een bedrijf met de illustere naam 'Lumiere'. Het is een levensecht 'game'. Alles wat aan beslissingen genomen moet worden in zo'n bedrijf en alle informatie die je nodig hebt om te managen en strategische beslissingen van het bedrijf te onderbouwen en te sturen, worden in dit spel aangereikt.

Het succes van de bedrijfsvoering tijdens dit managementgame is voor een belangrijk deel gebaseerd op theorieën, concepten en benaderingen die je tijdens de disciplinaire vakken in dit en het vorige semester hebt opgedaan.

Semestercoördinator: Drs. Mario Kieft
Tel. (024) 3611476
e-mail: M.Kieft@fm.ru.nl
kamer: TvA 1.2.21

Semester 3.1 Systeem en organisatieverandering

Toelichting bij het semesterthema

Bedrijfskundig adviseurs passen de interventiecyclus toe op problemen van organisaties in het algemeen en economische organisaties of ondernemingen in het bijzonder. Daarin verschillen ze van *bedrijfskundig onderzoekers* die de empirische cyclus toepassen: in een voortdurende dialoog tussen idee en bewijs, tussen theorie en empirie, proberen ze nieuwe bedrijfskundige kennis te ontwikkelen.

De interventiecyclus, ook wel de DOVE cyclus (Diagnose, Ontwerp, Verandering, Evaluatie) genoemd, staat centraal in dit semester. Deze cyclus wordt toegepast op organisaties, die opgevat worden als systemen die integraal herontworpen moeten worden. De interventiecyclus bestaat uit een diagnose van het probleem, het ontwerpen van een oplossing, het invoeren van de verandering en het evalueren van de resultaten van de interventie. Alhoewel we als bedrijfskundig adviseur diagnostisch en evaluatieonderzoek uitvoeren, verschilt dit van het onderzoek dat door de bedrijfskundig onderzoeker uitgevoerd wordt. Een bedrijfskundig onderzoeker interenieert niet, maar onderzoekt bijvoorbeeld de interventiepraktijk van anderen. Het verschil zit hem hierin, dat een bedrijfskundig adviseur bestaande bedrijfskundige kennis, modellen en instrumenten gebruikt in het kader van het oplossen van organisatieproblemen, terwijl de bedrijfskundig onderzoeker verondersteld wordt nieuwe bedrijfskundige kennis te ontwikkelen. De toepassing van een SWOT analyse of van het vijf krachten model van Porter in het kader van de interventiecyclus levert nieuwe kennis op voor het desbetreffende bedrijf, niet voor de bedrijfskunde. Het bestuderen van de overeenkomsten en verschillen tussen een SWOT analyse en het Porter model en van de toepassingen ervan levert kennis op voor de bedrijfskunde als praktische wetenschap. Toegepast op de interventiecyclus betekent dit bijvoorbeeld dat de bedrijfskundig onderzoeker constateert dat de meeste interventieprojecten mislukken (volgens Boonstra 70% van alle veranderingsprojecten). Dat kan verschillende oorzaken hebben. Zo kan het zijn dat we als adviseurs een verkeerde diagnose gemaakt en een verkeerde oplossing ontworpen hebben. Het kan echter ook zo zijn dat onze diagnoses en oplossingen prima waren, maar dat de invoering ervan op weerstanden tegen verandering stuiten. We zijn dan als ontwerpers wel juist te werk gegaan, maar we hebben als veranderingskundigen vergeten om een goede diagnose van de weerstanden tegen verandering te maken en een daarop afgestemde interventiestrategie te bepalen.

Dit alles wijst erop dat de interventiecyclus twee vormen van kennis en vaardigheden vereist: ontwerpkundige kennis en vaardigheden en veranderingskundige kennis en vaardigheden. Als ontwerper worden we geacht verstand te hebben van de inhoudelijke problemen. Als veranderingskundigen worden we geacht verstand te hebben van het proces van verandering, de weerstanden die dat kan oproepen en van de wijze waarop we met die weerstanden om moeten gaan. Vandaar dat ook wel gezegd wordt dat het hier om inhoudelijke kennis en vaardigheden en om proceskennis gaat. Als bedrijfskundigen zijn we zonder inhoudelijke, ontwerpkundige kennis blind: we weten dan niet waar het over gaat. Zonder veranderingskundige kennis zijn we echter machteloos: we kunnen onze oplossingen dan niet ingevoerd krijgen. We hebben dus beide nodig.

Over de verhouding tussen deze twee vormen van kennis wordt echter druk gediscussieerd in de bedrijfskunde. Zo is de sociotechniek zoals die beschreven wordt in het boek 'Synergetisch produceren' van De Sitter een zuivere ontwerptheorie. De Sitter is namelijk van mening dat je eerst moet weten wat de aard van de verandering zal zijn, voordat je een daarop afgestemde interventiestrategie kunt ontwerpen. Daarbij maakt het niet uit of de ontwerpkundige diagnose en het herontwerp uitgevoerd worden door experts of, zoals in een participatieve aanpak, door de betrokkenen zelf. In beide gevallen worden de diagnose en het herontwerp gestuurd door de diagnose modellen en ontwerpregels van de sociotechniek. Aan het andere eind van het spectrum staan bepaalde 'Large Scale Intervention' technieken. De achterliggende gedachtegang is hier dat de betrokkenen zelf moeten bepalen hoe ze diagnoses maken, oplossingen ontwerpen en deze invoeren. Als veranderaar bied je alleen een procedure of werkwijze aan, waarbinnen dit alles plaats moet vinden. Zo'n interventie is dus per definitie participatief maar onthoudt zich van elke inhoudelijke sturing. Tussen deze twee uitersten, waarin in het ene geval inhoudelijke ontwerp-kennis en in het andere geval veranderingskundige proceskennis centraal staat, bevinden zich vele mengvormen.

Zoals gezegd staat de toepassing van de interventiecyclus, het veranderen van organisaties, centraal in dit semester. Daarbij speelt de spanning tussen ontwerp-kunde en veranderingskunde een belangrijke rol. In het vak sociale systeemtheorie keert deze spanning terug als de discussie tussen zogenaamde harde en zachte systeembenaderingen. In het vak methoden van organisatieverandering krijgen studenten te maken met een breed scala van veranderingsmethoden. In het vak sociotechniek kunnen studenten stap voor stap volgen hoe een zuivere ontwerptheorie 'ontworpen' wordt. En in het vak kennismanagement worden al deze vraagstukken behandeld vanuit de constatering dat kennis een steeds belangrijker onderdeel van organisaties vormt. De vraag is dan welke eisen het managen van kennis stelt aan het ontwerpen en veranderen van organisaties en vooral van kennisintensieve organisaties.

Opbouw semester

Semestermodel 3.1

	Sociotechniek	P r o j e c t
	Systeemtheorie	
	Kennismanagement	
	Keuzevak	
Systeem en organisatieverandering (integratiemodule)		
Methoden van Organisatieverandering		

In de introductieweek krijgen studenten een college waarin het semesterthema nader toegelicht en de semester docenten voorgesteld worden. Het cursorisch gedeelte bevat de vakken systeemtheorie, kennismanagement, sociotechniek en een keuzevak. Parallel aan het cursorisch gedeelte loopt de integratiemodule en het vak methoden van organisatieverandering. Het semester wordt afgesloten met een integratieproject.

In de Integratiemodule werken studenten in groepen aan opdrachten die zijn ontleend aan de stof van het cursorisch onderwijs (Kennismanagement, Sociotechniek, Systeemtheorie en Methoden van Organisatieverandering). Integratie van de verschillende inzichten is een belangrijk aandachtspunt. Studenten werken de opdrachten uit in een portfolio, aan de hand waarvan hun werk beoordeeld wordt. In dit portfolio wordt ook specifiek aandacht besteed aan reflectie op het leerproces in de bijeenkomsten en op de opdrachten.

De cursus Methoden van Organisatieverandering bouwt voort op voorgaande interventiemethoden-cursussen. Inhoudselementen uit al deze cursussen worden als input meegenomen en zullen worden aangevuld en uitgebreid met methoden en technieken die bruikbaar zijn tijdens het ontwikkelen en uitvoeren van veranderingstrajecten. Doelstelling van die cursus is het ontwikkelen van veranderkennis en -vaardigheden. Er wordt geoefend met een veranderkundige benadering van ontwerp vraagstukken. Het biedt in dit opzicht een gereedschapskist die tools levert voor de andere vakken in het semester.

In het Project doorlopen studenten aan de hand van een papieren case de interventiecyclus: zij maken een diagnose van de -al dan niet structuurgebonden-problemen van het casebedrijf. Vervolgens ontwerpen ze een nieuwe organisatiestructuur en ten slotte ontwikkelen ze een interventiestrategie met advies aan de directie. Dit alles gebaseerd op de geïntegreerde kennis uit de cursorische vakken (Kennismanagement, Sociotechniek, Systeemtheorie en Methoden van Organisatieverandering).

Semestercoördinatie: Drs. Froukje van Zanten
Tel. (024) 3611515
e-mail: f.vanzanten@fm.ru.nl
kamer: TvA 1.1.41

Drs. Marleen van de Westelaken
Tel. (024) 3611471
e-mail: m.vandewestelaken@fm.ru.nl
kamer: TvA 1.2.17

Semester 3.2 Innoverende organisaties

Toelichting bij het semesterthema

Het studietraject voorafgaande aan semester 3.2 bevat een reeks vakken die zich enerzijds concentreren rond de interne bedrijfsvoering en management, de strategische opties en de marktpositionering rond de relatie bedrijf en omgeving en anderzijds rond het ontwerpen en beoordelen van oplossingen voor problemen van de organisatie/onderneming/bedrijf. Theoretische reflectie en methodologische 'tools' zijn de revue gepasseerd. Deze kennis en vaardigheden zijn voldoende om stabiele organisaties en de daarbij behorende routine in strategie, marketing en management te kunnen begrijpen. Wat nog (te) weinig aan bod kwam zijn inzichten nodig voor de noodzakelijke alertheid en slagkracht kenmerkend voor moderne ondernemende organisaties in een turbulente omgeving. Vandaar dat innovatie en innovatiemanagement de trefwoorden zijn van semester 3.2. Het karakter van dit semester kan het beste worden uitgedrukt in een drietal stellingen.

- 1 De eerste stelling betreft de inhoud:
alle kennis en vaardigheden tot nu toe opgedaan, zijn als bagage zeer zinvol, maar bij snelle veranderingen in bedrijf en omgeving is dat pakket niet voldoende om de continuïteit en de slagvaardigheid van het bedrijf te garanderen en te vergroten; daarvoor heb je innovatie en het managen van innovatie nodig.
- 2 De tweede stelling betreft de vorm en de probleemaanpak:
je moet niet alleen de dingen goed doen, maar je moet vooral de goede vragen stellen om de goede dingen te kunnen doen. En die vragen stellen we rechtstreeks aan de werkelijkheid door in dit semester nauw samen te werken met bedrijven en organisaties.
- 3 De derde stelling betreft de toekomst:
de bachelor thesis van 3.2. leidt tot nog meer vragen. Het leidt ook tot het inzicht dat je voor een wetenschappelijk voortgang beargumenteerde meer-kennis en vooral meer diepte-kennis nodig hebt, zowel naar theoretisch inzicht als naar methoden van onderzoek en van probleemoplossing.

Deze drie elementen vormen tevens de steunpilaren voor en zijn de uitvalsbasis van de afsluitende bachelorthesis. Het programma bereidt zeer nadrukkelijk voor op een succesvolle start in één van de varianten van de aansluitende Masteropleiding Bedrijfswetenschappen. De werkterreinen van de vervolgopleidingen fungeren logischerwijze als thema's voor dit semesterprogramma.

Opbouw semester

Semestermodel 3.2

	Eén van de volgende drie cursussen (afhankelijk van de masterspecialisatie): • Financieel-economisch management II • Arbeidsmarkt en arbeidsverhoudingen • Informatie, besluitvorming en macht	Project en Bachelor -thesis
	Keuzevak	
	Innoverende Organisaties (integratiemodule)	
	Methodologie en innoverende organisaties	

Het programma van de Bachelor Project bevat twee cursussen (plenair) en een aantal werkgroepen die het schrijven van de Bachelor Thesis ondersteunen. De opbouw van het programma is als volgt:

De ondersteunende cursus Innoverende organisaties richt zich op de inhoud en de (diversiteit in) verschijningsvormen van innovatie, innovatieve ondernemers en innovatieve ondernemingen. Dit element start met enkele informatieve hoorcolleges waarin een denkstructuur wordt aangereikt voor het werken in thematische groepen van ongeveer 15 deelnemers.

De ondersteunende cursus Methodologie en innoverende richt zich op de toepassing van verworven methodologische kennis en (onderzoeks)vaardigheden. Ook dit element start met enkele hoorcolleges ter opfrissing en verdieping van alle methodologische vakken in hun onderling verband, die in de onderwijsonderdelen daarvoor zijn gegeven. Hoofdvraag is hier: bij welk soort probleem en optiek hoort welke methodische aanpak?

Beide ondersteunende cursussen worden afgerond met een toets (tentamen resp. werkstuk) als voorbereiding op de bachelorthesis.

De bachelorthesis wordt uitgewerkt o.l.v. een tutor in werkgroepen. De thema's worden aangeboden vanuit de diverse mastervarianten en hebben een sterke relatie met de wereld van bedrijven en organisaties. De thema's worden vooraf vastgesteld en waar mogelijk in overleg met een bedrijf.

Over de wetenschappelijke verdieping aan de hand van deze thema's wordt voortdurend onderling gerefereerd (aanwezigheid en participatie op refereerbijeenkomsten zijn verplicht en onderdeel van de beoordeling). Het werken aan groepswerkstukken en de begeleiding daarvan bereidt voor op het schrijven van de bachelorthesis. Hiervoor wordt gewerkt in duo's rond afgebakend onderwerpen die bekend worden gemaakt voordat het semester begint.

Ten slotte bevat het studieprogramma twee keuzevakken, die zijn onderverdeeld in een gebonden keuzevak en een vrij keuzevak.

Praktische informatie

Het programma van semester 3.2 vereist een volledige weekbelasting in de zin van werkuren en aanwezigheid. Uitzonderingen daarop worden niet toegestaan. Actieve participatie met name in het projectwerk, referentiebijeenkomsten, etc. is verplicht.

Voor vragen over semester 3.2 kan je contact opnemen met de semestercoördinator.

Semestercoördinator: Drs. Arnoud van de Ven
Tel. (024) 3613025
e-mail: a.vandeven@fm.ru.nl
kamer: TvA 1.1.42

Semesters Schakelprogramma Bedrijfswetenschappen

Semester 1 Kennismaking met de Bedrijfswetenschappen

Toelichting bij het semesterthema

Het eerste semester van het schakelprogramma heeft als thema Kennismaking met de Bedrijfswetenschappen. Dit thema weerspiegelt de vakken en vormt de rode draad door het semester. In dit kader is het belangrijk dat studenten leren zelfstandig wetenschappelijk onderzoek te doen en een kritische houding leren aannemen tegenover gangbare en modieuze redeneringen. Om deze redenen wordt in dit semester veel aandacht besteed aan het zelf bestuderen van literatuur en het doen van onderzoek. Dit komt met name tot uitdrukking in het project. Tijdens het semester zal kennis worden gemaakt met de academische manier van denken, waarbij duidelijk wordt dat een academicus zich niet mag beperken tot vage en plausibele beweringen: hij/zij moet zijn/haar uitspraken staven met 'harde feiten' en baseren op redeneringen 'waar je geen speld tussen kunt krijgen.'

De cursorische vakken benadrukken de sociaal-organisatorische invalshoek van de opleiding Bedrijfswetenschappen. Strategie, Financieel Economisch Management en Systeemtheorie zijn kenmerkend voor de opleiding en geven inzicht in de wijze waarop je kunt organiseren.

Wordt tijdens de cursussen meer het accent gelegd op de wijze waarop een individueel bedrijf bepaalde doelen kan realiseren of bepaalde problemen kan oplossen, bij het project gaat het voornamelijk om het identificeren en verklaren van ontwikkelingen in een bedrijfstak (een verzameling bedrijven) aan de hand van een analytisch kader. Is de opkomst van internet nu dé verklaring voor de ontwikkelingen in de luchtvaartbranche? En wat is het effect van de toenemende vraag naar biologische producten op de veehouderij? Antwoorden op dit soort vragen zijn voor een individueel bedrijf in de betreffende bedrijfstak van groot belang zijn. Vandaar dat dit soort vragen en de antwoorden daarop belangrijk zijn binnen de bedrijfswetenschappen en aan bod komen bij de kennismaking.

Opbouw semester

Semester 1: Kennismaking met de Bedrijfswetenschappen
Financieel economisch management I
Systeemtheorie
Strategie
Eén van de volgende cursussen (afhankelijk van te kiezen masterspecialisatie): Kennismanagement (KIM) Human resource management en organisational behaviour (SPM) Marketing concepts (Marketing en Strategie) Operationsmanagement en Logistiek (IM en AOV)
Methoden van onderzoek
Statistiek
Project: Kennismaking met de Bedrijfswetenschappen

Beschrijving van de methodologiecursussen en het project

Het methodologieprogramma bestaat uit twee cursussen van 5 ECTS-credits. In de cursus Methoden van onderzoek (schakelprogramma) staat empirisch wetenschappelijk onderzoek centraal. In deze cursus wordt ingegaan op het onderscheid tussen onderzoeks- en interventiemethodologie, het belang van probleemstructurering, doel- en vraagstelling, conceptueel model, kenmerken van onderzoeksdesigns en waarnemingsmethoden, benaderingen van gegevensanalyse en eisen aan rapportage van wetenschappelijk onderzoek. Bovendien wordt aandacht besteed aan belangrijke methodologische vraagstukken van empirisch wetenschappelijk onderzoek. In de cursus statistiek (schakelprogramma) komt de analyse van onderzoeksgegevens, met name bij beschrijvend en verklarend onderzoek, aan de orde.

Bij het project 'Kennismaking met de bedrijfswetenschappen' wordt gebruik gemaakt van deze methodologische kennis. In het project gaat de aandacht uit naar het verwerven van vaardigheden in de toepassing van methodologische kennis en de ontwikkeling van specifiek academische vaardigheden zoals kritisch reflecteren, argumenteren en wetenschappelijke verslaglegging. In het eerste deel van het project doen studenten een literatuuronderzoek in relatie tot het thema "Bedrijfstakontwikkelingen" en ontwikkelen zij een onderzoeksvraagstelling en een conceptueel model. In het tweede deel analyseren zij gegevens uit een bestaand gegevensbestand ter beantwoording van de onderzoeksvraagstelling, waarna zij de bevindingen interpreteren en een rapportage verzorgen.

De cursussen Human Resource Management & Organisational Behaviour, Management Control en Kennismanagement sluiten aan bij het programma in de bacheloropleiding.

Toelating tot het tweede semester

Studenten worden toegelaten tot semester twee van het schakelprogramma indien zij voldoen aan de volgende norm: studenten mogen na deelname aan de herkansingen in semester één niet meer onvoldoende resultaten hebben dan tweemaal het cijfer vijf (5), waarvan slechts één voor een methodologievak. Voorts moet het project en de cursus FEM 1 met voldoende resultaat zijn afgerond.

Semestercoördinatie:

Drs. Ilse Schrijver
Tel. (024) 3615608
e-mail: i.schrijver@fm.ru.nl
kamer: TvA 1.1.32

Drs. Marleen McCardle
Tel. (024) 3611473
e-mail: m.mccardle@fm.ru.nl
kamer: TvA 1.2.19

Semester 2 Organisatie en Innovatie

Toelichting bij het semesterthema

Het tweede semester heeft als thema Organisaties en Innovaties. Dit thema weerspiegelt de rode draad door dit semester en met name het project hierin. Organisaties hebben te maken met een turbulente omgeving en veeleisende stakeholders. Hun omgeving wordt steeds internationaler zowel aan de aanbod- als aan de afzetzijde. Zij hebben te maken met sterke krachten in het maatschappelijk denken over arbeid, zorg en milieu. Zij moeten steeds sneller kunnen reageren op de grillige eisen van consumenten, de wensen van aandeelhouders en de belangen van werknemers. Om aan dit alles te kunnen voldoen zijn effectieve en betrouwbare informatiesystemen nodig.

Organisaties moeten dus voortdurend innoveren. Voor toekomstige Bedrijfswetenschappers is het van belang kritisch en innovatief te kunnen nadenken over problemen van organisaties in relatie tot hun externe omgeving. Dat bepaalt immers mede de innovatiekracht van bedrijven. Om die reden wordt in dit semester veel aandacht besteed aan innovaties in organisaties. Dit komt met name tot uitdrukking in het project.

In het project wordt de koppeling gelegd tussen organisaties en innovatie. Het project vormt de afsluiting van het schakelprogramma en heeft de volgende leerdoelen:

- Het opzetten en uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek op basis van de onderzoekscyclus.
- Het analyseren en verklaren van verschijnselen in organisaties met behulp van wetenschappelijke theorieën, modellen en methoden.
- Het doelgericht rapporteren zowel schriftelijk als mondeling.
- Het zelfstandig en in groepsverband uitvoeren van activiteiten.

In het project “kennismaking met de bedrijfswetenschappen” uit semester 1 heb je geleerd om op basis van een literatuurstudie een goede probleemstelling met bijbehorend conceptueel model op te stellen. In dit project gaan we een stap verder en wordt veel aandacht besteed aan het ontwerpen van een onderzoeksstrategie, het uitvoeren van een empirisch onderzoek en het verwerken en analyseren van de empirische data. Je moet daarbij theorie en praktijk met elkaar verbinden. Het project bereidt je voor op de master die je gaat doen en integreert de vakken die je in semester 1 en 2 hebt gevolgd.

Opbouw semester

Semester 2: Organisatie en innovatie
Sociotechniek
Filosofie
Eén van de volgende cursussen (afhankelijk van te kiezen masterspecialisatie): Financieel economisch management II (Marketing, Strategie en Bedec) Informatie, besluitvorming en macht (KIM) Arbeidsmarkt en arbeidsverhouding (SPM) Organizational behaviour (AOV) Globalising the organisation (IM) Management Control (BEDEC)
Methoden van marktonderzoek Methoden van organisatieverandering Project: Organisatie en innovatie

Toelatingsregeling tot de master

Ook aan het einde van het tweede semester wordt gekeken of je voldoende resultaat hebt behaald om in te mogen stromen in de master. Hiervoor geldt een gelijke regeling als na het eerste semester alleen wordt nu gekeken over het gehele schakelprogramma (incl. de resultaten van het eerste semester). Je dient minimaal voor alle cursussen op twee na een voldoende te hebben gescoord. Maximaal twee cursussen mogen een vijf (5) hebben. Hierbij mag slechts één methodologievak zijn. Beide projecten en FEM 1 moeten voldoende zijn.

Als je niet voldoet aan de norm aan het einde van het schakelprogramma zijn er twee mogelijkheden. Of je besluit om te stoppen met de opleiding of je begint in september 2005 met het vierjarig programma. Je krijgt dan vrijstelling voor de vakken die je in het schakelprogramma hebt behaald.

Semestercoördinatie: Mw. Ir. H.S. Pelle
Kamer TvA 1.1.59
Tel. (024) 3611613
e-mail: h.pelle@fm.ru.nl

Cursusbeschrijvingen Bachelor Bedrijfswetenschappen

Academische Vaardigheden

Cursuscode:	BIN117
Studiejaar:	1
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	BW ECON BESTK POL PLAN SG MMW
Specialisatie:	
Studielast:	6
Tentamenvorm:	werkstuk
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Donkers,H.W.H.A.
Docenten:	Worden nog bekend gemaakt.
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	nee
Doelstellingen:	Het vak Academische Vaardigheden (AV) is gericht op het verwerven en oefenen van een aantal basale wetenschappelijke vaardigheden. Deze zijn nodig om met succes een academische studie aan deze faculteit te doorlopen en om na de studie als academicus in een beroepspraktijk te kunnen functioneren. In de cursus AV gaat het om: - Het primaire proces in de wetenschap - Relevante wetenschappelijke vragen stellen - Relevante, wetenschappelijk verantwoorde informatie verzamelen, zowel mondeling als schriftelijk - Wetenschappelijke informatie verwerken - Wetenschappelijk verantwoorde conclusies trekken, wetenschappelijk verantwoord redeneren en argumenteren - Resultaten van wetenschappelijk onderzoek presenteren, zowel mondeling als schriftelijk.
Cursusbeschrijving:	AV is een praktisch, door opdrachten gestuurd doe-vak met wekelijkse werkgroepbijeenkomsten. De AV-docent treedt ook op als coach/mentor van de studenten in een AV-groep. In de cursus worden algemene academische vaardigheden geoefend aan de hand van vakspecifieke inhouden. Daarom wordt de cursus gegeven in homogene groepen en in vijf varianten (bedrijfswetenschappen, omgevingswetenschappen, politicologie, bestuurskunde en economie).
Literatuur:	Twee syllabi: Handboek Academische Vaardigheden en Cursusboek Academische Vaardigheden (in 5 varianten; let op: koop het cursusboek dat bij jouw opleiding hoort).

Economie van de Managementwetenschappen

Cursuscode:	BCU194
Studiejaar:	1
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	BW ECON BESTK POL PLAN SG MMW
Specialisatie:	

Studielast:	6
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Sent, E.-M
Docenten:	Prof.dr. E-M Sent drs. Ch. van Hooijdonk
Vereiste voorkennis:	geen
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	Na deze cursus beheers je de basisprincipes van de economische wetenschap en de economische taal met betrekking tot deze principes. De verworven vaardigheden ben je in staat toe te passen op concrete beleidsvraagstukken.
Cursusbeschrijving:	De hoorcolleges in deze cursus belichten het object en de denkwijze van de economische wetenschap. Vervolgens gaan ze in op een centraal thema in de economische wetenschap, namelijk het coördinatie-probleem. Hierbij zijn niet alleen de rol van de markt en de overheid (regulering) van belang, maar ook de rol van instituties, organisaties, gewoontes en gedragcodes bij economisch handelen. Meer algemeen valt onder dit thema de vraag of activiteiten beter via de markt (decentraal) of via een hiërarchie (onderneming en instellingen) gecoördineerd kunnen worden. De cursus besteedt met name aandacht aan de verschuiving gedurende de afgelopen decennia richting meer marktgerelateerde arrangementen (zowel op nationaal niveau als binnen instellingen). De cursus eindigt met een aantal illustraties van het belang van de economische wetenschap voor de aanpak van beleidsvraagstukken met betrekking tot onder andere Europese integratie en globalisering van de economie.
Literatuur:	- Geert Woltjer, De economische manier van denken, 2de druk, Bussum 2002, Coutinho, ISBN 90 6283 313 6 - Cock A. Hazeu, Institutionele economie: Een optiek op organisatie- en sturingsvraagstukken, Bussum 2000, Coutinho, ISBN 90 6283 185 0 CIP - Reader

Onderzoeks- en interventiemethodologie

Cursuscode:	BPRA145
Studiejaar:	1
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	BW
Specialisatie:	
Studielast:	6
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen + werkstuk
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Drs. Marleen van de Westelaken
Docenten:	Drs. Marleen McCardle

Drs. Rienk van Marle
Drs. Marleen van de Westelaken

Vereiste voorkennis:

Keuzevak: nee

Doelstellingen: Studenten kunnen:

- de functie van wetenschappelijk onderzoek voor de managementwetenschappen aangeven mede in het licht van het onderscheid tussen onderzoeks- en interventiemethodologie;
- de belangrijkste methodologische stromingen onderscheiden en een relevante uitleg geven aan basisbegrippen in empirisch wetenschappelijk onderzoek;
- in gegeven casuïstiek adequate keuzes maken voor onderdelen van een eenvoudig onderzoeksvoorstel en deze keuzes adequaat beargumenteren.

Cursusbeschrijving: In de cursus worden inzichten opgedaan die de basis vormen voor het kunnen doen van wetenschappelijk verantwoord onderzoek. Naast wetenschapsopvattingen en belangrijke methodologische stromingen in empirisch onderzoek worden basisbegrippen behandeld zoals validiteit en betrouwbaarheid. Ook komen de diverse onderdelen aan bod van de empirische onderzoekscyclus.

Een deel van de te verwerven methodologische inzichten wordt geoefend ten behoeve van het verwerven van vaardigheden, bijvoorbeeld het maken van onderzoeksvraagstellingen c.q. het afleiden van hypothesen, het ontwikkelen van conceptuele modellen, het operationaliseren van te onderzoeken eigenschappen, het selecteren van onderzoeksdesigns, waarnemingsmethoden en analysetechnieken. De cursus bestaat uit hoorcolleges (behandeling theoretische uitgangspunten), werkcolleges (opdrachten bespreken en feedback ontvangen) en zelfstudie.

Literatuur: Syllabus Prof. Dr. J. Vennix (2004)

Inleiding in de Bedrijfswetenschappen

Cursuscode: BIN100a

Studiejaar: 1

Semester/trimester: 1

Opleiding(en): BW

Specialisatie:

Studielaat: 6

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Joosten, H.W.M

Docenten: Dhr. Drs. H.W.M Joosten

Vereiste voorkennis: geen

Keuzevak: nee

Doelstellingen:	Op de Blackboard-pagina van Inleiding in de Bedrijfswetenschappen is alle relevante (en actuele) info over dit vak te vinden, zo ook de doelstellingen.
Cursusbeschrijving:	De Inleiding Bedrijfswetenschappen is, zoals de naam al zegt, een eerste kennismaking met dit brede vakgebied. Doel is studenten vertrouwd te maken met het perspectief van, de (basis)begrippen uit en de toepassing van de bedrijfswetenschap in de praktijk. Aan de orde komen zowel kennis van als denken over de organisatie. Thema's zijn onder andere: perspectieven op de organisatie; structuur, cultuur, ontwerp en verandering van organisaties; organisatie en omgeving; strategisch management, besluitvorming, macht en conflict; communicatie, leiderschap en motivatie in organisaties.
Literatuur:	Daft, Richard L., Management, Thomson South-Western, Ohio, 2003, 6th edition (of later), ISBN 0-03-035138-3

Principles of marketing and strategy

Cursuscode:	BCU289
Studiejaar:	1
Semester/ trimester:	1
Opleiding(en):	BW
Specialisatie:	
Studielaast:	6
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Kok, R.A.W.
Docenten:	Wordt bij aanvang van de cursus bekendgemaakt
Vereiste voorkennis:	Geen
Keuzevak:	nee
Doelstellingen:	De doelstelling van deze cursus is studenten een eerste inzicht te geven in strategisch management, marketing en concurrentie in een internationale omgeving. Dit inzicht concentreert zich op het bewust worden van de afstemming die organisaties zoeken met deze omgeving. Hiervoor wordt aandacht besteed aan kennis over en vaardigheden voor de analyse van externe en de interne omgeving van de organisatie vanuit de gedachte te komen tot een optimale strategieformulering.
Cursusbeschrijving:	De cursus beslaat het thema strategisch management en marketing, in een internationale en concurrerende omgeving. Binnen dit thema wordt de nadruk gelegd op de analyse van de externe omgeving en de interne organisatie vanuit de gedachte dat deze analyse noodzakelijk is voor het formuleren van strategieën. Strategisch management en marketing zijn belangrijke gebieden waarop managers in organisaties beslissingen nemen. Deze beslissingen gaan vooral over de vraag welke rol de organisatie in de omgeving speelt en over de vraag hoe de activiteiten van de organisatie op de omgeving kunnen worden afgestemd. Dit gaat in het bijzonder om de richting

waarin organisaties zich begeven en de manier waarop ze klanten en andere belanghebbenden tevreden stellen in een veld van concurrentie. Het betreft dan organisaties in een nationale, maar ook in een internationale omgeving. Dan kun je denken aan de volgende vragen waar managers bijvoorbeeld in een telefoonbedrijf mee bezig zijn. Hoe moet de volgende generatie mobiele telefoons eruit zien? Aan welke mobiele telefoons hebben consumenten behoefte over vijf jaar? Willen de consumenten in China dezelfde mobiele telefoons als in Nederland? Aan welke wettelijke regelingen moet de straling van mobiele telefoons voldoen? Hoe proberen we onze mobiele telefoons te onderscheiden van die van concurrenten? En nog veel meer vragen. Voor het nemen van beslissingen met betrekking tot die vragen hebben managers informatie nodig. Deze informatie wordt verkregen uit de analyse van gegevens over de externe omgeving, maar ook over de interne organisatie. Bij de externe omgeving kun je bijvoorbeeld denken aan de sociaal-culturele, demografische, economische en politieke (internationale) situatie. Ook betreft het gegevens over de concurrentiekracht van een industrie, kenmerken van concurrenten en psychologische eigenschappen van klanten. Bij de interne organisatie gaat het onder andere om middelen en vermogens die organisaties kunnen aanspreken om klanten concurrerend te bedienen. Wetenschappelijke onderzoekers besteden veel aandacht aan de moeilijke vragen waarvoor managers zich gesteld zien. Ze proberen aan de hand van onderzoek bijvoorbeeld te doorgronden hoe managers een externe omgeving kunnen beschrijven, hoe managers de psychologische eigenschappen van klanten in kaart kunnen brengen en welke beslissingen managers kunnen nemen om succesvol op veranderingen in de omgeving te reageren. Dit zijn maar enkele van de vele vragen waar onderzoekers een antwoord op willen geven. In deze cursus ga je als student aan de slag met dit soort vragen. Je verkrijgt basiskennis over belangrijke begrippen en uitgangspunten binnen strategisch management, marketing en concurrentie in een internationale omgeving. Daarnaast verkrijg je als student kennis en vaardigheden om aan de hand van theoretische modellen en casegegevens uit de managementpraktijk de externe en interne omgeving te beschrijven en analyseren.

De cursus bestaat uit een aantal hoorcolleges aangevuld met een aantal werkcolleges. Tijdens deze werkcolleges zal een praktische uitwerking aan de theorie worden gegeven met behulp van caseopdrachten.

Literatuur: Wordt voor aanvang van de cursus bekendgemaakt.

Filosofie van de Managementwetenschappen

Cursuscode: BIN118
Studiejaar: 1
Semester/trimester: 2

Opleiding(en):	BW ECON BESTK POL PLAN SG MMW
Specialisatie:	
Studielast:	6
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen + werkstuk
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Wissenburg, M.L.J.
Docenten:	Prof. Dr. G.E. Lock en anderen
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	nee
Doelstellingen:	De studenten in staat te stellen een antwoord te geven op o.a. de volgende vragen: Wat is management, in een wereld waar de grenzen tussen publieke en private sferen aan het vervagen zijn, respectievelijk nieuw moeten worden getrokken? Wat zijn de vooronderstellingen van management? Is management kan het 'rationeel' zijn, en in welke betekenis van de term rationaliteit? In hoeverre kan management zelf 'wetenschappelijk' zijn? Welke rol is dan weggelegd voor intuïtie? Heeft de manager een verplichting om rechtvaardigheid na te streven; zo ja, binnen welke institutionele grenzen en volgens welke definitie van deze term? Wat is de relatie tussen management als wetenschap en de praktische taak van management in de real-world?
Cursusbeschrijving:	In de cursus Filosofie komen aan de orde: • Het begrip management en kernbegrippen die van belang zijn bij het 'managen', zoals organisatie, efficiency, werk, waarde, winst, leiderschap, motivatie, stakeholdership, maar ook government, governance, macht, beleid, bestuur, organisatie e.d.; • De manier waarop het idee en de werkelijkheid van management worden weerspiegeld niet alleen in de academische wereld maar ook in de massamedia, de politieke sfeer, de publieke opinie enz.; • Het mogelijke gebruik van specifiek filosofische kennis en technieken in het analyseren van de theorie en praktijk van management; • De toepassing van filosofische kennis en technieken in verband met dringende normatieve kwesties die zich voordoen in de management-praktijk (in de privé- en publieke sectoren), zoals het vaststellen van de criteria voor het bepalen van (korte- en lange-termijn) persoonlijke en organisatorische doelen, loyalty en whistle-blowing, de sociale betrokkenheid van bedrijven, maatschappelijke neveneffecten van ruimtelijk handelen, het probleem van 'vuile handen' etc.; • Algemene kennis over de geschiedenis van de filosofie, en over filosofische en wetenschapstheoretische kernthema's.

- Literatuur:
- M. van Hees, E. de Jonge, L. Nauta, Kernthema's in de Filosofie, Boom 2003 (zelf aan te schaffen).
 - Diverse teksten die via Blackboard ter beschikking zullen worden gesteld.

Project: Bedrijfswetenschappelijke thema's

- Cursuscode: BPRO163
Studiejaar: 1
Semester/trimester: 2
Opleiding(en): BW
Specialisatie:
Studielaast: 6
Tentamenvorm: Werkstuk
Taal: Nederlands
Cursuscoördinator: dr M. Visser
Docenten: Drs. J.P. Groot, dr. M. Visser en anderen
Vereiste voorkennis: Geen
Keuzevak: nee
Doelstellingen: Inzicht verkrijgen in het verschil tussen meetbare variabelen, dimensies en bedrijfswetenschappelijke concepten en het vermogen om te schakelen tussen deze begrippen. Met andere woorden: inzicht in de problematiek van operationaliseren
Ontwerpen van een probleemformulering, uitgewerkt in een doelstelling, vraagstelling en een onderzoeksmodel.
Uitvoeren van een (secundaire) analyse met behulp van SPSS.
Wetenschappelijke rapporteren en formuleren van conclusies en aanbevelingen die afgeleid zijn van en logisch voortvloeien uit de SPSS analyse.
Cursusbeschrijving: Studenten werken een typisch Nijmeegs Bedrijfswetenschappelijk onderwerp uit en rapporteren hierover in een paper. Naast literatuur maakt u daarbij tevens gebruik van statistische gegevens om uw hoofdvraag te beantwoorden. Statistische analyse m.b.v. SPSS vormt naast operationaliseren derhalve een belangrijk onderdeel van dit vak.
Literatuur: Studentenhandleiding

Statistiek

- Cursuscode: BPRA144
Studiejaar: 1
Semester/trimester: 2
Opleiding(en): BW ECON BESTK POL PLAN SG MMW
Specialisatie:
Studielaast: 6
Tentamenvorm: schriftelijk tentamen
Taal: Nederlands
Cursuscoördinator: Jacobs, H.A.G.M.

Docenten:	E. Jacobs C. Visscher
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	nee
Doelstellingen:	Studenten zijn aan het einde van de cursus in staat: • de basiselementen en eenvoudige procedures uit de beschrijvende en verklarende statistiek adequaat toe te passen, mede met behulp van het programma Spss • resultaten van eenvoudige procedures uit de beschrijvende en verklarende statistiek adequaat te interpreteren • keuzes bij het uitvoeren van statistische procedures en de interpretatie van de resultaten adequaat te onderbouwen
Cursusbeschrijving:	In de cursus leren studenten praktisch omgaan met het statistische software programma Spss. De onderwerpen die besproken zijn onder meer: steekproeven, kansen en variabelen, schattingen van kenmerken van een populatie, kruistabel-analyse, correlaties, eenvoudige (multiple) regressie, verschillen in gemiddelden en tijdreeksen
Literatuur:	McClave, J. Y., Benson, P. G. & T. Sincich (2003). Statistiek. Een inleiding voor het hoger onderwijs (achtste editie, tweede druk), Pearson Education/Prentice Hall, ISBN: 90-430-0501-0 Mathijssen, A. & M. te Grotenhuis (2004). Basiscursus Spss (versie 10, 11 en 12). Assen: Van Gorcum. ISBN: 90 232 4049 9

Inleiding in Accounting en Finance

Cursuscode:	BCU189
Studiejaar:	1
Semester/ trimester:	2
Opleiding(en):	BW
Specialisatie:	
Studielast:	6
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Hartmann, F.G.H.
Docenten:	Dr. G. Braam Prof. Dr. F.G.H. Hartmann Drs. R. Minnaar Prof. Dr. W. Verschoor
Vereiste voorkennis:	Geen
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	Studenten kennis bijbrengen en praktisch laten oefenen met technieken en calculaties op het gebied van financiering en accounting. Studenten inzicht geven in de organisatorische en bedrijfseconomische relevantie van deze technieken en van hun toepassingen.
Cursusbeschrijving:	Het vak Inleiding in accounting & finance geeft een grondige inleiding in de organisatorische en bedrijfseconomische betekenis van

instrumenten, technieken en regelgeving op het gebied van accounting en financiering. Accounting betreft het verstrekken van bedrijfseconomische informatie aan belanghebbenden, zowel binnen als buiten de organisatie. Financiering betreft de financiering van organisatieactiviteiten. Dit vak gaat in op de rol en betekenis van de financieel manager op de kapitaalmarkt, alsmede de verschillende vermogensvormen die hierbij ter beschikking staan om investeringen te financieren, zoals aandelenvermogen, obligatieleningen en ingehouden winsten.

Literatuur: J. Zimmermann, Accounting for Decision Making and Control (laatste druk), Irwin, McGraw-Hill, Boston.
Gray, S.J. en B.E. Needles, Financial Accounting, A Global Approach, 1999, Houghton Mifflin Company, Boston.
Ross, Westerfield & Jaffe, Corporate Finance, 7e druk, McGraw-Hill, Irwin.

Organizational behaviour

Cursuscode: BCU290

Studiejaar: 1

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): BW

Specialisatie:

Studielaat: 6

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Nijs, W.F. de

Docenten: prof. dr. W.F de Nijs
drs. A. van der Ven
prof. dr. M.Schoemaker
dr. R. Schouteten

Vereiste voorkennis: geen

Keuzevak: ja

Doelstellingen: Het doel van deze cursus is studenten inzicht geven in de belangrijkste en meest recente theorieën op het gebied van menselijk gedrag in organisaties en hen vertrouwd maken met de belangrijkste praktijken van organisaties om dit gedrag af te stemmen op de doelen van de organisaties

Cursusbeschrijving: Organizational behaviour is altijd al een belangrijk thema geweest, zowel voor managers en adviseurs als voor wetenschappelijke onderzoekers in arbeids en organisatievraagstukken. Maatschappelijke en wetenschappelijke ontwikkelingen in de afgelopen jaren zorgen er voor dat dit thema in een nieuw licht komt te staan . De opkomst van de kenniseconomie, het toenemende belang van de 'menselijke factor' in de concurrentiepositie van organisaties en de noodzaak tot meer klantgericht en dynamisch organiseren stellen hoge eisen aan het

management van personeel en organisatie: er is behoefte aan flexibel inzetbaar personeel en aan vergroting van het innovatievermogen van de organisatie. In dit vak wordt de thematiek van HRM en organizational behaviour belicht vanuit meerdere invalshoeken, waarbij niet alleen recente theorieën worden besproken, maar ook de 'wortels van het vak' aan bod komen. Achtereenvolgens komen de volgende thema's aan bod: de organisatorische context, individuen en teams in de organisatie (o.m. leren, communicatie en motivatie) en organiseren (o.m. organisatieontwikkeling, cultuur, diversiteit, leiderschap en macht). De cursus wordt gegeven in de vorm van hoor-colleges ondersteund met (discussie)opdrachten per thema.

Literatuur: wordt nog bekend gemaakt

Diagnostic methods

Course code: BPRA320
 Year: 2
 Semester/trimester: 1
 Program: BW
 Specialisation:
 ECTS-credits: 5
 Test: written exam + english paper
 Language: English
 Course coordinator: R.van Marle.
 Lecturers: R. van Marle
 O. Pala

Entry level:

Optional course: yes

Objectives: This course introduces you to the system dynamics methodology as a way of analyzing business problems and policies. You will learn to model the structure of businesses from a feedback perspective, analyze the dynamic behavior of business operations, and design policies. You will study systems with multiple feedback effects, long time delays, and nonlinear responses to decisions.

The principal purpose of modeling is to improve your understanding of how an organization's performance is related to its internal structure, the policies it implements, and its external environment (i.e. customers, competitors, and suppliers). During the course, you will build various models to explore strategic issues such as diffusion of technologies or products, market growth, fluctuating inventory levels and production. You will also "play" with a management flight simulator where you will have the chance of managing a company, experience long-term side effects of the decisions you implement, and try to sustain the company.

At the end of this course, you will be able to understand the link between structure and behavior of systems, recognize situations where

feedback and delays have substantial effects on policies implemented, and have the tools to build models of and analyze business problems. You will have the chance to learn how to use a computer simulation software. The assignments will give you experience in developing and testing your intuition as well as your computer simulation modeling skills.

The final grade for this course will be calculated by taking into account: the written exam, course assignments and the final report assignment.

- Literature:
- Reader: Diagnostic Methods
 - Article: Richardson, G.P. 1986. Problems with causal-loop diagrams. System Dynamics Review 2(2): 158-170. (provided through Blackboard)
 - Handout text (provided during the lectures or through Blackboard)

Het primaire proces (integratiemodule)

Cursuscode: BIM314
 Studiejaar: 2
 Semester/trimester: 1
 Opleiding(en): BW
 Specialisatie:
 Studielast: 8
 Tentamenvorm: Werkstuk
 Taal: Nederlands
 Cursuscoördinator: Minnaar, R.A.
 Docenten: Reinald Minnaar
 Rienk van Marle
 Karel Dekker

Vereiste voorkennis: geen

Keuzevak: nee

Doelstellingen:

- Kunnen bestuderen van interne processen van organisaties vanuit verschillende invalshoeken.
- Onderzoeken en beschrijven van het primaire proces van organisaties.
- Vaststellen van knelpunten binnen organisaties op basis van een diagnose van het primaire proces.

Cursusbeschrijving: In deze cursus ga je in een team van vijf personen onderzoek doen naar de interne processen van een eigen gekozen, echte, organisatie. Het uitvoeren van een dergelijk onderzoek vereist toepassing van bijna alle kennis en vaardigheden die in het eerste jaar zijn opgedaan en een integrale toepassing van de kennis uit de cursussen van semester 2.1, te

weten: Management control, Human resource management en organizational behaviour, Operations management en logistiek en Diagnosemethode.

Verder leer je werken in een team en leer je de verschillende rollen die jij en anderen in een team vervullen te onderkennen.

Literatuur: Reader Semester 2.1 Het primaire proces.

Human resource management en organisational behaviour

Cursuscode: BCU202

Studiejaar: 2

Semester/trimester: 1

Opleiding(en): BW

Specialisatie:

Studielast: 4

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Nijs, W.F. de

Docenten: prof. dr. W.F. de Nijs

drs. A. van der Ven

prof. dr. M. Schoemaker

dr. R. Schouteten

Vereiste voorkennis: geen

Keuzevak: ja

Doelstellingen: Het doel van deze cursus is studenten vertrouwd maken met de belangrijkste en meest recente theorieën en analysemodellen op het gebied van menselijk gedrag in arbeidsorganisaties en inzicht geven in de praktijken van organisaties om dit gedrag af te stemmen op de doelen van de organisatie.

Cursusbeschrijving: Human Resource Management (HRM) en organizational behaviour zijn altijd al belangrijke thema's geweest, zowel voor managers en adviseurs als voor wetenschappelijke onderzoekers in arbeids- en organisatievraagstukken. Maatschappelijke en wetenschappelijke ontwikkelingen in de afgelopen jaren plaatsen deze thema's in een nieuw licht. De opkomst van de kenniseconomie, het toenemende belang van de 'menselijke factor' in de concurrentiepositie van organisaties en de noodzaak tot meer klantgericht en dynamisch organiseren stellen hoge eisen aan het management van personeel en organisatie: er is behoefte aan flexibel inzetbaar personeel en aan vergroting van het innovatievermogen van de organisatie. In dit vak wordt de thematiek van HRM en organizational behaviour belicht vanuit meerdere invalshoeken, waarbij niet alleen recente theorieën worden besproken, maar ook de 'wortels van het vak' aan bod komen. Achtereenvolgens komen de volgende thema's aan bod: de organisatorische context, individuen en teams in de organisatie (o.m. leren, communicatie en motivatie) en organiseren (o.m. organisatie-

ontwikkeling, cultuur, diversiteit, leiderschap en macht). De cursus wordt gegeven in de vorm van hoor-colleges ondersteund met (discussie)opdrachten per thema.

Literatuur: Wordt nog bekend gemaakt

Operations management and logistics

Course code: BCU200

Year: 2

Semester/ trimester: 1

Program: BW

Specialisation:

ECTS-credits: 5

Test: written exam

Language: English

Course coordinator: Barbonis,P.A.

Lecturers: Dr P A Barbonis

Entry level: None

Optional course: yes

Objectives: To equip students with a knowledge of the basic principles of operations management, and of logistics by examining the concepts, procedures, methods and technologies used by managers, administrators and employees involved in the operations of any organization, be it a manufacturing, or a service organization, irrespective of it being a profit or non-profit organization.

Description: The course attempts to give an overview of some of the more important issues in the field of operations management and logistics, all within a strategic context. Amongst the topics to be covered are the following: strategy (which serves as a unifying link to the various aspects of operations management and logistics), global operations, service operations, design of goods and services, as also process strategy. Other topics include layout, location, inventory management, materials requirements planning, quality, customer services, physical distribution, and linear programming and or the transportation algorithm of LP. Other topics like simulation and queueing theory could be included. The emphasis in logistics will be on supply chain management issues.

Literature: To be announced

Management control

Cursuscode: BCU204

Studiejaar: 2

Semester/trimester: 1

Opleiding(en): BW

Specialisatie:

Studielaat: 4

Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Hartmann, F.G.H.
Docenten:	Prof. Dr. F.G.H. Hartmann RC Drs. M. van Rinsum Drs. P. Perego
Vereiste voorkennis:	Inleiding Accounting & Finance
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	Studenten kennis bijbrengen en praktisch laten oefenen met technieken en calculaties op het gebied van management accounting en control. Studenten inzicht geven in de organisatorische en bedrijfseconomische relevantie van deze technieken. Studenten bekend maken met de wetenschappelijke literatuur op het gebied van management accounting en control.
Cursusbeschrijving:	Management control als vakgebied bestudeert het gebruik van beheersingsinstrumenten ten behoeve van de motivatie van managers en de sturing van het gedrag van managers. Management accounting verschaft dergelijke instrumenten en ondersteunt de besluitvorming binnen organisaties. In het vak Management Control worden Management Accounting concepten en technieken behandeld tegen de achtergrond van enkele economische organisatie-theorieën. Bij dit vak staat het economische begrip opportunity costs centraal, en daarnaast wordt in het bijzonder ingegaan op de basisthema's planning (decision making) en control en product costing. Het gaat in de colleges zowel om begripsvorming als om de toepassing van management accounting technieken. Specifieke onderwerpen die aan de orde komen liggen op het gebied van kostencalculatiesystemen, beslissingscalculaties, responsibility accounting, transfer pricing, budgettering en prestatiemeting.
Literatuur:	J. Zimmermann, Accounting for Decision Making and Control (laatste druk), Irwin, McGraw-Hill, Boston Reader met aanvullende literatuur.

Group model building en scenario-ontwikkeling (integratiemodule)

Cursuscode:	BIM296
Studiejaar:	2
Semester/trimester:	2
Opleiding(en):	BW
Specialisatie:	
Stuclielast:	4
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen + werkstuk
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	R.van Marle.
Docenten:	R. van Marle
Vereiste voorkennis:	Diagnosemethoden

- Keuzevak: ja
- Cursusbeschrijving: De integratiemodule behorende bij semester 2.2 richt zich op de integratie van de verschillende vakken die aan bod komen in dit semester, zoals Strategie, Informatiekunde en Marketing. In deze integratiemodule besteden wij aandacht aan twee probleemstructureringsmethoden: Group Model Building en Scenario-ontwikkeling. Deze methoden zitten op het snijvlak van de 'harde' (mathematisch, modelmatig) en 'softe' (participatief en strategisch) methoden. Met deze methoden kunnen problemen op dynamische wijze in kaart worden gebracht.
- Binnen de cursus werken studenten aan een case. Daarbij streven zij ernaar om zowel inzicht krijgen in de dynamiek van hun markt als in voor hun organisatie relevante ontwikkelingen in de toekomst. De uitwerking van de caseopdracht in het afsluitende werkstuk telt voor 50% mee in het eindcijfer. De overige 50% wordt bepaald op grond van het afsluitende schriftelijke tentamen.
- Literatuur: - Vennix, J.A.M, 1996, Group Model-Building: facilitating team learning using System Dynamics, Chichester: John Wiley and Sons
- Reader met artikelen

Methoden van marktonderzoek

- Cursuscode: BPRA323
- Studiejaar: 2
- Semester/ trimester: 2
- Opleiding(en): BW
- Specialisatie:
- Studielaat: 5
- Tentamenvorm: schriftelijk tentamen
- Taal: Nederlands
- Cursuscoördinator: V. Peters
- Docenten: V.Peters
E. Jacobs
R. van Marle
- Vereiste voorkennis: Ontwerpen van onderzoek en Beschrijvende en inductieve Statistiek.
- Keuzevak: ja
- Cursusbeschrijving: In de cursus worden methoden van onderzoek en analysetechnieken gekoppeld aan vragen op het gebied van marketing. In de cursus komen aan de orde: de verschillende onderzoeksfasen, onderzoeksdesign, verzamelen en analyseren van gegevens, analysemethoden als factoranalyse en variantieanalyse. Bovendien komen kwalitatieve onderzoeksmethoden aan bod.
- Literatuur: Wordt nog bekend gemaakt

Marketing

Cursuscode: BCU221

Studiejaar: 2

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): BW

Specialisatie:

Studielast: 5

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Engels

Cursuscoördinator: N. Migchels

Docenten:

Vereiste voorkennis:

Keuzevak: ja

Doelstellingen: Introductie in de wondere wereld van de marketing. Kennismaken met de basisbegrippen van marketing als segmentatie, koopgedrag en de marketing mix. Inzicht in de rol van marketing binnen een organisatie en deze leren waarderen.

Cursusbeschrijving: Marketing is het managementproces waarin men zich richt op het winstgevend identificeren, anticiperen en bevredigen van wensen van klanten door op het juiste moment op de juiste plaats tegen een acceptabele prijs het juiste product beschikbaar te hebben. Dit vereist een goed begrip van het gereedschap dat binnen een bedrijf voorhanden is om het aanbod richting de klant te kunnen manipuleren. We hebben het over de marketing mix met vier P's: product, plaats, prijs en promotie. De cursus maakt je hiermee vertrouwd alsook met andere belangrijke concepten binnen het vakgebied. De cursus bestaat uit een aantal hoorcolleges waar de stof in grote lijnen uiteen zal worden gezet. In werkgroepbijeenkomsten ben je bezig met het toepassen van de stof door het maken en bediscussiëren van cases. Literatuur: wordt bekend gemaakt via Blackboard

Informatiemanagement

Cursuscode: BCU294

Studiejaar: 2

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): BW

Specialisatie:

Studielast: 4

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Hoeken, P.P. W.M.

Docenten: Ir. P. Hoeken (p.hoeken@fm.ru.nl) 024 3611261

Drs. E. Philips

- Vereiste voorkennis: Inleiding in de bedrijfswetenschappen, enige kennis van primaire processen en organisatieprincipes, bij voorkeur enig inzicht in de sociotechnische benadering.
- Keuzevak: ja
- Cursusbeschrijving: De docenten presenteren in de bijeenkomsten een aantal modellen en theorieën uit de verplichte literatuur en zij geven de relatie aan met de praktijk. De docenten gaan ervan uit, dat voor het college de betreffende literatuur is bestudeerd en aan de opdracht is gewerkt. Studenten werken in groepen van ongeveer vier studenten aan opdrachten. Via Blackboard of in responsie colleges geven de docenten feedback op de uitwerkingen van de opdrachten.
- Literatuur: D. Boddy, A. Boonstra en G. Kennedy, "Managing Information Systems, an organisational perspective", Pearson Education Ltd., 2002, ISBN 0273 65595 7
Reader Literatuurbundel Informatiekunde (BCU 294)

Project: managementgame

- Cursuscode: BPRO344
- Studiejaar: 2
- Semester/trimester: 2
- Opleiding(en): BW
- Specialisatie:
- Studielaat: 4
- Tentamenvorm: werkstuk
- Taal: Nederlands
- Cursuscoördinator: Peters, V.A.M.
- Docenten: Dr. V.A.M. Peters
Drs. M.H. van de Westelaken
- Vereiste voorkennis: In het managementgame wordt een beroep gedaan op alle kennis die in de vooraangaande semesters aan de orde is geweest.
- Keuzevak: nee
- Doelstellingen: Het managementgame is het afsluitende project van semester 2.2. In het managementgame passen de deelnemers alle kennis en vaardigheden toe die zij in de disciplinaire vakken uit de voorgaande semesters hebben opgedaan. Zij moeten deze kennis en vaardigheden toepassen bij het leiden van een (fictief) bedrijf. Uiteindelijk moeten zij een ondernemingsplan schrijven voor deze onderneming.
- Cursusbeschrijving: Het project bestaat uit een management game over een bedrijf met de illustere naam 'Lumiere'. Het is een levensecht 'game'. Alles wat aan beslissingen genomen moet worden in zo'n bedrijf en alle informatie die je nodig hebt om te managen en strategische beslissingen van het bedrijf te onderbouwen en te sturen, worden in dit spel aangereikt.

Het succes van de bedrijfsvoering tijdens dit managementgame is voor een belangrijk deel gebaseerd op theorieën, concepten en benaderingen die je tijdens de disciplinaire vakken in dit en het vorige semester hebt opgedaan.

Literatuur: geen

Strategie

Cursuscode: BCU218

Studiejaar: 2

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): BW

Specialisatie:

Studielaat: 4

Tentamenvorm: Schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Schrijver, I.D.

Docenten: docenten: Prof. Dr. A. Godfroij, Drs. I. Schrijver

Vereiste voorkennis: n.v.t.

Keuzevak: ja

Doelstellingen: kennis:

* Met eigen woorden correct kunnen weergeven van begrippen, theorieën en zienswijzen op het gebied van strategie

* Overeenkomsten en verschillen beschrijven tussen diverse theorieën Vaardigheden:

* Het kunnen toepassen van vakkennis op praktijksituaties

* Met anderen een debat kunnen voeren over strategische vraagstukken

Deze doelstellingen willen we bereiken door hoorcolleges en vrijwillige opdrachten.

Cursusbeschrijving: Strategisch management omvat drie onderdelen: strategische analyse, strategisch kiezen en implementatie. Deze cursus richt zich met name op de eerste twee onderdelen. De volgende onderwerpen komen in de cursus aan de orde met betrekking tot strategisch management. Wat is strategisch management? Strategisch management richt zich op de koers van de onderneming (of andere organisatie), de plaatsbepaling ten opzichte van actoren in de omgeving en het ontwikkelen van eigenschappen die het succesvol opereren van de organisatie in de toekomst mogelijk maken. Er wordt duidelijk gemaakt wat het verschil en het verband is tussen strategisch management en andere managementgebieden, de bouwstenen van een strategieproces, verschillende situaties waarin strategisch management wordt toegepast, verschillende benaderingen of 'stijlen' en hun voor- en nadelen De omgevingsanalyse richt zich op relevante kenmerken van de bedrijfstak en andere elementen die de aard van de concurrentieverhoudingen bepalen, en op partijen en factoren in de omgeving waar rekening mee

gehouden moet worden. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan het 'corporate governance'-vraagstuk: (invloedsmogelijkheden van belanghebbende partijen in de omgeving) Koersen plaatsbepaling veronderstelt dat zicht bestaat op de sterke en zwakke kanten van de eigen organisatie, en de mogelijkheden binnen concernverband en in samenwerkingsverbanden. Aan de orde komen methoden als hulpbronnenanalyse, competentieanalyse en benchmarking. Strategische alternatieven worden besproken aan de hand van enkele hoofdtypen. Het gaat om kostprijs, toegevoegde waarde, differentiatie en terugtrekking. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen business concern-niveau. Om tot een strategische keuze te kunnen komen moet niet alleen met doelen en mogelijkheden, maar ook met risico's rekening gehouden worden. Er worden enkele methoden besproken om dit te doen.

Literatuur: Wordt later bekend gemaakt via Blackboard

Systeem en organisatieverandering (integratiemodule)

Cursuscode: BIM299

Studiejaar: 3

Semester/trimester: 1

Opleiding(en): BW

Specialisatie:

Studielaast: 4

Tentamenvorm: werkstuk

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: F. van Zanten en M. van de Westelaken.

Docenten: Karel Dekker, Paul Hendriks, Paul Hoeken, Marc van Hooft, en anderen

Vereiste voorkennis:

Keuzevak: nee

Cursusbeschrijving: In de integratiemodule werken studenten in groepen aan opdrachten die zijn ontleend aan de stof van het cursorisch onderwijs (Kennismanagement, Sociotechniek, Systeemtheorie en Methoden van Organisatieverandering). Integratie van de verschillende inzichten is een belangrijk aandachtspunt. Studenten werken de opdrachten uit in een portfolio, aan de hand waarvan hun werk beoordeeld wordt. In dit portfolio wordt ook specifiek aandacht besteed aan reflectie op het leerproces in de bijeenkomsten en op de opdrachten.

Literatuur: Systeem en Organisatieverandering semester 3.1, studentenhandleiding semester en integratievak

Methoden van organisatieverandering

Cursuscode: BPRA325

Studiejaar: 3

Semester/trimester: 1

Opleiding(en):	BW
Specialisatie:	
Studielast:	5
Tentamenvorm:	werkstuk
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	M. v.d. Westelaken
Docenten:	M. v.d. Westelaken
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	ja
Cursusbeschrijving:	De cursus Methoden van Organisatieverandering bouwt voort op voorgaande interventiemethoden-cursussen. Inhoudselementen uit al deze cursussen worden als input meegenomen en zullen worden aangevuld en uitgebreid met methoden en technieken die bruikbaar zijn tijdens het ontwikkelen en uitvoeren van veranderingstrajecten. Doelstelling van die cursus is het ontwikkelen van veranderkennis en -vaardigheden. Er wordt geoefend met een veranderkundige benadering van ontwerpvragestukken. Het biedt in dit opzicht een gereedschapskist die tools levert voor de andere vakken in het semester.
Literatuur:	Reader Methoden van Organisatieverandering

Project: Systeem en organisatieverandering

Cursuscode:	BPRO348
Studiejaar:	3
Semester	
trimester:	1
Opleiding(en):	BW
Specialisatie:	
Studielast:	4
Tentamenvorm:	werkstuk (herkansing is schriftelijk)
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	drs. F. van Zanten.
Docenten:	drs. M.H. van de Westelaken drs. F. van Zanten
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	nee
Cursusbeschrijving:	In het project doorlopen studenten aan de hand van een papieren case de interventiecyclus: zij maken een diagnose van de -al dan niet structuurgebonden- problemen van het casebedrijf. Vervolgens ontwerpen ze een nieuwe organisatiestructuur en ten slotte ontwikkelen ze een interventiestrategie met advies aan de directie. Dit alles gebaseerd op de geïntegreerde kennis uit de cursorische vakken (Kennismanagement, Sociotechniek, Systeemtheorie en Methoden van Organisatieverandering).
Literatuur:	Reader

Sociotechniek

Cursuscode:	BCU242
Studiejaar:	3
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	BW
Specialisatie:	
Studielast:	5
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Prof. dr. ir. P. van Amelsvoort
Docenten:	
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	ja
Cursusbeschrijving:	De sociotechnische benadering van organisatieproblemen is een belangrijk onderdeel van het profiel van bedrijfswetenschappen. Daarom is het vak Sociotechniek verplicht voor alle studenten van bedrijfswetenschappen. De sociotechniek combineert op voorbeeldige wijze theoretische beschouwingen over de aard van organisaties en organisatieproblemen met praktische regels voor de inrichting van organisaties. Studie van de sociotechniek biedt daarom ook een goede basis voor een kritische beoordeling van de waarde en bruikbaarheid van alternatieve benaderingen van organisatie-ontwerp. In de cursus wordt een kort overzicht gegeven van de historische ontwikkelingen van deze benaderingen en de wijze waarop hij in Nederland is uitgewerkt. Daarna worden de sociotechnische theorie en concepten met betrekking tot het ontwerpen van organisaties uiteengezet. In de masterspecialisatie Analyse, Ontwerp & Verandering van organisaties (AOV) staat deze problematiek van het ontwerpen van organisaties volgens sociotechnische en andere methoden centraal.
Literatuur:	wordt nog bekend gemaakt

Kennismanagement

Cursuscode:	BCU 244
Studiejaar:	3
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	BW
Specialisatie:	
Studielast:	4
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen + opdracht
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	dr. P. Hendriks
Docenten:	dr. P. Hendriks
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	De cursus heeft tot doel inzicht te verschaffen in de betekenis van

kennismanagement voor organisaties alsmede inzicht in de verschillende soorten mogelijke maatregelen in het kader van kennismanagement. Na afloop van de cursus moet je een overzicht hebben van de onderwerpen die in kennismanagementdebatten aan de orde komen; je moet in staat zijn zelfstandig wetenschappelijke teksten op het terrein van kennismanagement te kunnen verwerken en plaatsen; je moet kunnen beoordelen wanneer, waarom en hoe kennismanagement relevant is in de concrete situatie van een bedrijf; je moet aanzetten kunnen geven voor het schrijven van een kennisplan voor een organisatie; en je moet deel kunnen nemen in multidisciplinaire projectgroepen in bedrijven die zich bezighouden met opzet en uitvoering van kennismanagement.

Cursusbeschrijving: De betekenis van kennis voor organisaties is altijd groot geweest. Aan het eind van de 19-de eeuw merkte de econoom Marshall al op dat “Knowledge is our most powerful engine of production”. Zonder kennis geen productie, of dat nu productie van goederen of diensten is. In het postindustriële tijdperk waar we nu in leven, waarin meer dan 80% van het BNP van een land als Nederland afkomstig is uit de dienstensector, is die betekenis groter dan ooit tevoren. Wil je een goed begrip kunnen kweken van de organisatorische betekenis van kennis, dan heb je een kennisperspectief op organisaties nodig, ofwel een ‘knowledge-based view’ van organisaties. Twee centrale begrippen in zo’n perspectief zijn ‘organisatorische kennis’ en ‘management’. Het meest kenmerkende van alle kennis, en dus ook van organisatorische kennis, is dat kennis iets dynamisch is en in veel gevallen alleen als kennis gezien zal worden indien deze voortdurend vernieuwd wordt. Het begrip van management zal dienen aan te sluiten op de vraag wat een organisatie wel en niet moet doen om te bevorderen dat individuen en groepen leren. Daarbij staat centraal dat die individuen en groepen op een dusdanige manier leren dat het niet alleen in hun eigen belang is maar ook in dat van de organisatie in bredere zin. De cursus werkt het begrip ‘organisatorische kennis’ uit rondom aspecten van ‘leren in organisaties’. Het koppelt daaraan vraagstukken van management door te kijken hoe het tot stand komt van dat leren gestimuleerd kan worden door maatregelen te treffen die de kennisprocessen kennis delen, kennis behouden, kennis ontwikkelen en kennis toepassen bevorderen.

Literatuur: Weggeman, M. C. D. P. (2000). Kennismanagement: de praktijk. Schiedam: Scriptum. (ISBN 90-5594-180-8).
Reader Kennismanagement.

Systeemtheorie

Cursuscode: BCU243
Studiejaar: 3
Semester/trimester: 1
Opleiding(en): BW

Specialisatie:
 Studielast: 4
 Tentamenvorm: schriftelijk tentamen
 Taal: Nederlands
 Cursuscoördinator: D. Vriens
 Docenten: dr. D. Vriens
 Vereiste voorkennis:
 Keuzevak: ja
 Cursusbeschrijving: In deze cursus wordt de systeemtheorie toegepast op het probleem van het herontwerpen en veranderen van organisaties. Met behulp van de cybernetica, zoals ontwikkeld door Ashby, worden algemene begrippen en inzichten van de systeemtheorie uitgelegd. Daarna worden verschillende toepassingen daarvan behandeld.
 Literatuur: Reader

Arbeidsmarkt en arbeidsverhoudingen

Cursuscode: BCU227
 Studiejaar: 3
 Semester/trimester: 2
 Opleiding(en): BW
 Specialisatie:
 Studielast: 4
 Tentamenvorm: schriftelijk tentamen
 Taal: Nederlands
 Cursuscoördinator: Delsen,L.W.M.
 Docenten: Dr. L. Delsen en dr. H. Slomp
 Vereiste voorkennis: Geen
 Keuzevak: ja
 Doelstellingen: - inzicht in de disciplinaire en interdisciplinaire theoretische kaders op het gebied van arbeidsmarkt en arbeidsverhoudingen.
 - inzicht in de belangrijkste verschijnselen en ontwikkelingen op het gebied van arbeidsmarkt en arbeidsverhoudingen in
 Cursusbeschrijving: Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en in de arbeidsverhoudingen vormen twee belangrijke onderdelen van de omgevingscontext"" voor de praktijk van het personeelsmanagement. De arbeidsmarkt bepaald strategische keuzen en mogelijkheden op het gebied van rekrutering, planning en ontwikkeling van het personeel in de organisatie. Arbeidsverhoudingen bepalen hoe de relatie tussen werkgever en werknemer in de onderneming vorm en inhoud kan worden gegeven. In deze cursus worden de belangrijkste ontwikkelingen en verschijnselen behandeld op het gebied van arbeidsmarkten en arbeidsverhoudingen. De nadruk ligt op Nederland en op Europa. Van Nederland wordt eerst het overlegstelsel in het algemeen behandeld, aan de hand van een Nederlandstalig overzichtswerk. Daarna wordt het veelbesproken ""poldermodel"" uitvoerig behandeld aan de hand van een boek dat daar

helemaal aan gewijd is. Besproken wordt onder meer in hoeverre er een achteruitgang is van de overlegtraditie in de richting van een economie met minder ruimte voor samenwerking tussen werkgevers en vakbeweging en meer oog voor de belangen van aandeelhouders. Het Nederlandse stelsel van arbeidsverhoudingen wordt vergeleken met dat in andere Europese landen. Dat gebeurt aan de hand van een Engelstalige inleiding in de Europese arbeidsverhoudingen. Nederland wordt daarin gerekend tot de Noord Europese overlegstelsels. Bovendien wordt aandacht besteed aan de Europese Unie. Welke invloed heeft die op de nationale arbeidsmarkten en - arbeidsverhoudingen in de lidstaten. Is er al sprake van een Europees stelsel van arbeidsverhoudingen en van een Europese arbeidsmarkt?

- Literatuur: L.A.G Nagelkerke en W.F. de Nijs, Regels rond Arbeid: Arbeidsverhoudingen in Nederland en op het niveau van de Europese Unie. Derde druk. Groningen: Martinus Nijhoff, 2001. Dit boek behoeft alleen globaal doorgenomen te worden.
- Delsen, Exit Poldermodel? Sociaal-economische ontwikkelingen in Nederland. Tweede druk. Assen: Van Gorcum, 2001.
- H. Slomp, Between Bargaining and Politics: An Introduction to European Labor Relations, Westport, CT: Greenwood, 1998.

Financieel-economisch management II

- Cursuscode: BCU261
- Studiejaar: 3
- Semester/trimester: 2
- Opleiding(en): BW
- Specialisatie:
- Studielaast: 4
- Tentamenvorm: schriftelijk tentamen
- Taal: Nederlands
- Cursuscoördinator: Welten,T.P.M.
- Docenten: Drs. T.P.M. Welten
- Vereiste: Financieel-economisch management I/Boekhouden
- voorkennis: Accounting principles I/Accounting principles II
- Keuzevak: nee
- Doelstellingen: Het (financieel-economisch) presteren van een organisatie kunnen beoordelen vanuit een integrale, multidisciplinaire visie
- Cursusbeschrijving: In deze cursus wordt vanuit een integrale optiek aandacht besteed aan de (verdere verdieping van) de onderdelen kosten, opbrengsten, performance- en resultaatbepaling (management accounting & control en financial accounting) en financiering (finance), de samenhang tussen deze onderdelen, alsmede de relatie met relevante aspecten uit het vakgebied strategie, marketing en distributie (SMD). De invulling van FEM II vindt zowel plaats vanuit accounting perspectief als vanuit economisch perspectief. De stof van de cursus bestaat uit de volgende

thema's:

- van strategie naar management control en van management control naar masterbudget,
 - van masterbudget naar kosten- en opbrengstencalculaties,
 - kostenallocatie en verschillenanalyse,
 - beslissingscalculaties,
 - treasurymanagement,
 - budgettering,
 - financiële analyse, in het bijzonder van de externe financiële jaarrekening,
 - integraal financieel-economisch management
- Literatuur:
- Reader FEM II
 - Literatuurbundel FEM II

Informatie, besluitvorming en macht

Cursuscode: BCU260

Studiejaar: 3

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): BW

Specialisatie:

Studielaat: 4

Tentamenvorm: werkstuk

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Prakken,B.

Docenten: Prof. dr. B. Prakken (coördinator)
Prof. dr. R.E.C.M. van der Heijden

Vereiste voorkennis: geen

Keuzevak: ja

Doelstellingen: Problematiseren van informatie als fenomeen om invloed uit te oefenen binnen organisaties i.p.v. een technisch fenomeen

Cursusbeschrijving: Traditioneel wordt informatie doorgaans als een technisch/neutraal verschijnsel beschouwd, waarbij het de bedoeling van participanten in een besluitvormingsproces zou zijn elkaar te informeren en activiteiten te coördineren. Wanneer mensen informatie uitwisselen is er echter sprake van onbewuste en bewuste beïnvloeding van anderen. Onbewuste beïnvloeding treedt op doordat het menselijk waarnemingsvermogen selectief werkt vanwege de aanwezigheid van fysieke en mentale filters. Bewuste beïnvloeding betekent dat informatie kan worden gebruikt om bij anderen bepaalde gedragsuitingen tot stand te brengen met het oog op de realisatie van de eigen doeleinden. In dat verband speelt macht een belangrijke rol. Daarnaast wordt aandacht besteed aan het management van ICT-projecten om de slaagkans daarvan te vergroten.

- Literatuur:
- Prakken, B., Informatie en de besturing van organisaties; een bedrijfskundige aanpak van informatievraagstukken, Assen, 1997
 - Prakken, B., 'Balanced scorecards en investeringen in ICT; de methode ICTEM', Accounting, 107e jaargang, sept. 2003, no. 9,

Innoverende organisaties (integratiemodule)

- Cursuscode: BIM320
Studiejaar: 3
Semester/trimester: 2
Opleiding(en): BW
Specialisatie:
Studielast: 3
Tentamenvorm: schriftelijk tentamen
Taal: Nederlands
Cursuscoördinator: Lekkerkerk, L.J.
Docenten: nog te bepalen
Vereiste voorkennis:
Keuzevak: nee
Doelstellingen: Vanuit het perspectief van het management van (technologische) innovatie door organisaties kennis aanreiken over het innovatieproces in brede zin.
De innovatierol van enkele reeds bekende functies als marketing en strategie komt ook aan de orde.
Cursusbeschrijving: Gedurende het eerste deel van het semester zijn er hoorcolleges ter ondersteuning van de zelfstudie van de verplichte literatuur.
Literatuur: nog te bepalen (zie tzt Blackboard)

Methodologie en innoverende organisaties

- Cursuscode: BPRA341
Studiejaar: 3
Semester/trimester: 2
Opleiding(en): BW
Specialisatie:
Studielast: 3
Tentamenvorm: werkstuk
Taal: Nederlands
Cursuscoördinator: R. van Marle
Docenten: Wordt nog bekend gemaakt
Vereiste voorkennis:
Keuzevak: nee
Doelstellingen: Ondersteuning bieden aan studenten bij het opzetten, uitvoeren en verwerken van hun onderzoek in het kader van de bachelor thesis. Dit in de vorm van een aantal inleidende hoorcolleges om de aanwezige

voorkennis op te frissen, in de vorm van individuele feedback via blackboard en in de vorm van ondersteunende workshops op aanvraag van studenten of docenten.

Literatuur: geen nieuwe literatuur (wel alle literatuur uit voorgaande methodologiecursussen)

Project en Bachelorthesis BW

Cursuscode: BPRO354

Studiejaar: 3

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): BW

Specialisatie:

Studielaat: 16

Tentamenvorm: werkstuk

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: A. van de Ven

Docenten: Wordt nog bekend gemaakt

Vereiste voorkennis: propedeuse. In de bachelorthesis wordt alle kennis uit voorafgaande semesters gecombineerd in een wetenschappelijk onderzoek. Het is daarom de bedoeling dat je de vakken uit semesters 2.1, 2.2 en 3.1 hebt afgerond

Keuzevak: nee

Doelstellingen: Doelstellingen van semester 3.2

Het programma heeft onder de noemer ‘Innoverende organisaties’ als doel om inzicht te geven in de vele aspecten die innovatie omvat. Met al deze aspecten kan worden gewerkt bij het voorbereiden en schrijven van de bachelor thesis. Studenten worden verondersteld tijdens dit proces niet passief te absorberen maar actief te participeren in hun eigen leerproces. Daarom zal een aanzienlijk deel van het programma plaats vinden in werkgroepen van ongeveer 16 studenten onder begeleiding van een inhoudelijk docent.

In semester 3.2 doceren de docenten niet alleen, ze faciliteren en adviseren vooral. Het contact met bedrijven kan van belang tijdens de voorbereiding van de bachelor thesis om gegevens voor het onderzoek te verkrijgen. Op verschillende manieren zal u in deze cursus kennis kunnen maken met ondernemingsactiviteiten buiten de universiteit, namelijk door een bedrijfsbezoek of het bestuderen van relevante documenten. Kortom: de integratie van wetenschappelijk denken en van onderzoeksactiviteiten gericht op het bedrijfsleven, staat in dit onderwijsdeel centraal.

Cursusbeschrijving: Het element “bachelorthesis” van het programma bestaat geheel uit het opstarten en realiseren van de thesis. Als toetsingscriteria gelden daarvoor: het via zelfstandig werken in duo's blijk gegeven van materiekennis, kritisch reflexief vermogen, methodologische kennis en de toepassing daarvan in een onderzoeksmodel en van zelfstandige

vaardigheden via een op wetenschappelijke (gestructureerd, controleerbaar, generaliseerbaar) wijze gepresenteerde eindverhandeling onder afgebakende begeleiding. Daarmee geeft de bachelor blijk van zowel vakspecifieke bekwaamheden (analyse van complexe problemen van de besturing van organisaties, ontwerpen van adequate oplossingen, etc.) alsook van generieke bekwaamheden die betrekking hebben op vakinhoudelijke thema's (kritische reflectie, bijdrage aan en doorgroei als professional in het vakgebied van de bedrijfswetenschap). De beoordeling van de bachelor thesis vindt plaats door de docent die de werkgroepen begeleidt. Zij zullen hiervoor de bachelor thesis van elk duo beoordelen met een cijfer. De inleverdatum van de bachelor thesis is uiterlijk vrijdag 18 juni (voor 12 uur). Indien de bachelor thesis onvoldoende wordt bevonden moet de verbeterde versie uiterlijk 9 juli (voor 12 uur) worden ingeleverd bij uw begeleidend docent. In het cijfer kan de docent ook de participatie van de individuele student meenemen. Aanwezigheid in de werkgroepen is verplicht en bij afwezigheid zal door de docent van geval tot geval worden besloten of een sanctie op zijn plaats is.

Literatuur: Per werkgroep wordt de literatuur vastgesteld.

Cursusbeschrijvingen Schakelprogramma Bedrijfswetenschappen

Financieel Economisch Management 1 (schakelprogramma)

Cursuscode:	BOV02
Studiejaar:	0
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	BW
Specialisatie:	SCHAKBW
Studielast:	4
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Dijksma
Docenten:	Prof. Dr. J. Dijksma Drs. T. Welten
Vereiste voorkennis:	Kennis van financiering en accounting op HBO niveau
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	Studenten kennis bijbrengen en praktisch laten oefenen met technieken en calculaties op het gebied van financiering en accounting. Studenten inzicht geven in de organisatorische en bedrijfseconomische relevantie van deze technieken. Het overbruggen van de kennis op HBO-niveau en de kennis die benodigd is op succesvol een wetenschappelijke masteropleiding op dit vakgebied te volbrengen.
Cursusbeschrijving:	Het vak FEM 1 biedt een (verdere) verkenning van de organisatorische en bedrijfseconomische betekenis van instrumenten, technieken en regelgeving op het gebied van accounting en financiering. Accounting betreft het verstrekken van bedrijfseconomische informatie aan belanghebbenden, zowel binnen als buiten de organisatie en dit vak gaat in op de overeenkomsten en verschillen intussen financial accounting, management accounting en management control. Financiering betreft de manier waarop organisaties hun activiteiten financieren en de werking van de markt voor financiering van deze activiteiten. Naast het verschaffen van praktische kennis gaat het in dit vak vooral ook om het benutten van wetenschappelijke inzichten.
Literatuur:	Reader met praktische en wetenschappelijke literatuur.

Marketing concepts (schakelprogramma)

Cursuscode:	BOV15
Studiejaar:	0
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	BW
Specialisatie:	SCHAKBW
Studielast:	4
Tentamenvorm:	werkstuk
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Dekker, K.J.
Docenten:	Prof.dr. E.J. Nijssen

Ir. K. J. Dekker

Vereiste voorkennis:

Keuzevak: nee

Doelstellingen: Het doel van de cursus Marketing Concepts is om uw marketing vaardigheden te vergroten en uw kennis uit uw marketing vooropleiding te verdiepen. U leert omgaan met concepten, modellen en theorieën die behulpzaam kunnen zijn bij het oplossen van strategische marketingvraagstukken in bedrijven. Deze cursus richt zich dus niet zozeer op de vaardigheid van het maken van een (strategisch) marketing plan zelf, maar meer op algemene academische vaardigheden. U oefent als het ware om in de Masterfase de marketing-wetenschap te kunnen “bedrijven”.

Cursusbeschrijving: In drie rondes leert u al doende een paper te schrijven samen met twee of drie andere studenten. Bij het laatste paper bestaat enige keuzemogelijkheid en dient ook zelf literatuur gezocht en bestudeerd te worden. Het laatste paper dient individueel en schriftelijk verdedigd te worden door een afsluitende toets.

Literatuur: Reader Marketing Concepts plus aanvullende literatuur in de vorm van selecties van artikelen.

Methoden van onderzoek (schakelprogramma)

Cursuscode: BOV04

Studiejaar: 0

Semester/trimester: 1

Opleiding(en): BW

Specialisatie: SCHAKBW

Studielast: 5

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: McCardle-Keurentjes,M.H.F.

Docenten: Prof. Dr. J. Vennix

Dr. E. Rouwette

Drs. M. McCardle

Vereiste voorkennis:

Keuzevak: nee

Doelstellingen: Studenten kunnen:

- de functie van wetenschappelijk onderzoek voor de managementwetenschappen aangeven mede in het licht van het onderscheid tussen onderzoeks- en interventiemethodologie;
- de belangrijkste methodologische stromingen onderscheiden en een relevante uitleg geven aan basisbegrippen in empirisch wetenschappelijk onderzoek;
- in gegeven casuïstiek adequate keuzes maken voor onderdelen van een eenvoudig onderzoeksvoorstel en deze keuzes adequaat beargumenteren.

Cursusbeschrijving: In de cursus worden inzichten opgedaan die de basis vormen voor het kunnen doen van wetenschappelijk verantwoord onderzoek. Naast wetenschapsopvattingen en belangrijke methodologische stromingen in empirisch onderzoek worden basisbegrippen behandeld zoals validiteit en betrouwbaarheid. Ook komen de diverse onderdelen aan bod van de empirische onderzoekscyclus.

Een deel van de te verwerven methodologische inzichten wordt geoefend ten behoeve van het verwerven van vaardigheden, bijvoorbeeld het maken van onderzoeksvraagstellingen c.q. het afleiden van hypothesen, het ontwikkelen van conceptuele modellen, het operationaliseren van te onderzoeken eigenschappen, het selecteren van onderzoeksdesigns, waarnemingsmethoden en analysetechnieken.

De cursus bestaat uit hoorcolleges (behandeling theoretische uitgangspunten), werkcolleges (opdrachten bespreken en feedback ontvangen) en zelfstudie.

Literatuur: Syllabus Prof. Dr. J. Vennix (2004)

Operations management and Logistics (schakelprogramma)

Cursuscode: BOV 14

Zie voor cursusbeschrijving onder de cursusbeschrijvingen Bachelor Bedrijfswetenschappen

Project: kennismaking met de Bedrijfswetenschappen (schakelprogramma)

Cursuscode: BOV 21

Studiejaar: 0

Semester/trimester: 1

Opleiding(en): BW

Specialisatie: SCHAKBW

Studielast: 4

Tentamenvorm: werkstuk

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Schrijver, I.D.

Docenten: Drs. M. McCardle, Drs. I. Schrijver (cursuscoördinatoren)

Diverse projectdocenten

Vereiste voorkennis: Geen

Keuzevak: nee

Doelstellingen: Kennis

1. Kennis verwerven op het gebied van het vakgebied methodologie.
2. Kennis verwerven op het gebied van theorieën op bedrijfstakniveau.
Vaardigheden
1. Methoden van wetenschappelijk onderzoek toepassen in een concreet onderzoek waarvan in een werkstuk verslag wordt gedaan.
2. Bedrijfskundige kennis toepassen in een concreet onderzoek vraagstuk dat betrekking heeft op bedrijfstakontwikkelingen.
3. Oefenen met het combineren en integreren van kennis en

vaardigheden die tijdens het eerste semester van het overbruggingsjaar zijn opgedaan.

4. Op toegankelijk en gestructureerde wijze verslag uitbrengen van onderzoeksactiviteiten.

5. Kritisch reflecteren op bestaande theorieën en eigen onderzoeksactiviteiten en -producten

Cursusbeschrijving: Binnen het thema Kennismaking met de Bedrijfswetenschappen is gekozen voor een verdieping in bedrijfstakontwikkelingen, want kennis van en inzicht in de omgeving van een organisatie is onontbeerlijk voor het ontwerpen en uitvoeren en evalueren van organisatiebeleid. Deze omgeving komt bij uitstek tot uitdrukking in de bedrijfstak waarin organisaties opereren. De omgeving van een organisatie is zeer complex, het systeem kent vele partijen, met verschillende functies. Het systeem is tevens zeer dynamisch, er is sprake van voortdurende verandering van betrekkingen tussen de diverse partijen. Een goed inzicht in de dynamiek van de bedrijfstak(ken) waarin een onderneming actief is of zou willen zijn, is een vereiste voor strategisch beleid van een organisatie. Kansen en bedreigingen, voortvloeiend uit de omgevingsdynamiek, zijn immers van invloed op de (financiële) resultaten van de organisatie.

Over de kansen en bedreigingen worden in de praktijk en in de literatuur allerlei uitspraken gedaan. Bij het project wordt een kritische houding ten aanzien van dergelijke verklaringen en modellen gestimuleerd, vanuit de vraag: 'Is dat eigenlijk wel zo?'

Het project 'Kennismaking met de Bedrijfswetenschappen' is zo opgezet dat studenten in groepen op basis van eigen onderzoek antwoord geven op een zelf gekozen vraag. Er wordt met andere woorden geappelleerd aan de nieuwsgierigheid van studenten. De aangereikte literatuur beperkt zich tot basisgereedschap voor het doen van bedrijfstakonderzoek; afhankelijk van de gekozen beschrijvende of verklarende vraagstelling en het daarbij behorende analytische kader en van de bedrijfstak die aan de hand van deze vraagstelling wordt onderzocht, zal aanvullende literatuur verzameld moeten worden

Literatuur: Literatuur:

Studentenhandleiding 'Kennismaking met de Bedrijfswetenschappen, een verdieping in bedrijfstakontwikkelingen, 2004

Statistiek (schakelprogramma)

Cursuscode: BOV 07
Studiejaar: 0
Semester/trimester: 1
Opleiding(en): BW
Specialisatie: SCHAKBW
Studielast: 5
Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands
 Cursuscoördinator: Jacobs, H.A.G.M.
 Docenten: E. Jacobs
 C. Visscher

Vereiste voorkennis:

Keuzevak: ja

Doelstellingen: Studenten zijn aan het einde van de cursus in staat:

- de basiselementen en eenvoudige procedures uit de beschrijvende en verklarende statistiek adequaat toe te passen, mede met behulp van het programma Spss
- resultaten van eenvoudige procedures uit de beschrijvende en verklarende statistiek adequaat te interpreteren
- keuzes bij het uitvoeren van statistische procedures en de interpretatie van de resultaten adequaat te onderbouwen

Cursusbeschrijving: In de cursus leren studenten praktisch omgaan met het statistische software programma Spss. De onderwerpen die besproken zijn onder meer:

- steekproeven, kansen en variabelen, schattingen van kenmerken van een populatie, kruistabelanalyse, correlaties, eenvoudige (multiële) regressie, verschillen in gemiddelden en tijdreeksen

Literatuur:

- McClave, J. Y., Benson, P. G. & T. Sincich (2003). Statistiek. Een inleiding voor het hoger onderwijs (achtste editie, tweede druk), Pearson Educatiaon/Prentice Hall, ISBN: 90-430-0501-0
- Mathijssen, A. & M. te Grotenhuis (2004). Basiscursus Spss (versie 10, 11 en 12). Assen: Van Gorcum. ISBN: 90 232 4049 9

Strategie (schakelprogramma)

Cursuscode: BOV 08
 Studiejaar: 0
 Semester/trimester: 1
 Opleiding(en): BW
 Specialisatie: SCHAKBW
 Studielast: 4
 Tentamenvorm: schriftelijk tentamen
 Taal: Nederlands
 Cursuscoördinator: Schrijver, I.D.
 Docenten: Prof. Dr. A. Godfroij, Drs. I. Schrijver

Vereiste voorkennis: nvt

Keuzevak: ja

Doelstellingen: kennis

- Met eigen woorden correct kunnen weergeven van begrippen, theorieën en zienswijzen op het gebied van strategie
- Overeenkomsten en verschillen beschrijven tussen diverse theorieën

Vaardigheden

- Het kunnen toepassen van vakkennis op praktijksituaties
- Met anderen een debat kunnen voeren over strategische vraagstukken

Deze doelstellingen willen we bereiken door hoorcolleges en vrijwillige opdrachten.

Cursusbeschrijving: Strategisch management omvat drie onderdelen: strategische analyse, strategisch kiezen en implementatie. Deze cursus richt zich met name op de eerste twee onderdelen. De volgende onderwerpen komen in de cursus aan de orde met betrekking tot strategisch management. Wat is strategisch management? Strategisch management richt zich op de koers van de onderneming (of andere organisatie), de plaatsbepaling ten opzichte van actoren in de omgeving en het ontwikkelen van eigenschappen die het succesvol opereren van de organisatie in de toekomst mogelijk maken. Er wordt duidelijk gemaakt wat het verschil en het verband is tussen strategisch management en andere managementgebieden, de bouwstenen van een strategieproces, verschillende situaties waarin strategisch management wordt toegepast, verschillende benaderingen of 'stijlen' en hun voor- en nadelen. De omgevingsanalyse richt zich op relevante kenmerken van de bedrijfstak en andere elementen die de aard van de concurrentieverhoudingen bepalen, en op partijen en factoren in de omgeving waar rekening mee gehouden moet worden. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan het 'corporate governance'-vraagstuk: (invloedsmogelijkheden van belanghebbende partijen in de omgeving) Koersen plaatsbepaling veronderstelt dat zicht bestaat op de sterke en zwakke kanten van de eigen organisatie, en de mogelijkheden binnen concernverband en in samenwerkingsverbanden. Aan de orde komen methoden als hulpbronnen-analyse, competentie-analyse en benchmarking. Strategische alternatieven worden besproken aan de hand van enkele hoofdtypen. Het gaat om kostprijs, toegevoegde waarde, differentiatie en terugtrekking. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen business concern-niveau. Om tot een strategische keuze te kunnen komen moet niet alleen met doelen en mogelijkheden, maar ook met risico's rekening gehouden worden. Er worden enkele methoden besproken om dit te doen.

Literatuur: Johnson, G. en K. Scholes (2001), Exploring corporate strategie, 6th edition, Prentice Hall

Systeemtheorie (schakelprogramma)

Cursuscode: BOV 09
Studiejaar: 0
Semester/trimester: 1
Opleiding(en): BW
Specialisatie: SCHAKBW
Studielast: 4

Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	D. Vriens
Docenten:	dr. D. Vriens
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	nee
Cursusbeschrijving:	In deze cursus wordt de systeemtheorie toegepast op het probleem van het herontwerpen en veranderen van organisaties. Met behulp van de cybernetica, zoals ontwikkeld door Ashby, worden algemene begrippen en inzichten van de systeemtheorie uitgelegd. Daarna worden verschillende toepassingen daarvan behandeld.
Literatuur:	Reader

Human resource management en organisational behaviour

Cursuscode:	BCU 202
	Zie voor cursusbeschrijving onder de cursusbeschrijvingen Bachelor Bedrijfswetenschappen

Kennismanagement

Cursuscode:	BCU 244
	Zie voor cursusbeschrijving onder de cursusbeschrijvingen Bachelor Bedrijfswetenschappen

Filosofie (schakelprogramma)

Cursuscode:	B0V 01
Studiejaar:	0
Semester/trimester:	2
Opleiding(en):	BW
Specialisatie:	SCHAKBW
Studielast:	4
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	drs. J. Linssen
Docenten:	drs. J. Linssen
Vereiste voorkennis:	De cursus Filosofie is inleidend van aard en veronderstelt geen filosofische voorkennis.
Keuzevak:	nee
Cursusbeschrijving:	In de cursus Filosofie worden een aantal gereedschappen aangereikt, die kunnen worden toegepast op het terrein van management en bestuur. Meer concreet worden vier aspecten van bestuurlijk handelen vanuit wijsgerige optiek bekeken, te weten: het argumentatieve aspect, het normatieve aspect, het interpretatieve aspect en het politieke aspect. Met betrekking tot het eerste aspect wordt aandacht besteed aan de opbouw van een geldige redenering, redeneervormen en drogredenen. Het tweede aspect komt aan de orde door stil te staan bij verschillende

ethische perspectieven en bij het begrip verantwoordelijkheid. Bij het derde aspect wordt uitgegaan van twee interpretatiekaders waarbinnen bestuurders kunnen handelen: de denkfiguur van de machine en de denkfiguur van de communicatie. Centraal staat een sterkte-zwakte-analyse van beide kaders en de principiële onverenigbaarheid van beide kaders. Bij het vierde aspect wordt ingegaan op conflicten binnen organisaties en de wijze waarop daarmee kan worden omgegaan, alsmede op zaken als vrijheid, gelijkheid, welzijn en rechtvaardigheid. De cursus beoogt inzicht te verschaffen in de mogelijke redenen en de structuur van contrasterende denkbeelden binnen organisaties (waardoor beslissingen bijna altijd omstreden zijn), alsmede in de manier waarop men daarmee om zou kunnen gaan en de vooronderstellingen die daarbij aan het werk zijn.

Literatuur: Marin Terpstra, Omstreden besluiten. Filosofische aspecten van het besturen, Amsterdam 2002 (ISBN 90 5875 078 7). Bij de cursus hoort een speciale website: <http://oase.uci.kun.nl/~marinter/filosofie/> Hierop is te vinden: algemene informatie, samenvatting van het boek, oefentoetsen, overzichten per hoorcollege, sheets, opdrachten, tentameneisen.

Globalising the organisation

Course code: MIM011

Year: 0

Semester/trimester: 2

Program: BW

Specialisation: SCHAKBW

ECTS-credits: 5

Test: assignment

Language: English

Course coordinator: Barbonis,P.A.

Lecturers: Joost Bucker

Entry level:

Optional course: no

Objectives: After having completed the course, students will be able to describe the process of globalisation, distinguish several types of international management structures and cultures in theory and practice, understand the change processes within the functional areas of the organisation and other major developments with respect to International Management.

Description: Form:

The course is taught by means of lectures by the International Management staff. An assignment will be part of the course as well.

Content:

In this course, the position of management in international business will be discussed. As a result of globalisation processes, organisations will have to be transformed in order to adapt to the new circumstances.

All the different functional disciplines within the organisation will change as a result of the internationalisation process and need to be integrated. In this course the student will learn to analyse the internationalisation process and its implications for the processes and structures within the organisation. The important role of culture will also be highlighted.

Literature: To be announced (book and articles).

Methoden van marktonderzoek (schakelprogramma)

Cursuscode: BOV16

Studiejaar: 0

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): BW

Specialisatie: SCHAKBW

Studielast: 5

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Jacobs, H.A.G.M.

Docenten: E. Jacobs
R. van Marle

Vereiste voorkennis:

- Methoden van onderzoek
- Beschrijvende en inductieve statistiek

Keuzevak: ja

Doelstellingen: De studenten kunnen aan het einde van de cursus:

- op een eenvoudige manier basiselementen en procedures uit de methodologie en beschrijvende en toetsende statistiek adequaat toepassen op onderzoeksproblemen uit het gebied van marketing
- basiselementen uit de M&T en onderzoeksresultaten adequaat interpreteren
- keuzes en interpretaties bij de toepassing van elementen uit M&T en statistiek kunnen beargumenteren

Cursusbeschrijving: In de cursus worden methoden van onderzoek en analysetechnieken gekoppeld aan vragen op het gebied van marketing. In de cursus komen aan de orde: de verschillende onderzoeksfasen, onderzoeksdesign, verzamelen en analyseren van gegevens, analysemethoden als factoranalyse en variantieanalyse. Bovendien komen kwalitatieve onderzoeksmethoden aan bod.

Literatuur: Wordt nog bekend gemaakt.

Methoden van organisatieverandering (schakelprogramma)

Cursuscode: BOV17

Studiejaar: 0

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): BW

Specialisatie: SCHAKBW

Studielast:	5
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen + werkstuk
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Kieft, M.A.
Docenten:	Mario Kieft e-mail: m.kieft@fm.ru.nl telefoon: 024 3611835 kamer: 1.2.21 spreekuur: op afspraak Marleen van de Westelaken e-mail: m.vandewestelaken@fm.ru.nl telefoon: 024 - 3611835 kamer: 1.2.17 spreekuur: op afspraak
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	Je verwerft inzicht in • relevante theorieën en benaderingen op het terrein van de veranderingkunde • verschillende veranderingsbenaderingen en hun betekenis voor de opzet van een veranderingstraject en de in te zetten methoden • verschillende interventiemethoden die ingezet kunnen worden bij veranderingstrajecten en hun kenmerken • factoren die bepalend zijn voor de adequate keuze van een methoden en technieken in veranderingstrajecten • uiteenlopende rollen die een adviseur in een veranderingstraject kan innemen. Je verkrijgt vaardigheden in • het opzetten van participatieve (her)ontwerptrajecten • het bepalen van een veranderstrategie en het formuleren van een interventieplan, gegeven de concrete omstandigheden van een case • opzetten van een concrete interventieactiviteit, gebruikmakend van de aangeboden methoden en technieken • het verantwoorden van een gekozen interventieopzet vanuit gekozen theoretische invalshoeken en praktische omstandigheden. Algemene competenties • De cursus stelt zich ten doel een bijdrage te leveren aan het verwerven van de volgende eindcompetenties: • Leren van de “taal” van het vakgebied • Analyseren van complexe problemen met betrekking tot de inrichting en besturing van organisaties • het beheersen van organisatie-interne processen en ontwerpen van oplossingen voor complexe organisatieproblemen

Literatuur: Wordt nader bekend gemaakt

Project: organisatie en innovatie (schakelprogramma)

Cursuscode: BOV18

Studiejaar: 0

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): BW

Specialisatie: SCHAKBW

Studielast: 7

Tentamenvorm: werkstuk

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Zijl,R.M.H.J. van

Docenten: diverse docenten

Vereiste voorkennis: Kennis over methoden van onderzoek en statistiek

Keuzevak: nee

Doelstellingen: Leerdoelen voor het project zijn:

- Het opzetten en uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek op basis van de onderzoeksacyclus;
- Het analyseren en verklaren van verschijnselen in organisaties met behulp van deze theorieën, modellen en methoden;
- Het doelgericht rapporteren zowel mondeling als schriftelijk;
- Het zelfstandig en in groepsverband uitvoeren van activiteiten.

Cursusbeschrijving: In dit project doorloop je de onderzoeksacyclus ofwel empirische cyclus. Deze bestaat uit de volgende fasen: formuleren van een probleemstelling, ontwerpen van het onderzoek, gegevensverzameling, gegevensanalyse en conclusies en rapportage. Je gaat daarbij niet uit van een handelings- of praktijkprobleem maar onderzoekt wel verschijnselen die zich in de praktijk voordoen.

Het is de bedoeling dat je met een groep van drie studenten zelfstandig een bedrijfswetenschappelijk onderzoek opzet en uitvoert. Elk wetenschappelijk onderzoek start met een gedegen literatuurstudie. Daarmee bedoelen we dat je wetenschappelijke artikelen raadpleegt en kritisch beoordeelt. Dat geldt dus ook voor dit project. Je zoekt samen met je groep artikelen, die betrekking hebben op het thema. Je werkt het onderzoek verder uit tot een interessante vraagstelling en conceptueel model.

Vervolgens ga je na op welke wijze je het empirisch onderzoek kunt aanpakken. Je ontwerpt een passend onderzoekstechnisch design inclusief een correcte operationalisatie van de te gebruiken variabelen. Je voert het onderzoek uit. Je verzamelt, analyseert en interpreteert de data. Je geeft antwoord op de vraagstelling alsmede een kritische reflectie op het conceptueel model en de hypothesen. Je beoordeelt in hoeverre de gebruikt theorieën, concepten en modellen bruikbaar zijn in de praktijk. Vervolgens schrijf je het eindrapport, waarin je verslag doet van het gehele onderzoek.

Voor elke master is een thema geformuleerd. De structuur van het project is voor iedereen gelijk. Primair doel is immers het leren onderzoeken. Het thema ligt in het verlengde van je interesses en probeert het leerproces te stimuleren.

Literatuur: Semesterhandleiding Organisatie en Innovatie

Sociotechniek (schakelprogramma)

Cursuscode: BOV19

Studiejaar: 0

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): BW

Specialisatie: SCHAKBW

Studielast: 4

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: B. Fruijtier

Docenten:

Vereiste voorkennis:

Keuzevak: nee

Cursusbeschrijving: De sociotechnische benadering van organisatieproblemen is een belangrijk onderdeel van het profiel van bedrijfswetenschappen. Daarom is het vak Sociotechniek verplicht voor alle studenten van bedrijfswetenschappen. De sociotechniek combineert op voorbeeldige wijze theoretische beschouwingen over de aard van organisaties en organisatieproblemen met praktische regels voor de inrichting van organisaties. Studie van de sociotechniek biedt daarom ook een goede basis voor een kritische beoordeling van de waarde en bruikbaarheid van alternatieve benaderingen van organisatie-ontwerp. In de cursus wordt een kort overzicht gegeven van de historische ontwikkelingen van deze benaderingen en de wijze waarop hij in Nederland is uitgewerkt. Daarna worden de sociotechnische theorie en concepten met betrekking tot het ontwerpen van organisaties uiteengezet. In de masterspecialisatie Analyse, Ontwerp & Verandering van organisaties (AOV) staat deze problematiek van het ontwerpen van organisaties volgens sociotechnische en andere methoden centraal.

Literatuur: wordt nog bekend gemaakt

Financieel-economisch management II

Cursuscode: BCU 261

Zie voor cursusbeschrijving onder de cursusbeschrijvingen Bachelor Bedrijfswetenschappen.

Informatie, besluitvorming en macht

Cursuscode: BCU 260
Zie voor cursusbeschrijving onder de cursusbeschrijvingen Bachelor
Bedrijfswetenschappen

Arbeidsmarkt en arbeidsverhoudingen

Cursuscode: BCU 227
Zie voor cursusbeschrijving onder de cursusbeschrijvingen Bachelor
Bedrijfswetenschappen

Organizational behaviour

Cursuscode: BCU 290
Zie voor cursusbeschrijving onder de cursusbeschrijvingen Bachelor
Bedrijfswetenschappen

Management control

Cursuscode: BOV 13
Studiejaar: 0
Semester/trimester: 2
Opleiding(en): BW
Specialisatie:
Studielast: 4
Tentamenvorm: schriftelijk tentamen
Taal: Nederlands
Cursuscoördinator: Hartmann, F.G.H.
Docenten: Prof. Dr. F.G.H. Hartmann RC
Drs. M. van Rinsum
Drs. P. Perego
Vereiste voorkennis: Inleiding Accounting & Finance
Keuzevak: ja
Doelstellingen: Studenten kennis bijbrengen en praktisch laten oefenen met technieken en calculaties op het gebied van management accounting en control. Studenten inzicht geven in de organisatorische en bedrijfseconomische relevantie van deze technieken. Studenten bekend maken met de wetenschappelijke literatuur op het gebied van management accounting en control.
Cursusbeschrijving: Management control als vakgebied bestudeert het gebruik van beheersingsinstrumenten ten behoeve van de motivatie van managers en de sturing van het gedrag van managers. Management accounting verschaft dergelijke instrumenten en ondersteunt de besluitvorming binnen organisaties. In het vak Management Control worden Management Accounting concepten en technieken behandeld tegen de achtergrond van enkele economische organisatie-theorieën. Bij dit vak staat het economische begrip opportunity costs centraal, en daarnaast wordt in het bijzonder ingegaan op de basisthema's planning (decision

making) en control en product costing. Het gaat in de colleges zowel om begripsvorming als om de toepassing van management accounting technieken. Specifieke onderwerpen die aan de orde komen liggen op het gebied van kostencalculatiesystemen, beslissingscalculaties, responsibility accounting, transfer pricing, budgettering en prestatiemeting.

J. Zimmermann, Accounting for Decision Making and Control (laatste druk), Irwin, McGraw-Hill, Boston
Reader met aanvullende literatuur.

Literatuur:

Cursusbeschrijvingen Recht en Management

Inleiding in de Bedrijfswetenschappen

Cursuscode: BIN 100a
Zie voor cursusbeschrijving onder de cursusbeschrijvingen Bachelor
Bedrijfswetenschappen

Onderzoeks- en interventiemethodologie

Cursuscode: BPRA 145 (sem 1.1)
Cursuscode: BPRA 145a (wordt aangeboden aan eerstejaars studenten Recht en
Management in semester 1.2)
Zie voor cursusbeschrijving onder de cursusbeschrijvingen Bachelor
Bedrijfswetenschappen

Principles of marketing and strategy

Cursuscode: BCU 289
Zie voor cursusbeschrijving onder de cursusbeschrijvingen Bachelor
Bedrijfswetenschappen

Inleiding in Accounting en Finance

Cursuscode: BCU 189
Zie voor cursusbeschrijving onder de cursusbeschrijvingen Bachelor
Bedrijfswetenschappen

Organizational behaviour

Cursuscode: BCU 290
Zie voor cursusbeschrijving onder de cursusbeschrijvingen Bachelor
Bedrijfswetenschappen

Operations management en logistiek

Cursuscode: BCU 200
Zie voor cursusbeschrijving onder de cursusbeschrijvingen Bachelor
Bedrijfswetenschappen

Marketing

Cursuscode: BCU 221
Zie voor cursusbeschrijving onder de cursusbeschrijvingen Bachelor
Bedrijfswetenschappen

Methoden van marktonderzoek

Cursuscode: BPRA 323
Zie voor cursusbeschrijving onder de cursusbeschrijvingen Bachelor
Bedrijfswetenschappen

Kennismanagement

Cursuscode: BCU 244
Zie voor cursusbeschrijving onder de cursusbeschrijvingen Bachelor
Bedrijfswetenschappen

Methoden van organisatieverandering

Cursuscode: BPRA 325
Zie voor cursusbeschrijving onder de cursusbeschrijvingen Bachelor
Bedrijfswetenschappen

Project: Het primaire proces voor recht en management

Cursuscode: BPRO356
Studiejaar: 3
Semester/trimester: 1
Opleiding(en): BW
Specialisatie: RM
Studielast: 4
Tentamenvorm: werkstuk
Taal : Nederlands
Cursuscoördinator: ir. K.J. Dekker
Docenten: ir. K.J. Dekker + ir. R. van Zijl
Vereiste voorkennis:
Keuzevak: nee
Cursusbeschrijving: De bachelorfase van de opleiding Bedrijfswetenschappen besteedt op een geïntegreerde manier aandacht aan de competenties, die elke student moet verwerven in zijn opleiding. Om samenhang en integratie tussen vakken te bevorderen worden deze geclusterd rond thema's. Het thema van dit semester is Het Primaire Proces.
Elke organisatie heeft als doel te voorzien in een maatschappelijke behoefte. Hiertoe worden producten of diensten geproduceerd en geleverd. Om die producten of diensten te kunnen maken vindt er een transformatie plaats. Inputfactoren als grondstoffen en onderdelen, informatie, financiële middelen en arbeidsinzet worden gebruikt om output in de vorm van producten diensten (en afval) te produceren. Het omvormen van de input in een output noemen we het transformatieproces. De uitvoer van dat proces zijn de producten of diensten, waaraan het bedrijf haar bestaansrecht ontleent en waarmee ze geld verdient.
Soms zijn transformatieprocessen fysiek zichtbaar, bijvoorbeeld in een autofabriek. Soms is dit in mindere mate het geval zoals bij een advocatenkantoor of gevangenis. Vaak leveren organisaties combinaties van producten en diensten en varieert de verhouding tussen die twee afhankelijk van het type organisatie. Denk bijvoorbeeld aan een notariskantoor, dat aktes opstelt (product) en klanten te woord staat en informeert (dienst). Het *primaire proces* van een organisatie

bestaat uit die activiteiten van mensen en middelen die *direct* verband houden met het transformatieproces.

Het Project Primaire Proces bestaat uit een *diagnose* van het primaire proces van een zelf gekozen organisatie. Het project integreert de vakken Operations Management en Logistiek, Human Resource Management en Diagnosemethoden en bouwt voort op bedrijfswetenschappelijke en methodenvakken uit eerdere semesters. De theoretische inzichten, die in de verschillende vakken zijn verkregen worden getoetst aan de praktijk en met elkaar in verband gebracht. Het project wordt afgesloten met een verslag en een mondelinge presentatie voor de docent en voor de organisatie waar het onderzoek is uitgevoerd.

Literatuur: Wordt nader bekend gemaakt

Project: Systeem en organisatieverandering

Cursuscode: BPRO 348
Zie voor cursusbeschrijving onder de cursusbeschrijvingen Bachelor Bedrijfswetenschappen

Sociotechniek

Cursuscode: BCU 242
Zie voor cursusbeschrijving onder de cursusbeschrijvingen Bachelor Bedrijfswetenschappen

Systeemtheorie

Cursuscode: BCU 243
Zie voor cursusbeschrijving onder de cursusbeschrijvingen Bachelor Bedrijfswetenschappen

Strategie

Cursuscode: BCU 218
Zie voor cursusbeschrijving onder de cursusbeschrijvingen Bachelor Bedrijfswetenschappen

Informatiemanagement

Cursuscode: BCU 294
Zie voor cursusbeschrijving onder de cursusbeschrijvingen Bachelor Bedrijfswetenschappen

Systeem en Organisatieverandering (integratiemodule)

Cursuscode: BIM 299
Zie voor cursusbeschrijving onder de cursusbeschrijvingen Bachelor Bedrijfswetenschappen

Inleiding Accounting en Finance

Cursuscode: BCU 189

Zie voor cursusbeschrijving onder de cursusbeschrijvingen Bachelor
Bedrijfswetenschappen

Human resource management en organisational behaviour

Cursuscode: BCU 202

Zie voor cursusbeschrijving onder de cursusbeschrijvingen Bachelor
Bedrijfswetenschappen

Bachelorthesis Recht en Management

Cursuscode: BIM350

Studiejaar: 4

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): BW

Specialisatie: RM

Studielast: 9

Tentamenvorm: werkstuk

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Mw. ir. R. van Zijl

Docenten:

Vereiste de bedrijfswetenschappelijke en gezamenlijke vakken uit de semesters
voorkennis: 1.1 t/m 4.1.

Keuzevak: nee

Cursusbeschrijving: Organisaties moeten voortdurend innoveren. Voor toekomstige
Bedrijfswetenschappers is het van belang kritisch en innovatief te
kunnen nadenken over problemen van organisaties in relatie tot hun
externe omgeving. Dat bepaalt immers mede de innovatiekracht van
bedrijven. Innovatie vormt het centrale thema van de bachelor-opleiding
Bedrijfswetenschappen.

De bachelorthesis daagt de student uit om goed onderzoek te doen. Zij
moeten zelf of zoek naar een onderzoeksvraag en relaties tussen
verschijnselen in organisaties bedenken en toetsen. De belangrijkste
voorwaarden om tot goede resultaten te komen zijn nieuwsgierigheid,
creativiteit, zelfstandigheid en doorzettingsvermogen. Uiteraard is ook
een gedegen kennis van methoden nodig. De docent heeft de rol van
coach en adviseur. Studenten doorlopen de onderzoekscyclus ofwel
empirische cyclus: formuleren van een probleemstelling, ontwerpen van
onderzoek, gegevensverzameling, gegevensanalyse en conclusies en
rapportage. Er wordt niet uitgegaan van een handelings- of
praktijkprobleem maar er worden wel verschijnselen die zich in de
praktijk voordoen onderzocht. Er zijn twee subthema's, een extern
gericht en een intern gericht. Binnen deze thema's zijn variaties in de
uitwerking mogelijk. Het externe thema is gericht op marketing en
strategische problemen al dan niet binnen een internationale context.

Voor studenten die opteren voor de masters Marketing, Strategie, Bedrijfseconomie of International management is dit de beste keuze. Het tweede thema is bedoeld voor studenten die geïnteresseerd zijn in sociale, structurele of veranderkundige problemen binnen organisaties. Dit thema sluit aan bij de masters Strategisch personeelsmanagement, Analyse, Ontwerp en verandering van arbeidsorganisaties en Kennis- en Informatiemanagement.

Beide thema's worden zodanig geformuleerd dat er een brug wordt geslagen tussen problemen van bedrijfswetenschappelijke en juridische aard.

Literatuur: Wordt nader bekend gemaakt.

Project: Het bedrijfsleven in rechtssociologisch perspectief

Zie hiervoor studiegids Rechten

Integratievak: Recht, Arbeid and management

Zie hiervoor studiegids Rechten

3 Economie

Hoofdpijnen van de Bacheloropleiding Economie

Profiel van de opleiding

De bacheloropleiding Economie heeft tot doel studenten kennis en vaardigheden te laten verwerven op het gebied van de economisch-wetenschappelijke analyse en de beleidsvoorbereiding. Communicatieve en professionele vaardigheden krijgen uitgebreid aandacht. Inbedding van de opleiding in de Faculteit der Managementwetenschappen biedt de mogelijkheid tot een multidisciplinaire benadering van het vakgebied. De faculteit kent naast Economie een breed scala van opleidingen, zoals Bestuurskunde, Politicologie en Bedrijfswetenschappen. De wetenschappelijke bacheloropleiding Economie kenmerkt zich door de brede oriëntatie op het vakgebied in het eerste studiejaar en de verdieping in de internationale en de financiële economie in het tweede en het derde jaar. Het huidige eerste jaar biedt daarnaast de mogelijkheid om in de toekomst in het tweede en het derde studiejaar een nieuw traject - *Accounting & Finance* - te volgen. Daarmee biedt de bacheloropleiding - naast doorstroming in de Master Economie - vanaf 2007 eveneens toegang tot de masterspecialisatie Bedrijfseconomie.

Beroepsperspectief

De bacheloropleiding Economie is een wetenschappelijke opleiding die voorbereidt op functies in de uitvoerende sfeer van de beleidsafdelingen van bedrijven, banken en verzekeringsinstellingen, overheden en internationale instellingen. Daarnaast biedt de bacheloropleiding toegang tot een vervolgstudie op masterniveau.

De masteropleiding Economie vormt het sluitstuk van de wetenschappelijke opleiding Economie. De verwerving van kennis en vaardigheden op masterniveau biedt perspectief op functies in het wetenschappelijk onderzoek alsmede in de strategie- en beleidsbepaling van voornoemde organisaties en instellingen.

De masteropleiding Economie

De masteropleiding Economie richt zich op de toegenomen internationalisering en in het bijzonder op de rol van financiële markten. Onderwerpen die aan de orde komen zijn economische en monetaire integratie, economische groei, de werking van financiële markten en van de arbeidsmarkt. In de master ligt het accent op zelfstandig onderzoek verrichten. Veel aandacht wordt besteed aan het houden van presentaties en het schrijven van papers over beleidsrelevante zaken als globalisering, de implicaties van de EMU, het verloop van aandelenprijzen en wisselkoersen en de beheersing van financiële risico's.

In het tweede deel van de master volgt de verdieping in de internationale of in de financiële economie. Bij de financiële economie betreft het de verwerving van specialistische kennis en vaardigheden op gebieden zoals de financiering van ondernemingen, de beheersing van financiële risico's en over de mogelijkheden gelden te beleggen. De internationale economie richt zich vooral op onderwerpen als de oorzaken en gevolgen van globalisering, de betekenis van de EMU, handels- en ontwikkelingsbeleid, locatiebeslissingen van bedrijven, en de relevantie van internationale kapitaalstromen.

De masteropleiding Economie bereidt voor op functies in het wetenschappelijke onderzoek alsmede op staffuncties bij bedrijven en financiële instellingen alsmede op beleidsfuncties bij o.a. ministeries (Financiën, Economische Zaken), De Nederlandsche Bank en toezichthouders (NMA, AFM).

Eindtermen van de bacheloropleiding

De doelen van de opleiding zijn verwoord in de vorm van competenties. Deze competenties zijn het uitgangspunt voor de bepaling van de eindtermen van de opleiding. In het navolgende wordt elke competentie niet alleen in algemene zin verwoord, maar wordt per competentie tevens aangegeven hoe ver studenten na afronding van de bachelor fase dienen te zijn. Concreet inzicht in welke aanscherping nodig is voor een succesvolle afronding van de masterfase zal in de loop van het jaar worden gegeven.

Competentie "Actieve beheersing van de economisch-wetenschappelijke taal"

Studenten kunnen de conceptuele en methodologische uitgangspunten van de economische wetenschap beschrijven en interpreteren en erover discussiëren met vakgenoten.

Na de bachelor zijn studenten in staat tot het:

Interpreteren en waarderen van de visies van de verschillende economische scholen op economisch beleid;

Beoordelen van algemeen economische concepten, theorieën, onderzoekstechnieken en -methoden op hun relevantie voor de economie.

Competentie "Verbinden van de economische theorie en praktijk"

Studenten kunnen met behulp van de conceptuele en methodologische uitgangspunten van de economische wetenschap gebeurtenissen, verschijnselen en problemen in de economie interpreteren en verklaren.

Na de bachelor zijn studenten in staat tot het:

Toepassen van algemeen economische concepten, theorieën, onderzoekstechnieken en -methoden, inclusief het gebruik van statistieken van relevante nationale en internationale economische organisaties in het onderzoek van concrete economische beleidsproblemen;

Analyseren, verklaren en beoordelen van het gevoerde economische beleid van en studies daaromtrent van erkende nationale en internationale organisaties.

Competentie "Reflectie"

Studenten kunnen de economisch-wetenschappelijke benaderingswijzen en modellen beoordelen op hun interne consistentie, empirische validiteit en verklarende potentie en kunnen mede hierdoor een bijdrage leveren aan het voortgaande proces van theorievorming.

Na de bachelor zijn studenten in staat tot het:

Vergelijken en relateren van verschillende theorieën m.b.t. economische beleidsproblemen;

Het kritisch reflecteren op de grondslagen van het economisch beleid en van de economische wetenschap.

Competentie "Onderzoek"

Studenten kunnen op basis van de methodologische uitgangspunten van de economische wetenschap zelfstandig en in teamverband een probleemstelling formuleren en kunnen door informatieselectie en informatieverwerking hierover conclusies formuleren. Studenten zijn in staat het belang en de reikwijdte van deze conclusies juist in te schatten.

Na de bachelor zijn studenten in staat tot het:

Afbakenen en definiëren van een economisch onderzoek;

Formuleren en operationaliseren van onderzoeksvragen;

Selecteren en gebruiken van de relevante kwalitatieve en/of kwantitatieve onderzoeksmethode;

Efficiënt en effectief gebruik van databanken, waaronder internet en bibliotheken, ten behoeve van de gegevensverzameling;

Kiezen van relevante economische analyse technieken ten behoeve van gegevensverwerking;

Verwerken van de verzamelde gegevens en trekken van conclusies ten aanzien van de probleemstelling op basis van de verwerkte gegevens.

Competentie "Ontwerpen van beleidsadviezen"

Studenten kunnen op basis van langs economisch-wetenschappelijke weg verkregen inzichten voorstellen formuleren waarmee als zodanig ervaren problemen kunnen worden opgelost.

Na de bachelor zijn studenten in staat tot het:

Economische beleidsproblemen diagnosticeren;

Op basis van onderzoeksresultaten formuleren van uitgangspunten voor beleid gericht op de oplossing van concrete economische problemen.

Competentie "Doorvoeren van veranderingen"

Studenten kunnen inschatten in hoeverre de door hen vastgestelde beleidsaanbevelingen haalbaar en uitvoerbaar zijn.

Na de bachelor zijn studenten in staat tot het:

Aangeven van mogelijke knelpunten bij de tenuitvoerlegging van beleidsaanbevelingen;

Beredeneerd inschatten van de omvang van de effecten van het voorgestelde beleid.

Competentie "Samenwerking"

Studenten kunnen professioneel en doelgericht samenwerken in teams van uiteenlopende karakter (monodisciplinair, multidisciplinair), met erkenning van een ieders belang, positie en waarden.

Na de bachelor zijn studenten in staat tot het:

Samenwerken met medestudenten in taakgerichte groepen van verschillende structuur (monodisciplinair-multidisciplinair);

Vergaderen op effectieve en efficiënte wijze, notuleren en bewaken van de follow-up van afspraken;

Omgaan met de (spannings)relaties tussen verschillende actoren in de groep.

Competentie "Communicatie"

Studenten kunnen op heldere en professionele wijze, schriftelijk en mondeling communiceren met personen en groepen van uiteenlopende aard.

Na de bachelor zijn studenten in staat tot het:

Presenteren van onderzoek, onderzoeksresultaten en beleidsadviezen in zowel schriftelijke als mondelinge vorm;

Onderscheiden van hoofdzaken en bijzaken in de mondelinge en schriftelijke presentatie;

Correct en verantwoordelijk argumenteren;

Het maken van keuzes met betrekking tot de manier en vorm van presenteren, e.e.a. afhankelijk van de aard van de gelegenheid en/of het publiek.

Competentie "Zelfsturing"

Studenten kunnen de eigen sociale en intellectuele ontwikkeling sturen en zijn in staat om zich blijvend te profileren als een verantwoordelijk en academisch professional.

Na de bachelor zijn studenten in staat tot het:

Innemen en verantwoorden van de eigen positie t.a.v. sociaal-economische ontwikkelingen en problemen.

De Economische Studenten Vereniging (ESV)

Onder het motto *Kennis en contacten haal je niet alleen uit je studieboeken* streeft ESV sinds haar oprichting in 1989 ernaar studenten de kans te geven iets te ondernemen naast de studie.

ESV organiseert een breed scala aan activiteiten. Centraal staan daarin hedendaagse economische ontwikkelingen. Via lezingen, excursies, symposia, congressen en studiereizen kunnen de leden zich binnen ESV met economie bezighouden. De verschillende activiteiten sluiten goed aan op het studieprogramma van de opleiding.

Naast leren is gezelligheid een belangrijk aspect van ESV. De activiteiten van ESV studenten vooral ook de mogelijkheid om elkaar - op een andere manier - beter te leren kennen.

Meer informatie over ESV is verkrijgbaar op de ESV-kamer, Thomas van Aquinostraat 5.0.06 of op de website: www.ru.nl/esv.

Hoofdlijnen van het curriculum van de Bacheloropleiding Economie

De duur van de bacheloropleiding is drie jaar. Elk jaar bestaat uit twee semesters. De semesters van het eerste studiejaar bestaan elk uit twee perioden of blokken. Elk semester, respectievelijk blok sluit af met een of meer toetsweken. De studiebelasting wordt uitgedrukt in het *European Credit Transfer System* (ECTS). Elk studiejaar telt 60 ECTS. Het eerste studiejaar bestaat uit 10 onderwijsmodulen van 6 ECTS. Het tweede jaar omvat 10 eenheden van 4 ECTS en vier eenheden van 5 ECTS. Het derde jaar telt negen onderdelen van 4 ECTS, 2 onderdelen van 5 ECTS en 1 onderdeel (de bachelorthesis) van 14 ECTS.

Het eerste jaar en de semesters van het tweede en het derde studiejaar sluiten elk af met een project. Het doel van het project is integratie en toepassing van de kennis en de vaardigheden die in het betreffende tijdvak zijn verworven. Het eerstejaars project is vooral gericht op verbinding van de kennis en de

vaardigheden die verworven zijn in de kennismaking met basisvakken zoals micro- en macro-economie, accounting en finance, wiskunde en financiële rekenkunde en statistiek. In groepjes van drie studenten wordt onderzoek verricht op het gebied van corporate governance en kapitaalmarktmodellen. De semesterprojecten in het tweede en het derde studiejaar zijn bestuurswetenschappelijk georiënteerd. De thema's van het tweede, respectievelijk het derde jaar luiden:

Tweede studiejaar:

- European Governance; Nederland in Europa – Europa in Nederland
- International Governance

Derde studiejaar:

- Comparative Governance; economische, bestuurlijke en politieke stelsels in vergelijkend perspectief
- Grenzen aan de markt?

De semesters van het tweede en het derde jaar starten met een introductie van het thema, waarna de verdere verkenning van het thema in een zogenaamde integratiemodule plaatsvindt. Het onderdeel methodologie en de vakdisciplinaire cursussen staan borg voor de verwerving van de benodigde kennis en vaardigheden.

De semesterthema's nodigen uit tot verkenning van de raakvlakken van de economie met andere wetenschappelijke disciplines. In 2004-2005 betreft het vooral de disciplines Bestuurskunde en Politicologie. In de komende jaren zal de themakeuze heroverwogen worden, zodat ook integratie tussen economie en bedrijfswetenschappen, alsmede tussen de verschillende subdisciplines van economie mogelijk wordt.

Het eerste bachelorjaar (de propedeuse)

Het eerste bachelorjaar wordt ook wel de propedeuse genoemd. Het betreft een jaar van oriëntatie waarbij de studenten via de verwerving van basiskennis en -vaardigheden vooral ook onderzoeken of de opleiding aansluit bij zijn/haar belangstelling en capaciteiten.

Het eerste jaar staat in het teken van de kennismaking met de beginselen van economisch-wetenschappelijk denken. De belangrijkste basistheorieën over economisch handelen en sociaal-economisch processen komen aan bod in de cursussen *Economie van de managementwetenschappen* en *Micro- en macro-economie 1*. De cursussen *Inleiding accounting en finance* en *Accounting en finance* bieden een overzicht van de verschillende vormen van accounting, inclusief bijbehorende methoden en technieken, en van het werktterrein van de moderne ondernemingsfinanciering.

Wiskundige en rekenkundige technieken spelen een belangrijke rol in de economische analyse. Via de cursus *Wiskunde en financiële rekenkunde* wordt een aantal basisvaardigheden op het gebied van wiskunde en modelleren verworven. De eerste stappen op het pad naar zelfstandig onderzoek verrichten worden gezet in de cursussen *Academische vaardigheden*, *Onderzoeks- en*

interventiemethodologie en Statistiek. Een aanzet tot inhoudelijke en methodologische reflectie op economie als managementwetenschap wordt geboden in de cursus *Filosofie van de managementwetenschappen*. Integratie en toepassing van kennis en vaardigheden vindt plaats in het afsluitend project *Corporate Governance en kapitaalmarktmodellen*. De studenten kiezen een onderwerp, en verzamelen en bewerken zelfstandig de benodigde gegevens. De presentatie van de onderzoeksresultaten gebeurt schriftelijk - in de vorm van een werkstuk – en mondeling – in de vorm van een referaat voor medestudenten.

Het tweede en het derde bachelorjaar

In het tweede en het derde studiejaar vindt verdieping en verbreding plaats van de verworven basiskennis en vaardigheden op het gebied van de economische theorie en de beleidsvoorbereiding. Ook in deze periode komt het eigen karakter van de Nijmeegse opleiding naar boven. In vergelijking met opleidingen elders is er meer aandacht voor de bestuurlijke en politieke aspecten van de economie naast de toepassing van wiskundige modellen en technieken in de analyse.

De opbouw in semesterthema's toont een toenemende complexiteit in bestuurlijke arrangementen. Semester 1 van jaar 2 besteedt aandacht aan het politiek-bestuurlijk systeem van de Europese Unie (thema: *European Governance; Nederland in Europa-Europa in Nederland*). Er wordt een verkennend beleidsonderzoek verricht dat uitmondt in een 'policy issue paper'. In het methodologieprogramma staan centraal: inductieve statistiek, regressie-analyse en methoden van beleidsonderzoek. Theoretische kennis en vaardigheden worden aangeboden in de cursussen: *Internationale economische betrekkingen I, Geld-, krediet- en bankwezen*, en *Openbare financiën*.

Semester 2 van jaar 2 is georganiseerd rond het thema *International Governance*. Centraal staan de beschrijving en verklaring van verschillende vormen van internationale samenwerking en conflict. De kerngedachte is dat het ontbreken van een centraal gezag op mondiaal niveau grote gevolgen heeft voor de manier waarop allerlei actoren (zoals staten, internationale organisaties, multinationale ondernemingen en non-gouvernementele organisaties) met elkaar omgaan. Tegelijkertijd hebben al deze actoren te maken met ontwikkelingen in de wereldeconomie en technologie. In de integratiemodule en het project wordt aandacht besteed aan het (gebrek aan) internationale samenwerking op terreinen als handel en monetaire relaties, veiligheid, milieu en migratie. Het projectwerk wordt ondersteund door de cursussen: *Internationale Economische betrekkingen II, Arbeidsmarkt en arbeidsverhoudingen, Inleiding recht*, en *Internationale organisaties*. Het methodologie-onderwijs bestaat uit kwalitatieve onderzoeksmethoden en tijdreeksanalyse.

Het thema van semester 1 van jaar 3 luidt *Comparative Governance: economische, bestuurlijke en politieke stelsels in vergelijkend perspectief*. In de integratiemodule en het project wordt de vraag behandeld hoe in verschillende landen bestuurlijke arrangementen, economische en politieke systemen functioneren. Eveneens wordt aandacht besteed aan de ratio van comparatief onderzoek, waarbij zowel de politicologische, bestuurskundige als economische aspecten aan de orde zullen komen. Kennis en vaardigheden op het gebied van de economische theorie wordt aangereikt via de cursussen *Institutionele economie*, *Geschiedenis van het economisch denken* en *Economische integratie in theorie en praktijk*. In het methodologie-onderwijs staan kwantitatieve methoden en technieken centraal, zoals regressieanalyse (vervolg), factoranalyse, clusteranalyse, en co-integratie.

Semester 2 van jaar 3 sluit de bacheloropleiding Economie af. De integratiemodule met aandacht voor uitbreiding van de kennis en vaardigheden op het gebied van de micro- en macro-economie mondt uit in het schrijven van de bachelorthesis over het onderwerp *Grenzen aan de markt?*. Standaard economische theorie zegt dat de markt een goed allocatiemechanisme is, maar aan het eind van de bacheloropleiding is het belangrijk na te gaan of dit altijd zo is. Zijn er bijvoorbeeld sectoren waar juist minder marktwerking wenselijk is? Wat gebeurt er als de markt niet groot genoeg is, zodat bepaalde goederen niet worden voortgebracht? Is meer markt nou goed of slecht voor economische groei? Enzovoort, enzovoort. Aan het slot van het semester wordt een conferentie georganiseerd waarop het semesterthema - op basis van de presentatie van de werkstukken - vanuit verschillende invalshoeken samenvattend en concluderend wordt belicht.

Schematisch overzicht

Een schematisch overzicht van het bachelorprogramma volgt hieronder. Voor een meer gedetailleerde beschrijving van de semesters – en meer in het bijzonder van de integratieonderdelen - wordt verwezen naar de uitgebreide beschrijvingen van de cursussen aan het eind van dit hoofdstuk.

Voor aanvullende informatie wordt verwezen naar Blackboard.

Curriculum 2004-2005 Bacheloropleiding Economie

Jaar 1, semester 1	ECTS
Economie van de managementwetenschappen	6
Academische vaardigheden	6
Onderzoeks- en interventiemethodologie	6
Inleiding in accounting en finance	6
Wiskunde en financiële rekenkunde	6

Jaar 1, semester 2	
Filosofie van de managementwetenschappen	6
Statistiek	6
Micro- en macro-economie 1	6
Accounting en finance	6
Project: Economie	6
Jaar 2, semester 1 Thema: European Governance; Nederland in Europa – Europa in Nederland	
European Governance (integratiemodule)	4
Inductieve statistiek / beleidsonderzoek (Methodologie 3)	5
Project: European Governance	4
Internationale economische betrekkingen I	5
Geld-, krediet- en bankwezen	4
Openbare financiën	4
Keuzevak	4
Jaar 2, semester 2 Thema: International Governance	
International Governance (integratiemodule)	4
Kwalitatieve onderzoeksmethoden (Methodologie 4)	5
Project: International Governance	4
Internationale economische betrekkingen II	5
Arbeidsmarkt en arbeidsverhoudingen	4
Inleiding recht	4
Internationale organisaties	4
Jaar 3, semester 1 Thema: Comparative Governance; economische, bestuurlijke en politieke stelsels in vergelijkend perspectief	
Comparative Governance (integratiemodule)	4
Verklarende statistiek (Methodologie 5)	5
Project: Comparative Governance	4
Institutionele economie	4
Geschiedenis van het economisch denken	5
Economische integratie in theorie en praktijk	4
Keuzevak	4
Jaar 3, semester 2 Thema: Grenzen aan de markt?	
Macro-economie II (integratiemodule 1)	4
Micro-economie II (integratiemodule 2)	4
Bachelorthesis Economie	14
Keuzevak	4
Keuzevak	4

Hoofdpijnen curriculum Schakelprogramma Economie

Na het HBO is het mogelijk om aan de Faculteit de Managementwetenschappen van de Radboud Universiteit Nijmegen een academische Master Economie te behalen. Mits je over een goede vooropleiding en voldoende motivatie beschikt, kan dit diploma in twee jaar behaald worden. Voordat je tot de eenjarige Masteropleiding wordt toegelaten volg je een schakelprogramma.

Studenten met de volgende HBO-diploma's worden automatisch toegelaten tot het schakelprogramma per 1 september 2004:

HEAO BE, HEAO CE, HEAO IM, HEAO MER, HEAO LE, HEAO EL, HEAO Accountancy, HEAO Fiscale economie, HEAO Marketing Management, Hogere Hotelschool, Lerarenopleiding combinatie AE/BE

Voor andere HBO-diploma's kan een schakelprogramma worden aangevraagd bij de Examencommissie Economie. Dit kan betekenen, dat onderdelen worden toegevoegd aan dit programma.

Het schakelprogramma Economie (per 1 september 2004)

In onderstaand schema vind je de onderdelen, die deel uitmaken van het schakelprogramma voor studenten die opteren voor de Master Economie. Het programma heeft een studiebelasting van minimaal 64 en maximaal 68 ECTS. De definitieve studiebelasting is afhankelijk van een eventuele vrijstelling voor Geld-, krediet- en bankwezen (bij opname Bank- en Verzekeringswezen in HBO-programma).

Semester 1	Semester 2
Methoden: - M1, Ontwerpen van Onderzoek (6 ECTS) - M5, Verklarende statistiek (5 ECTS)	Methoden en technieken van economisch onderzoek (3 ECTS)
Geschiedenis van het economisch denken (5 ECTS)	Internationale economische betrekkingen II (5 ECTS)
Internationale economische betrekkingen I (5 ECTS)	Integratieprogramma: - Macro-economie II (4 ECTS) - Micro-economie II (4 ECTS) - Bachelor thesis (14 ECTS)
Economische integratie in theorie en praktijk (4 ECTS)	
Institutionele economie (4 ECTS)	
Micro-economie en wiskunde voor HBO-instromers (5 ECTS)	
Geld-, krediet- en bankwezen*(4 ECTS)	
Totaal 34/38 ECTS	Totaal 30 ECTS

* Indien op de HEAO de specialisatie Bank- en Verzekeringswezen is gevolgd: vrijstelling voor Geld-, krediet -en bankwezen. Het aantal ECTS in het eerste semester bedraagt dan 34.

Semesters Economie

Semester 1.1 Economie

Opbouw semester

Semester 1 van jaar 1 is verdeeld in twee tijdvakken. Het eerste tijdvak loopt van week 37 tot week 47, jaar 2004. Het tweede tijdvak begint in week 47 en eindigt in week 5, jaar 2005. Zowel het eerste als het tweede tijdvak wordt afgesloten met een tentamenweek, respectievelijk week 46, jaar 2004, en week 5, jaar 2005. In januari 2005 ontvangt de student het eerste studie-advies.

Semester 1 van jaar 1 is gewijd aan kennismaking met de kernbegrippen en de basismethoden van het economisch-wetenschappelijk denken. Het programma en de verdeling van de onderdelen over de tijdvakken is in onderstaand overzicht weergegeven:

Semestermodel 1.1

Wiskunde en financiële rekenkunde	Onderzoeks- en interventiemethodologie
Economie van de Managementwetenschappen	Inleiding accounting en finance
Academische vaardigheden	

Programma-overzicht

In week 37, jaar 2004, start het onderwijs met de onderdelen:

Economie van de managementwetenschappen

Academische vaardigheden

Wiskunde en financiële rekenkunde.

Economie van de managementwetenschappen is een faculteitsbrede cursus. Deze cursus verschaft een overzicht van de kernbegrippen en de basisbeginselen van het economisch denken. Twee keer per week wordt de te bestuderen leerstof besproken in hoorcolleges. Ter oefening worden periodiek opdrachten verstrekt met gelegenheid tot bespreking van de uitwerkingen.

Academische vaardigheden is een cursus waarin nader ingegaan wordt op vragen als hoe vergaren economen kennis en hoe communiceren zij hierover, hoe argumenteren economen, en hoe presenteren zij de resultaten van hun onderzoek. *Academische vaardigheden* is eveneens een faculteitsbrede cursus. Het is een praktisch, door opdrachten gestuurd doe-vak. De cursus wordt kleinschalig en disciplinegeoriënteerd aangeboden. In de wekelijkse

werkgroepbijeenkomsten – werkgroepomvang is circa 15 studenten – worden opdrachten verdeeld en besproken.

De cursus *Wiskunde en financiële rekenkunde* handelt over de eerste beginselen van het wiskundig modelleren van economische onderzoeksvragen. Aan de hand van opdrachten wordt een aantal wiskundige en rekenkundige technieken geoefend. Enerzijds sluit de cursus aan bij *Economie van de managementwetenschappen* via de opdrachten die daaraan zijn ontleend.

Anderzijds bereidt *Wiskunde en financiële rekenkunde* voor op cursussen als *Inleiding accounting en finance*, *Accounting en finance*, en *Micro- en macro-economie 1*. Er worden technieken geoefend die in deze cursussen bekend worden verondersteld.

Het tweede tijdvak begint in week 47. Het programma omvat de onderdelen:

Inleiding accounting en finance

Academische vaardigheden (vervolg)

Onderzoeks- en interventiemethodologie.

Onderzoeks- en interventiemethodologie is een faculteitsbrede cursus. Aandacht wordt besteed aan het verschil tussen onderzoeks- en interventiemethodologie.

Verder komen aan de orde: de belangrijkste stromingen en basisbegrippen van empirisch wetenschappelijk onderzoek. In de vaardigheidstraining staan centraal: het maken van goede onderzoeksvraagstellingen en het operationaliseren van te onderzoeken eigenschappen.

Inleiding accounting en finance richt de blik op het functioneren van organisaties en in het bijzonder van ondernemingen. De cursus start met de verwerving van kennis en de training van vaardigheden op het vlak van de – vooral financiële – informatieverzorging door organisaties en organisatieonderdelen ten behoeve van besluitvorming en controle. Er wordt een overzicht geboden van drie actuele verschijningsvormen van accounting: management accounting and control, accounting information systems, en financial accounting. In aansluiting op het vraagstuk van accounting wordt nader op de vraag ingegaan hoe ondernemingen hun investeringen op de vermogensmarkt financieren. Toepassing van investeringsselectiemethoden wordt geoefend in combinatie met een training in het waarderen van financiële instrumenten.

Semester 1.2 Economie

Opbouw semester

Net zoals het eerste semester bestaat het tweede semester van het eerste studiejaar uit twee perioden. De eerste periode start in week 7, jaar 2005, en sluit af met een tentamenweek in week 16. De tweede periode begint in de daarop volgende week. Na negen onderwijsweken eindigt deze periode met tentamens in week 27.

In juli wordt het definitieve studieadvies gegeven. De regels betreffende de toelating tot het tweede studiejaar staan beschreven in de *Onderwijsexamenregeling Bachelor Economie 2004-2005* – afgekort: *OER Bachelor Economie 2004-2005*. In deze OER staan eveneens de voorwaarden vermeld die gelden voor het behalen van het examen *Propedeuse Economie*. De studieadviseur Economie is beschikbaar voor nadere toelichting en advies.

In het tweede semester wordt de kennis opgedaan in het eerste semester, verbreed en verdiept. Vaardigheidstraining komt eveneens uitgebreid aan bod. Het semester sluit af met een project waarin de verworven kennis wordt geïntegreerd in combinatie met een aantal vaardigheidsoefeningen op het vlak van zelfstandig een onderzoeksproject opzetten en uitvoeren, alsmede het mondeling en schriftelijk presenteren van de resultaten.

Het programma en de verdeling van de onderdelen over der tijdvakken is in onderstaand overzicht weergegeven.

Semestermodel 1.2

Micro- en Macro-economie I	Accounting en Finance
Statistiek	Project
Filosofie van de Managementwetenschappen	

De cursussen zijn als blokprogramma's georganiseerd behalve *Filosofie van de managementwetenschappen* dat als een lijnprogramma wordt aangeboden.

Programma-overzicht

Het programma van het eerste tijdvak bestaat uit de onderdelen:

Micro- en macro-economie 1

Filosofie van de managementwetenschappen

Statistiek

De cursus *Micro- en macro-economie 1* is gericht op verdieping en verbreding van de kennis en vaardigheden op het gebied van de analyse van economische handelen en sociaal-economische processen. Het micro-economisch deel besteedt aandacht aan het verklaren van economische verschijnselen vanuit theorieën over het handelen van de individuele consument en producent. Het macro-economisch deel gaat nader in op theorieën die de economische verschijnselen vanuit het perspectief van de sociaal-economische structuren benaderen.

Filosofie van de managementwetenschappen is een faculteitsbrede cursus. De student maakt kennis met het wijsgerig perspectief op management en de managementwetenschappen. Hij verkent de geschiedenis van de filosofie, de hedendaagse kernthema's op het gebied van de sociale en politieke filosofie, en van de wetenschapstheorie. Hij leert filosofische kennis en technieken toepassen in het onderzoek van managementvraagstukken.

Statistiek is eveneens een faculteitsbrede cursus. Op het programma staat kennisverwerving van de basiselementen en –procedures van de beschrijvende en verklarende statistiek. Daarnaast oefent de student aan de hand van zowel individuele als groepsopdrachten om deze kennis adequaat in te zetten in enerzijds het vergaren en interpreteren van statistische informatie en anderzijds het beoordelen van resultaten van statistisch onderzoek.

In het tweede tijdvak bestaat het programma uit

Accounting en finance

Filosofie van de managementwetenschappen (vervolg)

Project: Corporate Governance en kapitaalmarktmodellen

De cursus *Accounting en finance* bouwt voort op het programma-onderdeel

Inleiding accounting en finance van het eerste semester.

Accounting en finance start met de onderwerpen: methoden en technieken van accounting, en theorievorming over het gebruik en het nut van die methoden en technieken. Vervolgens staat het *Capital Asset Pricing Model* op het programma. Aandacht wordt besteed aan de kosten van eigen en vreemd vermogen, diversificatiemogelijkheden en internationaal beleggen. Tot slot wordt op de vraag ingegaan of de vermogensstructuur en de omvang en vorm van dividend van invloed zijn op de marktwaarde.

Het project over corporate governance en kapitaal marktmodellen sluit het eerste studiejaar af. In dit project wordt de kennis toegepast van met name *Micro- en macro-economie 1*, *Accounting en finance*, *Wiskunde en financiële rekenkunde*, *Onderzoeks- en interventiemethodologie*, en *Statistiek*. Naast de literatuurstudie

ligt de nadruk vooral op de analyse met behulp van statistische technieken. Binnen het thema *corporate governance en kapitaalmarktmodellen* kiest de student een onderwerp met de mogelijkheid tot verdere verdieping in micro- en macro-economie of accounting en finance. Na een aantal gemeenschappelijke bijeenkomsten vindt de uitvoering van het project plaats in groepjes van drie studenten. Het project wordt aan het einde van het semester afgesloten met de presentatie van de projectresultaten in een gezamenlijke bijeenkomst.

Semester 2.1 European Governance

Toelichting bij het semesterthema

In semester 1.2, 2003-2004, stond 'National governance; het poldermodel' centraal. In semester 2.1. staat de invloed van 'Europa' op 'Nederland' (en omgekeerd) centraal. De Europese Unie heeft veel invloed op het openbaar bestuur in Nederland. De Europese Unie is te beschouwen als de vierde bestuurslaag, naast gemeenten, provincies en het rijk. Omgekeerd trachten Nederlandse overheden, bedrijven en instellingen invloed uit te oefenen in de Europese Unie.

Verdeeldheid en conflict kenmerken de geschiedenis van Europa. Na de Tweede Wereldoorlog resulteerde het streven naar meer internationale samenwerking in het ontstaan van de Europese Unie. Mijlpalen in de ontwikkeling van de Europese Unie waren het Verdrag van Parijs (1951) waarbij de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS) werd opgericht en de Verdragen van Rome (1957) waarbij de Europese Economische Gemeenschap (EEG) en Euratom tot stand kwamen.

In de loop der jaren heeft de Europese samenwerking zich verdiept. Na opeenvolgende wijzigingen van de oorspronkelijke verdragen (de Europese Akte in 1986; het Verdrag van Maastricht in 1992; het Verdrag van Amsterdam in 1997; het Verdrag van Nice in 2000) houdt de Europese Unie zich bezig met vrijwel alle beleidsterreinen. Er is Europees beleid op sociaal-economisch terrein (de zogenaamde eerste pijler), op het terrein van buitenlands beleid en veiligheid (tweede pijler) en op het terrein van justitie en binnenlandse zaken (derde pijler). Met de introductie van één Europese munteenheid, in het kader van de Europese Monetaire Unie (EMU), is de Europese integratie een nieuwe fase ingegaan. De Europese samenwerking heeft zich de afgelopen decennia ook verbreed van 7 naar 25 lidstaten.

De verdieping (naar beleidsterreinen) en verbreding (in ledental) van de Europese Unie is een ingewikkeld proces geweest, dat heeft geresulteerd in een uniek politiek-bestuurlijk systeem, dat in menig opzicht bovengeschikt is aan de nationale staten die er deel van uit maken. Instituties die een belangrijke rol spelen in de besluitvorming in de Europese Unie zijn de Europese Commissie, het Europees Parlement, de Raad van Ministers, het Comité van permanente vertegenwoordigers (Coreper), de Europese Raad en het Europese Hof van Justitie.

In de Europese Unie zijn verschillende besluitvormingsprocedures van kracht (raadplegingsprocedure, co-decisieprocedure, samenwerkingsprocedure, begrotingsprocedure).

De wetenschappelijke studie van de Europese Unie heeft geresulteerd in uiteenlopende theoretische benaderingen van de integratie en het functioneren van de Europese Unie als politiek-bestuurlijk systeem. Deze benaderingen (o.a. functionalisme, intergouvernementalisme) zijn geworteld in de leer van de internationale betrekkingen, de vergelijkende politicologie en de

beleidswetenschap. Met behulp van deze theorieën wordt getracht Europese processen te beschrijven, te verklaren en te voorspellen.

De historische ontwikkeling van de instituties van de Europese Unie, zijn politieke systeem (Europese Raad, Raad van Ministers, Europese Commissie, het Europese Hof van Justitie, het Europees parlement, belangengroepen, besluitvorming), zijn beleid op uiteenlopende terreinen (economisch en monetair; buitenlands- en veiligheidsbeleid; justitie en binnenlandse zaken) en zijn wisselwerking met Nederlandse actoren staan centraal in dit semester. In het projectwerk ligt de nadruk op toegepast beleidsonderzoek. Daarnaast is er aandacht voor de toekomst van de Europese Unie: Europa quo vadis?

Opbouw semester

Semestermodel 2.1

	Internationale Economische Betrekkingen I	P r o j e c t
	Geld-, Krediet- en Bankwezen	
	Openbare Financiën	
	Keuzevak	
European Governance (integratiemodule)		
Inductieve Statistiek		

Praktische informatie

Spreekuren semestercoördinatoren:

H. Goverde, TvA 5.1.63, dinsdag 9.30-10.30 uur (integratiemodule en cursussen), e-mail: h.goverde@fm.ru.nl

A. van der Vleuten, TvA 5.1.42, maandag 11.00-12.00, e-mail: a.vandervleuten@fm.ru.nl

Semester 2.2 International Governance

Toelichting op het semesterthema

International governance

International governance komt als thema na National governance en European governance. Dit betekent dat nader moet worden ingegaan op governance als begrip en op de samenhang tussen de drie thema's.

a Governance

Governance is een meerduidelijk begrip waarover in de literatuur geen overeenstemming bestaat. Grofweg vallen vier clusters van betekenissen te onderscheiden. Ten eerste governance als weerspiegeling van de bestaande machtsverhoudingen. Ten tweede governance als de vorming, verandering en (gebrek aan) naleving van normen, regels en waarden op een bepaald beleidsterrein. Ten derde governance als het oplossen van maatschappelijke problemen vaak uitmondend in een idee van orde en stabiliteit. Ten vierde governance als een situatie waarin beleid wordt bepaald (en uitgevoerd) door een samenstel van actoren die (a) opereren op verschillende analyseniveaus (subnationaal, nationaal, internationaal) en/of die (b) zowel publiek (statelijk), privaat of hybride van aard kunnen zijn.

b plaats van het thema

International governance onderscheidt zich van national governance in die zin dat national governance veronderstelt dat sprake is van een overkoepelend gezag op een bepaald territorium, vaak gekenschetst als de centrale overheid die het legitieme monopolie op de geweldsmiddelen bezit. De overheid is in staat uiteindelijk naleving van regels e.d. af te dwingen. International governance kenmerkt zich juist door de afwezigheid van een dergelijk centraal gezag. Dit wordt wel een anarchistische situatie genoemd. Dit kenmerk heeft grote gevolgen voor de aard, timing, en specifieke vorm van governance op internationale beleidsterreinen (ongeacht welke betekenis van governance men verkiest). European governance lijkt een soort van tussenvorm.

Opbouw semester

Semestermodel 2.2

	Internationale Economische Betrekkingen II	P r o j e c t
	Arbeidsmarkt en Arbeidsverhoudingen	
	Inleiding Recht	
	Internationale Organisaties	
	International Governance (integratiemodule)	
Kwalitatieve Onderzoeksmethoden		

*Beschrijving van de integratiemodule, het methodologievak en het projectvak***Integratiemodule**

De centrale doelstellingen van de integratiemodule zijn (a) dat studenten van de drie disciplines in teams zowel als in grotere groepen inzicht verwerven in patronen van samenwerking en conflict op internationale beleidsterreinen; (b) dat zij inzicht verwerven in de theoretische benaderingen ten aanzien van dat onderwerp en de methodologische problemen die daarmee verbonden zijn. Het gaat daarbij ook om de confrontatie van de vier betekenissen die aan governance kunnen worden gegeven; (c) dat zij in staat zijn zelfstandig een onderzoek te ontwerpen en uit te voeren naar governance op een door hen gekozen internationaal beleidsterrein; (d) dat zij daarbij leren de samenhang te analyseren tussen (processen tussen) actoren die handelen op subnationaal, nationaal en internationaal niveau; (e) dat zij instaat worden gesteld zich de inzichten van de aanpalende disciplines eigen te maken.

Deze doelstellingen worden bereikt langs de volgende weg:

- 1 Intensief onderwijs in hoor- en werkcolleges voor alle drie de disciplines gezamenlijk.
- 2 Specifiek methodologie onderwijs toegespitst op de problematiek van international governance.
- 3 Ontwikkeling en uitvoering van een onderzoeksproject.

Methodologievak

Het methodologievak wordt grotendeels voor de drie disciplines gezamenlijk verzorgd, en deels voor enerzijds economie, anderzijds bestuurskunde en politicologie afzonderlijk.

Deel I: Gezamenlijk

Theorietoetsend en –ontwikkeland onderzoek

In deze cursus worden deelnemers getraind in het empirisch en logisch toetsen van bestaande theorie(ën) op het terrein van International Governance (IG). Bedoeld is niet het pure toetsende onderzoek (theorie klopt wel/niet met de feiten, of kan de werkelijkheid al dan niet verklaren/voorspellen). Het te ontwerpen onderzoek kan ook uitmonden in het doen van voorstellen voor een verbetering of aanvulling, dan wel het aangeven onder welke condities een theorie wel en wanneer deze niet of minder houdbaar is. Deelnemers maken kennis met criteria en overwegingen aangaande empirisch materiaal die een theorie sterker of zwakker maken. Bij dit alles staan kwalitatieve vormen van onderzoek centraal zoals het case study design, kwalitatief survey en kwalitatieve inhoudsanalyse.

Deelnemers werken tijdens de cursus voortdurend in kleine groepjes aan het ontwerp van een empirisch onderzoek dat is gericht op toetsing van een door hen te selecteren theorie op het terrein van IG. Volgens dit groeimodel komt uiteindelijk een onderzoeksontwerp tot stand dat klaar is voor uitvoering. Dit eindpaper vormt de voornaamste basis van toetsing in deze cursus. Studenten kiezen in principe het onderwerp en de theorie dat/die zij ook centraal willen stellen in het projectvak.

Deel II: Afzonderlijke programma's

Daarna splitsen de studenten zich in de volgende groepen: groep 1, Bestuurskunde- en Politicologie-studenten maken zich in het kader van theorietoetsend en -ontwikkeland onderzoek de methode van inhoudsanalyse eigen en maken hiervoor een schriftelijke opdracht. Groep 2 (Economiestudenten) volgt een onderdeel dat losstaat van kwalitatief toetsend onderzoek; deze studenten worden getraind in tijdreeksanalyse.

Projectvak

Het doel van het projectwerk is dat studenten in teams van 3-4 personen zelfstandig onderzoek verrichten naar samenwerking en conflict op een internationaal beleidsterrein. Zij maken daarbij gebruik van de theoretische kaders die tijdens de colleges *International Governance* zijn aangegeven. Bovendien passen zij in hun onderzoek de stof toe die onderricht is het methoden-onderdeel *Kwalitatief Toetsend Onderzoek*.

Praktische informatie

Het is belangrijk dat studenten beseffen dat de integratiemodule International governance tijdens de eerste weken van het semester een zeer intensief karakter kent. Studenten zijn verplicht deel te nemen aan de hoorcolleges en werkcolleges die in het kader van dit vak zullen worden verzorgd. De stof van de integratiemodule zal worden getoetst in de vorm van een schriftelijk tentamen en een individuele schriftelijk opdracht. Voor alle onderdelen van de integratiemodule wegen aanwezigheid en participatie mee bij de vaststelling van het cijfer.

Semestercoördinatoren

Dr. J.A.Verbeek
Kamer TvA 5.1.30
tel. (024) 3612995
e-mail: b.verbeek@fm.ru.nl

Dr. J.M. van der Vleuten
Kamer TvA 5.1.42
tel. (024) 3612330
e-mail: a.vandervleuten@fm.ru.nl

Semester 3.1. Comparative Governance

Toelichting op het semesterthema

Comparative governance wordt een steeds belangrijker onderwerp. Het gaat er daarbij met name om hoe de politieke, bestuurlijke en economische structuur en het beleid en bestuur in verschillende landen wordt vormgegeven en wat daaruit te leren is. Steeds vaker zien we dat ontwikkelingen in het buitenland als benchmark worden gebruikt om ook in Nederland zaken anders vorm te geven. Het antwoord op de vraag of dit altijd een verbetering betreft varieert. Het vereist een vergelijking van de verschillen alsmede een verklaring waarom de verschillen bestaan, hoe zij zo gegroeid zijn en wat de consequenties van de onderscheiden structuren zijn. Dit is het thema dat in semester 3.1. centraal staat.

Opbouw semester

Semestermodel 3.1

	Institutionele Economie	P r o j e c t
	Geschiedenis van het Economisch denken	
	Economische Integratie in Theorie en Praktijk	
	Keuzevak	
	Comparative Governance (integratiemodule)	
Verklarende Statistiek		

De start van semester 3.1.

De invulling van het integratiethema alsmede het project in dit semester is afgestemd op dit thema.

In de eerste week (week 37) wordt het thema geïntroduceerd en de projectgroepen gevormd. De exacte tijden vindt u een week voor aanvang van de colleges op Blackboard. Het is de bedoeling twee of drie algemene bijeenkomsten te organiseren ter introductie van de vergelijkende landenstudies in werkgroepverband.

Tijdens de eerste algemene bijeenkomst komen de disciplinaire groepen (economie, politicologie en bestuurskunde studenten) bij elkaar bij de drie project / integratiemodule-docenten. Tijdens deze bijeenkomst wordt duidelijk gemaakt hoe de invulling van de integratiecolleges in de daarop volgende weken vorm zal krijgen en wat de bedoeling zal zijn van het project in semester 3.1.

De tweede (en mogelijk derde) bijeenkomst betreft gastcolleges over nut en noodzaak van verklarend en vergelijkend onderzoek in de economie, bestuurskunde en politicologie. Tijd en datum worden via het intranet tijdig bekend gemaakt. Deze bijeenkomsten nemen gezamenlijk anderhalve dag in beslag. Het doel van deze twee dagen met gastcolleges is de introductie van het semesterthema.

In week 37 of 38 (zie bekendmaking op Blackboard) wordt gestart met de eerste colleges van de verplichte cursussen in dit semester. Tijdens deze eerste bijeenkomsten wordt een introductie gegeven op de collegereeks die in de erop volgende weken zal volgen. Door de cursusdocenten zal in deze eerste bijeenkomst ook speciale aandacht worden besteed aan de wijze waarop de door hun gegeven cursus past binnen het semesterthema. Voor een aantal cursussen ligt deze samenhang met het thema voor de hand. Bij de politicologiestudie gaat het bijvoorbeeld om nationale politieke stelsels, benaderingen van de politiek en institutionele economie of economische integratie in theorie en praktijk, waarin het comparatieve aspect reeds ligt opgesloten. Bij de economiestudie gaat het eveneens om cursussen waarin het comparatieve element inherent is aan het onderwerp van de cursussen, namelijk institutionele economie, geschiedenis van het economische denken en economische integratie. Bij bestuurskunde is dit het geval bij het vak beleidscyclus en staats en bestuursrecht.

Ook bij het onderdeel Methodologie zal de nadruk liggen op vergelijkend en verklarend onderzoek. De onderwerpen die daar behandeld worden zijn regressieanalyse, factoranalyse en clusteranalyse, alsmede voor de economen co-integratiemodellen.

Het onderwijsprogramma bestaat in de periode van week 37 tot week 50 uit de volgende onderdelen:

Integratiemodule

Project (voorbereiding)

Methodologie

Disciplinaire cursussen

Keuzevak(ken).

Week 50 en week 51 zijn toetsweken.

De periode van week 52, 2004 tot week 5, 2005 is bestemd voor de afronding van het project.

Beschrijving van het integratieprogramma

In de integratiemodule zal in een aantal thematische hoorcolleges worden toegelicht hoe de politieke, bestuurlijke en economische structuur en het beleid en bestuur in verschillende landen wordt vormgegeven. Er worden werkgroepen van 3 tot 5 studenten gevormd. Iedere projectgroep krijgt vervolgens de opdracht om de voor een aantal thema's Nederland te vergelijken met een ander land (of andere landen). In de opdrachten wordt aandacht besteed aan het zoeken van indicatoren die bepaalde verbanden binnen de thema's kunnen verhelderen. Hiermee wordt tevens aangesloten bij het methodevak (verklarende statistiek) in dit semester. Per groep wordt een dossier met de verwerking van de opdrachten ingeleverd en beoordeeld. De literatuur bij de verschillende thema's wordt tijdig via blackboard bekend gemaakt.

Project:

De laatste week voor de kerst en drie weken in januari zijn bestemd voor projectwerk en daarmee sluit het semester af. Het doel van het project is dat groepjes van maximaal 5 studenten een paper schrijven over de ontwikkelingen op een bepaald beleidsterrein in verschillende landen gedurende het laatste decennium en verklaren waarom in vergelijkend perspectief die ontwikkelingen in de gevonden richting hebben plaatsgevonden. Dit doen zij op basis van kennis over de ontwikkeling op dat beleidsterrein tot 1990. Het kan daarbij bijvoorbeeld gaan om onderwijsbeleid, veiligheidsbeleid, gezondheidszorgbeleid, huisvestingbeleid, economisch beleid, belastingbeleid, inkomensbeleid, stadsplanning, of milieubeleid. De studenten dienen gedurende dit project zelf de gegevens te verzamelen van na 1990 alsmede de gegevens die deze ontwikkelingen zouden kunnen verklaren. Het ligt in de rede dat bestuurskundestudenten de verklaring zullen zoeken in de bestuurlijke structuren, de politicologiestudenten die zullen zoeken in politieke structuren en economiestudenten die zullen zoeken in economische structuren. In workshops (masterclasses) aan het einde van de projectweken zullen de papers met elkaar worden geconfronteerd, waarbij de verklaringskracht van de onderscheiden structuren centraal staat.

Praktische informatie

Aanspreekpunt voor alle vragen over de praktische invulling van het semester en de bijbehorende onderdelen is de semestercoördinator.

Semestercoördinator

Drs. Ch. van Hooijdonk

Kamer TvA 5.1.67

tel. (024) 3612568

e-mail : c.vanhooijdonk@fm.ru.nl

Semester 3.2 Integratieprogramma economie

Toelichting bij het semesterthema

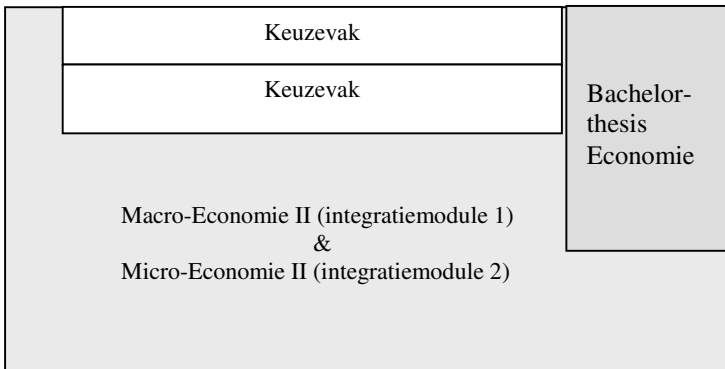
In het afsluitende semester van de bachelor economie schrijf je een individuele scriptie over een onderwerp dat aansluit bij het semester thema 'Grenzen aan de markt?'. Standaard economische theorie zegt dat de markt een goed allocatiemechanisme is, maar aan het eind van de bachelor opleiding is het belangrijk na te gaan of dit altijd zo is. Zijn er bijvoorbeeld geen omstandigheden denkbaar die de markt als efficiënt allocatiemechanisme diskwalificeren? En wat zijn die omstandigheden dan? Zijn op basis van theorie en empirie algemene inzichten te genereren die aangeven onder welke omstandigheden het aannemelijk is dat een markt niet tot een goede allocatie van middelen leidt? En kan op basis van diezelfde theorie en empirie ook aangegeven worden welk alternatief coördinatiemechanisme voorhanden is? Kortom: zijn er grenzen aan de markt, waardoor zijn er grenzen aan de markt, en wat zijn de beleidsconsequenties die daaruit volgen? Bij de nadere concretisering van deze vragen kan het begrip grens op verschillende manieren gestalte worden gegeven. Zo is het denkbaar dat de grenzen aan het functioneren van de markt te maken heeft met fysieke grenzen. Is de wereld inderdaad een 'global village' of vindt concurrentie op een veel beperktere schaal plaats? Hoe hangt dat samen met de aard van productie en wat voor gevolgen heeft dat voor organisatie van een bedrijfstak? En: wat gebeurt er als de markt eenvoudigweg niet groot genoeg kan zijn om een bepaald product voort te brengen? Is er dan reden voor overheidsbeleid, bijvoorbeeld door het stimuleren van economische groei?

Dit roept de vraag op of ongebreidelde groei van een markt wel mogelijk is (zowel geografisch als fysiek)? Hoe komt economische groei tot stand en wat zijn de grenzen aan de groei? Wat is de rol van technologische ontwikkelingen (bijv. ICT) in dit opzicht? En opnieuw: is er een rol voor overheidsbeleid?

De antwoorden op deze en vele andere vragen zullen besloten liggen in het geheel aan scripties dat dit semester worden geschreven. Om daar vooraf enige sturing aan te geven zullen aan het begin van het semester een aantal colleges worden verzorgd over het thema. Bovendien worden inzichten ten behoeve van de thematiek aangereikt door de beide cursussen die bij het integratieprogramma horen (te weten Micro-economie II en Macro-economie II). Elke scriptie wordt uiteindelijk tijdens plenaire zittingen gepresenteerd en bediscussieerd op één of twee afsluitende conferentiedagen, waardoor een goed beeld ontstaat waar de grenzen van de markt nu echt liggen.

Opbouw semester

Semestermodel 3.2

Het semester begint met een aantal inleidende colleges die als doel hebben een nadere toelichting te geven op het semesterthema. In de weken daarna worden, naast het reguliere cursorische onderwijs (dit semester twee keuzevakken), in het kader van het integratieprogramma de vakken Micro-economie II en Macro-economie II aangeboden. Zoals blijkt uit de cursusbeschrijvingen van beide vakken hieronder bieden beide cursussen een scala aan inzichten die gebruikt kunnen worden bij de concrete invulling van de scriptie. Geïnspireerd door de inleidende colleges en deze beide cursussen, bepaal je vervolgens je definitieve onderwerpkeuze en krijg je een begeleidend docent toegewezen. Onder supervisie van je begeleidend docent zorg je in eerste instantie voor een definitieve opzet van je scriptie. Deze opzet is uitgebreid in die zin dat niet alleen de probleemstelling helder is verwoord en gemotiveerd, maar dat je er bovendien blijk van geeft dat je jezelf al uitvoerig hebt ingelezen op het onderwerp en dat je weet welke literatuur en gegevens je zult gaan gebruiken voor je scriptie. Ook ligt de structuur van de scriptie dan al grotendeels vast. Na de tentamenperiode, ga je voluit aan de slag met het schrijven van je scriptie. Die moet uiterlijk eind juni verspreid zijn onder docenten en één van je medestudenten. Elke scriptie wordt namelijk gepresenteerd en becommentarieerd tijdens één of twee afsluitende conferentiedagen aan het einde van het semester. Het commentaar wordt daarbij gegeven door een mede-student.

Tijdsplanning semester

Week 7

Startweek van het semester met informatiebijeenkomsten over aard en opzet semester en inleidende lezingen over semesterthema ter inspiratie voor onderwerpkeuze bachelorthesis.

Week 8 t/m week 19

Cursorisch onderwijs:

Integratiemodulen Micro-economie II en Macro-economie II;
Keuzevakken.

Bachelorthesis:

Bepaling scriptieonderwerp en daarna individuele begeleiding door scriptiedocent bij vervaardiging onderzoeksplan ten behoeve van scriptie en de uitvoering ervan. Scriptieonderwerp moet uiterlijk week 11 duidelijk zijn, het onderzoeksvoorstel voor je scriptie dient uiterlijk in week 16 te zijn goedgekeurd door de begeleidend docent.

Week 20 en week 21

Tentamenperiode 2.

Week 17 t/m week 25

Schrijven scriptie. Verspreiding scriptie uiterlijk einde week 25.

Week 26

Slotweek semester. In deze week bereid je je voor op de presentatie van je scriptie en de co-referentie van een scriptie van een mede-student. Alle presentaties vinden plaats tijdens de conferentiedag(en) aan het einde van de week.

Handleiding semester

Een handleiding voor het semester, met daarin een gedetailleerde beschrijving van de eisen aan en procedures rondom de bachelorthesis, alsmede een gedetailleerde beschrijving van de logistiek van het semester is uiterlijk december 2004 beschikbaar via Blackboard.

Aan de bachelorthesis worden onder meer de volgende (minimum) eisen gesteld: Het onderwerp (probleemstelling) is wetenschappelijk interessant en sluit aan bij de thematiek van het semester;

de beantwoording van de probleemstelling vindt plaats aan de hand van relevante theoretische en empirische inzichten.

Het uitvoeren van (een beperkt) eigen onderzoek is niet noodzakelijk, maar wordt wel gewaardeerd.

Beschrijving van de integratiemodulen

Naast inleidende lezingen over het semesterthema, worden de scripties analytisch ondersteund door de vakken Micro-economie II en Macro-economie II. Een korte beschrijving van de inhoud van deze vakken vindt je hieronder. Meer details over aard en opzet van beide integratiemodulen volgt in de handleiding bij het semester in december 2004.

Micro-economie II

Het vak Micro-economie II behandelt verschillende stijlen van micro-economische denken en gaat in op hun mogelijkheden inzake de analyse van welvaartsvraagstukken. Achtereenvolgens komen aan de orde:

- 1 De micro-economische analyse van de markteconomie. In aansluiting op de partiële analyse van de markten van eindproducten in Micro-Economie I, wordt aandacht besteed aan (1) de partiële analyse van de markten van productiefactoren en (2) de algemene analyse van een markteconomie in evenwicht; twee benaderingen van marktprocessen – de Marshalliaanse en de Walrasiaanse benadering - worden met elkaar vergeleken.
- 2 Het deelgebied van de industriële economie. Na een verkenning van de verschillende stromingen in de industriële economie wordt aandacht besteed aan (1) theorieën over de onderneming, en (2) de analyse van marktstructuur en vestigingsplaats van ondernemingen in Europees perspectief. Tot slot komt de Europese industriepolitiek in vergelijkend internationaal perspectief aan bod.
- 3 Het deelgebied van de sociale keuzetheorie. Behandeld worden (1) externaliteiten en collectieve goederen, (2) collectieve besluitvormingsprocedures, (3) strategisch gedrag en collectieve besluitvorming.

Na de cursus kunnen studenten:

de Marshalliaanse en de Walrasiaanse benadering van marktprocessen beschrijven en beoordelen in relatie tot het onderscheid partiële en algemene evenwichtsanalyse;

aan de hand van de theorie van de industriële economie markten, concentratiegraad en concurrentie in sectoren beschrijven, analyseren en beoordelen in relatie tot het gevoerde of het te voeren industrie- en mededingingsbeleid; de rol van de overheid in de economie analyseren en beoordelen m.b.t.

externaliteiten en collectieve goederen;

collectieve besluitvormingsprocessen in termen van de sociale keuzetheorie beschrijven en analyseren.

Het vak wordt gecoördineerd door dr. J. Peil. De studiebelasting is 4 ECTS.

Informatie over wanneer de colleges plaatsvinden volgt in de handleiding bij het semester die eind december 2004 verschijnt.

Literatuur:

Schotter, A., Microeconomics. A Modern Approach, Boston, 2001

Nyarko, Y., Study Guide to accompany Schotter, A., Microeconomics. A modern Approach, Boston, 2001

Opgavenbundel Micro-economie 2 Opgaven, (dictatencentrale)

Andere literatuur wordt zo spoedig mogelijk bekend gemaakt.

Macro-economie II

Doelstellingen

- analyseren van macro-economische vraagstukken, zoals werkloosheid en inflatie, op een dynamische wijze, waarbij rationele verwachtingen een belangrijke rol spelen;
- analyseren van macro-economische modellen, d.w.z. op basis van zulke modellen komen tot uitspraken (evt. berekeningen) over de effecten van economisch beleid;
- laten zien op welke wijze de macro-economische ontwikkelingen in diverse landen elkaar beïnvloeden.

Beschrijving:

De cursus Macro-Economie II gaat dieper in op recente macro-economische theorieën. Bij deze nieuwe inzichten spelen (in tegenstelling tot de Keynesiaanse theorie) rationele verwachtingen een essentiële rol. Terwijl in de cursus Macro-Economie I het Keynesiaanse denken en de vraagkant van de economie centraal staan, legt deze cursus de nadruk op de aanbodkant van de economie.

Recentelijk is de interesse in die richting verschoven, met name als gevolg van het ontstaan van stagflatie (= inflatie en stagnatie) in de jaren '70 en '80 en de toename van de olieprijs. Uitgaande van economische agenten met rationele verwachtingen beargumenteren economen met een interesse voor de aanbodkant van de economie waarom Keynesiaanse politiek ('vergroten van de geldhoeveelheid en vergroten van de overheidsbestedingen') op zijn best ineffectief is om de recente problemen op te lossen. De cursus bekijkt met welk type beleid de problemen wel aangepakt kunnen worden. Tijdens de hoorcolleges komen verschillende dynamische micro-economisch gefundeerde macro-economische modellen aan de orde. Voorts gaat de aandacht uit naar de actuele economische ontwikkelingen die 'relatief grote' landen zoals de USA of een Verenigd Europa doormaken en komen economische ontwikkelingen van kleine open economieën zoals de Nederlandse economie aan de orde.

Het vak wordt gecoördineerd door prof. dr. E.M. Sent. De studiebelasting is 4 ECTS. Informatie over de aan te schaffen literatuur en wanneer de colleges plaatsvinden volgt in de handleiding bij het semester die eind december 2004 verschijnt.

Praktische informatie

Voor alle vragen over de praktische invulling van het semester en de bijbehorende onderdelen kun je terecht bij de semestercoördinator.

Semestercoördinator

Dr. A.de Vaal

Kamer TvA 5.1.71

tel. (024) 3615888

e-mail: a.devaal@fm.ru.nl

Cursusbeschrijvingen Bachelor Economie

Academische Vaardigheden

Cursuscode:	BIN117
Studiejaar:	1
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	BW ECON BESTK POL PLAN SG MMW
Specialisatie:	
Studielast:	6
Tentamenvorm:	werkstuk
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Donkers,H.W.H.A.
Docenten:	Worden nog bekend gemaakt.
Vereiste voorkennis:	nee
Keuzevak:	nee
Doelstellingen:	Het vak Academische Vaardigheden (AV) is gericht op het verwerven en oefenen van een aantal basale wetenschappelijke vaardigheden. Deze zijn nodig om met succes een academische studie aan deze faculteit te doorlopen en om na de studie als academicus in een beroepspraktijk te kunnen functioneren. In de cursus AV gaat het om: - Het primaire proces in de wetenschap - Relevante wetenschappelijke vragen stellen - Relevante, wetenschappelijk verantwoorde informatie verzamelen, zowel mondeling als schriftelijk - Wetenschappelijke informatie verwerken - Wetenschappelijk verantwoorde conclusies trekken, wetenschappelijk verantwoord redeneren en argumenteren - Resultaten van wetenschappelijk onderzoek presenteren, zowel mondeling als schriftelijk.
Cursusbeschrijving:	AV is een praktisch, door opdrachten gestuurd doe-vak met wekelijkse werkgroepbijeenkomsten. De AV-docent treedt ook op als coach/mentor van de studenten in een AV-groep. In de cursus worden algemene academische vaardigheden geoefend aan de hand van vakspecifieke inhoud. Daarom wordt de cursus gegeven in homogene groepen en in vijf varianten (bedrijfswetenschappen, omgevingswetenschappen, politicologie, bestuurskunde en economie).
Literatuur:	Twee syllabi: Handboek Academische Vaardigheden en Cursusboek Academische Vaardigheden (in 5 varianten; let op: koop het cursusboek dat bij jouw opleiding hoort).

Economie van de Managementwetenschappen

Cursuscode:	BCU194
Studiejaar:	1
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	BW ECON BESTK POL PLAN SG MMW

Specialisatie:	
Studielast:	6
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Sent, E.-M
Docenten:	Prof.dr. E-M Sent drs. Ch. van Hooijdonk
Vereiste voorkennis:	geen
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	Na deze cursus beheers je de basisprincipes van de economische wetenschap en de economische taal met betrekking tot deze principes. De verworven vaardigheden ben je in staat toe te passen op concrete beleidsvraagstukken.
Cursusbeschrijving:	De hoorcolleges in deze cursus belichten het object en de denkwijze van de economische wetenschap. Vervolgens gaan ze in op een centraal thema in de economische wetenschap, namelijk het coördinatie-probleem. Hierbij zijn niet alleen de rol van de markt en de overheid (regulering) van belang, maar ook de rol van instituties, organisaties, gewoontes en gedragscodes bij economisch handelen. Meer algemeen valt onder dit thema de vraag of activiteiten beter via de markt (decentraal) of via een hiërarchie (onderneming en instellingen) gecoördineerd kunnen worden. De cursus besteedt met name aandacht aan de verschuiving gedurende de afgelopen decennia richting meer marktgerelateerde arrangementen (zowel op nationaal niveau als binnen instellingen). De cursus eindigt met een aantal illustraties van het belang van de economische wetenschap voor de aanpak van beleidsvraagstukken met betrekking tot onder andere Europese integratie en globalisering van de economie.
Literatuur:	- Geert Woltjer, De economische manier van denken, 2de druk, Bussum 2002, Coutinho, ISBN 90 6283 313 6 - Cock A. Hazeu, Institutionele economie: Een optiek op organisatie- en sturingsvraagstukken, Bussum 2000, Coutinho, ISBN 90 6283 185 0 CIP - Reader

Onderzoeks- en interventiemethodologie

Cursuscode:	BPRA145
Studiejaar:	1
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	BW
Specialisatie:	
Studielast:	6
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen + werkstuk
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Drs. Marleen van de Westelaken

Docenten:	Drs. Marleen McCardle Drs. Rienk van Marle Drs. Marleen van de Westelaken
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	nee
Doelstellingen:	Studenten kunnen: - de functie van wetenschappelijk onderzoek voor de managementwetenschappen aangeven mede in het licht van het onderscheid tussen onderzoeks- en interventiemethodologie; - de belangrijkste methodologische stromingen onderscheiden en een relevante uitleg geven aan basisbegrippen in empirisch wetenschappelijk onderzoek; - in gegeven casuïstiek adequate keuzes maken voor onderdelen van een eenvoudig onderzoeksvoorstel en deze keuzes adequaat beargumenteren.
Cursusbeschrijving:	In de cursus worden inzichten opgedaan die de basis vormen voor het kunnen doen van wetenschappelijk verantwoord onderzoek. Naast wetenschapsovervattingen en belangrijke methodologische stromingen in empirisch onderzoek worden basisbegrippen behandeld zoals validiteit en betrouwbaarheid. Ook komen de diverse onderdelen aan bod van de empirische onderzoekscyclus. Een deel van de te verwerven methodologische inzichten wordt geoefend ten behoeve van het verwerven van vaardigheden, bijvoorbeeld het maken van onderzoeksvraagstellingen c.q. het afleiden van hypothesen, het ontwikkelen van conceptuele modellen, het operationaliseren van te onderzoeken eigenschappen, het selecteren van onderzoeksdesigns, waarnemingsmethoden en analysetechnieken. De cursus bestaat uit hoorcolleges (behandeling theoretische uitgangspunten), werkcolleges (opdrachten bespreken en feedback ontvangen) en zelfstudie.
Literatuur:	Syllabus Prof. Dr. J. Vennix (2004)

Inleiding in Accounting en Finance

Cursuscode:	BCU189
Studiejaar:	1
Semester/trimester:	2
Opleiding(en):	BW
Specialisatie:	
Studielast:	6
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Hartmann, F.G.H.
Docenten:	Dr. G. Braam Prof. Dr. F.G.H. Hartmann Drs. R. Minnaar

Prof. Dr. W. Verschoor

Vereiste voorkennis: Geen

Keuzevak: ja

Doelstellingen: Studenten kennis bijbrengen en praktisch laten oefenen met technieken en calculaties op het gebied van financiering en accounting. Studenten inzicht geven in de organisatorische en bedrijfseconomische relevantie van deze technieken en van hun toepassingen.

Cursusbeschrijving: Het vak inleiding accounting & finance geeft een grondige inleiding in de organisatorische en bedrijfseconomische betekenis van instrumenten, technieken en regelgeving op het gebied van accounting en financiering. Accounting betreft het verstrekken van bedrijfseconomische informatie aan belanghebbenden, zowel binnen als buiten de organisatie. Financiering betreft de financiering van organisatieactiviteiten. Dit vak gaat in op de rol en betekenis van de financieel manager op de kapitaalmarkt, alsmede de verschillende vermogensvormen die hierbij ter beschikking staan om investeringen te financieren, zoals aandelenvermogen, obligatieleningen en ingehouden winsten.

Literatuur: J. Zimmermann, Accounting for Decision Making and Control (laatste druk), Irwin, McGraw-Hill, Boston.
Gray, S.J. en B.E. Needles, Financial Accounting, A Global Approach, 1999, Houghton Mifflin Company, Boston.
Ross, Westerfield & Jaffe, Corporate Finance, 7e druk, McGraw-Hill, Irwin.

Wiskunde en Financiële rekenkunde

Cursuscode: BCU188

Studiejaar: 1

Semester/trimester: 1

Opleiding(en): ECON

Specialisatie:

Studielast: 6

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Buijs, L.J.P.

Docenten: Drs. L.J.P. Buijs

Vereiste voorkennis: Geen

Keuzevak: ja

Doelstellingen: Wiskundige vaardigheden die aangeleerd worden tijdens deze cursus zijn:

- Het differentiëren van polynomen en logaritmische en exponentiële functies, het maximaliseren en minimaliseren van functies onder nevenvoorwaarden en het gebruiken en analyseren van modellen van het Centraal Planbureau.
- Het gebruiken van de substitutiemethode en het gebruiken van de

methode van Lagrange om functies van twee variabelen onder nevenvoorwaarden te kunnen maximaliseren en minimaliseren.

- Kennis nemen van begrippen uit de financiële rekenkunde: (onder andere) contante waarde, eindwaarde, annuïteiten en rentabiliteitswaarde.
- Financieel Rekenkundige vaardigheden die aangeleerd worden tijdens de cursus zijn: renteberekeningen maken die te maken hebben met het disconteren van geldstromen (een euro nu is niet hetzelfde waard als een euro volgend ,of vorig, jaar).

Cursusbeschrijving: Een econoom moet in staat zijn elementaire wiskundige technieken toe te passen in de micro-economie en de macro-economie. Bovendien moet een econoom in staat zijn renteberekeningen uit te voeren die vooral betrekking hebben op problemen die spelen in de Bedrijfseconomie, zoals investeringsvraagstukken en vraagstukken met betrekking tot het afschrijven op kapitaalgoederen.

De cursus start met het geven van een globale beschrijving van problemen die spelen in de Micro - Economie. Er wordt in het kort stil gestaan bij problemen van consumenten en producenten. Vervolgens wordt een korte beschrijving gegeven van problemen die spelen in de Macro-Economie en de Bedrijfseconomie. Daarna wordt duidelijk gemaakt waarom zowel wiskunde en financiële rekenkunde een onmisbaar hulpmiddel zijn bij het oplossen van deze problemen. Daarna worden enkele hoorcolleges wiskunde gegeven en worden tijdens werkcolleges opgaven besproken. Deze opgaven maken een verplicht onderdeel uit van de cursus.

Vervolgens worden er enkele hoorcolleges Financiële Rekenkunde en worden tijdens werkcolleges opgaven besproken. Deze opgaven vormen tevens een verplicht onderdeel van de cursus.

Literatuur: Dictaat: wiskunde voor economen
Dictaat: financiële rekenkunde

Statistiek

Cursuscode: BPRA144
Studiejaar: 1
Semester/trimester: 2
Opleiding(en): BW ECON BESTK POL PLAN SG MMW
Specialisatie:
Studielast: 6
Tentamenvorm: schriftelijk tentamen
Taal: Nederlands
Cursuscoördinator: Jacobs, H.A.G.M.
Docenten: E. Jacobs
C. Visscher

Vereiste voorkennis:

Keuzevak: nee

Doelstellingen:	Studenten zijn aan het einde van de cursus in staat: • de basiselementen en eenvoudige procedures uit de beschrijvende en verklarende statistiek adequaat toe te passen, mede met behulp van het programma Spss • resultaten van eenvoudige procedures uit de beschrijvende en verklarende statistiek adequaat te interpreteren • keuzes bij het uitvoeren van statistische procedures en de interpretatie van de resultaten adequaat te onderbouwen
Cursusbeschrijving:	In de cursus leren studenten praktisch omgaan met het statistische software programma Spss. De onderwerpen die besproken zijn onder meer: steekproeven, kansen en variabelen, schattingen van kenmerken van een populatie, kruistabelanalyse, correlaties, eenvoudige (multiple) regressie, verschillen in gemiddelden en tijdreeksen
Literatuur:	• McClave, J. Y., Benson, P. G. & T. Sincich (2003). Statistiek. Een inleiding voor het hoger onderwijs (achtste editie, tweede druk), Pearson Educatie/Prentice Hall, ISBN: 90-430-0501-0 • Mathijssen, A. & M. te Grotenhuis (2004). Basiscursus Spss (versie 10, 11 en 12). Assen: Van Gorcum. ISBN: 90 232 4049 9

Accounting en Finance

Cursuscode:	BCU169
Studiejaar:	1
Semester/trimester:	2
Opleiding(en):	ECON
Specialisatie:	
Studielast:	6
Tentamenvorm:	Schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Verschoor, W.F.C.
Docenten:	Prof. dr. F.G.H. Hartmann Prof. dr. W.F.C. Verschoor
Vereiste voorkennis:	Inleiding Accounting & Finance
Keuzevak:	nee
Doelstellingen:	Studenten kennis bijbrengen en praktisch laten oefenen met technieken en calculaties op het gebied van ondernemingsfinanciering en accounting. Studenten inzicht geven in de organisatorische en bedrijfseconomische relevantie van deze technieken en van hun praktische toepassingen.
Cursusbeschrijving:	Tezamen met Inleiding Accounting en Finance geeft deze cursus een compleet beeld van de organisatorische en bedrijfseconomische betekenis van instrumenten, technieken en regelgeving op het gebied van accounting en de moderne ondernemingsfinanciering. Accounting betreft het verstrekken van bedrijfseconomische informatie aan belanghebbenden, zowel binnen als buiten de organisatie. Op het gebied van financiering wordt de in de praktijk getoetste relatie tussen risico en

rendement aan de hand van het Capital Asset Pricing Model (CAPM) besproken, waarbij met name aandacht wordt besteed aan de kosten van eigen en vreemd vermogen, diversificatiemogelijkheden en internationaal beleggen. Centraal daarbij staat de vraag of de vermogensstructuur en de omvang en vorm van het dividend van invloed zijn op de marktwaarde van de onderneming.

Literatuur: J. Zimmermann, Accounting for Decision Making and Control (laatste druk), Irwin, McGraw-Hill, Boston.
Gray, S.J. en B.E. Needles, Financial Accounting, A Global Approach, 1999, Houghton Mifflin Company, Boston.
Ross, S.A., R.W. Westerfield & J. Jaffe, Corporate Finance, 7e druk, McGraw-Hill, Irwin, New York.

Filosofie van de Managementwetenschappen

Cursuscode: BIN118

Studiejaar: 1

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): BW ECON BESTK POL PLAN SG MMW

Specialisatie:

Studielast: 6

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen + werkstuk

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Wissenburg, M.L.J.

Docenten: Prof. Dr. G.E. Lock en anderen

Vereiste voorkennis:

Keuzevak: nee

Doelstellingen: De studenten in staat te stellen een antwoord te geven op o.a. de volgende vragen: Wat is management, in een wereld waar de grenzen tussen publieke en private sferen aan het vervagen zijn, respectievelijk nieuw moeten worden getrokken? Wat zijn de vooronderstellingen van management? Is management kan het 'rationeel' zijn, en in welke betekenis van de term rationaliteit? In hoeverre kan management zelf 'wetenschappelijk' zijn? Welke rol is dan weggelegd voor intuïtie? Heeft de manager een verplichting om rechtvaardigheid na te streven; zo ja, binnen welke institutionele grenzen en volgens welke definitie van deze term? Wat is de relatie tussen management als wetenschap en de praktische taak van management in de real-world?

Cursusbeschrijving: In de cursus Filosofie komen aan de orde:

- Het begrip management en kernbegrippen die van belang zijn bij het 'managen', zoals organisatie, efficiency, werk, waarde, winst, leiderschap, motivatie, stakeholdership, maar ook government, governance, macht, beleid, bestuur, organisatie e.d.;
- De manier waarop het idee en de werkelijkheid van management worden weerspiegeld niet alleen in de academische wereld maar

ook in de massamedia, de politieke sfeer, de publieke opinie enz.;

- Het mogelijke gebruik van specifiek filosofische kennis en technieken in het analyseren van de theorie en praktijk van management;
 - De toepassing van filosofische kennis en technieken in verband met dringende normatieve kwesties die zich voordoen in de management-praktijk (in de privé- en publieke sectoren), zoals het vaststellen van de criteria voor het bepalen van (korte- en lange-termijn) persoonlijke en organisatorische doelen, loyalty en whistle-blowing, de sociale betrokkenheid van bedrijven, maatschappelijke neveneffecten van ruimtelijk handelen, het probleem van 'vuile handen' etc.;
 - * Algemene kennis over de geschiedenis van de filosofie, en over filosofische en wetenschapstheoretische kernthema's.
- Literatuur:
- M. van Hees, E. de Jonge, L. Nauta, Kernthema's in de Filosofie, Boom 2003 (zelf aan te schaffen).
 - Diverse teksten die via Blackboard ter beschikking zullen worden gesteld.

Micro- en macro-economie 1

Cursuscode: BCU190

Studiejaar: 1

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): ECON

Specialisatie:

Studielast: 6

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Hooijdonk, C.J.J. van

Docenten: drs. M. Sanders (micro-gedeelte)
drs. Ch. van Hooijdonk (macro-gedeelte, tevens coördinator)

Vereiste voorkennis: geen

Keuzevak: ja

Doelstellingen: De cursus geeft studenten in de eerste plaats inzicht in het fundamentele onderscheid tussen de micro- en macro-economische benadering in de economische wetenschap. In het macro-economische deel van de cursus leert de student hoe de belangrijke macro-economische modellen/theorieën zoals het AS-AD-model, groeitheorie, Phillipscurve, IS-LM-model en Mundell-Fleming-model zijn opgebouwd. Daarnaast wordt van de student verwacht, dat hij/zij economische vraagstukken aan de hand van deze macro-economische modellen/theorieën kan analyseren.

Het micro-deel van deze cursus verschaft de student inzicht in het gedrag van consumenten en producenten. Verder zullen studenten na afloop van het vak vertrouwd zijn met belangrijke micro-economische

begrippen als consumenten- en producentensurplus en marktevenwicht. Tevens hebben studenten kennis gemaakt met de analytische aanpak van de micro-economie en zijn zij in staat deze aanpak op eenvoudige problemen toe te passen.

Cursusbeschrijving: De economische wetenschap houdt zich bezig met de analyse van de allocatie en distributie van schaarse middelen. Binnen de macro-economische benadering staat centraal hoe de werking van de economie op geaggregeerd niveau kan worden begrepen aan de hand van een beperkt aantal economische variabelen zoals het nationaal inkomen, de inflatie en de werkloosheid. Met name wordt bestudeerd hoe deze variabelen samenhangen en wat de mogelijke invloed van begrotings- en monetair beleid is. Met behulp van modellen zullen de belangrijkste (Keynesiaanse en klassieke) macro-economische theorieën worden bestudeerd en toegepast. Tijdens het college zal ook worden ingegaan op actuele ontwikkelingen in het macro-economisch beleid. Ook wordt aandacht besteed aan de economische ontwikkelingen op de lange termijn. Micro-economie analyseert deze vragen op het niveau van individuele consumenten en ondernemingen. Daarnaast houdt micro-economie zich bezig met de consequenties van individuele beslissingen op geaggregeerde marktuitskomsten. Deze cursus heeft daarom vooral betrekking op consumptiekeuzes van individuen en productiekeuzes van ondernemingen. Door de keuzes van consumenten en producenten te aggregeren wordt de notie van evenwicht geïntroduceerd. Verder wordt ingegaan op speltheorie als instrumenten om gedrag van ondernemingen te bestuderen. Neoklassieke economische theorie beschouwt de onderneming vaak als een “black box”, in dit licht wordt o.a. aandacht besteedt aan het principaal-agent model. Achtereenvolgens worden de verschillende marktstructuren behandeld. Afsluitend worden enkele situaties behandeld waarin het marktmechanisme niet naar behoren werkt, deze discussie spitst zich toe op informatie asymmetrie en externaliteiten.

Literatuur: R. Dornbusch, S. Fischer, R. Startz (2004), *Macroeconomics*, 9e editie, McGraw Hill,
Schotter, A. (2001), *Microeconomics*, Boston, Addison Wesley.

Project Economie

Cursuscode: BPRO164
Studiejaar: 1
Semester/trimester: 2
Opleiding(en): ECON
Specialisatie:
Studielast: 6
Tentamenvorm: empirisch paper; presentatie paper
Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Delsen,L.W.M.

Docenten: dr. L. Delsen, drs. C. van Hooijdonk en drs. R. Minnaar

Vereiste voorkennis: In het afsluitende Project Economie worden de kennis en vaardigheden uit voorafgaande eerstejaars cursussen toegepast.

Keuzevak: nee

Doelstellingen: - Typering kapitaalmarkten in theorie en praktijk;
- Effecten van het Nederlandse kapitaalmarktmodel in internationaal perspectief;

- Theoretische verklaringen corporate governance structuren;

- Effecten van corporate governance code (code Tabaksblad

Cursusbeschrijving: Nederland heeft een uniek kapitaalmarktstelsel. Met name de dominante rol van de door sociale partners bestuurd pensioenfondsen is uitzonderlijk. Ook het Nederlandse systeem van corporate governance is opmerkelijk anders. Met betrekking tot deze medezeggenschap binnen Nederlandse ondernemingen is de recente code Tabaksblad relevant. Doel van het project is tweeledig. Op de eerste plaats studenten inzicht verschaffen in de bestaande theoretische en empirische kapitaalmodellen met de daaraan gekoppelde incentive structuur en de voor- en nadelen van deze modellen op de korte en de lange termijn. Op de tweede plaats te onderzoeken op welke onderdelen en waarom corporate governance en de kapitaalmarkt in Nederland verschillen van andere landen en welke gevolgen dit heeft voor de macro-economische en bedrijfseconomische prestaties. De nieuwe institutionele economie kan als verklaring worden gehanteerd voor corporate governance structuren. Het project bestaat uit een empirisch paper van 15-20 pagina's waarbij gekozen wordt voor een verdere verdieping van de micro-economie, de macro-economie of accounting en finance. Relevante vragen die beantwoord worden in het empirisch paper zijn:

a. Welk kapitaalmarktstelsel is vanuit macro-economisch perspectief te prefereren?

Een verklaring wordt gezocht op de vraag waarom de Nederlandse kapitaalmarkt beter of slechter presteren dan andere kapitaalmarktmodellen.

b. Welke corporate governance structuur is vanuit micro-economisch perspectief te prefereren? Een verklaring wordt gezocht op de vraag waarom Nederlandse ondernemingen beter of slechter presteren dan ondernemingen uit andere modellen.

Deze vragen kunnen in aansluiting op de theoretische verklaring worden beantwoord door vervolgens kapitaalmarktgegevens uit verschillende perioden en uit verschillende landen te vergelijken, zoals investeringsquote, interne en externe financiering van investeringen en kapitaalkosten in relatie tot de medezeggenschapsstructuur. Naast het analyseren met behulp van statistische technieken wordt eveneens een aantal communicatieve vaardigheden geoefend, zoals het presenteren van onderzoeksresultaten.

Tijdens de eerste week van het project (week 17) krijgen studenten nadere informatie over het project en wordt het project voorbereid. In die eerste week vindt tevens een excursie plaats naar een groot pensioenfonds. In week 27 wordt het project afgesloten met een gezamenlijke bijeenkomst waarin elk groepje van drie studenten hun projectresultaten presenteert.

Literatuur: Wordt nog nader bekendgemaakt.

European governance (integratiemodule)

Cursuscode: BIM292

Studiejaar: 2

Semester/trimester: 1

Opleiding(en): ECON BESTK POL

Specialisatie:

Studielast: 4

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Goverde, H.J.M.

Docenten: prof.dr. H.Goverde, dr A. van der Vleuten, dr A. de Vaal

Vereiste voorkennis:

Keuzevak: ja

Doelstellingen: Kennis verwerving instituties EU. Verdieping kennis op een 5-tal kernthema's plus toepassing. Inzicht verwerving in relatie nationaal politiek-bestuurlijk en economisch bestel en 'european governance'.

Cursusbeschrijving: In semester 2.1. staat de toenemende onderlinge afhankelijkheid van 'Europa' en 'Nederland' centraal. De Europese Unie heeft veel invloed op het openbaar bestuur in Nederland. De Europese Unie is te beschouwen als de vierde bestuurslaag, naast gemeenten, provincies en het rijk. Omgekeerd trachten Nederlandse overheden, bedrijven en instellingen invloed uit te oefenen in de Europese Unie. In het integratievak van dit semester wordt allereerst kennis van de structuren van de Europese instellingen aangereikt en getoetst. De historische ontwikkeling van de Europese Unie, haar politiek systeem (Europese Raad, Raad van Ministers, Europese Commissie, het Europese Hof van Justitie, belangengroepen, besluitvorming), haar beleid op uiteenlopende terreinen (economisch en monetair; buitenlands- en veiligheidsbeleid; justitie en binnenlandse zaken) en haar wisselwerking met Nederlandse actoren zijn kern-onderwerpen in dit semester. De cursus bestaat uit twee delen: 1) een snelle start (2 weken) ter verwerving kennis EU-instituties (af te sluiten met kennistoets); 2) behandeling 5 thema's + taken (af te sluiten met een schriftelijk tentamen)

Literatuur: - Michelle Cini (editor), European Union Politics, Oxford University Press, 2003, isbn 0-19-924836-2
- Artikelen behorend bij taken.

Inductieve statistiek/Beleidsonderzoek (methodologie 3)

Cursuscode: BPRA322

Studiejaar: 2

Semester/trimester: 1

Opleiding(en): ECON BESTK POL

Specialisatie:

Studielast: 5

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: E. Rouwette

Docenten: E. Rouwette

Ch. Visscher

Vereiste voorkennis:

Keuzevak:

Doelstellingen: Kennis

- De student kan aangeven in welke zin beleidsanalyse verschilt van andere vormen van onderzoek.
- De student kan de stadia die bij de analyse van beleidsproblemen worden doorlopen onderscheiden en doelen en problemen in ieder stadium aangeven.
- De student kan aangeven wat het doel en de toepassingsmogelijkheden zijn van enkele van de belangrijkste methoden en technieken die in de verschillende fasen van beleidsanalyse kunnen worden toegepast.
- De student kan op een verantwoorde wijze methoden en technieken uit de beleidsanalyse kiezen.
- De student kan op verantwoorde wijze gebruik maken van de resultaten van beleidsanalytische technieken.

Vaardigheden

- De student is in staat de belangrijkste principes voor het faciliteren van groepsbijeenkomsten toe te passen.
- De student is in staat een aantal beleidsanalytische methoden zelfstandig toe te passen.

Cursusbeschrijving: De cursus Beleidsonderzoek is ondersteunend voor het project in het integratieprogramma, waarin een policy issue paper wordt opgesteld. In de policy issue paper wordt een beleidsprobleem uitgewerkt volgens de stappen in de beleidsanalyse en uiteindelijk een advies gegeven. In de hoorcollege's en de opdrachten voor Beleidsonderzoek komt dit stappenplan uitgebreid aan de orde.

Literatuur: Dunn, W.N. *Public policy analysis* (3d edition). Englewood Cliffs: Prentice Hall, 2004, Part 2: hoofdstukken 5 tot 9.
Afdeling beleidsevaluatie en –instrumentatie, Ministerie van Financiën. *Evaluatiemethoden, een introductie* (4e druk). Den Haag: SDU Uitgeverij, 1992, pagina's 59 - 69.

Project: European governance

Cursuscode: BPRO342
Studiejaar: 2
Semester/trimester: 1
Opleiding(en): ECON BESTK POL
Specialisatie:
Studielast: 4
Tentamenvorm: werkstuk
Taal: Nederlands
Cursuscoördinator: Vleuten,J.M. van der
Docenten: dr A van der Vleuten (coördinatie)
dr E Rouwette (methodologie)
dr A de Vaal (studenten economie)
drs M Segers (studenten politicologie)
vacature

Vereiste voorkennis: - Integratievak European Governance
- Methodologie 3 (Beleidsonderzoek)

Keuzevak: nee

Doelstellingen: - de student leert in team onderzoek te verrichten ten behoeve van een fictieve externe opdrachtgever (ministerie, lokale of regionale overheid, politieke partij, bedrijf, enz), uitmondend in een beleidsadvies (Policy Issue Paper);

Cursusbeschrijving: Studenten produceren een beleidsadvies in teams van max. 5 personen volgens een systematisch stappenplan. Zij bestuderen het aangereikte beleidsdossier, verzamelen aanvullend materiaal en komen vervolgens tot een gefundeerd advies, toegespitst op de opdrachtgever en diens positie in het bredere politieke veld, met betrekking tot de oplossing van een probleem dat op het snijvlak van Nederlandse (lokale, regionale of nationale) en Europese politiek ligt. Er worden beleidsadviezen geformuleerd op uiteenlopende beleidsterreinen (uitbreiding, stabiliteitspact, sport, immigratie, enz).

Literatuur: wordt nader bekend gemaakt

Internationale economische betrekkingen I

Cursuscode: BCU206
Studiejaar: 2
Semester/trimester: 1
Opleiding(en): ECON POL
Specialisatie:
Studielast: 5
Tentamenvorm: schriftelijk tentamen
Taal: Nederlands
Cursuscoördinator: Vaal,A. de
Docenten:

Vereiste voorkennis: Kennis van Micro-economie 1 is gewenst

Keuzevak: ja

Doelstellingen: Na de cursus kun je:

- (1) de diverse theorieën van internationale handel beschrijven en de verschillen tussen die theorieën benoemen;
- (2) de behandelde theorieën gebruiken om (inter)nationale economische ontwikkelingen of gevoerd beleid te verklaren en analyseren;
- (3) de theorie gebruiken om (inter)nationale economische ontwikkelingen of gevoerd beleid te verhelderen aan derden;
- (4) de gevolgen analyseren en beoordelen van beleidsmaatregelen op het gebied van de internationale economische betrekkingen van een land, zowel voor het land als geheel als voor de diverse inkomensgroepen van een land;
- (5) vanuit de theorie een standpunt beargumenteren voor en/of tegen handelsbescherming, met inachtneming van landspecifieke kenmerken.

Cursusbeschrijving: Deze cursus behandelt de theorie en empirie van internationale handel en internationaal handelsbeleid. Aan de hand van enkele eenvoudige modellen wordt verklaard hoe comparatieve kostenverschillen tussen landen en schaalvoordelen in productie kunnen leiden tot wederzijds voordelige handel. Daarnaast wordt uitvoerig stil gestaan bij het handelspatroon dat ontstaat bij vrijhandel en hoe de welvaartseffecten van handel zijn verdeeld over de diverse inkomensgroepen van een land. De theorie wordt vervolgens gebruikt als context voor de analyse van het internationale handelsbeleid. Daarbij wordt niet alleen ingegaan op de werking van de handelspolitieke instrumenten die nationale overheden tot hun beschikking hebben, maar wordt uitdrukkelijk ook gekeken naar de effecten van de invoering ervan op de nationale en internationale welvaart. Bovendien wordt uitgebreid stilgestaan bij de motivering voor nationale overheden om handelspolitieke instrumenten te gebruiken.

Literatuur: P.R. Krugman en M. Obstfeld, International Economics: Theory and Policy, sixth edition, 2002, Addison-Wesley Longman, Inc.
Werkboek Internationale Economische Betrekkingen I, editie 2004/05 (Boekanin).

Geld-, krediet- en bankwezen

Cursuscode: BCU207

Studiejaar: 2

Semester/trimester: 1

Opleiding(en): ECON

Specialisatie:

Studielast: 4

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Hooijdonk, C.J.J. van

Docenten: drs. Ch. van Hooijdonk

Vereiste voorkennis:	Economie van de managementwetenschappen
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	Van de student wordt verwacht, dat hij/zij monetaire theorie en praktijk aan elkaar kan koppelen, waardoor een beter inzicht ontstaat in het monetaire beleid en de achtergronden daarvan. Bovendien kan de student een relatie leggen tussen effecten van internationalisering en veranderingen in het monetaire beleid.
Cursusbeschrijving:	In deze cursus wordt ingegaan op de veranderende rol van het bankwezen als gevolg van financiële vernieuwing, deregulering, liberalisatie, internationalisatie en het functioneren van financiële instellingen en markten. Tevens worden de bronnen van geldschepping geanalyseerd aan de hand van de balansen van de centrale bank en het collectieve bankwezen. Daarbij komt eveneens de invloed van de overheid en het buitenland aan de orde. Ook wordt ingegaan op de werking van de Nederlandse kapitaal- en geldmarkt, intermediaat(-theorie), het proces van monetaire transmissie en het risicomanagement van banken. Van groot belang is uiteraard de voortgaande monetaire integratie in Europa: Nederland heeft zijn monetaire autonomie moeten afstaan aan de Europese Centrale Bank in Frankfurt. Ook zal het monetaire beleid worden beïnvloed door de recente uitbreiding van de EU met landen die in een later stadium ook deel geen uitmaken van de monetaire unie.
Literatuur:	- Frederic S. Mishkin (2004), The Economics of Money, Banking and Financial Markets, seventh edition, Bosten, Addison Wesley - Reader Geld-, krediet- en bankwezen 2004-2005

Openbare financiën

Cursuscode:	BCU208
Studiejaar:	2
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	ECON BESTK POL
Specialisatie:	
Studielaast:	4
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Delsen,L.W.M.
Docenten:	dr. L. Delsen en drs. C. van Hooijdonk; gastdocenten
Vereiste voorkennis:	Geen
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	- de samenstelling en omvang van de collectieve sector in Nederland; - theoretische verklaringen voor de groei van collectieve uitgaven; - de begrotingscyclus; - begrotingsnormen, financieringstekort, staatsschuld en rentelast; - de samenstelling
Cursusbeschrijving:	Tijdens deze cursus wordt literatuur behandeld op het terrein van de

openbare financiën, waarbij in het bijzonder wordt gekeken naar de Nederlandse actuele situatie. Tevens zullen aspecten van de Europese begroting en Europese begrotingssystematiek worden belicht en vergeleken het Nederlandse systeem. Ook Europese beleidsvraagstukken als de pensioenproblematiek en belastingharmonisatie zullen aan de orde worden gesteld.

Tot de andere onderwerpen waarop deze cursus zich richt behoren:

- een nieuwe begrotingssystematiek: het baten-lasten-stelsel
- de samenstelling en omvang van de collectieve sector in Nederland
- theoretische verklaringen voor de groei en afname van de collectieve sector
- de begrotingscyclus
- begrotingsnormen (bijvoorbeeld de "almnorm"), de achtergronden en ontwikkelingen van de overgang van een financieringstekort naar financieringsoverschot
- staatsschuld en rentelasten
- samenstelling en omvang van de hoogte van de sociale premiedruk en belastingen
- de relatie tussen de centrale en de lokale overheid, nationale en lokale heffingen en bevoegdheden op decentraal niveau

Een belangrijke plaats is tevens ingeruimd voor de Miljoenennota 2005 die op de derde dinsdag in september wordt gepresenteerd. Direct na het uitspreken van de Troonrede door hare Majesteit de Koningin zal op de KU Nijmegen een debat plaatsvinden, waar de nieuwe begrotings- en beleidsvoornemens zullen worden bediscussieerd. Dit troonrededebat, georganiseerd in samenwerking met de Economische Studenten Vereniging (ESV), is geïntegreerd in de cursus Openbare Financiën.

Literatuur:

L. Koopmans, A. Wellink, C. de Kam, H. Woltjer (2003),

Overheidsfinanciën, EPN (tiende druk)

Reader Openbare Financiën

Miljoenennota 2005 (gedeelten hieruit, verschijnt september 2004)

Macro-economische Verkenningen 2005 (gedeelten hieruit, verschijnt september 2004)

International governance (integratiemodule)

Cursuscode: BIM309

Studiejaar: 2

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): ECON BESTK POL

Specialisatie:

Studielast: 4

Tentamenvorm: schriftelijk werkstuk

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Verbeek, J.A.

Docenten: Dr B. Verbeek

Vereiste voorkennis: geen

Keuzevak: nee

Doelstellingen: De centrale doelstellingen van de integratiemodule zijn (a) dat studenten van de drie disciplines in teams zowel als in grotere groepen inzicht verwerven in patronen van samenwerking en conflict op internationale beleidsterreinen; (b) dat zij inzicht verwerven in de theoretische benaderingen ten aanzien van dat onderwerp en de methodologische problemen die daarmee verbonden zijn. Het gaat daarbij ook om de confrontatie van de meerdere betekenissen die aan governance kunnen worden gegeven; (c) dat zij in staat zijn zelfstandig een problememstelling te formuleren voor een onderzoek naar governance op een door hen gekozen internationaal beleidsterrein; (d) dat zij daarbij leren de samenhang te analyseren tussen (processen tussen) actoren die handelen op subnationaal, nationaal en internationaal niveau; (e) dat zij instaat worden gesteld zich de inzichten van de aanpalende disciplines eigen te maken; (f) dat zij in staat zijn een wetenschappelijke recensie te schrijven van een studie op het terrein van international governance.

Cursusbeschrijving: International governance komt als thema na National governance en European governance. Dit betekent dat nader moet worden ingegaan op governance als begrip en op de samenhang tussen de drie integratievakken (1.2, 2.1, 2.2). Governance is een meerduidig begrip waarover in de literatuur geen overeenstemming bestaat. Studenten leren meerdere betekenissen te herkennen, toe te passen en te beoordelen. International governance onderscheidt zich van national governance in die zin dat national governance veronderstelt dat sprake is van een overkoepelend gezag op een bepaald territorium, vaak gekenschetst als de centrale overheid die het legitieme monopolie op de geweldsmiddelen bezit. De overheid is in staat uiteindelijk naleving van regels e.d. af te dwingen. International governance kenmerkt zich juist door de afwezigheid van een dergelijk centraal gezag. Dit wordt wel een anarchitische situatie genoemd. Dit kenmerk heeft grote gevolgen voor de aard, timing, en specifieke vorm van governance op internationale beleidsterreinen (ongeacht welke betekenis van governance men verkiest). European governance lijkt een soort tussenvorm.

De integratiemodule International Governance (4 ECTS) biedt een inleiding op de problematiek van samenwerking en conflict in de internationale (economische en politieke) betrekkingen en de rol die verschillende vormen van internationaal bestuur daarbij spelen. Daarbij wordt specifiek aandacht besteed aan de drie verschillende disciplinaire invalshoeken die de bestuurskunde, economie en politicologie bieden. De colleges worden geconcentreerd in één week gegeven. In deze week maken studenten in zeven hoorcolleges en één werkcollege kennis met de problematiek van samenwerking en conflict in een internationale

omgeving waarin een overkoepelend gezag afwezig is. Daarbij komt aan de orde welke verschillende vragen economen, bestuurskundigen en politicologen daarbij stellen. Heel in het algemeen kijken economen naar efficiënte allocatie van productiemiddelen en naar welvaart verdelingsvraagstukken, politicologen naar machtsvraagstukken en bestuurskundigen naar de rol van internationale organisaties en instituties alsmede naar de sturende werking van regels en normen. Uiteraard bestaat er ten dele een overlap.

De colleges richten zich op het helder krijgen van a) het begrip governance; b) de oorzaken van [behoefte aan] governance (zoals bijvoorbeeld globalisering); c) de consequenties van governance in termen van beleidsvrijheid van private en publieke actoren; d) het verwerven van inzicht in hoe subnationale, nationale, Europese en internationale verschijnselen op elkaar inspelen; e) het zich eigen maken van een analysekader om op een bepaald beleidsterrein een analyse van governance te verrichten. Hierbij staat het analysekader van de benadering van internationale regimes centraal.

Literatuur:

1) Reader 'International Governance' (te bestellen via Boekanin) (omvang plm. 200 blz);

2) Wetenschappelijk studie (omvang 200-250 blz) over thema's van International Governance, te kiezen uit een door de docent ter beschikking gestelde lijst, voor het schrijven van een wetenschappelijke boekrecensie.

Kwalitatieve onderzoeksmethoden (Methodologie 4)

Cursuscode: BPRA332

Studiejaar: 2

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): ECON BESTK POL

Specialisatie:

Studielast: 5

Tentamenvorm: werkstuk

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Verschuren, P.J.M.

Docenten: Prof.dr. P.J.M. Verschuren

Vereiste voorkennis:

Keuzevak: nee

Doelstellingen: Na afronding van deze cursus zijn deelnemers in staat om uit een bestaande theorie op hun vakgebied een of enkele hypothese(n) af te leiden, deze op methodologisch adequate wijze te formuleren, en om een onderzoek te ontwerpen waarin deze hypothese empirisch wordt getoetst.

Cursusbeschrijving: Deelnemers leren aan de hand van literatuur en colleges de methodologische en wetenschapsfilosofische achtergronden van en werkwijzen voor het formuleren en toetsen van wetenschappelijke hypothesen. In groepjes van vier of vijf kiezen zij een theorie, en leiden

daar een (of enkele) toetsbare hypothese(n) uit af. Vervolgens maken zij een gedetailleerd en uitvoerig beargumenteerd ontwerp voor een empirisch onderzoek waarin de hypothese(n) wordt (worden) getoetst. Gewerkt wordt volgens een groeimodel. Wekelijks wordt een element aan het onderzoeksontwerp toegevoegd.

Literatuur: Wordt nog bekend gemaakt.

Project: international governance

Cursuscode: BPRO346
 Studiejaar: 2
 Semester/trimester: 2
 Opleiding(en): ECON BESTK POL
 Specialisatie:
 Studielast: 4
 Tentamenvorm: werkstuk
 Taal: Nederlands
 Cursuscoördinator: Verbeek, J.A.
 Docenten: Drs. F. van Esch
 Dr. B. Reinalda

Vereiste voorkennis: Integratiemodule International Governance

Keuzevak: ja

Doelstellingen: Het doel van het projectwerk is dat studenten in teams van 3-4 personen zelfstandig onderzoek verrichten naar samenwerking en conflict op een internationaal beleidsterrein. Daarnaast leren studenten wetenschappelijke producten presenteren en beoordelen in de vorm van een referaat en co-referaat tijdens de slotconferentie.

Cursusbeschrijving: Studenten verrichten in teams van 3-4 personen zelfstandig onderzoek verrichten naar samenwerking en conflict op een internationaal beleidsterrein. Zij maken daarbij gebruik van de theoretische kaders die tijdens de colleges International Governance zijn aangegeven. Bovendien passen zij in hun onderzoek de stof toe die onderricht is het methoden-onderdeel Kwalitatief Toetsend Onderzoek. Aan het eind van het semester presenteren zij hun eigen onderzoek tijdens een slotconferentie. Bovendien treden zij op als co-referent bij de presentatie van andere werkstukken.

Literatuur: geen

Internationale economische betrekkingen II

Cursuscode: BCU226
 Studiejaar: 2
 Semester/trimester: 2
 Opleiding(en): ECON
 Specialisatie:
 Studielast: 5
 Tentamenvorm: schriftelijk tentamen + opdracht

Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Buijs,L.J.P.
Docenten:	Drs. L.J.P. Buijs en Drs. Ch. van Hooijdonk
Vereiste voorkennis:	Macro - Economie I
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	Na afloop van deze cursus kunnen studenten: internationale macro-economische verbanden analyseren, behandelde modellen over wisselkoersvorming en coördinatie van economisch beleid toepassen op actuele ontwikkelingen op deze terreinen. Bovendien moeten studenten na afloop van de cursus in staat zijn: de gevolgen te analyseren van monetair beleid en begrotingsbeleid voor hoogte van de wisselkoers en de economische groei.
Cursusbeschrijving:	Deze cursus behandelt de macro-economische onderdelen van de internationale economie. Veel aandacht wordt besteed aan de wisselkoers. Zowel verklaringen en effecten van wisselkoersschommelingen als wisselkoersbeleid komen aan de orde. Andere onderwerpen zijn: het internationale monetaire systeem, macro-economisch beleidscoördinatie, internationale financiële markten en internationale problemen van ontwikkelingslanden en voormalige centraal geleide economieën. Tijdens de colleges worden enkele opgaven uitgereikt die studenten dienen op te lossen; het cijfer van de opgaven maakt onderdeel uit van het eindcijfer.
Literatuur:	P. Krugman and M. Obsfeld, International Economics: Theory and Policy, 6th edition, Harper Collins, 2003, ISBN 0-201-77037-7

Arbeidsmarkt en arbeidsverhoudingen

Cursuscode:	BCU227
Studiejaar:	3
Semester/trimester:	2
Opleiding(en):	BW
Specialisatie:	
Studielast:	4
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Delsen,L.W.M.
Docenten:	Dr. L. Delsen en dr. H. Slomp
Vereiste voorkennis:	Geen
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	- inzicht in de disciplinaire en interdisciplinaire theoretische kaders op het gebied van arbeidsmarkt en arbeidsverhoudingen. - inzicht in de belangrijkste verschijnselen en ontwikkelingen op het gebied van arbeidsmarkt en arbeidsverhoudingen
Cursusbeschrijving:	Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en in de arbeidsverhoudingen vormen twee belangrijke onderdelen van de omgevingscontext voor de

praktijk van het personeelsmanagement. De arbeidsmarkt bepaald strategische keuzen en mogelijkheden op het gebied van rekrutering, planning en ontwikkeling van het personeel in de organisatie. Arbeidsverhoudingen bepalen hoe de relatie tussen werkgever en werknemer in de onderneming vorm en inhoud kan worden gegeven. In deze cursus worden de belangrijkste ontwikkelingen en verschijnselen behandeld op het gebied van arbeidsmarkten en arbeidsverhoudingen. De nadruk ligt op Nederland en op Europa. Van Nederland wordt eerst het overlegstelsel in het algemeen behandeld, aan de hand van een Nederlandstalig overzichtswerk. Daarna wordt het veelbesproken "poldermodel" uitvoerig behandeld aan de hand van een boek dat daar helemaal aan gewijd is. Besproken wordt onder meer in hoeverre er een achteruitgang is van de overlegtraditie in de richting van een economie met minder ruimte voor samenwerking tussen werkgevers en vakbeweging en meer oog voor de belangen van aandeelhouders. Het Nederlandse stelsel van arbeidsverhoudingen wordt vergeleken met dat in andere Europese landen. Dat gebeurt aan de hand van een Engelstalige inleiding in de Europese arbeidsverhoudingen. Nederland wordt daarin gerekend tot de Noord Europese overlegstelsels. Bovendien wordt aandacht besteed aan de Europese Unie. Welke invloed heeft die op de nationale arbeidsmarkten en -arbeidsverhoudingen in de lidstaten. Is er al sprake van een Europees stelsel van arbeidsverhoudingen en van een Europese arbeidsmarkt?

Literatuur: L.A.G Nagelkerke en W.F. de Nijs, Regels rond Arbeid: Arbeidsverhoudingen in Nederland en op het niveau van de Europese Unie. Derde druk. Groningen: Martinus Nijhoff, 2001. Dit boek behoeft alleen globaal doorgenomen te worden.
Delsen, Exit Poldermodel? Sociaal-economische ontwikkelingen in Nederland. Tweede druk. Assen: Van Gorcum, 2001.
H. Slomp, Between Bargaining and Politics: An Introduction to European Labor Relations, Westport, CT: Greenwood, 1998.

Inleiding recht (voor studenten Economie)

Cursuscode: BCU228
Studiejaar: 2
Semester/trimester: 2
Opleiding(en): ECON
Specialisatie:
Studielast: 4
Tentamenvorm: schriftelijk tentamen
Taal: Nederlands
Cursuscoördinator: Mw. I. A. M. Scheffer-Verweij, tel. (024) 3613088, e-mail: i.scheffer@jur.ru.nl

Docenten:

Vereiste voorkennis: geen

- Keuzevak: ja
- Cursusbeschrijving: Wet en recht zijn geen synoniemen. In welke vorm moet een regel zijn gegoten, om het predikaat rechtsregel te krijgen? En met welke onderscheidingen naar aard en onderwerp kan men enige ordening aanbrengen in het veelsoortige geheel van rechtsregels? Wat zijn de belangrijkste deelgebieden van het recht en hoe verhouden zij zich tot elkaar?
- Hoe is de Nederlandse overheid georganiseerd, wat zijn haar belangrijkste taken en welke organen zijn met de uitvoering van die taken belast? Hoe is de verhouding burger-overheid, wat is de betekenis van de grondrechten hierin?
- Wetgeving en bestuur. In ons rechtsstelsel zijn vele overheidsorganen bevoegd wettelijke regels vast te stellen. Vaak - maar lang niet altijd - ontleent een orgaan die bevoegdheid aan een regel van een ander, hoger orgaan. Er bestaat met andere woorden een hiërarchie van wetgevers. Wat moet er gebeuren, wanneer een lagere regel in strijd is met een hogere regel? En wie bepaalt of er van strijd sprake is?
- Overheidsorganen zijn eveneens bevoegd om - op basis van wettelijke regels - besluiten te nemen die niet als wetgeving zijn aan te merken, omdat ze alleen voor een individueel geval gelden. Denk aan vergunningen, subsidies, sociale uitkeringen, benoemingen, ontslagen, boetes en belastingaanslagen.
- Verdragen en verdragsrecht. Ons rechtsstelsel is geen gesloten geheel; in toenemende mate wordt het nationale recht bepaald door verdragen tussen twee of meer staten. Hoe komt een verdrag tot stand? Schept een verdrag alleen bevoegdheden en verplichtingen voor staten of werken verdragsbepalingen ook door in de nationale rechtsorde? En wat moet er gebeuren, als een regel van verdragsrecht in strijd is met een wettelijke regel? Worden deze vragen door het nationale of internationale recht beantwoord?
- Bij verdrag kunnen staten hun bevoegdheden tot wetgeving, bestuur en rechtspraak ook ten dele overdragen aan een supranationale organisatie, zoals de Europese Unie. Hoe gaan de eigen rechtsorde van zo'n organisatie en het nationale recht van een lidstaat dan met elkaar samen?
- Verder wordt in de cursus aandacht besteed aan: de inrichting van de Nederlandse rechtspraak en de wijze waarop er voor verschillende rechters wordt geprocedeerd.
- Het slotthema van de cursus behelst het privaatrechtelijk vermogensrecht.
- Literatuur: Reader Inleiding tot het Recht 2004-2005.

Internationale organisaties

Cursuscode: BCU233
Studiejaar: 2
Semester/trimester: 2

Opleiding(en):	ECON
Specialisatie:	
Studielast:	4
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Reinalda,B.
Docenten:	Dr. Bob Reinalda
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	De cursus heeft de volgende doelstellingen: a. overzicht van de wetenschappelijke benaderingen van internationale organisaties (theoretisch overzicht) met een uitwerking van het zogenoemde liberale perspectief: in debat met de realisten (terwijl realisten geen samenwerking tussen staten verwachten, komt toch internationaal publiek management global governance tot stand, ondanks het ontbreken van een hoogste gezag in het anarchische internationaal systeem); b. zicht op wat er binnen internationale organisaties gebeurt (actoren, agendavorming, invloedsuitoefening, besluitvorming, en international standard setting): opening the black box en het vraagstuk van de machtsverhoudingen; c. zicht op de samenhang tussen statelijke actoren (regeringen) en niet-statale actoren (bedrijfsleven; NGO's): transnationale naast internationale betrekkingen; d. zicht op de samenhang tussen internationaal beleid en nationale politieke stelsels, economieën en samenlevingen: totstandkoming en uitvoering van de internationale beleidscyclus; e. zicht op de algemene ontwikkeling van het fenomeen internationale organisaties (empirisch overzicht): een wegwijzer voor de talloze internationale organisaties, waaronder minder bekende als ECOWAS, Mercosur en ASEAN Regional Forum.
Cursusbeschrijving:	Thema's die in de cursus aan de orde komen: • internationale conferenties in de 19e en 20e eeuw en hoe multilaterale diplomatie belangrijker werd dan bilaterale diplomatie; • institutionalisering van internationale besluitvorming en de lastige • uitdagende positie van internationale ambtenaren en secretarissen-generaal; • staten, intergouvernementele organisaties en niet-gouvernementele organisaties • multilateraal management van de internationale economie (IMF, Wereldbank, WTO, OECD en G7) en het politieke spel tussen de grote mogendheden; • multilateraal management van de veiligheid (Volkenbond, Verenigde Naties, Veiligheidsraad; bondgenootschappen) en de indirecte of functionalistische bijdrage tot veiligheid (stabiele

economische en sociale verhoudingen);

- mensenrechtenregimes en de ondergraving van het non-interventie-principe;
- implementatie van internationaal beleid en de beslechting van geschillen daarover: waarom er ondanks alles toch sprake van naleving is;
- regionale aaneensluiting van staten (integratie, samenwerking) en de internationale concurrentie tussen groepen staten (EU, NAFTA, Mercosur, SADC): staten kunnen gelijktijdig samenwerken en met elkaar concurreren.

Elke student adopteert, naar keuze, 1 IGO en 1 INGO teneinde meer greep op de werkelijkheid van internationale organisaties te krijgen. De hiermee te behalen punten tellen mee voor het tentamen.

Literatuur: Bob Reinalda, Handboek Internationale Organisaties (2005)
Deze uit twee delen bestaande tekst zal vlak voor de cursus begint, verkrijgbaar zijn bij Boekanin.

Comparative governance (integratiemodule)

Cursuscode: BIM310
Studiejaar: 3
Semester/trimester: 1
Opleiding(en): ECON BESTK POL
Specialisatie:
Studielast: 4
Tentamenvorm: schriftelijk tentamen
Taal: Nederlands
Cursuscoördinator: Hooijdonk, C.J.J. van
Docenten: Dr. M. Verloo
Dr. A. Assen
Drs. Ch. van Hooijdonk (semestercoördinator)

Vereiste voorkennis:

Keuzevak: nee

Doelstellingen: Na deze cursus hebben studenten kennis van en inzicht in nut en noodzaak van vergelijkend onderzoek in de economische, bestuurskundige en politicologische wetenschap. Daarnaast zijn studenten in staat om binnen de gekozen thema's te komen tot een gefundeerde keuze van indicatoren die veronderstelde verbanden kunnen verklaren.

Cursusbeschrijving: In de integratiemodule zal in een aantal thematische hoorcolleges worden toegelicht hoe de politieke, bestuurlijke en economische structuur en het beleid en bestuur in verschillende landen wordt vormgegeven. Iedere projectgroep krijgt vervolgens de opdracht om de voor een aantal thema's Nederland te vergelijken met een ander land (of andere landen). In de opdrachten wordt aandacht besteed aan het zoeken van indicatoren die bepaalde verbanden binnen de thema's kunnen

verhelderen. Hiermee wordt tevens aangesloten bij het methodevak (verklarende statistiek) in dit semester. Per groep wordt een dossier met de verwerking van de opdrachten ingeleverd en beoordeeld.

Literatuur: De literatuur bij de verschillende thema's wordt tijdig via blackboard bekend gemaakt.

Verklarende statistiek (methodologie 5)

Cursuscode: BPRA336

Studiejaar: 3

Semester/trimester: 1

Opleiding(en): ECON BESTK POL

Specialisatie:

Studielast: 5

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen + mondeling

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Docent : drs. C.A.M. Visscher

Docenten: Docent : drs. C.A.M. Visscher

Vereiste voorkennis:

Keuzevak:

Doelstellingen:

- Inzicht in een aantal op regressie-theorie gebaseerde technieken voor het analyseren van kwantitatieve gegevens vanuit de veronderstelling dat één kwantitatieve variabele afhankelijk is van één of meer kwantitatieve en/of nominale variabelen
- Bijbrengen van kennis en kunde van het meten van latente eigenschappen
- Vaardigheid in het toepassen van regressie-analyse, factoranalyse en betrouwbaarheidsanalyse binnen concreet onderzoek
- Vaardigheid in het hanteren van relevante computerprogrammatuur (m.n. REGRESSION, FACTOR ANALYSIS, RELIABILITY en HOMALS in SPSS for Windows)

Cursusbeschrijving:

- Inleiding regressie-theorie
- Enkel- en meervoudige regressie-analyse, residuenanalyse, pad-analyse
- Variantie- en covariantie-analyse
- Uni- en multidimensionele meetmodellen
- Unidimensionele meetmodellen: Thurstone, Likert, Guttman, Mokken, Coombs
- Multidimensionel meetmodellen: Principale componentenanalyse, principale factoranalyse, Homals
- Betrouwbaarheidsanalyse

Werkvorm: Werkgroep en practicum

Periode: september-november 2004

Toetsingsvorm: werkstukken

Toelatingsvoorwaarden: Ontwerpen van onderzoek, Beschrijvende en

- inductieve statistiek, Inductieve Statistiek/Beleidsonderzoek, beheersing van SPSS for Windows
- Literatuur: McClave and Sincich, Statistics ninth edition, Prentics Hall. 2003
Coenders, M. en C. Visscher, Reader Verklarende Statistiek, 2004/2005

Project: comparative governance

Cursuscode: BPRO349
Studiejaar: 3
Semester/trimester: 1
Opleiding(en): ECON BESTK POL
Specialisatie:
Studielast: 4
Tentamenvorm: werkstuk
Taal: Nederlands
Cursuscoördinator: Hooijdonk, C.J.J. van
Docenten: dr. M. Verloo
dr. A. Assen
drs. Ch. van Hooijdonk (semestercoördinator)

Vereiste voorkennis:

Keuzevak: nee

Doelstellingen: Studenten ontwikkelen kennis over het gekozen beleidsterrein. Daarnaast zijn studenten in staat, om op basis van theoretische uitgangspunten te komen tot selectie en verzameling van gegevens, die ontwikkelingen kunnen verklaren. In het werkstuk laten studenten zien, dat zij middels toepassing van kwantitatieve technieken deze verbanden kunnen toetsen.

Cursusbeschrijving: In het project schrijven studenten in groepen van maximaal 5 studenten een paper over de ontwikkelingen op een bepaald beleidsterrein in verschillende landen gedurende het laatste decennium en verklaren waarom in vergelijkend perspectief die ontwikkelingen in de gevonden richting hebben plaatsgevonden. Dit doen zij op basis van kennis over de ontwikkeling op dat beleidsterrein tot 1990. Het kan daarbij gaan om onderwijsbeleid, gezondheidszorgbeleid, huisvestingbeleid, economisch beleid, belastingbeleid, inkomensbeleid, stadsplanning, of milieubeleid. De studenten dienen gedurende dit project zelf de gegevens te verzamelen van na 1990 alsmede de gegevens die deze ontwikkelingen zouden kunnen verklaren. Het ligt in de rede dat bestuurskundestudenten de verklaring zullen zoeken in de bestuurlijke structuren, de politicologiestudenten die zullen zoeken in politieke structuren en economiestudenten die zullen zoeken in economische structuren. Omdat in het project de nadruk ligt op kwantitatief vergelijkend onderzoek, wordt van studenten verwacht, dat zij in de analyses gebruik maken van de methoden en technieken van de cursus verklarende statistiek (het methodeonderdeel in 3.1).

Literatuur: wordt nader bekend gemaakt

Institutionele economie

Cursuscode:	BCU245
Studiejaar:	3
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	ECON POL
Specialisatie:	
Studielast:	4
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Sent, E. Sent
Docenten:	mw. Prof. dr. E. Sent
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	Na deze cursus heb je inzicht in de rol van instituties bij het functioneren van de economie. De verworven vaardigheden kun je toepassen op concrete vraagstukken waarbij instituties een belangrijke rol spelen.
Cursusbeschrijving:	Instituties omvatten zowel algemene sociale regels (sociale conventies, normen, wettelijke regels) als organisatorische vormen die ontstaan en functioneren binnen het raamwerk van algemene regels (zoals ondernemingen). Alle economische activiteit vindt plaats binnen een structuur van instituties, zowel formeel als informeel. Daarbij kunnen instituties economische activiteiten zowel bemoeilijken als vergemakkelijken. Tegelijkertijd heeft economisch gedrag invloed op de formatie en verandering van instituties over tijd. De cursus Institutionele Economie bestudeert zowel oudere als nieuwere inzichten op het vakgebied. Bij de behandeling van “old institutional economics” passeren namen zoals Thorstein Veblen, John R. Commons, Wesley C. Mitchell en Clarence Ayres de revue. Bij “new institutional economics” komen de bijdragen van economen zoals Ronald Coase, Douglass North en Oliver Williamson aan de orde. Aandacht wordt besteed aan onderwerpen zoals methodologisch individualisme versus holisme, rationeel gedrag versus beperkte rationaliteit, het ontstaan en veranderen van sociale conventies en normen, eigendomsrecht, rechtelijke orde, politieke beslissingen, markten en ondernemingen.
Literatuur:	wordt nader bekend gemaakt

Geschiedenis van het economisch denken

Cursuscode:	BCU246
Studiejaar:	3
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	ECON
Specialisatie:	
Studielast:	5
Tentamenvorm:	werkstuk + mondeling
Taal:	Nederlands

- Cursuscoördinator: Peil,J.J.M.
Docenten: Drs. C. van Hooijdonk
Vereiste voorkennis: Inleiding Economie, Economie van de managementwetenschappen
Keuzevak: ja
Doelstellingen: Kennis van de uitgangspunten en de hoofdlijnen van:
- het mercantilisme,
 - de klassieke en de neoklassieke economie,
 - de historische school,
 - Keynes en de neoklassieke synthese,
 - Amerikaans institutionalisme,
 - neo-institutionele school,
 - de evolutionaire economie en 'social economics',
 - het monetarisme,
 - de nieuwklassieke school,
 - de nieuw-Keynesiaanse school,
 - de nieuw-institutionele economie.
- Vaardigheden:
Theoretische, methodologische en ethisch-politieke discussies over economie reconstrueren in relatie tot achterliggende visies op mens, maatschappij en economische wetenschap.
- Cursusbeschrijving: De cursus is gericht op het verwerven van en/of verder ontwikkelen van de vaardigheid actuele economische vragen te interpreteren en te structureren in relatie tot de achterliggende rivaliserende visies van economische scholen op theorie en beleid. In de afgelopen eeuwen is op verschillende manieren nagedacht over economische vraagstukken. Sommige visies hebben meer invloed op ons huidige denken dan anderen, maar allemaal hebben ze een steentje bijgedragen. In deze cursus leer je de verschillende stromingen en visies kennen en leer je ze in verhouding tot elkaar te zien.
- In de cursus staat zelfwerkzaamheid centraal. Een handboek wordt als basisliteratuur gehanteerd, maar over de interpretatie van de geschiedenis van het vakgebied - en meer in het bijzonder over de verschillende theoretische-, methodologische- en ethisch-politieke visies - bestaat nu eenmaal niet één waarheid. De verschillende onderwerpen (hoofdstukken) van het boek worden daarom door de studenten zelf geïnterpreteerd en verwerkt in een essay met behulp van aanvullende literatuur. Elk college worden twee (of drie) essays gepresenteerd aan de groep. Verder geven de studenten leiding aan en participeren in groepsdiscussies aan de hand van vragen die zij thuis voorbereiden. De cursus wordt afgesloten met een mondeling tentamen.
- Literatuur: Wordt t.z.t. bekend gemaakt.

Economische integratie in theorie en praktijk

Cursuscode: BCU247

Studiejaar: 3

Semester/trimester: 1

Opleiding(en): ECON POL

Specialisatie:

Studielast: 4

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Vaal,A. de

Docenten: drs. C. van Hooijdonk

Vereiste voorkennis: Internationale Economische Betrekkingen 1 en 2

Keuzevak: ja

Doelstellingen: Na deze cursus kun je:

(1) de verschillende verschijningsvormen van economische integratie beschrijven en de kenmerkende verschillen ertussen benoemen;

(2) de behandelde theorieën gebruiken om voortsschrijdende ontwikkelingen op het gebied van economische integratie of gevoerd beleid daaromtrent verklaren en analyseren;

(3) de behandelde theorieën gebruiken om voortsschrijdende ontwikkelingen op het gebied van economische integratie of gevoerd beleid daaromtrent te verhelderen aan derden (bijv. niet-economisch geschoolden);

(4) de gevolgen van de diverse vormen van economische samenwerkingsverbanden analyseren en beoordelen;

(5) vanuit de theorie een standpunt inzake de wenselijkheid van voortschrijdende economische integratie beargumenteren, met inachtneming van land- dan wel regio-specifieke kenmerken.

Cursusbeschrijving: Steeds meer landen kiezen ervoor met andere landen economische samenwerkingsverbanden aan te gaan. Deze toenemende economische integratie tussen landen kan op verschillende wijzen worden vormgegeven. Zo kunnen landen er voor kiezen alleen de handelsrelaties aan te halen door wederzijdse handelsbarrières af te breken, maar ook op vele andere economische terreinen is integratie mogelijk (bijv. een gemeenschappelijke markt met vrij verkeer van goederen, diensten personen en kapitaal). Tijdens deze cursus worden de verschillende vormen van economische samenwerkingsverbanden besproken in het licht van de theorievorming op dit gebied. Met behulp van economische theorie zal worden ingegaan op de effecten van wederzijdse vrijhandel in goederen en diensten op het handelspatroon en de welvaart van de betreffende landen en de rest van de wereld, alsmede op de effecten van monetaire integratie tussen landen. Ook wordt de vraag beantwoord in hoeverre en onder welke omstandigheden economische integratie wenselijk is. Daarbij zal telkens een koppeling worden gelegd met bestaande samenwerkingsverbanden in de wereld, zoals de EU en

NAFTA.
Literatuur: Peter Robson, The Economics of International Integration, fourth edition, Routledge, 1998.
Reader "Economische Integratie in theorie en praktijk", editie 2004/05.

Macro-economie II (integratiemodule 1)

Cursuscode: BIM311

Studiejaar: 3

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): ECON

Specialisatie:

Studielast: 4

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Sent, E.-M

Docenten: Prof. dr. E.-M. Sent en drs. L.J.P. Buijs

Vereiste voorkennis: Macro - Economie I en Micro - Economie I

Keuzevak: nee

Doelstellingen:

- analyseren van macro-economische vraagstukken, zoals werkloosheid en inflatie, op een dynamische wijze, waarbij rationele verwachtingen een belangrijke rol spelen;
- analyseren van macro-economische modellen, d.w.z. op basis van zulke modellen komen tot uitspraken (evt. berekeningen) over de effecten van economisch beleid;
- laten zien op welke wijze de macro-economische ontwikkelingen in diverse landen elkaar beïnvloeden.

Cursusbeschrijving: De cursus Macro-Economie II gaat dieper in op recente macro-economische theorieën. Bij deze nieuwe inzichten spelen (in tegenstelling tot de Keynesiaanse theorie) rationele verwachtingen een essentiële rol. Terwijl in de cursus Macro-Economie I het Keynesiaanse denken en de vraagkant van de economie centraal staan, legt deze cursus de nadruk op de aanbodkant van de economie. Recentelijk is de interesse in die richting verschoven, met name als gevolg van het ontstaan van stagflatie (= inflatie en stagnatie) in de jaren '70 en '80 en de toename van de olieprijs. Uitgaande van economische agenten met rationele verwachtingen beargumenteren economen met een interesse voor de aanbodkant van de economie waarom Keynesiaanse politiek ('vergroten van de geldhoeveelheid en vergroten van de overheidsbestedingen') op zijn best ineffectief is om de recente problemen op te lossen. De cursus bekijkt met welk type beleid de problemen wel aangepakt kunnen worden. Tijdens de hoorcolleges komen verschillende dynamische micro-economisch gefundeerde macro-economische modellen aan de orde. Voorts gaat de aandacht uit naar de actuele economische ontwikkelingen die 'relatief grote' landen zoals de USA of een Verenigd

Literatuur: Europa doormaken en komen economische ontwikkelingen van kleine open economieën zoals de Nederlandse economie aan de orde.
Wordt nader bekend gemaakt

Micro-economie II (integratiemodule 2)

Cursuscode: BIM312
 Studiejaar: 3
 Semester/trimester: 2
 Opleiding(en): ECON
 Specialisatie:
 Studielast: 4
 Tentamenvorm: schriftelijk tentamen
 Taal: Nederlands
 Cursuscoördinator: Peil,J.J.M.
 Docenten:
 Vereiste voorkennis: Micro-economie 1
 Keuzevak: nee
 Doelstellingen: Na de cursus kunnen studenten:
 de Marshalliaanse en de Walrasiaanse benadering van marktprocessen beschrijven en beoordelen in relatie tot het onderscheid partiële en algemene evenwichtsanalyse;
 aan de hand van de theorie van de industriële economie markten, concentratiegraad en concurrentie in sectoren beschrijven, analyseren en beoordelen in relatie tot het gevoerde of het te voeren industrie- en mededingingsbeleid;
 de rol van de overheid in de economie analyseren en beoordelen m.b.t. externaliteiten en collectieve goederen;
 collectieve besluitvormingsprocessen in termen van de sociale keuzetheorie beschrijven en analyseren.
 Het vak wordt gecoördineerd door dr. J. Peil. De studiebelasting is 4 ECTS. Informatie over wanneer de colleges plaatsvinden volgt in de handleiding bij het semester die eind december 2004 verschijnt.

Cursusbeschrijving: Het vak Micro-economie II behandelt verschillende stijlen van micro-economische denken en gaat in op hun mogelijkheden inzake de analyse van welvaartsvraagstukken. Achtereenvolgens komen aan de orde:

- 1 De micro-economische analyse van de markteconomie. In aansluiting op de partiële analyse van de markten van eindproducten in Micro-Economie I, wordt aandacht besteed aan (1) de partiële analyse van de markten van productiefactoren en (2) de algemene analyse van een markteconomie in evenwicht; twee benaderingen van marktprocessen – de Marshalliaanse en de Walrasiaanse benadering - worden met elkaar vergeleken.
- 2 Het deelgebied van de industriële economie. Na een verkenning van de verschillende stromingen in de industriële economie wordt aandacht besteed aan (1) theorieën over de

- onderneming, en (2) de analyse van marktstructuur en vestigingsplaats van ondernemingen in Europees perspectief. Tot slot komt de Europese industriepolitiek in vergelijkend internationaal perspectief aan bod.
- 3 Het deelgebied van de sociale keuzetheorie. Behandeld worden (1) externaliteiten en collectieve goederen, (2) collectieve besluitvormingsprocedures, (3) strategisch gedrag en collectieve besluitvorming.
- Literatuur: Schotter, A., Microeconomics. A Modern Approach, Boston, 2001
 Nyarko, Y., Study Guide to accompany Schotter, A., Microeconomics. A modern Approach, Boston, 2001
 Opgavenbundel Micro-economie 2 Opgaven, (dictatencentrale)
 Andere literatuur wordt zo spoedig mogelijk bekend gemaakt.

Bachelorthesis Economie

Cursuscode: BIM304

Studiejaar: 3

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): ECON

Specialisatie:

Studielast: 14

Tentamenvorm: Bachelorthesis

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Vaal, A. de

Docenten:

Vereiste De Bachelorthesis is het sluitstuk van de Bacheloropleiding Economie.

voorkennis: Het spreekt dan voor zich dat het grootste deel van de tweede en derde jaar van de Bachelor Economie is afgerond, waaronder in ieder geval de Propedeuse. Neem contact op met de studieadviseur Economie als je twijfelt of je voldoende voorkennis hebt om de Bachelorthesis te kunnen doen.

Keuzevak: nee

Doelstellingen: De bachelorthesis is onderdeel van het integratieprogramma van Semester 3.2 Economie. De doelstellingen van de bachelorthesis worden daar beschreven.

Cursusbeschrijving: De bachelorthesis is onderdeel van het integratieprogramma van Semester 3.2 Economie. Zie daar voor een beschrijving van hetgeen de bachelorthesis behelst.

Literatuur: n.v.t.

Cursusbeschrijvingen Schakelprogramma Economie

Micro-economie en wiskunde voor HBO-instromers (schakelprogramma)

Cursuscode: BOV23
 Studiejaar: 0
 Semester/trimester: 1
 Opleiding(en): ECON
 Specialisatie: SCHAKECON
 Studielast: 5
 Tentamenvorm: schriftelijk tentamen
 Taal: Nederlands
 Cursuscoördinator: Buijs,L.J.P.
 Docenten: Drs. L.J.P. Buijs en drs. M.J.R. Sanders
 Vereiste voorkennis: Geen
 Keuzevak: nee
 Doelstellingen: Wiskundige vaardigheden die aangeleerd worden tijdens deze cursus

zijn:
 -Het differentiëren van polynomen en logaritmische en exponentiële functies, het maximaliseren en minimaliseren van functies onder nevenvoorwaarden en het gebruiken en analyseren van modellen van het Centraal Planbureau.

-Het gebruiken van de substitutiemethode en het gebruiken van de methode van Lagrange om functies van twee variabelen onder nevenvoorwaarden te kunnen maximaliseren en minimaliseren.

Micro - Economie deel:

De doelstellingen van het onderdeel micro-economie zijn de student inzicht te verschaffen in het gedrag van consumenten en producenten. Verder zullen studenten na afloop van het vak vertrouwd zijn met belangrijke economische begrippen als consumenten- en producentensurplus en marktevenwicht. Tevens hebben studenten kennis gemaakt met de analytische aanpak van de micro-economie en zijn zij in staat deze aanpak op eenvoudige problemen toe te passen

Cursusbeschrijving: Wiskunde deel:

HBO-studenten volgen, tezamen met de eerstejaars economiestudenten, de wiskunde colleges en maken de daarbij behorende opdrachten als onderdeel van de cursus wiskunde en financiële rekenkunde.

Bovendien volgen HBO-studenten enkele colleges Micro-Economie speciaal bedoeld voor HBO-studenten.

Het wiskunde-gedeelte, van de cursus wiskunde en financiële rekenkunde, start met het geven van een globale beschrijving van problemen die spelen in de Micro - Economie, de Macro-Economie en de Bedrijfseconomie.

Daarna wordt duidelijk gemaakt waarom wiskunde een onmisbaar hulpmiddel is bij het oplossen van deze problemen.

Daarna worden enkele hoorcolleges wiskunde gegeven en worden tijdens werkcolleges opgaven besproken. Deze opgaven maken een

verplicht onderdeel uit van de cursus.

Micro - Economie deel:

De economische wetenschap houdt zich bezig met de analyse van de allocatie en distributie van schaarse middelen. Micro-economie onderzoekt deze vragen op het niveau van individuele consumenten en ondernemingen. Daarnaast houdt micro-economie zich bezig met de consequenties van individuele beslissingen op geaggregeerde marktuitskomsten. Deze cursus heeft daarom vooral betrekking op consumptiekeuzes van individuen en productiekeuzes van ondernemingen. Door de keuzes van consumenten en producenten te aggregeren wordt de notie van evenwicht geïntroduceerd. Verder wordt ingegaan op speltheorie als instrumenten om gedrag van ondernemingen te bestuderen. Neoklassieke economische theorie beschouwt de onderneming vaak als een “black box”, in dit licht wordt o.a. aandacht besteedt aan het principaal-agent model. Achtereenvolgens worden de verschillende marktstructuren behandeld. Afsluitend worden enkele situaties behandeld waarin het marktmechanisme niet naar behoren werkt, deze discussie spitst zich toe op informatie asymmetrie en externaliteiten.

Literatuur:

Literatuur:

Schotter, A. (2001). Microeconomics. Boston: Addison Wesley.

(onderdeel Micro - Economie)

Dictaat wiskunde voor economen (onderdeel wiskunde)

Ontwerpen van onderzoek (Methodologie 1)

Cursuscode: BOV22

Studiejaar: 0

Semester/trimester: 1

Opleiding(en): ECON

Specialisatie: SCHAKECON

Studielast: 6

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Vennix, J.A.M.

Docenten: Drs. Marleen McCardle

Drs. Rienk van Marle

Drs. Marleen van de Westelaken

Vereiste voorkennis:

Keuzevak: nee

Doelstellingen: Studenten kunnen:

- de functie van wetenschappelijk onderzoek voor de managementwetenschappen aangeven mede in het licht van het onderscheid tussen onderzoeks- en interventiemethodologie;
- de belangrijkste methodologische stromingen onderscheiden en een relevante uitleg geven aan basisbegrippen in empirisch

wetenschappelijk onderzoek;

- in gegeven casuïstiek adequate keuzes maken voor onderdelen van een eenvoudig onderzoeksvoorstel en deze keuzes adequaat beargumenteren.

Cursusbeschrijving: In de cursus worden inzichten opgedaan die de basis vormen voor het kunnen doen van wetenschappelijk verantwoord onderzoek. Naast wetenschapsopvattingen en belangrijke methodologische stromingen in empirisch onderzoek worden basisbegrippen behandeld zoals validiteit en betrouwbaarheid. Ook komen de diverse onderdelen aan bod van de empirische onderzoekscyclus. Een deel van de te verwerven methodologische inzichten wordt geoefend ten behoeve van het verwerven van vaardigheden, bijvoorbeeld het maken van onderzoeksvraagstellingen c.q. het afleiden van hypothesen, het ontwikkelen van conceptuele modellen, het operationaliseren van te onderzoeken eigenschappen, het selecteren van onderzoeksdesigns, waarnemingsmethoden en analysetechnieken. De cursus bestaat uit hoorcolleges (behandeling theoretische uitgangspunten), werkcolleges (opdrachten bespreken en feedback ontvangen) en zelfstudie.

Literatuur: Syllabus Prof. Dr. J. Vennix (2004)

Methoden en technieken van economisch onderzoek (schakelprogramma)

Cursuscode: BOV03

Studiejaar: 0

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): ECON

Specialisatie: SCHAKECON

Studielast: 3

Tentamenvorm: werkstuk

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Buijs, L.J.P.

Docenten: Drs. L.J.P. Buijs

Vereiste voorkennis: Verklarende statistiek (M5)

Keuzevak: nee

Doelstellingen: Het kunnen analyseren van tijdreeksgegevens.

Het verschil kunnen aangeven tussen regressieanalyse (van tijdreeksgegevens) en tijdreeksanalyse.

Het kunnen maken van modellen die tijdens de schattingsperiode de tijdreeksgegevens goed weergeven.

Het maken van voorspellingen.

Het gebruiken van het programma E-views waar de stationariteit van reeksen onderzocht kan worden, modellen geschat kunnen worden en voorspellingen mee gegenereerd kunnen worden.

Cursusbeschrijving: HBO – instromers die met Economie begonnen zijn in september 2004 moeten 2 ECTS studiepunten methoden en technieken van economisch

onderzoek behalen.

Het is de bedoeling dat HBO-doorstromers de colleges tijdreeksanalyse volgen in semester 2.2 tezamen met de economiestudenten (als onderdeel van M4).

De onderwerpen die aan de orde komen zijn: regressieanalyse (korte herhaling) en tijdreeksanalyse (uitgebreid).

Er wordt van uitgegaan dat deze studenten de hoorcolleges verklarende statistiek hebben gevolgd en de practica (regressieanalyse en cointegratie) hebben gevolgd en het daarbij behorende werkstuk hebben gemaakt.

Literatuur: H. Brand, Prognosetechnieken, Educatieve Partners Nederland, Leiden, 1993, met name hoofdstuk 10. (In gekopieerde vorm beschikbaar op het secretariaat)

Voor de overige cursussen uit het schakelprogramma zie cursusbeschrijvingen Bachelor Economie.

4 Bestuurswetenschappen

Hoofdpijnen van de Bacheloropleiding Bestuurskunde

Profiel van de bacheloropleiding Bestuurskunde

Vakgebied in vogelvlucht

De bacheloropleiding bestuurskunde is gericht op vraagstukken van besturen en organiseren in brede zin. De aandacht gaat in het bijzonder uit naar processen van beleidsvorming die het niveau van de afzonderlijke organisatie overstijgen.

Studieobject

Het object van de bacheloropleiding bestuurskunde kan kortweg worden omschreven als 'organisaties in en om het openbaar bestuur'. Aan de opzet van het curriculum ligt de gedachte ten grondslag dat organisaties op talloze wijzen in verbinding staan met hun omgeving. Organisaties in het openbaar bestuur onderhouden betrekkingen met andere actoren, zoals het bedrijfsleven en particulier initiatief, die dikwijls medeverantwoordelijk zijn voor de uitvoering van overheidsbeleid. Daarnaast staan organisaties in het openbaar bestuur in wisselwerking met meervoudige factoren in de 'contextuele omgeving' (sociaal-culturele context, politieke context, juridische context, economische context, etc.)

Beroepsgerichtheid

De beroepsgerichtheid van de bacheloropleiding bestuurskunde komt tot uitdrukking in de brede inzetbaarheid van onze afgestudeerden. Zij zijn in allerlei typen organisaties inzetbaar, veelal in staffuncties. De toespitsing van de studie op de publieke sector blijkt niet zonder meer te leiden tot een functie bij de overheid. Een 'bestuurskundige' kan zeer geschikt zijn voor een baan in het bedrijfsleven. Vanwege de beroepsgerichtheid besteedt de opleiding aandacht aan de verschillende soorten vaardigheden, die nodig zijn voor het vervullen van de functie van beleidsmedewerker dan wel, als men later wetenschappelijk onderzoek wil gaan doen, voor het verrichten van (toegepast) wetenschappelijk onderzoek. Hierbij gaat het om vaardigheden met betrekking tot beleidsanalyse, ontwerpen en evalueren van beleid, advisering en interventie in organisaties, ontwerpen en uitvoeren van onderzoek, vergaderen, onderhandelen, argumenteren, mondelinge presentaties, het schrijven van allerlei beleidsnota's, etc.

De master Bestuurskunde

Nadat de bachelorsfase is voltooid kunnen studenten zich verder specialiseren in de master bestuurskunde. Deze master bestuurskunde is een wetenschappelijke en op de praktijk georiënteerde verdieping in de bestuurskunde. In vergelijking met de bacheloropleiding is de masteropleiding gespecialiseerder en sterker gericht op verdieping van de kennis en op het in brede zin verder trainen van studenten in de academische vaardigheden van het vak als geheel.

Voor elk te volgen vak in de master Bestuurskunde geldt dat de student zich verder specialiseert in een specifiek onderwerp. Aan het begin van de master kiest de student het onderwerp waarin hij of zij zich wil specialiseren en waarover hij of zij de masterthesis wil schrijven. Dit bepaalt in belangrijke mate de inhoud van de mastervakken voor de student. Steeds zal namelijk worden gestimuleerd dat de student de kennis die wordt opgedaan in de cursussen toepast op en relateert aan dit zelfgekozen onderwerp. In het vak Beleidswetenschap gaat het er daarbij om of het specifieke probleem een overheidsprobleem is en hoe het overheidsbeleid dienaangaande zich heeft ontwikkeld. In het vak ‘Wetenschappelijk onderzoek naar het openbaar bestuur is het de bedoeling dat studenten onderzoeksopzetten leren maken en beoordelen en dit toepassen op het zelf gekozen onderwerp. Zo geldt dit ook voor de andere vakken in de master Bestuurskunde, te weten Bestuurskundige klassieken, Bestuurlijke Ethiek, Wetenschapsfilosofie, Intern management en Extern Management. Steeds zal aan de student worden gevraagd de meer algemene kennis te specificeren naar, toe te passen op en te relateren aan het zelfgekozen onderwerp waarop de student zich wil specialiseren. Hierdoor ontstaat aan het einde van de master Bestuurskunde enerzijds een diepgaand en breed inzicht in alle aspecten verbonden aan het Openbaar bestuur en de bestudering daarvan, en anderzijds een voor elke individuele student onderscheidend profiel door de individuele specialisatie en toepassing van die kennis. Dit resulteert in masterthesis waarin de student aantoonbaar een volwaardig bestuurskundige te zijn door het verrichten en presenteren van een theoretisch i.c. empirisch onderzoek op het betreffende terrein.

Eindtermen van de bacheloropleiding

Tijdens de bacheloropleiding verwerft de student kennis en vaardigheden op het gebied van de beleidswetenschappen in het algemeen en op het vakgebied van de bestuurskunde in het bijzonder. Dit stelt hem in staat tot een zelfstandige beroepsuitoefening c.q. laat hem in aanmerking komen voor een masteropleiding bestuurskunde of eventueel een andere masteropleiding.

De doelstellingen van de opleiding Bestuurskunde hebben zowel betrekking op de kennis die studenten zich eigen moeten maken, als op de vaardigheden waarover een afgestudeerde bestuurskundige, mede dankzij vorenbedoelde kennis, dient te beschikken.

De opleiding verschaft studenten kennis van de volgende terreinen:

Structuur en functioneren van organisaties

- structuur en functioneren van overheidsorganisaties op lokaal, regionaal, provinciaal, nationaal, Europees en internationaal niveau;
- de verschillen en overeenkomsten in structuur en functioneren tussen overheids-, semi-overheids- en particuliere organisaties;
- het besturen van overheids-, semi-overheids en particuliere organisaties;
- de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van beleid;
- het managen van publieke organisaties (planning, organisatie, sturing, controle);
- typen en toepassingsmogelijkheden van beleidsinstrumenten.

Overheid en haar omgeving

- ontwikkelingen in de omgeving van de overheid;
- de externe afstemming van overheidsorganisaties op hun omgeving (strategie-ontwikkeling);
- de wisselwerking tussen overheids-, semi-overheids- en particuliere organisaties in beleidsnetwerken;
- de relatie tussen overheidsorganisaties en politieke organen (politiek-ambtelijke verhoudingen);
- veranderingen in bestuur, organisatie en beleid op een aantal concrete beleidsterreinen.
- Wetenschappelijke ontwikkeling
- de ontwikkeling in het bestuurskundig denken;
- de belangrijkste wetenschappelijke stromingen en hoofdfiguren van de bestuurskunde;
- filosofische zienswijzen op met name normatieve aspecten van bestuur, beleid en organisatie;
- sociaal-wetenschappelijke onderzoeksmethodologie, met inbegrip van beschrijvende en inductieve statistische technieken.

Ondersteunende disciplines

- Sociale wetenschappen: met name openbaar bestuur en maatschappij;
- Politicologie: met name openbaar bestuur en politiek
- Economie: met name Openbare financiën;
- Rechten: met name staats- en bestuursrecht.

Een bachelor-bestuurskundige is, mede dankzij vorenbedoelde kennis, in staat tot:

Cognitieve vaardigheden

- het analyseren, interpreteren en verklaren van beleidsproblemen;
- het analyseren, interpreteren en verklaren van de juridische, economische en maatschappelijke context van beleidsproblemen;
- het analyseren, interpreteren en verklaren van interacties tussen overheids-, semi-overheids- en particuliere organisatie.

Professionele vaardigheden

- het analyseren en ontwerpen van beleid;
- het zelfstandig opzetten en uitvoeren van bestuurskundig onderzoek;
- het analyseren van en interveniëren in overheidsorganisaties;
- het ontwerpen van een organisatiestrategie;
- het kritisch en verantwoordelijk omgaan met de (spannings)relaties tussen eigen waarden, professionele waarden, waarden opgelegd door de organisatie waarbinnen men werkzaam is, en centrale, maatschappelijke waarden.

Communicatieve vaardigheden

- het analyseren en schrijven van beleidsnota's;
- het houden van een voordracht;
- het voorbereiden en uitvoeren van interviews;
- efficiënt en effectief vergaderen en onderhandelen;
- het werken in multi-disciplinair teamverband;
- correct en verantwoordelijk argumenteren;
- het efficiënt en effectief gebruik van databanken en bibliotheken.

Studievereniging BOW

BOW is de studievereniging voor en door studenten bestuurskunde. Wij willen een verdieping bieden van de studie, de onderlinge contacten bevorderen en de belangen van bestuurskundestudenten behartigen. Om dit te bereiken organiseren we een symposium, een studiereis, excursies, gastcolleges, etentjes, borrels en feesten.

BOW heeft bijna 160 leden. Het lidmaatschap kost € 10,00 per collegejaar en € 32,50 voor vijf jaar. Loop gerust een keertje binnen eens kennis te maken!

Bezoekadres: Thomas van Aquinostraat 5.0.09 (zij-ingang)

Postadres: Postbus 9108, 6500 HK Nijmegen.

Tel.: (024) 3611939

E-mail: bow@fm.ru.nl

Website <http://www.ru.nl/bow>

Hoofddijnen van het curriculum van de Bacheloropleiding Bestuurskunde

Het onderstaande overzicht toont het bestuurskundeprogramma in de bacheloropleiding. Meer informatie is verkrijgbaar via Blackboard

Curriculum 2004-2005 Bacheloropleiding Bestuurskunde

Jaar 1, semester 1.	ECTS
Kernthema's van de Bestuurskunde	6
Academische vaardigheden	6
Onderzoeks- en interventiemethodologie	6
Economie van de Managementwetenschappen	6
Beleidsproject 1.1. Bestuurskunde	6
Jaar 1, semester 2	
Binnenlands bestuur	6
Filosofie van de Managementwetenschappen	6
Inleiding Recht	6
Statistiek	6
Project 1.2. Binnenlands Bestuur Bestuurskunde	6
Jaar 2, semester 1: European governance; Nederland in Europa – Europa in Nederland	
European governance (integratiemodule)/bestuurskunde	4
Inductieve statistiek / beleidsonderzoek (Methodologie 3)	5
Project: European governance	4
Hoofdfiguren bestuurskunde	5
Openbaar bestuur en politiek	4
Openbare financiën	4
Keuzevak	4

Jaar 2, semester 2: International governance	
International governance (integratiemodule)/bestuurskunde	4
Kwalitatieve onderzoeksmethoden (Methodologie 4)	5
Project: international governance	4
Management van het openbaar bestuur	5
Besturen in netwerken	4
Organisatietheorie voor de publieke sector	4
Keuzevak	4
Jaar 3, semester 1: Comparative governance; economische, bestuurlijke en politieke stelsels in vergelijkend perspectief	
Comparative governance (integratiemodule)	4
Verklarende statistiek (Methodologie 5)	5
Project: comparative governance	4
Beleidscyclus	4
Staats- en bestuursrecht	9
Keuzevak	4
Jaar 3, semester 2	
Advisering en interventie (integratiemodule)	4
Stage Bestuurskunde	9
Bachelorthesis Bestuurskunde	9
Besturen in het informatietijdperk	4
Keuzevak	4

De bacheloropleiding bestuurskunde bestaat uit drie studie jaren, waarin per jaar een bepaald opleidingsdoel wordt gerealiseerd.

Studiejaar 1 Oriëntatie en basiskennis

Het eerste studiejaar staat in het teken van het verwerven van basiskennis, zowel op het gebied van de bestuurskunde als de 'ondersteunende disciplines'. De wetenschappelijke ontwikkeling in het denken over de werking en inrichting van het openbaar bestuur in relatie tot haar omgeving staat centraal in 'Kernthema's van de bestuurskunde'. De kennis over het functioneren van de verschillende bestuurslagen staat centraal in 'Binnenlands Bestuur'. Daarin komt het functioneren van de lokale, provinciale en nationale overheid aan de orde. Cursussen die vanuit ondersteunende disciplines belangrijk zijn, zijn 'Filosofie', 'Economie' en 'Recht'. Hiernaast worden studenten geoefend in academische en onderzoeksvaardigheden. Kenmerkend voor het eerste jaar is dat de studenten de kennis vanuit de verschillende disciplines leren integreren en toepassen op concrete probleemsituaties. In het eerste semester gebeurt dat in het beleidsproject en in de tweede helft van dit eerste studiejaar in het project Binnenlands Bestuur.

Studiejaar 2 Verdieping

In het tweede studiejaar worden de kennis en vaardigheden die in het eerste jaar zijn opgebouwd verder uitgebreid. Het openbaar bestuur en de kennis daarover worden in een Europese en een zich globaliserende context geplaatst. In de verschillende cursussen komt aan de orde in hoeverre ontwikkelingen daarin van invloed zijn op het management, het beleid en de politieke aspecten van het Openbaar bestuur, alsmede op de problemen die zich voordoen als het besturen minder autonoom en meer in netwerken plaatsvindt. Hiernaast wordt ingegaan op de ontwikkelingen binnen de bestuurskunde, organisatietheorie en beleidsnetwerken. Bovendien komen de belangrijke bestuurskundige theorieën aan de orde. Vanuit de ondersteunende disciplines wordt de cursus 'Openbare financiën' aangeboden en de onderzoeksvaardigheden worden verder uitgebreid met kennis over kwalitatieve onderzoeksmethoden en beleidsonderzoek. Ook in dit jaar vindt integratie van het onderwijs plaats in twee projecten.

Studiejaar 3 Verbreding en toepassing

In het derde studiejaar wordt de nadruk gelegd op de vergelijkende bestuurskunde. Er wordt verder aandacht besteed aan de verschillende fases van de beleidscyclus, aan de informatisering van het Openbaar bestuur en aan vraagstukken verband houdend met staats- en bestuursrecht en advisering en interventie. Op basis van deze kennis moeten studenten in staat zijn om organisaties te adviseren. De kennis van methoden en technieken wordt verder uitgebreid, onder andere door verklarende statistiek.

In de tweede helft van dit studiejaar wordt de bachelorsfase afgesloten door de opgedane kennis en vaardigheden toe te passen. Dit gebeurt in de stage en het project dat tot afsluiting van de bachelorsfase dient.

Werkvormen, toetsingsvormen en evaluatieprocedures

In de bacheloropleiding bestuurskunde wordt gewerkt met traditionele en moderne onderwijsvormen. 'Traditioneel' zijn vakken die bestaan uit zelfstandige literatuurstudie met ondersteunende hoorcolleges. Toetsing vindt in dat geval plaats door middel van een schriftelijk tentamen met open vragen. 'Modern' zijn vakken waarin activerende werkvormen worden gehanteerd. Het is kleinschalig, taakgericht onderwijs, waarin studenten individueel en gezamenlijk studieopdrachten en oefeningen voorbereiden, uitvoeren en nabespreken. Veelal bestaat de toetsing uit logboekverslagen, werkstukken en een schriftelijke toets.

Hoofddijnen van het Schakelprogramma Bestuurskunde

HBO-instromers volgen eerst een schakelprogramma waarna zij kunnen instromen in de Master Bestuurskunde. Dit programma is bedoeld om de studenten een goede inhoudelijke voorbereiding te bieden om zich te kunnen voorbereiden op de Master. De inhoud van dit schakelprogramma kent geen algemeen format en is afhankelijk van de specifieke kenmerken van de vooropleiding. Vrijwel altijd betreft het een combinatie van bestuurskundige vakken en methoden van onderzoek. Voor maatwerk dienen de HBO-instromers dan ook contact op te nemen met de studieadviseur.

Minors

Naast het normale studieprogramma biedt de opleiding Bestuurskunde ook twee minors aan. Deze minors vormen elk een afgerond geheel ter waarde van 30 ECTS en kunnen worden gevolgd als keuzevakken door studenten van andere studierichtingen.

Het betreft in de eerste plaats de Minor *Bestuurswetenschap*, deze bestaat uit de vakken Kernthema's van de bestuurskunde, Hoofdfiguren van de bestuurskunde, De Beleidscyclus, Integratievak Comparative Governance, en het project Comparative Governance. Deze minorvakken worden in het eerste semester aangeboden.

De tweede minor heet *Publiek Management* en wordt in het tweede semester aangeboden. Deze minor bestaat uit de volgende vakken: Binnenlands Bestuur, Openbare financiën, Besturen in Netwerken, Management van het Openbaar bestuur en het project 'Advisering en Interventie'.

Wanneer je de betreffende minor succesvol hebt afgerond, krijg je het daarbij behorende certificaat.

Hoofdpijnen van de Bacheloropleiding Politicologie

Het vakgebied in vogelvlucht

Politicologie is de studie naar de manieren waarop groepen individuen gemeenschappelijke problemen waarvoor geen standaardprocedures of regels bestaan proberen op te lossen. Dergelijke problemen zijn 'politieke' problemen, ter onderscheiding van voor de politicoloog minder interessante 'administratieve' problemen.

Werknemers die ten gevolge van een faillissement van het bedrijf waarvoor ze werkten worden ontslagen hebben zonder meer problemen, maar dergelijke problemen zijn voor de politicoloog niet interessant zolang het oplossen van die problemen niet meer vergt dan het toepassen van standaardprocedures (b.v. inschrijven bij het Arbeidsbureau) en de betrokkenen bereid zijn zich aan die standaardprocedures te houden. Zodra echter aan deze laatste voorwaarde niet meer wordt voldaan (de ontslagenen verzetten zich door middel van 'ludieke' dan wel 'harde' acties tegen hun ontslag), dan wordt het voor de politicoloog interessant. De Tweede Kamer is voortdurend bezig met het bedenken van regels voor problemen waarvoor die regels nog ontbreken (misschien wel de voornaamste reden waarom de verbinding tussen politicologie en 'de' politiek zo snel wordt gelegd). Toch is het niet zo dat de politicologie louter neerkomt op de studie van 'de' politiek, het politieke bedrijf zoals dat zich afspeelt in de Tweede Kamer en andere politieke organen.

Daarnaast betreft de politicologie in het bijzonder de studie naar de voorwaarden die bepalen of die groepen van individuen er ook daadwerkelijk in slagen de gemeenschappelijke problemen op te lossen. Dat is namelijk niet vanzelfsprekend. Het besef een gemeenschappelijk belang te hebben leidt niet spontaan tot samenwerking en gezamenlijke actie. De politicologie bestudeert de voorwaarden waaronder collectieve actie mogelijk is. Dit blijkt samen te hangen met de omvang van de groep en de bestaande machtsverschillen. Daarmee zijn we aangeland bij wat in de ogen van politicologen onmisbaar is voor een goed begrip van het verloop van deze collectieve besluitvormingsprocessen, namelijk de rol die macht en invloed daarin spelen. De machtsverhoudingen tussen de leden van de groep bepalen of er oplossingen voor gemeenschappelijke problemen gevonden worden en wat voor soort oplossingen dat zijn.

Voor een goed begrip van de beslissingen die een kabinet neemt op het gebied van de milieuwetgeving is het niet voldoende om de institutionele context te kennen (in dit geval: Op wat voor manier vergadert het kabinet? Wordt er gestemd of streeft men naar consensus? Hoe leidt de premier de vergadering?) naast de standpunten en argumenten van de betrokken ministers. Men zal ook moeten weten hoe de machtsverhoudingen binnen het kabinet liggen. Wat is de

positie van de minister van Economische Zaken tegenover de minister van VROM? Hoe is hun verhouding tot de Minister-president? Dit gaat ook op voor beslissingen die in de Raad van Bestuur van een onderneming worden genomen en ook voor die van een College van Bestuur van een universiteit. In het algemeen geldt de regel dat, hoe machtiger een deelnemer aan het besluitvormingsproces is, hoe minder de kwaliteit van zijn argumenten ertoe doet.

Machts- en invloedsrelaties zijn psychologische relaties. Er is sprake van een machtsrelatie tussen twee individuen wanneer het ene individu zich anders gedraagt dan het in eerste aanleg zou hebben gedaan, in de verwachting zo bij het andere individu in een goed blaadje te komen staan, of diens woede te voorkomen.

Een liefdesrelatie is in deze zin wel het fraaiste voorbeeld van een machtsrelatie, al houden politicologen zich verder niet bezig met liefdesrelaties, tenzij deze effecten hebben op collectieve besluitvormingsprocessen (de affaire van Bill Clinton met Monica Lewinsky is natuurlijk een voorbeeld van het laatste; velen hebben de relatie gelegd tussen de Amerikaanse bombardementen in de zomer van 1998 van doelen in Soedan en in Afghanistan en de problemen waarin de President was geraakt als gevolg van zijn amoureuze avonturen. Andere bekende voorbeelden uit het verleden zijn de verhoudingen tussen tsarina Catharina de Grote en graaf Potemkin en die tussen Elizabeth I en Robert Dudley, graaf van Leicester).

Dat een liefdesrelatie een prachtig voorbeeld is van een machtsrelatie, klinkt natuurlijk 'mooi' (al kunnen liefdesrelaties ons ook tot wanhoop brengen), maar toch is in laatste instantie de dreiging met geweld de belangrijkste machtsbron. Dit geldt zowel voor de internationale politiek als de nationale politiek. Dit verklaart tevens waarom vele politicologen zich bij hun onderzoeken bijna als vanzelf richten op de staat (of de overheid) en het openbaar bestuur. De staat beschikt gewoonlijk over een aanzienlijk overwicht aan geweldsmiddelen (in de vorm van een politie en een legermacht) tegenover de bevolking die op zijn grondgebied leeft. Voortdurend zullen groepen individuen trachten het geweldsoverwicht van de staat in te zetten om de door hen gevonden oplossingen voor hun gemeenschappelijke problemen aan anderen op te leggen.

Het gaat overigens nadrukkelijk om de dreiging met geweld. Wanneer één van de partijen er daadwerkelijk toe over gaat geweld te gebruiken om zijn of haar zin te krijgen, dan houdt de machtsrelatie althans voor het moment op te bestaan.

Twee voorbeelden uit de internationale politiek kunnen dit laatste punt verhelderen. Dat de Verenigde Staten voor de bevrijding van Koeweit in 1991 daadwerkelijk geweld moesten gebruiken, is tekenend voor de zwakke machtspositie van de Verenigde Staten toentertijd. Dat Groot-Brittannië in de vorige eeuw conflicten in verre vreemde landen kon beslechten door het sturen van een kanonneerbootje, tekent hoe groot het Britse machtsoverwicht toen was.

Een voorbeeld uit de nationale politiek is wanneer de overheid moet overgaan tot het plegen van geweld tegen burgers die genomen politieke besluiten niet wensen uit te voeren: denk aan boeren die zich verzetten tegen het ruimen van vee of actievoerders die zich vastketenen aan treinrails om een transport van giftige stoffen te voorkomen. Om misverstanden te voorkomen: na het daadwerkelijk gebruik van geweld kan opnieuw een machtsrelatie tussen de betrokkenen ontstaan.

Samenvattend: politicologen houden zich bezig met de studie van de manieren waarop groepen van individuen gemeenschappelijke problemen waarvoor geen regels bestaan, proberen op te lossen. Zij zijn daarbij in het bijzonder geïnteresseerd in machtsverhoudingen, aangezien macht een cruciale rol speelt bij het oplossen van dergelijke problemen. In Nijmegen hanteren we dus een brede definitie van de politicologie, ter onderscheiding van de zogenaamde 'smalle definitie', waarin de politicologie beperkt wordt tot de studie van 'politieke verschijnselen, met name van de partijpolitiek en van de werking van het openbaar bestuur' (vgl. de 'dikke' Van Dale). Politicologie beperkt zich dus niet tot de bestudering van 'de' (Haagse) politiek. Politieke problemen en politieke processen spelen overal waar groepen individuen met elkaar te maken hebben en op alle niveaus.

In de visie van de Nijmeegse bachelor- en masteropleidingen zijn beleid, bestuur, organisatie en management onlosmakelijk verbonden met politiek. Niet alleen omdat bestuur, beleid, management en organisatievormen niet los kunnen worden gezien van de politiek-maatschappelijke context waarin zij gestalte krijgen, maar ook en vooral omdat de totstandkoming van beleid en de praktijk van bestuur en management altijd gepaard gaan met processen van machtsvorming. De opleiding besteedt daarbij in het bijzonder aandacht aan de gevolgen van de internationalisering van maatschappij, politiek en economie, zoals deze zich manifesteert op alle beleidsniveaus (internationaal, Europees, nationaal, regionaal en lokaal).

De plaats van de opleiding in de Faculteit der Managementwetenschappen is vanuit deze visie min of meer vanzelfsprekend. Aan de ene kant, omdat naast politicologie in deze faculteit vakgebieden zijn ondergebracht die qua theoretische uitgangspunten veel met politicologie gemeen hebben en die, doordat zij beleid, bestuur, organisatie en management in al hun uiteenlopende verschijningsvormen onderzoeken, vele raakvlakken met politicologie hebben. Aan de andere kant, omdat die vakgebieden in hun onderzoek en bij hun interventies onvermijdelijk stuiten op de processen van besluitvorming en machtsvorming, die weer het object vormen van de politicologie. De bijdrage van politicologie is dan vooral gelegen in de eigen manier van wetenschappelijk denken gericht op besluitvorming en macht op ieder van de vijf genoemde beleidsniveaus. Dit komt onder andere tot uiting in de semesterthema's 'National governance', 'European governance', 'International governance', en 'Comparative governance'.

Profiel van de bacheloropleiding

Nederland kent vier universiteiten met een volwaardige opleiding politicologie: de Universiteit van Amsterdam, de Rijksuniversiteit te Leiden, de Vrije Universiteit en de Radboud Universiteit Nijmegen. De Nijmeegse bacheloropleiding politicologie onderscheidt zich van de overige drie opleidingen allereerst door haar plaats binnen de Faculteit der Managementwetenschappen. Het gedeeltelijk gemeenschappelijke eerste jaar, de semesterthema's in alle jaren en het facultaire aanbod aan keuzevakken bieden de Nijmeegse bachelorstudenten politicologie een gerichtheid op politiek, beleid, bestuur en management die uniek is voor Nederland.

Elk semester kent een overkoepelend thema dat wordt uitgediept in de politicologische cursussen tijdens het semester. In de cursussen worden de theoretische grondslagen van de politicologie in hun onderlinge samenhang onderwezen. Vervolgens krijgen studenten de mogelijkheid hun politicologische kennis toe te passen in projecten. Daarin worden de theoretische grondslagen aan de empirische werkelijkheid getoetst in de vorm van onderzoeksprojecten die worden opgezet en uitgevoerd in kleine groepen. De opbouw van het curriculum van de bacheloropleiding politicologie is steeds zo, dat de politicologische vakken inhoudelijk direct aansluiten bij de semesterthema's. Een voorbeeld is semester 'International governance' (Internationaal bestuur). In dat semester volgen studenten vakken als 'Leer der internationale betrekkingen' en 'Internationale Organisaties'.

De Nijmeegse bacheloropleiding onderscheidt zich ook doordat studenten disciplinaire vakken volgen op de drie hoofdterreinen die binnen de 'brede' politicologie een belangrijke rol spelen:

1. De Politieke Theorie of Politieke Filosofie houdt zich in het bijzonder bezig met de vraag of de manieren waarop gemeenschappelijke politieke problemen worden opgelost en de oplossingen zelf, vallen te verenigen met fundamentele normatieve principes als vrijheid, gelijkheid, rechtvaardigheid, rationaliteit en ideeën over 'de goede samenleving'.
2. De Vergelijkende Politicologie of de studie van Nationale Politieke Stelsels richt zich in het bijzonder op de vraag hoe collectieve besluitvormingsprocessen verlopen in nationale systemen, dat wil zeggen, hiërarchische systemen die gekenmerkt worden door de aanwezigheid van een overheid die in staat is, desnoods met geweld, bepaalde oplossingen van gemeenschappelijke problemen aan de leden van het systeem op te leggen.

3. De studie van de Internationale Betrekkingen houdt zich bezig met collectieve besluitvormingsprocessen in het internationale systeem, een anarchisch systeem dat zich juist kenmerkt door het ontbreken van een overheid die in staat is, desnoods met geweld, bepaalde oplossingen voor gemeenschappelijke problemen aan de leden van het systeem op te leggen.

De laatste jaren vindt een toenadering plaats tussen de subdisciplines als gevolg van twee ontwikkelingen: enerzijds het succes van de Europese Unie, anderzijds de toenemende internationalisering en globalisering (onder andere ten gevolge van de revolutie in communicatiemiddelen). Beide ontwikkelingen lijken zowel de beleidsruimte van nationale staten in te perken als de waarde van hun geweldsmonopolie te verminderen. Op deze manier vervaagt het onderscheid tussen nationale systemen en het internationale systeem en ontstaan er allerlei nieuwe normatieve kwesties. De Nijmeegse bacheloropleiding politicologie is dus bijzonder goed toegerust om veel aandacht te besteden aan deze belangrijke ontwikkelingen.

Masteropleiding

In de masteropleiding politicologie staat een verdere verdieping van het vakgebied voorop. De drie subdisciplines die in de Nijmeegse bacheloropleiding vertegenwoordigd zijn (Politieke theorie, Leer der internationale betrekkingen, Vergelijkende politicologie/Nationale politieke stelsels) vormen in samenhang met elkaar het hart van de masteropleiding politicologie. In vergelijking met de bacheloropleiding is de masteropleiding gespecialiseerder en sterker gericht op verdieping van de kennis en op het in brede zin verder trainen van studenten in de zelfstandige beoefening van de academische vaardigheden van het vak als geheel. Eerst bestuderen studenten klassieke teksten op het terrein van de politicologie die tot de basiskennis van een master behoren. Daarbij richten de studenten zich op de moderne klassieke debatten die van wezenlijk belang zijn geweest voor de ontwikkeling van de politicologie en haar subdisciplines. Deze cursus 'Klassieken' geeft een stevige en noodzakelijke grondslag om de contemporaine debatten goed te kunnen doorgronden en te beoordelen. De master vervolgt met een kentheoretisch georiënteerde cursus, die criteria aanreikt op grond waarvan een oordeel zou kunnen worden geveld over de geldigheid van verschillende standpunten in debatten in de politicologie. In een aantal cursussen zal de huidige stand van zaken op enkele politicologische deelterreinen aan de orde komen. Dit gebeurt niet alleen door een aantal belangrijke boeken en artikelen uit toptijdschriften te lezen, maar bijvoorbeeld ook door binnen de cursussen ruimte te reserveren voor onderdelen die gericht zijn op het leren doen van theoretisch gestuurd (empirisch) onderzoek. Direct hieraan wordt een onderdeel 'Voorbereiding thesis' gekoppeld, waarin een theoretisch interessante en relevante probleemstelling voor de thesis wordt ontwikkeld. Tenslotte schrijft men de master's thesis. Bij de cursus 'Hedendaagse debatten', de cursus 'Voorbereiding thesis' en de thesis is er ruimte

voor inhoudelijke differentiatie naar de vertegenwoordigde subdisciplines. Men zou kunnen zeggen dat het gehele curriculum toewerkt naar de ontwikkeling van een probleemstelling voor de master-thesis. Tijdens het schrijven van de thesis komen de studenten één maal per week bijeen voor het seminar. Hier presenteert men zijn of haar werk, rapporteert men over de voortgang van de thesis en debatteert men over de wetenschaps-theoretische en wetenschapsfilosofische kwesties die van belang zijn voor de reflectie op de politicologie als wetenschap en voor de theses die op dat moment geschreven worden. Iedere cursus of module is als workshop of seminar georganiseerd, waarbij de masters-in-spe, na intensieve bestudering en actieve verwerking van de politicologische literatuur, onderling en met de begeleidende docent(en) in gesprek gaan over de geldigheid van verschillende standpunten in debatten in de politicologie.

Eindtermen van de bacheloropleiding

Studenten zijn aan het einde van de bachelor's fase in staat tot het:

- Hanteren van de centrale theorieën, begrippen en benaderingen op het terrein van de politieke theorie, i.h.b. het beschrijven en verklaren van de normatieve grondslagen van de politiek;
- Hanteren van de centrale theorieën en begrippen op het terrein van de vergelijkende politicologie, i.h.b. het beschrijven en verklaren van nationale politieke stelsels in hun maatschappelijke context met een accent op de werking van politieke instituties, de totstandkoming van beleid en de beleidsresultaten;
- Hanteren van de centrale theorieën en begrippen op het terrein van de leer der internationale betrekkingen, i.h.b. de ontwikkeling van het statensysteem;
- Beschrijven en verklaren van politieke veranderingen, het Nederlandse politieke bestel, de relatie tussen politiek en openbaar bestuur, de relatie tussen politiek en beleid, de politieke stromingen in de twintigste en eenen-twintigste eeuw en de relatie tussen politiek en economie;
- Beschrijven en verklaren van de relatie tussen staat en markt in de internationale betrekkingen, de rol van internationale organisaties in de internationale politiek, macht en politieke besluitvorming in nationaal en internationaal (met name Europees) perspectief, de politieke aspecten van het proces van Europese eenwording, de aard van de structuur van het internationale systeem en de mogelijkheden voor internationale samenwerking en de politieke gevolgen van de globalisering van de internationale arbeidsdeling;
- Analyseren van lokale, regionale, nationale en internationale politieke verschijnselen en veranderingen op deze niveaus met behulp van centrale politicologische begrippen als politiek, macht, besluitvorming, staat en beleid;
- Reconstrueren van processen van politieke besluitvorming en uitvoerings-procedures;

- Beschrijven en verklaren van de rol van diverse actoren in de nationale politieke stelsels, in het bijzonder het Nederlandse politieke bestel;
- Beschrijven en verklaren van het gedrag van staten in het internationale systeem;
- Het analyseren van de internationale samenwerking in het kader van het proces van de West-Europese samenwerking;
- Doorzien van de consequenties van de verschillende vooronderstellingen voor politicologische theorievorming;
- Doorzien van de consequenties van de theoretische en empirische vooronderstellingen in politicologisch onderzoek;
- Herkennen van en kritisch nadenken over de wetenschapstheoretische uitgangspunten in politieke analyses en beleidsvoorstellen;
- Het plaatsen van recent politicologisch onderzoek in het kader van de (historische) ontwikkeling van de politicologie;
- Zelfstandig formuleren van een voor de politicologie relevant probleem dat nader onderzoek verdient;
- Beschrijven van de wijze waarop een oplossing voor dit probleem gevonden kan worden, inclusief het bedenken van een onderzoeksdesign, de formulering van hypothesen en de wijze waarop de data vergaard en geanalyseerd moeten worden;
- Maken van een (voorlopige) opzet van een onderzoeksverslag;
- Het uitvoeren van een (beperkt) theoretisch gestuurd onderzoek met behulp van de zelfstandig geformuleerde probleemstelling;
- Het schrijven van een onderzoeksrapport waarin de voor politicologische theorievorming relevante conclusies worden uiteengezet;
- Werken met recente politicologische databestanden;
- Het toepassen van statistische procedures;
- Evalueren van onderzoeksverslagen;
- Samenwerken met medestudenten in taakgerichte groepen. Zij nemen in deze groepen verschillende rollen in en stellen hun handelen daarop af;
- Vergaderen op effectieve en efficiënte wijze, notuleren en bewaken van de follow-up van afspraken;
- Het presenteren (schriftelijk en mondeling) van resultaten van politicologisch onderzoek;
- Het communiceren naar uiteenlopende doelgroepen van politicologisch onderzoek
- Innemen en verantwoorden van de eigen positie ten aanzien van politieke ontwikkelingen en problemen.

De studievereniging Ismus

Ismus is de studievereniging voor politicologen aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Dat betekent dat studenten en docenten politicologie op een ontspannen manier onderling en met elkaar in contact komen buiten de collegebanken.

De naam Ismus is afgeleid van de verschillende soorten '-ismes' die de politicologie bevolken, zoals het socialisme en liberalisme, maar ook het sociaal constructivisme, realisme en federalisme. We houden ons natuurlijk ook bezig met terrorisme en seksisme maar eenieder kan natuurlijk zijn eigen invulling geven aan zijn eigen ismus.

Voor studenten organiseert Ismus colleges over de actualiteit (gegeven door Nijmeegse politicologen of hooggeëerde gasten van buiten), die ingaan op politieke of politicologische onderwerpen die tijdens colleges niet altijd aan bod komen. Maar we bieden ook excursies naar plaatsen waar politiek in de praktijk bedreven wordt en een nationale banenmarkt. Bovendien heeft Ismus een uittrekselbank waar studenten uittreksels van studiemateriaal kunnen kopen.

Maar het is niet alleen een serieuze bedoening; Ismus zorgt ook voor ontspanning door een maandelijkse ismusfilm - met politicologische *sideline* - borrels, feesten, spellen en studiereizen naar verre oorden. Daarnaast is er tussen je colleges door altijd de gelegenheid om even bij te komen onder het genot van een kopje thee of koffie op de bank in de Ismuskamer.

Lid worden van ismus is altijd verstandig. Je ontvangt dan de Ismus Almanak en zes maal per jaar *De Heraut* en je wordt op de hoogte gehouden van onze activiteiten, die je gratis of met korting kunt bezoeken. En afgezien van het feit dat het erg cool is om lid te zijn van zo'n hippe vereniging, ontvang je ook nog eens 10 % korting op studieboeken bij Boekanin, zodat je je lidmaatschapsgeld na aankoop van ongeveer drie studieboeken al hebt terugverdiend! Wij vinden het een prachtdeal en hopelijk jij ook. Kom dus langs op ons kantoor aan de Thomas van Aquinostraat 5.0.03 en tegen betaling van € 9,00 en een pasfoto ontvang je een ledenpas en geniet je een jaar lang van al het moois dat wij je te bieden hebben. En als je zelf interessante ideeën hebt over nieuwe of te verbeteren activiteiten, dan zijn er zeker wel één of meer luisterende oren te vinden. Je kan Ismus vinden op de benedenverdieping van Thomas van Aquinostraat 5, te bereiken via de zij-ingang tussen T.v.A. 3 en T.v.A. 5. Onze kamer (5.0.03) is achteraan aan de rechterkant. Je kan hier altijd terecht met vragen, grappen en opmerkingen. Ontdek ook de Hot or Not-verkiezing, de legendarische Ismusbank en de thee- en koffiefaciliteiten.

Loop dus eens binnen.

Adres: T.v.A. 5.0.03

Postbus 9108, 6500 HK Nijmegen

Telefoon: 024-3611659

Internet: www.ru.nl/ismus

E-mail: ismus@fm.ru.nl

Hoofddijnen van het curriculum van de Bacheloropleiding Politicologie

Het onderstaande overzicht toont het politicologieprogramma in de bacheloropleiding in het studiejaar 2004-2005.

Meer informatie is verkrijgbaar via Blackboard.

Curriculum 2004-2005 Bacheloropleiding Politicologie

Jaar 1, semester 1: Inleiding Politicologie	
Inleiding Politicologie	6
Politieke stromingen van de 20 ^e eeuw	6
Academische Vaardigheden	6
Economie van de Managementwetenschappen	6
Onderzoeks- en interventiemethodologie	6
Jaar 1, semester 2: National governance	
Nederlandse Politiek in Vergelijkend Perspectief	6
Lokale Politiek en Lokaal Bestuur	6
Integratieproject 1: Politiek Gedrag in Nederland	6
Statistiek	6
Filosofie van de Managementwetenschappen	6
Jaar 2, semester 1: European governance; Nederland in Europa – Europa in Nederland	
European governance (integratiemodule)	4
Inductieve statistiek / beleidsonderzoek (Methodologie 3)	5
Project: European governance	4
Politieke stromingen van de 20 ^e eeuw	4
Politieke aspecten van de West-Europese samenwerking	5
Gebonden keuzevak, keuze uit:	4
• Openbare financiën	
• Internationale economische betrekkingen I	4
Keuzevak	
Jaar 2, semester 2: International governance	
International governance (integratiemodule)/ politicologie	4
Kwalitatieve onderzoeksmethoden (Methodologie 4)	5
Project: international governance	4
Leer der Internationale betrekkingen	5
Internationale organisaties	4
Geschiedenis internationale betrekkingen	4
Macro-economie I	4
Jaar 3, semester 1: Comparative governance; economische, bestuurlijke en politieke stelsels in vergelijkend perspectief	
Comparative governance (integratiemodule)/politicologie	4
Verklarende statistiek (Methodologie 5)	5
Project: comparative governance	4
Nationale politieke stelsels	5
Gebonden keuzevak, keuze uit:	
• Institutionele economie	4
• Economische integratie in theorie en praktijk	
Keuzevak	4
Keuzevak	4

Jaar 3, semester 2	
Rationaliteit en Rechtvaardigheid (integratiemodule)	4
Project: Rationaliteit en Rechtvaardigheid	4
Bachelorthesis Politicologie	14
Approaches to Politics	4
Keuzevak	4

Studenten Politicologie voor wie de cursus macro-economie 1 verplicht is, volgen een aangepast programma: een gedeelte van de cursus Macro- en microeconomie I plus aanvullende opdrachten. Zie de beschrijving verderop in deze studiegids.

Hoofddijnen van het schakelprogramma Bestuurskunde

Het programma gaat uit van HBO-studenten met een relevante vooropleiding, bijvoorbeeld Academie voor Journalistiek of Geschiedenis. De HBO-studenten volgen eerst een schakelprogramma (om de benodigde vakinhoudelijke kennis op te doen) en stromen daarna in in de reguliere master. Bij zeer goed aansluitende vooropleidingen kunnen studenten vrijstellingsverzoeken indienen bij de examencommissie. Overleg van tevoren met de studieadviseur wordt in dat geval aanbevolen.

Studenten die op basis van een WO-getuigschrift in de master willen instromen, kunnen vrijstellingen verkrijgen. Overleg van tevoren met de studieadviseur wordt in dat geval aanbevolen.

Minores Politicologie

Niet-Politicologie studenten hebben bij de Bacheloropleiding Politicologie de keuze uit vijf minores, te weten: Nationale Politiek, Europese Integratie, Internationale Betrekkingen, Vergelijkende Politiek en Politieke Filosofie. Elke minor kent een omvang van 24 ECTS. Studenten aan de Faculteit der Managementwetenschappen bijvoorbeeld kunnen hun keuzeruimte op deze manier invullen met een samenhangend pakket. Voor alle minores is de cursus Inleiding Politicologie (semester 1.1) verplicht. Gedetailleerde informatie over de minores staat begin augustus 2004 op Blackboard. Voor meer informatie: b.verbeek@fm.ru.nl.

Wanneer je de betreffende minor succesvol hebt afgerond, krijg je het daarbij behorende certificaat.

Semesters Bestuurswetenschappen

Semester 1.1 Bestuurskunde: Kernthema's van de Bestuurskunde

Toelichting bij het semesterthema

Het eerste semester van de bacheloropleiding Bestuurskunde geeft een breed overzicht van de Bestuurskundige discipline. Ten eerste maak je in de cursus Kernthema's van de Bestuurskunde kennis met de vragen en benaderingen die in de discipline centraal staan. Deze komen later in de studie diepgaander terug in de cursussen 'Hoofdfiguren', 'Bestuurlijke klassieken', 'Wetenschapsfilosofie' en 'Bestuurlijke ethiek'. Daarnaast wordt in de cursus kernthema's ingegaan op de organisatie van het openbaar bestuur en haar omgeving. Dit komt in de later terug in vakken als 'Binnenlands Bestuur, Nationale en Europese instituties en Comparative governance. Ten derde wordt ingegaan op Publiek management, wat later terug zal komen in vakken als Management van het openbaar bestuur, Intern management en Extern management. Tenslotte komt ook het overheidsbeleid aan de orde. Dit komt later terug in vakken als Besturen in Netwerken, de Beleidscyclus, en Beleidswetenschap.

In het vak kernthema's maak je kortom kennis met de belangrijkste theoretische benaderingen binnen het vakgebied. Het beleidsproject Bestuurskunde is aan deze cursus gekoppeld. In dit project staat centraal hoe de overheid maatschappelijke problemen probeert op te lossen. Je zult oefenen in het maken van een beleidsontwerp en in het doorzien van de verschillende fasen die een beleidsproces doorloopt voordat daadwerkelijk een probleem kan worden aangepakt.

Tijdens deze twee cursussen leer je op Bestuurskundige wijze naar gebeurtenissen om je heen te kijken en daar typisch Bestuurskundige onderzoeksvragen over te stellen. In de cursus Academische Vaardigheden, die je zult volgen in kleine groepen van studenten Bestuurskunde, oefen je hierin door middel van opdrachten. Academische Vaardigheden sluit tijdens de tweede helft van het eerste semester ook aan bij de cursus Onderzoeks- en Interventiemethodologie. De in deze cursus geïntroduceerde methoden zijn belangrijk voor het verrichten van Bestuurskundig onderzoek. Ten slotte bestudeer je in de cursus Economie van de Managementwetenschappen niet alleen de basiselementen van de economische wetenschap, maar ook de rol van de overheid in (nationaal en internationaal) economisch beleid. Het eerste semester vormt daarmee een gedegen basis om je in de latere semesters van de bacheloropleiding Bestuurskunde te verdiepen in meer gespecialiseerde Bestuurskundige thema's en in het zelfstandig doen van Bestuurskundig onderzoek.

Opbouw semester

Het eerste semester is als volgt opgebouwd. Studenten volgen gedurende het gehele semester de cursus Academische Vaardigheden. De overige cursussen worden aangeboden in twee perioden. In de eerste periode volgen studenten de cursussen Kernthema's van de Bestuurskunde en Economie van de managementwetenschappen. In de tweede periode van dit semester volgen zij het Beleidsproject Bestuurskunde en Onderzoeks en Interventiemethodologie.

Semestermodel 1.1

Kernthema's van de Bestuurskunde	Onderzoeks- en interventiemethodologie
Economie van de Managementwetenschappen	Beleidsproject bestuurskunde
Academische vaardigheden	

Semester 1.2 Bestuurskunde: National Governance

Toelichting bij het semesterthema

In dit semester staat de organisatie, inrichting en werking van het Nederlandse Openbaar Bestuur centraal. Op het eerste gezicht lijkt dit een eenvoudige structuur, met een lokale, provinciale, Rijks en Europese bestuurslaag. De laatste jaren is hierover echter veel te doen geweest. In de voorafgaande jaren zijn processen van verzelfstandiging en privatisering zichtbaar geweest. Gemeenten zijn samengevoegd, binnen gemeenten is een proces van dualisering tot stand gekomen, waardoor de afstand tussen gemeenteraad en college van Burgemeesters en Wethouders is veranderd. Op provinciaal niveau is iets vergelijkbaars aan de hand. Op nationaal niveau wordt gesproken over de gekozen in plaats van benoemde bestuurders (zoals de burgemeester) en er wordt heftig gedebatteerd over een herziening van het kiesstelsel en de inrichting van het bestuur. Traditionele overlegstructuren (het 'poldermodel') staan ter discussie. Er wordt ook veel gesproken over de verplaatsing van de politiek, naar Europa, naar organisaties buiten het Openbaar Bestuur, zoals belangengroepen en bedrijven.

De Bestuurskundige cursussen van het tweede semester van het eerste geven een beeld van het Nederlandse bestuurlijke systeem en recente veranderingen daarin. Daarbij besteedt de cursus Binnenlands Bestuur aandacht aan de vraag wat we bedoelen met openbaar bestuur, in welke verhouding verschillende bestuurslagen tot elkaar staan, hoe de verhouding is tussen bestuur, ambtenarij en volksvertegenwoordiging en wat de relatie is tussen openbaar bestuur en burgers. Bekeken wordt de bestaande situatie in Nederland, maar ook de geschiedenis daarvan en vergelijkingen worden gemaakt met andere landen. Het perspectief is daarbij beschrijvend en verklarend (hoe ziet het binnenlands bestuur er in zijn verschillende aspecten uit en hoe komt dat?), maar ook beoordelend (welke normen van democratie en bestuur behoren een rol te spelen bij de beoordeling van de inrichting en werkwijze van het binnenlands bestuur?). In het project Binnenlands bestuur gebruiken de studenten de kennis die ze in deze cursus hebben gevormd voor de ontwikkeling en uitvoering van een eigen onderzoek. Voor de uitvoering van dat project zullen studenten ook gebruik moeten maken van de analyse-instrumenten die ze geleerd hebben in de cursus methoden van onderzoek.

Tenslotte volg je tijdens dit semester de cursussen Inleiding Recht en Filosofie van de Managementwetenschappen. De eerste cursus geeft een kennismaking met de juridische grondslag waarop de inrichting van bestuur en het handelen van de overheid gebaseerd moet zijn. In de cursus filosofie gaat het erom fundamentele vragen te leren stellen over bestuur en politiek: vragen omtrent rechtvaardigheid, staats- en bestuursvormen en sturing bijvoorbeeld. Daarnaast leer je in de cursus filosofie ook deugdelijke van niet-deugdelijke manieren van argumenteren onderscheiden.

Opbouw semester

Het tweede semester is als volgt opgebouwd. Studenten volgen gedurende het gehele semester de cursus Filosofie van de Managementwetenschappen. De overige cursussen worden aangeboden in twee perioden. In de eerste periode volgen studenten de cursussen Binnenlands Bestuur en Beschrijvende en Verklarende Statistiek. In de tweede periode volgen zij het project Binnenlands Bestuur en Inleiding Recht.

Semestermodel 1.2

Binnenlands Bestuur	Inleiding Recht
Statistiek	Project Binnenlands Bestuur
Filosofie van de Managementwetenschappen	

Semester 1.1 Politicologie: Inleiding Politicologie

Toelichting bij het semesterthema

Het eerste semester van de bacheloropleiding Politicologie geeft een breed overzicht van de politicologische discipline. Ten eerste leer je in de cursus Inleiding Politicologie de drie deelgebieden kennen die de pijlers vormen van de Nijmeegse opleiding: Nationale Politieke Stelsels/Vergelijkende Politicologie, Politieke Theorie en de Leer der Internationale Betrekkingen. Je maakt daarbij kennis met de belangrijkste theoretische benaderingen binnen het vakgebied. In de parallelle cursus Politieke Stromingen van de 20^e Eeuw komt de vraag aan de orde in hoeverre de grote politieke stromingen of ideologieën van de 20^e eeuw nog van belang zijn voor politiek in de 21^e eeuw.

Tijdens deze twee cursussen leer je op politicologische wijze naar gebeurtenissen om je heen te kijken en daar typisch politicologische onderzoeksvragen over te stellen. In de cursus Academische Vaardigheden, die je zult volgen in kleine groepen van studenten Politicologie, oefen je hierin door middel van opdrachten. Academische Vaardigheden sluit tijdens de tweede helft van het eerste semester ook aan bij de cursus Onderzoeks- en Interventiemethodologie. De in deze cursus geïntroduceerde methoden zijn uitermate belangrijk voor het verrichten van politicologisch onderzoek. Ten slotte bestudeer je in de cursus Economie van de Managementwetenschappen niet alleen de basiselementen van de economische wetenschap, maar ook de verhouding tussen politiek en (nationaal en internationaal) economisch beleid. Het eerste semester Inleiding Politicologie vormt dus een gedegen basis om je in de latere semesters van de bacheloropleiding Politicologie te verdiepen in meer gespecialiseerde politicologische thema's en in het zelfstandig doen van politicologisch onderzoek.

Opbouw semester

Semestermodel 1.1

Inleiding Politicologie	Onderzoeks- en interventiemethodologie
Economie van de Managementwetenschappen	Politieke Stromingen van de 20 ^e Eeuw
Academische vaardigheden	

Semester 1.2 Politicologie: National Governance

Toelichting bij het semesterthema

In dit semester staat het Nederlandse politieke systeem centraal. De laatste jaren is daarover veel te doen geweest. Er zijn nieuwe partijen opgekomen, keizers lijken minder gebonden aan politieke ideologieën dan ooit. Er wordt heftig gedebatteerd over een herziening van het kiesstelsel en de inrichting van het bestuur (denk daarbij aan de gekozen burgemeester). Traditionele overlegstructuren (het ‘poldermodel’) staan ter discussie. Er wordt ook veel gesproken over de verplaatsing van de politiek, naar Europa, naar niet-politieke actoren zoals belangengroepen en bedrijven.

De politicologische cursussen van het tweede semester van het eerste geven een beeld van het Nederlandse politieke systeem en recente veranderingen daarin. Daarbij besteedt de cursus Nederlandse Politiek in Vergelijkend Perspectief aandacht aan de vraag op welke punten Nederland verschilt van een aantal andere landen. De cursus Lokale Politiek bespreekt de bestuurlijke inrichting van provincies en gemeenten en de machtsverhoudingen daarbinnen.

Burgers zijn een belangrijke actor binnen elk politiek systeem. Zij beïnvloeden de politieke besluitvorming op allerlei niveaus en op tal van manieren. Een voorbeeld zijn het stemmen tijdens verkiezingen. Tijdens het Project: Politiek Gedrag in Nederland leer je kiesgedrag analyseren en daarover te rapporteren. Het project sluit daarmee nauw aan bij de cursus Beschrijvende en Verklarende Statistiek. De daarin onderwezen methoden leer je in praktisch politicologisch onderzoek toepassen tijdens het Project.

Tenslotte volg je tijdens dit semester de cursus Filosofie van de Managementwetenschappen. In deze cursus leer je filosofische vragen te stellen over de wijze waarop, onder andere, een land als Nederland wordt bestuurd. Je leert daarbij ook deugdelijke van niet-deugdelijke argumenten te onderscheiden.

Opbouw semester

Semestermodel 1.2

Lokale Politiek en Lokaal Bestuur	Nederlandse Politiek in Vergelijkend Perspectief
Statistiek	Integratieproject 1: Politiek Gedrag in Nederland
Filosofie van de Managementwetenschappen	

Semester 2.1 Politicologie en Bestuurskunde: European governance

Toelichting bij het semesterthema

In semester 1.2, 2003-2004, stond 'National governance; het poldermodel' centraal. In semester 2.1, staat de invloed van 'Europa' op 'Nederland' (en omgekeerd) centraal. De Europese Unie heeft veel invloed op het openbaar bestuur in Nederland. De Europese Unie is te beschouwen als de vierde bestuurslaag, naast gemeenten, provincies en het rijk. Omgekeerd trachten Nederlandse overheden, bedrijven en instellingen invloed uit te oefenen in de Europese Unie.

Verdeeldheid en conflict kenmerken de geschiedenis van Europa. Na de Tweede Wereldoorlog resulteerde het streven naar meer internationale samenwerking in het ontstaan van de Europese Unie. Mijlpalen in de ontwikkeling van de Europese Unie waren het Verdrag van Parijs (1951) waarbij de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS) werd opgericht en de Verdragen van Rome (1957) waarbij de Europese Economische Gemeenschap (EEG) en Euratom tot stand kwamen.

In de loop der jaren heeft de Europese samenwerking zich verdiept. Na opeenvolgende wijzigingen van de oorspronkelijke verdragen (de Europese Akte in 1986; het Verdrag van Maastricht in 1992; het Verdrag van Amsterdam in 1997; het Verdrag van Nice in 2000) houdt de Europese Unie zich bezig met vrijwel alle beleidsterreinen. Er is Europees beleid op sociaal-economisch terrein (de zogenaamde eerste pijler), op het terrein van buitenlands beleid en veiligheid (tweede pijler) en op het terrein van justitie en binnenlandse zaken (derde pijler). Met de introductie van één Europese munteenheid, in het kader van de Europese Monetaire Unie (EMU), is de Europese integratie een nieuwe fase ingegaan. De Europese samenwerking heeft zich de afgelopen decennia ook verbreed van 7 naar 25 lidstaten.

De verdieping (naar beleidsterreinen) en verbreding (in ledental) van de Europese Unie is een ingewikkeld proces geweest, dat heeft geresulteerd in een uniek politiek-bestuurlijk systeem, dat in menig opzicht bovengeschikt is aan de nationale staten die er deel van uit maken. Instituties die een belangrijke rol spelen in de besluitvorming in de Europese Unie zijn de Europese Commissie, het Europees Parlement, de Raad van Ministers, het Comité van permanente vertegenwoordigers (Coreper), de Europese Raad en het Europese Hof van Justitie.

In de Europese Unie zijn verschillende besluitvormingsprocedures van kracht (raadplegingsprocedure, co-decisieprocedure, samenwerkingsprocedure, begrotingsprocedure).

De wetenschappelijke studie van de Europese Unie heeft geresulteerd in uiteenlopende theoretische benaderingen van de integratie en het functioneren van de Europese Unie als politiek-bestuurlijk systeem. Deze benaderingen (o.a. functionalisme, intergouvernementalisme) zijn geworteld in de leer van de

internationale betrekkingen, de vergelijkende politicologie en de beleidswetenschap. Met behulp van deze theorieën wordt getracht Europese processen te beschrijven, te verklaren en te voorspellen.

De historische ontwikkeling van de instituties van de Europese Unie, zijn politieke systeem (Europese Raad, Raad van Ministers, Europese Commissie, het Europese Hof van Justitie, het Europees parlement, belangengroepen, besluitvorming), zijn beleid op uiteenlopende terreinen (economisch en monetair; buitenlands- en veiligheidsbeleid; justitie en binnenlandse zaken) en zijn wisselwerking met Nederlandse actoren staan centraal in dit semester. In het projectwerk ligt de nadruk op toegepast beleidsonderzoek. Daarnaast is er aandacht voor de toekomst van de Europese Unie: Europa quo vadis?

Opbouw semester

Semestermodel 2.1

Politicologie: Politieke Stromingen van de 20 ^e eeuw Bestuurskunde: Hoofdfiguren Bestuurskunde	p r o j e c t
Politicologie: Politieke Aspecten van de West-Europese Samenwerking Bestuurskunde: Openbaar Bestuur en Politiek	
Politicologie: Openbare Financiën OF Internationale Economische Betrekkingen I Bestuurskunde: Openbare Financiën	
Keuzevak	
European Governance (integratiemodule)	
Inductieve Statistiek/ Beleidsonderzoek	

Semestercoördinatoren:

H. Goverde

TvA 5.1.63 (spreekuur dinsdag 9.30-10.30 uur)

e-mail: h.goverde@fm.ru.nl

A. van der Vleuten,

TvA 5.1.42, (spreekuur maandag 11.00-12.00)

e-mail: a.vandervleuten@fm.ru.nl

Semester 2.2 Politicologie en Bestuurskunde: International governance

Toelichting op het semesterthema

International governance

International governance komt als thema na National governance en European governance. Dit betekent dat nader moet worden ingegaan op governance als begrip en op de samenhang tussen de drie thema's.

A. Governance

Governance is een meerduidelijk begrip waarover in de literatuur geen overeenstemming bestaat. Grofweg vallen vier clusters van betekenissen te onderscheiden. Ten eerste governance als weerspiegeling van de bestaande machtsverhoudingen. Ten tweede governance als de vorming, verandering en (gebrek aan) naleving van normen, regels en waarden op een bepaald beleidsterrein. Ten derde governance als het oplossen van maatschappelijke problemen vaak uitmondend in een idee van orde en stabiliteit. Ten vierde governance als een situatie waarin beleid wordt bepaald (en uitgevoerd) door een samenstel van actoren die (a) opereren op verschillende analyseniveaus (subnationaal, nationaal, internationaal) en/of die (b) zowel publiek (statelijk), privaat of hybride van aard kunnen zijn.

B. Plaats van het thema

International governance onderscheidt zich van national governance in die zin dat national governance veronderstelt dat sprake is van een overkoepelend gezag op een bepaald territorium, vaak gekenschetst als de centrale overheid die het legitieme monopolie op de geweldsmiddelen bezit. De overheid is in staat uiteindelijk naleving van regels e.d. af te dwingen. International governance kenmerkt zich juist door de afwezigheid van een dergelijk centraal gezag. Dit wordt wel een anarchistische situatie genoemd. Dit kenmerk heeft grote gevolgen voor de aard, timing, en specifieke vorm van governance op internationale beleidsterreinen (ongeacht welke betekenis van governance men verkiest). European governance lijkt een soort van tussenvorm.

Opbouw semester

Semestermodel 2.2

Politologie: Leer der Internationale Betrekkingen Bestuurskunde: Management van het Openbaar bestuur	p r o j e c t
Politologie: Internationale Organisaties Bestuurskunde: Besturen in Netwerken	
Politologie: Geschiedenis Internationale Betrekkingen Bestuurskunde: Organisatietheorie voor de Publieke Sector	
Politologie: Macro-economie I Bestuurskunde: Keuzevak	
International Governance (integratiemodule)	
Kwalitatieve Onderzoeksmethoden	

*Beschrijving van de integratiemodule, het methodologievak en het projectvak***Integratiemodule**

De centrale doelstellingen van de integratiemodule zijn (a) dat studenten van de drie disciplines in teams zowel als in grotere groepen inzicht verwerven in patronen van samenwerking en conflict op internationale beleidsterreinen; (b) dat zij inzicht verwerven in de theoretische benaderingen ten aanzien van dat onderwerp en de methodologische problemen die daarmee verbonden zijn. Het gaat daarbij ook om de confrontatie van de vier betekenissen die aan governance kunnen worden gegeven; (c) dat zij in staat zijn zelfstandig een onderzoek te ontwerpen en uit te voeren naar governance op een door hen gekozen internationaal beleidsterrein; (d) dat zij daarbij leren de samenhang te analyseren tussen (processen tussen) actoren die handelen op subnationaal, nationaal en internationaal niveau; (e) dat zij instaat worden gesteld zich de inzichten van de aanpalende disciplines eigen te maken.

Deze doelstellingen worden bereikt langs de volgende weg:

- 1 Intensief onderwijs in hoor- en werkcolleges voor alle drie de disciplines gezamenlijk.
- 2 Specifiek methodologie onderwijs toegespitst op de problematiek van international governance.
Ontwikkeling en uitvoering van een onderzoeksproject.

Methodologievak

Het methodologievak wordt grotendeels voor de drie disciplines gezamenlijk verzorgd, en deels voor enerzijds economie, anderzijds bestuurskunde en politicologie afzonderlijk.

Deel I: Gezamenlijk

Theorietoetsend en –ontwikkend onderzoek

In deze cursus worden deelnemers getraind in het empirisch en logisch toetsen van bestaande theorie(ën) op het terrein van International Governance (IG). Bedoeld is niet het pure toetsende onderzoek (theorie klopt wel/niet met de feiten, of kan de werkelijkheid al dan niet verklaren/voorspellen). Het te ontwerpen onderzoek kan ook uitmonden in het doen van voorstellen voor een verbetering of aanvulling, dan wel het aangeven onder welke condities een theorie wel en wanneer deze niet of minder houdbaar is. Deelnemers maken kennis met criteria en overwegingen aangaande empirisch materiaal die een theorie sterker of zwakker maken. Bij dit alles staan kwalitatieve vormen van onderzoek centraal zoals het case study design, kwalitatief survey en kwalitatieve inhoudsanalyse.

Deelnemers werken tijdens de cursus voortdurend in kleine groepjes aan het ontwerp van een empirisch onderzoek dat is gericht op toetsing van een door hen te selecteren theorie op het terrein van IG. Volgens dit groeimodel komt uiteindelijk een onderzoeksontwerp tot stand dat klaar is voor uitvoering. Dit eindpaper vormt de voornaamste basis van toetsing in deze cursus. Studenten kiezen in principe het onderwerp en de theorie dat/die zij ook centraal willen stellen in het projectvak.

Deel II: Afzonderlijke programma's

Daarna splitsen de studenten zich in de volgende groepen: groep 1, Bestuurskunde- en Politicologie-studenten maken zich in het kader van theorietoetsend en -ontwikkend onderzoek de methode van inhoudsanalyse eigen en maken hiervoor een schriftelijke opdracht. Groep 2 (Economiestudenten) volgt een onderdeel dat losstaat van kwalitatief toetsend onderzoek; deze studenten worden getraind in tijdreeksanalyse.

Projectvak

Het doel van het projectwerk is dat studenten in teams van 3-4 personen zelfstandig onderzoek verrichten naar samenwerking en conflict op een internationaal beleidsterrein. Zij maken daarbij gebruik van de theoretische kaders die tijdens de colleges *International Governance* zijn aangegeven. Bovendien passen zij in hun onderzoek de stof toe die onderricht is het methoden-onderdeel *Kwalitatief Toetsend Onderzoek*.

Praktische informatie

Het is belangrijk dat studenten beseffen dat de integratiemodule International governance tijdens de eerste weken van het semester een zeer intensief karakter kent. Studenten zijn verplicht deel te nemen aan de hoorcolleges en werkcolleges die in het kader van dit vak zullen worden verzorgd. De stof van de integratiemodule zal worden getoetst in de vorm van een schriftelijk tentamen en een individuele schriftelijk opdracht. Voor alle onderdelen van de integratiemodule wegen aanwezigheid en participatie mee bij de vaststelling van het cijfer.

Semestercoördinatoren

Dr. J.A Verbeek
Kamer TvA 5.1.30
Tel. (024) 3612995
e-mail: b.verbeek@fm.ru.nl

Dr. J. M. van der Vleuten
Kamer TvA 5.1.42
Tel. (024) 3612330
e-mail: a.vandervleuten@fm.ru.nl

Semester 3.1. Politicologie en Bestuurskunde Comparative governance

Toelichting op het semesterthema

Comparative governance wordt een steeds belangrijker onderwerp. Het gaat er daarbij met name om hoe de politieke, bestuurlijke en economische structuur en het beleid en bestuur in verschillende landen wordt vormgegeven en wat daaruit te leren is. Steeds vaker zien we dat ontwikkelingen in het buitenland als benchmark worden gebruikt om ook in Nederland zaken anders vorm te geven. Het antwoord op de vraag of dit altijd een verbetering betreft varieert. Het vereist een vergelijking van de verschillen alsmede een verklaring waarom de verschillen bestaan, hoe zij zo gegroeid zijn en wat de consequenties van de onderscheiden structuren zijn. Dit is het thema dat in semester 3.1. centraal staat.

Opbouw semester

Semestermodel 3.1

	Politicologie: Nationale Politieke Stelsels Bestuurskunde: Beleidscyclus	p r o j e c t	
	Politicologie: Institutionele Economie OF Economische Integratie in Theorie en Praktijk Bestuurskunde: Staats- en Bestuursrecht		
	Politicologie: 2 Keuzevakken Bestuurskunde: 1 Keuzevak		
	Comparative Governance (integratiemodule)		
	Verklarende Statistiek		

De start van semester 3.1.

De invulling van het integratiethema alsmede het project in dit semester is afgestemd op dit thema.

In de eerste week (week 37) wordt het thema geïntroduceerd en de projectgroepen gevormd. De exacte tijden vindt u een week voor aanvang van de colleges op Blackboard. Het is de bedoeling twee of drie algemene bijeenkomsten te organiseren ter introductie van de vergelijkende landenstudies in werkgroepverband.

Tijdens de eerste algemene bijeenkomst komen de disciplinaire groepen (economie, politicologie en bestuurskunde studenten) bij elkaar bij de drie project / integratiemodule-docenten. Tijdens deze bijeenkomst wordt duidelijk

gemaakt hoe de invulling van de integratiecolleges in de daarop volgende weken vorm zal krijgen en wat de bedoeling zal zijn van het project in semester 3.1.

De tweede (en mogelijk derde) bijeenkomst betreft gastcolleges over nut en noodzaak van verklarend en vergelijkend onderzoek in de economie, bestuurskunde en politicologie. Tijd en datum worden via het intranet tijdig bekend gemaakt. Deze bijeenkomsten nemen gezamenlijk anderhalve dag in beslag. Het doel van deze twee dagen met gastcolleges is de introductie van het semesterthema.

In week 37 of 38 (zie bekendmaking op Blackboard) wordt gestart met de eerste colleges van de verplichte cursussen in dit semester. Tijdens deze eerste bijeenkomsten wordt een introductie gegeven op de collegereeks die in de erop volgende weken zal volgen. Door de cursusdocenten zal in deze eerste bijeenkomst ook speciale aandacht worden besteed aan de wijze waarop de door hun gegeven cursus past binnen het semesterthema. Voor een aantal cursussen ligt deze samenhang met het thema voor de hand. Bij de politicologiestudie gaat het bijvoorbeeld om nationale politieke stelsels, benaderingen van de politiek en institutionele economie of economische integratie in theorie en praktijk, waarin het comparatieve aspect reeds ligt opgesloten. Bij de economiestudie gaat het eveneens om cursussen waarin het comparatieve element inherent is aan het onderwerp van de cursussen, namelijk institutionele economie, geschiedenis van het economische denken en economische integratie. Bij bestuurskunde is dit het geval bij het vak beleidscyclus en staats en bestuursrecht.

Ook bij het onderdeel Methodologie zal de nadruk liggen op vergelijkend en verklarend onderzoek. De onderwerpen die daar behandeld worden zijn regressieanalyse, factoranalyse en clusteranalyse, alsmede voor de economen co-integratiemodellen.

Het onderwijsprogramma bestaat in de periode van week 37 tot week 50 uit de volgende onderdelen:

Integratiemodule

Project (voorbereiding)

Methodologie

Disciplinaire cursussen

Keuzevak(ken).

Week 50 en week 51 zijn toetsweken.

De periode van week 52, 2004 tot week 5, 2005 is bestemd voor de afronding van het project.

Praktische informatie

Aanspreekpunt voor alle vragen over de praktische invulling van het semester en de bijbehorende onderdelen is de semestercoördinator:

Semestercoördinator:

Drs. Ch.van Hooijdonk

Kamer TvA 5.1.67

Tel. (024) 3612568

e-mail: c.vanhooijdonk@fm.ru.nl

Semester 3.2 Integratieprogramma Bestuurskunde

Toelichting bij het semesterthema

In het afsluitende semester van de bachelor bestuurskunde schrijf je een individuele scriptie over een onderwerp dat aansluit bij het semester thema 'Organisatieverandering bij de overheid'. Het denken over organiseren en de gewenste overheidsorganisatie heeft tot veel veranderingsprocessen bij de overheid geleid. De ontwikkeling van ICT bij de overheid versterkt die processen nog. Kennis over organisatieveranderingsprocessen stelt je in staat beter te overzien welke problemen zich hierbij kunnen voordoen en welke oplossingen denkbaar zijn. Door de cursus Besturen in het informatietijdperk te volgen doe je meer kennis op over het effect van ICT op de overheidsorganisatie.

Een korte stage bij een overheidsinstelling (b.v. een gemeente) stelt je in staat korte tijd deel te nemen aan zo'n veranderingsproces. De opleiding bemiddelt bij toedeling van de stageplaatsen aan de deelnemende studenten. De onderwerpen die studenten tijdens de stage bestuderen kunnen van uiteenlopende aard zijn: ontwikkeling van kwaliteitssystemen, verzelfstandiging, ontwikkeling van nieuwe bestuursvormen, ontwikkeling van e-government etc.

Over de stage en het door jou bestudeerde onderwerp schrijf je een scriptie. Ten behoeve van een goede systematische aanpak wordt aan het begin van het semester een reeks colleges en opdrachten over Advisering en Interventie verzorgd. Daar naast worden in de cursus Besturen in het informatietijdperk een aantal nuttige inzichten aangereikt. Elke scriptie wordt uiteindelijk tijdens een plenaire bijeenkomst gepresenteerd, waardoor er een goed overzicht ontstaat over actuele veranderingsprocessen bij de overheid.

Opbouw semester

Semestermodel 3.2

Besturen in het Informatietijdperk	Stage Bestuurskunde	Bachelorthesis Bestuurskunde
Keuzevak		
Advisering en Interventie (integratiemodule)		

Het semester begint met de integratiemodule Advisering en interventie die bestaat uit een aantal colleges en een aantal oefeningen met opdrachten. In de daaropvolgende weken wordt in het kader van het integratieprogramma de cursus Besturen in het informatietijdperk aangeboden. Enkele gastcolleges over actuele thema's van het integratieprogramma completeren het geheel. Met de ondersteuning van de colleges en de cursussen bespreek je vervolgens jouw ideeën voor de scriptie met de beoogde begeleider. Uiterlijk half maart bepaal je de definitieve onderwerpeuze. Onder supervisie van jouw begeleider zorg je ervoor dat uiterlijk begin mei een opzet van de scriptie gereed is. In deze opzet is de probleemstelling helder verwoord en gemotiveerd, maar ook wordt eruit duidelijk dat je jezelf al uitvoerig hebt ingelezen op het onderwerp en dat je weet welke literatuur en gegevens relevant zijn voor jouw scriptie. Ook de structuur van de scriptie wordt dan al grotendeels vastgelegd. Elke scriptie wordt gepresenteerd en becommentarieerd tijdens een symposium in mei.

Handleiding semester

Een handleiding voor het semester, met daarin een gedetailleerde beschrijving van de eisen aan en procedures rondom de bachelors thesis, alsmede een gedetailleerde beschrijving van de logistiek van het semester is vermoedelijk in december 2004 beschikbaar via de gebruikelijke kanalen.

Aan de thesis worden onder meer de volgende minimumeisen gesteld: het onderwerp is wetenschappelijk interessant en sluit aan bij het thema van het semester;

de beantwoording van de probleemstelling vindt plaats aan de hand van relevante theoretische en empirische inzichten. Daarbij is de exacte balans tussen theorie en empirie uiteraard afhankelijk van zowel het onderwerp als van de voorkeur van de auteur, maar beide onderdelen dienen in voldoende mate aanwezig te zijn.

Beschrijving van de integratiemodule

In deze module leert de student het werk van de organisatie-adviseur bij organisatieverandering op waarde te schatten. De cursus volgt de indeling in fasen van het advieswerk en wordt voorafgegaan door een plaatsbepaling van het advieswerk. Waarom wordt geadviseerd, waarover en wie zijn erbij betrokken; dit zijn enkele vragen die in deze plaatsbepaling aan de orde komen. In het tweede deel van de cursus wordt aandacht besteed aan de relatie tussen opdrachtgever en de adviseur, de problemen die zich daarin kunnen voordoen en de middelen die kunnen worden aangewend om deze problemen op te lossen. Voordat een advies kan worden gegeven, moet een organisatie onderzocht worden.

De adviseur moet zich een beeld vormen van de organisatie en de vraag die aan hem is voorgelegd. Hij kan dat doen aan de hand van eigen waarnemingen, maar hij kan ook leden van de organisatie zelf laten participeren in de dataverzameling. Hierop wordt ingegaan in het derde deel van de module. Het vierde deel van de module is gewijd aan de verschillende strategieën die de

adviseur kan gebruiken alsmede aan de criteria bij de strategiekeuze. In het vijfde en laatste deel van de module wordt besproken wat het effect van de inschakeling van de adviseur kan zijn en uiteengezet hoe adviesopdrachten kritisch beoordeeld kunnen worden. Tijdens de module worden naast colleges en gastcolleges ook andere onderwijsvormen gebruikt: casussen met opdrachten en vaardigheidstrainingen.

Praktische informatie

Voor alle vragen over de praktische invulling van het semester en de bijbehorende onderdelen kun je terecht bij de semestercoördinator.

Semestercoördinator: Dr. C.J. Lako
Kamer TvA 5.1.53
Tel. (024) 3613077
e-mail: c.lako@fm.ru.nl

Semester 3.2 Integratieprogramma Politicologie

Toelichting bij het semesterthema

In het afsluitende semester van de bachelorfase van de opleiding politicologie staat – naast de cursus Benaderingen van de politiek- een project centraal, met als afronding de 'bachelor thesis'.

Deze thesis of scriptie sluit qua thematiek aan bij het semesterthema. Dit thema is: 'Governance, rationaliteit en rechtvaardigheid'. Het basisprincipe is dat ieder student in staat dient te zijn om op basis van wat hij/zij heeft bestudeerd en geleerd in de semesters 1.1 t/m 3.1 daarover kritisch na te denken en goed met de in de opleiding verworven kennis om te gaan. Hij/zij laat zien dat dit kan, o.a. door middel van de individuele scriptie.

Deze scriptie heeft dus de vorm van een wetenschappelijke reflectie op een concreet omschreven, door de student zelf gekozen politiek/politicologisch probleem. Dit probleem dient te worden geanalyseerd in termen van de bovengenoemde criteria van (individuele en collectieve) rationaliteit bij voorbeeld, hoe rationeel is een bepaalde beleidskeuze van de overheid of van een andere gezaghebbende instantie, en volgens welke criteria van rationaliteit? en hoe rechtvaardig, volgens welke criteria van de rechtvaardigheid? Het geheel vereist aldus een combinatie van empirische en filosofische vaardigheden. Het gaat in ieder geval niet om de toepassing van een 'readymade' methode, maar om een zelfstandig uitgevoerd onderzoek, waar een brug wordt geslagen tussen empirie en theorie.

Voorafgaande aan het schrijven van de thesis wordt een integratiemodule aangeboden over het semesterthema. Daarnaast is er projectwerk. Studenten moeten een 'interview-project' maken. Dit mag bij een instantie buiten de universiteit. Dit mini-project mag worden gebruikt voor het ad hoc contact leggen met personen en organisaties die de bron kunnen zijn van informatie die verwerkt wordt in de scriptie.

Opbouw semester

Semestermodel 3.2

Approaches to Politics	Bachelor-thesis Politicologie
Keuzevak	
Rationaliteit en Rechtvaardigheid (integratiemodule) Project Rationaliteit en Rechtvaardigheid	

Het semester begint bij een korte inleiding. Vervolgens wordt de integratiemodule aangeboden in de vorm van een cursus, die bestaat uit hoor- en discussiecolleges (8 weken). Tijdens deze periode vindt het projectwerk ook plaats. De student denkt al na over zijn keuze van scriptieonderwerp en bespreekt zijn ideeën met zijn thesisbegeleider. Aan het eind van de integratiemodule vindt tevens een wetenschapsfilosofische overgang plaats, waar de kwestie van de criteria voor de wetenschappelijkheid van de thesis wordt besproken in plenaire bijeenkomsten. Tenslotte wordt de thesis zelf voorbereid, geschreven en ingeleverd. In alle gevallen vindt er na inlevering feedback plaats.

Handleiding semester

Een semesterhandleiding, met gedetailleerde informatie rondom alle onderdelen van het integratieprogramma, is beschikbaar in december 2004.

Semestercoördinator:

Dr. M. Wissenburg
Kamer TvA 5.1.46
Tel. (024) 3611853
m.wissenburg@fm.ru.nl

Schakelprogramma Bestuurskunde

Het is mogelijk om na een HBO- of een WO-studie door te gaan voor de master Bestuurskunde. Alvorens aan de master te kunnen beginnen, moet je een schakelprogramma volgen om de kennishiaten op te vullen. De omvang en inhoud van het schakeljaar hangt af van de vooropleiding. HBO-doorstromers volgen het gehele onderstaande programma met een totale omvang van 60 ECTS. WO-ers die op basis van een WO-getuigschrift in de Master willen instromen kunnen vrijstellingen krijgen.

Opbouw schakelprogramma

	Semester 1	Semester 2
Kernvakken Bestuurskunde	- Kerntema's van de Bestuurskunde - De Beleidscyclus - European Governance (integratiemodule) - Openbare financiën	- International Governance (integratiemodule) - Lokale Politiek en Lokaal Bestuur - Besturen in Netwerken - Management v.h. Openb.Bes. - Besturen in het Informatietijdperk
Methodenvakken	- Onderzoeks- en Interventiemethodologie - Inductieve Statistiek/beleidsonderzoek	- Kwalitatieve Onderzoeksmethoden
Academisch vormende vakken	- Project European Governance	- Project International Governance

Na het doorlopen van het schakelprogramma hebben de studenten kernonderdelen van de Bestuurskunde gevolgd: Kerntema's van de bestuurskunde, Binnenlands Bestuur, Beleidscyclus, Besturen in Netwerken, Management van het openbaar bestuur, en Besturen in het informatietijdperk. Na het afronden van dit programma kunnen de studenten instromen in de master Bestuurskunde.

Praktische informatie

Neem voor maatwerk en andere vragen contact op met de studieadviseur van de master Bestuurskunde de heer drs. S.W. Schrijner, tel. (024) 3613021, e-mail: s.schrijner@fm.ru.nl.

Schakelprogramma Politicologie

Het is mogelijk om na een HBO- of een WO-studie door te gaan voor de master Politicologie. Alvorens aan de master te kunnen beginnen, moet je een schakelprogramma volgen om de kennishiaten op te vullen. De omvang van het schakeljaar hangt af van de vooropleiding. HBO-doorstromers volgen het gehele onderstaande programma met een totale omvang van 60 ECTS. WO-ers die op basis van een WO-getuigschrift in de Master willen instromen kunnen vrijstellingen krijgen.

Opbouw schakelprogramma

	Semester 1	Semester 2
Kernvakken Politicologie	- Inleiding Politicologie - Politieke Aspecten van de West-Europese Samenwerking - Nationale Politieke Stelsels - Politieke Stromingen v.d. 20^e eeuw (tweedejaarsvak)	- Rationaliteit en Rechtvaardigheid - - Nederlandse Politiek in Vergelijkend Perspectief - Leer der Internationale Betrekkingen
Methodenvakken	- Onderzoeks- en Interventiemethodologie - Statistiek Schakelprogramma	- Kwalitatieve Onderzoeksmethoden
Academisch vormende vakken		- Project International Governance - Miniscriptie HBO

Na het doorlopen van het schakelprogramma hebben de studenten kernonderdelen van de drie subdisciplines binnen de Politicologie gevolgd: Nationale Politieke Stelsels/Vergelijkende Politicologie; Leer der Internationale Betrekkingen; en Politieke Theorie. Na het afronden van dit programma kunnen de studenten instromen in de master Politicologie.

Praktische informatie

Neem voor maatwerk en andere vragen contact op met de studieadviseur van de master Politicologie de heer drs. S.W. Schrijner, tel. (024) 3613021, e-mail: s.schrijner@fm.ru.nl.

Cursusbeschrijvingen Eerste Jaar Bestuurskunde

Academische Vaardigheden

Cursuscode:	BIN117
Studiejaar:	1
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	BW ECON BESTK POL PLAN SG MMW
Specialisatie:	
Studielast:	6
Tentamenvorm:	Werkstuk
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Donkers, H.W.H.A.
Docenten:	Worden nog bekend gemaakt.
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	Nee
Doelstellingen:	Het vak Academische Vaardigheden (AV) is gericht op het verwerven en oefenen van een aantal basale wetenschappelijke vaardigheden. Deze zijn nodig om met succes een academische studie aan deze faculteit te doorlopen en om na de studie als academicus in een beroepspraktijk te kunnen functioneren. In de cursus AV gaat het om: - Het primaire proces in de wetenschap - Relevante wetenschappelijke vragen stellen - Relevante, wetenschappelijk verantwoorde informatie verzamelen, zowel mondeling als schriftelijk - Wetenschappelijke informatie verwerken - Wetenschappelijk verantwoorde conclusies trekken, wetenschappelijk verantwoord redeneren en argumenteren - Resultaten van wetenschappelijk onderzoek presenteren, zowel mondeling als schriftelijk.
Cursusbeschrijving:	AV is een praktisch, door opdrachten gestuurd doe-vak met wekelijkse werkgroepbijeenkomsten. De AV-docent treedt ook op als coach/mentor van de studenten in een AV-groep. In de cursus worden algemene academische vaardigheden geoefend aan de hand van vakspecifieke inhoud. Daarom wordt de cursus gegeven in homogene groepen en in vijf varianten (bedrijfswetenschappen, omgevingswetenschappen, politicologie, bestuurskunde en economie).
Literatuur:	Twee syllabi: Handboek Academische Vaardigheden en Cursusboek Academische Vaardigheden (in 5 varianten; let op: koop het cursusboek dat bij jouw opleiding hoort).

Economie van de Managementwetenschappen

Cursuscode:	BCU194
Studiejaar:	1
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	BW ECON BESTK POL PLAN SG MMW

Specialisatie:	
Studielast:	6
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Sent, E.-M
Docenten:	Prof.dr. E-M Sent drs. Ch. van Hooijdonk
Vereiste voorkennis:	geen
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	Na deze cursus beheers je de basisprincipes van de economische wetenschap en de economische taal met betrekking tot deze principes. De verworven vaardigheden ben je in staat toe te passen op concrete beleidsvraagstukken.
Cursusbeschrijving:	De hoorcolleges in deze cursus belichten het object en de denkwijze van de economische wetenschap. Vervolgens gaan ze in op een centraal thema in de economische wetenschap, namelijk het coördinatie-probleem. Hierbij zijn niet alleen de rol van de markt en de overheid (regulering) van belang, maar ook de rol van instituties, organisaties, gewoontes en gedragscodes bij economisch handelen. Meer algemeen valt onder dit thema de vraag of activiteiten beter via de markt (decentraal) of via een hiërarchie (onderneming en instellingen) gecoördineerd kunnen worden. De cursus besteedt met name aandacht aan de verschuiving gedurende de afgelopen decennia richting meer marktgerelateerde arrangementen (zowel op nationaal niveau als binnen instellingen). De cursus eindigt met een aantal illustraties van het belang van de economische wetenschap voor de aanpak van beleidsvraagstukken met betrekking tot onder andere Europese integratie en globalisering van de economie.
Literatuur:	- Geert Woltjer, De economische manier van denken, 2de druk, Bussum 2002, Coutinho, ISBN 90 6283 313 6 - Cock A. Hazeu, Institutionele economie: Een optiek op organisatie- en sturingsvraagstukken, Bussum 2000, Coutinho, ISBN 90 6283 185 0 CIP - Reader

Onderzoeks- en interventiemethodologie

Cursuscode:	BPRA145
Studiejaar:	1
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	BW
Specialisatie:	-
Studielast:	6
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen + werkstuk
Taal:	Nederlands

- Cursuscoördinator: Drs. Marleen van de Westelaken
- Docenten: Drs. Marleen McCardle
Drs. Rienk van Marle
Drs. Marleen van de Westelaken
- Vereiste voorkennis:
- Keuzevak: nee
- Doelstellingen: Studenten kunnen:
- de functie van wetenschappelijk onderzoek voor de managementwetenschappen aangeven mede in het licht van het onderscheid tussen onderzoeks- en interventiemethodologie;
 - de belangrijkste methodologische stromingen onderscheiden en een relevante uitleg geven aan basisbegrippen in empirisch wetenschappelijk onderzoek;
 - in gegeven casuïstiek adequate keuzes maken voor onderdelen van een eenvoudig onderzoeksvoorstel en deze keuzes adequaat beargumenteren.
- Cursusbeschrijving: In de cursus worden inzichten opgedaan die de basis vormen voor het kunnen doen van wetenschappelijk verantwoord onderzoek. Naast wetenschapsopvattingen en belangrijke methodologische stromingen in empirisch onderzoek worden basisbegrippen behandeld zoals validiteit en betrouwbaarheid. Ook komen de diverse onderdelen aan bod van de empirische onderzoekscyclus.
- Een deel van de te verwerven methodologische inzichten wordt geoefend ten behoeve van het verwerven van vaardigheden, bijvoorbeeld het maken van onderzoeksvraagstellingen c.q. het afleiden van hypothesen, het ontwikkelen van conceptuele modellen, het operationaliseren van te onderzoeken eigenschappen, het selecteren van onderzoeksdesigns, waarnemingsmethoden en analysetechnieken. De cursus bestaat uit hoorcolleges (behandeling theoretische uitgangspunten), werkcolleges (opdrachten bespreken en feedback ontvangen) en zelfstudie.
- Literatuur: Syllabus Prof. Dr. J. Vennix (2004)

Kernthema's van de Bestuurskunde

- Cursuscode: BCU191
- Studiejaar: 1
- Semester/trimester: 1
- Opleiding(en): BESTK
- Specialisatie:
- Studielast: 6
- Tentamenvorm: Schriftelijk tentamen
- Taal: Nederlands
- Cursuscoördinator: Bemelmans- Videc, M.L.
- Docenten: prof. dr. M.L. Bemelmans-Videc

Vereiste voorkennis:	Geen
Keuzevak:	nee
Doelstellingen:	De cursus heeft als doel de student inzicht te bieden in de kernbegrippen en basistheorieën van de Bestuurskunde, alsmede met de belangrijkste instituties en organisaties in en rondom het Openbaar bestuur in Nederland
Cursusbeschrijving:	De cursus biedt een oriëntatie op de bestuurskunde als wetenschappelijke discipline (besturen, bestuur, beleid). Aan de orde komen tevens de geschiedenis en de huidige inrichting van het Openbaar bestuur (Rijksoverheid, provinciale en gemeentelijke overheden, functioneel en territoriaal gedecentraliseerd bestuur); de centrale vragen met betrekking tot de organisatie en het functioneren van het Openbaar bestuur (hoofdpijnen van bestuursorganisatie, bureaucratietheorie, centralisatie versus decentralisatie et cetera); het bestuursproces (de 'beleidscyclus') de belangrijkste besturende actoren (ambtenaren, politieke bestuurders) en hun onderlinge relaties, alsmede de relatie overheid-burger.
Literatuur:	A. van Braam & M.L. Bemelmans-Videc, Leerboek Bestuurskunde, deel A, Tekstboek, (Coutinho Bussum, 1988). G.H.J.M. Neelen, M.R. Rutgers & M.E. Tuurenhout (red) De bestuurlijke kaart van Nederland, Het openbaar bestuur en zijn omgeving in nationaal en internationaal perspectief (Coutinho, Bussum, 2003) M. Rutgers, Grondslagen van de Bestuurskunde, Historie, begripsvorming en kennisintegratie, (Coutinho, Bussum, 2004)

Beleidsproject 1.1 Bestuurskunde

Cursuscode:	BPRO165
Studiejaar:	1
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	BESTK
Specialisatie:	
Studielast:	6
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen, opdrachten, opstellen van een beleidsplan
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Akkerman,A.
Docenten:	dr. A. Akkerman
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	Ja
Doelstellingen:	* Studenten kunnen de verschillende fasen van het beleidsproces herkennen; * Studenten kunnen een beleidsontwerp analyseren: -zij herkennen expliciete en impliciete beleidsdoelstellingen; -zij kunnen een beleidstheorie van een beleidsplan (re)construeren;

	-zij hebben kennis van beleidsinstrumenten en kunnen de inzet ervan beredeneerd beoordelen; -zij kunnen aan de hand van een stappenplan zelf een beleid ontwerpen; -studenten kunnen een ex ante inschatting maken van de rationaliteit, legitimiteit en haalbaarheid van een beleidsplan.
Cursusbeschrijving:	Afgestudeerde bestuurskundigen zullen veelal in functies terecht komen waarin ze beleid ontwikkelen en beoordelen. Het beleidsproject is een eerste kennismaking met beleid en bereidt studenten voor op de cursussen 'Besturen in Netwerken' en 'de Beleidscyclus' in de Bachelorfase en 'Beleidswetenschap' in de master Bestuurskunde. Studenten leren de verschillende fasen van het beleidsproces, namelijk de beleidsvoorbereiding, de beleidsvorming, de uitvoering en beleidsevaluatie, in kaart te brengen. Zij leren het beleidsproces te analyseren door middel van de voorgeschreven literatuur en het bestuderen van beleidsplannen en evaluatierapporten. Het project krijgt vorm doordat studenten in groepen een beleidsplan schrijven, deze presenteren aan andere groepen en de rationaliteit, legitimiteit en haalbaarheid van elkaars beleidsplannen beoordelen.
Literatuur:	Hoogerwerf, A en M.Herweijer (red). Overheidsbeleid. Kluwer. Alphen a/d Rijn, 7e druk (2003). Reader Beleidsproject

Statistiek

Cursuscode:	BPRA144
Studiejaar:	1
Semester/trimester:	2
Opleiding(en):	BW ECON BESTK POL PLAN SG MMW
Specialisatie:	
Studielast:	6
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Jacobs, H.A.G.M.
Docenten:	E. Jacobs C. Visscher
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	
Doelstellingen:	Studenten zijn aan het einde van de cursus in staat: • de basiselementen en eenvoudige procedures uit de beschrijvende en verklarende statistiek adequaat toe te passen, mede met behulp van het programma Spss • resultaten van eenvoudige procedures uit de beschrijvende en verklarende statistiek adequaat te interpreteren • keuzes bij het uitvoeren van statistische procedures en de interpretatie van de resultaten adequaat te onderbouwen

- Cursusbeschrijving: In de cursus leren studenten praktisch omgaan met het statistische software programma Spss. De onderwerpen die besproken zijn onder meer: steekproeven, kansen en variabelen, schattingen van kenmerken van een populatie, kruistabelanalyse, correlaties, eenvoudige (multi-pele) regressie, verschillen in gemiddelden en tijdreeksen
- Literatuur: McClave, J. Y., Benson, P. G. & T. Sincich (2003). Statistiek. Een inleiding voor het hoger onderwijs (achtste editie, tweede druk), Pearson Educatiaon/Prentice Hall, ISBN: 90-430-0501-0
Mathijssen, A. & M. te Grotenhuis (2004). Basiscursus Spss (versie 10, 11 en 12). Assen: Van Gorcum. ISBN: 90 232 4049 9

Filosofie van de Managementwetenschappen

- Cursuscode: BIN118
Studiejaar: 1
Semester/trimester: 2
Opleiding(en): BW ECON BESTK POL PLAN SG MMW
Specialisatie:
Studielast: 6
Tentamenvorm: schriftelijk tentamen + werkstuk
Taal: Nederlands
Cursuscoördinator: Wissenburg, M.L.J.
Docenten: Prof. Dr. G.E. Lock en anderen
Vereiste voorkennis:
Keuzevak: Nee
Doelstellingen: De studenten in staat te stellen een antwoord te geven op o.a. de volgende vragen: Wat is management, in een wereld waar de grenzen tussen publieke en private sferen aan het vervagen zijn, respectievelijk nieuw moeten worden getrokken? Wat zijn de vooronderstellingen van management? Is management kan het 'rationeel' zijn, en in welke betekenis van de term rationaliteit? In hoeverre kan management zelf 'wetenschappelijk' zijn? Welke rol is dan weggelegd voor intuïtie? Heeft de manager een verplichting om rechtvaardigheid na te streven; zo ja, binnen welke institutionele grenzen en volgens welke definitie van deze term? Wat is de relatie tussen management als wetenschap en de praktische taak van management in de real-world?
- Cursusbeschrijving: In de cursus Filosofie komen aan de orde:
* Het begrip management en kernbegrippen die van belang zijn bij het 'managen', zoals organisatie, efficiency, werk, waarde, winst, leiderschap, motivatie, stakeholdership, maar ook government, governance, macht, beleid, bestuur, organisatie e.d.;
* De manier waarop het idee en de werkelijkheid van management worden weerspiegeld niet alleen in de academische wereld maar ook in de massamedia, de politieke sfeer, de publieke opinie enz.;
* Het mogelijke gebruik van specifiek filosofische kennis en

technieken in het analyseren van de theorie en praktijk van management;

* De toepassing van filosofische kennis en technieken in verband met dringende normatieve kwesties die zich voordoen in de management-praktijk (in de privé- en publieke sectoren), zoals het vaststellen van de criteria voor het bepalen van (korte- en lange-termijn) persoonlijke en organisatorische doelen, loyalty en whistle-blowing, de sociale betrokkenheid van bedrijven, maatschappelijke neveneffecten van ruimtelijk handelen, het probleem van ‘vuile handen’ etc.;

* Algemene kennis over de geschiedenis van de filosofie, en over filosofische en wetenschapstheoretische kernthema's.

Literatuur: * M. van Hees, E. de Jonge, L. Nauta, Kernthema's in de Filosofie, Boom 2003 (zelf aan te schaffen).
* Diverse teksten die via Blackboard ter beschikking zullen worden gesteld.

Binnenlands bestuur

Studiejaar: 1

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): BESTK

Specialisatie:

Studielast: 6

Tentamenvorm: Schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Tholen, J.H.M.M.

Docenten: Dr. B. Tholen & dr. M. Leyenaar

Vereiste voorkennis:

Keuzevak: ja

Doelstellingen: De cursus beoogt:

- studenten inzicht te geven in de organisatie en inrichting van het Nederlands Openbaar Bestuur;
- studenten kennis te laten maken met recente bestuurlijke vernieuwingen en de debatten daarover;
- studenten kennis te laten maken met klassieke normatieve theorieën omtrent democratie en bestuur en hen in staat te stellen zulke theorieën adequaat te benutten voor eigen onderzoek;
- studenten kennis te laten maken met empirische theorieën omtrent het functioneren van binnenlands bestuur en (met name) lokale democratie en hen in staat te stellen zulke theorieën adequaat te benutten voor eigen onderzoek.

Cursusbeschrijving: In deze cursus wordt het functioneren van het (sub-)nationale niveau bekeken vanuit bestuurskundige en politicologische invalshoek. Om deze reden wordt een groot deel van de cursus gezamenlijk verzorgd door beide opleidingen (zie bij Politicologie: Cursus Lokale Politiek en Lokaal Bestuur)

Deze cursus bestaat uit drie delen.

Allereerst zullen we ingaan op het Nederlandse bestuurlijke stelsel, en meer in het bijzonder op de positie van de gemeente daarin. Aan de orde komen daarbij (rechtsstatelijke) normen voor bestuurlijke inrichting, vormen van bestuurlijke organisatie, de ontwikkeling in gemeentelijke taken en de verhouding van gemeenten tot andere actoren in het binnenlands bestuur. De positie van het lokale bestuur in Nederland zal vergeleken worden met die in andere landen.

Het tweede deel van de cursus betreft de (interne) bestuurlijke organisatie van gemeenten. We bekijken normatieve theorieën over de verhouding tussen bestuur en ambtenaren, maar ook hun werkelijke machtsverhouding. Aan de orde zijn verder interne taakverdeling en coördinatie, ontwikkelingen in de organisatie en werkwijze van gemeenten en relevante verschillen met andere landen.

Het laatste deel van de cursus heeft lokale politiek als onderwerp. We bekijken idealen van lokale democratie en vergelijken die met de werkelijke betrokkenheid van burgers bij bestuur. Ook recente veranderingen in politieke verantwoording in het gemeentebestuur, (lokale) politieke partijen en in de vertegenwoordiging van burgers krijgen aandacht. Ook hierbij vergelijken we de Nederlandse situatie met die in andere landen.

Literatuur: wordt nader bekend gemaakt

Inleiding Recht (voor studenten Bestuurskunde)

Cursuscode: BCU228a

Studiejaar: 1

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): BESTK

Specialisatie:

Studielast: 6

Tentamenvorm: Schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Mw. I.A.M. Scheffer-Verweij

Docenten: Mw. I.A.M. Scheffer-Verweij, tel. (024) 3613088, e-mail:

I.Scheffer@jur.ru.nl

Vereiste voorkennis: Geen

Keuzevak: Ja

Cursusbeschrijving: Wet en recht zijn geen synoniemen. In welke vorm moet een regel zijn gegoten, om het predikaat rechtsregel te krijgen? En met welke onderscheidingen naar aard en onderwerp kan men enige ordening aanbrengen in het veelsoortige geheel van rechtsregels? Wat zijn de belangrijkste deelgebieden van het recht en hoe verhouden zij zich tot elkaar? Hoe is de Nederlandse overheid georganiseerd, wat zijn haar belangrijkste taken en welke organen zijn met de uitvoering van die taken belast? Hoe is de verhouding burger-overheid, wat is de

betekenis van de grondrechten hierin?

Wetgeving en bestuur. In ons rechtssstelsel zijn vele overheidsorganen bevoegd wettelijke regels vast te stellen. Vaak – maar lang niet altijd - ontleent een orgaan die bevoegdheid aan een regel van een ander, hoger orgaan. Er bestaat met andere woorden een hiërarchie van wetgevers. Wat moet er gebeuren, wanneer een lagere regel in strijd is met een hogere regel? En wie bepaalt of er van strijd sprake is? Overheidsorganen zijn eveneens bevoegd om - op basis van wettelijke regels - besluiten te nemen die niet als wetgeving zijn aan te merken, omdat ze alleen voor een individueel geval gelden. Denk aan vergunningen, subsidies, sociale uitkeringen, benoemingen, ontslagen, boetes en belastingaanslagen.

Verdragen en verdragsrecht. Ons rechtssstelsel is geen gesloten geheel; in toenemende mate wordt het nationale recht bepaald door verdragen tussen twee of meer staten. Hoe komt een verdrag tot stand? Schept een verdrag alleen bevoegdheden en verplichtingen voor staten of werken verdragsbepalingen ook door in de nationale rechtsorde? En wat moet er gebeuren, als een regel van verdragsrecht in strijd is met een wettelijke regel? Worden deze vragen door het nationale of internationale recht beantwoord?

Bij verdrag kunnen staten hun bevoegdheden tot wetgeving, bestuur en rechtspraak ook ten dele overdragen aan een supranationale organisatie, zoals de Europese Unie. Hoe gaan de eigen rechtsorde van zo'n organisatie en het nationale recht van een lidstaat dan met elkaar samen?

Verder wordt in de cursus aandacht besteed aan: de inrichting van de Nederlandse rechtspraak en de wijze waarop er voor verschillende rechters wordt geprocedeerd.

Het slotthema van de cursus behelst het privaatrechtelijk vermogensrecht.

Literatuur: Reader Inleiding tot het Recht 2004-2005

Project 1.2 Binnenlands bestuur/ Bestuurskunde

Cursuscode:	BPRO166
Studiejaar:	1
Semester/trimester:	2
Opleiding(en):	BESTK
Specialisatie:	
Studielast:	6
Tentamenvorm:	Schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Tholen, J.H.M.M.
Docenten:	dr. B. Tholen
Vereiste voorkennis:	Cursus Binnenlands Bestuur
Keuzevak:	Nee

- Doelstellingen: Ontwikkelen en verrichten van een eigen onderzoek binnen het thematisch/theoretisch kader van de cursus Binnenlands Bestuur en in het bijzonder gebruik makend van de methoden van onderzoek die dit semester aan de orde zijn gesteld.
- Cursusbeschrijving: Gebruikmakend van de normatieve en empirische theorieën die in het vak Binnenlands Bestuur aan de orde zijn gesteld ontwikkelen studenten een eigen onderzoek dat ze ook zelf uitvoeren. Van dat onderzoek wordt adequaat verslag gedaan.
Deze cursus zal beginnen met enkele instructie-bijeenkomsten waarin ook thematische en methodische aanwijzingen gegeven zullen worden.
- Literatuur: Wordt tzt. aangegeven

Cursusbeschrijvingen Eerste Jaar Politicologie

Academische Vaardigheden

Cursuscode:	BIN117
Studiejaar:	1
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	BW ECON BESTK POL PLAN SG MMW
Specialisatie:	
Studielast:	6
Tentamenvorm:	Werkstuk
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Donkers,H.W.H.A.
Docenten:	Worden nog bekend gemaakt.
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	Nee
Doelstellingen:	Het vak Academische Vaardigheden (AV) is gericht op het verwerven en oefenen van een aantal basale wetenschappelijke vaardigheden. Deze zijn nodig om met succes een academische studie aan deze faculteit te doorlopen en om na de studie als academicus in een beroepspraktijk te kunnen functioneren. In de cursus AV gaat het om: Het primaire proces in de wetenschap Relevante wetenschappelijke vragen stellen Relevante, wetenschappelijk verantwoorde informatie verzamelen, zowel mondeling als schriftelijk Wetenschappelijke informatie verwerken Wetenschappelijk verantwoorde conclusies trekken, wetenschappelijk verantwoord redeneren en argumenteren Resultaten van wetenschappelijk onderzoek presenteren, zowel mondeling als schriftelijk.
Cursusbeschrijving:	AV is een praktisch, door opdrachten gestuurd doe-vak met wekelijkse werkgroepbijeenkomsten. De AV-docent treedt ook op als coach/mentor van de studenten in een AV-groep. In de cursus worden algemene academische vaardigheden geoefend aan de hand van vakspecifieke inhoud. Daarom wordt de cursus gegeven in homogene groepen en in vijf varianten (bedrijfswetenschappen, omgevingswetenschappen, politicologie, bestuurskunde en economie).
Literatuur:	Twee syllabi: Handboek Academische Vaardigheden en Cursusboek Academische Vaardigheden (in 5 varianten; let op: koop het cursusboek dat bij jouw opleiding hoort).

Economie van de Managementwetenschappen

Cursuscode:	BCU194
Studiejaar:	1
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	BW ECON BESTK POL PLAN SG MMW

Specialisatie:	
Studielast:	6
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Sent, E.-M
Docenten:	Prof.dr. E-M Sent drs. Ch. van Hooijdonk
Vereiste voorkennis:	Geen
Keuzevak:	Ja
Doelstellingen:	Na deze cursus beheers je de basisprincipes van de economische wetenschap en de economische taal met betrekking tot deze principes. De verworven vaardigheden ben je in staat toe te passen op concrete beleidsvraagstukken.
Cursusbeschrijving:	De hoorcolleges in deze cursus belichten het object en de denkwijze van de economische wetenschap. Vervolgens gaan ze in op een centraal thema in de economische wetenschap, namelijk het coördinatie-probleem. Hierbij zijn niet alleen de rol van de markt en de overheid (regulering) van belang, maar ook de rol van instituties, organisaties, gewoontes en gedragscodes bij economisch handelen. Meer algemeen valt onder dit thema de vraag of activiteiten beter via de markt (decentraal) of via een hiërarchie (onderneming en instellingen) gecoördineerd kunnen worden. De cursus besteedt met name aandacht aan de verschuiving gedurende de afgelopen decennia richting meer marktgerelateerde arrangementen (zowel op nationaal niveau als binnen instellingen). De cursus eindigt met een aantal illustraties van het belang van de economische wetenschap voor de aanpak van beleidsvraagstukken met betrekking tot onder andere Europese integratie en globalisering van de economie.
Literatuur:	- Geert Woltjer, De economische manier van denken, 2de druk, Bussum 2002, Coutinho, ISBN 90 6283 313 6 - Cock A. Hazeu, Institutionele economie: Een optiek op organisatie- en sturingsvraagstukken, Bussum 2000, Coutinho, ISBN 90 6283 185 0 CIP - Reader

Onderzoeks- en interventiemethodologie

Cursuscode:	BPRA145
Studiejaar:	1
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	BW
Specialisatie:	
Studielast:	6
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen + werkstuk
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Drs. Marleen van de Westelaken

- Docenten: Drs. Marleen McCardle
Drs. Rienk van Marle
Drs. Marleen van de Westelaken
- Vereiste voorkennis:
- Keuzevak: nee
- Doelstellingen: Studenten kunnen:
- de functie van wetenschappelijk onderzoek voor de managementwetenschappen aangeven mede in het licht van het onderscheid tussen onderzoeks- en interventiemethodologie;
 - de belangrijkste methodologische stromingen onderscheiden en een relevante uitleg geven aan basisbegrippen in empirisch wetenschappelijk onderzoek;
 - in gegeven casuïstiek adequate keuzes maken voor onderdelen van een eenvoudig onderzoeksvoorstel en deze keuzes adequaat beargumenteren.
- Cursusbeschrijving: In de cursus worden inzichten opgedaan die de basis vormen voor het kunnen doen van wetenschappelijk verantwoord onderzoek. Naast wetenschapsopvattingen en belangrijke methodologische stromingen in empirisch onderzoek worden basisbegrippen behandeld zoals validiteit en betrouwbaarheid. Ook komen de diverse onderdelen aan bod van de empirische onderzoekscyclus.
- Een deel van de te verwerven methodologische inzichten wordt geoefend ten behoeve van het verwerven van vaardigheden, bijvoorbeeld het maken van onderzoeksvraagstellingen c.q. het afleiden van hypothesen, het ontwikkelen van conceptuele modellen, het operationaliseren van te onderzoeken eigenschappen, het selecteren van onderzoeksdesigns, waarnemingsmethoden en analysetechnieken. De cursus bestaat uit hoorcolleges (behandeling theoretische uitgangspunten), werkcolleges (opdrachten bespreken en feedback ontvangen) en zelfstudie.
- Literatuur: Syllabus Prof. Dr. J. Vennix (2004)

Inleiding Politicologie

- Cursuscode: BIN104a
- Studiejaar: 1
- Semester/trimester: 1
- Opleiding(en): POL
- Specialisatie:
- Studielast: 6
- Tentamenvorm: schriftelijk tentamen
- Taal: Nederlands
- Cursuscoördinator: Vleuten, J.M. van der
- Docenten: dr Hans Slomp, drs Yoram Levi, dr Anna van der Vleuten (coördinatie)
- Vereiste: Geen

voorkennis:	
Keuzevak:	Ja
Doelstellingen:	- kennismaken met het object en de werkwijze van de politieke filosofie en met politiek-filosofische visies op de thema's democratie en rechtvaardigheid. De student wordt daarmee in staat gesteld de politieke werkelijkheid of praktijk vanuit een politiek-
Cursusbeschrijving:	- In het onderdeel Vergelijkende politicologie maakt de student kennis met centrale begrippen: wat is politiek? wat is politicologie? wat zijn politieke stelsels? Wat is democratie? welke modellen van democratie onderscheiden we, welke politieke ideologie
Literatuur:	- Uwe Becker (red): Maatschappij en Nederlandse Politiek: historisch en vergelijkend, Amsterdam, het Spinhuis, 1998; - Joseph S. Nye jr: Understanding international conflicts, An introduction to theory and history, New York, Longman, 2003; - voor het

Politieke stromingen van de 20e eeuw

Cursuscode:	BCU212a
Studiejaar:	1
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	POL
Specialisatie:	
Studielast:	6
Tentamenvorm:	Schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Slomp,J.F.W.
Docenten:	
Vereiste voorkennis:	Geen
Keuzevak:	Ja
Doelstellingen:	Kennis van en inzicht in achtergrond, inhoud, ontwikkeling en effect van de belangrijkste politieke stromingen.
Cursusbeschrijving:	Centraal staat een overzicht van belangrijke politieke stromingen in de 20e eeuw (liberalisme, conservatisme, sociaal-democratie, christen-democratie, fascisme, communisme, feminisme, groen). De meeste van deze stromingen worden behandeld aan de hand van een typerende klassieke tekst, enkele daarvan nog uit de 19e eeuw. In de colleges en in de overzichtsliteratuur worden de stromingen geplaatst tegen de achtergrond van maatschappelijke ontwikkelingen in de 20e eeuw. Voorbeelden daarvan zijn de invoering van het algemeen kiesrecht, de eerste en tweede wereldoorlog, de Russische revolutie, de crisis van de jaren dertig, de splitsing van Europa, de welvaartsstaat, de oliecrises, de Europese eenwording en het uiteenvallen van de Sovjet-Unie. Tevens komt kort aan de orde de ontwikkeling van de democratietheorie gedurende de 20e eeuw. Welke verschillende

opvattingen over democratie hebben opgeld gedaan? Zo is er de Amerikaanse nadruk op “free elections” en de huidige nadruk op actieve deelname van burgers aan het bestuur (interactief bestuur, referendum). Ook hier bekijken we in hoeverre veranderingen in opvattingen samenhangen met belangrijke maatschappelijke en politieke gebeurtenissen en ontwikkelingen.

- Literatuur:
- Een aantal klassieke en moderne teksten van politieke stromingen. De teksten zijn van
 - John Stuart Mill (On liberty),
 - Karl Marx en Friedrich Engels (het Kommunistisch Manifest),
 - Paus Leo XIII (Encycliek Rerum Novarum),
 - Eduard Bernstein (Het revisionisme in de Sociaaldemocratie),
 - Benito Mussolini en Giovanni Gentile (De Leer van het Fascisme),
 - James Madison: The Federalist X,
 - Joseph Schumpeter (Socialism and Democracy),
 - Andrew Dobson (Thinking about Ecologism).
 - Tevens het volgende boek: David Held, Models of Democracy. Oxford: Polity Press, 1996 of later

Statistiek

Cursuscode: BPRA144
 Studiejaar: 1
 Semester/trimester: 2
 Opleiding(en): BW ECON BESTK POL PLAN SG MMW
 Specialisatie:
 Studielast: 6
 Tentamenvorm: schriftelijk tentamen
 Taal: Nederlands
 Cursuscoördinator: Jacobs, H.A.G.M.
 Docenten: E. Jacobs
 C. Visscher

Vereiste voorkennis:

Keuzevak:

- Doelstellingen: Studenten zijn aan het einde van de cursus in staat:
- de basiselementen en eenvoudige procedures uit de beschrijvende en verklarende statistiek adequaat toe te passen, mede met behulp van het programma Spss
 - resultaten van eenvoudige procedures uit de beschrijvende en verklarende statistiek adequaat te interpreteren
 - keuzes bij het uitvoeren van statistische procedures en de interpretatie van de resultaten adequaat te onderbouwen
- Cursusbeschrijving: In de cursus leren studenten praktisch omgaan met het statistische software programma Spss. De onderwerpen die besproken zijn onder meer: steekproeven, kansen en variabelen, schattingen van kenmerken van een populatie, kruistabelanalyse, correlaties, eenvoudige (multi-pele)

- Literatuur: regressie, verschillen in gemiddelden en tijdreeksen
 McClave, J. Y., Benson, P. G. & T. Sincich (2003). Statistiek. Een
 inleiding voor het hoger onderwijs (achtste editie, tweede druk),
 Pearson Educatiaon/Prentice Hall, ISBN: 90-430-0501-0
 Mathijssen, A. & M. te Grotenhuis (2004). Basiscursus Spss (versie 10,
 11 en 12). Assen: Van Gorcum. ISBN: 90 232 4049 9

Filosofie van de Managementwetenschappen

- Cursuscode: BIN118
 Studiejaar: 1
 Semester/trimester: 2
 Opleiding(en): BW ECON BESTK POL PLAN SG MMW
 Specialisatie:
 Studielast: 6
 Tentamenvorm: schriftelijk tentamen + werkstuk
 Taal: Nederlands
 Cursuscoördinator: Wissenburg, M.L.J.
 Docenten: Prof. Dr. G.E. Lock en anderen
 Vereiste voorkennis:
 Keuzevak: Nee
 Doelstellingen: De studenten in staat te stellen een antwoord te geven op o.a. de
 volgende vragen: Wat is management, in een wereld waar de grenzen
 tussen publieke en private sferen aan het vervagen zijn, respectievelijk
 nieuw moeten worden getrokken? Wat zijn de vooronderstellingen van
 management? Is management
 kan het 'rationeel' zijn, en in welke betekenis van de term
 rationaliteit? In hoeverre kan management zelf 'wetenschappelijk'
 zijn? Welke rol is dan weggelegd voor intuïtie? Heeft de manager een
 verplichting om rechtvaardigheid na te streven; zo ja, binnen welke
 institutionele grenzen en volgens welke definitie van deze term? Wat is
 de relatie tussen management als wetenschap en de praktische taak van
 management in de real-world?
- Cursusbeschrijving: In de cursus Filosofie komen aan de orde:
- * Het begrip management en kernbegrippen die van belang zijn bij het
 'managen', zoals organisatie, efficiency, werk, waarde, winst,
 leiderschap, motivatie, stakeholdership, maar ook government,
 governance, macht, beleid, bestuur, organisatie e.d.;
 - * De manier waarop het idee en de werkelijkheid van management
 worden weerspiegeld niet alleen in de academische wereld maar ook in
 de massamedia, de politieke sfeer, de publieke opinie enz.;
 - * Het mogelijke gebruik van specifiek filosofische kennis en
 technieken in het analyseren van de theorie en praktijk van
 management;
 - * De toepassing van filosofische kennis en technieken in verband met
 dringende normatieve kwesties die zich voordoen in de management-

praktijk (in de privé- en publieke sectoren), zoals het vaststellen van de criteria voor het bepalen van (korte- en lange-termijn) persoonlijke en organisatorische doelen, loyalty en whistle-blowing, de sociale betrokkenheid van bedrijven, maatschappelijke neveneffecten van ruimtelijk handelen, het probleem van ‘vuile handen’ etc.;

* Algemene kennis over de geschiedenis van de filosofie, en over filosofische en wetenschapstheoretische kernthema's.

Literatuur: * M. van Hees, E. de Jonge, L. Nauta, Kernthema's in de Filosofie, Boom 2003 (zelf aan te schaffen).

* Diverse teksten die via Blackboard ter beschikking zullen worden gesteld.

Lokale politiek en lokaal bestuur

Cursuscode: BCU193

Studiejaar: 1

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): POL

Specialisatie:

Studielast: 6

Tentamenvorm: Schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Leyenaar, M.H.

Docenten: Mw. dr. M.H. Leyenaar

Dr. B. Tholen

Vereiste voorkennis: Geen universitaire voorkennis vereist

Keuzevak: ja

Doelstellingen: Kennis

* Theorievorming over lokale democratie

* Theorievorming over subnationaal bestuur

* Het wettelijk kader en het functioneren van lokale politieke actoren.

Hierbij komt tevens aan de orde de verhouding tussen de lokale en de nationale overheid; theorievorming over lokale politieke verschijnselen,

zoals politieke participatie, lokale democratie, lokale partijen,

bestuurlijke vernieuwing en agglomeratieproblematiek.

Vaardigheden

* Analyseren van lokale politieke en bestuurlijke verschijnselen;

* Kunnen toepassen van recente onderzoeksgegevens op dit terrein;

* Kunnen bediscussiëren van actuele thema's.

Cursusbeschrijving: In deze cursus wordt het functioneren van het sub-nationale niveau bestudeerd vanuit een bestuurskundige en politicologische invalshoek. Om deze reden wordt een groot deel van de cursus gezamenlijk verzorgd door beide opleidingen (zie cursus Binnenlands Bestuur). De cursus Lokale Politiek en Lokaal Bestuur bestaat uit drie delen.

In het eerste deel besteden wij aandacht aan theorievorming over het subnationale bestuur. Verder behandelen wij de historische ontwikkeling

van de bestuurlijke inrichting van Nederland en gaan uitvoerig in op de situatie in andere, Europese, landen.

Het tweede deel van de cursus betreft de (interne) bestuurlijke organisatie van gemeenten. We bekijken normatieve theorieën over de verhouding tussen bestuur en ambtenaren, maar ook hun werkelijke machtsverhouding. Aan de orde zijn verder interne taakverdeling en coördinatie, ontwikkelingen in de organisatie en werkwijze van gemeenten en relevante verschillen met andere landen.

Het derde deel van de cursus heeft de politieke betrokkenheid van burgers als onderwerp. We bekijken idealen van lokale democratie en vergelijken die met de werkelijke betrokkenheid van burgers bij bestuur. We bespreken nieuwe vormen van (lokale) besluitvorming, zoals tele-democratie en overlegdemocratie en gaan uitvoerig in op de gevolgen van de invoering (2002) van de Wet Dualisering van het Gemeentebestuur. Ook hierbij vergelijken we de Nederlandse situatie met die in andere landen.

Literatuur: W. Derksen: Lokaal Bestuur, Elsevier, 2001, derde druk
Nader op te geven literatuur
Syllabus met recente artikelen

Nederlandse Politiek in Vergelijkend Perspectief

Cursuscode: BCU282a

Studiejaar: 1

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): POL

Specialisatie:

Studielast: 6

Tentamenvorm: Schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Leyenaar, M.H.

Docenten: Mw.dr. M.H. Leyenaar

Vereiste voorkennis: Geen universitaire voorkennis vereist

Keuzevak: ja

Doelstellingen: Kennis

- inzicht in de geschiedenis en werking van het Nederlandse politieke stelsel;
- inzicht in de werking van andere West-Europese politieke stelsels;
- kennis van recente ontwikkelingen in de Nederlandse politiek, waaronder het poldermodel;
- begrijpen en kunnen plaatsen van hedendaagse debatten over politieke verandering;
- kennis van verschillende politicologische benaderingen en theorieën.

Vaardigheden

- toepassen van politicologische theorieën op actuele thema's in de

Nederlandse politiek;

- het hanteren van een vergelijkend perspectief op politieke instituties en ontwikkelingen.

Cursusbeschrijving: De cursus analyseert ontwikkelingen in de Nederlandse politiek vanuit een vergelijkende invalshoek. Daartoe bestuderen we de politieke stelsels van een aantal landen in (West) Europa, waaronder het Nederlandse stelsel. We kijken in het bijzonder naar de politieke instituties. Enerzijds gaat het hierbij om de geschreven en ongeschreven regels van het politieke spel, kort te typeren als het institutionele raamwerk van de politiek. Anderzijds gaat het om de politieke organisaties en instellingen die binnen dit raamwerk functioneren. We concentreren ons op het kiesstelsel en de verkiezingen, de politieke partijen, het parlement, de regering en het maatschappelijk middenveld. Vervolgens gaan we, gewapend met deze kennis, dieper in op de ontwikkeling van het Nederlandse politieke stelsel. Dit doen we door a) te bezien hoe politicologen in de loop der tijd geprobeerd hebben de Nederlandse politiek theoretisch te analyseren en te verklaren en b) recente ontwikkelingen (denk aan electorale verschuivingen, institutionele veranderingen, staatkundige vernieuwing, beleidswijzigingen) binnen dit theoretisch kader empirisch te analyseren.

Literatuur: M. Gallagher, M. Laver and P. Mair, *Representative Government in Modern Europe. Institutions, Parties and Governments*, McGraw Hill Higher Education, Third Edition, 2001, ISBN 0-07-232267-5
Rudy B. Andeweg en Galen A. Irwin, *Governance and Politics of the Netherlands*, Houndmills: Macmillan, 2002, ISBN 0-333-96157-0

Integratieproject 1: Politiek gedrag in Nederland

Cursuscode: BPRO167
Studiejaar: 1
Semester/trimester: 2
Opleiding(en): POL
Specialisatie:
Studielast: 6
Tentamenvorm: werkstukken
Taal: Nederlands
Cursuscoördinator: Leyenaar, M.H.
Docenten: mw.dr.M.H. Leyenaar
Vereiste voorkennis: Inleiding Politicologie
 Communicatieve Vaardigheden
 Deelname cursus Methodologie
 Deelname cursus Nederlandse Politiek in Vergelijkend Perspectief
Keuzevak: nee
Doelstellingen: Zelfstandig uitvoeren van politicologisch (empirisch) onderzoek met behulp van SPSS.

- Cursusbeschrijving: In het integratieproject 1 staat het zelfstandig doen van politicologisch onderzoek centraal. De cursus bouwt voort op het methodenonderwijs in het eerste jaar en op de vakken Inleiding Politicologie, Politieke Stromingen, Lokale Politiek en Bestuur en Nederlandse Politiek in Vergelijkend Perspectief. Deze cursussen leveren de inhoudelijke input voor het integratieproject, namelijk kennis over politieke houdingen en politieke participatie. Vormen van politieke participatie zijn dan de opkomst bij verkiezingen, het lidmaatschap van een politieke partij of van een vakbond, maar ook het lezen over of bespreken van politieke onderwerpen, het contact opnemen met een politicus en deelname aan uitingen van protest. Politieke houdingen zijn dan bijvoorbeeld de mate van (post)materialisme, de score op de links-rechts zelfplaatsing, politiek zelfvertrouwen en politiek cynisme en opvattingen over issues. Het methodenonderwijs zorgt verder voor het gereedschap om wetenschappelijk onderzoek te verrichten: kennis van methoden en technieken en statistiek en het leren omgaan met SPSS.
- In deze cursus gaan wij aan de slag met de dataset van het Nationaal Kiezersonderzoek 2002/2003. Deze dataset biedt voldoende mogelijkheden om, met behulp van de aangeleerde methoden en statistiek, politicologisch relevante en voor de studenten interessante onderzoeksopdrachten uit te voeren gericht op de beschrijving dan wel verklaring van politieke houdingen en politieke participatie.
- Literatuur: Cursusboek (zelf aan te schaffen)
Geselecteerde literatuur afhankelijk van het te onderzoeken thema.

Cursusbeschrijvingen tweede en derde jaar Bestuurswetenschappen

European governance (integratiemodule)

Cursuscode:	BIM292
Studiejaar:	2
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	ECON BESTK POL
Specialisatie:	
Studielast:	4
Tentamenvorm:	Schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Goverde,H.J.M.
Docenten:	Prof.dr. H.Goverde, dr A. van der Vleuten, dr A. de Vaal
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	Ja
Doelstellingen:	Kennis verwerving instituties EU. Verdieping kennis op een 5-tal kernthema's plus toepassing. Inzicht verwerving in relatie nationaal politiek-bestuurlijk en economisch bestel en 'european governance'.
Cursusbeschrijving:	In semester 2.1. staat de toenemende onderlinge afhankelijkheid van 'Europa' en 'Nederland' centraal. De Europese Unie heeft veel invloed op het openbaar bestuur in Nederland. De Europese Unie is te beschouwen als de vierde bestuurslaag, naast gemeenten, provincies en het rijk. Omgekeerd trachten Nederlandse overheden, bedrijven en instellingen invloed uit te oefenen in de Europese Unie. In het integratievak van dit semester wordt allereerst kennis van de structuren van de Europese instellingen aangereikt en getoetst. De historische ontwikkeling van de Europese Unie, haar politiek systeem (Europese Raad, Raad van Ministers, Europese Commissie, het Europese Hof van Justitie, belangengroepen, besluitvorming), haar beleid op uiteenlopende terreinen (economisch en monetair; buitenlands- en veiligheidsbeleid; justitie en binnenlandse zaken) en haar wisselwerking met Nederlandse actoren zijn kern-onderwerpen in dit semester. De cursus bestaat uit twee delen: 1) een snelle start (2 weken) ter verwerving kennis EU-instituties (af te sluiten met kennistoets); 2) behandeling 5 thema's + taken (af te sluiten met een schriftelijk tentamen)
Literatuur:	- Michelle Cini (editor), European Union Politics, Oxford University Press, 2003, isbn 0-19-924836-2 - Artikelen behorend bij taken.

Inductieve statistiek/beleidsonderzoek (methodologie 3)

Cursuscode:	BPRA322
Studiejaar:	2
Semester/trimester:	1

Opleiding(en): ECON BESTK POL

Specialisatie:

Studielast: 5

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: E. Rouwette

Docenten: E. Rouwette

Ch. Visscher

Vereiste voorkennis:

Keuzevak:

Doelstellingen: Kennis

- De student kan aangeven in welke zin beleidsanalyse verschilt van andere vormen van onderzoek.
- De student kan de stadia die bij de analyse van beleidsproblemen worden doorlopen onderscheiden en doelen en problemen in ieder stadium aangeven.
- De student kan aangeven wat het doel en de toepassingsmogelijkheden zijn van enkele van de belangrijkste methoden en technieken die in de verschillende fasen van beleidsanalyse kunnen worden toegepast.
- De student kan op een verantwoorde wijze methoden en technieken uit de beleidsanalyse kiezen.
- De student kan op verantwoorde wijze gebruik maken van de resultaten van beleidsanalytische technieken.

Vaardigheden

- De student is in staat de belangrijkste principes voor het faciliteren van groepsbijeenkomsten toe te passen.
- De student is in staat een aantal beleidsanalytische methoden zelfstandig toe te passen.

Cursusbeschrijving: De cursus Beleidsonderzoek is ondersteunend voor het project in het integratieprogramma, waarin een policy issue paper wordt opgesteld. In de policy issue paper wordt een beleidsprobleem uitgewerkt volgens de stappen in de beleidsanalyse en uiteindelijk een advies gegeven. In de hoorcollege's en de opdrachten voor Beleidsonderzoek komt dit stappenplan uitgebreid aan de orde.

Literatuur: Dunn, W.N. *Public policy analysis* (3d edition). Englewood Cliffs: Prentice Hall, 2004, Part 2: hoofdstukken 5 tot 9.
Afdeling beleidsevaluatie en –instrumentatie, Ministerie van Financiën. *Evaluatiemethoden, een introductie* (4e druk). Den Haag: SDU Uitgeverij, 1992, pagina's 59 - 69.

Project: European governance

Cursuscode: BPRO342

Studiejaar: 2

Semester/trimester: 1

Opleiding(en):	ECON BESTK POL
Specialisatie:	
Studielast:	4
Tentamenvorm:	werkstuk
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Vleuten, J.M. van der
Docenten:	dr A van der Vleuten (coördinatie) dr E Rouwette (methodologie) dr A de Vaal (studenten economie) drs M Segers (studenten politicologie) vacature
Vereiste voorkennis:	- Integratievak European Governance - Methodologie 3 (Beleidsonderzoek)
Keuzevak:	nee
Doelstellingen:	- de student leert in team onderzoek te verrichten ten behoeve van een fictieve externe opdrachtgever (ministerie, lokale of regionale overheid, politieke partij, bedrijf, enz), uitmondend in een beleidsadvies (Policy Issue Paper);
Cursusbeschrijving:	Studenten produceren een beleidsadvies in teams van max. 5 personen volgens een systematisch stappenplan. Zij bestuderen het aangereikte beleidsdossier, verzamelen aanvullend materiaal en komen vervolgens tot een gefundeerd advies, toegespitst op de opdrachtgever en diens positie in het bredere politieke veld, met betrekking tot de oplossing van een probleem dat op het snijvlak van Nederlandse (lokale, regionale of nationale) en Europese politiek ligt. Er worden beleidsadviezen geformuleerd op uiteenlopende beleidsterreinen (uitbreiding, stabiliteitspact, sport, immigratie, enz).
Literatuur:	wordt nader bekend gemaakt

Hoofdfiguren bestuurskunde

Cursuscode:	BCU209
Studiejaar:	2
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	BESTK
Specialisatie:	
Studielast:	5
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Goverde, H.J.M.
Docenten:	
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	Verwerving overzicht geschiedenis bestuurskunde in de 20e eeuw uitgaande van belangrijkste stromingen en representanten. Verwerving overzicht voornaamste groepen van theorieën over publieke

organisaties en over bestuurskunde als professie.

Verwerving van vaardigheid om klassieke bestuurskundige teksten als primaire bron van wetenschap te lezen.

- Cursusbeschrijving: Voor ieder vakgebied is het van belang om te weten welke ideeën in het verleden naar voren zijn gebracht die ook vandaag nog van belang zijn. In deze cursus worden de hoofdfiguren van de bestuurskunde behandeld. De nadruk valt op vertegenwoordigers van de belangrijkste 20e eeuwse stromingen. Tot deze stromingen behoren: Theories of Public Organizations, Scientific Management, Rational Modeling of Organizations, Human Relations Movement, Critical Theory, Policy Analysis, New Public Management, Postmodernism, New Public Service. Voor elke stroming zullen enkele representatieve vertegenwoordigers worden besproken, zodat na afloop van de cursus een goed beeld is verworven van de geschiedenis van de bestuurskunde.
- Literatuur: wordt nader bekend gemaakt

Openbaar bestuur en politiek

Cursuscode: BCU210

Studiejaar: 2

Semester/trimester: 1

Opleiding(en): BESTK

Specialisatie:

Studielaast: 4

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Goverde, H.J.M.

Docenten: dr A.Akkerman

Vereiste voorkennis: college- en tentamenstof jaar 1 Bestuurskunde

Keuzevak: ja

Doelstellingen: Kennis verwerving relatie statelijke en niet-statale instituties. Inzicht verwerven in uitdagingen aan staat en openbaar bestuur als gevolg van globalisering, nieuwe sociale bewegingen, burgerschap, politieke cultuur en politieke participatie. Kritische beschouwing klassieke en moderne theorieën over veranderingen van de verhouding politiek en samenleving.

Cursusbeschrijving: Openbaar bestuur wordt in de Nederlandse bestuurskunde veelal opgevat als het geheel van organisaties en activiteiten betrokken bij de besturing van de maatschappij. Startend bij deze omschrijving besteedt deze cursus allereerst aandacht aan het thema: ‘The state-civil society’, opgevat als de onderlinge beïnvloeding van de instituties en instellingen van openbaar bestuur en samenleving.

De centrale problematiek valt uiteen in de volgende delen:

- grondslagen: gedrag, macht, staat, staat – civil society
- klassieke theorieën over de verhouding staat en civil society: marxisme (heersende klasse); elite-theorieën; pluralisme; kritische

- kijk op macht van de staat
- uitdagingen voor de staat(globalisering, neo-liberalisme en nieuwe sociale politieke cultuur, burgerschap,bewegingen), uitdagingen voor civil society: nieuwe vormgeving van de politieke participatie verhouding staat – civil society op verschillende niveaus van ‘governance’
- herijken van ‘governance’

Literatuur: Keith Faulks, Political Sociology. A Critical Introduction (Edinburgh University Press, 1999).

Reader: Openbaar Bestuur en Politiek

Politieke stromingen van de 20e eeuw

Cursuscode: BCU212

Studiejaar: 2

Semester/trimester: 1

Opleiding(en): POL

Specialisatie:

Studielast: 4

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Slomp,J.F.W.

Docenten:

Vereiste voorkennis: geen

Keuzevak: ja

Doelstellingen: Kennis van en inzicht in achtergrond, inhoud, ontwikkeling en effect van de belangrijkste politieke stromingen.

Cursusbeschrijving: Centraal staat een overzicht van belangrijke politieke stromingen in de 20e eeuw (liberalisme, conservatisme, sociaaldemocratie, christendemocratie, fascisme, communisme, feminisme, groen). De meeste van deze stromingen worden behandeld aan de hand van een typerende klassieke tekst, enkele daarvan nog uit de 19e eeuw.

In de colleges en in de overzichtsliteratuur worden de stromingen geplaatst tegen de achtergrond van maatschappelijke ontwikkelingen in de 20e eeuw. Voorbeelden daarvan zijn de invoering van het algemeen kiesrecht, de eerste en tweede wereldoorlog, de Russische revolutie, de crisis van de jaren dertig, de splitsing van Europa, de welvaartsstaat, de oliecrises, de Europese eenwording en het uiteenvallen van de Sovjet-Unie.

Tevens komt kort aan de orde de ontwikkeling van de democratietheorie gedurende de 20e eeuw. Welke verschillende opvattingen over democratie hebben opgeld gedaan? Zo is er de Amerikaanse nadruk op “free elections” en de huidige nadruk op actieve deelname van burgers aan het bestuur (interactief bestuur, referendum). Ook hier bekijken we in hoeverre veranderingen in opvattingen samenhangen met belangrijke maatschappelijke en politieke gebeurtenissen en ontwikkelingen.

- Literatuur:
- Een aantal klassieke en moderne teksten van politieke stromingen. De teksten zijn van
 - John Stuart Mill (On liberty),
 - Karl Marx en Friedrich Engels (het Kommunistisch Manifest),
 - Paus Leo XIII (Encycliek Rerum Novarum),
 - Eduard Bernstein (Het revisionisme in de Sociaaldemocratie),
 - Benito Mussolini en Giovanni Gentile (De Leer van het Fascisme),
 - James Madison: The Federalist X,
 - Joseph Schumpeter (Socialism and Democracy),
 - Andrew Dobson (Thinking about Ecologism).
- Tevens het volgende boek:
- David Held, Models of Democracy. Oxford: Polity Press, 1996 of later.

Politieke aspecten van de West-Europese samenwerking

- Cursuscode: BCU213
Studiejaar: 2
Semester/trimester: 1
Opleiding(en): POL
Specialisatie:
Studielast: 5
Tentamenvorm: schriftelijk tentamen
Taal: Nederlands
Cursuscoördinator: Lieshout, R.H.
Docenten: dr J.M. van der Vleuten, drs M.L.L. Segers
Vereiste voorkennis: geen
Keuzevak: ja
Doelstellingen: Kennis:
- het proces dat heeft geleid tot de huidige Europese Unie is primair politiek van karakter en is een afgeleide van het Frans-Duitse toenaderingsproces, zoals dat in het eerste decennium na de Tweede Wereldoorlog onder auspiciën van de Verenigde Staten gestalte kreeg;
 - de voortgang van het Europese integratieproces wordt gekenmerkt door verschillende 'grote' politieke overeenkomsten: het Verdrag van Parijs (1951), de Verdragen van Rome (1957), de Verklaring van Luxemburg (1966), de Europese Akte (1986), het Verdrag van Maastricht (1992) en de Verdragen van Amsterdam (1997) en Nice (2000);
 - uiteenlopende theoretische visies ter verklaring van het ontstaan en de ontwikkeling van de samenwerking tussen staten, zoals deze vorm heeft gekregen in de Europese Unie.
- Vaardigheden:
- het met behulp van politicologische theorieën op het gebied van de internationale betrekkingen kunnen analyseren van de ontwikkeling van het West-Europese samenwerkingsproces;

- het kunnen beargumenteren van de sterke en zwakke punten van de verschillende politieke benaderingen van de ontwikkeling van het West-Europese samenwerkingsproces.

Cursusbeschrijving: In deze cursus staat het politieke karakter van de Europese samenwerking centraal. 'Europa' lijkt soms vooral te gaan over landbouwbeleid, de Euro en andere kwesties. Wat vaak over het hoofd wordt gezien is dat het West-Europese samenwerkingsproces primair een politiek karakter heeft. Het moet vooral worden gezien als een afgeleide van het Frans-Duitse toenaderingsproces, zoals dat in het eerste decennium na de Tweede Wereldoorlog onder auspiciën van de Verenigde Staten gestalte kreeg. De voortgang van 'Europa' wordt gekenmerkt door verschillende 'grote' politieke overeenkomsten: het Verdrag van Parijs (1951), de Verdragen van Rome (1957), de Verklaring van Luxemburg (1966), de Europese Akte (1986), het Verdrag van Maastricht (1992) en de Verdragen van Amsterdam (1997) en Nice (2000). In deze cursus maakt de student(e) tevens kennis met verschillende theoretische visies op het ontstaan en de ontwikkeling van de samenwerking tussen staten, zoals deze vorm heeft gekregen in de Europese Unie.

Literatuur: R.H. Lieshout, De organisatie van de West-Europese samenwerking. Een voortdurende strijd om de macht (tweede herziene en vermeerderde druk) Coutinho 2004
Aanvullende teksten

Openbare financiën

Cursuscode: BCU208

Studiejaar: 2

Semester/trimester: 1

Opleiding(en): ECON BESTK POL

Specialisatie:

Studielast: 4

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Delsen, L.W.M.

Docenten: dr. L. Delsen en drs. C. van Hooijdonk; gastdocenten

Vereiste voorkennis: Geen

Keuzevak: ja

Doelstellingen:

- de samenstelling en omvang van de collectieve sector in Nederland;
- theoretische verklaringen voor de groei van collectieve uitgaven;
- de begrotingscyclus;
- begrotingsnormen, financieringstekort, staatsschuld en rentelast;
- de samenstelling

Cursusbeschrijving: Tijdens deze cursus wordt literatuur behandeld op het terrein van de openbare financiën, waarbij in het bijzonder wordt gekeken naar de Nederlandse actuele situatie. Tevens zullen aspecten van de Europese

begroting en Europese begrotingssystematiek worden belicht en vergeleken het Nederlandse systeem. Ook Europese beleidsvraagstukken als de pensioenproblematiek en belastingharmonisatie zullen aan de orde worden gesteld.

Tot de andere onderwerpen waarop deze cursus zich richt behoren:

- * een nieuwe begrotingssystematiek: het baten-lasten-stelsel
- * de samenstelling en omvang van de collectieve sector in Nederland
- * theoretische verklaringen voor de groei en afname van de collectieve sector
- * de begrotingscyclus
- * begrotingsnormen (bijvoorbeeld de „almnorm”), de achtergronden en ontwikkelingen van de overgang van een financieringstekort naar financieringsoverschot
- * staatsschuld en rentelasten
- * samenstelling en omvang van de hoogte van de sociale premiedruk en belastingen
- * de relatie tussen de centrale en de lokale overheid, nationale en lokale heffingen en bevoegdheden op decentraal niveau

Een belangrijke plaats is tevens ingeruimd voor de Miljoenennota 2005 die op de derde dinsdag in september wordt gepresenteerd. Direct na het uitspreken van de Troonrede door hare Majesteit de Koningin zal op de KU Nijmegen een debat plaatsvinden, waar de nieuwe begrotings- en beleidsvoornemens zullen worden bediscussieerd. Dit troonrededebat, georganiseerd in samenwerking met de Economische Studenten Vereniging (ESV), is geïntegreerd in de cursus Openbare Financiën.

Literatuur: L. Koopmans, A. Wellink, C. de Kam, H. Woltjer (2003), Overheidsfinanciën, EPN (tiende druk)
Reader Openbare Financiën
Miljoenennota 2005 (gedeelten hieruit, verschijnt september 2004)
Macro-economische Verkenningen 2005 (gedeelten hieruit, verschijnt september 2004)

Internationale economische betrekkingen I

Cursuscode: BCU206
Studiejaar: 2
Semester/trimester: 1
Opleiding(en): ECON POL
Specialisatie:
Studielast: 5
Tentamenvorm: schriftelijk tentamen
Taal: Nederlands
Cursuscoördinator: Vaal, A. de
Docenten:
Vereiste voorkennis: Kennis van Micro-economie 1 is gewenst.
Keuzevak: ja

Doelstellingen:	Na de cursus kun je: (1) de diverse theorieën van internationale handel beschrijven en de verschillen tussen die theorieën benoemen; (2) de behandelde theorieën gebruiken om (inter)nationale economische ontwikkelingen of gevoerd beleid te verklaren en analyseren; (3) de theorie gebruiken om (inter)nationale economische ontwikkelingen of gevoerd beleid te verhelderen aan derden; (4) de gevolgen analyseren en beoordelen van beleidsmaatregelen op het gebied van de internationale economische betrekkingen van een land, zowel voor het land als geheel als voor de diverse inkomensgroepen van een land; (5) vanuit de theorie een standpunt beargumenteren voor en/of tegen handelsbescherming, met inachtneming van landspecifieke kenmerken.
Cursusbeschrijving:	Deze cursus behandelt de theorie en empirie van internationale handel en internationaal handelsbeleid. Aan de hand van enkele eenvoudige modellen wordt verklaard hoe comparatieve kostenverschillen tussen landen en schaalvoordelen in productie kunnen leiden tot wederzijds voordelige handel. Daarnaast wordt uitvoerig stil gestaan bij het handelspatroon dat ontstaat bij vrijhandel en hoe de welvaartseffecten van handel zijn verdeeld over de diverse inkomensgroepen van een land. De theorie wordt vervolgens gebruikt als context voor de analyse van het internationale handelsbeleid. Daarbij wordt niet alleen ingegaan op de werking van de handelspolitieke instrumenten die nationale overheden tot hun beschikking hebben, maar wordt uitdrukkelijk ook gekeken naar de effecten van de invoering ervan op de nationale en internationale welvaart. Bovendien wordt uitgebreid stilgestaan bij de motivering voor nationale overheden om handelspolitieke instrumenten te gebruiken.
Literatuur:	P.R. Krugman en M. Obstfeld, International Economics: Theory and Policy, sixth edition, 2002, Addison-Wesley Longman, Inc. Werkboek Internationale Economische Betrekkingen I, editie 2004/05 (Boekanin).

International governance (integratiemodule)

Cursuscode:	BIM309
Studiejaar:	2
Semester/trimester:	2
Opleiding(en):	ECON BESTK POL
Specialisatie:	
Studielast:	4
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen + werkstuk
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Verbeek, J.A.
Docenten:	Dr B. Verbeek
Vereiste voorkennis:	geen

Keuzevak:	nee
Doelstellingen:	De centrale doelstellingen van de integratiemodule zijn (a) dat studenten van de drie disciplines in teams zowel als in grotere groepen inzicht verwerven in patronen van samenwerking en conflict op internationale beleidsterreinen; (b) dat zij inzicht verwerven in de theoretische benaderingen ten aanzien van dat onderwerp en de methodologische problemen die daarmee verbonden zijn. Het gaat daarbij ook om de confrontatie van de meerdere betekenissen die aan governance kunnen worden gegeven; (c) dat zij in staat zijn zelfstandig een problememstelling te formuleren voor een onderzoek naar governance op een door hen gekozen internationaal beleidsterrein; (d) dat zij daarbij leren de samenhang te analyseren tussen (processen tussen) actoren die handelen op subnationaal, nationaal en internationaal niveau; (e) dat zij instaat worden gesteld zich de inzichten van de aanpalende disciplines eigen te maken; (f) dat zij in staat zijn een wetenschappelijke recensie te schrijven van een studie op het terrein van international governance.
Cursusbeschrijving:	International governance komt als thema na National governance en European governance. Dit betekent dat nader moet worden ingegaan op governance als begrip en op de samenhang tussen de drie integratievakken (1.2, 2.1, 2.2). Governance is een meerduidig begrip waarover in de literatuur geen overeenstemming bestaat. Studenten leren meerdere betekenissen te herkennen, toe te passen en te beoordelen. International governance onderscheidt zich van national governance in die zin dat national governance veronderstelt dat sprake is van een overkoepelend gezag op een bepaald territorium, vaak gekenschetst als de centrale overheid die het legitieme monopolie op de geweldsmiddelen bezit. De overheid is in staat uiteindelijk naleving van regels e.d. af te dwingen. International governance kenmerkt zich juist door de afwezigheid van een dergelijk centraal gezag. Dit wordt wel een anarchische situatie genoemd. Dit kenmerk heeft grote gevolgen voor de aard, timing, en specifieke vorm van governance op internationale beleidsterreinen (ongeacht welke betekenis van governance men verkiest). European governance lijkt een soort tussenvorm. De integratiemodule International Governance (4 ECTS) biedt een inleiding op de problematiek van samenwerking en conflict in de internationale (economische en politieke) betrekkingen en de rol die verschillende vormen van internationaal bestuur daarbij spelen. Daarbij wordt specifiek aandacht besteed aan de drie verschillende disciplinaire invalshoeken die de bestuurskunde, economie en politicologie bieden. De colleges worden geconcentreerd in één week gegeven. In deze week maken studenten in zeven hoorcolleges en één werkcollege kennis met de problematiek van samenwerking en conflict in een internationale omgeving waarin een overkoepelend gezag afwezig is. Daarbij komt aan de orde welke verschillende vragen economen, bestuurskundigen en politicologen daarbij stellen. Heel in het algemeen kijken economen

naar efficiënte allocatie van productiemiddelen en naar welvaart verdelingsvraagstukken, politicologen naar machtsvraagstukken en bestuurskundigen naar de rol van internationale organisaties en instituties alsmede naar de sturende werking van regels en normen. Uiteraard bestaat er ten dele een overlap.

De colleges richten zich op het helder krijgen van a) het begrip governance; b) de oorzaken van [behoefte aan] governance (zoals bijvoorbeeld globalisering); c) de consequenties van governance in termen van beleidsvrijheid van private en publieke actoren; d) het verwerven van inzicht in hoe subnationale, nationale, Europese en internationale verschijnselen op elkaar inspelen; e) het zich eigen maken van een analysekader om op een bepaald beleidsterrein een analyse van governance te verrichten. Hierbij staat het analysekader van de benadering van internationale regimes centraal.

- Literatuur:
1. Reader 'International Governance' (te bestellen via Boekanin) (omvang plm. 200 blz);
 2. Wetenschappelijk studie (omvang 200-250 blz) over thema's van International Governance, te kiezen uit een door de docent ter beschikking gestelde lijst, voor het schrijven van een wetenschappelijke boekrecensie.

Kwalitatieve onderzoeksmethoden (Methodologie 4)

- Cursuscode: BPRA332
 Studiejaar: 2
 Semester/trimester: 2
 Opleiding(en): ECON BESTK POL
 Specialisatie:
 Studielast: 5
 Tentamenvorm: werkstuk
 Taal: Nederlands
 Cursuscoördinator: Verschuren, P.J.M.
 Docenten: Prof.dr. P.J.M. Verschuren
 Vereiste voorkennis:
 Keuzevak: nee
 Doelstellingen: Na afronding van deze cursus zijn deelnemers in staat om uit een bestaande theorie op hun vakgebied een of enkele hypothese(n) af te leiden, deze op methodologisch adequate wijze te formuleren, en om een onderzoek te ontwerpen waarin deze hypothese empirisch wordt getoetst.
- Cursusbeschrijving: Deelnemers leren aan de hand van literatuur en colleges de methodologische en wetenschapsfilosofische achtergronden van en werkwijzen voor het formuleren en toetsen van wetenschappelijke hypothesen. In groepjes van vier of vijf kiezen zij een theorie, en leiden daar een (of enkele) toetsbare hypothese(n) uit af. Vervolgens maken zij een gedetailleerd en uitvoerig beargumenteerd ontwerp voor een

empirisch onderzoek waarin de hypothese(n) wordt (worden) getoetst. Gewerkt wordt volgens een groeimodel. Wekelijks wordt een element aan het onderzoeksontwerp toegevoegd.

Literatuur: Wordt nog bekend gemaakt.

Project: international governance

Cursuscode: BPRO346

Studiejaar: 2

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): ECON BESTK POL

Specialisatie:

Studielast: 4

Tentamenvorm: werkstuk

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Verbeek, J.A.

Docenten: Drs. F. van Esch

Dr. B. Reinalda

Vereiste voorkennis: Integratiemodule International Governance

Keuzevak: ja

Doelstellingen: Het doel van het projectwerk is dat studenten in teams van 3-4 personen zelfstandig onderzoek verrichten naar samenwerking en conflict op een internationaal beleidsterrein. Daarnaast leren studenten wetenschappelijke producten presenteren en beoordelen in de vorm van een referaat en co-referaat tijdens de slotconferentie.

Cursusbeschrijving: Studenten verrichten in teams van 3-4 personen zelfstandig onderzoek verrichten naar samenwerking en conflict op een internationaal beleidsterrein. Zij maken daarbij gebruik van de theoretische kaders die tijdens de colleges International Governance zijn aangegeven. Bovendien passen zij in hun onderzoek de stof toe die onderricht is het methoden-onderdeel Kwalitatief Toetsend Onderzoek. Aan het eind van het semester presenteren zij hun eigen onderzoek tijdens een slotconferentie. Bovendien treden zij op als co-referent bij de presentatie van andere werkstukken.

Literatuur: geen

Management van het openbaar bestuur

Cursuscode: BCU229

Studiejaar: 2

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): BESTK

Specialisatie:

Studielast: 5

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Twist, M.J.W. van

Docenten:	prof dr M.J.W. van Twist
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	Doel van het vak is de studenten gevoelig te maken voor de bijzondere karakteristieken van management in het openbaar bestuur, waarbij er nadrukkelijk niet alleen aandacht is voor de formele kanten daarvan maar nadrukkelijk ook voor de informele aspecten die in deze context een rol spelen. Om dat doel te bereiken wordt voortdurend geschakeld tussen theorie en praktijk en wordt steeds een verbinding gelegd tussen abstracte bestuurskundige concepten en concrete situaties in het openbaar bestuur.
Cursusbeschrijving:	In de hoorcolleges die in het kader van dit vak worden verzorgd is er aandacht voor verschillen en overeenkomsten tussen publieke en private organisaties en voor de hybride organisaties die op het grensvlak daartussen zijn ontstaan. Niet alleen de 'voorkant', maar ook de 'achterkant' van hun functioneren wordt belicht. Een verdieping van de algemene lijn die in het college uiteen wordt gezet vindt plaats aan de hand van thema's als publiek-private samenwerking, leiding geven aan professionals, management van complexe projecten en processen en interne en externe communicatie bij de overheid.
Literatuur:	Mark van Twist, Dubbelspel, Publiek-private samenwerking en het management van verwachtingen, Utrecht: Uitgeverij Lemma, 2002 Mark van Twist e.a., Beelden van bestuur, Utrecht: Uitgeverij Lemma, 2002 Uri Rosenthal e.a., Ambtelijke vertellingen, Utrecht: Uitgeverij Lemma 2000

Besturen in netwerken

Cursuscode:	BCU230
Studiejaar:	2
Semester/trimester:	2
Opleiding(en):	BESTK
Specialisatie:	
Studielast:	4
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Tholen,J.H.M.M.
Docenten:	vacature
Vereiste voorkennis:	geen
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	De cursus Besturen in netwerken beoogt de student kennis te laten maken met theorieën en onderzoek die voorkomen en functioneren van beleidsnetwerken beschrijven, verklaren en beoordelen. Deze cursus stelt de student in staat in eigen onderzoek netwerken van actoren in kaart te brengen en te analyseren.

- Cursusbeschrijving:** In de cursus komen aspecten uit graphen-theorie, sociale netwerkanalyse, beleids- en besluitvormings-theorieën, en (normatieve) democratietheorieën aan de orde. Aan de hand concreet onderzoek wordt studenten inzicht geboden in de toepassingsmogelijkheden van deze theoretische en methodische perspectieven op diverse beleidsterreinen en bestuurlijke niveaus. Als een rode draad loopt door deze cursus de vraag of en hoe ‘netwerken’ als een zinvol concept in beleidsonderzoek kan functioneren.
- Literatuur:** Nader bekend te maken

Organisatietheorie voor de publieke sector

- Cursuscode:** BIN116
Studiejaar: 2
Semester/trimester: 2
Opleiding(en): BESTK
Specialisatie:
Studielast: 4
Tentamenvorm: schriftelijk tentamen
Taal: Nederlands
Cursuscoördinator: Vries,M.S. de
Docenten: dr. C. Lako
Vereiste voorkennis: nee
Keuzevak: ja
Doelstellingen: Dit vak heeft tot doel aan de studenten een breed overzicht te geven van organisatietheorieën, de ontwikkeling daarin, alsmede de specificatie daarvan voor de organisatie van de publieke sector.
 Het gaat om kennis van de structuur en het functioneren van organisaties, met de nadruk op de interne structuur van overheidsorganisaties. Centraal staat de theorievorming daarover, de veronderstellingen daaronder en de merites van onderscheiden benaderingen
- Cursusbeschrijving:** Dit college bestaat uit hoor-werkcolleges waarin uitgebreid wordt ingegaan op de organisatiestructuur en cultuur van de publieke sector. Daarbij wordt ingegaan op de veranderingen in die organisatiestructuur in de laatste decennia, het onderscheid tussen lijn-staf organisaties, functionele organisaties, en projectorganisaties. Centraal staan de belangrijkste theorieën over organisaties (Taylor, Mintzberg, Morgan, Gulick, Cohen, March & Olsen et cetera) en over organisatieverandering.
- Literatuur:** Nader bekend te maken

Leer der Internationale betrekkingen

- Cursuscode:** BCU232
Studiejaar: 2
Semester/trimester: 2

Opleiding(en):	POL
Specialisatie:	
Studielast:	5
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Vleuten, J.M. van der
Docenten:	dr Anna van der Vleuten
Vereiste voorkennis:	geen
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	De student leert theoretische benaderingen (her)kennen, is in staat de sterke en zwakke punten van die benaderingen aan te geven en kan aan de hand van die benaderingen het gedrag van staten in de internationale politiek beschrijven en verklaren.
Cursusbeschrijving:	Een centrale vraag in de Leer der Internationale Betrekkingen is, onder welke voorwaarden staten in het internationaal systeem met elkaar samenwerken dan wel met elkaar in conflict komen. In deze cursus lees je het werk van enkele belangrijke vertegenwoordigers van het vakgebied en leer je de theoretische benaderingen kennen aan de hand waarvan zij de gebeurtenissen in de internationale politiek proberen te verklaren. De volgende zaken komen onder meer aan de orde: de structuur van het internationaal systeem, het machtsstreven van staten, het machts evenwicht, het veiligheidsdilemma, de waarde van verdragen, de rol van het internationaal recht, visies op de voorwaarden waaronder voorkomen kan worden dat problemen tussen staten op gewelddadige wijze worden opgelost, het belang van idealen en de rol die ze kunnen spelen in het internationale systeem. Tijdens de colleges zullen we de theorieën ook op actuele kwesties toepassen, zoals bijvoorbeeld het conflict in het Midden-Oosten, de Amerikaanse hegemonie, de conflicten in West-Afrika.
Literatuur:	(onder voorbehoud) - E. H. Carr (1939, 2001 ed.), The Twenty Years' Crisis, 1919-1939. An Introduction to the Study of International Relations (delen); - K. N. Waltz (1979), Theory of International Politics, Reading, Mass.: Addison-Wesley (delen); - R.O. Keohane (1984), After Hegemony: Cooperation and Discord in the World Economy (delen); - A. Klotz (1995), Norms reconstituting interests: global racial equality and U.S. sanctions against South Africa, in: International Organization.

Internationale organisaties

Cursuscode:	BCU233
Studiejaar:	2
Semester/trimester:	2
Opleiding(en):	ECON
Specialisatie:	

Studielast:	4
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Reinalda,B.
Docenten:	Dr. Bob Reinalda
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	De cursus heeft de volgende doelstellingen: a. overzicht van de wetenschappelijke benaderingen van internationale organisaties (theoretisch overzicht) met een uitwerking van het zogenoemde liberale perspectief: in debat met de realisten (terwijl realisten geen samenwerking tussen staten verwachten, komt toch internationaal publiek management global governance tot stand, ondanks het ontbreken van een hoogste gezag in het anarchische internationaal systeem); b. zicht op wat er binnen internationale organisaties gebeurt (actoren, agendavorming, invloedsuitoefening, besluitvorming, en (internationale standard setting): opening the black box en het vraagstuk van de machtsverhoudingen; c. zicht op de samenhang tussen statelijke actoren (regeringen) en niet-statale actoren (bedrijfsleven; NGO's): transnationale naast internationale betrekkingen; d. zicht op de samenhang tussen internationaal beleid en nationale politieke stelsels, economieën en samenlevingen: totstandkoming en uitvoering van de internationale beleidscyclus; e. zicht op de algemene ontwikkeling van het fenomeen internationale organisaties (empirisch overzicht): een wegwijzer voor de talloze internationale organisaties, waaronder minder bekende als ECOWAS, Mercosur en ASEAN Regional Forum.

Cursusbeschrijving: Thema's die in de cursus aan de orde komen:

- internationale conferenties in de 19e en 20e eeuw en hoe multilaterale diplomatie belangrijker werd dan bilaterale diplomatie;
- institutionalisering van internationale besluitvorming en de lastige
- uitdagende positie van internationale ambtenaren en secretarissen-generaal;
- staten, intergouvernementele organisaties en niet-gouvernementele organisaties
- multilateraal management van de internationale economie (IMF, Wereldbank, WTO, OECD en G7) en het politieke spel tussen de grote mogendheden;
- multilateraal management van de veiligheid (Volkenbond, Verenigde Naties, Veiligheidsraad; bondgenootschappen) en de indirecte of functionalistische bijdrage tot veiligheid (stabiele economische en sociale verhoudingen);

- mensenrechtenregimes en de ondergraving van het non-interventie-principe;
- implementatie van internationaal beleid en de beslechting van geschillen daarover: waarom er ondanks alles toch sprake van naleving is;
- regionale aaneensluiting van staten (integratie, samenwerking) en de internationale concurrentie tussen groepen staten (EU, NAFTA, Mercosur, SADC): staten kunnen gelijktijdig samenwerken en met elkaar concurreren.

Elke student adopteert, naar keuze, 1 IGO en 1 INGO teneinde meer greep op de werkelijkheid van internationale organisaties te krijgen. De hiermee te behalen punten tellen mee voor het tentamen.

Literatuur: Bob Reinalda, Handboek Internationale Organisaties (2005)
Deze uit twee delen bestaande tekst zal vlak voor de cursus begint, verkrijgbaar zijn bij Boekanin.

Geschiedenis internationale betrekkingen

Cursuscode: BCU234

Studiejaar: 2

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): POL

Specialisatie:

Studielast: 4

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Verbeek, J.A.

Docenten: Dr. B. Verbeek

Vereiste voorkennis: Geen

Keuzevak: ja

Doelstellingen: In deze cursus leren studenten (a) te reflecteren op de verhouding tussen politieke en historische wetenschap; (b) de belangrijkste internationaal-politieke ontwikkelingen sinds het ontstaan van het moderne staten-systeem te herkennen en te interpreteren; (c) specifieke vaardigheden op het gebied van historisch onderzoek te hanteren.

Cursusbeschrijving: De collegencyclus Geschiedenis van de Internationale Betrekkingen behandelt in vogelvucht enkele kernproblemen van de internationale politiek sinds het ontstaan van het moderne statensysteem, met nadruk op de opkomst en ondergang van de grote mogendheden en vraagstukken van oorlog en vrede. Tevens worden historische kennis (belangrijke jaartallen, 'grote' persoonlijkheden, het effect van 'eerdere' gebeurtenissen) en historisch inzicht bijgebracht. Daarnaast stelt de cursus de vraag aan de orde naar de relatie tussen de politieke en historische wetenschap.

Literatuur: Nader te bepalen

Macro-economie I

Cursuscode: BCU175

Studiejaar: 2

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): POL

Specialisatie:

Studielast: 4

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: C.J.J. van Hooijdonk

Docenten:

Vereiste voorkennis:

Keuzevak: ja

Cursusbeschrijving: Tweedejaars studenten politicologie volgen verplicht het vak Macro Economie I. Dit vak wordt met ingang van het studiejaar 2004-2005 niet meer in de opleiding Economie aangeboden. In plaats daarvan volgen tweedejaars studenten politicologie het onderdeel macro-economie van de cursus Micro en macro-economie I (semester 2, eerste blok), en voeren zij aanvullende opdrachten uit. Nadere informatie wordt via Blackboard bekend gemaakt.

Literatuur: Zie hiervoor de aangegeven literatuur bij de cursus Micro- en Macro-economie I semester 1.2 van de bacheloropleiding Economie

Comparative governance (integratiemodule)

Cursuscode: BIM310

Studiejaar: 3

Semester/trimester: 1

Opleiding(en): ECON BESTK POL

Specialisatie:

Studielast: 4

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: C.J.J. van Hooijdonk

Docenten: Dr. M. Verloo

Dr. A. Assen

Drs. Ch. van Hooijdonk (semestercoördinator)

Vereiste voorkennis:

Keuzevak: nee

Doelstellingen: Na deze cursus hebben studenten kennis van en inzicht in nut en noodzaak van vergelijkend onderzoek in de economische, bestuurskundige en politicologische wetenschap. Daarnaast zijn studenten in staat om binnen de gekozen thema's te komen tot een gefundeerde keuze van indicatoren die veronderstelde verbanden kunnen verklaren.

Cursusbeschrijving: In de integratiemodule zal in een aantal thematische hoorcolleges

worden toegelicht hoe de politieke, bestuurlijke en economische structuur en het beleid en bestuur in verschillende landen wordt vormgegeven. Iedere projectgroep krijgt vervolgens de opdracht om de voor een aantal thema's Nederland te vergelijken met een ander land (of andere landen). In de opdrachten wordt aandacht besteed aan het zoeken van indicatoren die bepaalde verbanden binnen de thema's kunnen verhelderen. Hiermee wordt tevens aangesloten bij het methodevak (verklarende statistiek) in dit semester. Per groep wordt een dossier met de verwerking van de opdrachten ingeleverd en beoordeeld.

Literatuur: De literatuur bij de verschillende thema's wordt tijdig via blackboard bekend gemaakt.

Verklarende statistiek (methodologie 5)

Cursuscode: BPRA336

Studiejaar: 3

Semester/trimester: 1

Opleiding(en): ECON BESTK POL

Specialisatie:

Studielast: 5

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen + mondeling

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Docent : drs. C.A.M. Visscher

Docenten: Docent : drs. C.A.M. Visscher

Vereiste voorkennis:

Keuzevak:

- Doelstellingen:
- Inzicht in een aantal op regressie-theorie gebaseerde technieken voor het analyseren van kwantitatieve gegevens vanuit de veronderstelling dat één kwantitatieve variabele afhankelijk is van één of meer kwantitatieve en/of nominale variabelen
 - Bijbrengen van kennis en kunde van het meten van latente eigenschappen
 - Vaardigheid in het toepassen van regressie-analyse, factoranalyse en betrouwbaarheidsanalyse binnen concreet onderzoek
 - Vaardigheid in het hanteren van relevante computerprogrammatuur (m.n. REGRESSION, FACTOR ANALYSIS, RELIABILITY en HOMALS in SPSS for Windows)
- Cursusbeschrijving:
- Inleiding regressie-theorie
 - Enkel- en meervoudige regressie-analyse, residuen-analyse, pad-analyse
 - Variantie- en covariantie-analyse
 - Uni- en multidimensionele meetmodellen
 - Unidimensionele meetmodellen: Thurstone, Likert, Guttman, Mokken, Coombs
 - Multidimensionel meetmodellen: Principale componentenanalyse, principale factoranalyse, Homals

- Betrouwbaarheidsanalyse

Werkvorm: Werkgroep en practicum

Periode: september-november 2004

Toetsingsvorm: werkstukken

Toelatingsvoorwaarden: Ontwerpen van onderzoek, Beschrijvende en inductieve statistiek, Inductieve Statistiek/Beleidsonderzoek, beheersing van SPSS for Windows

Literatuur: McClave and Sincich, Statistics ninth edition, Prentics Hall. 2003

Coenders, M. en C. Visscher, Reader Verklarende Statistiek, 2004/2005

Project: comparative governance

Cursuscode: BPRO349

Studiejaar: 3

Semester/trimester: 1

Opleiding(en): ECON BESTK POL

Specialisatie:

Studielast: 4

Tentamenvorm: werkstuk

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Hooijdonk,C.J.J. van

Docenten: dr. M. Verloo

dr. A. Assen

drs. Ch. van Hooijdonk (semestercoördinator)

Vereiste voorkennis:

Keuzevak: nee

Doelstellingen: Studenten ontwikkelen kennis over het gekozen beleidsterrein.

Daarnaast zijn studenten in staat, om op basis van theoretische uitgangspunten te komen tot selectie en verzameling van gegevens, die ontwikkelingen kunnen verklaren. In het werkstuk laten studenten zien, dat zij middels toepassing van kwantitatieve technieken deze verbanden kunnen toetsen.

Cursusbeschrijving: In het project schrijven studenten in groepen van maximaal 5 studenten een paper over de ontwikkelingen op een bepaald beleidsterrein in verschillende landen gedurende het laatste decennium en verklaren waarom in vergelijkend perspectief die ontwikkelingen in de gevonden richting hebben plaatsgevonden. Dit doen zij op basis van kennis over de ontwikkeling op dat beleidsterrein tot 1990. Het kan daarbij gaan om onderwijsbeleid, gezondheidszorgbeleid, huisvestingbeleid, economisch beleid, belastingbeleid, inkomensbeleid, stadsplanning, of milieubeleid. De studenten dienen gedurende dit project zelf de gegevens te verzamelen van na 1990 alsmede de gegevens die deze ontwikkelingen zouden kunnen verklaren. Het ligt in de rede dat bestuurskundestudenten de verklaring zullen zoeken in de bestuurlijke structuren, de politicologiestudenten die zullen zoeken in politieke structuren en economiestudenten die zullen zoeken in economische

structuren. Omdat in het project de nadruk ligt op kwantitatief vergelijkend onderzoek, wordt van studenten verwacht, dat zij in de analyses gebruik maken van de methoden en technieken van de cursus verklarende statistiek (het methodeonderdeel in 3.1).

Literatuur: wordt nader bekend gemaakt

Beleidscyclus

Cursuscode: BCU211

Semester/trimester: 1

Opleiding(en): BESTK

Specialisatie:

Studielast: 4

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Vries, M.S. de

Docenten: Nader bekend te maken

Vereiste voorkennis: geen

Keuzevak: ja

Doelstellingen: Inzicht in de theorievorming rond overheidsbeleid
 Inzicht in de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van beleid
 Inzicht in de typen en toepassingen van beleidsinstrumenten
 Kennis van de belangrijkste wetenschappelijke stromingen met betrekking tot overheidsbeleid
 Het kunnen analyseren, interpreteren en verklaren van beleidsproblemen en oplossingen
 Het kunnen analyseren, interpreteren en verklaren van de juridische, economische en maatschappelijke context van beleidsproblemen

Cursusbeschrijving: In deze cursus gaat het om het begrijpen en verklaren waarom overheidsbeleid op een specifieke wijze vorm krijgt. In de vorm van hoor- discussiecolleges wordt een overzicht gegeven van de ontwikkeling in de theorievorming rond verschillende aspecten van zulk overheidsbeleid. Het gaat om visies over de aard van beleidsprocessen, de rol van actoren daarin, het begrip van besluitvormingsprocessen, van de uitvoering van beleid en van publieke dienstverlening. Ook wordt gekeken naar agendavorming, beleidsvoorbereiding, en beleidsbeëindiging
 Het geheel wordt inzichtelijk gemaakt aan de hand van actuele voorbeelden van overheidsbeleid.

Literatuur: Wayne Parsons, Public Policy Analysis, an introduction to the theory and practice of policy analysis, Edward Elgar publ., 1996. (onder voorbehoud)

Staats- en bestuursrecht

Cursuscode: BCU249a

Studiejaar: 3

Semester/trimester: 1

Opleiding(en): BESTK

Specialisatie:

Studielast: 9

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Vries, M.S. de

Docenten: Docenten en spreekuren
 prof. mr C.A.J.M. Kortmann
 Thomas van Aquinostraat 6, kamer 6.01.49, tel. 024-(36)12190,
 e-mail W.vanBoven@jur.kun.nl
 spreekuur: na afspraak via de secretaresse
 mw. mr. Drs A.M.M.M. Bots (coördinator)

Vereiste voorkennis: Inleiding recht

Keuzevak: ja

Doelstellingen: De student vertrouwd maken met en inzicht geven in de grondslagen en kernbegrippen van het Nederlandse staats- en bestuursrecht en het institutionele gemeenschapsrecht, zoals daar zijn macht en recht, staat, staatsvorm, regeringsvorm, bevoegdheidstoekenning- en verdeling, bevoegdheidsbeperking, geschreven en ongeschreven staats- en bestuursrecht.

Cursusbeschrijving: In de periode september-december worden wekelijks twee uur hoorcollege gegeven voor het onderdeel staatsrecht (inclusief institutioneel gemeenschapsrecht) en twee uur werkgroepen voor het onderdeel bestuursrecht. Voor deeltijdstudenten wisselt het onderwijs in de onderdelen staatsrecht en bestuursrecht elkaar af in periode 1 en 2.

Literatuur: Wetteneditie 2004-2005 (Kluwer Collegebundel of Vermande Verzameling Nederlandse wetgeving)

Voor staatsrecht:

-C.A.J.M. Kortmann, P.P.T. Bovend'Eert, Inleiding Constitutioneel recht, vierde druk, Deventer 2002

Voor institutioneel gemeenschapsrecht:

-R. Barents, L.J. Brinkhorst, Grondlijnen van Europees recht, elfde druk, Deventer 2003 (tot en met p. 63)

Voor bestuursrecht:

-F.A.M. Stroink, R.J.N. Schlössels, Kern van het bestuursrecht, Boom Juridische uitgevers, Den Haag 2003

-Studiehandleiding Staats- en bestuursrecht, onderdeel bestuursrecht (t.z.t. verkrijgbaar bij de dictatencentrale).

-Jurisprudentie: literatuur wordt nog nader bekend gemaakt. Het kan zijn dat een aanvullende reader wordt samengesteld, eveneens t.z.t. verkrijgbaar via de dictatencentrale.

Nationale politieke stelsels

- Cursuscode: BCU250
 Studiejaar: 3
 Semester/trimester: 1
 Opleiding(en): POL
 Specialisatie:
 Studielast: 5
 Tentamenvorm: schriftelijk tentamen
 Taal: Nederlands
 Cursuscoördinator: Slomp, J.F.W.
 Docenten:
 Vereiste voorkennis: enige kennis van methoden en technieken van onderzoek
 Keuzevak: ja
 Doelstellingen: Kennis van en inzicht in de vergelijking van politieke stelsels, de methoden die in dat vakgebied toegepast worden en de bevindingen van onderzoek.
 Cursusbeschrijving: Waarom vergelijken we de politieke stelsels van verschillende landen? Hoe vergelijken we ze? Wat zijn de belangrijkste mogelijkheden en problemen van de vergelijkende politicologie? Is er een verband tussen economische ontwikkeling en democratisering? Zo ja, hoe verklaar je dat verband? Onder welke voorwaarden ontwikkelen landen een stabiel politiek bestel? Waarom zie je in sommige landen politiek geweld en in andere landen niet of veel minder? Waarom komen mensen in opstand tegen de regering? Waardoor ontstaat er in een land een revolutie? Waarom plegen militairen een coup? Waarom ontstaan er sociaal-politieke bewegingen als de vrouwenbeweging, de milieubeweging en de vredesbeweging? Hoe denken ze gedaan te krijgen wat ze willen? Waarom zijn dezelfde bewegingen in sommige landen succesvoller dan in andere landen? Waarom verschillen de democratische instituties per land zo sterk? Wat zijn hiervan de gevolgen voor de democratische kwaliteit van die landen? Dit zijn voorbeelden van de vragen die centraal staan in deze cursus. Aan de hand van een speciaal voor studenten geschreven tekstboek en geselecteerde artikelen wordt een breed maar toch grondig overzicht geboden van het terrein van de vergelijkende politicologie.
 Literatuur: - Landmann, Todd (2003) *Issues and Methods in Comparative Politics* (2nd Edition). London: Routledge.
 - Aanvullende literatuur wordt nog bekend gemaakt.

Institutionele economie

- Cursuscode: BCU245
 Studiejaar: 3
 Semester/trimester: 1
 Opleiding(en): ECON POL
 Specialisatie:

Studielast:	4
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Sent, E.-M
Docenten:	mw. Prof. dr. E. Sent
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	Na deze cursus heb je inzicht in de rol van instituties bij het functioneren van de economie. De verworven vaardigheden kun je toepassen op concrete vraagstukken waarbij instituties een belangrijke rol spelen.
Cursusbeschrijving:	Instituties omvatten zowel algemene sociale regels (sociale conventies, normen, wettelijke regels) als organisatorische vormen die ontstaan en functioneren binnen het raamwerk van algemene regels (zoals ondernemingen). Alle economische activiteit vindt plaats binnen een structuur van instituties, zowel formeel als informeel. Daarbij kunnen instituties economische activiteiten zowel bemoeilijken als vergemakkelijken. Tegelijkertijd heeft economisch gedrag invloed op de formatie en verandering van instituties over tijd. De cursus Institutionele Economie bestudeert zowel oudere als nieuwere inzichten op het vakgebied. Bij de behandeling van “old institutional economics” passeren namen zoals Thorstein Veblen, John R. Commons, Wesley C. Mitchell en Clarence Ayres de revue. Bij “new institutional economics” komen de bijdragen van economen zoals Ronald Coase, Douglass North en Oliver Williamson aan de orde. Aandacht wordt besteed aan onderwerpen zoals methodologisch individualisme versus holisme, rationeel gedrag versus beperkte rationaliteit, het ontstaan en veranderen van sociale conventies en normen, eigendomsrecht, rechtelijke orde, politieke beslissingen, markten en ondernemingen.
Literatuur:	wordt nader bekend gemaakt

Economische integratie in theorie en praktijk

Cursuscode:	BCU247
Studiejaar:	3
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	1
Specialisatie:	ECON POL
Studielast:	4
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Vaal, A. de
Docenten:	drs. C. van Hooijdonk
Vereiste voorkennis:	Internationale Economische Betrekkingen 1 en 2
Keuzevak:	ja

- Doelstellingen: Na deze cursus kun je:
- (1) de verschillende verschijningsvormen van economische integratie beschrijven en de kenmerkende verschillen ertussen benoemen;
 - (2) de behandelde theorieën gebruiken om voortsschrijdende ontwikkelingen op het gebied van economische integratie of gevoerd beleid daaromtrent verklaren en analyseren;
 - (3) de behandelde theorieën gebruiken om voortsschrijdende ontwikkelingen op het gebied van economische integratie of gevoerd beleid daaromtrent te verhelderen aan derden (bijv. niet-economisch geschoolden);
 - (4) de gevolgen van de diverse vormen van economische samenwerkingsverbanden analyseren en beoordelen;
 - (5) vanuit de theorie een standpunt inzake de wenselijkheid van voortschrijdende economische integratie beargumenteren, met inachtneming van land- dan wel regiospecifieke kenmerken.
- Cursusbeschrijving: Steeds meer landen kiezen ervoor met andere landen economische samenwerkingsverbanden aan te gaan. Deze toenemende economische integratie tussen landen kan op verschillende wijzen worden vormgegeven. Zo kunnen landen er voor kiezen alleen de handelsrelaties aan te halen door wederzijdse handelsbarrières af te breken, maar ook op vele andere economische terreinen is integratie mogelijk (bijv. een gemeenschappelijke markt met vrij verkeer van goederen, diensten personen en kapitaal). Tijdens deze cursus worden de verschillende vormen van economische samenwerkingsverbanden besproken in het licht van de theorievorming op dit gebied. Met behulp van economische theorie zal worden ingegaan op de effecten van wederzijdse vrijhandel in goederen en diensten op het handelspatroon en de welvaart van de betreffende landen en de rest van de wereld, alsmede op de effecten van monetaire integratie tussen landen. Ook wordt de vraag beantwoord in hoeverre en onder welke omstandigheden economische integratie wenselijk is. Daarbij zal telkens een koppeling worden gelegd met bestaande samenwerkingsverbanden in de wereld, zoals de EU en NAFTA.
- Literatuur: Peter Robson, *The Economics of International Integration*", fourth edition, Routledge, 1998.
Reader ""Economische Integratie in theorie en praktijk"", editie 2004/05."

Advisering en interventie (integratiemodule)

Cursuscode: BIM305
Studiejaar: 3
Semester/trimester: 2
Opleiding(en): BESTK
Specialisatie:
Studielast: 4

Tentamenvorm: werkstuk
 Taal: Nederlands
 Cursuscoördinator: Assen, J.G.M.
 Cursusbeschrijving: Op het moment waarop deze studiegids gedrukt is was geen informatie over deze cursus beschikbaar. Neem hiervoor contact op met de betreffende docent (a.assen@fm.ru.nl) of de coördinator van de opleiding (m.devries@fm.ru.nl). Zie ook Blackboard.

Stage Bestuurskunde

Cursuscode: BPRO359a
 Studiejaar: 3
 Semester/trimester: 2
 Opleiding(en): BESTK
 Specialisatie:
 Studielast: 9
 Tentamenvorm: werkstuk
 Taal: Nederlands
 Cursuscoördinator: Lako, C.J.
 Docenten: dr. C.J. Lako
 Vereiste voorkennis: Afgerond semester 3.1
 Keuzevak: nee
 Doelstellingen: Studenten dienen een stage te lopen binnen een overheidsinstelling of een non-profitinstelling dan wel een bedrijf dat een voor de overheid relevant project uitvoert. Zij kunnen daartoe zelf een stage-adres zoeken en met de docent overleggen, maar zij kunnen ook een beroep doen op de stage-adressen waarover de semestercoördinator beschikt. Het doel van de stage is dat de student naast enkele praktische werkzaamheden een onderzoek uitvoert waarover hij in de Bachelorthesis verslag doet. Meer informatie wordt op Blackboard bekend gemaakt.
 Literatuur: n.v.t.

Bachelorthesis Bestuurskunde

Cursuscode: BIM322
 Studiejaar: 3
 Semester/trimester: 2
 Opleiding(en): BESTK
 Specialisatie:
 Studielast: 9
 Tentamenvorm: werkstuk
 Taal: Nederlands
 Cursuscoördinator: Lako, C.J.
 Docenten: dr. C.J. Lako
 Vereiste voorkennis: afgerond semester 3.1
 Keuzevak: nee
 Doelstellingen: Over een onderwerp dat tijdens de stage nader wordt onderzocht

schrijven de deelnemers aan semester 3.2 hun Bachelorthesis. Zij maken daartoe gebruik van richtlijnen die zij op Blackboard vinden en zoeken daartoe tijdig een onderwerp en een stage-instelling. Nadere richtlijnen worden tijdens de aanvang van het semester bekend gemaakt. Al in oktober wordt tijdens een onderwijsbijeenkomst in semester 3.1. enige voorlichting gegeven.

Literatuur: n.v.t.

Besturen in het informatietijdperk

Cursuscode: BCU263
 Studiejahr: 3
 Semester/trimester: 2
 Opleiding(en): BESTK
 Specialisatie:
 Studielast: 4
 Tentamenvorm: schriftelijk werkstuk
 Taal: Nederlands
 Cursuscoördinator: Lako, C.J.
 Docenten: dr. C.J. Lako, vacature
 Vereiste voorkennis: afgeronde propedeuse
 Keuzevak: ja
 Doelstellingen: De cursus beoogt studenten inzicht te geven in de gevolgen van informatisering voor het openbaar bestuur. Daartoe wordt eerst aandacht besteed aan een beschrijving van het fenomeen informatisering en het beleid dat informatisering tot object heeft. Vervolgens worden de consequenties van informatisering voor de overheidsorganisatie geschetst. Het thema informatisering en democratie komt aan de orde als wordt ingegaan op de vraag of informatisering nu leidt tot een verhouding tussen bestuurder en bestuurd als één van controleur en gecontroleerde. Daarbij worden dan ook de (grond)rechten van de burger betrokken. Het thema informatisering en rechtsbescherming behandelt een aantal rechtsvragen, o.a. die welke verband houden met de z.g. koppelingsdiscussie. Tot slot wordt ingegaan op zowel kansen als bedreigingen die informatisering biedt voor de dienstverlening van de overheid aan de burger. De cursus bestaat uit colleges en werkcolleges met opdrachten.

Literatuur: Wordt nog nader bekend gemaakt.

Rationaliteit en Rechtvaardigheid (Integratiemodule)

Cursuscode: BIM325
 Semester/trimester: 3
 Opleiding(en): 2
 Specialisatie: POL
 Studielast: 4
 Tentamenvorm: werkstuk + opdracht

Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Wissenburg, M.L.J.
Docenten:	Prof. dr. G.E. Lock Drs. Y. Levy
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	Kennismaking met en analyse van de filosofische begrippen rationaliteit en rechtvaardigheid; Het leren toepassen hiervan in de context van de politicologie; Het voorbereiden van de (mini)thesis als normatieve en wetenschapsfilosofische reflectie op de status en waarde van politicologische kennis.
Cursusbeschrijving:	Het onderwijs vindt plaats in hoor- en parallelle werkcolleges. Het semester begint bij een korte inleiding. Vervolgens wordt de integratiemodule aangeboden in de vorm van een cursus, die bestaat uit hoor- en discussiecolleges (8 weken). Tijdens deze periode vindt het projectwerk (project plus voorbereiding thesis) ook plaats. De student denkt al na over zijn keuze van thesisonderwerp en bespreekt zijn ideeën in de werkgroep. Tijdens deze werkgroepbijeenkomsten wordt de literatuur uit het voorgaande hoorcollege aan de hand van opdrachten en discussie bestudeerd.
Literatuur:	Tekstbundel (wordt ter beschikking gesteld)

Project Rationaliteit en Rechtvaardigheid

Cursuscode:	BPRO362
Studiejaar:	3
Semester/trimester:	2
Opleiding(en):	POL
Specialisatie:	
Studielast:	4
Tentamenvorm:	werkstuk
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Wissenburg, M.L.J.
Docenten:	
Vereiste voorkennis:	De voorgaande vijf semesters Politicologie
Keuzevak:	nee
Doelstellingen:	Formeel bestaat het project uit de individuele voorbereiding en uitvoering van, en de verslaglegging over, een of meerdere interview(s). Het onderwerp van het interview kiest u zelf. Het dient te gaan om een politicologisch of politiek-filosofisch relevant probleem, en de formulering van het te onderzoeken probleem dient in termen van rationaliteit en/of rechtvaardigheid plaats te hebben. Formeel doel is dan ook het individueel kunnen toepassen van in voorgaande semesters geleerde onderzoeksvaardigheden.

Eén informeel oogmerk van het project is studenten in de gelegenheid te stellen kennis te maken en in contact te komen met personen en/of organisaties waar zij later een werkkring zouden kunnen vinden. Een ander informeel oogmerk is u in staat te stellen u alvast inhoudelijk in te werken op het terrein van uw thesis; mogelijk kunt u zo ook een basis leggen voor verdere contacten met een informatiebron die u bij het schrijven van uw thesis kunt gebruiken.

Cursusbeschrijving: Tijdens de weken 10-16, wanneer u nadenkt over de keuze van uw thesisonderwerp, bereidt u uw projectwerk individueel voor. Zo mogelijk integreert u uw plannen in de thesisopzet die in week 16 goedgekeurd moet worden.

U pleegt uw interview(s) vervolgens wanneer het u uitkomt, en legt schriftelijk (uitgebreid) verslag af voor week 24.

Literatuur: wordt nader bekend gemaakt

Bachelorthesis Politicologie

Cursuscode: BIM323

Studiejaar: 3

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): POL

Specialisatie:

Studielast: 14

Tentamenvorm: werkstuk

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Wissenburg, M.L.J.

Docenten:

Vereiste voorkennis: De voorgaande vijf semesters politicologie

Keuzevak: nee

Doelstellingen: De bachelorthesis (in goed Nederlands: baccalaureaatsthesis) is een wetenschappelijke reflectie op een concreet omschreven, door de student zelf gekozen politiek/politicologisch probleem. De bachelorthesis sluit aan (I) bij de inhoud van het integratiegedeelte van semester 3.2 van de opleiding ("rationaliteit en rechtvaardigheid") en (II) meer in het algemeen bij de in de semesters 1.1 tot 3.2 opgedane kennis op het vakgebied politicologie. Van de student wordt verwacht dat hij/zij via de thesis laat zien in staat te zijn om op een wetenschappelijk geïnspireerde manier te reflecteren op deze kennis.

Cursusbeschrijving: Allereerst formuleert de student naar eigen keuze een vraag- en probleemstelling over een thema dat op politicologisch gebied ligt: Internationale Betrekkingen, Europa, Nationale of Vergelijkende politicologie, of politieke filosofie. Een tweede voorwaarde is dat de vraagstelling in ieder geval uitgaat van een filosofische of theoretisch-reflectieve benadering: het gekozen probleem dient te worden geanalyseerd in termen van criteria van (individuele en collectieve) rationaliteit en/of criteria van rechtvaardigheid.

Het geheel vereist aldus een combinatie van empirische en filosofische vaardigheden: het gaat niet om de toepassing van een vooraf aangereikte methode, maar om een zelfstandig uitgevoerd (literatuur)onderzoek, waarmee een brug wordt geslagen tussen empirie en theorie.

Tijdens de weken 10-16 denkt u na over de keuze van uw thesisonderwerp en spreekt u uw plannen door met uw begeleider. U schrijft een opzet, legt die aan de begeleider voor, en zonodig wordt deze opzet bijgesteld en verbeterd. In week 16 dient u een goedgekeurde opzet te hebben. In de weken 16-26 werkt u uw opzet zelfstandig uit tot een volledige thesis. Het is niet de bedoeling dat voor het schrijven van de bachelorthesis nieuw empirisch onderzoek wordt verricht.

Literatuurstudie zal wel nodig zijn. Uiterlijk in week 26 levert u een conceptversie in; uiterlijk in week 28 levert u de definitieve versie in.

Literatuur: De student zoekt naar relevante literatuur, eventueel met hulp van de begeleider.

Approaches to politics

Course code: BCU251

Year: 3

Semester/trimester: 2

Program: POL

Specialisation:

ECTS-credits: 4

Test: paper

Language: English

Course coordinator: Lock, G.E.

Lecturers:

Entry level:

Optional course: yes

Description In the block *Approaches to politics* a comparison is made between a number of scientific ways of studying the object “politics”. The following approaches will be considered: the politico-economic, the legal, the ethical, the sociological, the anthropological, the group-psychological, the historical, the philosophical. Use will be made of short but representative texts.)

Study aims:

- Students become acquainted with “alternative” theoretical approaches;
- They apply these approaches to political phenomena;
- They analyze the scientific advantages and disadvantages of the different approaches.

Literature: will be announced later

5 Omgevingswetenschappen

Hoofdpijnen van de Bacheloropleiding Sociale Geografie en Planologie

Sociale geografie en planologie in Nijmegen

De opleidingen Sociale Geografie en Planologie zijn aan de Radboud Universiteit Nijmegen gevestigd vanaf 1958 respectievelijk 1962. Vele veranderingen hebben zich sindsdien voorgedaan. Met ingang van september 2000, zijn als gevolg van de landelijke herindeling van disciplines de twee voorheen zelfstandige opleidingen Sociale Geografie en Planologie verenigd tot één Bacheloropleiding die de naam Sociale Geografie en Planologie draagt. De herindeling en daarop volgende naamsverandering betekenen niet dat de afzonderlijke studies Sociale Geografie en Planologie verdwijnen. Het blijft mogelijk zich, overigens net als op andere universiteiten, in Nijmegen te bekwamen als sociaal geograaf of planoloog binnen de Masteropleidingen Sociale Geografie of Planologie. Binnen de Bacheloropleiding Sociale Geografie en Planologie kunnen studenten opteren voor de studierichting Sociale Geografie of de studierichting Planologie. Overigens worden heel wat onderdelen gezamenlijk gevolgd door studenten Sociale Geografie en Planologie.

De vakgebieden in vogelvlucht

Sociale Geografie

Sociale Geografie is een onderdeel van wat men vroeger ook wel aardrijkskunde noemde. De aardrijkskunde houdt zich zoals de naam al zegt bezig met het bestuderen van alle verschijnselen op en om het aardoppervlak. Dat zijn aan de ene kant dingen als bodem, water, lucht, levende natuur (fauna en flora), en allerlei landschapsvormen (gebergtes, dalen, vlakten, kusten, eilanden etc.) en aan de andere kant mensen, culturen, steden, dorpen, platteland, menselijke levensvormen en menselijke activiteiten. De eerstgenoemde aspecten worden ook wel samengevat onder het begrip fysische geografie.

Die laatstgenoemde aspecten hebben betrekking op de mens en zijn activiteiten op deze aarde en worden vaak samengevat onder het begrip sociale geografie. De sociale geografie houdt zich dus bezig met de cultuur-wetenschappelijke kant van al die op en rond het aardoppervlak voorkomende (door de mens gemaakte) verschijnselen. Dit onderdeel van de aardrijkskunde (geografie) omvat daarom ook vakken als bevolkingsgeografie, economische geografie, nederzettingengeografie en stadsgeografie, geografie van het landelijk gebied (rurale geografie), politieke geografie, ontwikkelingsgeografie, etc. In deze vakken worden onderdelen van aanpalende disciplines zoals economie, sociologie, psychologie, politicologie, volkenkunde etc. bijeengebracht en met elkaar in verband gebracht.

Zowel de fysische geografie als ook de sociale geografie houden zich vereenvoudigd uitgedrukt bezig met het beschrijven, verklaren en begrijpen van de (ruimtelijke) spreidingspatronen van al die natuurlijke en culturele verschijnselen op en rond het aardoppervlak. Als zodanig is de aardrijkskunde of geografie een eeuwenoude wetenschap met een lange traditie. In de loop der eeuwen is er echter ook een heleboel veranderd. Zo hebben vooral in deze eeuw de fysische en sociale geografie zich steeds meer onafhankelijk van elkaar ontwikkeld. De sociale geografie en de fysische geografie zijn nu dan ook veelal twee volledig gescheiden studierichtingen. De sociale geografie is zich steeds meer gaan toeleggen op het verklaren van de wijze waarop de mens met zijn omgeving omgaat oftewel de wijze waarop de mens de ruimte om zich heen inricht en gebruikt. Op basis van deze kennis begon ze ook al snel voorstellen te doen, hoe men de ruimte of de omgeving beter in kon richten.

De sociale geografie bestudeert dus met name het ruimtelijk gedrag van mensen, bedrijven en organisaties. De ruimte in al zijn facetten en geledingen: als fysieke ruimte, als culturele ruimte, als beleefde ruimte, als sociale ruimte, maar ook ruimte als ordeningsprincipe voor het menselijk handelen, speelt daarbij een centrale rol. Binnen de moderne maatschappij, waarin wij leven neemt 'ruimte' en ook het conflict rondom de verschillende aanspraken op ruimte een steeds belangrijkere plaats in. Een enkele blik op de nieuwsmedia laat zien, dat de omgang van mens en maatschappij met de schaarse ruimte nu al en binnenkort in nog sterkere mate één van de 'hot spots' is, waar bepaald gaat worden hoe de samenleving er in de naaste en verre toekomst uit zal gaan zien. De sociale geografie bevindt zich als wetenschappelijke discipline dan ook meer dan ooit in het brandpunt van een aantal centrale en uiterst spannende ontwikkelingstendensen. Te denken is bij voorbeeld aan processen als Europese integratie en mondialisering (met parallel daaraan het opnieuw opleven van regio's), verschuivingen in de internationale arbeidsdeling, duurzame (regionale) ontwikkeling, vermarkting van steden en regio's, verstedelijking van het platteland, problematiek van grote steden, migratie en mobiliteit, de ontwikkeling van de omgang met natuur en natuurlijke hulpbronnen en ga zo maar door.

De sociale geografie houdt zich vooral bezig met het beschrijven, analyseren en verklaren van het ruimtelijk gedrag van mensen, bedrijven en organisaties. Ze laat zich daarbij expliciet leiden door de actuele maatschappelijke problemen. De moderne sociale geografie is dan ook een geëngageerde wetenschap, die de kennis ter beschikking en ter discussie stelt, op basis waarvan bijvoorbeeld beleidsmakers gezamenlijk met alle relevante actoren oplossingen kunnen ontwerpen en implementeren. Zij beperkt zich daarbij niet tot één ruimtelijk schaalniveau, b.v. dat van de stad, regio, of natie, maar onderzoekt het ruimtelijk gedrag van mensen, bedrijven en organisaties juist in samenhang met ontwikkelingen en invloeden op andere schaalniveaus en op andere plaatsen, zowel binnen de westerse wereld als ook b.v. in ontwikkelingslanden.

De sociale geografie is een subdiscipline van de geografie en zet daarmee de eeuwenoude traditie van geografiebeoefening voort. Desalniettemin is de sociale geografie een vrij jonge en dynamische wetenschap. Hoewel ze dus als een

specialisatie binnen deze traditie opgevat kan worden heeft ze het voor de geografie als geheel zo kenmerkende 'multidisciplinaire' karakter behouden. Sociale geografie is dan ook een typische integratieve wetenschap. De sociale geografie is een uitstekend uitgangspunt voor de integratie van kennis uit verschillende buurdisciplines zoals sociologie, economie, psychologie, politicologie, bestuurs- en bedrijfskunde, antropologie, en tot op zekere hoogte ook biologie, geologie, klimatologie etc.. En het is deze integratieve kennis waaraan in onze complexe maatschappij toenemend behoefte bestaat.

Planologie

Planologen willen bijdragen aan het oplossen van sociaal-ruimtelijke problemen. Daartoe analyseren ze sociaal-ruimtelijke structuren en processen. Niet als doel op zich maar om sociaal-ruimtelijke problemen op te sporen. Ze richten zich op de maatschappelijke processen, organisatorische en functionele veranderingen die gevolgen hebben voor de ruimtelijke structuur van stad en land en de sociaal-ruimtelijke problemen die daaruit voortvloeien. Problemen die zich hier en nu voordoen maar vooral ook problemen die in de toekomst zouden kunnen ontstaan. Want de planoloog wil vooruitzien en anticiperen op ontwikkelingen en problemen.

Sociaal-ruimtelijke problemen hebben altijd te maken met spanningsverhoudingen tussen activiteiten en gedragingen van actoren en de ruimte (omgeving) waarin die activiteiten en gedragingen zich afspelen. Het kan simpel gaan om een tekort aan ruimte voor groeiende activiteiten. Bijvoorbeeld een tekort aan ruimte voor de groeiende vraag naar woningen, kantoren e.d. Maar het kan ook gaan om het vinden van een geschikte locatie voor uiteenlopende activiteiten. Of om een stadsbuurt die in verval dreigt te raken. Maar ook om conflicterend gebruik van de ruimte. Bijvoorbeeld het complexe conflict van de uiteenlopende ruimteclaims op het Groene Hart van de Randstad: verdere verstedelijking (nieuwe locaties voor wonen en bedrijvigheid), doorsnijding met nieuwe infrastructuur, natuur en natuurontwikkeling (waaronder nieuwe watermilieu's), landbouw, tuinbouw, (kassenverplaatsing) recreatie en behoud waardevolle cultuurlandschappen.

Kenmerkend voor sociaal-ruimtelijke problemen is dat er vrijwel altijd meerdere actoren met vaak tegenstrijdige belangen bij betrokken zijn. De analyse van sociaal-ruimtelijke structuren en processen is erop gericht problemen te onderkennen, inzicht te krijgen in de processen en factoren die ze veroorzaken en de vaak complexe probleemstructuur inclusief de betrokken actoren en hun belangen te doorgronden. Want de analyse moet een zo volledig mogelijk inzicht in de structuur van het sociaal-ruimtelijk probleem opleveren. Een onvolledige en onjuiste probleemdefinitie kan immers nooit tot een goede oplossing leiden. Planologen maken zich druk over de vraag hoe ze sociaal-ruimtelijke problemen het best kunnen oplossen. Ze volgen daartoe een min of meer systematische aanpak en noemen dat het planningproces. Lange tijd is daarbij een rationeel-mechanistische werkwijze gevolgd. De gedachte is dat als je in een goede probleemanalyse de oorzaken van het op te lossen probleem hebt gevonden, je

die oorzaken kunt wegnemen door het juiste beleid en de juiste beleidsinstrumenten te kiezen (een beleidstheorie te ontwikkelen) en daarmee het probleem op te lossen. Zoals een dokter na het stellen van een diagnose voor een therapie en medicinatie kiest. Maar planologen zijn er zich van bewust geworden dat bij complexe sociaalruimtelijke problemen een dergelijke aanpak vaak niet werkt. Op de eerste plaats omdat het inzicht in de processen en factoren die tot de problemen hebben geleid vaak te beperkt is en bijgevolg de effecten van beleid en beleidsinstrumenten vaak niet met zekerheid voorspeld kunnen worden. Op de tweede plaats, en dat is belangrijker, omdat de oplossing van en interventie in sociaal-ruimtelijke problemen verloopt via sturing van actoren die bij dat probleem betrokken zijn. Planningprocessen zijn daardoor, mede met het oog op maat-schappelijk draagvlak en legitimiteit, veel meer maatschappelijke sturingsprocessen en veel minder alleen technisch-wetenschappelijke ontwerpprocessen geworden. Hoe je het planningproces inricht en hoe je tewerk gaat bij het vinden van een oplossing voor sociaal-ruimtelijke problemen wordt tegenwoordig veel meer afhankelijk gesteld van de omgevingskenmerken (contingentietheorie). De omgevingskenmerken die een rol spelen zijn bijvoorbeeld de aard, complexiteit en urgentie van het probleem, de betrokken actoren en belangen, de positie van de overheid ten opzichte van marktpartijen, ook bij de uitvoering van gekozen beleid, de maatschappelijke en politiek-ideologische tegenstellingen rond het probleem en dergelijke meer. De contingentiebenadering is in de planologie steeds meer de ingang voor de wijze van inrichting van het planningproces en de keuze van sturingsfilosofie, sturingsconcepten en sturingsinstrumenten.

De inrichting van het planningproces en het sturingsvraagstuk zijn zeer belangrijk maar in de praktijk van de planologie draait het toch om de inhoudelijke vraagstukken en de kwaliteit van de oplossingen die worden bedacht en gerealiseerd. Dus om de kwaliteit van het product dat uit het planningproces resulteert. Er moet uiteindelijk een ruimtelijke orde worden nagestreefd die op elk moment in de tijd voldoet aan functionele en kwaliteitsnormen die zijn terug te voeren op de klassieke doelstellingen van ruimtelijk beleid. Het gaat daarbij om een effectief en efficiënt functionerende ruimtelijke structuur, die de doeleinden van actoren in de samenleving op rechtvaardige wijze dient, hun activiteiten faciliteert en waarin ze zich welbevinden. Een en ander binnen grenzen van haalbaarheid, veiligheid en duurzaamheid. Het bijdragen aan een dergelijke ruimtelijke orde is het ultieme doel van de planologie.

Het profiel van de bacheloropleiding Sociale Geografie en Planologie

Gedurende de zes semesters van de bacheloropleiding verdiepen studenten zich in de sociale geografie en de planologie. Het programma van het eerste semester (1.1) is deels hetzelfde voor alle eerstejaarsstudenten binnen de faculteit. Niettemin maken studenten op verschillende manieren kennis met de inhoud en de benaderingswijze van de opleiding van hun keuze, en kunnen zij zich op de verschillende opleidingen oriënteren. Dit laatste doen zij tijdens semester 1.1 met name door het volgen van het vak "Inleiding in de planologie" respectievelijk "Inleiding in de sociale geografie". Daarnaast volgen studenten Sociale geografie en Planologie samen met studenten Milieu- maatschappijwetenschappen het vak 'Terra Incognita' waarin de wisselwerking tussen mens en leefomgeving wordt bestudeerd. De thema's van de semesters 1.2-3.1 zijn voor beide studierichtingen grotendeels gezamenlijk. Binnen de gemeenschappelijke cursussen zal er echter steeds aandacht zijn voor de verschillende benaderingswijzen van sociaal geografen en planologen. Naast dit gezamenlijke onderwijs biedt elke opleiding ook 'eigen' onderwijs aan. Semester 3.2 is zo ingericht dat studenten in staat zijn vanuit hun eigen discipline het voorafgaande in samenhang te bezien en in de bachelor-thesis kunnen aantonen in staat te zijn tot een integratie van uiteenlopende inzichten en kenniselementen binnen een zelf gekozen thema.

De semesterthema's zijn met zorg gekozen met het oog op het leerproces van de studenten van de twee betrokken vakgebieden. Bij het vaststellen van de thema's zijn twee dimensies onderscheiden.

De eerste dimensie betreft de kennis van (aspecten van) het materiële object. Er zijn vier onderwerpen gekozen met betrekking tot het object, die voor elk van de opleidingen van belang zijn. Deze onderwerpen zijn:

- Stad en land; urbane en rurale transformatieprocessen.
- Regionale ontwikkeling; groei en duurzaamheid.
- Ruimtelijke interactieprocessen; instituties, actoren en discoursen.
- Omgevingsbeleid en verandering; projecten en processen.

De tweede dimensie betreft een viertal perspectieven van waaruit het materiële object kan worden belicht. Deze zijn:

- Verkenning: het exploreren van de wisselwerking tussen maatschappij en omgeving gericht op een beschrijving van situaties en ontwikkelingen.
- Verklaring: sociaal-wetenschappelijke verklaringen (en hun impliciete normatieve uitgangspunten) met betrekking tot de sociaal-ruimtelijke ontwikkelingen en verschijnselen die we in maatschappij en omgeving waarnemen.
- Institutionalisering: actuele maatschappelijke en politieke instituties en discoursen waarbinnen en van waaruit sociaal-ruimtelijk handelen en beleid plaatsvinden.

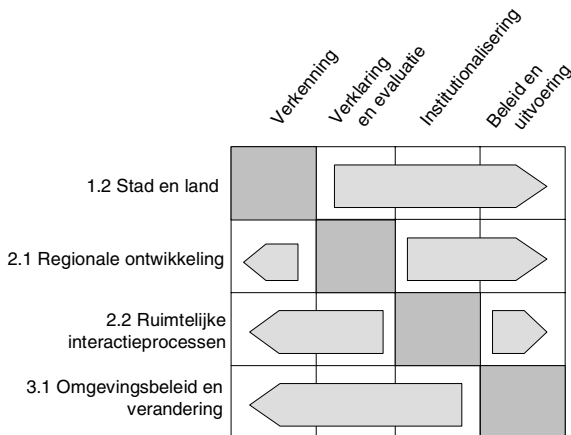
- Beleid en uitvoering: processen en projecten die door (her)structurering van de omgeving het sociaal-ruimtelijk functioneren van de samenleving beïnvloeden.

Het realiseren van deze aanpak vereist een zorgvuldige opbouw van de afzonderlijke semesters. De verhouding tussen de afzonderlijke perspectieven zal in elk semester duidelijk worden aangegeven. Ook wordt de koppeling met de verschillende schaalniveaus waar mogelijk geëxpliciteerd. Op het integratieprogramma wordt meteen teruggekomen. Gezamenlijke cursussen voor studenten Sociale Geografie en Planologie zijn gewijd aan het uitdiepen van aspecten van het materiële object, mede in relatie tot het voor dat semester centrale perspectief en die van de overige perspectieven. In de overige cursussen maken studenten zich in de opeenvolgende semesters de specifieke benaderingswijze(n) van hun discipline eigen of zij volgen een aanvullende cursus over het materiële object. In de semesters 2.1. tot en met 3.2 is telkens ruimte voor tenminste één keuzevak opgenomen.

De semesters 1.2-3.1 zijn in eerste instantie vernoemd naar de vier materiële velden. In de tweede plaats is in elk semester een bepaald perspectief dominant. Weliswaar is in elk semester aandacht voor alle vier voornoemde perspectieven, maar dan zodanig dat steeds één van die perspectieven bijzondere aandacht krijgt.

De aandacht voor een bepaald perspectief kan bovendien verschillen per vakgebied. Studenten die kiezen voor de studierichting sociale geografie zullen meer nadruk leggen op het analyseren en verklaren van de ruimtelijke structureringsprocessen. Planologen zullen zich meer bezighouden met het ontwerpen van ruimtelijk beleid en het beïnvloeden van menselijk handelen. Op vergelijkbare wijze kunnen deze en andere perspectiefverschillen tussen de disciplines tot uitdrukking komen in het projectwerk, in de disciplinaire verdieping en soms in het methodologieonderwijs.

Een schematische weergave maakt de themakeuze van de semesters duidelijk. Zij geeft aan dat in elk semester één materieel veld en één perspectief domineren, uiteraard met een doorkijk naar het bredere materiële veld enerzijds, en met voldoende aandacht voor de andere perspectieven anderzijds.

Het integratieprogramma bestaat uit een cursorisch deel, een methodologie cursus en een project. In het cursorische deel van het integratieprogramma staat het perspectief centraal: studenten krijgen onderwijs over meerdere concepten, theorieën en paradigma's waarmee het betreffende materiele object kan worden belicht. In het project vindt, mede ondersteund door het methodologieonderwijs, de 'toepassing' van die concepten en benaderingen op een beperkter materieel veld plaats. De combinatie van perspectief en veld is kenmerkend voor het betreffende semester en typerend voor de betreffende studierichting. Voor sociaal-geografen is dat het uitdiepen van de relatie tussen ruimtelijk gedrag, ruimtelijke structureringsprocessen en maatschappij, voor planologen gaat het om het ontwerpen van ruimtelijk beleid. Deze uitgangspunten betekenen overigens niet dat projecten met een gemengde studenten-samenstelling ondenkbaar zijn. In dat geval zal elke deelnemer een eigen inbreng hebben.

Masteropleidingen

Er zijn twee Masteropleidingen Sociale Geografie en Planologie met varianten.

Planologie

In de master ligt het accent op het inrichten van ruimtelijke beleidsprocessen en het vormen van ruimtelijk beleid in functie van de ruimtelijke plannings- en beleidspraktijk.

De Masteropleiding Planologie richt zich op de wisselwerking tussen theorie en praktijk. De praktijk moet rekening houden met kritiek en suggesties uit de (innovaties in) theorieën, en de theorieën moeten aansluiten op de nieuwste c.q. meest innovatieve c.q. meest effectieve praktijken. In de opleiding wordt deze wisselwerking wetenschappelijk bestudeerd. Tegelijk en in het licht hiervan leren studenten praktijkvaardigheden: zij leren hoe je de nieuwe theorieën (voor zover die relevant en nuttig zijn) kunt toepassen in een praktijksituatie (met de bijbehorende bestuurlijke omstandigheden) om de praktijk beter uit te oefenen. Het eerste semester en een deel van het tweede semester richten zich op dit onderwerp in het algemeen en worden door alle studenten gevolgd. In het onderwijs wisselen cursorisch onderwijs, praktijkoefeningen en een buitenlandse excursie elkaar af. Tussen mei en september wordt de masterthesis geschreven.

Dit masterprogramma kan ook worden gevolgd langs een duaal traject, een combinatie van studeren aan de universiteit en werken bij een goedgekeurde praktijkinstantie.

Sociale Geografie

In de Masteropleiding Sociale Geografie specialiseer je je en geef je richting aan je eigen persoonlijke profiel. Er zijn vier varianten die overigens voor een deel uit gemeenschappelijke onderdelen bestaan.

Global Urban Development

Deze variant houdt zich bezig met steden in ontwikkelingslanden, overgangslanden en Westerse landen, die door mondialisering meer en meer onderdeel uitmaken van wereldomspannende netwerken.

Society and Space

Het accent ligt op de theoretische en fundamentele bestudering van het proces van globalisering en (Europese) eenwording in het licht van (ruimtelijke) grenzen die mensen zich zelf in hun handelen opleggen en tot uitdrukking komen in ruimtelijke identiteiten van naties, regio's en plaatsen.

Regional and Corporate Location Management brengt bedrijven en regio's steeds nader tot elkaar. Bij toenemende concurrentie is een optimale interactie van bedrijven met de omgeving essentieel. Bijvoorbeeld in de vorm van kennisstromen, het aantrekken van arbeid, relaties met toeleveranciers en logistiek.

Educational Geography

Verzorgd door het Instituut voor Leraar en School van de KUN, richt deze variant zich op het opleiden van aardrijkskundeleraren met een eerste-graadsbevoegdheid, maar ook op het ontwikkelen van brede competenties op het gebied van kennis-communicatie in het algemeen.

Eindtermen van de bacheloropleiding Sociale Geografie en Planologie

De studierichtingen Sociale Geografie en Planologie hebben een duidelijke missie geformuleerd. De algemene doelstelling van Sociale Geografie is studenten op te leiden tot wetenschappers die zich bezighouden met het op verschillende ruimtelijke schaalniveaus analyseren van het plaatsgebonden karakter van menselijke activiteiten en de daarmee samenhangende ruimtelijke ontwikkelingen in steden, regio's en landen. Planologie wil als wetenschappelijke beroepsopleiding studenten voorbereiden op actieve deelname aan ruimtelijke beleidsvoering op basis van een universitaire vorming, waarin ruime aandacht wordt geschonken aan theorie en methodologie voor zowel het analyseren van sociaal- en fysiek-ruimtelijke probleemsituaties (met het oog op interventie) als voor het inrichten van beleidsprocessen, het ontwikkelen van ideeën en het ontwerpen van plannen en maatregelen dienaangaande. Planologie ziet het derhalve als haar taak studenten bij te staan in het verwerven van die wetenschappelijke kennis, inzichten en vaardigheden

die nodig zijn om een prominente deskundige bijdrage te leveren aan het ruimtelijk beleid: een verantwoorde maatschappelijke besluitvorming over inrichting, gebruik en beheer van onze leefomgeving, zowel in nationaal als in Europees verband.

Het voornaamste verschil tussen beide opleidingen is een wetenschappelijk-analytische tegenover een wetenschappelijk-beleidsmatige oriëntatie. Gemeenschappelijk hebben beide de occupatie met de wisselwerking tussen menselijke activiteiten en de fysische en fysieke ruimte, de procesmatige ontwikkelingen daarin en de problemen die daar uit voortvloeien. Het verschil en de overeenkomst worden zichtbaar in de eindtermen en het profiel van de bachelorstudierichtingen Sociale Geografie en Planologie. De competenties en eindtermen worden vaak gedeeld en zijn soms meer specifiek voor een van beide. Zoals ze in deze gids zijn opgenomen spooft de formulering volledig met die van het Onderwijs en Examenreglement van de bacheloropleiding Sociale Geografie en Planologie.

Competenties en eindtermen

1. Het vermogen om sociaal-geografische en/of planologische begrippen, benaderingswijzen en methoden te interpreteren en te beschrijven en hierover te discussiëren met vakgenoten.
 - Beschrijven en verklaren van sociaal-ruimtelijke processen en structuren in wisselwerking met relevante maatschappelijke processen en het sociaal-ruimtelijk handelen van individuen en instituties;
 - Beschrijven en verklaren van sectorale ontwikkelingen en ontwikkelingen op demografische, sociaal-culturele, economische, milieu en andere gebieden, voor zover relevant voor de te bestuderen ruimtelijke verschijnselen en problemen;
 - Beschrijven van de praktijk, inclusief wetgeving, met betrekking tot de ruimtelijke ordening in Nederland (planologen);
 - Beschrijven en verklaren van sociaal-ruimtelijke ontwikkeling en de interactie met relevante institutionele regimes en processen op verschillende schaalniveaus (sociaal-geografen);
 - Beschrijven van de ontwikkeling van de wetenschap der planologie en haar stromingen, inclusief de maatschappelijke, filosofische en wetenschapstheoretische achtergronden (planologen);
 - Beschrijven van de ontwikkeling van de geografie en haar stromingen, inclusief de maatschappelijke, filosofische en wetenschapstheoretische achtergronden (sociaal-geografen).
2. Het vermogen om verschijnselen en problemen met betrekking tot de inrichting van de ruimte en het beleid dienaangaande te interpreteren, te verklaren en te evalueren met behulp van begrippen en benaderingswijzen uit de sociale geografie en de planologie.

- Benoemen van problemen bij de inrichtingen (sociale) structurering van de ruimte (waaronder ook milieu-problemen), alsmede het benoemen van de mogelijke en reeds in praktijk gebrachte oplossingen voor deze problemen op verschillende schaalniveaus in binnen- en buitenland;
 - Analyseren en beoordelen van de praktijk en de ruimtelijke en maatschappelijke gevolgen van ruimtelijke beleid in en buiten Nederland.
- 3 Het vermogen om sociaal-geografische en planologische benaderingswijzen te beoordelen op hun interne consistentie, empirische validiteit en kracht en mede hierdoor een bijdrage te leveren aan het voortgaande proces van theorievorming.
- Vergelijken en relateren van verschillende theorieën m.b.t. sociaalruimtelijke structuren alsmede vormen van hun representatie en identiteit en daarvoor relevante sociaalwetenschappelijke theorieën (sociaal geografen);
 - Vergelijken en relateren van verschillende theorieën m.b.t. de publieke (collectieve) ruimtelijke beleidsvoering en planning op verschillende bestuurlijke niveaus (inclusief het supra-nationale niveau) inzake sociaal-ruimtelijke ontwikkelingen (planologen);
 - Onderzoeken van de betekenis van het handelen van individuen en instituties voor sociaalruimtelijke problemen en problemen van ruimtelijke inrichting.
- 4 Het vermogen om met gebruik van voor de sociale geografie en de planologie relevante theorieën, methoden en technieken zelfstandig en in teamverband een probleemstelling voor onderzoek te formuleren, informatie te selecteren, te verwerken en conclusies te formuleren en op waarde te schatten.
- 5 Het vermogen om mede op basis van onderzoek voorstellen te formuleren waarmee als zodanig ervaren concrete sociaal-ruimtelijke problemen kunnen worden opgelost met name door gebruik te maken van sociaalruimtelijke relevante theorie (geografie), van beleidstheorieën (geografen en planologen) en het toepassen van methodologieën en daarbij passende methoden en technieken voor planvorming en ruimtelijke beleidsvoering (planologen).
- 6 Het vermogen een bijdrage te leveren aan maatschappelijk afgewogen, breed gedragen en realiseerbaar ruimtelijk beleid.
- Ontwerpen, vorming en realisering van ruimtelijk beleid in samenwerking met betrokkenen (planologen);
 - Integratie van ruimtelijk relevante maatregelen van verschillende aard in een samenhangend gebiedsgericht omgevingsbeleid (planologen en geografen);
 - Ex ante en ex post evaluatie van de gevolgen van het gevoerde beleid (geografen en planologen).

- 7 Het vermogen om professioneel en doelgericht samen te werken in uiteenlopende sociale verbanden (teams van deskundigen, maatschappelijk overleg en onderhandeling) met erkenning van een ieders belang, positie en waarden.
- 8 Het vermogen om op professionele wijze, schriftelijk en mondeling te communiceren met personen en groepen van uiteenlopende aard.
- 9 Sturen van de eigen sociale en intellectuele ontwikkeling om zich bewust van veranderende maatschappelijke omstandigheden, waarden en normen verder te profileren als een verantwoordelijk en academisch professional.
 - Verantwoorden van de eigen positie t.a.v. ruimtelijk relevante maatschappelijke ontwikkelingen en problemen;
 - In uiteenlopende situaties effectief kunnen handelen door inzichten, vaardigheden en een bepaalde attitude met elkaar te verbinden en hierop te kunnen reflecteren.

Studievereniging Mundus

Mundus is het Latijnse woord voor wereld, letterlijk het onderzoeksgebied van Sociaal Geografen en Planologen. Niet vreemd dus dat de studievereniging voor Sociale Geografie en Planologie de naam Mundus draagt. Wij zijn op 28 augustus 2001 opgericht en we hebben nu zo'n 200 leden en een enthousiaste groep actieve leden. Wij organiseren activiteiten waarin actuele Sociaal Geografische en Planologische ontwikkelingen centraal staan: excursies, reizen en lezingen. Daarbij hoort ook de nodige ontspanning waarin natuurlijk wordt voorzien door middel van bijvoorbeeld de BBQ, feesten, etc. Om de koppeling te maken tussen de studie en de beroepspraktijk organiseren wij bedrijfsbezoeken en bedrijfscontactdagen. Om breed en actueel georiënteerd te blijven hebben wij vruchtbare contacten met verenigingen voor Planologen en Sociaal Geografen door heel Nederland. Om het studeren makkelijker te maken, hebben we uittreksels en oefententamens. Daarnaast bieden wij onze leden boekenkorting en krijg je korting op de activiteiten die wij organiseren. Als je meer wilt weten over wat er nu op de agenda staat, als je lid wilt worden of zelf iets wilt gaan organiseren dan kun je voor meer informatie kijken op www.ru.nl/mundus of mailen naar mundus@fm.ru.nl. Iedereen is altijd van harte welkom!

Hoofdpijnen van het curriculum van de Bacheloropleiding Sociale Geografie en Planologie

Planologie

Het onderstaande overzicht toont het planologieprogramma in de bacheloropleiding.

Curriculum 2004 – 2005 Bacheloropleiding Planologie

Jaar 1, semester 1: De wereld van omgevingswetenschappen	ECTS
Terra (in)cognita	6
Academische vaardigheden	6
Onderzoeks- en Interventiemethodologie	6
Inleiding Planologie	6
Economie van de Managementwetenschappen	6
Jaar 1, semester 2: Stad en land; urbane en rurale transformatieprocessen	
Project Stad en Land	6
Stad en land	6
Statistiek	6
Ruimte, maat en schaal	6
Filosofie van de managementwetenschappen	6
Jaar 2, semester 1: Regionale ontwikkeling; groei en duurzaamheid	
Regionale ontwikkeling (integratiemodule)	4
Bivariate statistiek en ruimtelijke structuuranalyse (Methodologie 3)	5
Bedrijf en regio	5
De regio: identiteit en beleid	4
Overheid en ruimtelijk beleid	4
Keuzevak*	4
Jaar 2, semester 2: Ruimtelijke interactieprocessen; instituties, actoren en discoursen	
Ruimtelijke interactieprocessen (integratiemodule)	4
Methoden en technieken bij ruimtelijke planvorming (Methodologie 4)	5
Project: ruimtelijke interactieprocessen	4
Mobiliteit en Maatschappij	5
Mobiliteit en beleid	4
Theorie en praktijk van ruimtelijke plannen	4
Keuzevak*	4
Jaar 3, semester 1: Omgevingsbeleid en verandering: projecten en processen	
Omgevingsbeleid en verandering (integratiemodule)	4
Methoden van interactieve beleidsvoering (Methodologie 5)	5
Project: omgevingsbeleid en verandering	4
Milieu en ruimte	5
Theorie en praktijk van ruimtelijke beleidsprocessen	4
Ontwikkeling, vormgeving en kwaliteiten van ruimten	4
Keuzevak*	4

Jaar 3, semester 2	
Integratieprogramma planologie	22
Keuzevak*	4
Keuzevak*	4

*een van de vijf keuzevakken moet worden ingevuld met het vak Geografische Informatiesystemen (GIS 1).

Sociale Geografie

Het onderstaande overzicht toont het programma voor sociale geografie in de bacheloropleiding.

Curriculum 2004 – 2005 Bacheloropleiding Sociale Geografie

Jaar 1, semester 1:	ECTS
Terra (in)cognita	6
Academische vaardigheden	6
Onderzoeks- en Interventiemethodologie	6
Inleiding Sociale Geografie	6
Economie van de Managementwetenschappen	6
Jaar 1, semester 2: Stad en land; urbane en rurale transformatieprocessen	
Stad en land	6
Statistiek	6
Project: stad en land	6
Globalisering en Ontwikkelingslanden	6
Filosofie van de Managementwetenschappen	6
Jaar 2, semester 1: Regionale ontwikkeling; groei en duurzaamheid	
Regionale ontwikkeling (integratiemodule)	4
Bivariate statistiek en ruimtelijke structuuranalyse (Methodologie 3)	5
Project: regionale ontwikkeling	4
Bedrijf en regio	5
De regio: identiteit en beleid	4
Geographical Approaches	4
Keuzevak*	4
Jaar 2, semester 2: Ruimtelijke interactieprocessen; instituties, actoren en discoursen	
Ruimtelijke interactieprocessen (integratiemodule)	4
Multivariate statistiek (Methodologie 4)	5
Project: ruimtelijke interactieprocessen	4
Mobiliteit en Maatschappij	5
Mobiliteit en beleid	4
Spatial Behaviour	4
Keuzevak*	4
Jaar 3, semester 1: Omgevingsbeleid en verandering: projecten en processen	
Omgevingsbeleid en verandering (integratiemodule)	4
Kwalitatieve onderzoeksmethoden (Methodologie 5)	5
Project: omgevingsbeleid en verandering	4
Milieu en ruimte	5
Spatial Action	4
Europese identiteiten en ruimten	4
Keuzevak*	4

Jaar 3, semester 2	
Integratieprogramma sociale geografie:	
Mijn wetenschappelijke bril	5
Gemeenschappelijke voorbereiding op de Bachelor thesis	4
Bachelor thesis	9
Buitenlandse excursie	4
Keuzevak*	4
Keuzevak*	4

*een van de vijf keuzevakken moet worden ingevuld met het vak Geografische Informatiesystemen (GIS 1).

Hoofddijnen van het Schakelprogramma Sociale Geografie en Planologie

Voor Sociale Geografie en Planologie zijn schakelprogramma's vastgesteld. Voor Sociale Geografie is dat voor de instroom uit de Lerarenopleiding Aardrijkskunde. Voor Planologie zijn er twee programma's. Een voor studenten met de opleiding Hogeschool Utrecht: Ruimtelijke ordening en planologie of de NHTV-opleiding Ruimtelijke ordening en planologie te Breda; Saxion Hogeschool ijselland Deventer: Ruimtelijke ordening en Planologie. En een voor studenten met Fontys Eindhoven HEAO Management, economie en Recht; afstudeerrichting makelaardij.

De HBO studenten volgen eerst een schakelprogramma van een jaar. Dit jaar is bedoeld om de studenten een goede inhoudelijke voorbereiding te bieden ter voorbereiding op de master. Na het behalen van het schakelprogramma kunnen de studenten instromen in het masterprogramma.

Hoofdpijnen van de Bacheloropleiding Milieu-maatschappijwetenschappen

Milieu-maatschappijwetenschappen in Nijmegen

De opleiding Milieu-maatschappijwetenschappen in Nijmegen is de voortzetting van de opleiding Beleidsgerichte milieukunde die al in 1990 van start is gegaan. Die opleiding bouwde zelf weer voort op de ervaring die vanaf 1984 was opgedaan met de afstudeerrichting Milieugeografie. Kortom: milieu-maatschappijwetenschappen is een sociaal-wetenschappelijke milieuoopleiding die prat gaat op 20 jaar ervaring, en waarvan inhoud en vormgeving tegelijkertijd voortdurend zijn vernieuwd.

Het vakgebied in vogelvluicht

Wij beschouwen milieuproblemen niet als technische of natuurwetenschappelijke, maar als (complexe) maatschappelijke vraagstukken. Milieuvraagstukken werden, toen zij in de jaren '70 en '80 in de aandacht kwamen, gezien als vooral technische vraagstukken, die dan ook met toegevoegde technologie omkeerbaar waren. Tegenwoordig heeft iedereen ingezien dat het om maatschappelijke vraagstukken gaat: de oorzaken en effecten van milieukwesties hangen samen met zowel de persoonlijke levenssfeer als met de structuur van de samenleving. Enerzijds nemen individuen dagelijks allerlei beslissingen met milieugevolgen. Anderzijds maken die beslissingen deel uit van 'systemen': de economie, het toerisme enz. Oorzaken en effecten liggen dus verweven in allerlei maatschappelijk, dat wil zeggen, gestructureerd handelen. En dat geldt ook voor de aanpak van milieuvraagstukken. Het kernprobleem bij het oplossen van milieuvraagstukken is immers niet het milieu, maar de mensen, de samenleving. Een aanpak daarvan vergt dus een lange adem voor (a) gedegen onderzoek van ingewikkelde mechanismen en processen, en (b) creatieve interventies gericht op sociale verandering op alle niveaus: in individueel gedrag, in het functioneren van organisaties, en in de structuur en cultuur van de samenleving als geheel. Met andere woorden, voor milieu-maatschappijwetenschappers zijn er aangrijpingspunten voor analyse en interventie op micro-, meso- en macroniveau. Met de opleiding Milieu-maatschappijwetenschappen beogen wij een bijdrage te leveren aan het vergroten van het wetenschappelijke en maatschappelijke vermogen om milieuvraagstukken via gedegen analyses en gerichte interventies aan te pakken. Analyse en interventie zijn onlosmakelijk verbonden kernbegrippen in de opleiding Milieu-maatschappijwetenschappen. Analyse impliceert dat de opleiding gericht is op het beschrijven, analyseren en verklaren van milieuvraagstukken op basis van maatschappijwetenschappelijke paradigma's,

concepten en theorieën. Interventie betekent dat milieu-maatschappijwetenschappers ambiëren een bijdrage te leveren aan de aanpak van milieu vraagstukken. Dit laatste brengt ons meteen bij het begrip 'beleid'. Dat moet hier niet worden opgevat als overheidsbeleid, maar als een verzamelbegrip voor een veelheid aan strategische activiteiten in de samenleving die voor milieuvraagstukken relevant zijn, ongeacht wie de initiator daarvan is. Naast de overheid, kunnen ook marktpartijen of maatschappelijke organisaties en burgers (de 'civil society') dergelijke interventies initiëren. Juist de combinatie van een brede, maatschappijwetenschappelijke oriëntatie enerzijds (met een breed gamma aan sociaal-wetenschappelijke disciplines) en een expliciete beleids- of interventiegerichtheid anderzijds, is kenmerkend voor onze opleiding. Afgestudeerden moeten dus niet alleen toegerust zijn om de maatschappelijke oorzaken van en de sociale processen rond de milieuproblematiek te analyseren en te verklaren, maar tevens in staat zijn deze kennis en inzichten relevant te maken voor beleidsinterventies. Als pendant van het kunnen analyseren van milieurelevante sociale verschijnselen op micro-, meso- en macro-niveau, staat de ambitie studenten te leren interventiestrategieën op die niveaus te laten ontwerpen, te helpen uitvoeren en te beoordelen.

Profiel van de bacheloropleiding

De hiervoor beschreven doelstellingen en eindtermen lijken misschien nog wat verheven. Toch hebben ze wel degelijk mede de inhoud en op bouw van het bachelor-programma vormgegeven. De opbouw van de bachelor Milieu-maatschappijwetenschappen kan als volgt worden samengevat. In semester 1.1 krijgen studenten in essentie een inleiding in de sociale en de beleidswetenschappen enerzijds, en in het sociaal-wetenschappelijk perspectief op milieuvraagstukken anderzijds. Het project brengt beide lijnen samen. In semester 1.2 maken de studenten kennis met het fenomeen milieuvraagstukken zoals die zijn gerelateerd aan ontwikkelingen in de hedendaagse samenleving. Ontwikkelingen in het landelijke gebied, verstedelijking en andere zijn immers maatschappelijke 'driving forces' achter milieuvraagstukken. Tevens nemen studenten kennis van de fysieke aspecten van milieuvraagstukken, en van verklaringsmechanismen van milieurelevant gedrag op microniveau. In semester 2.1. gaat die verklaring verder op macroniveau: regio's zijn een goed kader om de verwevenheid van milieuvraagstukken met allerlei economische, politieke en culturele mechanismen te laten zien. Milieuvraagstukken worden gekarakteriseerd als een verschijningsvorm van de 'risk society', maar daarmee tevens als een 'bewijs' van het beperkte maatschappelijke en bestuurlijke vermogen met dit soort problemen om te gaan. In semester 2.2 is de geleidelijke institutionalisering en verzelfstandiging van milieubeleid, van het lokale tot het internationale aan de orde. Milieu is immers, vanaf de jaren '70, ook een terrein van overheidszorg geworden. Bij die kennismaking wordt ook aandacht besteed aan de beperkte sturingscapaciteit van het milieubeleid. In semester 3.1 stellen we een aantal velden aan de orde waarin milieu en milieubeleid geleidelijk

gedifferentieerd zijn. Het gaat dan om de ontwikkeling van milieu naar omgevingsbeleid, van milieuzorg tot 'corporate social responsibility', van milieuzorg tot duurzame ontwikkeling. In 3.2. krijgen studenten de kans alle tot dan toe opgedane kennis en vaardigheden te combineren en te laten culmineren in een bachelorthesis.

Het curriculum bevat hiermee een geleidelijke opbouw van een exploratie via meer theoretische verklaring naar interventie. Die opbouw zit niet alleen in de kennisinhoud, maar ook in de per semester aangeboden methodologie. De projecten sluiten daarbij aan. De jaren 1, 2 en 3 kunnen als labels heel goed respectievelijk verkenning, verklaring en verandering meekrijgen.

Master opleiding Milieu-maatschappijwetenschappen

De Master Milieu-maatschappijwetenschappen bouwt voort op de bacheloropleiding en heeft tegelijkertijd een eigen karakter. Het inhoudelijk kernpunt daarvan is de vaststelling dat het milieu op steeds meer terreinen een aanleiding is voor sociale en politieke verandering. Enkele voorbeelden: milieu dringt door bij de burger en is inmiddels deels geroutiniseerd in gedrag dat 20 jaar geleden excentriek was; milieu dringt door in ruimtelijk beleid, in huisvesting, in landbouw, in industrie, in verkeer en vervoer, in internationale handel en ontwikkeling. Het milieu evolueert daarbij van randvoorwaardenstellend naar 'geïntegreerd', en daarmee, gezien de onvermijdelijke afweging van belangen, noodzakelijker wijze van command and control naar interactief. Milieu wordt een belang naast andere, dat moet worden voorzien van eigen kennisvoorraden (monitoring en expertisesystemen, beoordelings- en afwegingskaders) en van eigen, nieuwe strategische instrumenten (of: managementtools). Het gaat bijvoorbeeld om garanties voor het meenemen van het milieubelang in product en proceseisen, variërend van certificatie en rapportering via strategische m.e.r. tot joint implementation e.a.). De eis het milieubelang mee te laten wegen in al die andere velden leidt tot de ontwikkeling en toepassing van nieuwe vormen van procesvoering, organisatie en instrumentering (= de vernieuwing op strategisch niveau). Maar de veranderingen in en rondom het milieu thema komen niet alleen van binnenuit. Het milieu beleid is, als jong beleidsterrein, extra gevoelig voor meer algemene veranderingen in politiek en samenleving. De verhoudingen tussen (de ordes van) staat, markt en civil society verschuiven, en leiden tot nieuwe, vaak hybride vormen van institutionalisering en sturing, tot nieuwe arrangementen: nieuwe vormen van beleid (of: management) ontstaan uit de samenwerking van bedrijven en milieuorganisaties, van overheid en privé-sector, van overheden met burgers. Die nieuwe arrangementen vergen nadere studie, analyse, vergelijking, beoordeling op hun effectiviteit en legitimiteit, en toetsing op hun contingentie en transfermogelijkheden.

Tegelijkertijd is sprake van trans- en subnationalisering: ook milieubeleid wordt, door actoren in verschillende samenstellingen en in verschillende institutionele contexten, ontwikkeld en uitgevoerd in en vanuit verschillende beleidsarena's,

variërend van mondiale regimes tot lokale arrangementen. Ook langs die as ontstaat zowel differentiatie als convergentie. Ook die ontwikkelingen verdienen nadere analyse.

Op grond hiervan zijn voor de master-opleiding Milieu-maatschappijwetenschappen de volgende eindtermen en competenties geformuleerd:

Afgestudeerden zijn in staat om relevante paradigma's, theorieën en concepten uit de sociale en politieke wetenschappen, in het bijzonder uit de beleids- en managementwetenschappen, op kritische wijze en zowel in empirische, theoretische als normatieve zin, toe te passen bij de analyse en verklaring van milieuvraagstukken, en bij het ontwerpen van maatschappelijk aanvaardbare oplossingen. Dit betekent dat studenten:

- inzicht hebben in (de dynamiek van) de verhouding tussen milieu, natuur, samenleving en beleid, zowel op (sub)nationaal als op internationaal niveau, en deze dynamiek kunnen plaatsen in zowel historisch-empirische als wetenschappelijk-theoretische kaders;
- in staat zijn (grensoverschrijdende) milieuproblemen te analyseren en te verklaren tegen de achtergrond en in de context van maatschappelijke, economische, culturele en politieke processen, zoals globalisering, europeanisering, lokalisering individualisering, politieke modernisering, nieuwe vormen van sturing (governance), ongelijke verdeling van welvaart, etcetera;
- in staat zijn om het tot nu toe gevoerde milieu beleid (in de zin van doelbewuste interventie strategieën van wie ook) in verschillende soorten beleidsarrangementen en op uiteenlopende schaalniveaus, te analyseren en te beoordelen in termen van doeltreffendheid, contingentie, efficiëntie, rechtvaardigheid, legitimiteit en andere politieke en beleidswetenschappelijke criteria;
- in staat zijn veranderingsstrategieën ter verbetering van milieusituaties op contingente wijze te ontwerpen, en projecten en processen op dit terrein te begeleiden en te evalueren.

Gegeven de in Nijmegen aanwezige expertise, willen we studenten de kans bieden zich binnen deze master Milieu-maatschappijwetenschappen, na een gemeenschappelijk deel, te oriënteren op de velden; (a) milieu en beleid (environmental politics), of (b) milieu, bedrijf en samenleving (environment, business and society). Daarbij zijn telkens de innovatie van het betreffende veld en de daarop toepasselijke strategieën aan de orde. Schematisch gaat het onder (a) om het management van milieuvraagstukken door overheden, van lokaal tot mondiaal schaalniveau en onder (b) om de milieuzorg van en door bedrijven, in een context van geleidelijk uitbreidende verantwoordelijkheden van het bedrijfsleven.

Doelstellingen en eindtermen van de opleiding

De opleiding Milieu-maatschappijwetenschappen in Nijmegen is één van de weinige in Nederland en zelfs in Europa die zich zo uitdrukkelijk richt op de sociaal-wetenschappelijke aspecten van milieuvraagstukken. Die positiebepaling is vanzelfsprekend weerspiegeld in de inhoud en de vormgeving van het onderwijs. Die zijn, op basis van de doelstellingen van de opleiding, formeel vastgelegd in de Onderwijs en Examenregeling. De doelstellingen geven aan dat de opleiding vooral de volgende specifieke kennis wil overbrengen:

- de ontwikkelingen in het denken binnen de Milieu-maatschappijwetenschappen, met inbegrip van filosofische grondslagen;
- de relevante paradigma's, theorieën en concepten uit de maatschappijwetenschappen die van belang zijn bij het analyseren en verklaren van milieuvraagstukken;
- de grondbeginselen van beleidsprocessen in organisaties van uiteenlopende aard, met inbegrip van methoden van beleidsontwikkeling en de organisatie en de evaluatie van het beleid;
- de grote lijnen van het milieubeleid, zoals dat door de Nederlandse overheid en de overheden uit verschillende andere landen wordt gevoerd, op verschillende schaalniveaus, van lokaal naar mondiaal;
- de sociaal-wetenschappelijke onderzoeksmethodologie, met inbegrip van beschrijvende en inductieve statistische technieken;
- de bijdrage van andere wetenschapsgebieden aan de analyse en aanpak van milieuvraagstukken.
- En wat de vaardigheden betreft wil de opleiding studenten inleiden en inwijden in:
 - het toepassen van paradigma's, theorieën en concepten uit de maatschappijwetenschappen bij de analyse en verklaring van milieuvraagstukken;
 - het verrichten en rapporteren van onderzoek gericht op de analyse en verklaring van milieuproblemen en op de analyse, het ontwerp en de evaluatie van milieubeleid;
 - het ontwerpen van oplossingen voor milieuproblemen op basis van een grondige analyse van hun oorzaken en verschijningsvormen;
 - het kritisch en verantwoordelijk omgaan met de (vaak gespannen) relaties tussen eigen waarden, professionele waarden, waarden opgelegd door de organisatie waarbinnen men werkzaam is en centrale maatschappelijke waarden;
 - het communiceren en leiding geven;
 - het efficiënt en effectief vergaderen en onderhandelen.

Natuurlijk klinken deze doelstellingen, op deze wijze geformuleerd, wat abstract. Zij kunnen als volgt worden toegelicht. Eigenlijk kunnen de kennis en vaardigheden die in het curriculum van de opleiding Milieu-maatschappijwetenschappen worden aangeboden, worden ingedeeld in drie (groepen van) terreinen. In de eerste plaats is er behoefte aan inhoudelijke kennis van de milieuproblematiek en van het milieubeleid.

Milieu-maatschappijwetenschappers moeten op de hoogte zijn van de aard van de milieuproblemen, in Nederland, in Europa en daarbuiten. Zij behoren te weten hoe het met milieu, natuur en landschap gesteld is, bijvoorbeeld op basis van Nationale Milieuverkenningen en andere 'state of the environment'-rapporten; zij behoren te weten welke fysieke processen schuilgaan achter de thema's verzuring, vermessing enzovoort. Evenzeer behoren zij te weten welke maatschappelijke activiteiten (actoren, factoren en dieper liggende 'driving forces') aan die effectprocessen ten grondslag liggen. En behalve een goed overzicht van de milieuproblematiek behoren milieu-maatschappijwetenschappers een goed inzicht te hebben in het tot nu toe ontwikkelde milieubeleid, beter, in totnogtoe uitgezette strategische interventies op micro-, meso- en macroniveau, en geïnitieerd door zowel overheid, marktpartijen en samenleving. De aandacht gaat daarbij vooral naar traditie en innovatie op een aantal specifieke beleidsvelden, zoals natuur(ontwikkelings)beleid, gebiedsgericht beleid, doelgroepenbeleid, maar ook Lokale Agenda 21, bedrijfsinterne milieuzorg enzovoort. De aandacht voor de voortdurende vernieuwing van beleidsarrangementen in het onderzoek, komt vanzelfsprekend ook in ons onderwijs terug. Bovendien is er ruim aandacht voor de overeenkomsten en verschillen in het milieubeleid in Nederlands en Europees verband, en voor het toenemend aantal internationale arrangementen op milieugebied.

In de tweede plaats behoren diegenen die de opleiding Milieu-maatschappijwetenschappen hebben afgerond te beschikken over een stevige kennis van de sociale wetenschappen en de beleidswetenschappen. Die kennis is nodig voor het beantwoorden van vragen als: waarom handelen actoren (automobilisten, bedrijfsleiders, veehouders en ambtenaren) zoals zij handelen? Welke visies, beelden en discoursen bestaan er over 'milieu', 'duurzaamheid' en 'natuur'? Hoe doelrationeel is sociaal handelen? Hoe valt dat sociale handelen, in het bijzonder voor zover milieurelevant, te veranderen? Het gaat hierbij niet zozeer om het handelen en het gedrag van individuen, maar juist om geïstitutioniseerd en georganiseerd handelen. Voorts: welke strategieën van sociale verandering of beleidsstrategieën zijn er? Welke instrumenten kunnen voor interventie worden ingezet? Deze vragen maken, ten overvloede, duidelijk hoe interventiegericht denken en handelen moet steunen op analytisch en verklarend onderzoek.

Behalve inzicht in milieuproblemen en -beleid enerzijds, in de relevante concepten en benaderingen uit de sociale en de beleidswetenschappen anderzijds, vormen methodische kennis en vaardigheden een derde cruciaal onderdeel van de opleiding Milieu-maatschappijwetenschappen. Milieu-

maatschappijwetenschappers moeten vooral ook academische ambachtslieden zijn. Zij behoren dus te beschikken over kennis en vaardigheden omtrent het opzetten, organiseren en uitvoeren van empirisch onderzoek, goed thuis te zijn in de beleidsanalyse en de interventiemethodologie, en een aantal methoden en technieken voor probleemstructurering, doelformulering, strategieontwikkeling, organisatie, implementatie en evaluatie te kennen en te kunnen toepassen. Behalve aan de 'klassieke' onderzoeksvaardigheden, besteedt de opleiding ruim aandacht aan (mondelinge en schriftelijke) communicatieve vaardigheden, aan overleg en onderhandelingsvaardigheden enzovoort. Een en ander moet afgestudeerden toelaten sociale situaties mede te beoordelen op hun geschiktheid voor de inzet van bepaalde analyse en interventiemethoden en daarbij tevens de meest geschikte vormen van rapportage en interactie te bezigen.

De studievereniging: Milieuprisma

Milieuprisma is een vereniging van en voor Nijmeegse milieuwetenschappers, opgericht in 1989. Milieuprisma komt van de woorden milieu en prisma, dat in dit geval staat voor het netwerk van de verschillende milieudisciplines: sociaal-wetenschappelijke, beleidsgerichte en natuurwetenschappelijke milieukunde. Dit betekent dan ook dat Milieuprisma actief is op zowel de faculteit NWI als op de faculteit der managementwetenschappen en de faculteit der sociale wetenschappen. Het interfacultaire karakter van onze vereniging bevordert het uitwisselen van kennis en geeft hier ook iets extra's aan, doordat je over de grenzen van je eigen vakgebied heen leert kijken. Andere doelen van deze vereniging zijn het doen ontstaan en versterken van sociale contacten.

Elk jaar organiseert Milieuprisma een weekend, verschillende borrels, lezingen, congressen etc. Ongeveer eens in de twee maanden verschijnt een goed gevuld 'Prismazine'. Behalve gewoon lid kun je ook actief lid zijn van Milieuprisma, dit is niet alleen gezellig maar ook nog eens leerzaam en leuk. Kortom, Milieuprisma biedt je de gelegenheid om naast je studie te ontspannen, activiteiten te organiseren en te bezoeken. We hebben ook een kantine op de B-faculteit, hier kun je terecht voor koffie, thee en tosti's. Kom voor meer informatie gerust langs op de Prismakamer, bel of mail:

Prismakamer: Thomas van Aquinostraat 5. 0.03

Postbus 9108

6500 HK Nijmegen

☎: 024-3616107

e-mail: milieuprisma@fm.ru.nl

Internetadres: www.ru.nl/milieuprisma

Hoofddijnen van het curriculum van de Bacheloropleiding Milieu- Maatschappijwetenschappen

Het onderstaande overzicht toont het programma van de Bacheloropleiding Milieu-maatschappijwetenschappen. In semester 3.2 vormt de thesis de hoofdmoot. In alle daaraan voorafgaande semesters speelt telkens het project een cruciale rol als verbinding tussen theorie en praktijk enerzijds, tussen inhoud en methode anderzijds.

Curriculum 2004 – 2005 Bacheloropleiding Milieu- Maatschappijwetenschappen

Jaar 1, semester 1: De wereld van de omgevingswetenschappen	ECTS
Academische vaardigheden	6
Economie van de Managementwetenschappen	6
Onderzoeks- en Interventiemethodologie	6
Terra (in)cognitia	6
Inleiding in de Milieu-Maatschappijwetenschappen	6
Jaar 1, semester 2: Stad en land; urbane en rurale transformatieprocessen	
Statistiek	6
Filosofie van de Managementwetenschappen	6
Stad en Land	6
Project Stad en Land	6
Milieu, Natuur en Landschap	6
Jaar 2, semester 1: Regionale ontwikkeling; groei en duurzaamheid	
Regionale ontwikkeling (integratiemodule)	4
Bivariate statistiek en ruimtelijke structuuranalyse	5
Project: regionale ontwikkeling	4
De regio: identiteit en beleid	4
Milieu en samenleving	5
Natuurwetenschap voor milieumanagement	4
Keuzevak	4
Jaar 2, semester 2: Ruimtelijke interactieprocessen; instituties, actoren en discoursen	
Ruimtelijke interactieprocessen (integratiemodule)	4
Beleidsanalyse en interventiemethodologie (Methodologie 4)	5
Project: ruimtelijke interactieprocessen	4
Mobiliteit en Maatschappij	5
International environmental politics	4
Milieu samenleving en beleid	4
Keuzevak	4

Jaar 3, semester 1: Omgevingsbeleid en verandering: projecten en processen	
Omgevingsbeleid en verandering (integratiemodule)	4
Kwalitatieve onderzoeksmethoden (Methodologie 5)	5
Project: omgevingsbeleid en verandering	4
Milieu en ruimte	5
Environment and Business	4
Milieu en ontwikkeling I	4
Keuzevak	4
Jaar 3, semester 2	
Voorbereiden Bachelorthesis Milieu-Maatschappijwetenschappen	4
Bachelorproject: Milieu-Maatschappijwetenschappen	14
Keuzevak	4
Keuzevak	4
Excursie: milieu-maatschappijwetenschappen	4

Hoofddijnen van het Schakelprogramma Milieu-Maatschappijwetenschappen

De opleiding Milieu-maatschappijwetenschappen heeft een ruime ervaring met HBO-instromers. In principe kunnen HBO'ers altijd in de opleiding instromen. Naar gelang hun opleiding inhoudelijk beter aansluit bij de opleiding Milieu-maatschappijwetenschappen kunnen zij voor een groter of kleiner gedeelte van deze laatste vrijstelling krijgen. Voor enkele HBO-opleidingen waarvan de aansluiting bekend is en redelijk groot is, is een standaard vrijstellingsprogramma gemaakt. Dit komt er op neer dat er gedurende één studiejaar cursussen uit het bachelorprogramma gevolgd dienen te worden. Daarna kan worden doorgestroomd naar de masteropleiding. Het standaard vrijstellingsprofiel geldt in ieder geval voor de opleidingen:

- 1 Saxion Hogeschool IJsselland Deventer: Instituut Ruimtelijke ordening en milieu; de opleiding Milieukunde en de opleiding Ruimtelijke ordening en planologie.
- 2 Internationale Agrarische hogeschool Larenstein; opleidingen Bos en Natuurbeheer, Land, Water en Milieubeheer en Tuin- en landschapsinrichting.

Studenten met een vergelijkbare HBO-vooropleiding krijgen een vergelijkbaar vrijstellingsprofiel. Ondanks het bestaan van een standaard vrijstellingsprofiel, worden per student extra vrijstellingen verleend. Deze zijn echter afhankelijk van ondermeer de gevolgde keuzevakken op het hbo en de inhoud van het hbo-afstudeerproject. Voor studenten met een andere HBO-vooropleiding wordt het vrijstellingsprofiel individueel vast gesteld. Maak hiervoor een afspraak met de studieadviseur.

Semesters Omgevingswetenschappen

Semester 1.1 De wereld van omgevingswetenschappen

Toelichting bij het semesterthema

Dit semester beoogt je kennis te laten maken met de omgevingswetenschappen en middels disciplinaire inleidingen met een van de wetenschappen van je keuze, de sociale geografie, de planologie of de milieu-maatschappijwetenschappen. De sociale geografie houdt zich bezig met de relaties tussen mens, maatschappij en omgeving op verschillende schaalniveau's. Sociale geografie is te typeren als een wetenschap die op analytische wijze inzicht wil krijgen in de veelvormigheid en dynamiek van die relaties. De planologie bestudeert de problemen die zich voordoen in de ruimtelijke structuur en ruimtelijke ontwikkeling van de samenleving en probeert daarvoor op verschillende manieren oplossingen te ontwikkelen en te effectueren. De milieu-maatschappijwetenschappen maken studie van de problematische relatie tussen mens en milieu, tussen sociaal systeem en ecosysteem. De maatschappelijke oorzaken van de milieuproblematiek, de sociale reacties daarop en het gevoerde milieubeleid zijn onderwerp van sociaal-wetenschappelijke analyse en reflectie.

Het semester beoogt tevens kennismaking met onderzoeksmethodologie, academische vaardigheden en economie. Onderzoeksmethodologie in semester 1.1. stelt de vraag welk onderzoeksontwerp, welke onderzoeksaanpak, het beste past bij een te onderzoeken probleem gelet op de aard van het probleem en de aspecten van het probleem waarover je iets te weten wilt komen. Academische vaardigheden oefent je in het formuleren van een goede probleemstelling en daarbij passende onderzoeksvragen, in informatieverwerking en –verwerking en het formuleren van goed onderbouwde conclusies. Je wordt speciaal getraind in het schrijven en presenteren van goed gestructureerde en heldere teksten, die aan algemeen gebruikelijke academische vormvereisten voldoen. Tenslotte verwerf je in dit semester economische basiskennis die van betekenis is voor alle in de faculteit verenigde wetenschapsgebieden.

Opbouw Semester

Het semester kent vijf vakken van 6 ECTS. Vier vakken zijn ondergebracht in een twee-blokkenstructuur , een blok van september tot november, een tweede van november tot februari.

Eén vak, academische vaardigheden loopt als lijnprogramma naast de blokken het hele semester door. In het eerste blok volg je één van de disciplinaire inleidingen in de sociale geografie, planologie of milieu-maatschappijwetenschappen. Daarnaast heb je de inleiding in de economie voor de managementwetenschappen. In het tweede blok volg je met alle studenten omgevingswetenschappen het vak terra (in)cognita. Onderzoeks- en interventiemethodologie is het andere vak in dit blok. Tentamens vinden plaats in de tentamenweek waarmee elk blok wordt afgesloten. Herkansingen zijn voorzien in de tentamenweek van het volgende blok.

Semestermodel 1.1

Inleiding Planologie/ Sociale Geografie/ Milieu-maatschappijwetenschappen	Onderzoeks- en interventiemethodologie
Economie van de Managementwetenschappen	Terra (in)cognita
Academische vaardigheden	

De disciplinaire inleidingen

Door de inleiding sociale geografie krijg je een overzicht van de belangrijkste probleemvelden waar de sociale geografie zich mee bezighoudt. Inzicht in de bijdrage van de geografie aan de oplossing van nijpende problemen in deze wereld wordt je deel. Je maakt kennis met daarvoor relevante geografische concepten en theorieën en krijgt gevoel voor wetenschappelijk gefundeerd praktijkgericht sociaal-geografisch werk. Na de inleiding heb je een beeld van wat de sociale geografie als wetenschap is en kan. Je beschikt over een overzicht van de verschillende aspecten van het vakgebied, die in latere fasen van je studie verder worden uitgediept. Het onderwijs krijgt vorm in een interessante afwisseling van colleges en praktische oefeningen.

Het volgen van de inleiding milieu-maatschappijwetenschappen geeft je kennis over sociaal-wetenschappelijke begrippen voor het benoemen en beschrijven van milieuvraagstukken. Ook kennis van theorieën over sociale en historische achtergronden van milieuvraagstukken en verschillende sociaal-wetenschappelijke visies daarop. Je neemt nota van analyses van verschillende maatschappelijke reacties op de milieuproblematiek en theorieën ter verklaring daarvan. Je verdiept je in een eerste analyse van het milieubeleid zoals dat op diverse beleidsniveau's door diverse actoren wordt ontwikkeld en uitgevoerd. Het onderwijs biedt een afwisseling van hoor- en werkcolleges. In de laatste wordt niet alleen literatuur bestudeerd maar worden ook concrete milieuvraagstukken vanuit sociaal-wetenschappelijk perspectief bediscussieerd.

De inleiding planologie leert je de ruimtelijke organisatie van de samenleving te begrijpen. Je bezint je op de vraag wat ruimtelijke planning eigenlijk is. De aanpak van planologische problemen door middel van planningprocessen en daarbij gehanteerde principes van rationaliteit en integraliteit wordt inzichtelijk gemaakt. Je denkt na over het maatschappelijk nut en de mogelijkheden en beperkingen van planning als sturingsinstrument voor de ruimtelijke ontwikkeling van de samenleving. Je verwerft uitgebreid kennis van de

geschiedenis van ruimtelijke planning en ordening door te verkennen hoe planologen in de loop van de tijd concrete ruimtelijke problemen hebben ge(her)definiëerd, geanalyseerd en er oplossingen voor hebben bedacht in de vorm van ruimtelijke plannen, beleidsconcepten, concrete maatregelen en regelingen. Het onderwijs krijgt vorm in hoor- en werkcolleges.

Terra (in)cognita.

In dit nieuwe vak bestudeer je met alle studenten omgevingswetenschappen gezamenlijk concrete veranderingen in de leefomgeving op diverse terreinen en schaalniveau's. Je leert die veranderingen te zien als resultante van voortdurende betekenisgeving en problematisering, van sociaalruimtelijke disputen en processen, van toewijzing, inrichting en herinrichting door mensen en groepen van mensen met uiteenlopende kenmerken en van uiteenlopende samenstelling, attitudes en preferenties. Je maakt kennis met begrippen, concepten, theorieën en benaderingswijzen die omgevingswetenschappers hanteren als zij de veranderende omgeving verkennen, analyseren en verklaren. Maar ook verdiep je je in opvattingen en benaderingen van het maatschappelijk ontwerpproces van de leefomgeving (beleidsontwikkeling) en van de voorbereiding en besluitvorming inzake concrete interventies in problemen van de leefomgeving. Tenslotte leer je te reflecteren op analyses en verklaringen van veranderingsprocessen ten aanzien van de leefomgeving, op ontwerp van beleid en op de maatschappelijke effecten van doelbewuste interventies in de leefomgeving.

De cursus wordt ingericht volgens het AVOIR-principe. Achtereenvolgens komen analyse, verklaring, ontwerp, interventie en reflectie aan de orde. Kaderstellende hoorcolleges worden afgewisseld met werkgroepbijeenkomsten waarin literatuur wordt besproken, opdrachten worden verkend en de resultaten ervan worden bediscussieerd. In een groter afsluitend individueel project demonstreer je dat je op grond van de ervaringen met eerdere deelopdrachten, door verwerking van de relevante literatuur en met toepassing van het AVOIR-principe een helder beeld kunt schetsen van een concreet veranderingsproces in de leefomgeving.

Academische vaardigheden

Academische vaardigheden is een praktisch door opdrachten gestuurd vak. Je begint met het verkrijgen van overzicht en inzicht in het primaire proces van wetenschappelijke kennisverwerving.

Je doet dit door wetenschappelijke teksten te analyseren op de belangrijkste kenmerken van wetenschappelijke kennisvergaring. Daarna loop je de stappen van dat proces aan de hand van oefeningen door. Allereerst betreft dat de wetenschappelijke vraagstelling. Aan de orde is het belang van een goede vraagstelling: soorten centrale vragen, ontwikkeling van vraagstellingen, formulering van vragen. Vervolgens maak je kennis met de beschikbare informatie(bronnen), en leer je hoe je informatie kunt verzamelen en verwerven. Het systematisch verwerken en ordenen van informatie is de volgende stap. Zeer

essentieel is dat je leert op grond van het geordende materiaal deugdelijk beargumenteerde en goed onderbouwde conclusies te trekken. Het schrijven van een goede wetenschappelijk tekst, waarin over het gehele proces gestructureerd en helder wordt gerapporteerd vraagt speciale oefening van je. Evenals trouwens het mondeling rapporteren over onderzoek in een wetenschappelijke voordracht. Academische vaardigheden worden onderwezen aan alle studenten van de faculteit der managementwetenschappen maar met name bij het afsluitende wetenschappelijke paper wordt voor het onderwerp aansluiting gezocht bij de inhoudselementen van een van de door jouw gekozen omgevingswetenschappen.

Onderzoeks- en interventiemethodologie

Dit vak ligt dicht tegen academische vaardigheden aan maar is veel meer methodologisch van aard. Je maakt kennis met de zogenaamde empirische cyclus, het proces van wetenschappelijke kennisverwerving middels empirisch onderzoek. Daarnaast met de beleids- of interventiecyclus, het proces van wetenschappelijke argumentatie voor de keuze van beleidsbeslissingen en interventies ter oplossing van praktische problemen. Van jou wordt speciaal gevraagd uit diverse mogelijkheden een beargumenteerde keuze te maken voor dát onderzoeksontwerp dat past bij de aard van het te onderzoeken probleem en de vragen die je over dat probleem wilt trachten te beantwoorden. Binnen de gemaakte keuze leer je ook na te denken over doelstelling, probleemstelling, vraagstelling en aanpak van onderzoek. Om verantwoord te kiezen uit mogelijke onderzoeksontwerpen biedt de cursus je een overzicht van mogelijke ontwerpen met hun kenmerken aan. De cursus is inleidend en geeft kijk op de belangrijkste methodologische beginselen van wetenschappelijk onderzoek, waarop in latere cursussen methodologie wordt voortgebouwd

Economie van de managementwetenschappen.

Samen met alle studenten in de faculteit volg je een cursus economie. Dit om kennis te nemen van de basisprincipes van de economische wetenschap, de economische taal actief te beheersen en inzicht te krijgen in de relevantie van de economie voor het onderzoek van en de interventie in concrete beleidsproblemen. In het algemene deel van de cursus krijg je een beeld van wat economie is. Je krijgt inzicht in de werking van verschillende markten. Je krijgt gevoel voor producenten- en consumentengedrag en de invloed van de overheid daarop. Het geldstelsel en de wisselkoersen worden toegelicht. Je verdiept je in globalisering en internationale handel. In ontwikkeling van conjunctuur en structuur, economische groei en macro-economische politiek. Je bestudeert ontwikkelingen van en in de E(M)U. Naast de onderwerpen van het algemene deel worden in de cursus ook bepaalde, welbewust gekozen, onderwerpen/thema's uit de omgevingswetenschappen in economisch perspectief geplaatst.

Semester 1.2 Stad en Land: Urbane en rurale transformatieprocessen

Het semesterthema

Het centrale thema van dit semester is; transformatieprocessen in stedelijk en landelijke gebieden.

Stedelijke en landelijke gebieden zijn voortdurend aan allerlei veranderingen onderhevig.

Stedelijke bebouwing breidt zich uit, nieuwe steden worden gebouwd, wijken en stadsdelen raken in verval, de bevolkingssamenstelling verandert, de aard van de bedrijvigheid verschuift in de loop der tijd. In landelijke gebieden verandert het grondgebruik, verrijzen nieuwe recreatiecomplexen, vergrijst de bevolking, wordt nieuwe natuur ontwikkeld enzovoorts.

De aard, richting en het tempo van de veranderingen varieert van plaats tot plaats. In het algemeen is het tempo van veranderingen in de loop van de laatste eeuwen toegenomen, en zeker na de laatste wereldoorlog.

In dit semester zullen we de diverse veranderingen nader bestuderen. Daarbij gaat het ons vooral om de ruimtelijke en milieudimensies van die veranderingen. Tevens zullen we de veranderingen op verschillende schaalniveaus bezien: zowel op lokale als op regionale, nationale en bovennationale schaal.

In het eerste semester is al aandacht besteed aan verschillende wetenschappelijke benaderingswijzen en theorieën van waaruit veranderingen in onze omgeving kunnen worden bestudeerd. Met name in de disciplinaire inleidingen en in de cursus Terra Incognita zijn al verscheidene wetenschappelijke perspectieven de revue gepasseerd. In dit semester worden enkele van die perspectieven nader uitgewerkt en toegepast. De nadruk ligt in dit semester vooral op het (leren) beschrijven en analyseren van omgevingsveranderingen. Daartoe worden begrippen en theorieën uit de sociale geografie, planologie en milieu-maatschappijwetenschappen gebruikt.

Het is de bedoeling dat je in dit semester een aantal belangrijke begrippen, concepten en theorieën leert kennen en hanteren die zijn ontwikkeld om omgevingsveranderingen te beschrijven en te analyseren. De cursus Stad en land is hiervoor speciaal ingericht.

In het project Stad en Land staat het zelfstandig leren toepassen van de hiervoor genoemde kennis centraal. In het project leer je onderzoek te doen naar omgevingsveranderingen en presenteer je de resultaten daarvan aan medestudenten en aan docenten. De resultaten van je onderzoek worden neergelegd in een projectverslag. Daarnaast wordt in het kader van het project Stad en Land expliciet aandacht besteed aan Geografische Informatie Systemen (GIS).

Opbouw van het semester

Het semester is opgebouwd uit 5 cursussen, te weten Stad en Land (cursus), het project Stad en Land, Statistiek, Filosofie van de Managementwetenschappen en een cursus die aansluit bij Sociale geografie, Planologie of Milieu-maatschappijwetenschappen.

Elk van de cursussen omvat 6 ECTS.

Semestermodel 1.2

Stad en Land	Ruimte, Maat en Schaal
Statistiek	Project 1.1, Stad en Land
Filosofie van de Managementwetenschappen	

Semester 2.1 Regionale ontwikkeling

Het semesterthema

In dit semester komen begrippen en theorieën aan de orde op het gebied van regionale ontwikkeling. Het thema richt zich met name op het spanningsveld tussen economische, ecologische en sociale ontwikkeling vanuit het perspectief van duurzaamheid, op het niveau van de regio. Het begrip 'regio' staat hierbij voor een geografische schaal tussen het lokale en het (inter)nationale in. De regio vormt binnen het semester zowel conceptueel als analytisch het centrale object van studie. Veel aandacht zal worden besteed aan de rol van actoren en processen (maatschappelijk en beleid) die vorm geven aan regionale ontwikkeling. Ten opzichte van semester 1.2 (Stad en Land) verschuift het perspectief in dit semester van beschrijving naar verklaring en evalueren. Bij verklaren gaat het om het analyseren van regionaal-ruimtelijke processen, zowel thematisch milieukwaliteits-analyse, regionaal-economische analyse, ruimtelijke structuuranalyse) als integraal (ontwikkeling van een regiovisie waarin ruimtelijke, economische, milieu- en andere dimensies worden geïntegreerd en vertaald in beleidsprioriteiten). Evalueren betreft het ontwikkelen van een afwegingskader waarmee, uitgaande van een duurzaamheidsperspectief beleidsrelevante keuzes kunnen worden gemaakt met betrekking tot regionale ontwikkeling.

Semester 2.1 richt zich op het thema 'duurzame regionale ontwikkeling', waarbij met name kennis en vaardigheden aan bod zullen komen op het terrein van verklaren en evalueren. Dit betreft:

1. het kunnen toepassen van diverse regioconcepten en begrippen.
2. het kunnen ontleden van regionale ontwikkeling in basisonderdelen van (thematische en integrale) analyse, visievorming en beleid.
3. het toepassen van thematische kennis en vaardigheden op gebied van ruimtelijk-economische ontwikkeling (PL+SG) en milieuaspecten (MMW) binnen regionale analyse en visievorming
4. gebruik van het duurzaamheidsbegrip in de context van regionale ontwikkeling
5. het ontwikkelen van een normatief afwegingskader voor beleid gericht op regionale duurzame ontwikkeling
6. het ontwikkelen van een integrale regionale visie en het vertalen daarvan in beleid, mede gebaseerd op het evalueren van de analyse-uitkomsten aan de hand van het normatieve afwegingskader.

Opbouw semester

Semestermodel 2.1

	De Regio: Identiteit en Beleid	p r o j e c t
	Sociale Geografie & Planologie: Bedrijf en Regio Milieu-Maatschappijwetenschappen: Milieu en Samenleving	
	Sociale Geografie: Geographical Approaches Planologie: Overheid en Ruimtelijk Beleid Milieu-maatschappijwetenschappen: Natuurwetenschappen voor milieumanagement	
	Keuzevak	
	Regionale Ontwikkeling (integratiemodule)	
Bivariate Statistiek en Ruimtelijke structuuranalyse		

Semester 2.1 is opgebouwd uit vier cursussen van elk 3 studiepunten en een integratieprogramma met eveneens 3 studiepunten voor elk van de drie onderdelen.

Cursussen

De regio: identiteit en beleid (PL+SG+MMW)

Bedrijf en regio (PL+SG)

Globalisation and developing countries (SG)

Overheid en ruimtelijk beleid (PL)

Milieu en samenleving (MMW)

Natuurwetenschap voor milieumanagement (MMW)

De cursussen worden verzorgd in de eerste 14 weken van het semester. Naast de drie verplichte vakken van zijn of haar opleiding kiest de student een keuzecursus binnen of buiten de faculteit. Qua onderwijsvormen bestaan cursussen voornamelijk uit literatuurstudie, 11 colleges en soms een kleine opdracht.

Integratieprogramma

Het integratieprogramma is opgebouwd uit (1) een integratiemodule waarin wordt gewerkt aan vier projecten, (2) methodologie en (3) het project. De integratiemodule wordt voor een groot deel parallel aan de cursussen in de eerste 12 weken van het semester afgewikkeld in de vorm van onderwijsgroepen. In dezelfde tijd wordt in werkcolleges een groot deel van de methodologie

verzorgd. Het project (in projectgroepen van ongeveer 5 studenten) krijgt vooral in de weken voor en na de Kerst de volle aandacht.

Integratiemodule en project

Doel van de integratiemodule van semester 2.1. is het in onderlinge samenhang leren toepassen van de kennis uit de cursussen in concreet verklarend en evaluerend onderzoek van regio's en hun ontwikkeling. Gegeven de centrale doelstelling worden de volgende stappen doorlopen:

- 1 het bestuderen en toepassen van begrippen van ruimtelijke schaal en regio,
- 2 het verwerven van (a) kennis en (b) methodische vaardigheden gericht op thematische ontleding van regionale ontwikkelingen en patronen (economie, ruimtelijke inrichting, milieu, en dergelijke)
- 3 het bediscussiëren van het duurzaamheidsbegrip
- 4 de uitwerking daarvan binnen een normatief kader voor regionaal-ruimtelijke ontwikkeling
- 5 het ontwikkelen van een regionale visie voor een specifieke regio gebaseerd op analyseuitkomsten en het normatief kader, alsook methoden voor integrale analyse
- 6 het vertalen van de regionale visie richting beleid

In de eerste vier stappen ligt het accent op de integratie en toepassing van de kennis uit de integratiemodule en de cursussen. Deze stappen behoren tot de eerste 14 weken van het semester. In werkgroepverband schrijft men een aantal werkstukken, mede als aanloop naar het project. In de kleine projectgroepen (5 studenten) staan stap 5 en 6 centraal; toegepast op een concrete regio integreert men de eerder opgedane kennis met de methodologie. De kern van het project is het opstellen van een regionaal strategische visie voor een zelfgekozen regio, in lijn met de regionale structuurplannen zoals die in Nederland en elders worden opgesteld.

Methodologie

Methodologie valt in dit semester uiteen in twee onderdelen. Het eerste onderdeel is uitgesplitst naar discipline. Voor planologen en geografen wordt het onderdeel ruimtelijke structuuranalyse met technieken zoals 'shift & share', ruimtelijke kengetallen en -maten en 'input-output'-analyse aangeboden. Milieuwetenschappers volgen in dezelfde weken Methoden van de milieukunde. Het gaat om methoden die typisch en specifiek met milieuvraagstukken samenhangen, zoals Problem in Context (PiC), Life Cycle Analysis (LCA) en Substance Flow Analysis (SFA).

Na de disciplinaire methodologie volgen de studenten een gezamenlijk onderdeel over inductieve en verklarende statistiek. Statistische technieken zoals bivariate correlatie, enkelvoudige regressie-analyse en (een korte kennismaking met) multiple regressie passeren de revue. Tevens wordt aandacht besteed aan de manier waarop bovenstaande statistische technieken kunnen worden toegepast op ruimtelijke gegevens.

De toepassing van de aangeleerde methoden en technieken in het project is een belangrijk onderdeel van de laatste weken van semester 2.1.

Semestercoördinatie

Voor Planologie en sociale geografie: Dr. Arnoud Lagendijk, Tel. 024-3616204, E-mail: A.Lagendijk@fm.ru.nl.

Kamer Thomas van Aquinostraat 3.01.11

Voor Milieumaatschappijwetenschappen: Drs. Jaap Gersie, Tel. 024-3612119,

E-mail: J.Gersie@fm.ru.nl. Kamer: Thomas van Aquinostraat 3.01.18

In dit semester zal een mededelingen- en discussielijst worden gebruikt.

Aanmelden, afmelden en het inzien van berichten kan op website

<http://listserv.surfnet.nl/archives/dro.html>. Het emailadres van de lijst is

dro@nic.surfnet.nl

Mocht je dit semester gaan volgen, meld je dan alvast aan op website

<http://listserv.surfnet.nl/archives/dro.html> ('join')

Semester 2.2 Ruimtelijke interactieprocessen: Institutes, actoren en discoursen

Het semesterthema

We verplaatsen ons allemaal en dit heeft gevolgen voor de ruimtelijke inrichting en het milieu in Nederland. Hoe kunnen we die mobiliteitsbehoefte nu begrijpen en bijsturen? Daarvoor hebben we inzicht nodig in bepaalde maatschappelijke ontwikkelingen: wat er verandert en wat er stabiel blijft in de samenleving. Het begrip 'discoursen' verwijst naar de dynamiek van visies, perspectieven, opvattingen, wereldbeelden die uiteindelijk worden vastgelegd in 'institutes' zoals rechtsregels en beleidsuitgangspunten, en worden uitgevoerd door 'actoren', individuen en organisatorische verbanden. Zo, 'n discours is bijvoorbeeld 'Nederland distributieland'.

Onze samenleving functioneert dankzij de (ruimtelijke) uitwisseling van personen, goederen, diensten en ideeën met als fundament de fysieke leefomgeving. Dit geldt voor het laagste ruimtelijke niveau van (onderdelen van) de woning en het bedrijfspand evenzeer als voor het momenteel hoogste schaalniveau, de wereld als geheel. De afgelopen decennia zijn gekenmerkt door een zeer hoge dynamiek in zowel tijd- als ruimteperspectief. De verschillende betekenissen van plaats, locatie en ruimte volgen elkaar hierdoor snel op. Evenzeer geldt dit voor het begrip afstand. Sommige deskundigen spreken zelfs al van de 'dood van de afstand', waarbij ze de oorzaak vooral zoeken in de snelle ontwikkelingen in de ICT-sector en de consequenties daarvan voor de samenleving in al haar geledingen. Het lijkt wel alsof de fysieke verplaatsingen van personen, goederen etc., in hoog tempo minder belangrijk zijn geworden ten gunste van virtuele verplaatsingen van diensten e.d. Door dit alles lijken grenzen te vervagen, tussen gebieden maar ook tussen ruimtelijke schaalniveaus.

In dit semester staan ruimtelijke interacties en dan met name de processen die zich daarin voordoen centraal. Deze worden met behulp van een drietal ingangen meer in detail behandeld:

via de relevante instituties;

via de actoren die binnen het gehele terrein van ruimtelijke interactie aanwezig zijn, en tenslotte

via de diverse discoursen die gevoerd en aangehangen worden.

Ruimtelijke interactie (in een bepaald gebied) willen we als volgt samenvatten:

Het geheel van ruimtelijke patronen dat aanwezig is gegeven de ruimtelijke inrichting, het verkeer- en vervoerssysteem, de individuele behoeften, de hulpbronnen en de sociaal-culturele kenmerken.

De ruimtelijke interactie in de samenleving is afhankelijk van veranderingen en de effecten daarvan in sociaal-economische en sociaal-culturele structuren in de maatschappij, in het aanbod en gebruik van het verkeer- en vervoerssysteem en in

het beleid op diverse terreinen (verkeer en vervoer, milieu en natuur, ruimtelijke ordening, economie).

Eén van de belangrijkste ruimtelijke interactieprocessen is mobiliteit. Hierin komt de spanning naar voren tussen collectieve omgevingskwaliteiten en individuele preferenties van actoren. Om een duurzame omgevingskwaliteit te garanderen dient het aanbodgerichte beleid (gericht op infrastructurele accommodatie van geaggregeerde trends) aangevuld te worden met vraaggericht beleid (beïnvloeding van de individuele handelingsbeslissingen van actoren). Als niet duidelijk is hoe preferenties en handelingen tot stand komen en beïnvloed kunnen worden, zal veel 'officieel' beleid, zoals het stimuleren van het openbaar vervoer en het terugdringen van het gebruik van de auto, niet veel meer dan retoriek blijven.

Het waarom van mobiliteit of het maken van verplaatsingen verklaart het ontstaan van ruimtelijke interactieprocessen.

Opbouw van het semester

Semestermodel 2.2

	Mobiliteit en Maatschappij	p r o j e c t
	Sociale Geografie & Planologie: Mobiliteit en Beleid Milieu-maatschppijwetenschappen: International Enviromental Politics	
	Sociale Geografie: Spatial Behaviour Planologie: Theorie en Praktijk van Ruimtelijke Plannen Milieu-Maatschappijwetenschappen: Milieu, Samenleving en Beleid	
	Keuzevak	
	Ruimtelijke Interactieprocessen (integratiemodule)	
Methoden en Technieken bij Ruimtelijke Planvorming		

Semester 2.2 is opgebouwd uit een integratieprogramma van 9 studiepunten en een cursorisch deel van 12 studiepunten. In totaal worden (voor alle opleidingen) 6 cursussen aangeboden van elk 3 studiepunten binnen het thema van het semester en is er de verplichting één keuzevak te volgen.

De cursussen in het cursorisch deel worden in de eerste 14 weken van het semester afgerond. Het integratieprogramma van 9 studiepunten loopt gedurende het hele semester door.

Integratieprogramma (MMW, PL, SG)

Het integratieprogramma is opgebouwd uit:
een cursorisch deel
het project
methodologie.

In het cursorisch deel van het integratieprogramma wordt in onderwijswerkgroepen ingegaan op de achterliggende maatschappelijke ontwikkelingen die de ruimtelijke interactie beïnvloeden en bepalen. De samenleving verandert door globalisering en individualisering. Als gevolg van deze processen verschuiven ook onze opvattingen en percepties van tijd en ruimte. Aan de hand van sociaal-wetenschappelijke literatuur in brede zin (waaronder sociaal-geografische en planologische theorievorming) schetsen we de samenhang tussen deze ontwikkelingen, de invloed op de fysieke leefomgeving en de (eveneens veranderende) rol van drie essentiële sferen van de basisinstituten in de samenleving: markt, staat en civil society. Deze veranderingen werken door op de vorming van nieuwe instituten, nieuwe discoursen en de relatie tussen actoren betrokken bij ruimtelijke interactieprocessen en de actuele mobiliteitsproblematiek. De studenten Milieu- maatschappijwetenschappen werken in het werkgroepdeel van het integratieprogramma aan een onderhandelingsspel rondom de besluitvorming over een infrastructureel project.

Het cursorisch deel wordt voor een groot deel parallel aan de cursussen in de eerste 12 weken van het semester afgewikkeld in de vorm van onderwijswerkgroepen.

In dezelfde tijd wordt in practica een deel van de methodologie 4(Methoden en technieken bij ruimtelijke planvorming (PL), Multivariate statistiek (SG), Beleidsanalyse en interventiemethodologie (MMW) verzorgd. Het project krijgt vooral in de weken na Pinksteren de volle aandacht. Het projectwerk wordt multidisciplinair uitgevoerd in groepjes van ca. 5 studenten.

Nadere uitwerking integratieprogramma

Het semester is gericht op de volgende doelstellingen:

- 1 het bestuderen en toepassen van begrippen van ruimtelijke interactie, in het bijzonder de relatie tussen maatschappelijk handelen en de fysieke leefomgeving;
- 2 het verwerven van kennis en vaardigheden gericht op thematische beschrijving en analyse van ruimtelijke interactie met nadruk op de rol van instituties, actoren en discoursen;
- 3 het toepassen en verder ontwikkelen van eerder verworven kennis, inzichten en vaardigheden in het project.

Deze doelstellingen worden deels verwezenlijkt in het cursorisch deel van het integratieprogramma met toepassing van kennis uit de cursussen in het eerste deel van het semester. De studenten maken enkele opdrachten die worden opgenomen in een dossier.

Project

Het project gaat uit van een bepaald gebied of bedrijf, waarbij recent een markante verandering heeft plaatsgevonden of wordt aangenomen dat deze in de nabije toekomst zal plaats vinden. Deze verandering kan op de infrastructuur betrekking hebben (zoals nieuwe dan wel uitbreiding van bestaande wegen, rail, waterwegen, glasvezelnetten), de gebouwde omgeving (zoals nieuwe woonwijk, nieuw bedrijventerrein of individueel bedrijf) of de politiek (nieuw locatiebeleid, verzelfstandiging openbaar vervoer etc.).

Bij de uitvoering van het project staan twee opdrachten centraal: allereerst de beschrijving en de analyse van het mobiliteitsvraagstuk, aan de hand van een modelmatige analyse van de vervoersmarkt, waarbij de verplaatsings- en verkeersmarkt in de beschouwingen worden betrokken; vervolgens een analyse van de relevante maatschappelijke en beleidscontext betrokken bij de betreffende ruimtelijke interactieverandering in het gebied of bij het bedrijf.

Methodologie

In dit semester wordt door elk van de drie disciplines (MMW, PL, SG) een aparte methodologiecursus aangeboden. In de oefeningen binnen deze cursussen wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de centrale projectthematiek.

Onderwijswerkvormen en toetsing

Het onderwijs in dit semester omvat een grote diversiteit aan werkvormen. Naast hoorcolleges, onderwijsgroepbijeenkomsten en practica, bestuderen en bewerken de deelnemers primair en secundair bronnenmateriaal.

Voor de opleiding planologie/sociale geografie geldt dat de verwerking van literatuur en ander bronnenmateriaal deels plaats vindt in de vorm van opdrachten en de opname van de resultaten in een dossier. Dit dossier wordt

beoordeeld en deze beoordeling telt mee in de bepaling van het eindcijfer van het integratieprogramma.

De overige onderdelen van het integratieprogramma (literatuurstudie en project) worden eveneens apart beoordeeld, respectievelijk op basis van een schriftelijk tentamen en een beoordeling van het projectverslag. Voor de studenten Milieu-maatschappijwetenschappen bestaat de beoordeling van het integratieprogramma (9 stp) uit: de beoordeling van de opdracht 'onderhandelingsspel' (3 stp), de beoordeling van de module Beleidsanalyse en interventiemethodologie (3 stp), en de beoordeling van het project (3 stp). Daarnaast wordt de module Mobiliteit en maatschappij gevolgd, die gemeenschappelijk voor alle opleidingen is. De overige cursussen worden apart getoetst door middel van een schriftelijk tentamen.

Semestercoördinatoren

Dr. D. Drenth
kamer: TvA 3.2.21
Tel. 024-3613051
e-mail: d.drenth@fm.ru.nl

Drs. H. de Weert,
kamer: TvA 3.1.28
tel. 024-3613053
e-mail: h.deweert@fm.ru.nl

Semester 3.1 Omgevingsbeleid en verandering

Toelichting bij het semesterthema

In de voorgaande semesterthema's zijn de regels en instituties voor het ruimtelijk en milieubeleid al aan de orde geweest. Dit semester stelt studenten in staat om, gebruik makend van de opgedane kennis over de analyse van maatschappelijke processen enerzijds, over beleidsdiscoursen en de institutionalisering van beleid anderzijds, de volgende stap te zetten en zich in de beleidsvoering te verdiepen. Beleid is er, qua inhoud, organisatie en vormgeving, in vele soorten en maten: interactieve planvorming en Tracéwet, impulsen tot stedelijke vernieuwing en Vinex-plus zijn allemaal concepten die naar omgevingsbeleid en de hedendaagse vormgeving daarvan verwijzen. Het begrip 'verandering' in dit semesterthema heeft betrekking op verandering in de vormen van beleidsvoering enerzijds, maar natuurlijk ook op veranderingen in de samenleving, én op de veranderende wisselwerking tussen samenleving en beleid.

In dit semester gaat het om de wijze waarop beleid gevoerd en uitgevoerd wordt, en met name om de wijze waarop dat in projecten en processen gestalte krijgt.

De geographen zullen daarbij dieper ingaan op de wijze waarop de beleidsmatige structurering van de ruimte fungeert als een belangrijke determinant van de wijze waarop de samenleving functioneert. Planologen en milieuwetenschappers zullen wat meer nadruk leggen op het ontwerpen van beleid, op de juiste keuze van de instrumenten en organisatie van beleid, en op de adequate toepassing van inzichten daarover bij het ontwerpen en uitvoeren van nieuw beleid.

Studenten gebruiken vanuit dit perspectief objectkennis die samenhangt met specifieke ruimtelijke inrichtingsprocessen. Deze kunnen variëren van projecten voor buurtontwikkeling, via de transformatie van het platteland als gevolg van veranderingen in de intensieve varkenshouderij tot de opzet en uitvoering van natuurontwikkelingsprojecten.

Opbouw semester

Semestermodel 3.1

Programma-overzicht

Alle studenten volgen het vak Milieu en ruimte en één keuzevak.
 Studenten planologie volgen de vakken: Ontwikkeling, vormgeving en kwaliteiten van ruimten, Theorie en praktijk van ruimtelijke beleidsprocessen.
 Studenten Sociale Geografie volgen de vakken: Ruimtelijk handelen, Europese identiteiten en ruimten.
 Studenten Milieu-maatschappijwetenschappen volgen de vakken: Greening business en Milieu en ontwikkeling.

Beschrijving van de integratie module, het methodologievak, en het projectvak

Het object van de integratiemodule is het beleid van overheidsinstanties voor de fysieke leefomgeving. Bestudeerd wordt de verantwoording die voor dat beleid wordt gegeven, de manier waarop dat beleid en de uitvoering ervan tot stand komen, hoe de uitkomsten van dat beleid kan worden verklaard. Aandacht wordt gegeven aan de verbanden tussen het beleid van overheidsinstanties en de fysieke leefomgeving, aan het evalueren van het beleidsproces en aan het verklaren van het beleidsproces.
 De integratiemodule begint met het bestuderen van dossiers over bepaalde beleidsprocessen. De belangrijkste theoretische thema's worden ingevoerd met

een hoorcollege. Ieder hoorcollege wordt gevolgd door werkgroepen waarin literatuur over dat thema wordt bestudeerd en waarin verbanden worden gelegd tussen het thema en de bestudeerde praktijkdossiers.

In dit semester worden twee methodologievakken aangeboden: Methoden voor interactieve beleidsvoering, gevolgd door studenten Planologie; Kwalitatieve onderzoeksmethoden gevolgd door studenten Sociale geografie en studenten Milieumaatschappijwetenschappen.

Bij de invulling van het project is er nogal wat vrijheid. In de loop van de integratiemodule kiest een student een beleidsproces betreffende een project voor de fysieke leefomgeving: deze keuze moet worden goedgekeurd. Voor het project wordt dit proces bestudeerd en een rapport erover geschreven. De nadruk kan worden gelegd op een analyse van het beleidsproces: waarom is het zo ingericht, hoe kunnen de gang van zaken en de uitkomst worden verklaard? Of de nadruk kan worden gelegd op aanbevelingen voor een betere beleidsproces.

Praktische Informatie

Semestercoördinatie

Dr. M. van der Velde

e-mail: m.vandervelde@fm.ru.nl

TvA 3.1.34

Telefoon: (024) 36 130 34

Semester 3.2 Integratieprogramma planologie

Semester 3.2 vormt de afronding van de bachelors opleiding. Studenten moeten de eerder opgedane kennis en vaardigheden zelfstandig en op een creatieve manier kunnen integreren en toepassen.

Studenten verdiepen hun vaardigheden om verbanden te leggen tussen bepaalde benaderingswijzen, maatschappelijke interesses en wetenschappelijke interpretaties.

Zij doen dit in aansluiting op actuele ontwikkelingen binnen het vakgebied van de planologie, steunend op wetenschappelijke inzichten en met een link met de planningpraktijk.

Centraal staat de bachelors thesis: een oefening in het maken van een probleemstelling, een goed gestructureerde onderzoeksopzet en de consequente uitwerking daarvan in een voor de praktijk zinvol onderzoek.

Tastbaar resultaat is een rapport van het onderzoek, afgesloten met zinvolle conclusies en aanbevelingen.

Toelichting

De nadruk ligt op de individuele 'bachelors scriptie' als een min of meer zelfstandig project binnen een groter geheel. De opzet van het programma is dus niet louter individueel, er is sprake van een sandwich-formule: met een gezamenlijk begin, een individueel middenstuk en een plenaire afsluiting. Er wordt een beperkt aantal themagroepen gevormd, waarbij de studenten zich voor een van deze groepen inschrijven. Iedere groep kent een maximaal aantal deelnemers en heeft een stafbegeleider.

De themagroepen sluiten wat betreft hun inhoud bij voorkeur aan op de eerdere studieonderdelen van het bachelors programma:

Stad en land; urbane en rurale transformatieprocessen

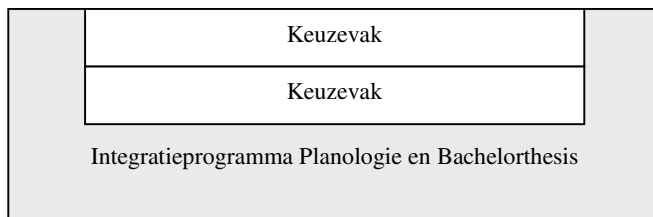
Regionale ontwikkeling, groei en duurzaamheid

Ruimtelijke interactieprocessen; instituties, actoren en discourses

Omgevingsbeleid en verandering; projecten en processen.

Opbouw semester

Semestermodel 3.2

Opbouw van het programma

Er zijn globaal drie fasen te onderscheiden: de fasen van voorbereiding, uitvoering en presentatie van de individuele bachelor scripties.

Oriëntatiefase

De eerste weken van het semester verkent men groepsgewijs het thema, op twee manieren: Door zich inhoudelijk te oriënteren op het thema via het opzoeken en met elkaar bespreken van literatuur, waarbij zowel concrete informatie als relevante inhoudelijke theorie aan bod komen. Een tweede soort verkenning betreft de aanpak van een onderzoek. Planningmethodologie en methoden en technieken van (ruimtelijk) onderzoek en planning spelen hier de hoofdrol. Beide verkenningen vormen zinvolle startpunten voor het maken van de individuele bachelor scriptie. De keuze van het onderwerp moet door de begeleider worden goedgekeurd. Een dagexcursie en het uitnodigen van een gastspreker passen ook goed in het begin van deze verkenningsfase. De inhoudelijke oriëntatie op het thema, eventueel in een andere dan de Nederlandse context, staat centraal. Deze fase eindigt met een tussenpresentatie van hun onderzoeksopzet door alle studenten voor de gehele jaargroep en de begeleiders.

Scriptiefase

Dan begint de eigenlijke fase van individuele werkzaamheid, begeleid door de docent, gelardeerd met enkele groepsbijeenkomsten waarin de studenten van dezelfde themagroep hun 'work in progress' bespreken. Zo'n moment is met name aangebroken na enkele weken, als studenten in een tussentijdse notitie hun concrete werkplannen (probleemstelling, onderzoeksopzet, werkprogramma, inhoudsopgave, korte indruk van het te maken eindproduct) gereed hebben.

Afrondings- en presentatie-fase

Het semester besluit met het presenteren van de scriptie voor een groter forum. De themagroep, de begeleider, eventuele andere stafleden en deskundigen van buiten. Men presenteert en 'verdedigt' het eigen werkstuk in de groep. Combinaties van themagroepen zijn denkbaar, afhankelijk van inhoudelijke verbanden en de omvang van de groepen. Een mogelijkheid is de organisatie van een 'mini-congres', met een inleider uit de praktijk, de presentatie van de individuele scripties en een afsluiting met een plenaire discussie.

Omvang van de onderdelen

oriëntatiefase (inclusief beperkte excursie): 6 ECTS-credits

scriptiefase : 12 ECTS-credits

afrondings presentatiefase: 2 ECTS-credits

Praktische informatie

Semestercoördinator
Drs. Nick Muller,
Kamer: TvA 3.3.07
Tel.: (024) 3612988
e-mail: n.muller@fm.ru.nl

Semester 3.2 Integratieprogramma Sociale Geografie

In semester 3.2 staat het verband tussen de theorie en de praktijk van wetenschappelijk onderzoek centraal. De doelen van dit semester zijn dus niet op een nieuw inhoudelijk zwaartepunt gericht, maar op het consolideren, integreren en toepassen van alle reeds opgedane kennis:

In dit semester reflecteren de studenten op verschillende wetenschapsfilosofische posities om daardoor zich van hun eigen positie bewust te worden.

De studenten verdiepen hun vaardigheden om verbanden te kunnen leggen tussen bepaalde benaderingswijzen, maatschappelijke interesses en wetenschappelijke interpretaties.

De studenten oefenen hoe ze vanuit een algemene wetenschappelijke belangstelling een volledig en goed gestructureerde onderzoeksopzet kunnen vervaardigen.

De studenten integreren hun vakken en leren deze op een bepaald probleem toe te passen.

De studenten ontwikkelen en voeren een individueel onderzoek uit.

Bovendien krijgen ze inzicht in de complexiteit van sociaal-ruimtelijke processen in een buitenlandse regio.

Toelichting

Met de bachelorthesis, die in het centrum van dit semester staat, bereikt de student een voorlopig hoogtepunt in zijn opleiding. Deze spannende taak biedt de mogelijkheid, alle opgedane vakken in een project te laten samenkomen. Op basis van deze ervaring zal de student in het volgende semester in staat zijn, zich binnen één van de mastervarianten te specialiseren. Semester 3.2 is dus naast de afronding van de bachelorfase ook de schakel tussen het algemene en het gespecialiseerde deel van de sociaal-geografische opleiding. In dit opzicht heeft dit semester een sleutelfunctie voor de hele opleiding!

Voordat de feitelijke bachelorthesis wordt aangepakt, worden nog twee cursorische vakken aangeboden. Ze bouwen beide voort op de kennis uit eerdere cursussen over empirisch onderzoek en de analyse van data, en ze voegen een verdieping toe in de vorm van persoonlijke reflectie, wetenschapsfilosofische achtergrond en de toepassing van de kennis en methoden. In groepsverband worden de studenten voor het individueel uitvoeren van een empirisch onderzoek voorbereid.

De bachelorthesis wordt een zelfstandig project dat in een groter geheel is geïntegreerd. De onderwerpen zullen aansluiten op de drie op onderzoek gerichte Mastervarianten van de sociale geografie:

- a Global Urban Development (stedelijke ontwikkeling, multiculturele maatschappij, mondialisering)
- b Society and Space (grenzen, territoria, conflicten, identiteiten, discoursen etc.)

- c Regional and Corporate Location Management (regionale economische structurering, mobiliteit van bedrijven, netwerken etc).

De studenten mogen zelf een onderwerp kiezen. Docenten uit de master-programma's zullen teams, die zich met samenhangende thema's bezig houden, intensief begeleiden. Daardoor profiteren de studenten niet alleen van de ervaringen van hun collega's, maar krijgen ze ook een dieper inzicht in de praktijk en problematiek van verschillende benaderingswijzen en empirische werkwijzen. De onderzoeken worden middels een scriptie en presentatie van het eindproduct afgerond.

Vanouds tellen excursies tot de meest profilerende en leukste onderdelen van een opleiding in de sociale geografie. In dit semester wordt dan ook ruimte gereserveerd voor een buitenlandse excursie. Een groepsreis naar het buitenland biedt de kans sociaal-ruimtelijke processen binnen een bepaalde regio en wellicht een andere maatschappelijke context door de eigen wetenschappelijke bril te bekijken en met lokale deskundigen erover te discussiëren.

Behalve dit programma rondom de bachelor's thesis bieden twee keuzevakken de gelegenheid de vakkennis uit te breiden. Een inhoudelijke relatie met de eigen onderzoeksinteresses (respectievelijk één van de master-varianten) is aan te bevelen.

Het integratieprogramma omvat de volgende cursussen:

Mijn wetenschappelijke bril

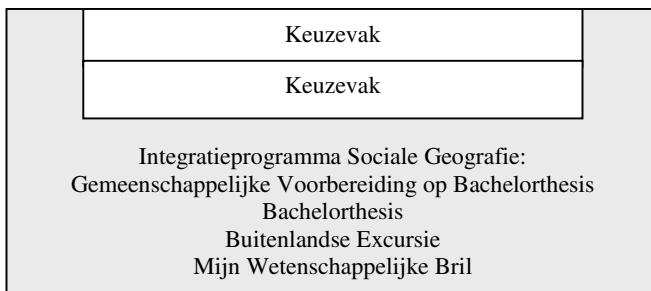
Gemeenschappelijke voorbereiding op Bachelor's thesis

Bachelor's thesis

Buitenlandse excursie

Verder is er ruimte voor twee keuzevakken.

Semestermodel 3.2

Semester 3.2 Integratieprogramma Milieu-Maatschappijwetenschappen

Toelichting bij het semesterthema

Dit afsluitende semester van de bacheloropleiding milieu-maatschappijwetenschappen heeft niet zozeer een thema, zoals voorgaande semesters, maar een doel: integratie van alle reeds door de studenten opgedane kennis en vaardigheden in een, de bacheloropleiding afrondend, project. Dit project bestaat uit het individueel en zelfstandig uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek en schrijven van een academisch verantwoorde scriptie (oftewel: bachelorthesis). Om dat mogelijk te maken, zal de student enerzijds 'oude' competenties opgedaan in eerdere semesters opnieuw moeten mobiliseren, anderzijds nog een aantal 'nieuwe' moeten opdoen. Vandaar dat een module Voorbereiden bachelorthesis (grotendeels) aan het onderzoeksproject voorafgaat.

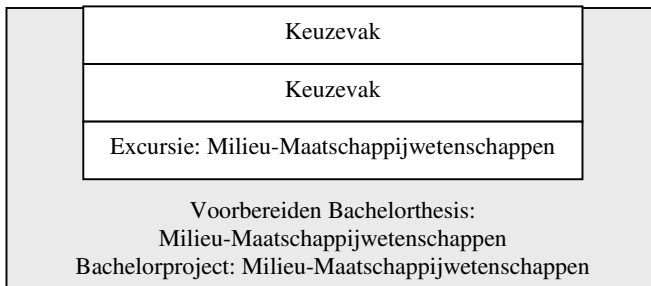
De keuze van het onderwerp voor de bachelorthesis betreft een 'gebonden keuze', want moet aansluiten bij een van de profielen van de opleiding (milieu en beleid, milieu en bedrijf, milieu en ontwikkeling).

Binnen die profielen, echter, is de student vrij een meer specifiek thema te kiezen (bijv. 'Europees omgevingsbeleid', aansluitend bij het thema milieu en beleid).

De begeleiding van het bachelorproject zal groepsgewijs en profielgebonden plaats vinden. In gezamenlijke bijeenkomsten, onder begeleiding van de 'profieldocent', zal de voortgang van de projecten (onderzoek plus scriptie) besproken worden, zullen problemen aan de orde worden gesteld, kunnen theoretische en methodologische benaderingen die de studenten gebruiken worden bediscussieerd etc. Naast het bachelorproject en de voorbereidingsmodule, kent semester 3.2 nog de buitenlandse excursie naar Polen en een tweetal keuzevakken. De excursie staat in het teken van een vergelijking tussen Nederland en Polen als het om de aard en de aanpak van milieuproblemen gaat. Het zal blijken dat tussen die twee landen grote verschillen bestaan! Wat de keuzevakken betreft, is een ervan gebonden in die zin dat ze moet aansluiten bij het door de student gekozen profiel van het bachelorproject.

Opbouw semester

Semestermodel 3.2

We beginnen echter met een introductie-programma in week 1. Dit zal onder meer bestaan uit lezingen over (de relevantie van) onderzoek doen, uit bijeenkomsten om gezamenlijk te reflecteren op mogelijke afstudeeronderwerpen, uit presentaties van oud-studenten (Hoe is het om af te studeren? Hoe schrijf je een scriptie?), en uit een tweetal binnenlandse excursie (ter voorbereiding van de vergelijking tussen Nederland en Polen). In de afsluitende week, daarentegen, zullen met name de presentaties van de bachelortheses centraal staan. Dit zal in de vorm van een tweedaags seminar geschieden, waarbij studenten elkaars onderzoek becommentariëren.

Handleiding bachelorthesis

In de loop van het najaar 2004 zal een studentenhandleiding voor semester 3.2 op het intranet van de FDM worden gepubliceerd, met daarin informatie over onder meer: de doelstellingen en eindtermen van het semester en de modules, de vakspecifieke inhoud alsmede algemene structuur van het semester, het rooster en het draaiboek van het semester, en de wijze van toetsing.

Praktische informatie

Semestercoördinator

Dr. B. Arts

kamer 3.1.59

Tel. (024-36)12103,

B.Arts@fm.ru.nl

Spreekuur: maandagmiddag van 15.00 tot 17.00 uur

Schakelprogramma Sociale Geografie

Semester 1

Schakelprogramma: eerste semester

De Hbo-instromers beginnen met het semester 3.1. Zij volgen het grootste gedeelte van dit semester. Thema van dit semester is: Omgevingsbeleid en verandering.

In dit semester worden de volgende vakken verplicht gesteld: 'Ruimtelijk handelen' (in deze cursus worden de belangrijkste theorieën en modellen ter verklaring van het ruimtelijk handelen van mensen en organisaties behandeld) en 'Europese identiteiten (het thema van deze cursus behelst de boeiende en belangrijke relatie tussen identiteiten van ruimtelijk georganiseerde groepen en het maken van regionale en nationale ruimte in de Europese Unie).

Om Hbo-instromers goed voor te bereiden op de master opleiding is er voor gekozen om cursussen uit het 1ste en 2de jaar verplicht te stellen. In dit semester gaat het om de cursus 'Geografische beschouwingwijzen'. Hierin worden de verschillende beschouwingwijzen van de sociale geografie door de tijd heen behandeld. Verder wordt er aandacht besteed aan een methode cursus: Bivariate statistiek en ruimtelijke structuuranalyse.

Vakkenoverzicht:

Geografische beschouwingwijzen (4 ECTS)

Methodologie 3: Bivariate statistiek en ruimtelijke structuuranalyse (5 ECTS)

Omgevingsbeleid en verandering (integratiemodule) (4 ECTS)

Methodologie 5: Kwalitatieve onderzoeksmethoden (5 ECTS)

Project: Omgevingsbeleid en verandering (4 ECTS)

Ruimtelijk handelen (4 ECTS)

Europese identiteiten en ruimten (4 ECTS)

Semester 2

In dit tweede semester van het derde jaar staat het verband tussen de theorie en de praktijk van wetenschappelijk onderzoek centraal. De doelen van dit semester zijn dus niet op een nieuw inhoudelijke zwaartepunt gericht, maar op het consolideren, integreren en toepassen van alle reeds opgedane kennis. Van dit tweede semester is voor HBO-instromers verplicht gesteld: de bachelorthesis en de buitenlandse excursie.

Toelichting

Met de bachelor thesis, die in het centrum van dit semester staat, bereikt de student een voorlopig hoogtepunt in zijn opleiding. Deze spannende taak biedt de mogelijkheid, alle opgedane vakkennis in een project te laten samenkomen. Op basis van deze ervaring zal de student in het volgende semester in staat zijn, zich binnen één van de mastervarianten te specialiseren. Semester 3.2 is dus naast de afronding van de bachelor fase ook de schakel tussen het algemene en

het gespecialiseerde deel van de sociaal-geografische opleiding. In dit opzicht heeft dit semester een sleutelfunctie voor de hele opleiding!

De bachelors thesis wordt een zelfstandig project dat in een groter geheel is geïntegreerd. De onderwerpen zullen al aan de drie master-varianten van de sociale geografie aansluiten (voorlopige titels):

- a Globalisation and Development (stedelijke ontwikkeling, multiculturele maatschappij, mondialisering)
- b Society and Space (grenzen, territoria, conflicten, identiteiten, discoursen etc.)
- c Regional and Corporate Location Management (regionale economische structurering, mobiliteit van bedrijven, netwerken etc).

Zo mogelijk worden (delen van) bestaande en nieuwe onderzoeksprojecten ingezet, maar er is ook ruimte voor individuele voorstellen. Docenten uit de master-programma's zullen teams van drie à vier studenten, die zich met samenhangende thema's bezig houden, intensief begeleiden. Daardoor profiteren de studenten niet alleen maar van de ervaringen van hun collega's, maar krijgen ze ook een diepere inzicht in de praktijk en problematiek van verschillende benaderingswijzen en empirische werkwijzen. De onderzoeken worden middels een scriptie en presentatie van het eindproduct afgerond.

Vanouds tellen excursies tot de leukste onderdelen van een opleiding in de sociale geografie. In dit semester wordt dan ook ruimte gereserveerd voor een buitenlandse excursie. Een groepsreis naar het buitenland biedt de kans sociaal-ruimtelijke processen binnen een bepaalde regio door de eigen wetenschappelijke bril te bekijken en met lokale deskundigen erover te discussiëren. De centrale thema's binnen de excursie zullen zo goed mogelijk aansluiten bij de zwaartepunten van zowel de bachelors thesis als de master-varianten.

Verder wordt er in dit semester voor HBO-instromers nog aandacht besteed aan een aantal cursussen uit het eerste en tweede jaar. Het gaat in dit semester om de methode cursus: Multivariate statistiek (methodologie 4). Verder wordt er nog aandacht besteed aan de belangrijkste geografische theorieën en -modellen, ter verklaring van het ruimtelijk gedrag van mensen en organisaties in de cursus Ruimtelijk gedrag.

Vakkenoverzicht

Mijn wetenschappelijke bril (5 ECTS)

Gemeenschappelijke voorbereiding op Bachelor's thesis (4 ECTS)

Bachelor's thesis (9ECTS)

Buitenlandse excursie (4 ECTS)

Ruimtelijk gedrag (4 ECTS)

Methodologie 4: Multivariate statistiek (5 ECTS)

Schakelprogramma Planologie

Schakelprogramma I:

Voor studenten met een HBO- opleiding: Ruimtelijke ordening en planologie bestaat het overbruggingsjaar uit de volgende 5 vakken:

Vakkenoverzicht:

Inleiding in de planologie (6 ECTS)

Methodologie 3: Inductieve statistiek en ruimtelijke structuuranalyse (5 ECTS)

Methodologie 5: Methoden van interactieve beleidsvoering (5 ECTS)

Theorie en praktijk van ruimtelijke plannen (4 ECTS)

Theorie en praktijk van ruimtelijke beleidsprocessen (4 ECTS)

Schakelprogramma II:

Voor de HBO-instromers, met Fontys Eindhoven HEAO Management, Economie en Recht; afstudeerrichting makelaardij, bestaat het overbruggingsjaar uit 60 ECTS-credits.

De HBO-instromers, met Fontys Eindhoven HEAO Management, economie en Recht; afstudeerrichting vastgoed en makelaardij, beginnen in het overbruggingsjaar met het semester 3.1. Zij volgen het grootste gedeelte van dit semester. Thema van dit semester is: Omgevingsbeleid en verandering. Dit semester stelt studenten in staat om zich in de beleidsvoering te verdiepen. Om HBO-ers goed voor te bereiden op dit thema is er voor gekozen om een aantal cursussen uit het eerste en tweede jaar ook verplicht te stellen. Het gaat om de cursussen “Geschiedenis van de ruimtelijke planning” (een beknopt overzicht van de geschiedenis van het denken over de ruimtelijke ordening en beleid) en om de cursus “Inleiding in de planologie” (hierin wordt geprobeerd om een antwoord te krijgen op de vraag: Wat is planologie en wat de eigen aard van planologische problemen is.)

Vakkenoverzicht Schakelprogramma: eerste semester

Inleiding in de planologie (6 ECTS)

Methodologie 3: Bivariate statistiek en ruimtelijke structuuranalyse (5 ECTS)

Methodologie 5: Methoden van interactieve beleidsvoering (5 ECTS)

Milieu en ruimte (5 ECTS)

Ontwikkeling, vormgeving en kwaliteiten van ruimten (4 ECTS)

Theorie en praktijk van ruimtelijke beleidsprocessen (4 ECTS)

Vakkenoverzicht Schakelprogramma: tweede semester

Methodologie 4: Methoden en technieken bij ruimtelijke planvorming (5 ECTS)

Theorie en praktijk van ruimtelijk plannen (4 ECTS)

Integratieprogramma (22 ECTS)

Schakelprogramma: eerste semester

De HBO-instromers beginnen met het semester 3.1. Thema van semester 3.1 is 'Omgevingsbeleid en verandering'. Om hbo-ers goed voor te bereiden op de masteropleiding is er voor gekozen om een aantal cursussen uit dit semester verplicht te stellen: 'Milieu en Ruimte' (hierin leer je o.a. beleidsrelevante ruimtelijke aspecten van milieu, natuur, landschap en water beschrijven), 'Ontwikkeling, vormgeving en kwaliteiten van ruimten' (in deze cursus wordt je bewust gemaakt van de kwaliteiten die de omgeving kenmerkt en van de veelheid van aspecten die daarbij in het geding zijn. Ook gaat het erom dat je inzicht krijgt in de wensen, handelingen en besluitvorming van diegenen die die ruimten gebruiken, bouwen en/of aanleggen), 'Theorie en praktijk van ruimtelijke beleidsprocessen' (de cursus geeft studenten inzicht in (wisselwerking van de) theorie en de praktijk van interactieve ruimtelijke beleidsprocessen). Verder wordt uit het eerste jaar de cursus 'Inleiding in de Planologie' (hierin wordt geprobeerd een antwoord te krijgen op de vraag: wat Planologie is en wat de eigen aard van planologische problemen is) verplicht gesteld.

Tijdens dit semester moeten de HBO-instroomstudenten nog een tweetal methodologiecursus uit het tweede en derde jaar volgen: 'Bivariate statistiek en ruimtelijke structuuranalyse' en 'Methoden van Interactieve beleidsvoering'. Ter voorbereiding op deze cursus wordt er een crash course 'beschrijvende statistiek' aangeboden. Dit is een facultatieve cursus waarin de grondbeginselen van de beschrijvende en inductieve statistiek worden behandeld. Deze cursus is bedoeld als voorbereiding op de vervolgcursussen Statistiek die in de rest van de opleiding aan bod komen.

Schakelprogramma: tweede semester

De nadruk ligt in dit semester op de individuele bachelorscriptie als een min of meer zelfstandig project binnen een groter geheel. De opzet van het programma is niet louter individueel, er is sprake van een sandwichformule: met een gezamenlijk begin, een individueel middenstuk en een plenaire afsluiting. Er wordt een beperkt aantal themagroepen gevormd, waarbij de studenten zich voor een van deze groepen inschrijven. Iedere groep kent een maximaal aantal deelnemers en heeft een begeleider.

Om HBO-instromers goed voor te bereiden op de masteropleiding moeten ze nog 2 cursussen uit het tweede jaar volgen. Het gaat om de cursus 'Theorie en praktijk van ruimtelijk plannen' (een studie over hoe de formele instrumenten- bestemmingsplan, structuurplan streekplan- in de praktijk worden gebruikt alsmede een oefening in de beleidsvorming door middel van die planvormen.) en om de methodologiecursus uit het tweede jaar. Hierin wordt de analyse en het gebruik van data, methoden en GIS samengebracht in een stedelijke inrichtingsoefening.

Schakelprogramma Milieu-maatschappijwetenschappen

Semester 1

De HBO-instromers beginnen in het schakelprogramma met het semester 3.1. Zij volgen het grootste gedeelte van dit semester. Thema van dit semester is: Omgevingsbeleid en verandering.

Om HBO-instromers goed voor te bereiden op dit thema is er voor gekozen om een aantal cursussen uit het eerste en tweede jaar ook verplicht te stellen. In dit semester wordt er met name aandacht gegeven aan een extra methodencursus: Bivariate statistiek en ruimtelijke structuuranalyse (Methodologie 3) en een extra inhoudelijke cursus: en Milieu en samenleving.

Vakkenoverzicht

Methodologie 3: Bivariate statistiek en ruimtelijke structuuranalyse (5 ECTS)

Milieu en samenleving (5 ECTS)

Methodologie 5: Kwalitatieve onderzoeksmethoden (5 ECTS)

Milieu en ruimte (5 ECTS)

Milieu en ontwikkeling (4 ECTS)

Environment and Business (4 ECTS)

Semester 2

In dit semester voor HBO-instromers wordt aandacht besteed aan een aantal cursussen uit het tweede jaar: Beleidsanalyse en interventiemethodologie, International environmental politics en Milieu, samenleving en beleid.

In International environmental politics worden de belangrijkste internationale milieuproblemen behandeld en wordt de studenten geleerd om de hoofdlijnen van de ontwikkeling en organisatie van Europees en mondiaal milieubeleid te beschrijven.

In Milieu, samenleving en beleid wordt de ontwikkeling en inhoud van het Nederlandse milieubeleid, nationaal en sub-nationaal, tegen de achtergrond van het milieubeleid in andere landen bekeken.

Vakkenoverzicht:

Methodologie 4: Beleidsanalyse en interventiemethodologie (5 ECTS)

International environmental politics (4 ECTS)

Milieu, samenleving en beleid (4 ECTS)

Buitenlandse excursie (4 ECTS)

Voorbereiden Bachelorthesis (4 ECTS)

Bachelorproject: Milieu-maatschappijwetenschappen (14 ECTS)

**Cursusbeschrijvingen Bachelor Planologie en Sociale
Geografie, Milieu-Maatschappijwetenschappen**

Academische Vaardigheden

Cursuscode:	BIN117
Studiejaar:	1
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	BW ECON BESTK POL PLAN SG MMW
Specialisatie:	
Studielast:	6
Tentamenvorm:	werkstuk
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Donkers,H.W.H.A.
Docenten:	Worden nog bekend gemaakt.
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	nee
Doelstellingen:	Het vak Academische Vaardigheden (AV) is gericht op het verwerven en oefenen van een aantal basale wetenschappelijke vaardigheden. Deze zijn nodig om met succes een academische studie aan deze faculteit te doorlopen en om na de studie als academicus in een beroepspraktijk te kunnen functioneren. In de cursus AV gaat het om: • Het primaire proces in de wetenschap • Relevante wetenschappelijke vragen stellen • Relevante, wetenschappelijk verantwoorde informatie verzamelen, zowel mondeling als schriftelijk • Wetenschappelijke informatie verwerken • Wetenschappelijk verantwoorde conclusies trekken, wetenschappelijk verantwoord redeneren en argumenteren • Resultaten van wetenschappelijk onderzoek presenteren, zowel mondeling als schriftelijk.
Cursusbeschrijving:	AV is een praktisch, door opdrachten gestuurd doe-vak met wekelijkse werkgroepbijeenkomsten. De AV-docent treedt ook op als coach/mentor van de studenten in een AV-groep. In de cursus worden algemene academische vaardigheden geoefend aan de hand van vakspecifieke inhoud. Daarom wordt de cursus gegeven in homogene groepen en in vijf varianten (bedrijfswetenschappen, omgevingswetenschappen, politicologie, bestuurskunde en economie).
Literatuur:	Twee syllabi: Handboek Academische Vaardigheden en Cursusboek Academische Vaardigheden (in 5 varianten; let op: koop het cursusboek dat bij jouw opleiding hoort).

Economie van de Managementwetenschappen

Cursuscode:	BCU194
Studiejaar:	1
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	BW ECON BESTK POL PLAN SG MMW

Specialisatie:	
Studielast:	6
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Sent, E.-M
Docenten:	Prof.dr. E-M Sent drs. Ch. van Hooijdonk
Vereiste voorkennis:	geen
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	Na deze cursus beheers je de basisprincipes van de economische wetenschap en de economische taal met betrekking tot deze principes. De verworven vaardigheden ben je in staat toe te passen op concrete beleidsvraagstukken.
Cursusbeschrijving:	De hoorcolleges in deze cursus belichten het object en de denkwijze van de economische wetenschap. Vervolgens gaan ze in op een centraal thema in de economische wetenschap, namelijk het coördinatie-probleem. Hierbij zijn niet alleen de rol van de markt en de overheid (regulering) van belang, maar ook de rol van instituties, organisaties, gewoontes en gedragscodes bij economisch handelen. Meer algemeen valt onder dit thema de vraag of activiteiten beter via de markt (decentraal) of via een hiërarchie (onderneming en instellingen) gecoördineerd kunnen worden. De cursus besteedt met name aandacht aan de verschuiving gedurende de afgelopen decennia richting meer marktgerelateerde arrangementen (zowel op nationaal niveau als binnen instellingen). De cursus eindigt met een aantal illustraties van het belang van de economische wetenschap voor de aanpak van beleidsvraagstukken met betrekking tot onder andere Europese integratie en globalisering van de economie.
Literatuur:	- Geert Woltjer, De economische manier van denken, 2de druk, Bussum 2002, Coutinho, ISBN 90 6283 313 6 - Cock A. Hazeu, Institutionele economie: Een optiek op organisatie- en sturingsvraagstukken, Bussum 2000, Coutinho, ISBN 90 6283 185 0 CIP - Reader

Inleiding Planologie

Cursuscode:	BIN105a
Studiejaar:	1
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	PLAN
Specialisatie:	
Studielast:	6
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Ganzevles, M.G.J.

Docenten:	drs. M.G.J. Ganzevles, Ir. J.B. Raggars
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	De doelstelling van de cursus is tweeledig. Studenten maken kennis met de planologie en de benaderingen van ruimtelijk planning en ze verwerven een eerste overzicht van de historisch-contextuele ontwikkeling van ruimtelijke problemen en de aanpak ervan door middel van stedenbouw, ruimtelijke planning en -ordering.
Cursusbeschrijving:	Voor de kennismaking met planologie en benaderingen van planning wordt een eerste conceptueel inzicht gegeven in het materiële object van de planologie, de ruimtelijke organisatie van de samenleving. De aanpak van planologische problemen, de inrichting van het planningproces en de daarbij gehanteerde principes van rationaliteit en integraliteit komen aan de orde. De vraag waarom ruimtelijke planning nodig en nuttig is voor de samenleving en de rol van planologen daarbij wordt belicht. Maar er wordt ook gerefereerd aan de beperkingen van de ruimtelijke planning als maatschappelijk sturingsinstrument. Tenslotte maakt de student kennis met het Nederlandse ruimtelijke beleidsstelsel. Hoewel voor de historische ontwikkeling voor zover nodig verder in de tijd wordt teruggedaan, ligt het accent op de ontwikkelingen in de 20e eeuw. Kijken we terug in de tijd dan is de dynamiek van menselijke activiteiten ervoor verantwoordelijk dat zich in de wisselwerking tussen samenleving en ruimte telkens andere problemen naar aard en schaal hebben voorgedaan. De problemen van de steden ten tijde van de industriële revolutie bijvoorbeeld zijn heel andere dan die van de moderne steden. Op ruimtelijke problemen hebben planologen in de loop van de tijd telkens weer gereageerd door ze te (her)definieren, te analyseren en er oplossingen voor te bedenken in de vorm van ruimtelijke plannen, beleidsconcepten, maatregelen en regelingen. Van die ontwikkeling wordt in deze cursus een eerste overzicht aangeboden.
Literatuur:	Alexander, E.R., Approaches to Planning, Philadelphia etc., Gordon and Breach, 1992, 2e editie. H. van der Cammen en L.A. de Klerk, Ruimtelijke Ordening. Van grachtengordel tot VINEX-wijk, Utrecht, Het Spectrum, 2003

Inleiding Sociale Geografie

Cursuscode:	BIN106a
Studiejaar:	1
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	SG
Specialisatie:	
Studielast:	6
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen

Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Ernste,H.
Docenten:	Prof. dr. Huib Ernste, dr. Ton van Naerssen, dr. Martin van der Velde
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	Aan het einde van deze cursus heb je: • overzicht over belangrijkste probleemvelden waar de moderne sociale geografie als wetenschap mee bezig is; • inzicht in het belang van bijdragen van sociale geografie aan oplossing van meest nijpende problemen op deze wereld; • kennis gemaakt met geografische theorievorming t.a.v. die sociaal geografische bijdragen; • een gevoel voor wat het betekent, praktijkgericht wetenschappelijk gefundeerd sociaal geografisch werk te verrichten; • tevens heb je een overzicht gekregen van verschillende opvattingen over het begrip 'ruimte'.
Cursusbeschrijving:	Deze cursus is bedoeld voor eerstejaarsstudenten die overwegen of reeds hebben besloten om na de propedeuse verder te gaan met de misschien wel leukste studie binnen deze faculteit n.l. 'sociale geografie'. Dat laatste is natuurlijk subjectief, maar wij als docenten team zijn nog altijd enthousiast over ons eigen vak en willen jullie daar graag iets van laten proeven. Met dit vak proberen we jullie een beeld te verschaffen van wat sociale geografie als wetenschap is en kan. We doen dit door de belangrijkste concepten en probleemvelden van de sociale geografie aan te tippen. We willen dus niet systematisch en diepgaand theorieën stampen, maar jullie juist op zeer levendige wijze laten ruiken, voelen en beleven, hoe spannend sociale geografie in de praktijk en hoe belangrijk sociaal geografische inzichten kunnen zijn voor het oplossen van de brandende problemen van deze wereld. Bij ieder probleemveld hebben we daarom interessante praktische oefeningen bedacht. We blijven dus ook niet alleen in de collegezaal maar gaan er juist ook op uit en doen praktisch sociaal geografisch werk. Iedere week dus weer wat anders... Op deze manier krijg je een gedegen overzicht over de verschillende aspecten van het vakgebied, die dan in de latere onderdelen van de studierichting uitgediept zullen worden en in een zo breed vak als de sociale geografie is er niets belangrijker dan juist dat goede overzicht. De sociaal geograaf is geen echte sociaal geograaf als hij/zij oogkleppen op heeft. Dit is ook de belangrijkste voorwaarde voor diepgaand inzicht. In het laatste onderdeel van deze cursus zal dieper ingegaan worden op de verschillende opvattingen over hét centrale begrip van alle ruimtelijke wetenschappen, n.l. 'ruimte', zoals van Plato via Descartes en Einstein tot Lefebvre... Zodat we ten minste weten waar we het over hebben in de komende jaren van de opleiding. Deze cursus staat in nauw verband met de andere typisch geografische

cursussen in de propedeuse:

In de cursus 'Stad en Land: urbane en rurale transformatieprocessen' (semester 1.2) wordt b.v. geprobeerd aan de hand van de stedelijke en landelijke problematiek jullie een algemeen gevoel voor veranderingen in de omgeving te geven. De cursus 'inleiding in de sociale geografie' probeert jullie nu juist een indruk te geven van de specifieke wijze waarop de sociaal geograaf daar mee omgaat: welke vragen voor sociaal geografen relevant zijn, hoe deze bestudeerd worden, wat de uitkomsten daarvan kunnen zijn en op welke wijze deze voor de toekomst van belang zijn.

In de cursus 'Terra Incognita' (semester 1.1) laten we zien hoe men in de verschillende fasen van het beleidsproces weer met een ander perspectief naar de omgeving kijkt.

Meer informatie over deze cursus, evenals: overheadslides, opdrachten, literatuur, studentenhandleiding etc. vind je op de website voor deze cursus: www.ru.nl/socgeo/inlsocgeo

Daarnaast onderhoudt de vakgroep voor sociale geografie een eigen website (www.ru.nl/socgeo) met nog veel meer informatie en mogelijkheden.

Literatuur:

We maken gebruik van één van de nieuwere leerboeken: modern, gemakkelijk te lezen, goed geïllustreerd, duidelijk gestructureerd met puntsgewijze samenvattingen, lijst van kernbegrippen, oefeningen met en zonder inzet van internet en het geheel ondersteund met een door de uitgever verzorgde website (<http://www.prenhall.com/knox>). Dit boek dienen de studenten zelf aan te schaffen. Voor diegenen, die deze inleiding puur uit interesse volgen, maar zich niet verder willen verdiepen in de Sociale Geografie, staan er 5-10 exemplaren in het studielandschap en eventueel zelfs 5 exemplaren in de bibliotheek van de faculteit ter beschikking (niet uitleenbaar).

Knox, P.L. & Marston, S.A. (1998 of later) *Human Geography. Places and Regions in Global Context*. Prentice Hall, Upper Sadle River. ISBN 0-13-141491-7.

Daarnaast zal er ad hoc leesmateriaal over de gebruikelijkste 'ruimte' begrippen beschikbaar worden gesteld.

Inleiding in de Milieu-Maatschappijwetenschappen

Cursuscode: BIN113a
 Studiejaar: 1
 Semester/trimester: 1
 Opleiding(en): MMW
 Specialisatie:
 Studielast: 6
 Tentamenvorm: schriftelijk tentamen
 Taal: Nederlands
 Cursuscoördinator: Leroy, P.

Docenten:	prof. dr. Pieter Leroy
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	Deze module geeft in de eerste plaats een oriëntatie op de opleiding Milieu-maatschappijwetenschappen en biedt een overzicht van de thema's en onderwerpen die later in de studie uitvoeriger worden behandeld. In de tweede plaats laat de module op inleidend niveau zien hoe sociale wetenschappers naar milieuvraagstukken kijken. Na afloop van de cursus kun je: • milieuvraagstukken vanuit sociaal-wetenschappelijk perspectief beschrijven; • de maatschappelijke processen beschrijven die aan deze problemen ten grondslag liggen; • milieuproblemen beschrijven; • verschillende visies op de oorzaken en achtergronden van het milieubeleid dat op verschillende niveaus wordt gevoerd in grote lijnen beschrijven.
Cursusbeschrijving:	In deze cursus verwerf je kennis over de volgende onderwerpen: • sociaal-wetenschappelijke begrippen voor het benoemen en beschrijven van begrippen en theorieën over de sociale en historische milieuvraagstukken; • achtergronden van milieuvraagstukken en verschillende sociaal-wetenschappelijke analyses van verschillende maatschappelijke reacties op de visies daarop; • milieuproblematiek (milieubesef, milieugedrag, milieubeweging) en theorieën ter een eerste analyse van milieubeleid zoals verschillende verklaring daarvan; • actoren dat op verschillende niveaus ontwikkelen en uitvoeren. De cursus bestaat uit een twaalfstal bijeenkomsten rondom deze thema's, vooral hoor- en enige werkcolleges. De module wordt afgesloten met een schriftelijk tentamen. Behalve de literatuur behoren ook de bijeenkomsten tot de tentamenstof.
Literatuur:	- P. Leroy (samenstelling), <i>Bundel Inleiding Milieu-maatschappijwetenschappen</i>, 2004-2005; - E. Vermeersch, <i>De ogen van de panda</i>, Uitgeverij Pelckmans/Stichting Leefmilieu, 1988. - E. Tellegen en M. Wolsink, <i>Milieu en samenleving</i> - een sociologische i

Terra (in)cognita

Cursuscode:	BCU195
Studiejaar:	1
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	PLAN SG MMW
Specialisatie:	

Studielast:	6
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Klaver, J.C.M.
Docenten:	drs. Jacques Klaver; prof. dr. Pieter Leroy; prof. dr. H. Ernste, drs. T. Ganzevles; drs. J. Gersie; drs. N. Muller; drs. H. de Weert.
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	In deze module • maken studenten kennis met een aantal begrippen, concepten en benaderingswijzen die sociale wetenschappers hanteren als zij naar ‘de omgeving’ kijken, als zij die omgeving en haar maatschappelijke constructie verkennen, analyseren en verklaren, als zij voorstellen doen voor ingrijpen in die omgeving, en als zij die ingrepen beoordelen; • maken studenten kennis met de belangrijkste constanten én veranderingen in ‘de ‘omgeving, de maatschappelijke oorzaken en de implicaties daarvan; • raken studenten gaandeweg vertrouwd met enkele basisbegrippen van de sociale wetenschap in het algemeen en van de toepassing van die disciplines op ‘de omgeving’ in het bijzonder; • leren studenten te zien wat het effect is van een bepaalde wijze van kijken op het resultaat van een analyse, en leren zij hoe die benaderingswijze ook de interventiemogelijkheden bepaalt; • leren studenten in een individueel project enkele benaderingswijzen toe te passen. De module is in beginsel op concepten en benaderingswijzen voor de Nederlandse omgeving gericht, maar zal, waar mogelijk, ook een breder en comparatief perspectief hanteren. Deze cursus fungeert daarmee tevens als etalage van wat studenten in het verdere verloop van de opleiding kunnen verwachten. De module wil studenten via literatuur en hoorcolleges kennis laten maken met allerlei sociaal-wetenschappelijke perspectieven op ‘de omgeving’, en wil die kennis via kleine excursies, oefeningen en een project/werkstuk laten toepassen.
Cursusbeschrijving:	Van de middelbare school kennen we de aardrijkskunde van Nederland en, in mindere mate, van de rest van de wereld. We kennen een aantal fysisch-geografische kenmerken en we kennen de belangrijkste ruimte- en milieuproblemen van Nederland. Voorts weten we dat de omgeving, in Nederland en elders, nog nauwelijks ‘natuurlijk’ is, maar voor het overgrote deel het resultaat van menselijk en maatschappelijk ingrijpen. De omgeving is de resultante is van voortdurende betekenisgeving en problematisering, van toewijzing en inrichting, van sociaalruimtelijke disputen en processen, van inrichting en herinrichting. En in die laatste zin is de omgeving grotendeels nog een terra incognita: welke betekenissen, welke disputen, welke processen?

In deze module gaat het om de verkenning van de omgeving, maar meer nog van de processen die daar spelen en de manier waarop zij door sociale wetenschappers bestudeerd worden: welke begrippen hanteren zij, welke verklaringen formuleren zij? En wat kunnen we daaruit leren als we zelf interventies in die omgeving willen ontwerpen? En hoe kunnen we die interventies beoordelen?

De cursus omvat een aantal hoorcolleges, literatuurstudie, kleine opdrachten, nabespreking en discussie naar aanleiding daarvan, kleine excursies en een project/werkstuk.

Literatuur: - M. Pacione, Urban Geography – a global perspective, Routledge, 2001 (diverse hoofdstukken);
- P. Leroy en J. Klaver (samenstelling), Bundel Terra Incognita, 2004-2005.

Onderzoeks- en interventiemethodologie

Cursuscode: BPRA145
Studiejaar: 1
Semester/trimester: 1
Opleiding(en): BW
Specialisatie:
Studielaast: 6
Tentamenvorm: schriftelijk tentamen + werkstuk
Taal: Nederlands
Cursuscoördinator: Drs. Marleen van de Westelaken
Docenten: Drs. Marleen McCardle
Drs. Rienk van Marle
Drs. Marleen van de Westelaken

Vereiste voorkennis:

Keuzevak: nee

Doelstellingen: Studenten kunnen:

- de functie van wetenschappelijk onderzoek voor de managementwetenschappen aangeven mede in het licht van het onderscheid tussen onderzoeks- en interventiemethodologie;
- de belangrijkste methodologische stromingen onderscheiden en een relevante uitleg geven aan basisbegrippen in empirisch wetenschappelijk onderzoek;
- in gegeven casuïstiek adequate keuzes maken voor onderdelen van een eenvoudig onderzoeksvoorstel en deze keuzes adequaat beargumenteren.

Cursusbeschrijving: In de cursus worden inzichten opgedaan die de basis vormen voor het kunnen doen van wetenschappelijk verantwoord onderzoek. Naast wetenschapsopvattingen en belangrijke methodologische stromingen in empirisch onderzoek worden basisbegrippen behandeld zoals validiteit en betrouwbaarheid. Ook komen de diverse onderdelen aan bod van de

empirische onderzoekscyclus.

Een deel van de te verwerven methodologische inzichten wordt geoefend ten behoeve van het verwerven van vaardigheden, bijvoorbeeld het maken van onderzoeksvraagstellingen c.q. het afleiden van hypothesen, het ontwikkelen van conceptuele modellen, het operationaliseren van te onderzoeken eigenschappen, het selecteren van onderzoeksdesigns, waarnemingsmethoden en analysetechnieken. De cursus bestaat uit hoorcolleges (behandeling theoretische uitgangspunten), werkcolleges (opdrachten bespreken en feedback ontvangen) en zelfstudie.

Literatuur: Syllabus Prof. Dr. J. Vennix (2004)

Filosofie van de Managementwetenschappen

Cursuscode: BIN118

Studiejaar: 1

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): BW ECON BESTK POL PLAN SG MMW

Specialisatie:

Studielast: 6

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen + werkstuk

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Wissenburg, M.L.J.

Docenten: Prof. Dr. G.E. Lock en anderen

Vereiste voorkennis:

Keuzevak: nee

Doelstellingen: De studenten in staat te stellen een antwoord te geven op o.a. de volgende vragen: Wat is management, in een wereld waar de grenzen tussen publieke en private sferen aan het vervagen zijn, respectievelijk nieuw moeten worden getrokken? Wat zijn de vooronderstellingen van management? Is management kan het 'rationeel' zijn, en in welke betekenis van de term rationaliteit? In hoeverre kan management zelf 'wetenschappelijk' zijn? Welke rol is dan weggelegd voor intuïtie? Heeft de manager een verplichting om rechtvaardigheid na te streven; zo ja, binnen welke institutionele grenzen en volgens welke definitie van deze term? Wat is de relatie tussen management als wetenschap en de praktische taak van management in de real-world?

Cursusbeschrijving: In de cursus Filosofie komen aan de orde:

- Het begrip management en kernbegrippen die van belang zijn bij het 'managen', zoals organisatie, efficiency, werk, waarde, winst, leiderschap, motivatie, stakeholdership, maar ook government, governance, macht, beleid, bestuur, organisatie e.d.;
- De manier waarop het idee en de werkelijkheid van management worden weerspiegeld niet alleen in de academische wereld maar ook in de massamedia, de politieke sfeer, de publieke opinie enz.;

- Het mogelijke gebruik van specifiek filosofische kennis en technieken in het analyseren van de theorie en praktijk van management;
- De toepassing van filosofische kennis en technieken in verband met dringende normatieve kwesties die zich voordoen in de management-praktijk (in de privé- en publieke sectoren), zoals het vaststellen van de criteria voor het bepalen van (korte- en lange-termijn) persoonlijke en organisatorische doelen, loyalty en whistle-blowing, de sociale betrokkenheid van bedrijven, maatschappelijke neveneffecten van ruimtelijk handelen, het probleem van 'vuile handen' etc.;
- Algemene kennis over de geschiedenis van de filosofie, en over filosofische en wetenschapstheoretische kernthema's.

Literatuur: M. van Hees, E. de Jonge, L. Nauta, Kernthema's in de Filosofie, Boom 2003 (zelf aan te schaffen).
Diverse teksten die via Blackboard ter beschikking zullen worden gesteld.

Project stad en land

Cursuscode: BPRO157a
Studiejaar: 1
Semester/trimester: 2
Opleiding(en): PLAN SG MMW
Specialisatie:
Studielaast: 6
Tentamenvorm: werkstuk
Taal: Nederlands
Cursuscoördinator: Klaver, J.C.M.
Docenten: Drs. J.Klaver, drs. S. Dormans, drs.N.Muller en drs. J. van de Walle
Vereiste voorkennis: Kennis uit het eerste semester van de opleidingen Sociale geografie en Planologie en Milieu-maatschappijwetenschappen. Tevens wordt de voorkennis van de cursus Stad en Land bekend verondersteld.
Keuzevak: ja
Doelstellingen: In het project leren studenten om zelfstandig onderzoek te doen naarurbane en rurale transformaties en daarover zowel schriftelijk als mondeling te rapporteren. Zij maken daarbij gebruik van de kennis, inzichten en vaardigheden die zij hebben verworven in het eerste semester en in de cursus Stad en Land. In het project worden tevens grondbeginselen van Geografische Informatie Systemen (GIS) aangereikt en toegepast.
Cursusbeschrijving: Het Project Stad en Land biedt studenten de gelegenheid om de tot dan toe verworven kennis, inzichten en vaardigheden toe te passen en verder te ontwikkelen in een individueel onderzoeksproject.
Literatuur: Projecthandleiding en reader.

Ruimte, maat en schaal

Cursuscode: BCU197

Studiejaar: 1

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): PLAN

Specialisatie:

Studielast: 6

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Raggers, J.B.

Docenten: Ir. J.B. Raggers, cursuscoördinator

Drs. M.G.J. Ganzevles, docent

Vereiste voorkennis: geen

Keuzevak: nee

Doelstellingen: Hoewel iedereen zich dagelijks door een gebouwde en ingerichte omgeving begeeft is men zich zelden bewust van de specifieke kenmerken van die geplande omgeving en de opvattingen die daaraan ten grondslag hebben gelegen. Voor planologen wier professionele werkzaamheden direct of indirect in functie staan van het resultaat van ruimtelijke planning en –vormgeving is kennis daarvan echter van wezenlijk belang.

De cursus Ruimte, schaal & maat beoogt daarom de student qua kennis, inzicht en analytisch vermogen te verrijken met de conceptuele- en morfologische aspecten van de vormgegeven- en ingerichte ruimte in relatie tot gebruik en beheer op de daarbij te onderscheiden schaalnivo's en in historisch perspectief.

Cursusbeschrijving: De cursus kent de volgende inhoudelijke ingrediënten:

- theorie van de waarneming (perceptietheorie);
- ontwerptheorie inzake ordeningsprincipes/concepten;
- identificatie en analyse van ruimtelijke structuren en –inrichting;
- methoden en technieken ter duiding van morfologische kenmerken.

Naar onderwijsvorm uitgewerkt bestaat de cursus uit de volgende elementen:

- een college cognitieve perceptietheorie voor zover van belang voor de waarneming en waardering van de gebouwde- en ingerichte ruimte;
- twee colleges 'orde': het creëren van ruimte, ordeningsprincipes (methoden om ruimtelijke samenhang tot stand te brengen), ordeningsconcepten;
- een college ruimtelijke structuren: stedelijke- en landschappelijke verkavelingen en –structuren in historisch perspectief;
- een college 'meten van de ruimte': schaal, maat, dichtheden e.d.
- een observatieoefening waarbij een woonmilieu, voorzieningsmilieu en werkmilieu wordt gedocumenteerd,

beschreven en geanalyseerd aan de hand van een aangeleverde checklist;

- een (verplichte) dagexcursie naar Amsterdam waarbij o.a. bezocht worden Betondorp, Bijlmermeer, Zuid-As, Eilanden.

De cursus wordt getoetst door middel van een schriftelijk tentamen n.a.v. colleges, literatuur, en excursie alsmede het verslag van de observatieoefening waarbij tentamen en verslag gelijkwaardig meetellen.

Literatuur: K.Lynch, The image of the city, 1960

Stad en land;

Cursuscode: BCU196

Studiejaar: 1

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): PLAN SG MMW

Specialisatie:

Studielast: 6

Tentamenvorm: schriftelijk werkstuk

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Klaver, J.C.M.

Docenten: drs. J. Klaver; drs. S. Dormans; drs. J. Gersie; drs. N. Muller; drs. G. van Vilsteren; drs. J. van de Walle; dr. A. van Naerssen

Vereiste voorkennis: Een disciplinaire inleiding en het vak Terra Incognita.

Keuzevak: ja

Doelstellingen: In de cursus stad en land leren studenten:

- een aantal belangrijke transformaties in urbane en rurale gebieden in Nederland, Europa en in andere delen van de wereld kennen;
- een aantal belangrijke concepten en benaderingswijzen kennen en hanteren die zijn ontwikkeld voor de wetenschappelijke bestudering van de urbane en rurale transformaties. De nadruk ligt daarbij op beschrijving en analyse van de betreffende processen en structuren;
- de grondbeginselen van de topografische en thematische cartografie.

Cursusbeschrijving: Het centrale thema van dit vak is de transformatie van rurale en urbane gebieden. Het bouwt voort op de kennis en inzichten die in de disciplinaire inleidingen van Sociale geografie en Planologie en van Milieu-maatschappijwetenschappen zijn aangedragen en ook op het vak Terra Incognita.

Binnen het thema krijgen urbane en rurale processen en ook veranderingen in milieu, natuur en landschap in de afgelopen anderhalve eeuw speciale aandacht. Ook aan de cartografische weergave van de veranderingen wordt aandacht besteed.

De werkvormen zijn naast literatuurstudie: hoorcolleges, opdrachten, werkgroepen en een excursie.

Literatuur: M. Pacione (2001), Urban geography, a global perspective. Routledge, London.

Pater, B. de, T.Beneker, W.Buunk (red., 2004), Europa; ruimtelijke samenhang en verscheidenheid in de Europese Unie. Koninklijke van Gorcum, Assen.

J. Klaver en J.Gersie (samenstellers, 2004), Literatuurbundel Stad en Land.

Statistiek

Cursuscode: BPRA144

Studiejaar: 1

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): BW ECON BESTK POL PLAN SG MMW

Specialisatie:

Studielast: 6

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Jacobs, H.A.G.M.

Docenten: E. Jacobs

C. Visscher

Vereiste voorkennis:

Keuzevak:

Doelstellingen: Studenten zijn aan het einde van de cursus in staat:

- de basiselementen en eenvoudige procedures uit de beschrijvende en verklarende statistiek adequaat toe te passen, mede met behulp van het programma Spss
- resultaten van eenvoudige procedures uit de beschrijvende en verklarende statistiek adequaat te interpreteren
- keuzes bij het uitvoeren van statistische procedures en de interpretatie van de resultaten adequaat te onderbouwen

Cursusbeschrijving: In de cursus leren studenten praktisch omgaan met het statistische software programma Spss. De onderwerpen die besproken zijn onder meer: steekproeven, kansen en variabelen, schattingen van kenmerken van een populatie, kruistabelanalyse, correlaties, eenvoudige (multiple) regressie, verschillen in gemiddelden en tijdreeksen

Literatuur: McClave, J. Y., Benson, P. G. & T. Sincich (2003). Statistiek. Een inleiding voor het hoger onderwijs (achtste editie, tweede druk), Pearson Educatiaon/Prentice Hall, ISBN: 90-430-0501-0
Mathijssen, A. & M. te Grotenhuis (2004). Basiscursus Spss (versie 10, 11 en 12). Assen: Van Gorcum. ISBN: 90 232 4049 9

Globalisering en Ontwikkelingslanden

Cursuscode: BCU198

Studiejaar: 1

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): SG

Specialisatie:

Studielast:	6
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Naerssen, A.L. van
Docenten:	Mw.Drs. M. Maas Mw. Drs. J., van de Walle
Vereiste voorkennis:	nee
Keuzevak:	nee
Doelstellingen:	Na afloop van de cursus zijn studenten in staat: • Theorieën over ‘ontwikkelingen ‘onderontwikkeling’ uit te leggen; • De achterliggende visie op ontwikkelingsprocessen in artikelen en documenten te begrijpen; • Verschillen tussen ‘Noorden ‘Zuid’ aan te geven; • De diversiteit van ontwikkelingslanden te benoemen; • De complexiteit van de ontwikkelingsproblematiek te doorgronden; • Processen van globalisering te relateren aan processen van ‘ontwikkeling’ en ‘onderontwikkeling’ in Zuid; • Discussies over ontwikkelingssamenwerking te analyseren; • Een opinie te formuleren over de ‘Andere Globalisering’ -beweging. • De sociaal-geografische benadering ten opzichte van ontwikkelingsprocessen te onderscheiden van andere disciplinaire benaderingen.
Cursusbeschrijving:	Deze cursus gaat over de problematiek van ontwikkelingslanden in het perspectief van processen van mondialisering. De vorm waarin de stof wordt gegeven is die van hoor- en discussiecolleges en opdrachten. De cursus volgt de lijn van het handboek (van Dickenson c.s.). De cursus begint met een korte kenschets van ontwikkelingslanden (‘Zuid’) en een historisch overzicht van de relaties tussen Noord en Zuid. Daarna komen de verschillende aspecten van de bestaanswijzen en de ruimtelijke structuur van ontwikkelingslanden aan bod. Daarnaast worden landenstudies gepresenteerd. Van de studenten wordt verwacht dat zij een opdracht uitvoeren die een actualisering en/of aanvulling van de gegevens in het boek inhoudt. Deze cursus is uitsluitend bedoeld voor 1e jaars studenten sociale geografie. De voertaal is Nederlands.
Literatuur:	• Dickenson, J. et al. (1996; 2nd edition) A Geography of the Third World. London: Routledge. • Knox and Marston (2002; 2nd edition) Human Geography. Places and regions in global context. New Jersey. Prentice Hall. Chapter 8 (pp. 326-360). • Literatuurbundel

Milieu, Natuur en Landschap

Cursuscode:	BCU199
Studiejaar:	1

Semester/trimester:	2
Opleiding(en):	MMW
Specialisatie:	
Studielast:	6
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Gersie, J.
Docenten:	Drs. J. Gersie, Drs. J. Klaver
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	Na afloop van de cursus Milieu, natuur en landschap (MNL) kun je: (-) een indruk geven van de belangrijkste natuurprocessen die het fysieke milieu (lucht, bodem, water, levende natuur) in het bijzonder in Nederland hebben gevormd en vormen; (-) de samenhang tussen deze processen aangeven en beschrijven welke ruimtelijke variatie van fysieke condities daardoor is ontstaan; (-) schetsen hoe de mens in de loop der tijd met de natuurruimtelijke gegevens is omgesprongen, hoe de oorspronkelijke processen en patronen daardoor zijn gewijzigd, welke problemen daardoor zijn ontstaan en hoe deze zijn aangepakt; (-) de natuurwetenschappelijke en ruimtelijke aspecten van de huidige natuur-, milieu- en landschapsproblematiek op hoofdlijnen beschrijven; (-) aangeven welke rol natuurwetenschappelijke kennis speelt bij de aanpak van de natuur-, milieu- en landschapsproblematiek, in het bijzonder in de ruimtelijke ordening en het milieu-, natuur- en landschapsbeleid.
Cursusbeschrijving:	In MNL beogen we studenten vertrouwd te maken met de natuurwetenschappelijke benadering van de ons omringende wereld van milieu, natuur en landschap, in het bijzonder in Nederland. De opzet en inhoud van de cursus zijn toegesneden op studenten met belangstelling voor de omgeving vanuit een maatschappelijk en ruimtelijk perspectief. Centraal staat natuurwetenschappelijke kennis die van belang is voor het begrijpen van de wisselwerking tussen maatschappelijke activiteiten, ruimte en natuur. Daarbij ligt het accent op de kennis die nodig is voor een goed begrip van onze huidige omgevingsproblemen en hun mogelijke oplossingen zoals die worden nagestreefd in de ruimtelijke ordening en het milieu-, natuur- en landschapsbeleid.
Literatuur:	Berendsen, H.J.A., 1997, Landschap in delen. Overzicht van de geofactoren. Van Gorcum, Assen en Literatuurbundel Milieu, natuur en landschap 2004-2005

Bedrijf en regio

Cursuscode:	BCU277
Studiejaar:	2
Semester/trimester:	1

Opleiding(en):	PLAN SG
Specialisatie:	
Studielast:	5
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Boekema,F.W.M.
Docenten:	Drs G. van Vilsteren gastdocenten
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	Het verschaffen van elementaire inzichten in de wederzijdse samenhangen tussen bedrijvigheid en omgeving (regio)
Cursusbeschrijving:	Er bestaan grote (sociaal-economische) verschillen tussen regio's op geografische schaalniveaus. Deze verschillen kunnen met behulp van diverse indicatoren worden duidelijk gemaakt, zoals het (bruto) regionaal product het regionaal inkomen, de regionale arbeidsmarkt etc. De opbouw en samenstelling van de regionale bedrijvigheid speelt in dit verband ook een belangrijke rol. In vaktaal wordt dan wel gesproken over de regionale productiestructuur en het regionale productiemilieu. Tussen regio's en bedrijven bestaan dus wederzijdse relaties. Bedrijven beïnvloeden hun omgeving (regio) en omgekeerd geldt tevens dat tal van factoren op regionaal niveau een rol kunnen spelen ten aanzien van het functioneren van bedrijven. Dat blijkt bijvoorbeeld al bij de vestigingsplaats keuzevraagstukken. De vraag naar en het aanbod van vestigingsmogelijkheden zal per regio sterk verschillen. Locatietheorieën spelen bij dit vak derhalve een grote rol. Daarnaast zal er aandacht worden besteed aan zaken als clusters, netwerken, innovatie in regionaal verband. Daarmee komen we terecht bij de regionale groei- en ontwikkelingsvraagstukken. Met andere woorden, waarom zijn de ontwikkelingsmogelijkheden van de ene regio veel beter dan de andere? de theorieën die aan de orde komen zullen op diverse manieren geconfronteerd worden met concrete voorbeelden van regio's en de aanwezige bedrijvigheid aldaar. In de colleges zullen veel voorbeelden van regionale ontwikkelingen en locatiegedrag aan bod komen. De regionale dynamiek is de resultante van het complexe en wederzijdse samenspel tussen geografische entiteiten (lokale en regionale gebieden) en de regionale actoren (overheden, het bedrijfsleven en de intermediaire sector).
Literatuur:	O. Atzema, J. lambooy, T. Rietbergen, E. Wever. Ruimtelijke economische dynamiek. Kijk op bedrijfslocatie en regionale ontwikkeling. uitgevrij Coutinho, 2e druk, 2002. ISBN 90 6283 316.0 B. de Pater, P. Groote, K. terlouw. Denken over regio's. (Hoofdstukken 1 en 5, uitgeverij Coutinho, 2002, ISBN 90 6283 262 8

E. Wever, w. van der Velden (red) Regio's in beweging. (hoofdstukken 1,2,3 en 10), Rabobank Nederland, 2000, ISBN 90 6611137 2
plus alle stof die op de colleges aan bod komt!

Bivariate statistiek en ruimtelijke structuuranalyse (Methodologie 3)

Cursuscode: BPRA344

Studiejaar: 2

Semester/trimester: 1

Opleiding(en): PLAN SG MMW

Specialisatie:

Studielast: 5

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Velde,B.M.R. van der

Docenten: dr. Martin van der Velde

Vereiste voorkennis: Methodologie 2

Keuzevak: nee

Doelstellingen: Aan het einde van deze cursus heb je kennis van:

- verschillende (statistische) maten voor de beschrijving van sociaal-ruimtelijke structuren en processen;
- de belangrijkste inductieve statistische technieken voor de analyse van eenvoudige causale verbanden;
- de correlatie en regressietechnieken voor de statistische analyse van samenhangen en causale verbanden.

Cursusbeschrijving: In deze derde methodencursus staan twee onderwerpen centraal:

1. In het eerste deel van deze cursus concentreer je je op de ruimtelijke analyse. Aan de hand van computerondersteunde voorbeelden en opdrachten passeren de belangrijkste ruimtelijk-statistische maten de revue. Verder besteden we aandacht aan shift-share en input-output analyse

(NB: Als milieu-wetenschapper volg je in deze weken het onderdeel methoden van de milieukunde. Het gaat om methoden die typisch en specifiek met milieuvraagstukken samenhangen, zoals Problem in Context (PiC), Life Cycle Analysis (LCA) en Substance Flow Analysis (SFA). Tesamen met het tweede onderdeel vormt dit de cursus Bivariate Statistiek en Methoden van de Milieukunde (BPRA345)).

2. Voortbouwend op de kennis van de enkelvoudige beschrijvende inductieve statistiek uit het eerste jaar wordt in het tweede deel van deze cursus aandacht besteed aan de bivariate statistiek en dan met name de inductieve aspecten daarvan. Naast de enkelvoudige regressie en correlatie zal verder ook een eenvoudig begin gemaakt worden met de multiple regressie en het vervaardigen van eenvoudige statistische modellen"

Literatuur: McClave, J.T. & T. Sincich, (2003, 9th edition), Statistics, Prentice-Hall, Upper Saddle River.
(NB Eerdere drukken kunnen ook gebruikt worden, maar het is de eigen verantwoordelijkheid om de eventuele verschillen op te sporen)

De regio: identiteit en beleid

Cursuscode: BCU278
 Studiejahr: 2
 Semester/trimester: 1
 Opleiding(en): PLAN SG MMW
 Specialisatie:
 Studielast: 4
 Tentamenvorm: schriftelijk tentamen
 Taal: Nederlands
 Cursuscoördinator: Lagendijk, A.
 Docenten: Dr Henk van Houtum en dr. Arnoud Lagendijk (cursuscoördinator; www.ru.nl/planologie/staf/lagendijk)
 Vereiste voorkennis: 1e-jaar ba-programma Sociale geografie en planologie en Milieu-maatschappijwetenschappen
 Keuzevak: ja
 Doelstellingen: Meer informatie is te vinden op www.ru.nl/socgeo/identbeleid.html
 Cursusbeschrijving: Wat is een regio? Iedere ruimtelijk afgebakende eenheid kunnen we als een regio beschouwen. Regio's kunnen dus klein en groot, op micro- en op macroniveau voorkomen. Meer specifiek in het alledaags spraakgebruik worden regio's echter ook meestal opgevat als ruimtelijke eenheden tussen het lokale en het nationale schaalniveau. Geografie is bij uitstek de wetenschap van regio's, de relatie tussen regio's en van relaties tussen verschillende schaalniveaus, waarvan het regionale schaalniveau er één is. De ruimtelijke ordening kan ook opgevat worden als een poging de bestemming van bepaalde ruimtelijke eenheden en de relaties daartussen op een bepaalde manier vorm te geven. Hoe definieer je een regio? Wat is er zo bijzonder aan een regio, wat bepaalt de grenzen ervan? Waarom maken we niet alleen op het niveau van regio's maar ook op lokaal en bovenregionaal (b.v. nationaal en internationaal) niveau beleid; waarom maken 'regio's' ook zelf steeds meer beleid?
 De cursus 'de regio: identiteit en beleid' besteedt aandacht aan zowel conceptuele als praktische vragen rondom de thema's van regiovorming en regionaal beleid, gericht op de Nederlandse en Europese situatie. In lijn met het semesterthema ('regionale ontwikkeling') wordt de regio hierbij ook beschouwd als een niveau waar op een strategische manier kan worden omgegaan met aspecten van ruimtelijke ontwikkeling en duurzaamheid. In de cursus komen achtereenvolgens vier onderwerpen aan bod:
 - het concept 'regio' en de betekenis van regionale identiteit;
 - regionaal beleid in Nederland en Europa;

- het duurzaamheidsconcept;
- het ontwikkelen van normatieve kaders voor regionaal beleid, mede met betrekking tot duurzaamheid, als basis voor de ontwikkeling van regiovisies.

Terwijl bij de eerste drie aspecten het vergroten van inzicht centraal staat, zal bij het laatste aspect meer aandacht worden besteed aan vaardigheden om gezamenlijk een normatieve basis te ontwikkelen voor regionaal beleid, waarbinnen de eerder verkregen inzichten kunnen worden toegepast.

- Literatuur:
- B. de Pater, P. Groote, K. Terlouw: Denken over regio's, Uitgeverij Coutinho, 2002, ISBN 90 6283 262 8 (uitgezonderd hst 1, 5, 9)
 - Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer): Nota Ruimte, Den Haag, 2004 (<http://www2.vrom.nl/notaruimte/>) (selectie)
 - Reader 'De regio: identiteit en beleid'
 - NSM syllabus nr: 03.30.004

Overheid en ruimtelijk beleid

Cursuscode: BCU214

Studiejaar: 2

Semester/trimester: 1

Opleiding(en): PLAN

Specialisatie:

Studielast: 4

Tentamenvorm: werkstuk

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Raggers, J.B.

Docenten: ir. John Raggers
dr. Mark Wiering

Vereiste voorkennis: geen

Keuzevak: ja

Doelstellingen: De cursus beoogt:

- studenten inzicht te geven in de historie en de kenmerken van de instrumenten van de ruimtelijke ordening en het milieubeleid;
- studenten bekend te maken met de inhoud van de Wet Ruimtelijke Ordening en de Wet Milieubeheer;
- studenten inzicht te geven in de samenhang van omgevingsvraagstukken in de praktijk;
- studenten te laten reflecteren en debatteren over actuele ontwikkelingen in het beleid voor ruimte en milieu.

Cursusbeschrijving: (Werktitel: 'Instrumenten voor ruimte en milieu')
Om beleid voor onze fysieke leefomgeving te realiseren zijn instrumenten nodig. In deze cursus gaat het om de instrumenten van de ruimtelijke ordening en het milieubeleid. In de praktijk zijn deze instrumenten veelal beide van toepassing en ook dikwijls sterk met

elkaar verweven, reden waarom ze in deze cursus ook gezamenlijk worden behandeld.

Na een inleiding in de instrumentatie van het omgevingsbeleid en de inbedding in het recht, behandelen we de geschiedenis, de kenmerken en de instrumenten van de ruimtelijke inrichting en het milieurecht. We gaan na wat de rollen zijn van de diverse actoren (rijk, provincie, gemeente, waterschappen), we behandelen de centrale wetten (Wet Ruimtelijke Ordening en Wet Milieubeheer) en de voornaamste instrumenten van de ruimtelijke planning en milieuplanning. Aan de orde komen onder meer het streekplan, bestemmingsplan, de bouwvergunning, de milieuvergunning en de milieueffectrapportage. In het laatste onderdeel van deze cursus gaan we in op enkele actuele discussies in het omgevingsbeleid. We behandelen de Fundamentele Herziening van de Wet Ruimtelijke Ordening en organiseren een debat over de Nota Ruimte.

In deze cursus leggen we de nadruk op de praktische werking van instrumenten in het omgevingsbeleid. Om direct met die (regionale) praktijk in aanraking te komen, vragen we de studenten om verslag te doen van een bezoek aan een provinciale- én een gemeentelijke commissie die vraagstukken behandelt aangaande de fysieke leefomgeving.

- Literatuur:
- Van Buren e.a., Hoofdlijnen ruimtelijk bestuursrecht, Kluwer, 4e druk, 2002
 - Needham, Ruimtelijke ordening in Nederland, instituties, instrumenten, beleid, 2002 (syllabus)
 - hoofdstukken uit Teesing, N, R. Uylenburg en C.T. Nijenhuis, Toegang tot het milieurecht, een inleiding voor niet-juristen, Deventer: Kluwer, 2001

Geographical approaches

- Course code: BCU184
 Year: 2
 Semester/trimester: 1
 Program: SG
 Specialisation:
 ECTS-credits: 4
 Test: oral examination
 Language: English
 Course coordinator: Ernste, H.
 Lecturers: Prof. dr. Huib Ernste, dr. Barbara Hooper
 Entry level:
 Optional course: yes
 Objectives: When you finish this course you will have thorough knowledge of: the development of different geographical approaches and of the topical debates around the basic geographical questions.

Additionally you will be able to:
 recognise and apply specific approaches to the analysis of current issues and problems;
 expound critically on the potentials and limits of one's own approach and of those of others;
 make a well grounded choice of one own approach;
 position one's self within the discipline;
 orally present your opinion in an original way, such that it will make a lasting impression.

Description:

This course is everything but a dusty disposition of the history of geography. On the contrary, it is designed as a exciting and lively introduction of different approaches within geography, which are still topical today. To immerse yourself in such a specific way of thinking within geography, you will (1) write a short paper about one of these approaches on the basis of library search, and (2) apply this approach on a current issue and (3) report orally. Finally (4) you will be asked to critically review one of the other approaches in the form of oral comments.

All papers will be published on the internet, so that in the long run we will develop a kind of reference base for others.

As a consequence this course has the character of a colloquium in which active participation is a prerequisite.

Further details, overheadslides, assignments, literature, student guide etc. can be found on the website for this course:

www.ru.nl/socgeo/geobesch

Additionally the department of human geography has its own website (www.ru.nl/socgeo) with much more information and facilities.

Literature:

- Pater, B. de & van der Wusten H. (1996) Het geografisch huis. De opbouw van de wetenschap. Coutinho, Muiderberg. (in Dutch) Not available anymore. Photocopies can be ordered in the first meeting from the lecturer)

An alternative (English) source:

- Holt-Jensen, A. (1999) Geography. History & concepts. Sage, London. ISBN 0761961801 (paperback)
- Johnston, R.J., Gregory, D. & Smith, D.M. (eds.) (1994, 3rd edn. or later) The Dictionary of Human Geography. Blackwell, Oxford. ISBN: 0631181423 (paperback).
- Hubbard, Ph., Kitchin, R. & Valentine, G. (eds.) Key Thinkers on Space and Place. Sage, London. ISBN 0761949631 (paperback)
- For every geographical approach we deal with in this course the lecturers will provide a number of references as a starting point for your own library and internet search.

Project: regionale ontwikkeling

Cursuscode:	BPRO343
Studiejaar:	2
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	PLAN SG MMW
Specialisatie:	
Studielast:	4
Tentamenvorm:	werkstuk
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Lagendijk, A.
Docenten:	Docenten: Voor de planologen: dr. Daan Drenth (tel. 3613051) en dr. Arnoud Lagendijk (tevens coördinator; www.ru.nl/planologie/staf/lagendijk); voor de milieukundigen: drs. Jaap Gersie (tel. 3612119); voor de geografen: drs. Hans de Weert (H.deweert@fm.ru.nl)
Vereiste voorkennis:	1e-jaar ba-programma Sociale geografie en planologie en Milieu-maatschappijwetenschappen
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	Doelstellingen: - het toepassen van kennis op gebied van regionale ontwikkeling en beleid in het maken van een regiovisie
Cursusbeschrijving:	Projectteams van vijf personen maken een ontwerp regiovisie voor een zelfgekozen regio, in binnen- of buitenland. Met 'regio' wordt bedoeld een gebied bestaande uit meer dan één gemeente maar kleiner dan een provincie, bijvoorbeeld Noord-Holland-Zuid, de Regio Eindhoven, Knooppunt Arnhem Nijmegen, Kent, of Vizaya. Kernonderdelen zijn: een analyse van de regionale situatie, een normatief kader georiënteerd op duurzaamheid en een ruimtelijke ontwikkelingsschets.
Literatuur:	- Handleiding semester 2.1 Regionale ontwikkeling: groei en duurzaamheid 2004-2005, te vinden op http://www.ru.nl/socgeo/identbeleid/

Regionale ontwikkeling (integratiemodule)

Cursuscode:	BIM293
Studiejaar:	2
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	PLAN SG MMW
Specialisatie:	
Studielast:	4
Tentamenvorm:	werkstuk
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Gersie, J.
Docenten:	Drs. Jaap Gersie (coörd.); dr. Arnoud Lagendijk; drs. Stefan Dormans; drs. Hans de Weert; dr. Daan Drenth

- Vereiste voorkennis: 1e-jaar ba-programma Sociale geografie en planologie en Milieu-
maatschappijwetenschappen
- Keuzevak: nee
- Doelstellingen: Na afloop van de integratiemodule Duurzame regionale ontwikkeling
(DRO) kunnen studenten:
- het concept identiteit toepassen op regio's in Nederland;
 - van de opleiding MMW een regio beoordelen op basis van haar milieu-, natuur- en landschapskwaliteit;
 - van de opleiding SG en P een beoordelende beschrijving geven van de wisselwerking tussen een bedrijf en zijn regionale context;
 - het concept duurzaamheid toepassen op een regionale ontwikkelingssituatie;
 - moderne beleidsconcepten selecteren en toesnijden ten behoeve van een regionale ontwikkelingsvisie.
- Cursusbeschrijving: De integratiemodule DRO integreert de kennis van de
semester cursussen De regio: identiteit en beleid, Bedrijf en regio en
Natuurwetenschap voor milieumanagement met het semesterproject
DRO. De module is opgebouwd rond 4 opdrachten waarvan de eerste
drie individueel en de vierde in projectgroepverband worden
uitgewerkt. De eerste drie opdrachten worden tweemaal in
onderwijswerkgroepen besproken. De vierde opdracht is het eerste
collectieve product van de je projectwerkgroep (zie onder Project
DRO). Eindcijfer voor de module is het gemiddelde van de vier
werkstukcijfers.
- Literatuur: Handleiding semester 2.1 Regionale ontwikkeling: groei en
duurzaamheid 2004-2005

Milieu en samenleving

- Cursuscode: BCU216
- Studiejaar: 2
- Semester/trimester: 1
- Opleiding(en): MMW
- Specialisatie:
- Studielast: 5
- Tentamenvorm: schriftelijk tentamen
- Taal: Nederlands
- Cursuscoördinator: Leroy, P.
- Docenten: prof. dr. Pieter Leroy
- Vereiste voorkennis:
- Keuzevak: ja
- Doelstellingen: Milieuvraagstukken wijzen op een crisis in de relatie tussen het fysieke
en het sociale, tussen samenleving en milieu. Deze cursus gaat juist op
deze problematische relatie in. Studenten lezen en leren hoe sociale
wetenschappers de milieuproblematiek sociaal-wetenschappelijk
beschrijven en verklaren. Na afloop van de cursus zijn studenten in

- staat zowel het milieuvraagstuk in het algemeen als specifieke milieuvraagstukken sociaal-wetenschappelijk te duiden.
- Cursusbeschrijving: Milieuvraagstukken wijzen op een crisis in de relatie tussen het fysieke en het sociale, tussen samenleving en milieu. Deze cursus gaat juist op deze problematische relatie in. Studenten lezen en leren hoe sociale wetenschappers de milieuproblematiek sociaal-wetenschappelijk beschrijven en verklaren.
- Daarbij gaat het eerst om analyses op individueel niveau (attitudes en gedrag), om rationele actor-benaderingen, en om de inbedding van zogenaamd individueel gedrag in allerlei sociale praktijken en (levens)stijlen.
- Daarna gaat het om het concept 'risk society': de idee dat risico's typerend zijn voor onze huidige laat-industriële samenleving terwijl die samenleving, door processen van individualisering en verwante, steeds minder 'verzekering' biedt tegen die risico's. Die basisidee van Beck's analyse is inmiddels door velen kritisch bediscussieerd.
- Dan gaat het om de vraag in hoeverre laat-industriële samenlevingen het vermogen hebben om, juist door modernisering en technologie veroorzaakte, milieuvraagstukken aan te pakken. De these van de ecologische modernisering is daar optimistisch over, maar is ook niet zonder kritiek gebleven.
- Tenslotte wordt ingegaan op enkele nieuwe inzichten over de verwevenheid van de fysieke en sociale omgeving aan de hand van teksten over moderniteit, laat-moderniteit en reflexieve moderniteit, en over de verhoudingen tussen kennis, waarden, gedrag en instituties. Rondom deze thema's worden hoor-, werk- en responsiecolleges georganiseerd, die sterk literatuurgericht zijn.
- Literatuur: - P. Leroy (samenstelling), *Bundel Milieu en samenleving*, 2004-2005;
 - E. Tellegen en M. Wolsink, *Milieu en samenleving - een sociologische inleiding*, Leiden, 1992;
 (dit laatste boek is uit de handel, maar via de docent verkrijgbaar; studenten die de

Natuurwetenschap voor milieumanagement

- Cursuscode: BCU217
 Studietoer: 2
 Semester/trimester: 1
 Opleiding(en): MMW
 Specialisatie:
 Studielast: 4
 Tentamenform: schriftelijk tentamen
 Taal: Nederlands
 Cursuscoördinator: Klaver, J.C.M.
 Docenten: drs. J. Klaver en drs. J. Gersie
 Vereiste: Eerstejaarsprogramma van Sociale Geografie en Planologie en van

voorkennis:	Milieu-maatschappijwetenschappen of van een andere academische opleiding.
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	Studenten leren in deze cursus een aantal belangrijke begrippen, modellen en theorieën uit de natuurwetenschappelijke milieukunde kennen en hanteren.
Cursusbeschrijving:	In deze cursus staat het duurzaam beheren van natuur en milieu centraal. De uitgangspunten en wetmatigheden die aan dat beheer ten grondslag liggen hebben vaak ook een natuurwetenschappelijke basis. Natuurwetenschappers houden zich al heel lang bezig met bestudering van onze omgeving in brede zin. Hun onderzoek en benaderingswijzen hebben een stempel gedrukt op de manier waarop de problemen op dit terrein worden gedefinieerd en waarop oplossingen worden geformuleerd. Op basis van deze cursus kunnen de deelnemers de discussie met andere deskundigen en professionals op dit terrein goed voeren en kunnen zij hun eigen inbreng beter inbedden in multidisciplinaire projecten. Deze cursus is opgebouwd als een standaardcursus met elf bijeenkomsten. Samen bestrijken die bijeenkomsten een breed scala van onderwerpen uit het omgevingsbeheer. Onderwerpen als degradatie en beheer van biomen, klimaatverandering en voorzorgsmaatregelen, normstelling, natuur- en waterbeheer en de achterliggende principes en wetmatigheden passeren de revue. De onderwijsvormen zijn naast hoorcolleges: literatuurstudie en discussie, videopresentaties en dergelijke.
Literatuur:	Middleton, N. (1999), The global casino; an introduction to environmental issues (2nd edition). Arnold Publishers, London (UK).

Methoden en technieken bij ruimtelijke planvorming (Methodologie 4)

Cursuscode:	BPRA333
Studiejaar:	2
Semester/trimester:	2
Opleiding(en):	PLAN
Specialisatie:	
Studielast:	5
Tentamenvorm:	werkstuk
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Klein,P.J.C.M. de
Docenten:	Drs. P.J.C.M. de Klein
Vereiste voorkennis:	Methodologie 1, 2 en 3
Keuzevak:	nee
Doelstellingen:	Het leren kennen en gebruiken van methoden en technieken van en voor ruimtelijk beleidsontwikkeling en ruimtelijke planvorming. Toelichting: Kennisdoel: Aan het einde van deze cursus heb je kennis en overzicht van het scala aan specifieke planologische methoden en

technieken die gekoppeld worden aan het ruimtelijk beleidsproces; en met name de methoden die helpen bij de totstandkoming van de producten zoals bijv.: ruimtelijke structuur- en inrichtingsplannen. Planningsmethoden die je leert kennen en gebruiken hebben o.m. betrekking op:

- a. ruimtelijke probleemverkenning: diagnose, structurering,
- b. toekomst verkenning: prognose en vooruitberekening;
- c. beeldvorming: doelanalyse, scenario's; modellering;
- d. ontwerp en programmering; en
- e. evaluatie: effectanalyse.

Vaardigheid: aan het eind van de cursus kun je: de methoden en technieken toepassen die helpen bij het ontwerpen van ruimtelijke plannen en die het beleidsproces ondersteunen.

Kun je geografische informatiesystemen (GIS) geïntegreerd gebruiken in fasen van een ruimtelijk planvormingsproces. Kun je verantwoord kiezen voor de juiste methode op de juiste plaats in ruimtelijk relevante beleidssituaties. (Niet alleen Hoe en Wat maar ook Waarom en Wanneer van methoden)

Cursusbeschrijving: Inhoud: De cursus Methodologie 4 richt zich op specifieke planologische methoden ter ondersteuning van processen van ruimtelijke planvorming vanuit strategische en operationeel institutionele context. Inhoudelijk gaat het om de methoden die kunnen helpen bij het voorbereiden en het ontwerpen van strategische ruimtelijke grondgebruikplannen (Stedelijk Structuurplan. De diverse taken in het daarbij behorend planproces worden methodisch ondersteund en geoefend via opdrachten en oefeningen. Het accent valt hiermee op het ambachtelijke aspect van planologiebeoefening als learned profession"". De cursus heeft een duidelijk praktische (doe)opzet: ""Plannen maken is een vaardigheid die je het beste kunt leren door het te doen"".

Vorm: Zelfsturend. Cursus is voor een belangrijk deel 'zelfsturend' van opzet. Dat betekent twee dingen:

Het werkboek stuurt via de taakopdrachten, instructies en oefeningen de studenten teams in de verschillende taakgroepen. (er zijn enkele studietaken en veel doetaken) De taakgroepen (max. 6 personen) regelen zelf hun werkproces Binnen de taakgroep kan samengewerkt worden in teams (2 personen) De taakgroep als geheel is echter aansprakelijk voor het eindproduct.

Bijeenkomsten en ondersteuning:

- a Instructie bijeenkomsten: uitleg overzicht college door docent.
- b. Werkbijeenkomsten: uitvoering van taken en opdrachten. (taakgroepen)

- c. Presentatie (korte tussentijdse presentatie) en eindpresentatie
 - d. Feedback bijeenkomsten op basis van gemaakte (deel) producten.
- Verdere ondersteuning: via e-mail .

Literatuur: Werkboek: Planontwikkeling PIN-City (met opdrachten instructies, informatie , voorbeelden, uitleg, etc) (verkrijgbaar via Boekanin)
 Handboek: “Urban Land use Planning” Kaiser, E; D. Godschalk en Stuart Chapin jr.:1995 (University of Illinois Press) ISBN/CIP 93-44787 (verkrijgbaar Boekanin en ook 12 exemplaren aanwezig in studielandschap)
 CD-rom: Datamateriaal, digitale kaarten; GIS- ARCVIEW bestanden; EXCEL bestanden en werktabellen.(ook beschikbaar via Blackboard)
 Er zijn vaste reserveringen computerruimte studielandschap/Visalab

Mobiliteit en beleid

Cursuscode: BCU236
 Studiejaar: 2
 Semester/trimester: 2
 Opleiding(en): PLAN SG
 Specialisatie:
 Studielast: 4
 Tentamenvorm: schriftelijk tentamen
 Taal: Nederlands
 Cursuscoördinator: Dr. D. Drenth
 Docenten: Dr. D. Drenth
 Vereiste voorkennis:
 Keuzevak: Nee
 Doelstellingen: Aan het eind van de cursussen Mobiliteit en maatschappij en Mobiliteit en beleid hebben de studenten kennis gemaakt met de (ruimtelijke) uitwisseling van personen, goederen, diensten en ideeën met als fundament de fysieke leefomgeving. Dit geldt voor alle ruimtelijke schaalniveau's. De cursussen hanteren de volgende drie doelstellingen:

- het verwerven van kennis en vaardigheden gericht op thematische beschrijving en analyse van ruimtelijke interactie met nadruk op de rol van instituties, actoren en discoursen. Dit wordt benadrukt in de cursus M&M.
- het bestuderen en toepassen van begrippen van de ruimtelijke interactie, in het bijzonder de relatie tussen maatschappelijk handelen en de fysieke leefomgeving. Dit wordt benadrukt in de cursus M&B.
- Het toepassen en verder ontwikkelen van de eerder verworven kennis, inzichten en vaardigheden in het project.

Cursusbeschrijving: De bemoeienis van de overheid in ons land met mobiliteit is vele eeuwen oud. Het stelsel van trekvaarten in west- en noord-Nederland is een goed voorbeeld van een complexe, goed gestructureerde overheidsbemoeienis. Gedurende meer dan twee eeuwen heeft dit systeem goed

gefunctioneerde, tot het vanaf 1850 door de trein werd ingehaald en naar het openluchtmuseum verwezen.

In de 20e eeuw heeft de rol van de overheid zich steeds verder verbreed en daarnaast verdiept tot het huidige niveau. Op het landelijke schaalniveau zijn, naast het oorspronkelijke departement van Verkeer en Waterstaat, andere op het mobiliteitstoneel verschenen. Hieruit blijkt tevens duidelijk dat het aanbieden van capaciteit en infrastructuur niet meer voldoende is. Ook Brussel (de EU) houdt zich steeds nadrukkelijker met mobiliteit bezig. Ook op het regionale en lokale niveau zijn de taken en bevoegdheden sterk toegenomen. Daarnaast is een groeiende rol weggelegd voor private actoren, ondernemingen zowel als organisaties.

Literatuur: Opgenomen in semesterhandleiding

Mobiliteit en maatschappij

Cursuscode: BCU235

Studiejaar: 2

Semester: 2

trimester:

Opleiding(en): PLAN SG MMW

Specialisatie:

Studielaast: 5

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Drs. H. de Weert

Docenten: Drs. H. de Weert, drs. S. Dormans

Vereiste voorkennis: Geen

Keuzevak: Nee

Doelstellingen: Aan het eind van de cursussen Mobiliteit en maatschappij en Mobiliteit en beleid hebben de studenten kennis gemaakt met de (ruimtelijke) uitwisseling van personen, goederen, diensten en ideeën met als fundament de fysieke leefomgeving. Dit geldt voor alle ruimtelijke schaalniveau's. De cursussen hanteren de volgende drie doelstellingen:

- het verwerven van kennis en vaardigheden gericht op thematische beschrijving en analyse van ruimtelijke interactie met nadruk op de rol van instituties, actoren en discoursen. Dit wordt benadrukt in de cursus M&M.
- het bestuderen en toepassen van begrippen van de ruimtelijke interactie, in het bijzonder de relatie tussen maatschappelijk handelen en de fysieke leefomgeving. Dit wordt benadrukt in de cursus M&B.
- Het toepassen en verder ontwikkelen van de eerder verworven kennis, inzichten en vaardigheden in het project.

Cursusbeschrijving: Beweging is een fundamentele voorwaarde voor het leven in de natuur en de maatschappij. Als we b.v. naar de exploitatie van fossiele energiedragers of de verplaatsing van genetische informatie kijken, zien wij dat natuur en maatschappij vaak door mobiliteit met elkaar vervlochten zijn. De vele vormen van mobiliteit zullen zowel in een beleidswetenschappelijk als maatschappelijk kader worden geplaatst en bestudeerd. Wij zullen zowel naar de milieuproblematiek van moderne activiteitenpatronen kijken als naar actuele ontwikkelingen van telecommunicatie. Wij zullen bijvoorbeeld zien hoe het snelwegennet samenhangt met het feit dat auto's individueel bezit zijn, die benut worden om status en levensstijl te tonen. Ook kunnen we vaststellen, welke rol de verhouding tussen vaste en variabele kosten van verplaatsingen speelt in de 'modal split' en het succes van 'car sharing'. Aan de hand van dergelijke voorbeelden leren wij hoe activiteitenpatronen door een institutioneel kader bepaald worden en hoe institutionele structuren, vooral organisaties, door discourses worden gereproduceerd of veranderd. Cursussite: www.ru.nl/socgeo/matss.

Literatuur: Opgenomen in semesterhandleiding

Theorie en praktijk van ruimtelijke plannen

Cursuscode: BCU237

Studiejaar: 2

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): PLAN

Specialisatie:

Studielast: 4

Tentamenvorm: werkstuk

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Ir. J. Raggers

Docenten: Ir. J. Raggers

Vereiste voorkennis:

Keuzevak: Nee

Doelstellingen: Doel van deze cursus is studenten te leren hoe en waarom formele planinstrumenten in de praktijk worden gebruikt, waarbij studenten ook zelf oefenen in het gebruik van die instrumenten.

Cursusbeschrijving: Het voornaamste middel om dit doel te bereiken is een praktijkoefening die speelt in de regio waarin tien gemeenten samenwerken in het Intergemeentelijk Orgaan Rivierenland (IOR). Voor dit gebied zijn recent een drietal scenario's ontwikkeld. Als eerste opdracht bestuderen de studenten naast het streekplan een tweetal formele plannen voor één van de bij het IOR aangesloten gemeenten. Als tweede opdracht wordt gevraagd voor de drie scenario's een globale ruimtelijke vertaling te maken. Tot slot wordt gevraagd welke consequenties de verschillende scenario's hebben voor de onderzochte formele plannen en hoe als dat

nodig is de formele plannen aan de scenario's aangepast kunnen worden. Dit oefenen in het gebruik van planinstrumenten wordt ondersteund door enkele hoorcolleges, assistenties en het bestuderen van (een beperkte hoeveelheid) literatuur. De tentaminering bestaat uit de beoordeling van een integraal werkstuk per groep waarin de drie opdrachten met gebruikmaking van collegestof en literatuur zijn verwerkt.

Literatuur: Opgenomen in semestergids

Multivariate statistiek (Methodologie 4)

Cursuscode: BPRA334

Studiejaar: 2

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): SG

Specialisatie:

Studielast: 5

Tentamenvorm: werkstuk en mondeling tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Velde, B.M.R. van der

Docenten: prof. dr. Huib Ernste, dr. Martin van der Velde

Vereiste voorkennis: Methodologie 2, 3 en 4

Keuzevak: ja

Doelstellingen: Aan het einde van deze cursus heb je grondige kennis van:

- de belangrijkste algemene statistische principes die bij multivariate statistische analysetechnieken van belang zijn;

- het verschil tussen theoretisch geformuleerde variabelen en daadwerkelijk gemeten variabelen en van de moeilijkheden en mogelijkheden deze theoretische en daadwerkelijk gemeten variabelen met elkaar in verbinding te brengen;

- confirmatorische en exploratieve factoranalyse, padanalyse, structuurvergelijkingsmodellen;

- de mogelijke toepassingen van deze methoden en technieken ter toetsing van verklarende theorieën voor ruimtelijk gedrag.

Cursusbeschrijving: Binnen de behaviourale geografie (zie ook de cursus 'Ruimtelijk Gedrag' in ditzelfde semester) gaat men ervan uit dat ruimtelijk gedrag verklaard kan worden door middel van causale modellen. Ruimtelijk gedrag vertoont volgens deze theorie een hoge mate van regelmatigheid, die door duidelijk herkenbare oorzaken verklaard kan worden. Behaviourale theorieën hebben dan ook (in hun meest simpele vorm) veelal het karakter van uitspraken als: 'In situatie X zal men over het algemeen het gedrag Y vertonen' of 'als ik beleidsmaatregel X uitvoer, dan zal dit tot gedrag Y leiden'. Door onderlinge verbinding van zulke uitspraken kunnen complexe modellen voor het ruimtelijk gedrag worden opgesteld.

Uiteraard bestaan dit soort modellen niet alleen voor ruimtelijk gedrag,

maar evenzo voor iedere andere soort van gedrag, zoals politieke besluitvorming, stemgedrag, milieugedrag, koopgedrag en noem maar op. Deze cursus is dan ook bij uitstek geschikt als keuzevak of als bijspiijkervak voor studenten en onderzoekers uit andere disciplines zoals bedrijfskunde, politicologie, milieukunde, communicatiewetenschappen, sociologie, sociale psychologie etc. Zij kunnen bij de practica en in het werkstuk eigen voorbeelden en/of datasets meebrengen en bewerken. In deze cursus worden hoorcolleges met practica afgewisseld. In de practica werken we met de computerprogramma's SPSS en AMOS.

Literatuur:

Verplicht

Kline, R.B. (1998) Principles and Practice of Structural Equation Modeling. The Guilford Press, New York. (ISBN 1-57230-337-9)

Arbuckle, J.L. & W. Wothke (1999) Amos 4.0 User's Guide.

SmallWaters, Chicago. (ISBN 1-56827-264-2)

(een gedeelte van dit boek wordt gebruikt voor het practicum, een aantal exemplaren zijn beschikbaar in het studielandschap en voor de rest zal gezorgd worden voor voldoende kopieën van de gebruikte hoofdstukken. Dit boek hoeft je dus niet zelf aan te schaffen)

Aanbevolen

Bollen, K.A. (1989) Structural Equations with Latent Variables. Wiley, New York. (ISBN 0-471-01171-1)

Verschuren, P.J.M. (1991) Structurele modellen tussen theorie en praktijk. Aula Paperback 197, Spectrum, Utrecht. (ISBN 90-274-2579-5) (vanaf hoofdstuk 6)

Vocht, A. de (2002) Basisboek SPSS 11 voor Windows 98/ME/200/XP. Bijleveld Press, Utrecht. (ISBN 90-5548-128-9)

Project: ruimtelijke interactieprocessen

Cursuscode: BPRO347

Studiejaar: 2

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): PLAN SG MMW

Specialisatie:

Studielast: 4

Tentamenvorm: werkstuk

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Dr. Daan Drenth

Docenten: Dr. D. Drenth, Drs. H. de Weert, Dr. M. Wiering

Vereiste voorkennis:

Keuzevak: nee

Doelstellingen: Opgenomen in semesterhandleiding

Cursusbeschrijving: Opgenomen in semesterhandleiding

Literatuur: Opgenomen in semesterhandleiding

Ruimtelijke interactieprocessen (integratiemodule)

Cursuscode: BIM298
 Studiejaar: 2
 Semester/trimester: 2
 Opleiding(en): PLAN SG MMW
 Specialisatie:
 Studielast: 4
 Tentamenvorm: werkstuk
 Taal: Nederlands
 Cursuscoördinator: Dr. Daan Drenth
 Docenten: Dr. D. Drenth, Drs. H. de Weert, Dr. M. Wiering
 Vereiste voorkennis:
 Keuzevak: nee
 Doelstellingen: Opgenomen in semesterhandleiding
 Cursusbeschrijving: Opgenomen in semesterhandleiding
 Literatuur: Opgenomen in semesterhandleiding

Spatial behaviour

Course code: BCU238
 Year: 2
 Semester/trimester: 2
 Program: SG
 Specialisation:
 ECTS-credits: 4
 Test: oral examination
 Language: English
 Course coordinator: Ernste,H.
 Lecturers: Prof. dr. Huib Ernste + Guest lecturers
 Entry level:
 Optional course: yes
 Objectives: At the end of this course you will have thorough knowledge of:

- the most important geographical theories and models, for explaining spatial behaviour of individuals and organisations;
- the basic assumptions on which these theories are based;
- the potential applications of these theories to explain spatial phenomena and to design and apply spatial policies.

 Additionally you will be able to:

- recognise and describe the role of spatial behaviour in topical socio-spatial problems;
- choose the adequate theories and models to explain spatial behaviour;
- apply these theories on current problems in form of short and concise analyses;
- draw policy relevant conclusions from these analyses.

 Description: In a very simplified way, we can roughly distinguish:

(1) Spatial theories and models, which implicitly or explicitly assume that spatial behaviour of individuals or organisations and companies is mainly determined by the external conditions if the current (in this case we often speak of theories of spatial 'behaviour' or of 'behavioural geography');

(2) Spatial theories and models, which assume that individuals, organisations or companies to a large extent interpret, and determine the meaning and purpose of their own spatial actions and of the role the external situation plays in them (in this case we speak of theories of spatial 'action'). (see also the course on 'Spatial Action' in semester 3.1);

This categorisation has an ideal typical character and in this course we will also see that there are various nuances and variations. In this course, however, we will focus on the first category of theories and models.

Theories of spatial behaviour mainly focus on the restrictions, opportunities and the way they are perceived as main factors in the explanation of spatial behaviour. The contracts, we have with our employers, for example, determine when we have to be at work and when we can go home again. In this way, they also causally contribute to traffic congestion. In the same way the spatial distribution of natural resources and markets determine how trade flows run and where companies are located. Spatial policies based on these insights mainly focus on all kinds of material or spatial incentives or disincentives. Spatial legislation is full of it, but also economic policies often are of this type. But how does this work? How do spatial actors react on these incentives? The many examples of failed spatial and economic policies show that these reactions often can not taken for granted. Do we really drive less if the price of gasoline is raised? The theories introduced in this course give us insights in exactly these processes and thus are of special value for successful spatial policies.

Further details, overheadslides, assignments, literature, student guide etc. can be found on the website for this course:

www.ru.nl/socgeo/ruimgedrag

Additionally the department of human geography has its own website (www.ru.nl/socgeo) with much more information and facilities.

Literature:

A bundle with articles is provided via the website for this course.

Beleidsanalyse en interventiemethodologie (Methodologie 4)

Cursuscode: BPRA335

Studiejaar: 2

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): MMW

Specialisatie:

Studielaat: 5

Tentamenvorm:	werkstuk en schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Rouwette, E.A.J.A.
Docenten:	dr. E. Rouwette
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	nee
Doelstellingen:	Kennis De student kan aangeven in welke zin beleidsanalyse verschilt van andere vormen van onderzoek. De student kan de stadia die bij de analyse van beleidsproblemen worden doorlopen onderscheiden en doelen en problemen aangeven. De student kan aangeven wat het doel en de toepassingsmogelijkheden zijn van enkele van de belangrijkste methoden en technieken die in de verschillende fasen van beleidsanalyse kunnen worden toegepast. De student kan op een verantwoorde wijze methoden en technieken uit de beleidsanalyse kiezen. De student kan op verantwoorde wijze gebruik maken van de resultaten van beleidsanalytische technieken. Vaardigheden De student is in staat de belangrijkste principes voor het faciliteren van groepsbijeenkomsten toe te passen. De student is in staat een aantal beleidsanalytische methoden zelfstandig toe te passen.
Cursusbeschrijving:	Het doel van de cursus Beleidsanalyse en interventiemethodologie is studenten bekend te maken met de analyse van organisatieproblemen. Beleidsanalyse is een toegepaste vorm van onderzoek waarmee informatie wordt verzameld, bewerkt en gepresenteerd ten behoeve van het oplossen van beleidsproblemen. Het uitvoeren van dit type onderzoek is tegelijkertijd een interventie in de bestaande organisatie, wat een grote invloed heeft op de acceptatie van uitkomsten van de analyse. Beleidsanalyse is sterk probleemgeoriënteerd, wat inhoudt dat van een eigen instrumentarium aan methoden en technieken gebruik wordt gemaakt. Meestal heeft de beleidsanalist hierbij niet de rol van inhoudelijke expert maar is eerder een procesbegeleider of facilitator. In dit onderdeel wordt de student bekend gemaakt en in staat gesteld ervaring op te doen met deze methoden en technieken.
Literatuur:	Dunn, W.N. Public policy analysis (3d edition). Englewood Cliffs: Prentice Hall, 2004. Afdeling beleidsevaluatie en instrumentatie, Ministerie van Financiën. Evaluatiemethoden, een introductie (4e druk). Den Haag: SDU Uitgeverij, 1992, pagina's 59 - 69.

International environmental politics

Course code: BCU239

Year: 2

Semester/trimester:	2
Program:	MMW
Specialisation:	
ECTS-credits:	4
Test:	written exam
Language:	English
Course coordinator:	Arts,B.J.M.
Lecturers:	Dr. B. Arts Dr.ir. D. Liefverink Room: Thomas van Aquinostraat 3.1.59 Room: Thomas van Aquinostraat 3.1.62 Phone: # 31 24 3612103 Phone: # 31 24 3612097 e-mail: B.Arts@fdm.kun.nl e-mail: D.Liefverink@fdm.kun.nl
Entry level:	
Optional course:	yes
Objectives:	After having completed the course students should be able: 1. to describe the headlines of the substance, organisation, development and innovation of European and global environmental politics; 2. to analyse the main European and global environmental problems and policies (in terms of actors, institutions, law and discourses); 3. to analyse specific cases of European and global environmental policy-making more in-depth (particularly climate change and nature conservation); and 4. to identify and use (some) relevant theories - such as neo-realism, regime theory, global governance and integration theory - in analysing international environmental politics.
Description:	Environmental politics has been internationalised since the 1960s. On the one hand, some environmental problems were transboundary in nature right from the start, such as acid rain and pollution of rivers crossing national borders. These problems urged countries to co-operate at international level in order to manage these issues properly. On the other hand, internationalisation processes, such as globalisation and Europeanisation, forced countries to formulate environmental policies at the international stage, not only to regulate problems, but also to harmonise measures for the sake of market integration. As these internationalisation processes have profoundly intensified the last couple of decades, the quality and quantity of international environmental politics have definitely increased. To give one example, some 70% of all Dutch environmental legislation stems from Brussels (EU) today. Therefore a specific course on international environmental politics is a necessity for any student who wishes to be an expert on environmental politics in general. The following topics will be dealt with in this course:

- Europeanisation and environmental policies;
- environmental policy-making in the European Union (EU);
- innovation of environmental policy-making in the EU;
- nature conservation policies in the EU.
- globalisation and environmental politics;
- environmental policy-making in the United Nations (UN);
- innovation of environmental policy-making in the UN;
- international climate change policy;

Literature: To be announced

Milieu, samenleving en beleid

Cursuscode: BCU240

Studiejaar: 2

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): MMW

Specialisatie:

Studielast: 4

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Wiering, M.A.

Docenten: M.A. Wiering

P.Leroy

J.Gersie

Vereiste voorkennis: geen

Keuzevak: ja

- Doelstellingen:
- kennismaking met het perspectief van institutionalisering;
 - verkrijgen van inzicht in de belangrijkste ontwikkelingen in het Nederlandse milieubeleid;
 - kennis van de voornaamste beleidsactoren en instrumenten van het milieubeleid;
 - kennismaking

Cursusbeschrijving: Het Nederlandse milieubeleid is ruim dertig jaar oud. In deze cursus 'milieu, samenleving en beleid' behandelen we de ontwikkeling van het nationale milieubeleid en bespreken we de voornaamste karakteristieken van dat beleid. Wat zijn de voornaamste milieuvraagstukken, hoe worden deze milieuproblemen aangepakt en welke rol kan de (beleids)wetenschapper daarbij spelen? We bespreken de belangrijkste beleidsactoren, zoals rijk, provincies en gemeenten, maar ook bedrijven en maatschappelijke groepen. Ook behandelen we de voornaamste instrumenten van beleid, van publiekscampagne tot verwijderingsbijdrage. Bijzondere aandacht is er voor vormen van participatie, de gespannen verhouding tussen milieu en politiek en ontwikkelingen in de beleidspraktijk. We hanteren een perspectief waarin de begrippen institutionalisering en beleidsarrangementen centraal staan.

Het begrip institutionalisering verwijst naar een proces waarin waarden, normen en sociale handelingen neerslaan in instituties. Dit gebeurt ook in de beleidscontext, waar bepaalde structuren en gewoonten ontstaan. Zo moest het jonge milieubeleid van de jaren zeventig zich nog een plaats veroveren tussen de bestaande beleidsvelden, bijvoorbeeld de landbouw, verkeer en waterstaat en economie. Het milieubeleid heeft ook vele nieuwe beleidsstrategieën en nieuwe ‘spelregels’ geïntroduceerd, zoals het gebiedsgericht beleid, het doelgroepenbeleid en de milieueffectrapportage. De institutionele ontwikkeling leidt tot andere beleidsarrangementen. Dit proces staat onder invloed van veranderende verhoudingen tussen markt, staat en civil society en nieuwe opvattingen over sturing (governance).

Literatuur: Driessen, P.P.J. en Glasbergen, P. (red) Milieu, samenleving en beleid, Den Haag; Elsevier bedrijfsinformatie bv 2000.
Aanvullende literatuur over beleidsarrangementen en Mobiliteit en Milieu wordt nader bekendgemaakt

Methoden van interactieve beleidsvoering (methodologie 5)

Cursuscode: BPRA326

Studiejaar: 3

Semester/trimester: 1

Opleiding(en): PLAN

Specialisatie:

Studielast: 5

Tentamenvorm: werkstuk

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Klein,P.J.C.M. de

Docenten: Docenten M&T-NSM + drs. P.de Klein; prof. dr J. Vennix; Prof.dr. R.van der Heijden.

Vereiste gewenste vooropleiding: Jaar 1 +2 bachelorsopleiding

voorkennis: Omgevingswetenschappen.

Keuzevak: ja

Doelstellingen: studenten vertrouwd maken met de procesaanpak en het leren gebruiken van de belangrijkste methoden bij interactieve beleidsvoering.

Cursusbeschrijving: Inhoud:

Interactieve beleidsvoering is een creatief en inventief proces waarvoor geen vaste regels en recepten bestaan. Interactieve beleidsvoering wordt gezien als aanvulling op en verbetering van de traditionele procesaanpak bij complexe beleidsvraagstukken. Interactieve beleidsvoering betekent dat de beleidsmaker de 'stake' en 'share-holders' in een zo vroeg mogelijk stadium betreft bij het voorbereiden of het bepalen van beleid. Traditionele beleidsontwikkeling kenmerkt zich door het feit dat betrokkenen (bewoners) vaak pas achteraf via inspraak worden geïnformeerd of geraadpleegd als de plannen al in grote lijnen rond zijn. In deze cursus gaan we in op methoden en technieken die beleidsmakers

ter beschikking staan om interactieve beleidsvoering tot stand te brengen. De keuze van methoden en technieken is afhankelijk van het probleem en de situatie c.q. de context waarin en beleidsproces zich afspeelt zoals:

- In welke fase bevindt het beleidsvormingsproces zich (consultatiefase, agendavorming, meningsvorming, analyse van opties, besluitvorming)?
- Welke rol is weggelegd voor de deelnemers bij de interactieve beleidsvorming (medebeslisser, adviseur, initiatiefnemer, samenwerkingspartner)?
- Wat beoogt de beleidsmaker met het betrekken van belanghebbenden bij het proces? (informerend, kennisextractie, draagvlak creëren,...)
- Wat is het kennisniveau van de betrokkenen?
- Hoe groot is de groep die betrokken wordt bij het proces?

Antwoorden op deze vragen zijn bepalend voor de methoden, de techniek of de combinatie die men wil

kan inzetten. In de cursus wordt expliciet aandacht besteed aan en geoefend met:

- Probleem en beleid structureringsmethoden. (bijv. via ‘beleidsreconstructie’, ‘causal loop diagramming’, ‘doel/ middel bomen’);
- Het ontwerpen en procesmatig begeleiden van workshops gericht op het structureren en oplossen van beleidsproblemen. (Group Model Building);
- Methoden voor verrijking van beleidsvoorstellen, Scenario writing;
- Procesarchitectuur en procesmanagement bij interactieve beleidsvoering.

Vorm:

De cursus bestaat uit 4 blokken en heeft naast theoretische onderbouwing van de methodische aanpak vooral het karakter van practica, en groepsoefeningen die de student vertrouwd maken met het hanteren van de methoden in interactieve settings. Elk blok wordt getoetst aan de hand van een groepswerkstuk. Theoretische en methodologische kennis wordt individueel getoetst door middel van een individuele paper.

Literatuur: Er is een studentenhandleiding (ook als PDF op Blackboard), waarin een lijst van verplichte en aanbevolen literatuur staat.

Milieu en ruimte

Cursuscode: BCU252
Studiejaar: 3
Semester/trimester: 1
Opleiding(en): PLAN SG MMW
Specialisatie:
Studielast: 5
Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Gersie, J.
Docenten:	Drs. Jaap Gersie; dr Mark Wiering
Vereiste voorkennis:	1e- en 2e-jaars ba-programma Sociale geografie en planologie of Milieu-maatschappijwetenschappen
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	Na het succesvol afsluiten van Milieu en ruimte kun je: - beleids- en ruimtelijk relevante aspecten van milieu, natuur (incl. water en ondergrond) en landschap beschrijven; - de betekenis(sen) en het belang van beleidsconcepten in het omgevingsbeleid aangeven; - een beschrijving geven van belangrijkste vigerende beleidsconcepten die een centrale rol spelen op de raakvlakken tussen de beleidsvelden ruimtelijke ordening enerzijds en het milieu-, natuur- en landschapsbeleid anderzijds; - blijk geven van kennis van en inzicht in de milieu-aspecten van de geleding van de verstedelijking en de inrichting van het stedelijk en het landelijk gebied; - een indruk geven van de belangrijkste juridische aspecten van de relatie tussen milieubeleid en ruimtelijke ordening; - een overzicht geven van de problematiek van de integratie van het omgevingsbeleid.
Cursusbeschrijving:	Milieu en ruimte is in semester 3.1 Omgevingsbeleid en verandering de gemeenschappelijke cursus voor alle studenten van de opleidingen Sociale geografie en planologie en Milieu-maatschappijwetenschappen. De stof keert terug in de opdrachten van het integratievak van het semester. Milieu en ruimte is opgebouwd uit 11 colleges waaronder gastcolleges, literatuurstudie en een met het schriftelijk tentamen verweven werkstuk.
Literatuur:	Literatuurbundel Milieu en ruimte 2004-2005

Omgevingsbeleid en verandering (integratiemodule)

Cursuscode:	BIM300
Studiejaar:	3
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	PLAN SG MMW
Specialisatie:	
Studielast:	4
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Velde, B.M.R. van der
Docenten:	ir. John Ridders, drs. Hans de Weert, dr. Mark Wiering e.a.
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	nee
Doelstellingen:	De fysieke leefomgeving (f.l.o.) verandert onder andere door

beleidsmatige handelingen van overheidsinstanties die daarvoor over geëigende bevoegdheden en organisaties beschikken. De bedoeling met dit programma is dat studenten:

- a) meer inzicht krijgen in de beweegredenen van de overheidsinstanties die beleid voor de fysieke leefomgeving voeren;
- b) meer inzicht krijgen in de manier waarop dat beleid en de uitvoering leiden tot ruimtelijke effecten;
- c) constructieve houding leren teneinde positief bij te kunnen dragen aan die beleidsvorming- en uitvoering.

Cursusbeschrijving: In dit semester gaat het om de wijze waarop beleid gevoerd en uitgevoerd wordt, en met name om de wijze waarop dat in projecten en processen gestalte krijgt. De geographen zullen daarbij dieper ingaan op de wijze waarop de beleidsmatige structurering van de ruimte fungeert als een belangrijke determinant van de wijze waarop de samenleving functioneert. Planologen en milieuwetenschappers zullen wat meer nadruk leggen op het ontwerpen van beleid, op de juiste keuze van de instrumenten en organisatie van beleid, en op de adequate toepassing van inzichten daarover bij het ontwerpen en uitvoeren van nieuw beleid. Studenten gebruiken vanuit dit perspectief objectkennis die samenhangt met specifieke ruimtelijke inrichtingsprocessen. Deze kunnen variëren van projecten voor buurtontwikkeling, via de transformatie van het platteland als gevolg van veranderingen in de intensieve varkenshouderij tot de opzet en uitvoering van natuurontwikkelingsprojecten. Het object van het integratievak is het beleid van overheidsinstanties voor de fysieke leefomgeving. Bestudeerd wordt de verantwoording die voor dat beleid wordt gegeven, de manier waarop dat beleid en de uitvoering ervan tot stand komen, hoe de uitkomsten van dat beleid kan worden verklaard. Aandacht wordt gegeven aan de verbanden tussen het beleid van overheidsinstanties en de fysieke leefomgeving, aan het evalueren van het beleidsproces en aan het verklaren van het beleidsproces.

Het integratievak begint met het bestuderen van dossiers over bepaald beleidsprocessen. De belangrijkste theoretische thema's worden ingevoerd met een hoorcollege. Ieder hoorcollege wordt gevolgd door werkgroepen waarin literatuur over dat thema wordt bestudeerd en middels opdrachten verbanden worden gelegd tussen het thema en de bestudeerde praktijkdossiers.

Literatuur: Een lijst van verplichte literatuur wordt uitgereikt. Een deel daarvan is beschikbaar in het studielandschap. De overige delen worden bijeengebracht in een reader.

Ontwikkeling, vormgeving en kwaliteiten van ruimten

Cursuscode:	BCU254
Studiejaar:	3
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	PLAN
Specialisatie:	
Studielast:	4
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Raggers,J.B.
Docenten:	Ir. John Raggers
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	nee
Doelstellingen:	Doel van de cursus is tweeledig. Enerzijds gaat het er om de studenten bewust te maken van de kwaliteiten die de gebouwde/ingerichte /aangelegde omgeving kenmerkt en van de veelheid aan aspecten die daarbij in het geding zijn alsmede studenten te leren op analytische wijze die omgeving te beoordelen. Anderzijds gaat het er om de studenten inzicht te geven in de wensen, handelingen en besluitvorming van diegenen die ruimten zoals woningen, bedrijven, kantoren en winkels gebruiken alsmede diegenen die ruimten bouwen, financieren en aanleggen, zoals aannemers, grondbedrijven, ontwikkelaars en beleggers. Ook de interacties tussen deze vragers en aanbieders zijn daarbij in het geding. Het belang hiervan is dat de kwaliteiten van de gebouwde /ingerichte/aangelegde omgeving evenzeer door deze (interactieve) processen van marktpartijen als door het planologisch- en stedenbouwkundig beleid van de overheid worden beïnvloed.
Cursusbeschrijving:	Naast een aantal hoorcolleges waarbij zowel de proceskant als de kwaliteitskant aan bod komen dient er betreffende literatuur bestudeerd te worden. Tevens vindt een individuele oefening plaats. Hierbij dient de student met gebruikmaking van de literatuur en de tijdens de colleges aangereikte informatie en inzichten een analyse van zowel een woon-omgeving, bedrijventerrein als winkelmilieu te maken en hierover schriftelijk te rapporteren. Daarbij legt de student een verband tussen waargenomen kwaliteiten en het proces van de totstandkoming van de omgeving.
Literatuur:	K. Lynch: The image of the city (1960) MIT Press, ISBN 0-262-12004-6

Project: omgevingsbeleid en verandering

Cursuscode:	BPRO350
Studiejaar:	3
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	PLAN SG MMW
Specialisatie:	

Studielast:	4
Tentamenvorm:	werkstuk
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Velde,B.M.R. van der
Docenten:	ir. John Raggers, drs. Hans de Weert, dr. Mark Wiering e.a.
Vereiste voorkennis:	Cursorisch deel van Omgevingsbeleid en Verandering
Keuzevak:	nee
Doelstellingen:	- wetenschappelijke rapportage; - schrijven op academisch niveau.
Cursusbeschrijving:	In het tweede (project) deel van het integratieprogramma werkt u individueel (niet meer in een groep). Je schrijft een werkstuk over één of meerdere aspecten van het project dat in het dossier (uit het cursorisch deel) staat omschreven. Bij de invulling van het project bestaat nogal wat vrijheid. De keuze van de aspecten moet echter wel vooraf worden goedgekeurd. Het werkstuk kan de vorm hebben van of een wetenschappelijke analyse of een beleidsadvies. In beide gevallen moet het voldoen aan de eisen die aan dergelijke teksten worden gesteld.
Literatuur:	n.v.t.

Theorie en praktijk van ruimtelijke beleidsprocessen

Cursuscode:	BCU253
Studiejaar:	3
Semester/trimester:	1
Opleiding(en):	PLAN
Specialisatie:	
Studielast:	4
Tentamenvorm:	schriftelijk tentamen
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Ganzevles,M.G.J.
Docenten:	drs. M.G.J. Ganzevles
Vereiste voorkennis:	
Keuzevak:	ja
Doelstellingen:	Studenten tonen inzicht in de theorie en de praktijk van interactieve ruimtelijke beleidsprocessen
Cursusbeschrijving:	Veel ruimtelijke plannen worden in de praktijk niet of slechts ten dele uitgevoerd. Dit komt doordat overheden het planningproces en het resulterende plan te weinig verbinden met het ruimtelijk handelen van maatschappelijke actoren waarvan ze voor realisering van de plannen afhankelijk zijn. De handelingsgerichte benadering van planning bepleit dit juist wel te doen. Ze past als zodanig in de bredere aanduiding van planningbenaderingen die als interactief, communicatief, collaboratief worden omschreven en die gericht zijn op het bereiken van overeenstemming en binding tussen betrokken partijen ('consensus planning'). Daarbij passen open ruimtelijke beleidsprocessen waarin

overheden, marktpartijen en maatschappelijke actoren interactief participeren. De verwachting is dat dergelijke processen leiden tot vernieuwend ruimtelijk beleid dat op een groot draagvlak (legitimiteit) en 'commitment' van betrokkenen kan rekenen en daardoor effectief en efficiënt is. Organisatie van de samenwerking tussen betrokkenen door proces- en projectmanagement is daarvoor een essentiële voorwaarde. Kernvraag is of de nieuwe theorie en nieuwe praktijken inhoudelijk goede oplossingen opleveren en bijdragen aan een betere ruimtelijke orde van de samenleving. De cursus zal voornamelijk bestaan uit literatuurstudie aan de hand van opdrachten die in werkcolleges worden bediscussieerd. Er is nauwe aansluiting bij de cursus 'Methoden van interactieve beleidsvoering'.

Literatuur: Pestman, P.K., In het spoor van de Betuweroute. Mobilisatie, besluitvorming en institutionalisering rond een groot infrastructureel project, Rozenberg Publishers, Amsterdam, 2001.

Spatial action

Course code: BCU255

Year: 3

Semester/trimester: 1

Program: SG

Specialisation:

ECTS-credits: 4

Test: oral examination

Language: English

Course coordinator: Ernste,H.

Lecturers: Prof. dr. Huib Ernste, drs. Anke Strüver

Entry level: It is not required but it would help if you took the course on spatial behaviour (semester 2.2) in advance.

Optional course: yes

Objectives: Knowledge:

At the end of this course you will have thorough knowledge of:

- the most important social-scientific approaches for explaining the spatial action of individuals and organisations;
- the most important assumptions of these theories;
- the strengths and weaknesses of these different perspectives;
- the potential applications of these approaches to understand the socio-spatial dynamics and to evaluate relevant policy interventions in these fields.

Skills:

Additionally you will be able to:

- critically review different social-scientific approaches;
- choose an adequate theory for the interpretation of socio-spatial changes and for understanding spatial actions and –policies;
- apply that theory in the analysis and evaluation of a practical

- problem or research question;
- draw policy relevant conclusions from these analyses and evaluations;
- combine different conceptual frameworks for the description of the same ‘reality’;
- summarise group discussions and present research results in a group.

Description:

In a very simplified way, we can roughly distinguish:

(1) Spatial theories and models, which implicitly or explicitly assume that spatial behaviour of individuals or organisations and companies is mainly determined by the external conditions if the current (in this case we often speak of theories of spatial ‘behaviour’ or of ‘behavioural geography’) (see also the course on ‘Spatial Behaviour’ in semester 2.2);
 (2) Spatial theories and models, which assume that individuals, organisations or companies to a large extent interpret, and determine the meaning and purpose of their own spatial actions and of the role the external situation plays in them (in this case we speak of theories of spatial ‘action’).

This categorisation has an ideal typical character and in this course we will also see that there are various nuances and variations. In this course, however, we will focus on the second category of theories and models.

The starting point of these theories of spatial action is the subjective view, which each acting person has on the situation in which they act. It is the meaning the acting person gives to the situation, or the way he/she interprets the situation from one own perspective, which is the basis of every action and decision. These subjective views are constructed and mutually adjusted in inter-action with other persons. This ‘contextuality’ of action and the inter-active decision-making also plays a crucial role in modern forms of governance and policy-making. Governance and policy-making is currently mainly done in the framework of networks of different actors. Every actor acts from his/her own perspective, his/her own rationality and from his/her own institutional context. Also modern companies nowadays function as networks and are dependent on strategic alliances and interaction with other external actors. Every company and actor plays its own specific role. The theories of action introduced in this course provide us with a conceptual framework with which we can not just understand spatial action in general but also many modern forms of governance, policy-making and management. We will first deal with the the most important classic representatives of this approach, such as: Max Weber, Alfred Schütz, Anthony Giddens, Jürgen Habermas, and their influence on Human Geography (Benno Werlen, Wolfgang Zierhofer). Additionally we will we will introduce a number of theories, which are related but also somehow in opposition to them such as Pierre Bourdieu, Niklas Luhmann’s system-theory and the latest developments known under the label of ‘post-structuralism’ (Michel

Foucault, Jacques Derrida, Michel de Certeau) and 'actor-network-theory' (Bruno Latour).

Further details, overheadslides, assignments, literature, student guide etc. can be found on the website for this course:

www.ru.nl/socgeo/ruimhand

Additionally the department of human geography has its own website (www.ru.nl/socgeo) with much more information and facilities.

Literature:

Two articles available at the secretary counter TVA 3, 1st floor to photocopy them for yourself:

Cloke, P., Philo, Ch. & Sadler, D. (eds.) (1991) *Approaching Human Geography*. Chapman, London. Chapter 3: Peopling human geography and the development of humanistic approaches. pp. 57-92 (36 blz.)

Cloke, P., Philo, Ch. & Sadler, D. (eds.) (1991) *Approaching Human Geography*. Chapman, London. Chapter 4: Structuration Theory:

Anthony Giddens. pp. 93-131 (39 blz.)

A bundle with articles and chapters:

Campbell, T. (1981) *Seven Theories of Human Society*. Clarendon Press, Oxford. Chapter 8: Max Weber: An Action Theory. pp. 169-189 (21 blz.)

Campbell, T. (1981) *Seven Theories of Human Society*. Clarendon Press, Oxford. Chapter 9: Alfred Schütz: A phenomenological Approach. pp. 197-214 (21 blz.)

Werlen, B. (1998) *Thesen zur handlungstheoretischen Neuorientierung sozialgeographischer Forschung*. In: Sedlacek, P. & Werlen, B. (eds.)

Texte zur handlungstheoretischen Geographie. Vol. 18, pp. 85-102.

Zierhofer, W. (2002) *Speech Acts and Spaces*. Manuscript. In: *Environment and Planning A*. Vol. 34, No. 8, pp. 1355-1372.

Gibson-Graham, J.K. (2000) *Poststructuralist interventions*. In: Sheppard, E. & Barnes, T. (eds.) *A Companion to Economic Geography*. Blackwell, Oxford. pp. 95-110 (11 blz.)

Hall, S. (ed.) (1997) *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. Open University, Milton Keynes. Verschillende fragmenten: Saussure's Legacy (pp. 30-33); Discourse, power and the subject (pp. 41-45); Where is the subject? (pp. 54-56) (totaal 10 blz.)

Bourdieu, P. (1990) *The Logic of Practice*. Polity Press, Cambridge. Fragment 'Habitus'. pp. 56-63 (7 blz.)

Bourdieu, P. (1990) *In Other Words. Essays towards a reflexive sociology*. Blackwell, Oxford. Chapter 8: Social space and symbolic power. pp. 123-139 (17 blz.)

Dreyfus, H.L. & Rabinow, P. (1983) *Michel Foucault: Beyond structuralism and hermeneutics*. University of Chicago Press, Chicago. Afterword: Michel Foucault. Subject and Power. pp. 208-226 (19 blz.)

Gordon, C. (ed.) (1980) *Power/Knowledge. Selected Interviews and other writings 1972-1977*. Interview with Foucault (1980) *Questions on Geography*. pp. 63-77 (15 blz.)

de Certeau, M. (1984) *The Practice of Everyday Life*. University of California Press, Berkeley. General Introduction. pp. xi-xiii (13 blz.)
 Poster, M. (1992) *The Question of Agency*. Michel de Certeau and the history of consumerism. In: *Diacritics*. Vol. 22, No. 2. Diverse Fragmenten (6 blz.)
 Gren, M. (1994) *Earth Writing*. Exploring representation and social geography in-between meaning/matter. Departments of Geography, Series B, No. 85, University of Gothenburg. Fragment: The modernism-postmodernism controversy pp. 127-141 (11 blz.)

Europese identiteiten en ruimten

Cursuscode: BCU 256
 Studiejaar: 3
 Semester/trimester: 1
 Opleiding(en): SG.
 Specialisatie:
 Studielast:
 Tentamenvorm: schriftelijk tentamen
 Taal: Nederlands
 Cursuscoördinator: dr. M. van der Velde
 Docenten: dr. M. van der Velde en dr. H. van Houtum
 Cursusbeschrijving: Op het moment waarop deze studiegids gedrukt is was geen informatie over deze cursus beschikbaar. Neem hiervoor contact op met de betreffende docent (m.vandervelde@fm.ru.nl) of de coördinator van de opleiding (t.ganzevles@fm.ru.nl)
 Literatuur: wordt nader bekend gemaakt

Environment and business

Course code: BCU257
 Year: 3
 Semester/trimester: 1
 Program: MMW
 Specialisation:
 ECTS-credits: 4
 Test: paper
 Language: English
 Course coordinator: Klaver, J.C.M.
 Lecturers: Drs. J. Klaver, dr. B. Arts en guest lecturers
 Entry level: Two years academic study. The relevance of these two years as a basis for this course will be assessed by the course coördinator.
 Optional course: yes
 Objectives: In this course students get an understanding of the most important developments which have occurred in the environmental strategy and performance of companies and other organisations. At the end of this

- Description: course students will be able to describe and understand these changes. In the past 30 years the impact of all kinds of organisations on the environment has drastically changed and so has the societal appreciation of these impacts. Companies experienced a lot of pressure from the general public, NGOs, governments and other stakeholders to change their culture, structure, strategy and performance. How and why companies responded to these pressures and challenges is the subject. The course consists of lectures, literature study, video presentations and an excursion.
- Literature: J.Klaver(2004), Greening business (reader).

Kwalitatieve onderzoeksmethoden (methodologie 5)

- Cursuscode: BPRA327
- Studiejaar: 3
- Semester/trimester: 1
- Opleiding(en): SG MMW
- Specialisatie:
- Studielast: 5
- Tentamenvorm: schriftelijk tentamen
- Taal: Nederlands
- Cursuscoördinator: Velde, B.M.R. van der
- Docenten: dr. Vincent Peters, drs. Marleen van de Westelaken, dr. Martin van der Velde
- Vereiste voorkennis:
- Keuzevak: nee
- Doelstellingen: Je verkrijgt kennis over verschillende vormen en de uitgangspunten van kwalitatief onderzoek en vaardigheden voor het opzetten van kwalitatief onderzoek en het uitvoeren van kwalitatieve analyse.
- Cursusbeschrijving: Kwalitatief onderzoek krijgt een steeds grotere plaats binnen onderzoek. Dat gebeurt in verschillende vormen, zoals het houden van interviews, de analyse van bestaande documenten en observaties in concrete situaties. Het bijzondere van deze onderzoeksmethoden bestaat daarin dat minder uitgegaan wordt van generaliseerbare categorieën voor de beschrijving en verklaring van sociaal ruimtelijke fenomenen en dat juist de bijzondere context van ieder geval op zich een belangrijke bijdrage levert aan het begrip van die gevallen en situaties. Dit betekent dat kwalitatieve onderzoeksmethoden met name toegespitst zijn op het registreren en interpreteren van bijzondere aspecten van die context, in plaats van op het meten van vooraf vastgelegde dimensies. Desalniettemin blijft men zich ook bij kwalitatief onderzoek meer of minder richten op van te voren opgeworpen onderzoeksvragen. Soms worden kwalitatieve methoden toegepast om meer (theoretisch) inzicht te krijgen in een fenomeen (een inductieve benadering als bijvoorbeeld de gefundeerde theoriebenadering), in andere situaties is

men veeleer op zoek naar mogelijkheden zo efficiënt mogelijk na te gaan of elementen uit een theoretisch kader voorkomen in kwalitatief onderzoeksmateriaal (een meer deductieve benadering). Hoe het ook zij, kwalitatieve methoden voegen een bijzonder aspect en verdieping toe aan klassieke kwantitatieve analysetechnieken, zoals die in de andere methodologiecursussen aan bod komen. In deze cursus krijg je zicht op deze verschillende benaderingen van kwalitatief onderzoek en kwalitatieve analyse. De volgende onderwerpen komen aan bod:

- stromingen in kwalitatief onderzoek;
- redenen voor kwalitatief onderzoek;
- casestudy onderzoek;
- kwaliteitsaspecten van kwalitatief onderzoek;
- stappen in de kwalitatieve analyse;
- het gebruik van Kwalitan ter ondersteuning van de analyse.

Literatuur:

Wester, F., Peters, V., Kwalitatieve analyse. Uitgangspunten en procedures. Bussum: Coutinho, 2004. ISBN 906283404-3.

Milieu en ontwikkeling I

Cursuscode: BCU258

Studiejaar: 3

Semester/trimester: 1

Opleiding(en): MMW

Specialisatie:

Studielast: 4

Tentamenvorm: schriftelijk tentamen

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Dr. L. Knippenberg

Docenten: Dr. L. Knippenberg

Vereiste voorkennis:

Keuzevak:

- voor studenten FSW die de cursus als een keuzevak van 6 ECTS willen doen is er een 'zespuntsversie' die bestaat uit het maken van een extra paper over een vrij te kiezen thema in relatie tot de literatuur. Met de docent wordt afgesproken op welk tijdstip het paper ingeleverd dient te worden
- nadere informatie via secretariaat Sociaal-wetenschappelijke Milieukunde, TvA 4. of via de website www.socsci.kun.nl/milieukunde

Doelstellingen: Milieuproblemen in de ontwikkelingslanden zijn een bedreiging voor het leven van miljoenen mensen en voor de mondiale duurzaamheid. De cursus Milieu en Ontwikkeling richt zich op een aantal centrale problemen, met name ontbossing in de natte tropen, landdegradatie ('verwoestijning') in de droge gebieden, stedelijke milieuproblemen en het beheer van de kustwateren. Deze problemen en hun oorzaken zijn tevens zo gekozen dat ze veel laten zien van de context waarin bedrijven, ontwikkelingswerkers en natuurbeschermers in de

- ontwikkelingslanden werken.
- Cursusbeschrijving: In de cursus wordt zover nodig gekeken naar de natuurwetenschappelijke kern van de problemen maar ligt de nadruk op de maatschappelijke oorzaken ('driving forces') van de problemen, mede omdat die gekoppeld zijn aan de mogelijke oplossingen. In het kader van die oplossingen wordt ook aandacht geschonken aan brede oplossingsstrategieën, die gekoppeld zijn aan theorieën over (onder-)ontwikkeling.
- Literatuur: Wordt aan het begin van de cursus bekendgemaakt

Integratieprogramma Sociale Geografie: Mijn wetenschappelijke bril

- Cursuscode: BIM307a
- Studiejaar: 3
- Semester/trimester: 2
- Opleiding(en): SG
- Specialisatie:
- Studielast: 5
- Tentamenvorm: practicum
- Taal: Nederlands
- Cursuscoördinator: Velde,B.M.R. van der
- Docenten: Martin van der Velde en Huib Ernste
- Vereiste: Geografische beschouwingswijzen, Ruimtelijk Gedrag en Ruimtelijk
- voorkennis: handelen
- Keuzevak: nee
- Doelstellingen: Aan het einde van deze cursus heb je kennis van:
- de belangrijkste wetenschapsfilosofische en methodologische stromingen;
 - een aantal basisbegrippen uit de wetenschapsfilosofie;
 - de centrale dilemma's van wetenschappelijk onderzoek.
- Cursusbeschrijving: Tot op dit moment heb je in je bacheloropleiding veel verschillende benaderingswijzen en theorieën leren kennen voor de analyse van actuele en praktische sociaal-ruimtelijke problemen. Dit semester sluit je af met een eigen onderzoek over een thema dat je bijzonder interesseert. Om dat thema goed te kunnen onderzoeken, moet je een aantal belangrijke beslissingen nemen; je kiest je eigen positie en kijk op de dingen in dat complexe veld van theorieën en benaderingswijzen. In de cursus 'mijn wetenschappelijk-geografische bril' trachten we je op een reflexieve manier bewust te maken waar je je vanuit een wetenschapsfilosofisch perspectief het meest thuis voelt.
- De cursus begint daartoe met een herhaling/verdieping van de belangrijkste benaderingswijzen in de sociale wetenschappen. We vragen je je aan de hand van een concreet onderzoeksveld naar eigen keuze (bijv. grensonderzoek) te verdiepen in de uitgangspunten van deze benaderingswijzen en met name aandacht te besteden aan de vraag wat dit voor de uitvoering van onderzoek en/of de interpretatie van

uitkomsten betekent. Als je in staat bent je eigen positie te formuleren, sluiten we de cursus af met een plenair debat. In dit debat naar aanleiding van een concrete onderzoeksvraag komen met name de consequenties van de ingenomen posities voor de vormgeving en uitvoering van het betreffende onderzoek kritisch aan de orde.

Literatuur: Michiel Leezenberg & Gerard de Vries: Wetenschapsfilosofie voor geesteswetenschappen. Amsterdam University Press 2001. ISBN 9053564659

Integratieprogramma sociale geografie: Gemeenschappelijke voorbereiding op Bachelorthesis

Cursuscode:	BIM307b
Studiejaar:	3
Semester/trimester:	2
Opleiding(en):	SG
Specialisatie:	
Studielast:	4
Tentamenvorm:	practicum
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Velde,B.M.R. van der
Docenten:	Martin van der Velde
Vereiste voorkennis:	Methodologie 1 tm 5
Keuzevak:	nee
Doelstellingen:	In deze cursus leer je de belangrijkste kwaliteitsmaatstaven van een wetenschappelijke onderzoekopzet kennen en kom je in aanraking met een aantal criteria voor het maken en beargumenteren van praktische keuzes die je tijdens de uitvoering van het onderzoek moet maken.
Cursusbeschrijving:	In deze cursus behandelen we de praktische opzet, uitvoering en rapportage van een mogelijk ruimtelijk onderzoek tegen de achtergrond van de verschillende onderzoekprogramma's van de leerstoelgroep Sociale Geografie. Dit mondt uit in een concreet projectvoorstel dat je voor de bachelorthesis zal uitvoeren. Deze cursus bouwt voort op en is nauw geïntegreerd met de cursus 'Mijn wetenschappelijk-geografische bril', waarin je leert je bewust te worden van je wetenschapsfilosofische positie. Dit betekent overigens niet dat deze cursus niet te volgen is zonder die voorafgaande cursus. In de cursus worden enkele thema's opnieuw opgepakt, die al in eerdere semesters van de studie aan de orde kwamen. Nu staat echter, zoals in het hele semester, de integratie van deze kennis op de voorgrond. Verder proberen we toekomstige bachelortheses die een zekere verwantschap vertonen, bijvoorbeeld in thema of benaderingswijze, op elkaar af te stemmen. Wanneer je de cursus met goed gevolg hebt afgerond, kun je een 'vliegende' start maken met het uitvoeren van je bachelorthesis.
Literatuur:	Rob Kitchin & Nicholas J. Tate: Conducting Research into Human

Geography. Theory, methodology & practice. Prentice Hall, Harlow, 1999. ISBN 058229797

Integratieprogramma sociale geografie: Bachelorthesis

Cursuscode:	BIM307c
Studiejaar:	3
Semester	2
trimester:	
Opleiding(en):	SG
Specialisatie:	
Studielast:	9
Tentamenvorm:	werkstuk
Taal:	Nederlands
Cursuscoördinator:	Velde,B.M.R. van der
Docenten:	Docenten sociale geografie
Vereiste voorkennis:	Alle geografievakken uit het huidige en de vorige semesters
Keuzevak:	nee
Doelstellingen:	- verdieping van vakkennis op onderzoeksgebied; - verdieping van kennis over voor onderzoek relevante empirische onderzoeksmethoden. - organisatie en management van een empirisch onderzoek; - wetenschappelijke rapportage van onderzoeksresultaten;
Cursusbeschrijving:	Met de bachelorthesis als het belangrijkste onderdeel van dit semester bereikt de student een voorlopig hoogtepunt in zijn opleiding. In de scriptie kan alle opgedane vakkennis in één project samenkomen. Op basis van deze ervaring zal de student in het volgende semester in staat zijn zich binnen één van de mastervarianten te specialiseren. De studenten voeren daartoe een individueel empirisch onderzoek uit, dat uitmondt in een wetenschappelijk verantwoorde scriptie. De bachelorthesis is een zelfstandig geschreven individueel werkstuk dat in een groter geheel is geïntegreerd. De onderwerpen zullen zoveel mogelijk aansluiten op de onderstaande mastervarianten van de sociale geografie (voorlopige titels): - Global Urban Development (stedelijke ontwikkeling, multiculturele maatschappij, mondialisering); - Society and Space (grenzen, territoria, conflicten, identiteiten, discoursen etc.); - Regional and Corporate Location Management (regionale economische structurering, mobiliteit van bedrijven, netwerken etc); - Educational Geography (op didactisch verantwoorde manier overbrengen en communiceren van geografische wetenschappelijke kennis). Zo mogelijk worden (delen van) bestaande en nieuwe onderzoeksprojecten ingezet, maar er is ook ruimte voor individuele voorstellen. Docenten uit de masterprogramma's zullen teams van vier

tot acht studenten, die zich met samenhangende thema's bezig houden, intensief begeleiden. Daardoor profiteren de studenten niet alleen van de ervaringen van hun collega's, maar krijgen ze ook een dieper inzicht in de praktijk en problematiek van verschillende benaderingswijzen en empirische werkwijzen. De onderzoeken worden middels een scriptie en presentatie van het eindproduct afgerond.

Literatuur: wordt nader bekend gemaakt

Integratieprogramma sociale geografie: Buitenlandse excursie

Cursuscode: BIM307d

Studiejaar: 3

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): SG

Specialisatie:

Studielast: 4

Tentamenvorm: practicum

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Heijden,R.E.C.M. van der

Cursusbeschrijving: Op het moment waarop deze studiegids gedrukt is was geen informatie over deze cursus beschikbaar. Neem hiervoor contact op met de betreffende docent (r.vanderheijden@fm.ru.nl) of de coördinator van de opleiding (t.ganzevles@fm.ru.nl)

Literatuur: wordt nader bekend gemaakt

Integratieprogramma Planologie

Cursuscode: BIM 306

Zie hiervoor semesterinformatie

Bachelorproject: milieu-maatschappijwetenschappen

Cursuscode: BIM324

Studiejaar: 3

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): MMW

Specialisatie:

Studielast: 14

Tentamenvorm: werkstuk

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Arts,B.J.M.

Docenten: dr. B. Arts, drs. J. Gersie, drs. J. Klaver, prof. dr. Pieter Leroy

Vereiste voorkennis:

Keuzevak: ja

Doelstellingen: 1. Studenten verwerven specialistische, maatschappijwetenschappelijke kennis (zowel theoretisch als empirisch) op een milieuterrein naar keuze, binnen één van de vier profielen van de bacheloropleiding

Milieu-maatschappijwetenschappen.

2. Studenten zijn in staat om complexe vraagstukken binnen het gekozen milieuterrein te beschrijven, analyseren, verklaren en evalueren, op basis van het toepassen van milieuspecifieke dan wel algemene theorieën en concepten uit de maatschappijwetenschappen.

3. Studenten voeren zelfstandig onderzoek uit dat aan een aantal minimumeisen voldoet (zie verderop). Dit houdt in:

- verzamelen en analyseren van gegevens
- trekken van onderbouwde conclusies en/of formuleren van onderbouwde aanbevelingen

- realiseren van een academische werkniveau.

4. Studenten schrijven en redigeren een wetenschappelijke thesis op bachelorniveau, en voldoen daarbij aan een aantal producteisen en kwaliteitscriteria.

5. Studenten presenteren en communiceren op adequate wijze de thesis, waarbij ze zich richten op docenten en medestudenten, evt. ook mensen uit de praktijk.

Cursusbeschrijving: Het bachelorproject bestaat uit een individueel en zelfstandig uitgevoerd onderzoek en geschreven rapportage (de thesis), waarmee de student de bacheloropleiding afsluit.

Literatuur: Reader

Excursie: milieu-maatschappijwetenschappen:

Cursuscode: BIM313c

Studiejaar: 3

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): MMW

Specialisatie:

Studielast: 4

Tentamenvorm: werkstuk

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Drenth, D.H.

Docenten: dr. Bas Arts, drs. Anne Hollander, prof. dr. Toine Smits

Vereiste voorkennis:

Keuzevak: ja

Doelstellingen:

Cursusbeschrijving: Net als afgelopen jaren wordt ook in het studiejaar 2004-2005 weer een excursie naar Polen georganiseerd voor studenten milieuwetenschappen. Deelname aan de excursie is verplicht voor derdejaars studenten milieu-maatschappijwetenschappen (MMW) en tweedejaars milieu-natuurwetenschappen (MNW). Deelname aan de excursie is echter ook mogelijk voor studenten van andere relevante opleidingen.

In het excursieprogramma staat de internationale vergelijking van milieuproblemen en milieubeleid centraal. De studenten vergelijken de

verschillen tussen Nederlandse en Poolse milieuproblemen en de verschillen in de beleidsmatige aanpak van deze problemen. Studenten proberen de verschillen tussen Polen en Nederland te analyseren en te verklaren.

In de excursie zal ingezoomd worden op een aantal specifieke thema's: milieubeleid in bedrijven, duurzaam beheer van stroomgebied en mobiliteit versus biodiversiteit.

De excursie heeft een Nederlands en een Pools deel. Zowel in Nederlands als in Polen bestaat het programma uit een aantal lezingen en een aantal bezoeken aan bedrijven, overheden en beleidsprojecten. Ter voorbereiding op het bezoek aan Polen schrijven de studenten in kleine groepjes een paper. De excursie wordt afgesloten met een aanvulling op de eerste paper in dezelfde groepen.

De reis naar Polen vindt waarschijnlijk eind juni plaats (20-30/6). De precieze periode wordt in februari 2005 bekend. De Nederlandse activiteiten vinden plaats in de weken 24 en 25.

Literatuur: Reader

Voorbereiden Bachelorthesis: milieu-maatschappijwetenschappen

Cursuscode: BIM313a

Studiejaar: 3

Semester/trimester: 2

Opleiding(en): MMW

Specialisatie:

Studielast: 4

Tentamenvorm: werkstuk

Taal: Nederlands

Cursuscoördinator: Arts, B.J.M.

Docenten: Dr. Bas Arts, kamer 3.1.59, tel. (024-36)12103, B.Arts@fm.ru.nl,
spreekuur: maandagmiddag van 16.00 tot 17.00 uur
Drs. Jaap Gersie, kamer 3.1.56, tel. (024-36)12119, J.Gersie@fm.ru.nl
Drs. Jacques Klaver, kamer 3.1.60, tel. (024-36)12096, J.Klaver

Vereiste voorkennis:

Keuzevak: ja

Doelstellingen: 1. studenten maken een beargumenteerde keuze voor een inhoudelijk onderwerp ten behoeve van het bachelorproject. Dit houdt in:

- een keuze maken voor een onderwerp binnen een van de vier profielen van de bachelorfase van de opleiding Milieu-maatschappijwetenschappen (MMW)
- een keuze maken op basis van de maatschappelijke relevantie van onderwerpen
- een keuze maken op basis van de theoretische of wetenschappelijke relevantie van onderwerpen
- een keuze maken op basis van persoonlijke interesses, persoonlijk studieverloop en/of beoogde loopbaan van de student

2. studenten ontwerpen een eigen onderzoek, ten behoeve van het bachelorproject, met aandacht voor het conceptuele design, het technische design en de planning van het onderzoeksproject. Dit houdt in:

- het formuleren van een projectkader
- het formuleren van een probleemstelling (doelstelling, onderzoeksmodel, vraagstelling)
- het selecteren en toepassen van een geschikte theorie, gebruik makend van de centrale begrippen
- het selecteren van geschikte databronnen, en bepalen hoe die te ontsluiten
- het selecteren en uitwerken van een geschikte onderzoeksstrategie
- het formuleren van een projectplan

3. Studenten starten het eigen onderzoek ten behoeve van het bachelorproject op. Dit houdt in:

- het zetten van de eerste schreden op het pad van het veldonderzoek ten behoeve van het bachelorproject (eerste informantgesprekken, eerste afspraken voor interviews, opstellen van een concept interviewgide of enquête etc.)

Cursusbeschrijving: Het vak VOBATE is bedoeld om een ‘vliegende start’ van het bachelorproject - bestaande uit een veldonderzoek en een verslag in de vorm van een bachelorthesis (zie elders in deze studentenhandleiding) - mogelijk te maken. Op basis van (interactieve) hoor- en werkcolleges komen de studenten tot een beredeneerde selectie van onderwerp, theorie, methode en planning van hun bachelorproject, dat aan het einde van dit vak meteen zijn aanvang neemt (feitelijk is sprake van een overlap van zo’n 4 weken). Via individuele opdrachten, die zij thuis moeten maken, worden studenten aan het schrijven van een onderzoeksontwerp ten behoeve van het bachelorproject gezet. Indien goed en degelijk uitgewerkt, vormen deze opdrachten reeds de basis voor de eerste drie hoofdstukken van de bachelorthesis (inleiding, theorie en methode). De VOBATE-bijeenkomsten op de universiteit staan in het licht van het introduceren en toelichten van deze taken, het geven van feedback op de gebruikte literatuur en gemaakte taken, het demonstreren van bepaalde vaardigheden (zoals het selecteren van bronnen), het maken van kleine taken (bijvoorbeeld: ‘Wat is er mis met deze probleemstelling X?’), het toelichten van inhoudelijke, methodische en communicatieve beoordelingscriteria voor een bachelorthesis, en het uitdiepen van een aantal onderwerpen waarvan de docenten inmiddels weten dat zij voor studenten problematisch (kunnen) zijn (zoals theorieselectie en -gebruik).

Literatuur: P. Verschuren en H. Doorewaard (2001), Het ontwerpen van een onderzoek (3de druk). Lemma: Utrecht

6 Keuzevakken en Overig aanbod

(Niet alle keuzevakken die in 2004-2005 worden aangeboden staan in deze studiegids vermeld. Raadpleeg regelmatig Blackboard!)

Het Centrum voor Internationaal Conflict - Analyse & Management (CICAM)

Het Centrum voor Internationaal Conflict - Analyse & Management (CICAM) maakt deel uit van de Faculteit der Managementwetenschappen. De hoofdtaken van het CICAM zijn het verrichten van wetenschappelijk onderzoek en het verzorgen van onderwijs op het terrein van vrede en veiligheid, oorlog en conflict.

De centrale vraag in het onderzoek en het daarop gebaseerde onderwijs is: 'wat is het draagvlak voor en wat zijn de mogelijkheden tot preventie van en interventie in (burger)oorlogen en intern geweld door Nederlandse en internationale gouvernementele en non-gouvernementele actoren?'

Naast onderzoek en onderwijs heeft het CICAM ook een documentaire en voorlichtende, c.q. maatschappelijke dienstverleningstaak. Daarvoor kent het CICAM twee documentatieafdelingen: een algemeen documentatiecentrum op het gebied van oorlog en vrede en een specifieke afdeling op het gebied van mondiaal onderwijs: het Centrum voor Mondiaal Onderwijs.

Onderwijs

Het CICAM biedt studenten de mogelijkheid maatschappelijk relevante onderwerpen, die soms buiten het reguliere onderwijsaanbod vallen, te bestuderen.

Het onderwijs van het CICAM kan grofweg in drie categorieën worden verdeeld:

- Inleidende (hoor)colleges inzake aspecten van oorlog, vrede, conflict en conflictpreventie, bedoeld om studenten kennis te laten maken met inzichten, theorieën etc. terzake;
- Werkcolleges, waarin niet zozeer de kennisoverdracht centraal staat, als wel de (stimulering van) cognitieve, professionele en communicatieve vaardigheden van de student. Door middel van groepsdiscussies over de bestudeerde literatuur, het verrichten van eigen onderzoek, presentatie van eigen onderzoek (zowel mondeling als schriftelijk) wordt van de student, uiteraard onder begeleiding van de docent, een kritische reflectie op de te bestuderen stof verwacht;
- 'Individueel' onderwijs, het in overleg met de docent verrichten van zelfstandig (literatuur) onderzoek, uitmonddend in een (literatuur)tentamen of scriptie.

Informatie en inschrijvingen

Voor inlichtingen over het onderwijsprogramma en contractonderwijs kunt u terecht bij het: CICAM,

Thomas van Aquinostraat 5 (kamer 5.0.42), Nijmegen telefoon: 024 - 361 5687, e-mail: cicam@fm.ru.nl.

Inschrijving is mogelijk bij het CICAM en via de onderwijspagina van de CICAM-internetpagina: www.ru.nl/cicam.

Cursusbeschrijvingen

Inleiding Polemologie: Conflictanalyse & -Management

Vakcode : CI 01 (CI 01a)

Periode: 13 september – 8 november 2004, maandag 13.45 - 15.30 uur

Studiepunten: 4 ECTS (6 ECTS)

Docenten: drs L. Wecke, drs B. Schennink

Onderwijsvorm: hoorcollege, mondeling tentamen

Toelichting

Polemologie is een wetenschapseenheid die diverse disciplinaire benaderingen omvat over oorzaken en functies van oorlog en voorwaarden tot vrede. Aan de orde komen basisproblemen en begrippen uit de polemologie, alsmede theorieën die het grootschalig geweld in de wereld trachten te verklaren. Een oorlog, bijvoorbeeld de Kosovo-campagne van de NAVO of de Tweede en Derde Golfoorlog heeft diverse formele en informele doelstellingen, oorzaken, functies, en legitimaties, die door de tijd heen nog kunnen veranderen. Partijen van diverse aard spelen een rol, instrumenten van fysieke en mentale aard worden aangewend. De polemologie kan deze factoren vanuit verschillende wetenschappen nader aanduiden en dat geldt ook voor processen die tot stabiliteit, veiligheid en vrede leiden. Wat overigens te verstaan onder vrede, veiligheid, terrorisme, socialisatie, educatie en mobilisatie met betrekking tot vrede? Is er nog plaats voor vredesonderwijs en de vredesbeweging?

Literatuur

Syllabus

Territoriale conflicten op de Balkan

Vakcode : CI 18 (CI 18a)

Periode: 16 september - 11 november 2004, donderdag 10.45 - 12.30 uur

Studiepunten: 4 ECTS (6 ECTS)

Docenten: dr H.W. Bomert, drs J. van der Lijn

Onderwijsvorm: hoorcollege, simulatiespel, schriftelijk tentamen

Toelichting

Na de val van de Muur in 1989 was sprake van een dramatische stijging van het aantal gewelddadige intrastatelijke conflicten. Het hoe en waarom van deze conflicten en hun specifieke ruimtelijke dimensie staan centraal in deze cursus. Aan de hand van de case Joegoslavië wordt gekeken naar het discours rond de aard van conflicten (zoals etnisch, religieus, territoriaal); het spectrum van de conflictpartijen en hun belangen (zoals grondstoffen, macht, strategische locaties) en de fasen van conflict en oorzaken van conflictescalatie. Kernbegrip van de cursus is het begrip 'territorium', dat binnen de politieke geografie geldt

als de geografische uitdrukking van macht. De dimensies en relevantie van territoria en territoriale 'oplossingen' ter beheersing van conflicten komen ruim aan bod. De collegereeks wordt afgesloten met een simulatiespel met als onderwerp de vredesonderhandelingen in Dayton (1995) waar de huidige politieke kaart van Bosnië-Herzegovina werd bepaald (<http://www.nato.int/maps/ifor/dayton1.gif>).

Literatuur

R. Holbrooke, *To end a war*, 1999

L. Silber, A. Little, *The death of Yugoslavia*, 1996

Staatsvorming en conflictbeheersing in de Kaukasus

Vakcode : CI 23a

Periode: 7 oktober 2004 - 23 december 2004, donderdag 13.45 – 15.30 uur

Studiepunten: 6 ECTS

Docenten: dr H.W. Bomert (coördinatie), mevr. dr. C. Hille, dr. M. Amineh, mevr. drs. F.J. Companjen

Onderwijsvorm: werkcollege, schriftelijk tentamen

Toelichting

Dit vak is bedoeld als een brede kennismaking met de Kaukasus vanuit een interdisciplinaire aanpak: rechten (staatsvorming), politicologie (conflicthantering, geopolitieke overwegingen en de oliepijplijn) en culturele antropologie (samenhang tussen cultuur en democratisering).

Begrippen die in de collegereeks aan de orde zullen komen zijn o.a. *NGOs, civil society, clans, institution building en conflict resolution*.

Doel van de cursus is de kennismaking met het proces van staatsvorming en conflicthantering in de landen van de Kaukasus; alsmede het aanbieden van kennis van en het stimuleren van reflectie op de samenhang tussen culturele patronen en praktijken en democratisering in de Kaukasus.

Deze cursus leent zich uitstekend als keuzevak voor studenten internationaal recht, conflictstudies, antropologie en ontwikkelingsstudies.

Informatie: mevr.dr C.M.L. Hille (c.m.l.hille@uva.nl).

Literatuur

Syllabus, waarin opgenomen teksten uit:

C.M.L. Hille, *State Building in the Transcaucasus Since 1917*, Leiden, 2003 en

M. Amineh, *Towards the*

Control of Oil in the Caspian Region, Hamburg, 1999.

Conflict Analysis and management I (first semester)

Code: CI 05

Period: 7 October – 4 November 2004, Thursday 13.45 - 15.30 p.m.

Credits: 6 ECTS

Coördinator: drs J. van der Lijn

Methods: meeting, excursion, written exam

Information: foreign/exchange students only

Contents

Conflict prevention (military) intervention and conflict management are prominent features of international politics. The scope and character of efforts to deal with inter-state and intra-state conflicts have undergone significant changes since the end of the Cold War. In the decade following the fall of the Berlin Wall, the world has been confronted with many calls for intervention: former Yugoslavia, Rwanda, Angola, Cambodia, or anywhere where there is evidence (or the threat of) war, disorder, genocide, disaster or any other kind of large scale suffering. It is not always easy to make and keep a distinction between humanitarian and military intervention.

This course aims to provide an introduction to the changing field of conflict studies in general and developments regarding conflict prevention and intervention in particular. Because of the multidisciplinary character of conflict studies, all (exchange) students who are interested in conflict analysis and management may participate (e.g. Political Science, International Relations, Public Administration, Law, History, Geography, Environmental Studies, Middle East Studies, Mediterranean Studies, Anthropology, Development Studies, Sociology and Philosophy).

Literature

C. Crocker, F. Hampson & P. Aall (eds), *Turbulent Peace, The challenges of managing international conflict*, 2001

Interfacultaire cursus Milieu, vrede en duurzame ontwikkeling

Vakcode : CI 03 (CI 03)c

Periode: 4 november – 13 december 2004, maandag 13.45 – 15.30 uur/
donderdag 10.45 – 12.30 uur

Studiepunten: 6 ECTS (9 ECTS)

Coördinator: drs I. Dankelman (UCM)

Onderwijsvorm: hoorcollege, schriftelijk tentamen

Toelichting

In deze cursus gaan tien (gast)docenten vanuit verschillende disciplines nader ingaan op het begrip ‘duurzame ontwikkeling’ en de maatschappelijke betekenis daarvan. Dit begrip, met zijn ecologische, sociale, economische en institutionele componenten, heeft vooral algemene bekendheid gekregen door de publicatie van het rapport *Our Common Future* van de *World Commission on Environment and Development* (de Commissie Brundtland), en door de UNCED-conferentie over Milieu en Ontwikkeling, die in 1992 in Rio de Janeiro plaatsvond.

‘Duurzame ontwikkeling’ is sindsdien niet meer weg te denken uit tal van beleidsvoornemens, organisaties en bedrijven. Ook universiteiten, waaronder de

Radboud Universiteit Nijmegen, hebben zich door ondertekening van het *University Charter for Sustainable Development* gecommitteerd dit in onderwijs, onderzoek en bedrijfsvoering te integreren. Mede naar aanleiding van de *World Summit on Sustainable Development* (augustus/september 2002 te Johannesburg) heeft de KUN 2002 tot 'duurzaamheidsjaar' uitgeroepen. Milieu en ontwikkeling, evenals sociale aspecten, hangen in onze samenleving nauw samen op micro- en macroniveau. Na een inleidend college zullen allereerst verschillende deelproblemen, zoals die rond water, klimaat, bossen, biodiversiteit, en landbouw, aan de orde worden gesteld. Vervolgens wordt uitgebreid gereflecteerd op het begrip duurzaamheid: de relatie met vrede en veiligheid, met economie en schaarste, met filosofie en spiritualiteit. Ten slotte richt de cursus zich op belangrijke oplossingsrichtingen, zoals die via nationaal en internationaal beleid, technologie, educatie en sociale bewegingen kunnen worden gerealiseerd.

Literatuur

Syllabus

Legitimatie van veiligheidsbeleid: Manipulatie van pers en publieke opinie bij de rechtvaardiging van oorlog en bewapening

Vakcode : CI 08 (CI 08a)

Periode: 5 november - 17 december 2004, vrijdag 10.45 - 12.30 uur

Studiepunten: 4 ECTS (6 ECTS)

Docent: drs L. Wecke

Onderwijsvorm: module, werkstuk/mondeling tentamen

Toelichting

Sinds het vallen van de Berlijnse Muur is het rechtvaardigen van een grote krijgsmacht en het uitvoeren van militaire acties door middel van de verwijzing naar een vijand een problematische aangelegenheid geworden. Zo werd de NAVO na het eindigen van de Koude Oorlog 'een oplossing op zoek naar een probleem'. Bij gebrek aan een door burgers als zodanig ervaren grote bedreiging door staten of statenverbanden, moeten overheden naar andere gronden ter rechtvaardiging van hun bewapening en defensiebeleid omzien. In hoeverre is een maatschappelijk draagvlak voor leger, vredesoperaties en oorlog echt nodig? En als het nodig is, hoe komt het thans tot stand? Wie overtuigt met welke middelen burgers en bondgenoten? Wat is de rol van de pers in het legitimatieproces? In hoeverre is sprake van voorlichting, propaganda, leugens en misleiding? In een serie hoorcolleges wordt getracht aan de hand van concrete voorbeelden de vraag te beantwoorden naar de inhoud en noodzakelijkheid van legitimatieprocessen ten behoeve van veiligheidsbeleid, krijgsmacht en militaire actie.

Literatuur

Syllabus

Conflict Analysis and management II (second semester; under reservation)

Code: CI 05

Period: 17 February - 17 March 2005, Thursday 13.45 - 15.30 p.m.

Credits: 6 ECTS

Language of instruction: English

Coordinator: drs J. van der Lijn

Methods: meeting, excursion, written exam

Information: foreign/exchange students only

Contents and Literature

See first semester

Actuele Vraagstukken van Oorlog en Vrede: Analyse van conflicten en perspectief op vrede

Vakcode : CI 04 (CI 04a)

Periode: 18 februari - 18 april 2005, vrijdag 10.45 - 12.30 uur

Studiepunten: 4 ECTS (6 ECTS)

Coördinator: drs M. Cras

Onderwijsvorm: hoorcollege, schriftelijk tentamen (paper)

Toelichting

In deze collegereeks wordt getracht aan te sluiten bij actuele gebeurtenissen op het terrein van oorlog en vrede, in het bijzonder vredes- en conflictprocessen.

Aangezien de actualiteit per definitie moeilijk valt te plannen, wordt het definitieve programma pas enkele weken voor het begin van de collegereeks samengesteld.

Diverse deskundigen, zoals politici, beleidsambtenaren en militairen, worden als gastsprekers uitgenodigd. Zo werden in de voorgaande reeks colleges verzorgd door onder meer voormalige ministers van Defensie, leden van de Tweede Kamer, ambassadeurs, adviseurs van de Verenigde Naties, wetenschappers e.d. Wij raden u aan de CICAM-internetpagina (www.ru.nl/cicam) in de gaten te houden.

Literatuur

B. Bomert, Th. Van den Hoogen & R. Wessel (red.), Jaarboek Vrede en Veiligheid 2004. Internationale veiligheidsvraagstukken en het Nederlands perspectief, CICAM, Nijmegen, 2004.

NGO's en Conflict: preventie en interventie

Vakcode : CI 19 (CI 19a)

Periode: 9 maart - 27 april 2005, woensdag 10.45 - 12.30 uur

Studiepunten: 4 ECTS (6 ECTS)

Docent: drs B. Schennink

Onderwijsvorm: hoor-/werkcollege, werkstuk

Toelichting

Non-gouvernementele organisaties (NGO's) proberen in veel conflictgebieden geweld te voorkomen, te matigen of te beëindigen. Dat betreft op de eerste plaats NGO's uit het conflictgebied zelf. Veelal in samenwerking met hen zijn ook externe of internationale NGO's actief. Dat geldt ook voor Nederlandse NGO's die werken op het gebied van humanitaire hulp, ontwikkeling, mensenrechten en vrede. In toenemende mate zijn zij na de Koude Oorlog bij conflicten betrokken geraakt en hebben ze activiteiten op dit gebied ontwikkeld. Vaak zijn die activiteiten met vallen en opstaan ontwikkeld en zonder veel steun vanuit onderzoek en theorievorming. Vragen die aan de orde zijn, betreffen: wat kunnen NGO's doen in diverse fasen van een conflict, wat is de relatie tussen lokale en internationale NGO's, wat is de relatie met en invloed op lokale en internationale overheden? Ook is het de vraag of en hoe de antwoorden op dergelijke vragen verschillen voor organisaties die zich inzetten voor humanitaire hulp, ontwikkeling, mensenrechten of vrede. Onderzoek en theorievorming naar dergelijke vragen begint op gang te komen. In het college wordt de nadruk gelegd op beleid, concrete activiteiten en dilemma's van Nederlandse NGO's betreffende vredesopbouw en conflictpreventie en worden theoretische aanzetten voor onderzoek en analyse naar hun activiteiten behandeld.

Van de deelnemers aan de cursus wordt verwacht dat zij een kritische beschouwing schrijven over de activiteiten van een van de Nederlandse NGO's of over een van de vragen betreffende de rol van internationale NGO's in conflicten.

Literatuur

Wordt nader bekend gemaakt

Veiligheidsdiscussies in Europa

Vakcode : CI 06 (CI 06a)

Periode: 10 maart - 28 april 2005, donderdag 10.45 - 12.30 uur

Studiepunten: 4 ECTS (6 ECTS)

Docent: dr H.W. Bomert

Onderwijsvorm: werkgroep, schriftelijk tentamen

Toelichting

Na het vallen van de Muur en de beëindiging van de Koude Oorlog is Europa met tal van 'nieuwe' bedreigingen van zijn veiligheid geconfronteerd. Werd de

veiligheid en stabiliteit in Europa gedurende de eerste decennia na de Tweede Wereldoorlog vooral bedreigd door de Oost-Westtegenstelling en de politiek-militaire confrontatie tussen de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie en hun respectievelijke bondgenootschappen, na 1990 is het bedreigingbeeld diffuser geworden. Niet een grootschalig conflict tussen staten domineert de veiligheidsdiscussies in Europa, maar de dreiging van conflicten en gewelddadigheden binnen landen. Ook niet-statelijke actoren (terrorisme!) en niet-militaire bedreigingen van de veiligheid spelen een (steeds) belangrijker rol in de discussies.

In deze cursus wordt op basis van de ‘oude’ en ‘nieuwe’ bedreigingen van de veiligheid in en van Europa bestudeerd hoe de verschillende veiligheidsorganisaties een antwoord formuleren op de bedreiging van veiligheid en stabiliteit. Zo komen achtereenvolgens aan de orde: de NAVO, de Europese Unie, en de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE). Van elk der organisaties wordt een ‘sterkte-zwakteanalyse’ gepresenteerd. Van de deelnemers aan de cursus wordt verwacht dat zij een kritische beschouwing schrijven over een aspect van de veiligheidsdiscussie in Europa.

Literatuur

Wordt nader bekend gemaakt.

Dilemma's bij VN-vredesoperaties

Vakcode: CI 07 (CI 07a)

Periode: 10 maart - 28 april 2005, donderdag 13.45 - 15.30 uur

Studiepunten: 4 ECTS (6 ECTS)

Docent: prof.dr A. Pauwels

Onderwijsvorm: hoorcollege, schriftelijk tentamen

Toelichting

Het instrument ‘VN-vredesoperatie’ heeft in het recente verleden aan grote kritiek blootgestaan. Vooral de VN-vredesoperaties in Bosnië, Somalië en Rwanda hebben het gezag en de geloofwaardigheid van de Verenigde Naties ernstig ondermijnd. De VN-blauwhelmen konden in deze operaties hun mandaat niet of enkel in beperkte mate uitvoeren. Dat men zich in deze omstandigheden vragen ging stellen over de geschiktheid van dit instrument ter handhaving van de internationale vrede en veiligheid was dan ook haast onvermijdelijk. De gretigheid waarmee de Veiligheidsraad na het einde van de Koude Oorlog VN-vredesoperaties had ingesteld, maakte plaats voor scepticisme en twijfel. Was er nog wel een toekomst weggelegd voor VN-vredesoperaties? Waren VN-vredesoperaties nog zinvol?

Met de instelling van de VN-vredesoperaties in Kosovo en Oost-Timor is de internationale gemeenschap getuige van een vrij radicale ommezwaai van het VN-beleid ten aanzien van VN-vredesoperaties. De zwarte bladzijde in de geschiedenis van VN-vredesoperaties lijkt definitief tot het verleden te behoren. In deze cursus wordt verder ingegaan op het VN-beleid ten aanzien van VN-vredesoperaties en op de problemen die zich terzake stellen. Dit veronderstelt

echter wel dat eerst een gedegen inzicht wordt verworven in het theoretisch - institutioneel kader waarbinnen VN-vredesoperaties zijn ontstaan en zich hebben ontwikkeld. Aan de hand van casestudies wordt vervolgens bestudeerd hoe de operaties zijn ontstaan en zich verder hebben ontwikkeld. De nadruk wordt daarbij vooral gelegd op de beleidsmatige dilemma's die zich terzake hebben gesteld. Op basis van deze inzichten wordt vervolgens ingegaan op de nieuw ontwikkelingen in het VN-beleid ten aanzien van VN-vredesoperaties en dan met name op de nieuwe, ongekende dilemma's die de VN-vredesoperaties in Kosovo en Oost-Timor met zich brengen.

De besluiten die uit deze analyses worden getrokken, vormen tenslotte de basis voor de uitbouw van een visie over de toekomstperspectieven van VN-vredesoperaties.

Literatuur

Wordt nader bekend gemaakt.

Tussen 'early warning' en militaire interventie (onder voorbehoud)

Vakcode: CI 09 (CI 09a)

Periode: 10 mei – 5 juli 2005, dinsdag 13.45 - 15.30 uur

Studiepunten: 6 ECTS

Docent: drs J. van der Lijn

Onderwijsvorm: werk-/responsiecollege, paper

Toelichting

De laatste jaren is de aandacht van de internationale gemeenschap verschoven van conflicten tussen landen naar conflicten binnen staten. Gewelddadige conflicten tussen landen komen nog maar weinig voor terwijl bij 'intrastatelijke conflicten' nog altijd jaarlijks duizenden slachtoffers vallen. Op televisie en in de krant komen dit soort conflicten steeds weer aan de orde, denk aan Israël of Congo. Internationale organisaties zoals de VN, maar ook nationale regeringen zoals de Nederlandse geven aandacht aan het voorkomen en het beëindigen van dit soort conflicten. Soms volstaat hierbij het geven van ontwikkelingshulp, soms is een militaire interventie noodzakelijk om de vrede te herstellen. Deze cursus schenkt onder meer aandacht aan de volgende vragen: Wat zijn oorzaken van 'intrastatelijke conflicten'? Hoe kunnen deze conflicten vroegtijdig worden herkend? Welke middelen staan de internationale gemeenschap ter beschikking bij het omgaan met deze conflicten? Het doel van de cursus is de student inzicht te geven in conflictprocessen en de mogelijkheden voor de internationale gemeenschap om deze positief te beïnvloeden. Hiertoe wordt van de studenten verwacht dat zij een *case study* volgen vanuit de praktijk, waarover zij onder andere een paper schrijven waarin zij de verworven kennis op het gebied van de theorie kunnen toepassen.

Literatuur

Syllabus

Capita Selecta uit de polemologie

Vakcode : CI 11 (CI 11a)

Periode: 13 mei – 1 juli 2005, vrijdag 10.45 - 12.30 uur

Studiepunten: 4 ECTS (6 ECTS)

Docenten: drs B. Schennink, drs L. Wecke

Onderwijsvorm: werkcollege, werkstuk/ mondeling tentamen

Toelichting

Dit werkcollege is een nadere kennismaking met en analyse van een aantal polemologische theorieën en visies inzake conflict en conflictpreventie. Wecke besteedt aandacht aan: polemologische theorievorming, oorzaken van conflicten, legitimatieprocessen betreffende interventie in conflicten, en veiligheidstheorieën. De deelnemers kiezen een of meer artikelen waarvan zij de inhoud kritisch bespreken. Bij Schennink kiest de student een thema uit de volgende gebieden van polemologische theorievorming: democratisering van buitenlands beleid; vredesbeweging en sociale bewegingstheorie; oorlog en identiteit: strijd tussen civilisaties, rol van nationalisme; democratie, democratisering en vrede. De student maakt een eigen probleemstelling en onderzoeksopzet betreffende het gekozen thema. De mogelijkheid bestaat om in overleg met de docenten een deel van de literatuur af te stemmen op de voorkeur of belangstelling van de student.

Literatuur

Syllabus

Literatuurtentamen Polemologie

Vakcode : CI 12 (CI 12a)

Periode: gehele jaar

Studiepunten: 4 ECTS (6 ECTS)

Docenten: dr H.W. Bomert, drs J. van der Lijn, prof.dr A. Pauwels, drs B. Schennink, drs L. Wecke

Onderwijsvorm: mondeling tentamen

Toelichting

Voor studenten bestaat de mogelijkheid een literatuurtentamen op het terrein van de polemologie te doen. In overleg met de betrokken docent wordt het aantal studiepunten vastgesteld. Bij de vaststelling van de literatuurlijst kan rekening worden gehouden met de voorkeur van de student.

Literatuur

Wordt in overleg met de student vastgesteld.

Stage, scriptie

Vakcode : CI 13, C 16

Periode: gehele jaar

Studiepunten: 17 ECTS

Docenten: dr H.W. Bomert, drs J. van der Lijn, prof.dr A. Pauwels, drs B. Schennink, drs L. Wecke

Toelichting

Voor studenten die in hun afstudeerfase een belangrijk accent op polemologie willen leggen, bestaat de mogelijkheid een stage en/of scriptie met een polemologische invalshoek te kiezen. De student moet in staat zijn ontwikkelingen en verschijnselen op het gebied van oorlog en vrede zelfstandig te kunnen analyseren op basis van kennis van polemologische begrippen en benaderingen. De thema's worden in overleg met de student vastgesteld. De hiermee verbonden onderdelen zijn: een polemologische stage, die zowel een onderzoeks- als een beleidskarakter kan hebben; een scriptie over een polemologisch onderwerp en het participeren in een practicum of werkcollege.

Literatuur

Wordt in overleg met de student vastgesteld.

Centrum voor Vrouwenstudies

Cursusbeschrijvingen

Geheimen der liefde. Cultuur, gender, wetenschap/ Secrets of Love

Code: VSB 9201

Inhoud: Popmuziek, soaps en roddelbladen: ze leven van de liefde. En dat is niets nieuws. In muziek, literatuur en beeldende kunst van alle tijden wordt de liefde verbeeld en bezongen. In religies van alle tijden wordt zij gevierd en gevormd. Maar gaat het wel steeds om dezelfde liefde? Wat is liefde? Ze doet goed, maar doet ook veel kwaad. Ze geeft kracht en maakt zorgzaam, maar maakt ook afhankelijk en kwetsbaar. Liefde is, in sociologisch opzicht, een levensbehoefte. Maar is er één andere levensbehoefte die tegelijkertijd zo'n centrale, en zo'n ondefinieerbare plaats in het leven inneemt?

Wat is liefde, en hoe krijgt zij vorm? Is het een ongrijpbare, strikt persoonlijke gemoedsbeweging, of wordt zij allereerst bepaald door de cultuur waarin wij leven? Gaat het allereerst om paarvorming, of uiten het liefdesverlangen en liefdesvermogen van mensen zich ook in andere vormen? Speelt de liefde vooral in het privé-leven een rol, of zijn er ook bredere, sociale of politieke vertalingen denkbaar? Speelt ze voor mannen en vrouwen dezelfde rol? Zijn de invullingen die in verschillende tijden en culturen aan het begrip liefde gegeven zijn, met specifieke beelden van mannelijkheid en vrouwelijkheid verweven? En, tot slot: welke vormen van liefde (m/v) doen goed, in individuele of sociale zin, en welke minder? Of zijn algemene uitspraken daarover niet mogelijk, ja zelfs niet wenselijk?

In deze collegereeks gaan we vanuit verschillende invalshoeken op bovenstaande vragen in. We vertrekken daarbij vanuit moderne, in de westerse cultuur gangbare voorstellingen van liefde. Waar komen deze vandaan? Zijn ook andere vormen van liefde denkbaar, of in andere culturele contexten gangbaar? Hoe hangen liefde en seksualiteit samen, en hoe werken beelden van mannelijkheid en vrouwelijkheid daarin door? Na dit eerste, historiserende en begripsverkenkende deel volgt een tweede deel, vanuit het perspectief van de sociale wetenschappen. Centraal in dit deel staat de vraag hoe de fundamentele relationele instelling (het op liefde 'ingesteld' zijn) van mensen in onze tijd individueel en maatschappelijk vorm krijgt, en hoe die - cultureel uiteenlopende - vormen uitwerken.

Tijdstip: 1^e semester, vanaf dinsdag 7 september –
7 december, van 15.45-17.30 u

Plaats: Th.v.Aquinostr. 2.00.12

Aantal studiepunten: 6 ECTS

Onderwijsvorm: hoorcollege

Onderwijsniveau: post-propedeuse

Toetsingsvorm: tussentijds opdracht en schriftelijk tentamen
 Coördinatie: dr. G. Dresen, Facultaire Unie Filosofie en
 Theologie, Erasmusgebouw 13.10,
 tel. (024) 3612488,
 e-mail: g.dresen@theo.ru.nl
 Nadere informatie: Centrum voor Vrouwenstudies
 Thomas van Aquinostraat 2.01.12
 tel. (024) 3612339
 Inschrijving: Ad Valvas Centrum voor Vrouwenstudies,
 Thomas van Aquinostraat 2.01.12

Feminist Classics

code: VSB9012
 Contents: This course will focus on texts by and about classic feminist authors as, for example, Christine de Pisan, Mary Wollstonecraft, Virginia Woolf and Simone de Beauvoir. Though diverse in content and style, all texts start from the same basic assumption, i.e. that the subordinate or inferior position of women is unjustified. Feminist authors have different explanations and opinions concerning the reasons and possible remedies of this state of affairs though there is also continuity in the type of issues they address. The texts will be used to elucidate and analyze the development of ideas concerning the role and position of women in Western society and culture. Attention will be paid to topics that keep returning in the texts, for example, education, marriage, morals. In order to understand where they come from the ideas will be situated in, and discussed from, the viewpoint of their historical, political, cultural and philosophical contexts.
 Semester: second semester, Thursday 15.45-17.30 hrs
 ECTS: 4
 Methods: seminar; students are expected to prepare and actively participate in class discussion.
 Level: master, advanced bachelor
 Exam: paper
 Literature: A reader with the selected texts will be available at the Centre for Women's Studies, Thomas van Aquinostraat 2.01.27.
 Lecturers: dr. V. Vasterling
 Erasmusgebouw 16.02
 tel. (024) 3612165
 e-mail: vvasterling@phil.ru.nl
 dr. L. Plate
 Erasmusgebouw 12.20

tel. (024) 3611068
e-mail: l.plate@let.ru.nl
Consultation: by appointment
Enrollment: Ad Valvas, Centre for Women's Studies
Thomas van Aquinostraat 2.01.22

Gender theories and equality policies

Code: IPO 3014B

Objectives: The course enables students to gain an understanding of gender concepts and theories, as well as historical and local differences in goals and strategies in gender equality policies.

Contents: The course starts with asking why gender can be a relevant problem for policy making. Furthermore, the course covers topics such as normative concepts, equality / freedom / justice / autonomy / care; political participation of men and women; feminisms; the public and the private: labour, citizenship, sex and the family; distributive power and discursive power; gender and other structural inequalities. The second part provides an introduction to gender equality policies in the public sector. It discusses theoretical concepts and texts dealing with the national, international and transnational levels. Special attention is given to recent developments such as gender mainstreaming and gender impact assessment. At the end of the course, students work on a paper (maximum of 20 pages), which analyses a specific (national, international or transnational) gender equality policy.

Semester: 2^e semester
ECTS: 5-6
Methods: Lectures, presentations by students, term paper, 24 hours of classroom instruction and 136 hours of self study,
Exam: paper
Literature: Reader
Coordinator: dr. M. Verloo
Th. van Aquinostraat 5.1.32
tel. (024) 3615634;
e-mail: M.Verloo@fm.ru.nl

Consultation: upon request
Enrollment: studentenadministratie Managementwetenschappen, hal
Thomas van Aquinostraat 3, tel. (024) 3615925

Universitair Centrum voor Milieuwetenschappen KU Nijmegen

Toernooiveld 1
6525 ED
Kamer; A 2046
Secretariaat Anja Mooren
e-mail: amooren@sci.ru.nl
Website: www.ru.nl/ucm-do

Cursusbeschrijvingen

Oriëntatiecursus milieu en duurzame ontwikkeling

Cursuscode: MK 3022
Studiejaar: 2, 3, 4
Semester: tweede helft semester 2
Cursuscoördinator: Drs. Irene Dankelman, UCM-DO,
Toernooiveld 1, k. A202A,
tel: (024) 3652150
email: irened@sci.ru.nl
Docenten: Drs. Irene Dankelman en drs. Jaap Gersie
Studiepunten: 3 ECTS
Werkvormen: Colleges en individueel werkstuk
Beschrijving: In de huidige samenleving worden vraagstukken van milieu en duurzame ontwikkeling steeds belangrijker. Het concept duurzame ontwikkeling heeft in het bijzonder sinds het eind van de jaren '80 veel aandacht gekregen op lokaal, nationaal en internationaal niveau. Dat betekent ook dat niet-milieukundige afgestudeerden daar in hun toekomstig werk mee te maken zullen krijgen. De cursus is bedoeld om hen een inleiding te geven in de concepten en analyses van milieu en duurzame ontwikkeling. Daarbij wordt duurzame ontwikkeling gezien als het evenwichtig samengaan van ecologische, sociale, economische en institutionele aspecten; het heeft een interdisciplinair karakter. De cursus biedt in het bijzonder een conceptueel kader. Na een algemene inleiding wordt in de cursus specifieke aandacht besteed aan aspecten van aard (stad-platteland), schaal (van lokaal tot mondiaal), tijd (verleden, heden, toekomst) en verdeling (arm-rijk, Noord-Zuid). Ook zal worden gekeken naar de specifieke bijdragen van de eigen studierichting ten aanzien van duurzame ontwikkeling. De cursus bestaat uit een viertal (werk)colleges, een bescheiden literatuurstudie en een individueel te

schrijven werkstuk, op basis waarvan het eindcijfer voor de cursus wordt bepaald. De cursus vereist geen specifieke voorkennis maar ten behoeve van de reflectie op de eigen studierichting zijn twee jaren disciplineaire studie is wel gewenst.

(Arbeids)milieu en gezondheid - de rol van perceptie en communicatie

cursuscode: MK 12 (binnen de FdM BK 3070)

periode : 7-03-05 – 1-04-05

(afronding kan in overleg anders gepland worden)

ECTS: 6

beschrijving:

Omschrijving van het blok:

Bij milieu-incidenten uiteten omwonenden vaak allerlei gezondheidsklachten. Slechts een deel ervan is te begrijpen op grond van directe blootstelling aan schadelijke factoren. In werksituaties doet zich hetzelfde voor. Werknemers klagen over facetten van hun werk en gezondheid. Deskundigen kunnen hiervoor echter geen goede verklaring geven. Op basis van de beschikbare meetgegevens ontstaat dan al snel de indruk dat er geen serieus probleem bestaat. Dit is geen juiste conclusie: de betrokkenen maken zich echt zorgen en voelen zich echt ziek op grond van hun milieu- en gezondheidsperceptie.

In dit blok wordt besproken hoe dit kan. Dit gebeurt aan de hand van kennis en theorievorming vanuit verschillende vakgebieden, veelal aan de hand van casus. Ook wordt behandeld hoe je dit soort problematiek kunt voorkomen door een zorgvuldige probleemanalyse en risico-communicatie. De cursus sluit af met een studieopdracht waarin groepjes studenten een relevant onderwerp nader verkennen en beschrijven. Het verslag en de mondelinge presentatie van deze opdracht bepalen de helft van het studiepunt. raakvlakken

Deze cursus is interessant voor studenten met belangstelling voor arbeid, milieu en gezondheid, maar ook voor BMW studenten met een andere hoofdvak die kiezen voor een M of C-profiel.

trefwoorden:

In de cursus worden de volgende vragen behandeld:
Waarom krijgt men gemakkelijk gezondheidsklachten wanneer (men veronderstelt dat) er iets mis is met het (arbeids)milieu?

	Welke sociale en psychologische processen spelen hierbij een rol?
	Hoe wordt zo'n probleem onderzocht?
	Aan welke informatie hebben de betrokkenen zoals de omwonenden, politici, werkgevers, werknemers behoefte?
	Hoe kunnen deskundigen en onderzoekers een bijdrage leveren aan een oplossing?
literatuur:	De studiestof bestaat uit een blokboek en een reader die tijdens de cursus beschikbaar worden gesteld.
bijzonderheden:	Deze cursus wordt georganiseerd met hulp van het Universitair Centrum voor Milieuvraagstukken en Duurzame Ontwikkeling. De cursus is ook toegankelijk voor studenten uit andere faculteiten zoals Milieu-maatschappijwetenschappen, Milieu-natuurwetenschappen, Biomedische Gezondheidswetenschappen, Bedrijfswetenschappen, Arbeids- en Organisationspsychologie, maar is ook relevant voor andere Bèta en Gamma-opleidingen. De cursus wordt verzorgd in de periode 7- 1 april 2005. Om rekening te kunnen houden met de studieroosters in de verschillende opleidingen is het mogelijk voor op onderdelen een eigen tijdsplan af te spreken met de docent. Daardoor is het mogelijk de cursus te volgen naast andere vakken of een stage in dezelfde <i>periode</i> . De studiebelasting is 6 ects Er is een folder met meer informatie over deze module aan te vragen bij de blokcoördinator.
ingangseisen:	doctoraalfase
contactpersoon:	drs. P.J.M. van den Heuvel tel. (024) 365 20 89
adres:	Toernooiveld 1 6525 ED Nijmegen e-mail: pheuvel@sci.ru.nl
WWW adres:	http://www.ru.nl/UCM-do

Interfacultaire cursus Milieu, Vrede en Duurzame Ontwikkeling (Multidisciplinary Course on Environment, Peace and Sustainable Development)

Cursuscode:	CI03a
Periode :	november-december 2004 Ma-mi en Do-mo
ECTS:	5,7 (8,6)
Beschrijving:	In deze cursus zal een tiental (gast)docenten - komend van binnen en buiten de universiteit - vanuit verschillende disciplines nader ingaan op het begrip 'duurzame ontwikkeling' (sustainable development), en de maatschappelijke betekenis daarvan. Dit

begrip, met zijn ecologische, sociale, economische en institutionele dimensies, heeft vooral algemene bekendheid gekregen door de publicatie van het Rapport 'Our Common Future' van de Commissie Brundtland, en door de UNCED-conferentie over Milieu en Ontwikkeling (Rio, 1992). Het begrip 'duurzame ontwikkeling' is niet meer weg te denken uit tal van beleidsvoornemens, organisaties en bedrijven. Ook universiteiten, waaronder de KUN, hebben zich door ondertekening van het University Charter for Sustainable Development gecommitteerd dit in onderwijs, onderzoek en bedrijfsvoering te integreren.

Milieu en ontwikkeling, evenals sociale aspecten, hangen in onze samenleving nauw samen; op micro- en macroniveau. Na een inleidend college zullen allereerst verschillende deelp Problemen, zoals die rond water, klimaat, bossen, biodiversiteit, en landbouw, aan de orde worden gesteld. Vervolgens wordt uitgebreid gereflecteerd op het begrip duurzaamheid: de relatie met vrede en veiligheid, met economie en schaarste, met filosofie en spiritualiteit. Tenslotte richt de cursus zich op belangrijke oplossingsrichtingen, zoals die via nationaal en internationaal beleid, technologie, educatie en sociale bewegingen kunnen worden gerealiseerd.

Werkvorm:	Hoorcolleges, en zelfwerkzaamheid
Beoordeling/toetsing:	Schriftelijk tentamen
Verantwoordelijke docent:	dr. H.W. Bomert
Bijzonderheden:	Desgewenst kan na de cursus een werkstuk worden gemaakt (2,9 extra ECTS)
Aan te schaffen literatuur:	Reader
Toegangseisen:	Geen; de cursus staat open voor studenten van alle studierichtingen
Contactpersonen:	Mw. drs. I. Dankelman en drs. P. Bruinsma, Universitair Centrum Milieuwetenschappen en Duurzame Ontwikkeling, Toernooiveld 1, kmr.A-2042A, tel. (024) 3652150, e-mail: irened@sci.ru.nl.
Inschrijving:	Secretariaat CICAM, TvA 5.0.42, tel. 024-3615687

Integratiecursus Remote sensing & GIS

Code: grs30804

Periode: mei-juni 2005

Studiepunten: 6 ECTS

Niveau: Master's fase

Contactpersoon: drs. P. van den Heuvel (KUN-UCM-DO),
drs. P.J.C.M. de Klein (KUN, FDM, Planologie) (Universitair
Centrum voor Milieuwetenschappen (UCM), Faculteit
Natuurwetenschappen, Wiskunde & Informatica, KUN,
Toernooiveld 1, 6525 ED Nijmegen, tel.: 024-3652103 /
3652089 fax: 024-3652263, internet: <http://www.sci..nl/ucm>)
en Sytze de Bruin (WUR-CGI) (Wageningen University,
Centre Geo-Information, P.O. Box 339, 6700 AH
Wageningen, The Netherlands, tel. +31 (317) 474636, fax
+31 (317) 419000, Sytze.deBruin@wur.nl)

www adres: <http://quickplace.wau.nl/grs30804>

Beschrijving: Deze bijzondere veldwerkcursus op het gebied van GIS en
Remote Sensing wordt gezamenlijk verzorgd door de
Radboud Universiteit Nijmegen, Wageningen Universiteit en
de Vrije Universiteit Amsterdam. In de cursus werk je in een
multidisciplinair team van Nijmeegse, Wageningse en
Amsterdamse studenten (deels buitenlandse) aan een
ruimtelijke planningsopgave, waarbij de nieuwste technieken
op het gebied van GIS, RS en plaatsbepaling met GPS een
belangrijke rol spelen. Je hoeft echter niet veel voorkennis van
GIS te hebben.

De cursus bestaat vooral uit veldwerk en computerwerk; voor
de communicatie wordt o.a. gebruik gemaakt van een
cursuswebsite: <http://quickplace.wau.nl/grs30804> Er zijn vele
interessante casussen waaruit je kunt kiezen. Sommige zijn
geheel Engelstalig; enkele casussen zijn in Nijmegen
(Millingerwaard bijvoorbeeld), andere ver daarbuiten:

- Case 1: Perceived Environmental Quality of the new
housing development 'Wijnbergen', Doetinchem.
- Case 2: Signposting early occupation of 'De Waalsprong'.
- Case 3: Archaeological walk from Museum 'Het Valkhof'
to the Roman encampments on the Hunerberg and the
Kops Plateau, Nijmegen.
- Case 4: Mapping mice habitats in the Millingerwaard
floodplains using remote sensing and GIS.
- Case 5: Ecotoxicological risk assessment in Dutch river
floodplains.
- Case 6: Small landscape elements in breeding areas of
pasture birds.

- Case 7: Remote sensing assisted fieldwork for crop mapping in the Netherlands.
- Case 8: Hydro-ecological problems in the Vecht area.
- Case 9: Monitoring the evolution of an erosion gully by using GPS, Remote sensing and GIS modelling techniques.
- Case 10: Ecological impact of proposed infrastructure developments on the nature of the river Waal .

Algemeen:	Het vak is een oefening in probleemgericht werken waarin gebruik gemaakt wordt van eerder tijdens de studie opgedane kennis. Ruimtelijke informatie wordt toegepast in tal van wetenschappelijke disciplines: landinrichting, milieukunde, economie, informatiekunde, etc. Iedere discipline gaat anders om met die informatie en stelt er andere eisen aan. Bovendien geldt voor zowel de informatie als voor de analyse-tools dat er leveranciers en afnemers zijn die op de hoogte moeten zijn van elkaar's mogelijkheden en beperkingen. Centraal in dit vak staat een kennismanagement vraagstuk dat voortkomt uit een gebiedsgerichte vraagstelling. Het bepalen en evalueren van beschikbare kennis binnen multidisciplinaire expertiseteams vormen de essentiële leerdoelen. Studenten uit verschillende studierichtingen (en van verschillende universiteiten) werken in multidisciplinaire teams aan een onderwerp waarin integratie van milieu (landschap), natuur en samenleving centraal staan en een optimale omgevingskwaliteit wordt nagestreefd. Iedere student brengt zijn eigen discipline in en hanteert in meer of mindere mate geo-informatiekundige principes en middelen. De kennisinzet en –ontwikkeling moeten leiden tot de ontwikkeling van modellen voor beleid en beheer. Gebruik van nieuwe technologie vormt een belangrijk hulpmiddel. Bovendien worden zowel veld- als laboratoriumstudies gehanteerd. Na afloop heeft iedere student mede inzicht gekregen in de eisen die een digitale geografische modelleeromgeving stelt aan kennis en vaardigheden.
Leeractiviteiten:	De leeractiviteiten omvatten: een excursie, het groepsgewijs maken van een werkplan, taakgericht werken in sub-groepjes (laboratoriumstudie, veldwerk, rapportage), groepsoverleg, schriftelijke en mondeling en/of computerondersteunde presentatie.
Tijdschema:	De studiebelasting bedraagt 4 studiepunten over een periode van 4 weken in de periode 26 mei - 20 juni, 2003. Er is dus geen tijd om andere vakken te volgen. Aanwezigheid bij de startbijeenkomst, vooraf aangekondigde gezamenlijke activiteiten en de afsluitende groepspresentaties is verplicht.

- Subgroepwerkzaamheden vinden, in overleg, en voorzover mogelijk en/of noodzakelijk (veldwerk), buiten de geroosterde practicumzaal plaats. Gezamenlijk groepsoverleg en presentaties aan medecursisten vinden plaats op de vrijdagen (tentatief).
- Leermethode: Het vak wordt uitgevoerd in projectgroepen van circa 6 studenten. Iedere projectgroep wordt begeleid door een docent. De groep is echter zelf verantwoordelijk voor de dagelijkse uitvoering, inclusief tijdsbesteding, van het project.
- Ingangseisen: Enige voorkennis van GIS wordt sterk aangeraden. Aangezien het vak moet aansluiten bij de curricula van drie universiteiten (WU, KUN VU), wordt de gewenste voorkennis in algemene termen gesteld. Het onderwijs vindt plaats in projectgroepen. Van iedere groep wordt verondersteld dat zij basiskennis van remote sensing, GIS en relevante ruimtelijke wetenschappen in huis heeft. Bij het samenstellen van de groepen wordt hierop gestuurd. Tevens wordt verondersteld dat de studenten ervaring hebben met onderwijs in projectgroepen en dat zij basisvaardigheden zoals het maken van taakverdelingen en tijdplanningen, vergaderen, etc. in de vingers hebben. Het vak kan gezien worden als een voorbereiding op een afstudeervak GIS of remote sensing.

GIPSY: Basic Course Geo-Information Science

- Periode: De cursus wordt vanaf 1 november als blok verzorgd aan de faculteit der Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica, onder eindverantwoordelijkheid van dr. Ad Ragas indien gewenst ook als blok of lint te verzorgen. De student kan deze cursus ook in eigen tijd (roostervrij) volgen. De cursus is vanaf november 2004 als internet cursus beschikbaar
- Omvang: 6 ECT sp
- Doelstelling: De student kent de algemene principes die ten grondslag liggen aan ieder geografisch informatiesysteem, en mogelijkheden en moeilijkheden van de bijbehorende data-inwinning, data-bewerking en data-presentatie. De student kan zelfstandig met een GIS-softwarepakket werken.
- Instroom: Geen eisen; geen specifieke voorkennis vereist. Deze cursus is Engelstalig.
- Onderwijsvorm: De Basiscursus GIS is in principe een cursus die door individuele studenten geheel via afstandsonderwijs (internet) gevolgd kan worden, in eigen tempo en zelf te plannen (als lint of als blok, over een langere periode uitgespreid, etc.). Daarbij zijn er contacturen met de GIS-docent.

Indien een groep studenten gelijktijdig de cursus wil volgen kan de GIS-docent de cursus op de traditionele, klassikale manier verzorgen.

Naast uitleg van de theorie is er veel aandacht voor het aanleren van praktische GIS-vaardigheden; de cursus wordt afgesloten met een zelfstandige eindopdracht.

Verzorging:

Deze cursus is ontwikkeld door een team van GIS-deskundigen van KUN, WUR en VU, en wordt ook aan alle drie de universiteiten verzorgd. Coördinatie KUN: Paul van den Heuvel (Universitair Centrum voor Milieuwetenschappen en Duurzame Ontwikkeling, tel. 024-3652089, pheuvel@sci.ru.nl) en Peter de Klein (Nijmegen School of Management, tel. 024-3612740, P.deKlein@fm.ru.nl).

Leermateriaal:

Website 'Basiscursus GIS' (zie <http://www.geo-informatie.nl/gipsy/>)

Overig keuzevakkenaanbod

Cursusbeschrijvingen

Bedrijfsethiek

Cursuscode: BKV05

Cursusnaam: Bedrijfsethiek

Studielast: 6 ECTS

Semester: 1; woensdag 13.45-15.30 uur

Tentamenvorm: 3 werkstukken; schriftelijk tentamen open vragen

Vereiste voorkennis: Propedeuse

Docenten: Dr. M. Becker (Mbecker@Phil.ru.nl)

Doelstellingen: Kennis: Inzicht in de groeiende rol die ethiek speelt in beslissingen op de bedrijfswerkvloer. Inzicht in de voornaamste ethische theorieën

Vaardigheden: Vertrouwd raken met de morele zijde van de problemen die op de bedrijfswerkvloer spelen. Deze problemen (h)erkennen, in morele termen benoemen en, met behulp van de theorieën, beter hanteren.

Cursusbeschrijving: De cursus onderzoekt eerst de rol van de morele motivatie binnen de harde economische praktijk. Ook al gaat het in het bedrijfsleven primair om geld verdienen, men kan niet heen om ethische overwegingen. Dit blijkt ook uit (binnen de populaire management-literatuur) veel voorkomende begrippen als 'bedrijfsintegriteit', 'authentiek leiderschap' en 'verantwoordelijkheid'. In een kritische dialoog met de praktijk krijgen deze termen een invulling, en ethische theorieën en hun toepassingen een bespreking.

De cursus kent een drietal onderdelen:

in het eerste deel maakt de student kennis met aard en structuur van moraliteit. Hij leert hoezeer moraliteit aanwezig is in bedrijfsactiviteit, onder andere in zaken als arbeidsethos en de bedrijfscodes. Een (h)erkenning van de morele dimensie leidt tot fundamenteel inzicht in de spanning tussen ethiek en bedrijfsmatige activiteit;

in het tweede deel krijgen ethische theorieën als plichtsethiek, gevolgenethiek en deugdethiek aandacht;

in het derde deel staat *casuïstiek* centraal. Men dient dit in brede zin op te vatten: er worden enkele grotere thema's gepresenteerd waarbinnen bespreking van de concrete gevallen een plaats kan vinden. Aan bod komen onder andere corruptie, bedrijfscultuur, marketing/advertentie en morele problemen bij multinationale ondernemingen.

Literatuur: Bij aanvang van de cursus is een reader beschikbaar

Business English

Cursuscode: IBK 2001

Credits: 6 ECTS credits

Level: Undergraduate (Bachelor's)

Teaching Method: Workshop sessions (15 students in each work group)

Prerequisites: The number of foreign exchange students is restricted due to a limited capacity. Each academic year, ten places are allotted for students from abroad.

Examination: Attendance and active participation, homework and classwork set as assignments such as letter and presentations, written business reports, business vocabulary test.

Language of instruction: English

Staff: Drs. Michelle Mellion (Ms.), Room: TvA 3.0. 44, Tel.: +31-24-3611262, E-mail: m.mellion@fm.ru.nl, Office hours: Thursday afternoons from 1:30 - 3:00 P.M.

Contents: This course aims to help students develop better oral communication skills which will enable them to function more effectively in business situations and to improve their writing skills so that they can produce good, clear and to-the-point business documents in English. In addition, students can gain more insight into the phenomenon of cross-cultural diversity in international business and in particular, the role of English as a lingua franca used in conducting meetings and negotiations. During the course students will be required to carry out various assignments which serve to reinforce language skills in English, such as giving a presentation or writing a project report. This course is especially useful for those students who have had no prior acquaintance with the field of business, and who feel as if they need to improve both their oral and written command of English. Special emphasis will be placed on speaking, whether it be giving an individual presentation or conducting business negotiations in the form of role plays and simulations. The course also focuses on developing those skills used when corresponding, writing reports, memos, summaries, etc., with particular attention being paid to implementing correct style, structure and coherence in the writing of business English.

Fysische geografie

Cursuscode: SGM 3006

Cursusnaam: Fysische geografie

Studielaat: 4 of 6 ECTS

Semester: 2

Tentamenvorm: Schriftelijk tentamen (4 ECTS) plus werkstuk (6 ECTS)

Vereiste voorkennis: -

Docenten: Drs. Jaap Gersie; drs. Jacques Klaver

Doelstellingen: Na afloop van de cursus kun je:
de ruimtelijke variatie van de natuur op wereldschaal globaal beschrijven: atmosfeer, water, gesteenten, planten en dieren;
aangeven welke (a)biotische processen deze ruimtelijke variatie bewerkstelligen;
ook op lagere schaalniveaus (continentaal, Europa, regionaal: de omgeving van Nijmegen) een beschrijving en verklaring geven voor de variatie in de natuurlijke gegevenheden;
In algemene termen aangeven wat de betekenis van de natuurlijke processen en patronen is voor het leven van de mens in de verschillende delen van de wereld;
blijk geven van inzicht in de belangrijkste problemen die voortvloeien uit de wisselwerking tussen mens en natuur.

Cursusbeschrijving: Fysische geografie gaat over de natuur op aarde. Dit keuzevak biedt achtergrondkennis voor studenten die bij hun hoofdvak geografie, planologie, ontwikkelingsstudies, milieukunde e.d. meer willen weten over de natuur op aarde en de relaties tussen de mens en de natuur. Fysische geografie is onontbeerlijk voor studenten die de Lerarenopleiding Aardrijkskunde willen volgen.

De 4 ECTS-cursus is opgebouwd uit 6 hoorcolleges, literatuurstudie en een fietsexcursie in de omgeving van Nijmegen. Studenten die 6 studiepunten willen halen maken daarnaast een kort werkstuk. Om studenten vanuit verschillende opleidingen te kunnen bedienen wordt het rooster van onderwijsactiviteiten afgesproken in een introductiebijeenkomst met alle deelnemers rond Pasen. De cursus zelf wordt verzorgd in de tweede helft van het 2^e semester.

Voor inschrijvingen en een uitnodiging voor de introductiebijeenkomst: cursuscoördinator Jaap Gersie, Thomas van Aquinostraat 3.1.56, email: j.gersie@fm.ru.nl.

Literatuur: Andrew Goudie, The Nature of the Environment, Blackwell, 4th edition, 2001

Economie en waarde: de calculerende burger en diens pluralisme

Cursuscode: BKV 11

Semester: 2

Cursuscoördinator: dr. J. Peil

Docenten: prof.dr. T. van den Hoogen, dr. J. Peil, en prof.dr. I. van Staveren

Studiepunten: 6 ECTS

- Keuzevak:** Ja, voor studenten economie en andere studierichtingen managementwetenschappen, wijsbegeerte en theologie laatste jaar baccalaureaat en voor de master van deze studies
- Vorm:** hoorcolleges met ruimte voor discussie
- Tentamenvorm:** papier, presentatie en afsluitend gesprek
- Beschrijving:** In tegenstelling tot wat zowel veel economen als menig filosoof beweren verwerpt deze cursus de idee dat economie en ethiek gescheiden domeinen zijn. De economische praktijk kent ethische dimensies door het keuzeprobleem van wat en hoe er geproduceerd moet worden in de samenleving. Ethische problemen hebben een economische dimensie omdat ze zich niet kunnen onttrekken aan de realiteit van schaarste: de beperkte hoeveelheid middelen om doeleinden te bereiken. Er ontstaat in de economie aandacht voor pluralisme in de beleving van behoeften en behoeftebevrediging en voor pluraliteit in leefstijlen. Dit roept de vraag op of economische preferenties niet onderzocht dienen te worden als waardeaspecten van een wereldbeeld. De cursus onderzoekt daartoe het raakvlak tussen moraal en economische rationaliteit door in te gaan op spirituele en morele dimensies van rationaliteit. Dit onderzoek zal plaats vinden vanuit drie ethische perspectieven: het utilisme, de deontologie en de deugdenethiek. Deze zullen niet alleen worden betrokken op de motivaties en het gedrag van het individu maar ook op de rol van de markt, de overheid en de onbetaalde zorg in de economie.
- Literatuur:** Reader, met o.a. enkele hoofdstukken uit: Marcel Becker, Harry Garretsen, Toine van den Hoogen, Kees Klop, Jan Peil en Kees Rijnvos (red.) *Economie en Ethiek in Dialoog*, Van Gorcum: Assen, 2001.

Gender in organisaties

- Cursuscode:** BKV07
- Cursusnaam:** Gender in organisaties
- Studielast:** 6 ECTS
- Semester:** 1
- Tentamenvorm:** schriftelijk tentamen en opdrachten
- Vereiste voorkennis:** geen
- Docenten:** dr. Y. Benschop
- Doelstellingen:** Na afloop van de cursus kunt u verschillende verschijningsvormen van genderonderscheid in de dagelijkse praktijk van organisaties herkennen en analyseren. Tevens kunt u een analyse maken van de organisatieprocessen waardoor het genderonderscheid steeds opnieuw ge(re)produceerd wordt.

Tenslotte kunt u de veronderstellingen over gender herkennen die ten grondslag liggen aan vormen van personeelsmanagement en kunt u deze veronderstellingen op hun merites beoordelen.

Cursusbeschrijving: Deze cursus biedt een overzicht van de grondbegrippen en debatten op het terrein van gender in organisaties. Dit onderzoeksterrein bevindt zich op het kruispunt van organisatiestudies en vrouwen/ genderstudies. Vanuit organisatiestudies worden de posities van mannen en vrouwen en de gendered arbeidsverdeling doorgaans te weinig belicht. Binnen vrouwenstudies is ook nog relatief weinig relatie gelegd met organisatietheorie, terwijl daaraan mogelijk inzichten en concepten te ontleen zijn voor onderzoek naar de structurering van arbeidsplaatsen en naar de genderverhoudingen in organisaties. In deze cursus zullen we aan de hand van een combinatie van inzichten en concepten uit vrouwenstudies en organisatiestudies inzicht verkrijgen in de dynamiek van het genderonderscheid, zoals dat in arbeidsorganisaties vorm krijgt. Daarbij wordt een kritische benadering gebruikt om tot een reconstructie te komen van de verschijningsvormen en betekenissen van gender in organisaties.

De cursus biedt een analysekader om de complexe processen die ten grondslag liggen aan de (re)productie van het genderonderscheid in organisaties in kaart te brengen. De wijze waarop de structuur en cultuur van de organisatie en de wijze waarop organisatieleden met elkaar omgaan en zichzelf en anderen identificeren elkaar wederzijds beïnvloeden staat daarbij centraal. Aandacht wordt besteed aan het identificeren van verschillende verschijningsvormen van het genderonderscheid, aan de betekenis ervan voor de organisatiepraktijk en aan de organisatieprocessen die het (re)produceren. Er wordt een relatie gelegd tussen gender in organisaties en de rol van het personeelsmanagement aan de hand van een alternatief model voor personeelsmanagement, dat expliciet de aandacht vestigt op genderprocessen en -verhoudingen in organisaties.

Literatuur: Benschop, Y. (1996), *De mantel der gelijkheid*, Gender in organisaties. Assen: Van Gorcum
Tekstenbundel Gender in organisaties

GIS 1

Cursuscode: BKV10
Cursusnaam: GIS 1 Geografische Informatie Systemen 1
Studielast: 5 ECTS
Semester: 1 of 2
Tentamenvorm: Practicum + 2 werkstukken
Vereiste voorkennis: geen

- Docenten:** drs. P.J.C.M de Klein
- Doelstellingen:** het leren kennen van de uitgangspunten en principes van geografische informatieverwerking en het kunnen omgaan met de ruimtelijke analyse- en presentatiemethoden van GIS.
- Vaardigheid:** Aan het eind van de cursus kun je werken met het ArcView pakket.
- Cursusbeschrijving:** Deze basiscursus GIS, Geo-analyse en Cartografie is een introductie in de Mainstream GIS. Studenten maken kennis met principes van geo-informatiekunde en geografische of ruimtelijke analyse en presentatie met GIS. Aan de hand van het GIS-pakket ArcView wordt kennis verkregen in het specifieke veld van "spatial analysis" en het maken van thematische kaarten, waarbij de introductie in cartografische 'grammatica' dient als onderlegger voor verantwoorde GIS presentaties. **Vaardigheid:** Aan het eind van de cursus kun je werken met het ArcView pakket. Je kunt eenvoudige ruimtelijke analyses maken op basis van de selectie en manipulatie van diverse soorten data. Je kunt omgaan met cartografische projectie en schaalniveaus en op verantwoorde wijze thematische kaarten maken. Opzet van de cursus: De cursus wordt gegeven in de vorm van enkele instructiecolleges gevolgd door zelfstudie en een reeks van zelfsturende practica aan de hand van een werkboek/ gebruikershandleiding. (een digitale 'open' intranet of webversie (on blackboard) is beschikbaar) Individuele begeleiding en ondersteuning vindt plaats in de vorm van periodieke feedbackbijeenkomsten(1x per wk) of via blackboard of e-mail. P.deklein@fm.ru.nl
- Literatuur:** Handout: Bijvak GIS 1 Instructies en opdrachten (PDF beschikbaar via Blackboard)
Syllabus: .de Klein P.; Bijvak GIS1 - GIS-Theorie (PDF beschikbaar via blackboard)
Handleiding Practicum: De Klein, P.: Bijvak GIS1 - Introductie in Arc-View (PDF via blackboard)
Literatuur bundel GIS-Theorie (te raadplegen via balie secretariaat)

GIS 2

- Cursuscode:** BKV01
- Cursusnaam:** GIS2 Geografische Informatie Systemen 2
- Studielast:** 5 ECTS
- Semester:** 2
- Tentamenvorm:** Logboek +Werkstuk en mondeling tentamen
- Vereiste voorkennis:** (bij voorkeur GIS 1)
- Docenten:** Drs P.J.C.M. de Klein

- Doelstelling:** Inzicht geven in de theoretisch achtergronden van geografische informatiesystemen en principes van ruimtelijke dataverwerking, waarop deze zijn gebaseerd. De nadruk ligt daarbij niet op diepgaande verkenningen van de technische aspecten van GIS, maar vooral op het praktijkgerichte gebruik ervan bij ruimtelijk onderzoek en de ondersteuning van besluitvormingsprocessen bij ruimtelijk omgevingsbeleid
- Cursusbeschrijving:** De cursus GIS 2 Geografische Informatiesystemen voor ruimtelijk onderzoek en Beleid is een vervolgcursus op GIS1. Na eerdere oriëntaties op en beginvaardigheid in het hanteren van de basisprincipes van GIS. De volgende onderwerpen komen aan de orde: Ruimtelijke datamodellen (Raster versus Vector structuur); GIS-technologie apparatuur en programmatuur; Ruimtelijke en niet ruimtelijke databases (toegankelijkheid, beschikbaarheid); analysemogelijkheden met GIS, toepassingsvelden; bestuurlijke en organisatorische aspecten van implementatie en gebruik van GIS; GIS als onderdeel van kennissystemen en ruimtelijke Beslissing Ondersteunende Systemen. De cursus bestaat uit twee afzonderlijke onderdelen: Het eerste deel is vooral gericht op (cursorisch) verwerven van theoretische en praktische kennis, inzicht en vaardigheid in de werking van verschillende soorten Geografische Informatie Systemen en de gevarieerde toepassingsmogelijkheden. (Hoorcolleges en "hands-on" practica) Het tweede deel is geheel gericht op "learning by doing" en leert studenten zelfstandig om te gaan met GIS in een aangereikte of zelf gekozen toepassingsopdracht.
- Literatuur:** Sheets en PPT- GIS hoorcolleges drs. P. de Klein (beschikbaar via Blackboard)
Instructie en student handleidingen bij GIS pakketten en opdrachten: resp..MapInfo, IDRISI / ARCGIS (beschikbaar als PDF via blackboard)
Handboek: Heywood, Ian , Sarah Cornelius and Steve Carver: An Introduction to Geographical Information Systems (sec. edition 2002) Prentice hall ISBN 0130611980

Innovatie zorgbeleid

- Cursuscode:** BKV03
Cursusnaam: Innovatie zorgbeleid
Studielast: 6 ECTS
Semester: 2
Tentamenvorm: Schriftelijk tentamen + werkstuk)
Vereiste voorkennis: Propedeuse Sociale wetenschappen, Bedrijfswetenschappen, Medische wetenschappen, Rechten

Docenten: Prof dr. A. C. van den Hout

Doelstellingen: Kennis:

De student moet aan het eind van de cursus de volgende dingen tot hun bagage kunnen rekenen:

Kennis hebben van de inhoud van de belangrijkste concepten die in de gezondheidszorg worden gehanteerd

Inzicht in het beleid dat in de gezondheidszorg zowel op overheidsniveau als op instellingsniveau wordt gevoerd

Inzicht in de relatie tussen beleidsbegrippen als vraagsturing, marktmechanismen, budgettering, privatisering, zorgketens, PGB, DBC, en de beleidsconsequenties daarvan.

Bewustzijn van de complexiteit van strategische problemen die het vernieuwingen in de zorg betreffen.

Kennis hebben over de 'state of the art' op het gebied van strategisch management van zorginstellingen

Vaardigheden:

De student moet aan het eind van de cursus een instelling betrokken bij de gezondheidszorg (overheid, financiers, zorgaanbieders, prive-klinieken, sponsors in de zorg, etc) kunnen doorlichten voor wat betreft dynamiek en

innovatiekracht en moet over het beleid van deze instellingen kritisch in het publiek kunnen reflecteren.

Cursusbeschrijving:

Programma werkcolleges:

Deel 1 Kennismaking met begrippen en de impact op zorgbeleid

1ste college

Over veel weten we (te) weinig

Programma-uitleg

theoretische 'Rundschau' hoofdfiguren en kernbegrippen vanuit de sociologische invalshoek

Innovatie en beleid¹ als kernbegrippen

2de college

Veel weten over weinig leidt tot een bepaalde beleidsinvulling

Medisch sociologische invalshoek: hoofdfiguren en kernbegrippen

toegepast op beleidsontwikkeling en beleidsimplementatie (vervolg)

implicaties voor beleid: marktwerking en strategische positionering van partijen

3de college

Ook managers in de zorg denken aan de centen (gastspreker: Drs. E. Hemrica)

kernbegrippen vanuit de economische invalshoek

de praktijk aan het woord: een andere kijk op beleidsimplicaties

opdracht: vertaling naar de financiële reorganisatie van het zorgstelsel
Bedrijfsbezoek Canisius Wilhelmina Ziekenhuis te Nijmegen
(datum af te spreken in het eerste college)

Deel II Werkvelden en beleidsterreinen

4de college

Bedrijfsmatige invalshoek: geen zorgvragers geen gezondheidsbedrijf
Werkvelden en beleidsterreinen vanuit de ervaringen van de
consumentpatiënt

5de college

Wat is het effect van de transpositie van de bedrijfsopstap naar de
gezondheidszorg
- Beleidsverschuivingen en actuele ontwikkelingen in de
zorgorganisatie

Deel III Innovatie van beleid in de gezondheidszorg

6de college

Toekomstperspectief
gezondheidszorg in staat van vernieuwing: innovatie + bedrijfsaanpak +
privatisering transmurale zorg en ketenzorg
de reorganisatie van het zorgaanbod, privatisering en
marktpositionering en internationale vergelijking
opdracht: het ziekenhuis, de zorgcircuits in de toekomst

Literatuur: A.C. van den Hout: syllabus 2003 (wordt in de eerste bijeenkomst
verstrekkt) en aangereikte literatuur w.o. tijdschriften, etc.

International Research Project

Cursuscode: BKV16

Periode: 1

Cursuscoördinator: drs. A. van de Ven

Docenten: dr. P. Barbonis, drs. H. Joosten

Onderwijsvorm: werkgroepen, excursie

Tentamenvorm: onderzoeksverslag

Doelstellingen: Verwerven van kennis van de sociaal-economische en
culturele inbedding van bedrijfs- en organisatieontwikkelingen
in andere landen.

Toelichting: Synergy, de studievereniging voor Bedrijfswetenschappen,
organiseert in samenwerking met de Faculteit der
Management jaarlijks een studiereis. Het thema sluit aan op
het curriculum en de reisbestemming. In het verleden is onder
meer aandacht besteed aan Sociotechniek in Zweden,
Organisatieverandering in Tsjechië, Business Process
Redesign in de Verenigde Staten, Cross-cultural management
in Brazilië, E-business in de VS en Innovatiemanagement in
Singapore. Onder begeleiding van docenten bestuderen de
deelnemers in kleine groepen vier subthema's. Na de reis
verschijnt een reisverslag, waarin de groepsrapportages zijn

opgenomen. Ter afsluiting wordt een symposium over de bevindingen van de studiereis georganiseerd. Deelnemers verplichten zich tot deelname aan alle onderdelen van het programma, zowel voor als na de reis. Inschrijving: via Synergy

Maatschappelijk ondernemen met grond en locaties

Cursuscode:	BKV08
Semester:	2
Cursuscoördinator:	prof. dr. ir. G.R.W. de Kam
Studielast:	6 ECTS punten
Docenten:	prof. dr. ir. G.R.W. de Kam, gastdocenten drs. R. Hagens (woningcorporatie Woondrecht), drs. H. van Ganzewinkel (KAW advies) en drs. H. Pepers (zorginstelling Vizier)
Vereiste voorkennis:	Het keuzevak sluit het beste aan bij het kennisniveau van studenten in het laatste jaar van de bacheloropleidingen, dan wel de masteropleidingen van de faculteit.
Tentamenvorm:	Schriftelijk tentamen (open boek). Bij de beoordeling wordt rekening gehouden met bijdragen van de studenten in de voorbereiding van colleges.
Doelstellingen:	De student die deze cursus heeft gevolgd kent de inhoud van het begrip maatschappelijk ondernemen, en kan dit plaatsen in het nationale en internationale discours over rollen van markt, staat, burgers en non-profitorganisaties. De student kan dit begrip zelfstandig hanteren in de context van strategieën van en condities voor het handelen van corporaties en aanbieders van wonen met zorg, met name gericht op het omgaan met grond, locaties en het daarmee verbonden vastgoedbeheer.
Cursusbeschrijving:	Wat is maatschappelijk ondernemen en hoe is de actuele belangstelling voor dit onderwerp te verklaren. Begripsafbakening ten opzichte van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Toelichting aan de hand van de praktijk van woningcorporaties en organisaties die wonen met zorg aanbieden, in het bijzonder met betrekking tot hun optreden op de grondmarkt en bij het (her)ontwikkelen van locaties. Wat betekent maatschappelijk ondernemen voor het management: bedrijfseconomisch (rendement, winstbestemming, waardering van activa, benchmarking, externe verantwoording), human resources, en als strategie om een bijzondere positie op de markt te krijgen. Welke condities mag de overheid stellen om maatschappelijke ondernemingen te steunen, in het licht van mededingingsregelingen en zich ontwikkelend Europees beleid? In twee werkcolleges wordt casuïstiek uitgewerkt op het terrein van de (her) ontwikkeling van locaties voor wonen en wonen met zorg.
Literatuur:	Een deel van de literatuur is te vinden op internet. De overige literatuur wordt opgenomen in een reader.

Politiek, macht en gender

Cursuscode: BKV02

Semester: 2

Cursuscoördinator: Dr. M. Verloo

Studiepunten: 5 ECTS-credits

Onderwijsvorm: hoorcolleges

Toetsingsvorm: deelname, opdracht en open boek tentamen

Docente: dr. M. Verloo, Thomas van Aquinostraat 5.01.30, tel. 024-3615634, e-mail: m.verloo@fm.ru.nl, Spreekuur: op afspraak

Nadere informatie: dr. M. Verloo, zie boven

Inschrijving: studentenadministratie Beleidswetenschappen, hal Thomas van Aquinostraat 3, tel. 024-3615925

Voorkennis: Geen

Cursusbeschrijving: De cursus behandelt zowel theoretische concepten als maatschappelijke verschijnselen. Concreet gaat het over: theoretische stromingen binnen vrouwenstudies, vooral voor zover die relevant zijn voor het begrijpen van politieke vraagstukken: socialisatietheorieën, (neo)marxistische theorieën en (neo) psychoanalytische theorieën, vertooganalyse centrale begrippen: democratie, feminisme, gender, macht, patriarchaat, moraal ('ethics of care' en 'ethics of justice'), gelijkheid en verschil, constructie en deconstructie, autonomie en individualisering sekseverschillen in politieke participatie relatie feminisme en burgerschap: identiteitspolitiek, cyborgfeminisme Deelnemers zijn na de cursus in staat actuele discussies in de vrouwenstudietijdschriften te begrijpen. Zij hebben een begin gemaakt met het vormen van een eigen theoretisch standpunt. Zij zijn in staat maatschappelijke verschijnselen vanuit theoretische perspectieven te bestuderen.

Literatuur: nader op te geven artikelen

Public Administration and Public Space

Code: IBO9010

Contents: The course aims at understanding the relationship between public administration and public space. The major topics are public organisations and public domain (key concepts), mechanisms of public space (economy, technology, arts), representation of power in the built environment, democracy and interiors of public buildings, architecture, power and national identity (parliaments), policy and public space in capitals (Berlin, Helsinki, London, Paris).

Semester: Spring Semester

Staff: Prof. Dr. Henri Goverde

Room: TvA 5.1.63

Tel.: +31-24-3615780

E-mail: H.Goverde@fm.ru.nl

Credits: 6 ECTS credits

Level: Undergraduate (Bachelor's)

Teaching Method: Lectures (16 hours), fieldwork and fieldtrip (16 hours); presentation book review and exam (8 hours); self-study (120 hours)

Prerequisites: Students with a minimum of 3 semesters of Public Administration or Political Science or Spatial Planning

Examination: Active preparation, oral examination and book review (1,200 words)

Literature:

- Hajer, M. and A. Reijndorp (2000), In search of New Public Domain, Nai Publishers
- Reader with recent articles and papers

Language of instruction: English

Economic Globalisation and ethics

Code: BKV 17

ECTS: 6

Semester: 2

Exam: Paper, presentation, and oral examination

Level: introductory economics at BA level

Lecturers: T. van den Hoogen, dr. J. Peil, and prof.dr. I. van Staveren

Objectives: to enable students to understand the process of economic globalisation as both an economic and an ethical process

Contents: The course questions the position of many economists and policy makers that globalization and ethics are independent domains. The globalizing economy has clear ethical dimensions, relating to distributive justice of benefits and costs of globalization, its contribution to material wellbeing as well as its livelihood risks, and its contributions to and

limitations for a flourishing life for the world's inhabitants. Equally, ethical reflection cannot escape the reality of scarcity and hence the need to 'economize', that is, the necessity of making choices, involving trade-offs in the light of scarce resources, and the logic of pursuing gains from trade. The course will discuss issues such as global financial instability, the new global division of labour, international distributive justice, the role of the nation state and international institutions, and alternatives such as regional trade and social tariffs.

Literature: George DeMartino, *Global Economy, Global Justice. Theoretical Objections and Policy Alternatives to Neoliberalism*. London: Routledge, 2000.
And a reader.